POLIROM Top 10+

JEFFREY EUGENIDES

Intriga matrimonială

Table of Contents

JEFFREY

EUGENIDES

Intriga matrimonială

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2021

Jeffrey Eugenides, *The Marriage Plot*

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53
ISBN ePub: 978-973-46-8910-1
ISBN PDF: 978-973-46-8911-8
ISBN print: 978-973-46-8405-2
Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: © iStockphoto.com/yoglimogli

LIBRIS
We know books

JEFFREY EUGENIDES s-a născut la Detroit, în 1960, într-o familie de origine grecească. A absolvit magna cum laude Brown University şi, în 1986, a obţinut un masterat la Stanford University. A publicat povestiri în cele mai prestigioase reviste literare americane: *The New Yorker*, *The Paris Review*, *The Yale Review*, *Granta*. Primul său roman, *Sinuciderea fecioarelor* (1993; Polirom, 2005, 2014), s-a bucurat de un succes răsunător, fiind ecranizat de Sofia Coppola, într-o producţie cu James Woods, Kathleen Turner şi Kirsten Dunst în rolurile principale. Romanul *Middlesex* (2002; Polirom, 2005, 2014) i-a adus elogiile criticii, care l-a comparat cu monştrii sacri ai literaturii americane, Saul Bellow şi Philip Roth, şi a fost distins, în anul 2003, cu Premiul Pulitzer. Un alt celebru roman al său, *Intriga matrimonială* (2011; Polirom, 2011, 2021), s-a aflat pe lista celor mai bune 100 de cărţi a publicaţiei *The New York Times Magazine*. Eugenides este profesor de scriere creativă la Lewis Center for the Arts din Princeton. La Editura Polirom a mai apărut volumul de povestiri *Marele Experiment* (2018).

Pentru colegii mei de cameră,
Stevie și Moo Moo

Oamenii nu s-ar fi îndrăgostit niciodată dacă n-ar fi auzit dinainte vorbindu-se despre dragoste.

(François de la Rochefoucauld)

Şi poate te întrebi: „Cum am ajuns aici?“…
Şi poate îţi spui:
„Asta nu-i frumoasa mea casă“.
Şi poate îţi spui:
„Asta nu-i frumoasa mea nevastă“.

(Talking Heads)

Un nebun îndrăgostit

Pentru început uitaţi-vă la cărţi! Romanele lui Edith Wharton, aranjate nu după titlu, ci după data apariţiei, setul complet Henry James în colecţia Modern Library, primit în dar de la tatăl ei la împlinirea vîrstei de douăzeci şi unu de ani, ediţiile de buzunar cu colţuri îndoite ale lecturilor obligatorii din timpul facultăţii, mult Dickens, un strop de Trollope, alături de porţii sănătoase de Austen, George Eliot şi redutabilele surori Brontë. O mulţime de volume în alb-negru de la New Directions, în majoritate poezie de autori ca H.D. sau Denise Levertov. Romanele lui Colette, pe care le citea pe furiş. Prima ediţie din *Cupluri*, aparţinîndu-i mamei ei, pe care Madeleine o degustase pe ascuns în clasa a şasea şi pe care o folosea acum ca argument textual în lucrarea de diplomă ce o scria pe tema intrigii matrimoniale. Era, pe scurt, o bibliotecă de dimensiuni mijlocii, dar încă portabilă, reprezentînd cam tot ce citise Madeleine în facultate, o galerie de texte alese aparent la întîmplare, al căror punct comun se contura însă încetul cu încetul, ca într-un test de personalitate, unul rafinat, unde nu puteai trişa anticipînd implicaţiile întrebărilor şi unde pînă la urmă te pierdeai într-un asemenea hal, încît nu-ţi mai rămînea decît să spui pur şi simplu adevărul. Iar apoi aşteptai rezultatul, sperînd că va fi „Artistic“, sau „Pasionat“, gîndindu-te că te-ai mulţumi şi cu „Sensibil“, temîndu-te în secret de „Narcisist“ şi „Casnic“, dar căpătînd în cele din urmă un răspuns cu două tăişuri, care te făcea să te simţi diferit în funcţie de zi, oră sau individul cu care erai combinată: „Romantic Incurabil“.

Acestea erau cărţile din camera în care zăcea Madeleine, cu perna pe cap, în dimineaţa ceremoniei de absolvire a facultăţii. Le citise pe toate – pe unele de mai multe ori, deseori subliniind pasaje –, dar acum nu-i erau de nici un folos. Madeleine încerca să-şi ignore camera şi tot ce se găsea în ea. Spera să se cufunde înapoi în uitarea în care se adăpostise în ultimele trei ore. Un grad mai mare de trezie ar fi forţat-o să se confrunte cu anumite

chestiuni neplăcute: de exemplu, cantitatea şi diversitatea alcoolului ingurgitat în noaptea precedentă, precum şi faptul că se culcase cu lentilele de contact în ochi. Astfel de detalii, la rîndul lor, i-ar fi reamintit motivul pentru care băuse atît de mult, ceea ce în nici un caz nu voia să facă. Aşa că Madeleine îşi potrivi perna, blocînd lumina zorilor, şi încercă să adoarmă la loc.

Era însă inutil. Căci exact în acel moment la capătul celălalt al apartamentului începu să sune soneria.

E început de iunie în Providence, Rhode Island, şi soarele e deja sus pe cer de aproape două ore, luminînd golful alburiu şi coşurile centralei electrice Narragansett, răsărind la fel ca soarele de pe blazonul Universităţii Brown, care decorează toate fanioanele şi drapelele întinse peste campus, un soare cu chip înţelept, simbolizînd cunoaşterea. Dar soarele acesta – cel de deasupra Providence-ului – îl depăşea pe cel metaforic şi asta fiindcă, în pesimismul lor baptist, fondatorii universităţii hotărîseră să reprezinte lumina cunoaşterii învăluită de nori, pentru a arăta astfel că ignoranţa nu fusese alungată de pe tărîmul oamenilor, în timp ce soarele real se lupta acum să răzbată prin stratul de nori, trimiţînd raze frînte de lumină şi dîndu-le regimentelor de părinţi, care fuseseră plouaţi şi îngheţaseră tot weekendul, speranţe că vremea potrivnică nu va strica totuşi festivităţile zilei. Pe College Hill, în grădinile geometrice ale reşedinţelor georgiene, în curţile înmiresmate de magnolii ale caselor victoriene, de-a lungul trotuarelor mărginite de garduri negre de fier precum cele din benzile desenate ale lui Charles Addams sau din povestirile lui Lovecraft, în faţa atelierelor Şcolii de Design Rhode Island, unde un student de la pictură care nu se culcase toată noaptea asculta Patti Smith la maximum, reflectat de instrumentele (tubă şi trompetă) celor doi membri ai fanfarei universităţii, care ajunseseră prea devreme la locul de întîlnire şi se uitau îngrijoraţi în jur, întrebîndu-se unde sînt ceilalţi, luminînd străduţele pietruite, care duceau la vale, către rîul poluat, soarele strălucea pe fiecare clanţă de alamă, aripă de insectă şi fir de iarbă. Şi, la unison cu lumina ce se revărsa brusc, ca un semnal pentru începerea tuturor activităţilor, soneria apartamentului de la etajul al treilea al lui Madeleine începu să sune zgomotos şi insistent.

Madeleine percepu vibraţia ca pe o senzaţie mai degrabă decît un sunet, ca pe un şoc electric aplicat pe şira spinării. Îşi smulse dintr-o singură mişcare perna de pe cap şi se ridică în pat. Ştia cine sună. Erau părinţii ei. Consimţise să ia micul dejun cu Alton şi Phyllida la 7:30. Plănuiseră asta cu

două luni în urmă, în aprilie, şi iată-i acolo, la ora stabilită, de încredere şi entuziaşti ca de obicei. Nu era nimic nelalocul lui sau neaşteptat în faptul că Alton şi Phyllida veniseră cu maşina din New Jersey s-o vadă absolvind, că voiau să sărbătorească azi nu numai succesul ei, ci şi al lor, ca părinţi. Problema era că, pentru prima dată în viaţa ei, Madeleine nu dorea să participe. Nu se simţea mîndră de ea însăşi. N-avea nici un chef să sărbătorească. Îşi pierduse încrederea în semnificaţia zilei şi în ceea ce reprezenta ea.

Se gîndi să nu răspundă. Dar ştia că dacă nu răspunde ea, o va face una din colegele ei de apartament şi atunci va trebui să explice unde dispăruse în noaptea de dinainte şi cu cine. Ca urmare, Madeleine alunecă jos din pat şi se ridică reticentă în picioare.

Pentru o clipă statul în picioare păru să nu fie o problemă. Capul îi era ciudat de uşor, ca şi cînd i s-ar fi golit. Dar apoi sîngele care i se scurgea din craniu ca dintr-o clepsidră dădu de un blocaj, iar ceafa îi explodă de durere.

În mijlocul acestui atac, de parcă ar fi fost miezul furios din care provenea, se auzi din nou soneria.

Ieşi din dormitor în picioarele goale şi se împletici pînă la interfonul din hol, plesnind butonul „VORBIŢI“ ca să întrerupă zgomotul.

— Da?

— Ce se-ntîmplă? N-ai auzit soneria?

Era vocea lui Alton, profundă şi impunătoare ca întotdeauna, în ciuda faptului că ieşea dintr-un difuzor minuscul.

— Eram la duş.

— Te şi cred. Ne deschizi, te rog?

Madeleine n-avea chef. Trebuia să se spele mai întîi.

— Cobor eu, zise ea.

De data asta ţinu butonul apăsat prea mult, tăind răspunsul lui Alton. Îl apăsă din nou şi zise „Tati?“, dar probabil că Alton vorbise în acelaşi timp cu ea, deoarece cînd apăsă pe butonul „ASCULTAŢI“, nu se auzi decît zgomotul de fond.

Madeleine profită de această pauză în discuţie ca să-şi sprijine fruntea de tocul uşii. Lemnul îi dădu o senzaţie plăcută, răcoroasă. Îi trecu prin minte că, dacă şi-ar putea ţine faţa lipită de lemnul alinător, poate c-ar reuşi să scape de durerea de cap, iar dacă şi-ar putea ţine fruntea lipită de tocul uşii pentru tot restul zilei, dar, în acelaşi timp, ar putea şi să plece de-acasă, mai c-ar reuşi să supravieţuiască micului dejun cu părinţii ei, să defileze în parada de absolvire, să-şi ia diploma şi să termine facultatea.

Îşi ridică faţa şi apăsă din nou butonul „VORBIŢI“.

— Tati?

Îi răspunse însă vocea Phyllidei:

— Maddy, ce se întîmplă? Deschide-ne.

— Colegele mele încă dorm. Vin eu jos. Nu mai sunaţi.

— Vrem să-ţi vedem apartamentul!

— Nu acum. Cobor. Nu sunaţi.

Madeleine îşi luă mîna de pe butoane şi se dădu în spate, uitîndu-se cu duşmănie la interfon, ca şi cînd l-ar fi provocat să scoată vreun sunet. Cum acesta n-o făcu, Madeleine o porni înapoi pe hol. Era la jumătatea drumului spre baie, cînd Abby, una din colegele sale de apartament, ieşi din camera ei, blocîndu-i calea. Căscă, îşi trecu mîna prin coama de păr, iar apoi, observînd-o pe Madeleine, scoase un zîmbet plin de înţeles.

— Deci unde ai dispărut azi-noapte? zise Abby.

— Au venit ai mei, răspunse Madeleine. Trebuie să mă duc la micul dejun cu ei.

— Haide. Spune-mi.

— N-am ce să spun. Sînt în întîrziere.

— Atunci cum se face că porţi aceleaşi haine?

În loc să răspundă, Madeleine îşi examină ţinuta. Cu zece ore în urmă, cînd împrumutase rochia neagră Betsey Johnson de la Olivia, lui Madeleine i se păruse că-i stă bine cu ea. Acum însă era fierbinte şi lipicioasă, cureaua lată de piele arăta ca un accesoriu sado-masochist, iar lîngă tiv se găsea o pată pe care n-avea chef s-o identifice.

Între timp Abby bătuse la uşa Oliviei şi intrase.

— Atît a ţinut-o pe Maddy suferinţa din amor, zise ea. Trezeşte-te! Nu poţi să pierzi o asemenea privelişte.

Drumul spre baie era liber. Simţea o nevoie extremă, aproape medicală, să facă un duş. Dar vocea Oliviei se auzea deja. În curînd va avea două colege care or s-o interogheze. Părinţii ei puteau suna din nou în orice clipă. Tiptil, Madeleine se întoarse iar spre ieşire. Încălţă o pereche de mocasini lăsaţi la intrare, turtindu-le călcîiele în încercarea de a-şi găsi echilibrul, şi evadă pe coridorul exterior.

Liftul aştepta la capătul preşului înflorat. Aştepta pentru că – îşi dădu seama Madeleine – nu-i închisese uşa culisantă acum cîteva ore, cînd ieşise împleticindu-se din el. Acum o închise cum trebuie şi apăsă butonul pentru hol, iar maşinăria antică se urni cu o smucitură şi începu să coboare prin întunericul din interiorul clădirii.

Clădirea în care locuia Madeleine, un palat în stil neo-romanic numit Narragansett, care învăluia colţul în pantă dintre străzile Benefit şi Church, data de la începutul secolului XX. Printre celelalte detalii de epocă ce supravieţuiseră – luminatorul cu vitralii, aplicele de alamă, holul de marmură – se afla şi liftul. Făcut din bare curbate de metal şi arătînd ca o colivie, liftul, în chip miraculos, încă funcţiona, dar se mişca foarte încet, aşa că în timp ce cabina cobora, Madeleine profită şi se aranjă puţin. Îşi trecu mîinile prin păr, pieptănîndu-l cu degetele. Îşi lustrui dinţii din faţă cu degetul arătător. Îşi frecă firele de rimel uscat de sub ochi şi îşi umezi buzele cu limba. În cele din urmă, cînd trecu de balustrada de la etajul întîi, îşi cercetă imaginea reflectată în oglinjoara de pe peretele din spate.

Unul din avantajele vîrstei de douăzeci şi doi de ani – sau unul din avantajele de a fi Madeleine Hanna – era că trei săptămîni de suferinţe amoroase, urmate de o noapte de beţie cruntă, nu făceau ravagii prea vizibile. În afara ochilor puţin umflaţi, Madeleine era aceeaşi frumuseţe brunetă dintotdeauna. Trăsăturile simetrice ale feţei – nasul drept, pometţii şi linia bărbiei *à la* Katharine Hepburn – erau de o precizie aproape matematică. Brazda fină de pe fruntea lui Madeleine era singurul semn care trăda persoana oarecum anxioasă ce se credea a fi de fapt.

Îi putea vedea pe ai ei aşteptînd jos. Erau prinşi între uşa de la hol şi cea de la stradă: Alton îmbrăcat într-un sacou de bumbac reiat subţire şi Phyllida într-un costum bleumarin şi poşetă asortată, cu cataramă aurie. Preţ de o secundă lui Madeleine îi veni să oprească liftul şi să-şi lase părinţii blocaţi la intrare, în harababura tipică unui orăşel universitar – posterele unor trupe New Wave cu nume de genul Wretched Misery sau Clits[1], desenele pornografice în stil Egon Schiele făcute de tipul de la etajul întîi, student la Şcoala de Design Rhode Island, toate xeroxurile scandaloase al căror subtext sugera că valorile sănătoase, patriotice, ale generaţiei părinţilor ei sfîrşiseră acum în cenuşa istoriei, înlocuite de o sensibilitate nihilistă, post-punk, pe care Madeleine însăşi n-o înţelegea, dar cu care se bucura să-i scandalizeze pe ai ei, prefăcîndu-se că înţelegea –, însă apoi liftul ajunse în hol, iar ea deschise uşa şi ieşi să-i întîmpine.

Alton intră primul.

— Iat-o! zise el entuziast. Absolventa!

Se repezi s-o îmbrăţişeze în stilul lui de atac la fileu. Madeleine înţepeni, temîndu-se că duhnea a alcool, sau, şi mai rău, a sex.

— Nu-nţeleg de ce nu ne laşi să-ţi vedem apartamentul, zise Phyllida, intrînd şi ea. Abia aşteptam să le cunosc pe Abby şi Olivia. Ne-ar face mare plăcere să le scoatem la cină mai tîrziu.

— Nu stăm pînă la cină, îi aminti Alton.

— Ei bine, nu se ştie. Depinde de programul lui Maddy.

— Nu, nu aşa-i planul. Planul e s-o vedem pe Maddy la micul dejun şi să plecăm după ceremonie.

— Taică-tău şi planurile lui! îi zise Phyllida lui Madeleine. Ai de gînd să te duci la festivităţi în rochia asta?

— Nu ştiu, zise Madeleine.

— Nu mă pot obişnui cu umerii ăştia cu perniţe pe care-i poartă toate tinerele. Sînt prea bărbăteşti.

— E a Oliviei.

— Arăţi cam varză, Mad, zise Alton. A fost chef mare aseară?

— Nu chiar.

— N-ai nimic de-al tău cu care să te îmbraci? întrebă Phyllida.

— Voi avea roba pe mine, mami, zise Madeleine şi, ca să împiedice continuarea inspecţiei, o porni prin hol pe lîngă ei şi ieşi.

Afară soarele pierduse bătălia cu norii şi dispăruse. Vremea nu arăta cu nimic mai bună decît în weekend. Balul din campus de vineri seara fusese practic anulat de ploaie. Slujba de absolvire de duminică avusese loc sub o burniţă continuă. Acum, luni, ploaia se oprise, dar temperatura amintea mai degrabă de luna martie decît de începutul verii.

În timp ce aştepta ca părinţii ei să i se alăture pe trotuar, lui Madeleine îi trecu prin minte că de fapt nu făcuse sex – sau nu tocmai. Constatarea o consolă într-o oarecare măsură.

— Sora ta îţi transmite că-i pare rău că n-a putut veni, zise Phyllida. Azi trebuie să-l ducă pe Richard Inimă de Leu la ecograf.

Richard Inimă de Leu era nepotul de nouă săptămîni al lui Madeleine. Restul lumii îi spunea Richard.

— Ce problemă are? întrebă Madeleine.

— Se pare că unul din rinichi e prea micuţ. Doctorii vor să-l ţină sub observaţie. Părerea mea e că ecografiile astea nu fac decît să-ţi descopere motive de îngrijorare.

— Dacă tot veni vorba de ecografii, zise Alton, şi eu trebuie să-mi fac una la genunchi.

Phyllida nu-l băgă în seamă.

— Oricum, Allie e *devastată* că nu te va vedea absolvind. La fel şi Blake. Dar speră că tu şi noul tău iubit o să-i vizitaţi vara asta, în drum spre Cape.

În preajma Phyllidei trebuia să rămîi tot timpul pe fază. Iat-o cum, vorbind aparent despre rinichiul micuţ al lui Richard Inimă de Leu, reuşise deja să aducă discuţia la noul prieten al lui Madeleine, Leonard (pe care Phyllida şi Alton nu-l cunoscuseră), şi la Cape Cod (unde Madeleine îi anunţase că plănuia să se mute împreună cu el). Într-o zi normală, cînd creierul îi funcţiona, Madeleine ar fi reuşit să se menţină cu un pas înaintea Phyllidei, dar în dimineaţa aceasta nu izbuti decît să lase vorbele să treacă pe lîngă ea.

Din fericire, Alton schimbă subiectul.

— Deci ce ne recomanzi la micul dejun?

Madeleine se întoarse şi privi nehotărît în josul străzii Benefit.

— Ştiu un loc în direcţia asta, zise ea.

O porni cu pas tîrşîit pe trotuar. Mersul – mişcarea – părea o idee bună. Îi conduse pe lîngă un şir de case excentrice, bine întreţinute, cu plăcuţe istorice pe ziduri, şi un bloc mare de apartamente, cu acoperiş cu fronton. Providence era un oraş corupt, plin de infractori şi controlat de mafie, dar sus, pe College Hill, nimic din toate astea nu se vedea. Centrul prizărit şi fabricile de textile moarte sau muribunde se întindeau dedesubt, în depărtarea sumbră. Aici străzile înguste, multe dintre ele pietruite, urcau pe lîngă vile sau şerpuiau pe lîngă cimitire puritane pline de pietre de mormînt înguste ca porţile raiului – străzi cu nume ca Prospect, Benevolent, Hope şi Meeting[2], toate dînd în campusul stufos de pe culme. Simpla altitudine fizică o sugera pe cea intelectuală.

— Ce trotuare frumoase! zise Phyllida în timp ce o urma. Şi noi am avut dale pe strada noastră. Sînt *mult* mai atrăgătoare. Dar consiliul local le-a înlocuit cu beton.

— Şi ne-a mai şi pus la plată, adăugă Alton.

Venea în urma lor, şchiopătînd uşor. Cracul drept al pantalonilor gri închis era umflat deasupra genunchierei pe care o purta şi pe terenul de tenis, şi în afara lui. Alton era campion de club la categoria sa de vîrstă de doisprezece ani la rînd şi era genul acela de jucător mai în vîrstă, cu o cordeluţă albă în jurul cheliei, *forehand* inegal şi o privire ucigaşă. Madeleine încercase toată viaţa să-l bată pe Alton, dar fără succes. Era cu atît mai enervant cu cît ştia că acum era mai bună decît el. Dar, ori de cîte

ori Madeleine cîştiga un set, Alton începea s-o intimideze, să se comporte răutăcios, să conteste punctele, şi, în consecinţă, jocul ei se dezintegra. Madeleine îşi făcea griji că aici s-ar putea să fie ceva paradigmatic, că era sortită să treacă prin viaţă lăsîndu-se intimidată de bărbaţi mai puţin capabili. În consecinţă, semnificaţia personală a meciurilor de tenis împotriva lui Alton căpătase asemenea proporţii, încît Madeleine se crispa de fiecare dată cînd jucau împreună, iar rezultatele erau previzibile. Şi Alton încă se mai umfla în pene cînd cîştiga, încă se mai îmbujora şi ţopăia de plăcere, ca şi cînd ar fi învins-o exclusiv prin îndemînarea lui.

La colţul dintre Benefit şi Waterman traversară prin spatele turlei albe a bisericii First Baptist. Pe gazon fuseseră instalate difuzoare în vederea ceremoniei. Un bărbat cu papion, care arăta ca un decan de an, fuma încordat o ţigară şi se uita la o grămadă de baloane legate de gardul bisericii.

Phyllida o ajunsese de-acum din urmă pe Madeleine şi se sprijini de braţul ei ca să treacă peste o dală denivelată, care fusese împinsă în sus de rădăcinile platanilor noduroşi ce mărgineau bordura. Cînd era fetiţă, Madeleine o considerase frumoasă pe mama ei, dar asta fusese demult. Cu timpul, faţa Phyllidei se buhăise, iar obrajii începeau să i se lase, ca la o cămilă. Vestimentaţia conservatoare – de filantroapă sau de ambasadoare – tindea să-i mascheze silueta. Însă forţa Phyllidei consta în părul ei. Era coafat costisitor, formînd un dom neted, precum cupola unei scene pe care se dădea reprezentaţia aceea continuă care era faţa ei. De cînd o ţinea minte Madeleine, Phyllida nu rămăsese niciodată fără cuvinte şi nici timidă nu era în chestiuni de etichetă. Deşi între prieteni îi plăcea să rîdă de formalismul mamei ei, Madeleine se surprindea deseori comparînd în mod nefavorabil manierele altor oameni cu cele ale Phyllidei.

Iar acum Phyllida o privea pe Madeleine cu expresia potrivită pentru *această* ocazie: entuziasmată de fast şi protocol şi nerăbdătoare să pună întrebări inteligente oricărui profesor de-al lui Madeleine pe care l-ar fi întîlnit sau să schimbe politeţuri cu alţi părinţi de absolvenţi. Pe scurt, era disponibilă pentru oricine şi orice şi în pas cu pompa socială şi academică, iar toate astea nu făceau decît să-i exacerbeze lui Madeleine senzaţia că e defazată, atît azi, cît şi pentru restul vieţii.

Totuşi se avîntă, traversă strada Waterman şi urcă treptele de la Carr House, în căutare de refugiu şi cafea.

Cafeneaua abia se deschisese. Individul de la tejghea, care purta ochelari *à la* Elvis Costello, clătea aparatul de espresso. La o masă de lîngă

perete o fată cu păr roz şi ţeapăn fuma o ţigară cu cuişoare şi citea *Oraşele invizibile*. Casetofonul de pe frigider cînta *Tainted Love*.

Ţinîndu-şi poşeta la piept, ca să şi-o protejeze, Phyllida se opri să studieze arta studenţească de pe pereţi: şase tablouri reprezentînd nişte căţeluşi cu boli de piele şi cu gulere din sticle de înălbitor.

— Ce simpatic, zise ea îngăduitoare.

— Boema, spuse şi Alton.

Madeleine îşi instală părinţii la o masă de lîngă bovindou, cît mai departe posibil de fata cu păr roz, şi se duse să comande la tejghea. Vînzătorul nu se grăbi s-o bage în seamă. Madeleine ceru trei cafele – una mare pentru ea – şi chifle. În timp ce chiflele se prăjeau, se întoarse la masă cu cafelele.

Alton, care nu putea sta dimineaţa la masă fără ceva de citit, luase un număr din *Village Voice* lăsat pe o masă alăturată şi îl răsfoia. Phyllida se holba fără menajamente la fata cu păr roz.

— Crezi că se simte comod? întrebă ea încet.

Madeleine se întoarse şi văzu că blugii destrămaţi ai fetei erau prinşi cu cîteva sute de ace de siguranţă.

— Nu ştiu, mami. De ce nu te duci s-o întrebi?

— Mi-e teamă c-o să mă-nţep.

— Conform acestui articol, zise Alton, citind din *Voice*, pînă în secolul XIX n-a existat homosexualitate. A fost inventată. În Germania.

Cafeaua era fierbinte şi salutar de bună. Sorbind din ea, Madeleine începu să se simtă mai puţin groaznic.

Peste cîteva minute se duse să ia chiflele. Erau puţin arse, dar n-avea chef să aştepte după altele, aşa că le aduse la masă. Alton îşi examină chifla cu o expresie acră, apoi începu s-o răzuiască fără milă cu un cuţit de plastic.

Phyllida întrebă:

— Deci azi o să-l cunoaştem şi noi pe Leonard?

— Nu ştiu, zise Madeleine.

— Ai să ne spui ceva?

— Nu.

— Tot mai vreţi să locuiţi împreună vara asta?

Madeleine muşcase deja din chiflă. Şi, cum răspunsul la întrebarea mamei ei era complicat – în fond, Madeleine şi Leonard nu mai voiau să locuiască împreună, pentru că se despărţiseră cu trei săptămîni în urmă, însă, în ciuda acestui fapt, Madeleine mai spera la o reconciliere şi, avînd în vedere că se chinuise atît de mult să-i obişnuiască pe ai ei cu ideea că va sta

cu un tip, nu voia să strice totul recunoscînd că planul nu mai era valabil –, a fost uşurată că poate să arate înspre gura ei plină, din pricina căreia nu putea răspunde.

— Mă rog, eşti adult de-acum, spuse Phyllida. Faci ce vrei. Dar vreau să se consemneze că nu sînt de acord.

— Te repeţi, interveni Alton.

— Pentru că tot o idee proastă rămîne! ţipă Phyllida. Nu mă refer la convenienţe. Mă refer la chestiunile practice. Dacă te muţi cu Leonard – sau cu orice alt tînăr – şi *el* e cel care are slujbă, porneşti în dezavantaj. Dacă nu vă înţelegeţi? Atunci cu tine ce se va întîmpla? N-o să ai unde sta. Şi nici ce face.

Faptul că analiza mamei sale era corectă, că impasul de care o prevenea Phyllida era tocmai impasul în care se afla deja, n-o motivă pe Madeleine să încuviinţeze.

— Tu ţi-ai părăsit slujba cînd m-ai cunoscut pe mine, zise Alton.

— Tocmai de aceea ştiu despre ce vorbesc.

— Putem schimba subiectul? spuse Madeleine în cele din urmă, după ce-şi înghiţi mîncarea.

— Bineînţeles, scumpa mea. Acesta-i ultimul lucru pe care-l mai spun. Dacă-ţi schimbi planurile, poţi să te întorci oricînd acasă. Tatăl tău şi cu mine ne-am bucura tare mult.

— Eu nu, spuse Alton. N-o vreau. E întotdeauna o idee proastă să te muţi înapoi acasă. Să nu vii.

— Nici o grijă, zise Madeleine. Aşa am să fac.

— Tu hotărăşti, spuse Phyllida. Dar dacă te întorci acasă, te poţi muta la mansardă. Ai putea pleca şi veni cînd vrei.

Spre surprinderea ei, Madeleine îşi dădu seama că se gîndeşte la propunere. De ce să nu le mărturisească totul părinţilor ei, apoi să se ghemuiască pe bancheta din spate a maşinii lor şi să-i lase s-o ducă acasă? S-ar putea muta în fosta ei cameră, cu patul cu tăblie ondulată şi tapetul Madeline. Ar putea să devină o fată bătrînă, ca Emily Dickinson, să scrie poezii pline de liniuţe şi geniu şi să nu se îngraşe niciodată.

Phyllida o trezi din această reverie.

— Maddy! zise ea. Nu e acela prietenul tău Mitchell?

Madeleine se răsuci în scaun.

— Unde?

— Cred că e Mitchell. Peste drum.

În curtea bisericii, şezînd turceşte în iarba proaspăt tunsă, se găsea, întradevăr, „prietenul“ lui Madeleine, Mitchell Grammaticus. Buzele i se mişcau, de parcă ar fi vorbit de unul singur.

— Ce-ar fi să-l invităm să ni se alăture? zise Phyllida.

— Acum?

— De ce nu? Mi-ar face mare plăcere să-l revăd pe Mitchell.

— Probabil că îi aşteaptă pe ai lui, spuse Madeleine.

Phyllida flutură mîna, în ciuda faptului că Mitchell era prea departe ca să o observe.

— De ce stă pe jos? întrebă Alton.

Cei trei Hanna se uitară peste drum la Mitchell, care şedea în semi-lotus.

— Ei bine, dacă tu n-ai de gînd să-l inviţi, am s-o fac eu, zise în cele din urmă Phyllida.

— OK, spuse Madeleine. Bine. Îl chem.

Afară vremea se încălzea, chiar dacă nu foarte mult. Cum coborî treptele de la Carr House şi trecu strada înspre curtea bisericii, Madeleine văzu nori negri adunîndu-se în depărtare. În interiorul bisericii cineva încerca difuzoarele, repetînd afectat „Sussex, Essex şi Kent. Sussex, Essex şi Kent“. Pe o pancartă atîrnată deasupra intrării în biserică se putea citi „Promoţia 1982“. Sub pancartă, în iarbă, stătea Mitchell. Buzele i se mişcau în continuare în tăcere, dar se opri brusc cînd o zări pe Madeleine apropiindu-se.

Madeleine se opri la cîţiva metri de el.

— Au venit ai mei, îl informă ea.

— E ceremonia de absolvire, răspunse calm Mitchell. Toţi părinţii au venit.

— Vor să te salute.

Auzind una ca asta, Mitchell zîmbi uşor.

— Probabil habar n-au că nu vorbeşti cu mine.

— Aşa e, răspunse Madeleine. Şi, în fond, o fac. Acum. Adică vorbesc cu tine.

— De nevoie sau e o schimbare de politică?

Madeleine îşi mută greutatea de pe un picior pe altul şi se încruntă amărîtă.

— Ascultă. Sînt foarte mahmură. Abia dacă am închis ochii azi-noapte. Ai mei au venit de vreo zece minute şi deja mă scot din sărite. Ar fi grozav dac-ai veni atît cît să-i saluţi.

Ochii mari şi sensibili ai lui Mitchell clipiră de două ori. Era îmbrăcat cu o cămaşă veche de gabardină, pantaloni de lînă de culoare închisă şi nişte pantofi uzaţi, cu vîrfuri cu găurele. Madeleine nu-l văzuse niciodată în pantaloni scurţi sau cu tenişi în picioare.

— Îmi pare rău, zise el. Pentru ce s-a întîmplat.

— Bine, răspunse Madeleine, uitîndu-se în altă parte. N-are importanţă.

— Am fost pur şi simplu ticălos, cum sînt de obicei.

— Şi eu la fel.

Tăcură o clipă. Madeleine îl simţi pe Mitchell privind-o şi îşi încrucişă braţele pe piept.

De întîmplat se întîmplaseră următoarele: într-o seară de decembrie din anul trecut, cînd îşi făcea griji în privinţa vieţii sale amoroase, Madeleine dăduse peste Mitchell în campus şi îl chemase la ea. Avusese nevoie de atenţia unui bărbat şi flirtase cu el fără s-o recunoască pe de-a-ntregul. Mitchell descoperise pe biroul din camera ei un borcan cu gel pentru dureri musculare şi o întrebase la ce se foloseşte. Madeleine îi explicase că oamenii *sportivi* aveau din cînd în cînd dureri musculare. Ea îşi dădea seama că, probabil, Mitchell n-a simţit niciodată aşa ceva, avînd în vedere faptul că toată ziua era la bibliotecă, dar trebuia s-o creadă pe cuvînt. În acel moment Mitchell se apropie de ea din spate şi îi trînti un boţ de gel după ureche. Madeleine sări ca arsă, strigă la Mitchell şi apoi se şterse cu un tricou. Deşi avea toate motivele să fie furioasă, Madeleine îşi dăduse seama (chiar şi atunci) că folosea incidentul ca pretext pentru a-l scoate pe Mitchell din cameră şi pentru a ascunde faptul că ea fusese de fapt cea care începuse să flirteze cu el. Cel mai greu îi fusese cînd văzuse cît de şocat a fost Mitchell, ce părea gata să izbucnească în plîns. Zicea întruna că-i pare rău, că doar glumise, dar ea îi spusese să plece. În zilele următoare, cînd şi-a rememorat incidentul, Madeleine s-a simţit din ce în ce mai prost. Era pe punctul de a-l suna pe Mitchell pentru a-şi cere scuze, cînd a primit o scrisoare de la el, o scrisoare de patru pagini, foarte detaliată, convingător argumentată, psihologic perspicace şi subtil ostilă, în care o făcea „aţîţătoare de meserie“ şi pretindea că purtarea ei din seara aceea fusese „echivalentul erotic al pîinii şi circului, dar numai cu circ“. La următoarea întîlnire Madeleine s-a comportat ca şi cînd nu l-ar fi cunoscut şi de atunci nu-şi mai vorbiseră.

Acum, în curtea bisericii First Baptist, Mitchell ridică privirea spre ea şi zise:

— OK. Hai să mergem să-i salutăm pe părinţii tăi.

Phyllida le făcu semn cu mîna cînd urcară treptele. Strigă cu vocea aceea plină de cochetărie pe care o păstra pentru preferaţii ei dintre prietenii lui Madeleine:

— Mi s-a părut mie că tu eşti acolo, pe jos. Arătai ca un yoghin!

— Felicitări, Mitchell, spuse Alton, strîngîndu-i înfocat mîna lui Mitchell. O zi mare azi. Un moment de răscruce. O nouă generaţie preia frîiele.

Îl invitară pe Mitchell să stea jos şi îl întrebară dacă nu vrea să mănînce ceva. Madeleine se duse înapoi la tejghea să mai ia cafea, bucuroasă că Mitchell îi ţinea ocupaţi pe părinţii ei. Privindu-l cum stă în hainele lui de bătrîn şi îi antrenează în conversaţie pe Alton şi pe Phyllida, Madeleine se gîndi, cum se mai gîndise adesea, că Mitchell era tipul de băiat deştept şi normal pe care-l plăceau părinţii, de care ar trebui să se îndrăgostească şi cu care ar trebui să se mărite. Faptul că nu se va îndrăgosti niciodată de Mitchell şi nu se va mărita cu el tocmai din pricina eligibilităţii lui era încă o dovadă – într-o dimineaţă plină de ele – că era complet sucită cînd venea vorba de chestiuni amoroase.

Cînd se întoarse la masă, n-o băgă nimeni în seamă.

— Aşadar, Mitchell, întrebă Phyllida, ce planuri ai după absolvire?

— Şi tata îmi pune aceeaşi întrebare de ceva vreme, răspunse Mitchell. Nu ştiu cum se face, dar nu i se pare că o diplomă în Studii Religioase este ceva de mare viitor.

Madeleine zîmbi pentru prima dată în ziua aceea.

— Vedeţi? Nici Mitchell n-are o slujbă în faţă.

— Păi, cumva am una, zise Mitchell.

— Nu te cred, îl contrazise Madeleine.

— Vorbesc serios: chiar am.

Le explică felul în care el şi colegul lui de cameră, Larry Pleshette, îşi făcuseră un plan care să-i ajute să facă faţă recesiunii. Avînd în vedere că erau absolvenţi de arte liberale care căutau să intre pe piaţa muncii într-un moment în care şomajul era de 9,5%, el şi Larry hotărîseră, după o îndelungă chibzuinţă, să plece din ţară şi să stea plecaţi cît pot de mult. La sfîrşitul verii, după ce vor fi economisit destui bani, aveau s-o pornească cu rucsacul în spate prin Europa. După ce vedeau tot ce era de văzut prin Europa, urmau să zboare în India şi să rămînă acolo cît le ajungeau banii. Întreaga aventură va dura opt sau nouă luni, poate chiar şi un an.

— Te duci în India? zise Madeleine. Asta nu-i o slujbă.

— Vom fi cercetători asistenţi, spuse Mitchell. Pentru profesorul Hughes.

— Profesorul Hughes de la Catedra de teatru?

— Nu demult am văzut un documentar despre India, zise Phyllida. A fost foarte deprimant. Cîtă sărăcie!

— Ăsta e un avantaj pentru mine, doamnă Hanna, spuse Mitchell. Eu înfloresc în mizerie.

Phyllida, care nu putea rezista acestui soi de ştrengărie, renunţă la seriozitate şi izbucni în rîs.

— Atunci te duci în locul potrivit!

— Poate că o pornesc şi eu într-o călătorie, zise Madeleine pe un ton ameninţător.

N-o băgă nimeni în seamă. În schimb, Alton îl întrebă pe Mitchell:

— Ce fel de vaccinuri trebuie să-ţi faci pentru India?

— Pentru holeră şi tifos. Gamaglobulina e opţională.

Phyllida dădu din cap.

— Probabil că mama ta e extrem de îngrijorată.

— Cînd am fost în armată, zise Alton, ne-au înţepat cu un milion de chestii. Nici măcar nu ne-au spus pentru ce sînt.

— Cred că *eu* o să mă mut la Paris, zise Madeleine mai tare. În loc să-mi caut de lucru.

— Mitchell, continuă Phyllida, avînd în vedere interesul tău pentru religie, cred că India ţi se va potrivi ca o mănuşă. Au de toate acolo. Hinduşi, musulmani, *sikh*-i, zoroastrieni, jainişti, budişti. E ca la un chioşc cu îngheţată! Pe mine m-a fascinat întotdeauna religia. Spre deosebire de Toma Necredinciosul de bărbatu-meu.

Alton făcu cu ochiul.

— Mă îndoiesc că Toma Necredinciosul a existat.

— Îl ştii pe Paul Moore? *Episcopul* Moore, de la catedrala St. John the Divine? întrebă Phyllida, acaparînd atenţia lui Mitchell. Ne e prieten foarte bun. Poate te-ar interesa să-l cunoşti. Ne-ar face plăcere să te prezentăm. Cînd sîntem în New York, întotdeauna merg la slujbă la catedrală. Ai fost vreodată? Ah. Ei… Ce să spun? E pur şi simplu… ei bine, pur şi simplu *divin*!

Phyllida îşi duse o mînă la gît, încîntată de acest *bon mot*, iar Mitchell rîse îndatoritor, ba chiar şi convingător.

— Că tot veni vorba de înalţi prelaţi, interveni Alton, ţi-am povestit de întîlnirea cu Dalai Lama? Eram la o acţiune caritabilă la hotelul Waldorf.

Stăteam la coadă să dăm mîna cu el. Trebuie să fi fost cel puţin trei sute de oameni. Oricum, cînd am ajuns în sfîrşit la Dalai Lama, l-am întrebat: „Sînteţi cumva rudă cu Dolly Parton?“.

— Am crezut că intru în pămînt de ruşine! ţipă Phyllida. Nu exagerez.

— Tati, zise Madeleine, o să întîrziaţi.

— Poftim?

— Ar trebui să vă porniţi dacă vreţi un loc bun.

Alton se uită la ceas.

— Mai avem o oră.

— Se aglomerează, insistă Madeleine. Ar trebui să plecaţi acum.

Alton şi Phyllida se uitară la Mitchell, ca şi cînd ar fi aşteptat un sfat demn de încredere de la el. Madeleine îi trase un picior pe sub masă, iar Mitchell reacţionă imediat:

— Într-adevăr, se aglomerează.

— Unde-i cel mai bine să ne plasăm? întrebă Alton, adresîndu-i-se din nou lui Mitchell.

— Lîngă porţile Van Wickle. La capătul străzii College. Pe acolo o să intrăm.

Alton se ridică de la masă. După ce dădu mîna cu Mitchell, se aplecă s-o sărute pe Madeleine pe obraz.

— Pe *tine* te vedem mai tîrziu. Domnişoara Absolventă, 1982.

— Felicitări, Mitchell, spuse Phyllida. Ce plăcere să te revedem! Şi nu uita: cînd o porneşti în Marele Turneu, ai grijă să-i trimiţi mamei tale *multe* scrisori. Altfel va fi disperată.

Lui Madeleine îi zise:

— N-ar strica să-ţi schimbi rochia aceea înainte de paradă. Are o pată vizibilă.

Acestea fiind spuse, Alton şi Phyllida, în orbitoarea lor concreteţe părintească, numai ţesături reiate şi poşete, butoni şi perle, traversară interiorul bej şi cărămiziu de la Carr House şi ieşiră.

Ca şi cînd ar fi vrut să le marcheze plecarea, începu un nou cîntec: vocea ascuţită a lui Joe Jackson năvăli pe deasupra unor bătăi de tobe electronice. Tipul de la tejghea dădu volumul mai tare.

Madeleine îşi puse capul pe masă, cu părul acoperindu-i faţa.

— Nu mai beau în viaţa mea, zise ea.

— O replică extrem de faimoasă.

— Nici nu ştii prin ce am trecut.

— Cum aş putea şti? N-ai mai vorbit cu mine.

Fără să-şi ridice obrazul de pe masă, Madeleine zise cu o voce jalnică:

— Am rămas pe drumuri. Termin facultatea şi sînt pe drumuri.

— Da, că te şi cred!

— Aşa e! insistă Madeleine. Iniţial trebuia să mă mut la New York cu Abby şi Olivia. Apoi am crezut că mă mut la Cape, aşa că le-am zis să-şi caute altă colegă de apartament. Iar acum *nu* mă mai mut la Cape şi n-am unde să mă duc. Mama vrea să mă mut înapoi acasă, dar mai bine mă sinucid.

— Şi eu mă duc înapoi acasă peste vară, spuse Mitchell. La *Detroit.* Măcar tu eşti lîngă New York.

— De la Yale n-am primit încă nici o veste şi este deja *iunie*, continuă Madeleine. Ar fi trebuit să capăt un răspuns acum mai bine de o lună! Aş putea suna la biroul de admiteri, dar n-o fac fiindcă mi-e teamă să aflu c-am fost respinsă. Atîta timp cît nu ştiu, mai trag speranţă.

Trecu o clipă înainte ca Mitchell să spună ceva.

— Poţi veni cu mine în India, zise el.

Madeleine deschise un ochi şi văzu printr-un vîrtej de păr că Mitchell nu glumea decît pe jumătate.

— Nici măcar nu-i vorba de studiile postuniversitare, zise ea.

Trase adînc aer în piept şi îi mărturisi:

— Leonard şi cu mine ne-am despărţit.

Era extrem de plăcut să articuleze asta, să-şi numească tristeţea, aşa că Madeleine fu surprinsă de răceala cu care îi răspunse Mitchell.

— Şi ce-mi spui mie? zise el.

Fata înălţă capul şi îşi dădu părul la o parte de pe faţă.

— Nu ştiu. Ai vrut să ştii care-i problema.

— Nu-i adevărat. Nici măcar n-am întrebat.

— M-am gîndit că poate-ţi pasă, zise Madeleine. Din moment ce eşti prietenul meu.

— Aşa e, spuse Mitchell, a cărui voce deveni brusc sarcastică. Minunata noastră prietenie! „Prietenia“ noastră nu e una adevărată, pentru că nu funcţionează decît în condiţiile impuse de tine. *Tu* faci regulile, Madeleine. Dacă tu hotărăşti că nu vrei să vorbeşti cu mine trei luni, nu vorbim. Apoi hotărăşti că vrei totuşi să vorbeşti cu mine, pentru că ai nevoie de mine ca să mă întreţin cu ai tăi, aşa că vorbim din nou. Sîntem prieteni cînd vrei tu să fim prieteni, iar *mai mult* decît prieteni nu sîntem niciodată, pentru că nu vrei tu. Iar eu trebuie să înghit toate astea.

— Îmi pare rău, spuse Madeleine, simţindu-se nedreptăţită şi atacată prin surprindere. Pur şi simplu nu-mi place de tine în felul acela.

— Tocmai! strigă Mitchell. Nu eşti atrasă de mine fizic. Foarte bine. Dar cine spune că eu am fost vreodată atras de tine *intelectual*?

Madeleine se simţi ca şi cum ar fi plesnit-o cineva. Era indignată, jignită şi sfidătoare, toate în acelaşi timp.

— Eşti un… – se gîndi la cel mai urît lucru pe care-l putea spune – … eşti aşa un *ticălos*!

Spera să-şi poată păstra o postură demnă, dar o ustura în piept şi, spre propria-i oroare, izbucni în plîns.

Mitchell vru să-i atingă braţul, dar Madeleine îl respinse. Încercînd să nu arate ca o persoană care plînge de nervi, se ridică şi ieşi pe strada Waterman. Văzînd curtea împodobită a bisericii, Madeleine se întoarse şi o porni în jos spre rîu. Voia să se îndepărteze de campus. Durerea de cap îi revenise, tîmplele îi bubuiau şi, uitîndu-se la norii de furtună care se adunau deasupra oraşului, prevestind parcă şi alte lucruri rele, se întrebă de ce era toată lumea atît de răutăcioasă cu ea.

Necazurile în dragoste ale lui Madeleine începuseră tocmai cînd teoreticienii francezi pe care îi citea deconstruiau însăşi noţiunea de iubire. „Semiotica 211“ era un seminar de nivel avansat, predat de un profesor rebel de la Catedra de engleză. Michael Zipperstein venise la Brown în urmă cu treizeci şi doi de ani ca adept al curentului Noua Critică. Inculcase în trei generaţii de studenţi deprinderile lecturii fidele şi ale interpretării non-biografice pînă să pornească pe „drumul Damascului“, adică să-şi ia în 1975 un an sabatic care l-a dus la Paris, unde l-a întîlnit pe Roland Barthes la o cină şi s-a lăsat convertit la noua religie în timp ce degusta o casuletă. Acum Zipperstein preda două cursuri în nou-creatul Program de Studii Semiotice: „Introducere în teoria semiotică“ în semestrul întîi şi „Semiotica 211“ în semestrul al doilea. Cu o chelie igienică, o barbă albă, marinărească, şi fără mustaţă, Zipperstein se îmbrăca de preferinţă cu pulovere franţuzeşti de lînă şi pantaloni de catifea. Îngropa studenţii în listele de bibliografie pe care le dădea: pe lîngă marii semioticieni – Derrida, Eco, Barthes –, studenţii de la „Semiotică 211“ trebuiau să lupte cu o selecţie pestriţă de lecturi suplimentare, o selecţie care includea totul, de la *Sarrasine* de Balzac la numere din revista *Semiotext(e)* şi fragmente xeroxate din E.M. Cioran, Robert Walser, Claude Levi-Strauss, Peter Handke şi Carl Van Vechten. Ca să fii acceptat la el la seminar, trebuia să te supui unui interviu *tête-à-tête* cu Zipperstein, în timpul căruia îţi punea

întrebări seci, personale, legate de mîncarea sau rasa de cîini pe care le preferi, iar la răspunsuri reacţiona cu remarci enigmatice, warholiene. Această testare ezoterică, împreună cu chelia şi barba de guru ale lui Zipperstein, le dădea studenţilor senzaţia că fuseseră confirmaţi spiritual şi că de-acum – sau cel puţin preţ de două ore, joia după-amiaza – făceau parte din elita criticii literare din campus.

Ceea ce era exact ce-şi dorea Madeleine. Studia engleza dintr-un motiv cum nu se poate mai banal: îi plăcea să citească. Ei bine, catalogul cursurilor de literatură britanică şi americană era pentru Madeleine ceea ce era pentru colegele ei de apartament catalogul de la magazinul de lux Bergdorf. Un curs cu titlul „Engleză 274: *Euphues* de John Lyly“ o entuziasma pe Madeleine în aceeaşi măsură în care o pereche de cizme de cowboy Fiorucci o entuziasma pe Abby. „Engleză 450A: Hawthorne şi James“ o făcea pe Madeleine să aştepte orele de desfătare petrecute citind în pat cu o nerăbdare nu foarte diferită de cea pe care o simţea Olivia cînd, îmbrăcată cu o fustă de lycra şi un sacou de piele, se îndrepta spre clubul de noapte Danceteria. Încă de pe vremea cînd era copil şi stătea în casa lor din Prettybrook, Madeleine avea obiceiul să rătăcească prin biblioteca cu rafturi de cărţi care se înălţau mult deasupra ei – cu volume recent achiziţionate, cum ar fi *Love Story* sau *Myra Breckinridge*, ce emanau un vag iz de interdicţie, dar şi cu ediţii venerabile, legate în piele, din Fielding, Thackeray şi Dickens – şi prezenţa magisterială a tuturor acelor cuvinte care, la o adică, puteau fi citite o fascina. Era în stare să stea acolo şi cîte-o oră doar ca să cerceteze cotoarele cărţilor. Felul în care cataloga colecţia familiei rivaliza în exhaustivitate cu sistemul decimal Dewey. Madeleine ştia exact locul cărţilor. Pe rafturile de lîngă şemineu se găseau preferatele lui Alton – biografii de preşedinţi americani şi prim-miniştri britanici, memorii ale unor secretari de stat belicoşi, romane de aventuri pe mare sau spionaj de William F. Buckley Jr. Cărţile Phyllidei umpleau partea din stînga a rafturilor care duceau în salon – romane recenzate în *New York Review of Books*, culegeri de eseuri, precum şi volume de lux despre grădinile englezeşti sau chinezării. Chiar şi acum, cînd ajungea prin pensiuni sau hoteluri de la mare, cîte un raft plin de cărţi uitate o captiva întotdeauna pe Madeleine. Îşi trecea degetele peste copertele pătate cu apă de mare. Desfăcea paginile pe care aerul sărat le făcuse lipicioase. Romanele de senzaţie şi cele poliţiste în ediţii ieftine n-o interesau. Volumele cartonate, cum ar fi o apariţie la Dial Press din 1931, fără supracopertă şi cu multe urme de ceşti de cafea, erau cele care îi cucereau

inima lui Madeleine. Prietenii ei o strigau de pe plajă, scoicile erau aproape coapte pentru picnic, dar Madeleine se aşeza pe pat şi citea o vreme, ca să consoleze cartea veche şi tristă. Aşa citise poemul *Hiawatha* al lui Longfellow. Şi James Fenimore Cooper. Şi *H.M. Pulham, Esq.* de John P. Marquand.

Totuşi uneori se temea de efectul pe care cărţile acelea vechi şi mucegăite îl aveau asupra ei. Unii studenţi făceau Engleza ca să se pregătească pentru Drept. Alţii ca să devină ziarişti. Tipul cel mai deştept din programul avansat de studii, Adam Vogel, fiu de cadre universitare, voia să-şi dea doctoratul şi să devină el însuşi profesor universitar. Rămîneau o grămadă care absolveau Engleza din inerţie. Pentru că emisfera stîngă a creierului nu le era destul de dezvoltată pentru ştiinţă, pentru că istoria era prea aridă, filosofia prea dificilă, geologia prea axată pe petrol şi matematica prea matematică; pentru că nu aveau talent muzical sau artistic, nu erau motivaţi financiar şi nici foarte deştepţi, aceşti tineri căutau să obţină o diplomă făcînd exact ceea ce făcuseră în clasa întîi, adică citind poveşti. Te duceai la Engleză atunci cînd nu ştiai unde altundeva să te duci.

În anul al treilea Madeleine făcuse un seminar avansat intitulat „Intriga matrimonială: o selecţie din proza lui Austen, Eliot şi James“. Le era predat de profesorul K. McCall Saunders. Saunders avea şaptezeci şi nouă de ani şi era din New England. Avea o faţă lungă, cabalină, şi un rîs umed, care îi dezvăluia lucrările dentare de prost gust. Metoda lui de predare consta în lectura cu voce tare a unor cursuri pe care le scrisese cu douăzeci sau treizeci de ani în urmă. Madeleine nu abandonase cursul din cauză că-i era milă de Saunders şi fiindcă titlurile din bibliografie erau teribil de bune. După părerea lui Saunders, romanul ca gen literar îşi atinsese apogeul cu intriga matrimonială şi nu-şi mai revenise niciodată după dispariţia acesteia. Pe vremea cînd succesul în viaţă depindea de mariaj, iar mariajul depindea de bani, romancierii aveau despre ce să scrie. Marile epopei erau despre război, romanul – despre mariaj. Egalitatea între sexe, o victorie pentru femei, avusese efecte dezastruoase asupra romanului. Iar divorţul îi dăduse lovitura de graţie. Ce importanţă ar mai avea cu cine se mărită Emma dacă ulterior ea ar putea intenta divorţ? Ce efect ar fi avut existenţa unui acord prenupţial asupra mariajului dintre Isabel Archer şi Gilbert Osmond? Din punctul de vedere al lui Saunders, căsnicia nu mai însemna mare lucru, iar romanul nici atît. Unde să mai găseşti o intrigă matrimonială în ziua de azi? N-aveai cum. Erai nevoit să citeşti ficţiune istorică. Erai nevoit să citeşti

romane ne-occidentale despre societăţi tradiţionale. Romane afgane, romane indiene. Din punct de vedere literar, erai nevoit să te întorci în timp.

Titlul lucrării finale pe care Madeleine o scrisese pentru seminar fusese „Modul interogativ: Cererile în căsătorie şi sfera (strict limitată) a femininului“. Îl impresionase atît de mult pe Saunders, încît îi ceruse lui Madeleine să vină să stea de vorbă cu el. În biroul lui, care avea un iz bunicesc, sugeră că Madeleine ar putea să-şi dezvolte eseul într-o lucrare de licenţă şi îşi exprimă disponibilitatea de a-i fi coordonator. Madeleine zîmbi politicos. Saunders era specialist în perioadele care o interesau, sfîrşitul Regenţei şi începutul epocii victoriene. Era blajin şi erudit, iar din lista lui goală de consultaţii se vedea clar că nimeni altcineva nu-l voia drept coordonator, aşa că Madeleine îi spusese că da, i-ar face mare plăcere să îşi facă lucrarea de licenţă cu el.

Ca epigraf îşi alese un citat din *Turnurile din Barchester* de Trollope: „Nu există iubire fericită decît la finalul unui roman englezesc“. Plănuia să înceapă cu Jane Austen. După o scurtă analiză a romanelor *Mîndrie şi prejudecată*, *Persuasiune* şi *Raţiune şi simţire*, toate comedii care se termină cu nunţi, Madeleine urma să treacă la romanul victorian, unde lucrurile deveneau mai complicate şi mult mai pesimiste. *Middlemarch* şi *Portretul unei doamne* nu se termină cu nunţi. Ele începeau cu elemente tipice pentru intriga matrimonială – pretendenţi, cereri în căsătorie, neînţelegeri –, dar continuau şi după ceremonia de cununie. Aceste texte îşi însoţeau eroinele inteligente şi temperamentale – Dorothea Brooke şi Isabel Archer – în căsniciile lor dezamăgitoare, intriga matrimonială atingîndu-şi aici culmea expresiei artistice.

Pe la 1900 intriga matrimonială dispare cu totul. Madeleine plănuia să încheie cu o scurtă analiză a acestei dispariţii. În *Sora Carrie* a lui Dreiser, Carrie are o relaţie adulteră cu Drouet, se mărită cu Hurstwood într-o ceremonie fără valabilitate, iar apoi fuge în lume ca să se facă actriţă – şi nu e decît 1900! Pe post de concluzie, Madeleine se gîndea să invoce schimbul de neveste din Updike. Asta era tot ce mai rămăsese din intriga matrimonială: faptul că i se spunea „schimb de neveste“ în loc de „schimb de bărbaţi“. Ca şi cînd femeile erau în continuare un bun transferabil.

Profesorul Saunders îi sugeră lui Madeleine să investigheze şi sursele istorice. Rumegă conştiincioasă informaţii despre procesul de industrializare şi familia nucleară, formarea clasei de mijloc şi Legea Cauzelor Matrimoniale din 1857. Dar n-a durat mult pînă ce s-a plictisit de lucrare. O rodeau îndoieli legate de originalitatea ei. Avea senzaţia că nu

face altceva decît să regurgiteze argumentele prezentate de Saunders în seminarul despre intriga matrimonială. Întrevederile cu bătrînul profesor erau descurajatoare, căci Saunders nu făcea decît să răsfoiască paginile pe care i le dăduse ea şi să-i arate diferite comentarii pe care le făcuse cu roşu pe margine.

Apoi, într-o dimineaţă de duminică de dinainte de vacanţa de iarnă, la masa lor din bucătărie îşi făcu apariţia prietenul lui Abby, Whitney, care citea ceva intitulat *Despre gramatologie*. Cînd Madeleine întrebă despre ce era cartea, Whitney îi dădu de înţeles că textul era tocmai împotriva ideii că o carte este despre ceva şi că, dacă ar fi fost să fie totuşi „despre“ ceva, atunci ar fi fost despre nevoia de a înceta să ne mai imaginăm cărţile ca fiind despre ceva. Madeleine răspunse că se duce să-şi facă nişte cafea. Whitney o rugă să-i facă şi lui.

La facultate nu era ca în lumea reală. În lumea reală oamenii invocau nume în funcţie de prestigiul lor. La facultate o făceai în funcţie de cît erau de obscure. În săptămînile care au urmat acestei conversaţii cu Whitney, Madeleine începu să-i audă pe cei din jur spunînd „Derrida“. Îi auzi spunînd „Lyotard“ şi „Foucault“, „Deleuze“ şi „Baudrillard“. Majoritatea celor care vehiculau aceste nume erau indivizi pe care Madeleine îi dezaproba instinctiv – copii din clasele sus-puse care se îmbrăcau în haine Doc Martens şi afişau simboluri anarhiste –, ceea ce o făcea să se îndoiască de valoarea entuziasmului lor. Dar nu peste mult timp observă că şi David Koppel, un poet inteligent şi talentat, îl citea pe Derrida. Iar Pookie Ames, care citea manuscrise pentru *The Paris Review* şi pe care Madeleine o *simpatiza*, făcea un curs cu profesorul Zipperstein. Lui Madeleine îi plăcuseră întotdeauna profesorii spectaculoşi, cum era Sears Jayne, care declama în clasă, recita Hart Crane sau Anne Sexton cu o voce înfundată. Pentru Whitney profesorul Jayne era un zero barat. Madeleine nu era de acord. Dar după trei ani de cursuri de literatură, Madeleine era departe de a avea o metodologie critică clară, aplicabilă la textele pe care le citea. Avea în schimb un fel vag şi nesistematic de a vorbi despre cărţi. Îi era jenă de ce spuneau colegii ei la ore. Şi de ce spunea şi ea. Am avut senzaţia că. E interesant felul în care Proust. Mi-a plăcut cum Faulkner.

Iar cînd Olivia, care era înaltă şi suplă şi avea un nas aristocratic lung, ca de ogar persan, veni într-o zi cu *Despre gramatologie* în mînă, Madeleine îşi dădu seama că tot ce fusese pînă atunci marginal era acum la modă.

— Cum e cartea asta?

— N-ai citit-o?
— Te-aş mai întreba dac-aş fi făcut-o?
— Nu sîntem un pic cam ţîfnoasă astăzi?
— Scuze.
— Glumesc, stai liniştită. E grozavă. Derrida e zeul meu absolut.

Aproape peste noapte, devenise ridicol să mai citeşti scriitori cum ar fi Cheever sau Updike, care scriau despre suburbiile unde crescuseră Madeleine şi majoritatea prietenilor ei, şi trebuia să-l citeşti pe Marchizul de Sade, care scria despre cum se dezvirginau anal virginele în Franţa secolului XVIII. De Sade era de preferat, pentru că scenele sale sexuale şocante nu aveau nimic de-a face cu sexul, ci cu politica. Prin urmare, erau anti-imperialiste, anti-burgheze, anti-patriarhale şi anti-tot ceea ce o tînără feministă trebuia să respingă. Madeleine s-a tot înscris cuminte la cursuri cum ar fi „Fantezia victoriană: de la *Phantastes* la *Copiii apelor*“ inclusiv în anul al treilea de facultate, dar în anul al patrulea n-a mai putut ignora contrastul dintre ochelariştii sărmani din seminarul despre Beowulf şi hipioţii din sălile de mai încolo, care citeau Maurice Blanchot. În prosperii ani ’80 studenţiei îi lipsea un soi de radicalism. Semiotica a fost primul lucru care aducea a revoluţie. Trasa o linie de demarcaţie, crea un grup de aleşi, era rafinată şi europeană şi trata subiecte provocatoare – tortura, sadismul, hermafroditismul, sexul şi puterea. Madeleine fusese întotdeauna populară la şcoală. Anii de popularitate o înzestraseră cu capacitatea reflexă de a separa ce e *cool* de ce nu e, chiar şi în cadrul unor subgrupuri – cum ar fi Catedra de engleză, unde conceptul de *„cool“* nu părea să fie aplicabil.

Dacă teatrul Restauraţiei ţi se părea deprimant, dacă lectura lui Wordsworth te făcea să te simţi şleampăt şi pătat cu cerneală, mai aveai o opţiune. Puteai scăpa de K. McCall Saunders şi de vechea Nouă Critică. Puteai fugi în noua lume condusă de Derrida şi Eco. Te puteai înscrie la „Semiotică 211“ şi aflai despre ce vorbeşte toată lumea.

Seminarul „Semiotica 211“ era limitat la zece studenţi. Dintre cei zece, opt făcuseră „Introducere în teoria semiotică“. Asta s-a văzut de la o poştă chiar de la prima oră. Cînd Madeleine intră în clasă în ziua aceea friguroasă de iarnă, în jurul mesei de seminar stăteau tolăniţi opt studenţi cu tricouri negre şi blugi negri şi sfîşiaţi. Cîţiva îşi tăiaseră cu lama gulerele şi mînecile tricourilor. Faţa unui tip avea ceva sinistru – era ca faţa unui copil cu perciuni – şi lui Madeleine îi trebui un minut întreg ca să-şi dea seama că individul îşi răsese sprîncenele. Toţi cei din încăpere arătau atît de fantomatic, încît sănătatea naturală a lui Madeleine păru suspectă, ca un vot

pentru Reagan. Aşa că se simţi uşurată cînd apăru un tip înalt, cu o geacă groasă şi bocanci de iarnă, care se aşeză lîngă ea. Avea şi o cafea la el.

Zipperstein îi rugă pe studenţi să se prezinte şi să explice de ce aleseseră seminarul acesta.

Tînărul fără sprîncene vorbi primul.

— Hmm, să vedem. Îmi este de fapt destul de greu să mă prezint, fiindcă întreaga idee de prezentare în societate e foarte problematizată. De exemplu, dacă vă spun că mă cheamă Thurston Meems şi că am crescut în Stamford, Connecticut, veţi şti cine sînt? OK. Mă cheamă Thurston şi sînt din Stamford, Connecticut. Am ales cursul acesta fiindcă vara trecută am citit *Despre gramatologie* şi m-a dat pe spate.

Cînd îi veni rîndul, băiatul de lîngă Madeleine zise încet că avea dublă specializare (biologie şi filosofie) şi nu mai făcuse nici un curs de semiotică pînă atunci, că părinţii îl botezaseră Leonard, că i se păruse întotdeauna destul de folositor să aibă un nume, mai ales cînd eşti chemat la masă, iar dacă voia cineva să-l strige pe numele de Leonard, el, unul, va răspunde.

Leonard nu mai zise nimic altceva. Îşi petrecu restul seminarului lăsat pe spate în scaun şi cu picioarele lui lungi întinse. După ce-şi termină cafeaua, scotoci în bocancul drept şi, spre surpriza lui Madeleine, scoase o cutiuţă cu tutun de mestecat. Îşi înfundă cu două degete pătate o priză de tutun între măsele. Pe parcursul următoarelor două ore, aproape la fiecare minut scuipă discret, dar audibil, în cană.

În fiecare săptămînă Zipperstein le dădea de citit o carte descurajatoare de teorie şi un text de literatură. Combinaţiile erau excentrice, dacă nu chiar de-a dreptul arbitrare. (De exemplu, ce avea de-a face *Cursul de lingvistică generală* al lui Saussure cu *Strigarea lotului 49* de Pynchon?) Cît despre Zipperstein, el nu preda, ci mai degrabă observa ce se întîmplă în clasă din spatele personalităţii sale opace, ca un geam reflectorizant. Abia dacă scotea o vorbă. Din cînd în cînd punea întrebări, ca să stimuleze discuţia, şi deseori se ducea la fereastră şi privea în direcţia golfului Narragansett, ca şi cum gîndul i-ar fi stat la barca lui de lemn andocată pentru reparaţii.

În a treia săptămînă de cursuri, într-o zi de februarie cenuşie şi cu fulguieli, au avut de citit cartea lui Zipperstein *Crearea semnelor* şi *O tristeţe dincolo de vise* de Peter Handke.

Întotdeauna e jenant cînd profesorii te pun să citeşti propriile lor cărţi. Chiar şi Madeleine, căreia toate textele i se păreau cam greoaie, îşi dădu seama că volumul lui Zipperstein era de raftul al doilea şi că nu făcea altceva decît să reformuleze.

Toată lumea păru puţin ezitantă în discuţia despre *Crearea semnelor*, aşa că a fost o uşurare cînd a venit rîndul textului literar.

— Deci, întrebă Zipperstein, clipind din dosul ochelarilor cu rame rotunde de sîrmă, cum vi s-a părut Handke?

După o scurtă tăcere, Thurston deschise discuţia.

— Handke a fost absolut sumbru şi deprimant, spuse el. Mi-a plăcut la nebunie.

Thurston era un tînăr cu o înfăţişare şireată, cu părul tuns scurt şi dat cu gel. Lipsa de sprîncene, combinată cu tenul lui palid, îi dădea o expresie superinteligentă, ca şi cînd ar fi fost un creier scos din trup şi plutind liber.

— Ai putea detalia? întrebă Zipperstein.

— Ei bine, domnule profesor, sinuciderea… iată un subiect care mi-e tare drag.

Ceilalţi studenţi chicotiră, în timp ce Thurston se ambală.

— Cartea asta se vrea autobiografică. Dar eu susţin, împreună cu Barthes, că actul scriiturii este în sine o ficţionalizare, chiar dacă tratează fapte reale.

Bart. Deci aşa se pronunţă. Madeleine luă aminte, bucuroasă că nu ajunsese să se facă de rîs.

Între timp Thurston continua:

— Deci mama lui Handke se sinucide, iar Handke se pune să scrie despre asta. Îşi propune să fie cît se poate de obiectiv, să fie absolut… insensibil!

Thurston îşi înfrînă un zîmbet. Năzuia să fie genul de persoană care ar reacţiona la sinuciderea propriei mame cu o insensibilitate demnă de literatura de înaltă clasă şi faţa-i tînără şi fină se lumină de plăcere.

— Sinuciderea e un trop, anunţă el. Mai ales în literatura germană. Avem *Suferinţele tînărului Werther*. Îl avem pe Kleist. Hei, mi-a venit o idee!

Ridică un deget.

— *Suferinţele tînărului Werther*.

Mai ridică un deget.

— *O suferinţă dincolo de vise*. Teoria mea e că Handke a simţit povara acestei tradiţii, astfel că această carte e încercarea lui de a se elibera.

— Cum adică de a se „elibera“? întrebă Zipperstein.

— De toată chestia asta teutonică, *Sturm und Drang*, suicidară.

Fulguiala din fereastră amintea de nişte fulgi de săpun sau de nişte fire de cenuşă – ceva foarte curat sau foarte murdar.

— *Suferinţele tînărului Werther* e o trimitere inspirată, zise Zipperstein. Dar mi-e teamă că asta i se datorează mai mult traducătorului decît lui Handke. Titlul cărţii lui în germană e *Wunschloses Unglück*.

Thurston zîmbi, fie pentru că era bucuros că Zipperstein îi acorda atenţie deplină, fie pentru că i se părea că germana sună caraghios.

— E un joc de cuvinte ce pleacă de la zicala germană *wunschlos glücklich*, care înseamnă „mai fericit decît ţi-ai putea dori vreodată“. Doar că aici Handke face o inversiune reuşită. E un titlu serios şi straniu de frumos.

— Deci înseamnă mai nefericit decît ţi-ai putea dori vreodată, spuse Madeleine.

Zipperstein se uită la ea pentru prima dată.

— Într-un fel. Cum spuneam, ceva se pierde în traducere. Ţie cum ţi s-a părut?

— Cartea? întrebă Madeleine şi îşi dădu imediat seama cît de stupid suna întrebarea.

Tăcu şi simţi cum îi pulsează sîngele în urechi.

Lumea roşea în romanele englezeşti de secol XIX, dar niciodată în cele austriece contemporane.

Înainte ca tăcerea să devină jenantă, îi sări în ajutor Leonard.

— Am ceva de spus, zise el. Dacă ar fi să scriu despre sinuciderea mamei mele, nu cred că m-ar interesa prea tare să fiu experimental.

Se aplecă în faţă şi îşi puse coatele pe masă.

— Adică n-a deranjat chiar pe nimeni aşa-zisa insensibilitate a lui Handke? Nu vi s-a părut puţin cam rece cartea asta?

— Mai bine rece decît sentimentală, spuse Thurston.

— Crezi? De ce?

— Pentru că am citit cu toţii genul de relatare filială sentimentală despre părintele iubit care nu mai este. Am citit-o de mii de ori. Nu mai are nici un fel de forţă.

— Am să fac un experiment mental, spuse Leonard. Să presupunem că mama mea s-a sinucis. Şi să presupunem că am scris o carte despre asta. De ce aş face aşa ceva?

Închise ochii şi îşi lăsă capul pe spate.

— În primul rînd ca să fac faţă suferinţei. În al doilea rînd poate că vreau să fac un portret al mamei mele. Ca s-o păstrez vie în amintire.

— Şi crezi că reacţia ta e universală, zise Thurston. Faptul că tu ai reacţiona într-un anumit mod la moartea unui părinte îl obligă pe Handke să

facă la fel.

— Spun doar că dacă ţi se sinucide mama, ăsta nu e un trop literar.

Lui Madeleine i se mai liniştiseră bătăile inimii. Urmărea discuţia cu interes.

Thurston dădea din cap într-un fel care totuşi nu sugera că ar fi fost de acord.

— Da, bine, spuse el. Mama *reală* a lui Handke s-a sinucis. A murit într-o lume *reală* şi Handke o fi simţit o durere *reală* sau ce-o mai fi. Dar nu despre asta este cartea. Cărţile nu sînt despre „viaţa reală". Cărţile sînt despre alte cărţi.

Îşi ridică gura ca un instrument de suflat şi scoase nişte note clare.

— Teoria mea e că, din punct de vedere literar, problema pe care Handke încearcă s-o rezolve aici este cum să scrii despre ceva, fie şi ceva real şi dureros cum e sinuciderea, cînd tot ce s-a scris pe această temă te-a văduvit de orice originalitate în exprimare?

Lui Madeleine ceea ce spunea Thurston i se părea în acelaşi timp profund şi teribil de greşit. Poate că era adevărat, dar n-ar fi trebuit să fie.

— „Literatura populară", interveni Zipperstein, propunînd un titlu de eseu. „Sau cum să reinventezi roata".

Un spasm de amuzament traversă clasa. Madeleine se uită înspre Leonard şi văzu că o privea fix. La sfîrşitul orei el îşi strînse cărţile şi plecă.

După aceea îl tot zări pe Leonard. Îl văzu într-o dupăamiază traversînd gazonul, cu capul gol prin burniţa iernii. Îl văzu la Mutt & Geoff's, mîncînd un sendviş Buddy Cianci cam harcea-parcea. Îl văzu într-o dimineaţă aşteptînd un autobuz pe South Main. De fiecare dată singur, Leonard arăta abătut şi nepieptănat, ca un băiat mare şi fără mamă. În acelaşi timp, părea mai în vîrstă decît majoritatea celorlalţi studenţi.

Pentru Madeleine era ultimul semestru al ultimului an, o perioadă cînd ar fi trebuit să se distreze, ceea ce nu se întîmpla deloc. Nu se considera nici o clipă rămasă pe sec. Prefera să se gîndească la perioada actuală fără prieten ca fiind una bine-venită şi echilibrantă. Dar cînd se surprinse întrebîndu-se cum ar fi dacă ar săruta-o un tip care mestecă tutun, începu să se teamă că se autoiluziona.

Privind în urmă, Madeleine îşi dădea seama că viaţa ei amoroasă din studenţie nu se ridicase la înălţimea aşteptărilor. În prima săptămînă de şcoală Jennifer Boomgaard, colega ei de cameră din primul an, se dusese direct la cabinetul medical, ca să-şi pună o diafragmă. Cum nu era obişnuită să-şi împartă camera cu nimeni, cu atît mai puţin cu o necunoscută,

Madeleine simţi că Jenny prea se grăbea cu confidenţele. Nu vru să vadă diafragma lui Jennifer, care, după părerea ei, semăna cu o bucată nefiartă de ravioli, şi refuză categoric să vadă cum e la atingere spermicidul pe care Jenny se oferi să i-l împroaşte în palmă. Madeleine a fost şocată cînd Jennifer începu să meargă la chefuri cu diafragma deja pusă, cînd o purtă la meciul dintre Harvard şi Brown şi cînd o lăsă într-o dimineaţă pe frigiderul miniatural. În iarna acelui an, cînd reverendul Desmond Tutu veni să participe la un miting anti-apartheid, Madeleine o întrebă pe Jennifer în drumul spre întîlnirea cu marele prelat:

— Ţi-ai pus diafragma?

Şi-au petrecut următoarele patru luni într-o cameră de cinci metri şi jumătate pe patru şi jumătate fără să-şi mai vorbească.

Deşi Madeleine nu venise la facultate complet inocentă în plan sexual, curba de învăţare din primul an semăna mai mult cu o linie dreaptă. În afară de o repriză de mozoleală cu un uruguayan pe nume Carlos, un student la Inginerie care purta sandale şi care în penumbră arăta ca Che Guevara, singurul băiat cu care îşi făcuse de cap era un licean venit să viziteze universitatea într-un weekend. Îl găsi pe Tim la coadă la Ratty[3], împingînd tava de cantină pe marginea de metal din faţa vitrinelor cu mîncare şi tremurînd vizibil. Blazerul albastru îi era mare. Îşi petrecuse toată ziua rătăcind prin campus, fără să vorbească cu nimeni. Acum murea de foame şi nu ştia dacă avea sau nu voie să mănînce la cantină. Tim părea să fie singura persoană mai rătăcită decît Madeleine la Brown. Fata îl ajută să se descurce în Ratty, iar după aceea îi făcu un tur al universităţii. În cele din urmă, pe la zece şi jumătate seara, sfîrşiră în camera de cămin a lui Madeleine. Tim avea ochi cu gene lungi şi trăsăturile frumuşele ale unei păpuşi bavareze scumpe, ca un mic prinţ sau un ciobănaş triluind un iodler. Blazerul albastru era pe jos şi cămaşa lui Madeleine descheiată cînd Jennifer Boomgaard intră pe uşă.

— Ah! zise ea. Scuze.

Şi continuă să stea acolo, zîmbind spre podea, ca şi cînd ar fi savurat deja efectul pe care această bîrfă îl va avea pe coridor. Cînd în cele din urmă plecă, Madeleine se ridică, îşi aranjă hainele, iar Tim îşi luă blazerul şi se întoarse la liceu.

Cînd s-a întors acasă de Crăciun, Madeleine a fost convinsă că li se stricase cîntarul din baie. Se dădu jos, recalibră scala şi se urcă din nou, dar cîntarul îi arătă aceeaşi greutate. Madeleine se duse la oglindă, din care o

privi o faţă îngrijorată de veveriţă fălcoasă. „Nu-mi face curte nimeni pentru că sînt grasă sau sînt grasă pentru că nu-mi face curte nimeni?“ spunea veveriţa.

— Eu, una, n-am pus niciodată tradiţionalele şapte kilograme de anul întîi, îi făcu în ciudă sora ei cînd Madeleine coborî la micul dejun. Dar nici nu m-am îndopat ca un porc, cum au făcut-o prietenii mei.

Obişnuită cu tachinările lui Alwyn, Madeleine n-o băgă în seamă şi se apucă să taie şi să mănînce primul din cele cincizeci şi şapte de grepfruturi din care a trăit pînă la Anul Nou.

Regimul îţi dă iluzia că-ţi poţi controla viaţa. Pînă în ianuarie Madeleine slăbise două kilograme şi jumătate şi pînă la finalul sezonului de *squash* era din nou suplă, dar tot n-a întîlnit pe nimeni care să-i placă. Băieţii de la universitate păreau sau incredibil de imaturi, sau îmbătrîniţi prematur, cu bărbi ca nişte psihoterapeuţi şi încălzindu-şi paharele de coniac la lumînare în timp ce ascultau *A Love Supreme* a lui Coltrane. Abia în anul al treilea Madeleine a ajuns să aibă un prieten serios. Billy Bainbridge era fiul lui Dorothy Bainbridge, al cărei unchi era proprietarul unei treimi din ziarele din Statele Unite. Billy avea obraji îmbujoraţi, bucle blonde şi o cicatrice pe tîmpla dreaptă, care-l făcea şi mai adorabil. Vorbea molcom şi mirosea frumos, a săpun Ivory. Gol, trupul îi era aproape complet lipsit de păr.

Lui Billy nu-i plăcea să vorbească despre familia lui. Madeleine interpretă asta ca pe un semn de bună-creştere. Billy era un soi de moştenire a universităţii şi uneori îşi făcea probleme că n-ar fi intrat prin propriile-i puteri. Sexul cu Billy era confortabil, pisicos, perfect acceptabil. El voia să se facă producător de film. Cu toate acestea singurul film pe care-l făcuse pentru cursul avansat de producţie de film constase în douăsprezece minute neîntrerupte şi violente cu Billy aruncînd înspre aparatul de filmat aluat de negresă cu aspect de materii fecale. Madeleine începu să se întrebe dacă nu exista totuşi vreun motiv pentru care nu vorbea niciodată despre familia lui.

Exista însă un subiect despre care vorbea din ce în ce mai pasionat, şi anume circumcizia. Billy citise într-o revistă de medicină alternativă un articol ce se opunea acestei practici şi fusese profund afectat.

— Dacă stai să te gîndeşti, zise el, e destul de ciudat să-i faci aşa ceva unui bebeluş. Să-i tai o parte din puţă? Care e atunci diferenţa dintre un trib din, să zicem, Papua-Noua Guinee, care îşi străpunge nasurile cu oase, şi noi, care tăiem prepuţul unui bebeluş? Un os în nas e mai puţin invaziv.

Madeleine asculta, încercînd să pară înţelegătoare, şi spera că Billy o va lăsa baltă. Dar pe măsură ce săptămînile treceau, el revenea încontinuu la

acest subiect.

— În ţara asta medicii o fac automat, zicea el. Nici măcar nu i-au întrebat pe ai mei. Şi nu sînt evreu sau ceva de genul ăsta.

Argumentele medicale sau igienice le lua în derîdere.

— Poate că avea o logică acum trei mii de ani, în deşert, unde n-aveai cum să faci duş. Dar acum?

Într-o noapte, cum stăteau goi în pat, Madeleine îl văzu pe Billy examinîndu-şi penisul, întinzîndu-l.

— Ce faci? îl întrebă ea.

— Caut cicatricea, îi răspunse el sumbru.

Îşi interogă prietenii europeni, pe Henrik cel Intact şi pe Olivier cel cu Prepuţ:

— Dar nu e cumva ultrasensibil?

Billy era convins că fusese văduvit de sensibilitate în zona aceea. Madeleine încercă să nu se simtă jignită. În plus, în relaţia lor existau deja şi altfel de probleme. Billy avea obiceiul de a o privi pe Madeleine fix şi adînc în ochi, într-un fel cumva dominator. Situaţia lui locativă era şi ea ciudată. Billy locuia în oraş împreună cu o fată atractivă şi musculoasă, pe care o chema Kyle şi care se culca cu cel puţin trei persoane, inclusiv Fatima Shirazi, o nepoată de-a şahului Iranului. Pe peretele camerei de zi Billy pictase cuvintele „Ucide Tatăl“. După părerea lui Billy, uciderea tatălui era esenţa studenţiei.

— Cine e tatăl *tău*? o întrebă el pe Madeleine. Virginia Woolf? Sontag?

— În cazul meu, spuse Madeleine, tatăl meu e chiar tatăl meu.

— Atunci trebuie să-l ucizi.

— Şi al tău cine e?

— Godard, îi răspunse el.

Billy făcea planuri să închirieze împreună cu Madeleine o casă în Guanajuato peste vară. Ea ar fi putut scrie un roman, în timp ce el ar fi făcut un film. Încrederea pe care o avea în ea, în scrisul ei (chit că nu prea scria ea ficţiune), o făcea pe Madeleine să se simtă atît de bine, încît ideea începu să-i surîdă. Dar într-o bună zi veni în vizită şi tocmai dădea să bată la geam de pe terasa de la intrare, cînd ceva îi spuse să arunce o privire înăuntru. Billy era încovrigat în stil John Lennon pe patul răvăşit, deasupra lui Kyle, care stătea răşchirată. Amîndoi erau goi puşcă. Într-o clipă apăru şi Fatima, într-un nor de fum, goală şi ea, presărîndu-şi pudră de talc pe pielea ei persană lucioasă. Le zîmbi tovarăşilor de pat, cu dinţii arătînd ca nişte seminţe în gingiile purpurii, regale.

Următorul prieten al lui Madeleine n-a apărut chiar din vina ei. Nu l-ar fi cunoscut niciodată pe Dabney Carlisle dacă n-ar fi făcut un curs de actorie, iar cursul nu l-ar fi făcut niciodată dacă n-ar fi fost mama ei. În tinereţe Phyllida visase să devină actriţă. Însă părinţii ei se opuseseră. „Cei din familia noastră, mai ales femeile, nu se îndeletniceau cu actoria“, spunea Phyllida. Din cînd în cînd, în pase mai contemplative, le spunea fiicelor ei povestea marii şi singurei sale rebeliuni. După terminarea facultăţii, Phyllida „fugise“ la Hollywood. Zburase la Los Angeles fără să îşi anunţe părinţii şi stătuse cu o prietenă de la Smith. Se angajase ca secretară la o companie de asigurări. Se mutase împreună cu prietena ei, Sally Peyton, într-un bungalow din Santa Monica. În şase luni Phyllida a avut trei audiţii, un interviu în faţa camerei şi „tone de invitaţii“. A văzut-o o dată pe Jackie Gleason intrînd cu un chihuahua într-un restaurant. A dobîndit un bronz splendid, pe care îl numea „egiptean“. De cîte ori povestea despre această perioadă, Phyllida părea că vorbeşte despre altcineva. Cît despre Alton, el tăcea, pe deplin conştient că paguba Phyllidei fusese cîştigul lui. Anul următor, de Crăciun, pe cînd se întorcea cu trenul la New York, l-a întîlnit pe locotenent-colonelul ţanţoş şi proaspăt întors de la Berlin. Phyllida nu s-a mai întors niciodată în L.A. În schimb s-a măritat.

— Şi v-am avut pe voi, le spunea ea fiicelor sale.

Madeleine transformase eşecul Phyllidei de a-şi îndeplini visele în propria ambiţie. Viaţa mamei sale era marele ei contraexemplu. Era nedreptatea pe care viaţa lui Madeleine avea s-o îndrepte. A te maturiza simultan cu o mare mişcare socială, a creşte în era lui Betty Friedan, a marşurilor pentru egalitatea în drepturi şi a pălăriilor impresionante ale Bellei Abzug, a-ţi defini identitatea tocmai cînd ea era redefinită – toate astea reprezentau o libertate la fel de măreaţă ca toate celelalte libertăţi americane despre care Madeleine citise în şcoală. Ţinea minte o seară din 1973, cînd familia ei se adunase în faţa televizorului din birou pentru a urmări meciul de tenis dintre Billie Jean King şi Bobby Riggs. Îşi amintea că ea, Alwyn şi Phyllida ţineau cu Billie Jean, în timp ce Alton era de partea lui Bobby Riggs. Cum King îl alerga pe Riggs încoace şi încolo pe teren, servind mai bine şi lovind mingi pe care el era prea lent ca să le mai returneze, Alton începuse să bombăne:

— Nu e o confruntare cinstită! Riggs e prea bătrîn. Dacă vor un test pe bune, ar trebui ca ea să joace cu Smith sau Newcombe.

Dar nu mai conta ce spunea Alton. Nu conta că Bobby Riggs avea cincizeci şi cinci de ani, iar King douăzeci şi nouă, sau că Riggs nu fusese

un jucător excepţional nici în floarea vîrstei. Conta doar că acest meci de tenis se transmitea la televiziunea naţională, la o oră de vîrf, după ce fusese anunţat săptămîni în şir drept „Bătălia sexelor“, şi că femeia cîştiga. Dacă a existat un moment anume care a marcat fetele din generaţia lui Madeleine, care le-a însufleţit aspiraţiile, care le-a arătat ce să aştepte de la ele însele şi de la viaţă, acel moment a fost reprezentat de cele două ore şi cincisprezece minute în care întreaga ţară a privit cum un bărbat în pantaloni scurţi albi e făcut praf de o femeie, fiind atît de năucit, încît, după punctul decisiv, n-a mai fost în stare decît să sară anemic peste fileu. Pînă şi acest gest vorbea de la sine: peste fileu se sare cînd cîştigi, nu cînd pierzi. Ce poate fi mai masculin de-atît: să te comporţi ca un cîştigător cînd tocmai ai fost făcut terci?

La prima întîlnire a atelierului de actorie, profesorul Churchill, un chelios cu înfăţişare de broască de baltă, le ceru studenţilor să spună cîte ceva despre ei înşişi. Jumătate din ei erau la Teatru şi erau foarte serioşi cînd venea vorba de actorie sau regie. Madeleine mormăi ceva despre cît de mult îi plac Shakespeare şi Eugene O’Neill.

Dabney Carlisle se ridică şi zise:

— Am făcut un pic de modelling în New York. Agentul meu mi-a sugerat să iau nişte lecţii de actorie. Aşa că iată-mă.

Modellingul făcut de el consta într-o singură reclamă într-o revistă, unde apărea un grup de sportivi pozînd în stil Leni Riefenstahl, îmbrăcaţi în boxeri şi aliniaţi în şir descrescător pe o plajă al cărei nisip negru vulcanic scotea aburi sub picioarele lor ca de marmură. Madeleine văzu fotografia abia după ce începu să se întîlnească cu Dabney, cînd el o scoase cu grijă dintr-un manual pentru barmani, unde o ţinea presată între pagini. Primul impuls al fetei a fost să glumească pe seama ei, dar o opri ceva reverenţios din expresia lui Dabney. Aşa că întrebă ce plajă era (Montauk), de ce era aşa de neagră (nu era), cîţi bani primise („de ordinul miilor“), cum erau ceilalţi tipi („nişte cretini“) şi dacă purta chiloţi în acest moment. Cu băieţii era uneori greu să fii interesat de ce îi interesa pe ei. Cu Dabney şi-ar fi dorit să fie vorba de *curling*, ar fi dat orice să fie o pasiune pentru Naţiunile Unite – orice, numai modelling nu. Sau cel puţin asta îşi spunea acum că simţise atunci. La momentul respectiv – Dabney o prevenise să nu atingă reclama înainte de a o lamina – Madeleine trecuse în revistă în sinea ei toate argumentele standard: că, deşi reificarea era *de facto* ceva negativ, apariţia unui ideal masculin în mass-media era o victorie pentru ideea de egalitate şi că, dacă şi bărbaţii încep să fie reificaţi şi să-şi facă griji pentru corpurile lor

şi felul cum arată, s-ar putea să înţeleagă cu ce povară trăiesc femeile dintotdeauna şi să devină puţin mai sensibili la problemele legate de aspectul fizic. Ajunse pînă acolo încît îl admiră pe Dabney pentru curajul de a se lăsa fotografiat în chiloţi gri, mulaţi pe el.

Avînd în vedere că arătau atît de bine, Madeleine şi Dabney au fost inevitabil distribuiţi în rolurile principale din scenele amoroase pe care le pregătea atelierul. Madeleine a fost Rosalinda unui Orlando cam rigid interpretat de Dabney şi Maggie alături de un Brick ţeapăn ca o cărămidă[4] în *Pisica pe acoperişul fierbinte*. Pentru prima repetiţie s-au întîlnit în casa frăţiei de care aparţinea Dabney. Abia ce-i trecu pragul şi lui Madeleine i se întări aversiunea faţă de locuri precum Sigma Chi[5]. Era în jur de ora zece, într-o dimineaţă de duminică. Rămăşiţele „chefului hawaiian“ din seara precedentă erau încă vizibile – ghirlanda tradiţională atîrnată de coarnele unui cap de cerb de pe perete şi fusta de „iarbă“ din plastic mototolită de pe podeaua îmbibată cu bere, o fustă în care – dacă urma să se lase sedusă de fizicul revoltător de frumos al lui Dabney Carlisle – va trebui în cel mai bun caz s-o privească pe vreo uşuratică beată turtă dansînd în urletele „fraţilor“, iar în cel mai rău caz (căci după cîteva Mai-Tai[6]-uri făceai lucruri nebuneşti) s-o îmbrace ea însăşi în camera lui Dabney, spre propria lui desfătare. Doi membri ai frăţiei Sigma Chi se uitau la televizor, tolăniţi pe canapeaua scundă. Cînd o văzură pe Madeleine, dădură semne de viaţă şi se ridicară din întuneric, cu gurile deschise ca nişte crapi. Madeleine porni repede spre scările din spate, gîndindu-se, ca întotdeauna cînd era vorba de frăţii şi membrii lor, că popularitatea lor se explica printr-o nevoie primitivă de protecţie (de genul clanurilor de neanderthalieni unindu-se împotriva altor clanuri de neanderthalieni); că festele jucate aspiranţilor (care erau dezbrăcaţi, legaţi la ochi şi abandonaţi în holul hotelului Biltmore, cu banii de autobuz lipiţi cu scotch de organele genitale) simbolizau tocmai teama de un viol homosexual şi emasculare, de care promitea să te apere apartenenţa la o frăţie; că toţi tipii care tînjeau să se alăture unei frăţii sufereau de temeri ce le otrăveau relaţiile cu femeile; că era ceva profund în neregulă cu aceşti indivizi homofobi, care îşi centrau vieţile pe o legătură cu caracter homoerotic; că toate reşedinţele maiestuoase întreţinute de generaţii din cotizaţiile membrilor erau de fapt locuri unde fetele erau violate după întîlnirile cu aceşti indivizi şi unde se bea în neştire; că „fraţii“

puţeau permanent; că nu ţi-ar veni să faci duş acolo; că numai studentele din anul întîi erau destul de proaste ca să se ducă la chefuri de frăţii; că prietena ei, Kelly Traub, se culcase cu un tip din Sigma Delt care zicea întruna „Uite-o, nu-i, uite-o, nu-i“; că aşa ceva ei, lui Madeleine, nu i se va întîmpla niciodată.

Numai că Madeleine nu se aşteptase să dea într-o astfel de frăţie peste un tip tăcut şi bălai ca Dabney, ce îşi învăţa replicile într-un scaun pliant, în pantaloni de fîş şi desculţ. Meditînd acum la relaţia lor, Madeleine îşi spunea că n-avusese de ales. Dabney şi ea fuseseră sortiţi unul altuia în stilul nunţilor regale. El era prinţul Charles şi ea prinţesa Diana a lui. Ea ştia foarte bine că Dabney n-avea talent. Avea simţul artistic al unui fundaş din linia a treia. În viaţa de zi cu zi Dabney se mişca şi vorbea puţin. Pe scenă nu se mişca deloc, dar trebuia să spună multe. Momentele sale dramatice cele mai reuşite erau acelea în care încordarea ce i se citea pe faţă cînd încerca să-şi aducă aminte replicile semăna cu emoţia pe care încerca s-o redea.

Faptul că trebuia să joace alături de Dabney o făcea pe Madeleine să fie şi mai rigidă şi stresată decît era deja. Ar fi vrut să joace scene alături de studenţii talentaţi din grupă. Sugeră bucăţi interesante din *Vietnamizarea New Jersey-ului* şi *Perversiune sexuală în Chicago* a lui Mamet, dar nimeni nu se arătă interesat. Nu voiau să-şi strice media jucînd alături de ea.

Dabney nu se lăsă afectat.

— Mare adunătură de ticăloşi în grupa aia! zise el. N-o să-i vrea nimeni nici măcar pentru fotografii, darămite pentru filme.

Dabney era mai laconic decît îi plăcea lui Madeleine. Era la fel de spiritual ca un manechin de vitrină. Dar perfecţiunea lui fizică îi alungă din minte lui Madeleine asemenea gînduri. Nu mai avusese niciodată o relaţie în care să nu fie partenerul mai atrăgător. Era uşor intimidant. Dar se descurca. La trei dimineaţa, cînd Dabney dormea lîngă ea, Madeleine văzu că era în stare să-i treacă în revistă fiecare fîşie abdominală, fiecare bucată de muşchi umflat. Îi plăcea să pună şublerul pe talia lui Dabney, ca să-i măsoare grăsimea. În modellingul de lenjerie, susţinea Dabney, cel mai mult contau muşchii abdominali, iar cînd venea vorba de muşchi, cele mai importante erau abdomenele şi dieta. Plăcerea pe care Madeleine o simţea cînd se uita la Dabney era asemănătoare cu cea pe care o simţise cînd era fetiţă şi admira cîinii zvelţi de vînătoare. Temelia acestei plăceri, focul care o întreţinea, era o nevoie feroce de a-l învălui pe Dabney şi de a-i absorbi puterea şi frumuseţea. Totul era foarte primitiv şi evoluţionist şi-i dădea o

senzaţie extraordinară. Problema era că nu fusese în stare să se bucure pur şi simplu de Dabney sau chiar să-l exploateze puţin, ci trebuise să facă pe fata perfectă şi să se convingă că era îndrăgostită de el. Din cîte se părea, Madeleine avea nevoie de sentimente. Nu era de acord cu ideea de sex fără noimă şi extrem de satisfăcător.

Aşa că începu să-şi spună că jocul actoricesc al lui Dabney era „controlat“ şi „economic“. Aprecia faptul că Dabney era „sigur pe sine“, „nu simţea nevoia să demonstreze nimic“ şi nu era „exhibiţionist“. În loc să-şi facă probleme că e plictisitor, Madeleine hotărî că e delicat. În loc să-l creadă incult, îl făcea intuitiv. Îi exagera capacitatea mentală ca să nu se simtă ea superficială pentru că îi dorea trupul. În acest scop îl ajuta pe Dabney să-şi scrie – OK, îi scria ea – lucrările la engleză şi antropologie şi, cînd căpăta note maxime, le considera o confirmare a inteligenţei lui. Îl trimitea la probe de modelling în New York cu săruturi de noroc şi îl asculta cum se plîngea cu foc de „poponarii“ care nu-l angajaseră. Se dovedi că Dabney nu era chiar atît de frumos. Printre cei cu adevărat frumoşi era doar aşa şi-aşa. Nici măcar să zîmbească cum trebuie nu era în stare.

La sfîrşitul semestrului studenţii atelierului de actorie se întîlniră individual cu profesorul pentru o evaluare critică. Churchill o întîmpină pe Madeleine cu un rînjet lacom, după care se lăsă încet pe spate, cu fălcile căzute.

— Mi-a făcut plăcere să te am la ore, Madeleine, zise el. Dar la actorie nu te pricepi.

— Nu umblaţi cu ocolişuri, spuse Madeleine, umilă, dar rîzînd. Spuneţi-mi totul direct, în faţă.

— Ai un bun simţ al limbii, mai ales cînd vine vorba de Shakespeare. Dar vocea ţi-e stridentă, iar pe scenă pari îngrijorată. Fruntea ţi-e veşnic încruntată. Un profesor de voce te-ar putea ajuta foarte mult cu articularea cuvintelor. Dar mă îngrijorează îngrijorarea ta. Uite, o ai chiar şi-acum. Încruntătura.

— I se spune gîndire.

— Ceea ce e minunat. Dacă o joci pe Eleanor Roosevelt. Sau pe Golda Meir. Dar peste roluri din astea nu dai foarte des.

Împreunîndu-şi vîrfurile degetelor, Churchill continuă:

— Aş fi mai diplomat dacă aş crede că e o chestie foarte importantă pentru tine. Dar am senzaţia că nu vrei să te faci actriţă, nu-i aşa?

— Aşa e, răspunse Madeleine.

— Foarte bine. Eşti frumoasă. Eşti deşteaptă. Lumea ţi-e deschisă. Du-te-n pace.

Cînd Dabney s-a întors de la evaluarea cu Churchill, arăta şi mai mulţumit de sine decît de obicei.

— Ei bine? întrebă Madeleine. Cum a mers?

— Viitorul e în telenovele. Proful zice că-s talent curat, că-s perfect pentru aşa ceva.

— Curat, adică pentru reclame TV?

Dabney păru iritat.

— *Tînăr şi neliniştit. General Hospital*. Înţelegi ce zic?

— A spus-o ca pe un compliment?

— Cum altfel? Actorii din telenovele s-au scos! Lucrează în fiecare zi, fac bani gîrlă şi nu trebuie să călătorească. Mi-am pierdut vremea încercînd să găsesc de lucru în zona publicităţii. Să se ducă dracului. Îi spun agentului să-mi caute nişte probe pentru telenovele.

La auzul veştii, Madeleine nu zise nimic. Îşi imaginase că entuziasmul lui Dabney pentru modelling era ceva temporar, că era o modalitate de a face bani, ca să-şi plătească facultatea. Acum îşi dădea seama că era pe bune. Chiar avea o relaţie cu un manechin.

— La ce te gîndeşti? o întrebă Dabney.

— La nimic.

— Spune-mi.

— Nu ştiu… Zic şi eu. Dar mă îndoiesc că profesorul Churchill are o părere chiar aşa de bună despre jocul actorilor din *Tînăr şi neliniştit*.

— Nu mai ştii ce ne-a spus în prima oră? Ne-a spus că predă un curs de actorie. Pentru cei interesaţi să lucreze pe scenă.

— Pe scenă nu înseamnă…

— Dar *ţie* ce ţi-a spus? Ţi-a spus că vei deveni vedetă de cinema?

— Mi-a spus că habar n-am să joc, spuse Madeleine.

— Aşa ţi-a zis?

Dabney îşi băgă mîinile în buzunar şi se lăsă pe călcîie, ca şi cum ar fi fost uşurat că nu trebuie să dea el acest verdict.

— De asta eşti aşa de nervoasă? Şi trebuie să-mi distrugi şi mie evaluarea?

— Nu-ţi distrug evaluarea. Pur şi simplu nu cred că ai înţeles exact ce vrea să spună Churchill.

Dabney slobozi un rîset amar.

— Nici n-aş fi în stare să pricep, nu-i aşa? Sînt prea prost. Nu-s decît un sportiv tîmpit, căruia trebuie să-i scrii eseurile la engleză.

— Nu ştiu ce să zic. La sarcasm se pare că te pricepi destul de bine.

— Dom'le, ce noroc am, zise Dabney. Ce m-aş face fără tine? Tu trebuie să te prinzi de toate subtilităţile în locul meu, nu? Tu şi flerul tău pentru subtilităţi. Trebuie să fie plăcut să fii bogat şi să stai toată ziua, vînînd subtilităţi. Ce ştii tu despre ce-nseamnă să îţi cîştigi existenţa? Îţi dă mîna să rîzi de reclama mea. Tu n-ai ajuns la facultate cu o bursă sportivă. Iar acum trebuie să vii şi să mă calci în picioare. Ştii ceva? E un rahat. E-un mare rahat. M-am săturat de batjocura ta şi de complexul tău de superioritate. Iar Churchill are dreptate. Habar n-ai să joci.

În cele din urmă Madeleine trebui să admită că Dabney era mult mai fluent decît s-ar fi aşteptat. Ba chiar era capabil să exprime o gamă întreagă de emoţii – furie, dezgust, mîndrie rănită – şi să le simuleze pe altele, inclusiv afecţiune, pasiune şi iubire. Îl aştepta o carieră strălucită în telenovele.

Madeleine şi Dabney s-au despărţit în mai, chiar înainte de vară, iar atunci cînd încerci să uiţi pe cineva, vara e cel mai bun anotimp. Madeleine plecă direct spre casă, la Prettybrook, chiar în ziua în care dădu ultimul examen. O dată-n viaţă se bucura şi ea că are părinţi atît de sociabili. Cu toate cocteilurile şi cinele de pe Wilson Lane, nu prea avu timp să se gîndească la ea însăşi. În iulie se duse să-şi facă practica la o organizaţie nonprofit de poezie din Upper East Side, aşa că începu să facă naveta cu trenul în oraş. Treaba lui Madeleine era să verifice manuscrisele înscrise la concursul anual „Voci noi“, ceea ce însemna că trebuia să se asigure că dosarele de înscriere erau complete înainte de a le trimite mai departe către cel care juriza (în acel an Howard Nemerov). Madeleine nu era neapărat foarte pricepută la tehnică, dar cum toţi ceilalţi angajaţi erau şi mai puţin pricepuţi, sfîrşi prin a fi cea la care se apela ori de cîte ori nu funcţionau copiatorul sau imprimanta. Colega sa, Brenda, venea la biroul lui Madeleine măcar o dată pe săptămînă, întrebînd pe o voce scîncită de copil:

— Mă ajuţi, te rog? Imprimanta e rea.

Singura parte a zilei care-i plăcea lui Madeleine era pauza de prînz de o oră, în care se plimba pe străzile îmbîcsite, împuţite şi trepidante, mînca o plăcintă într-un bistrou franţuzesc îngust ca o pistă de bowling şi se holba la lucrurile uluitoare pe care le purtau femeile de vîrsta ei sau puţin mai mari. Cînd singurul tip de la serviciu care nu era pe invers o invită la un pahar după orele de program, Madeleine îi răspunse rece „Îmi pare rău, dar nu

pot“, încercînd să nu se simtă prea prost că-l răneşte, încercînd de data asta să se gîndească la propriile ei sentimente.

Aşa că se întoarse la facultate pentru ultimul an, hotărîtă să se concentreze pe învăţătură şi pe carieră şi să rămînă în mod categoric celibatară. Vrînd să-şi asigure cît mai multe opţiuni, Madeleine ceru formulare de înscriere de la şcoala postuniversitară de la Yale (programul de limbă şi literatură engleză), de la o organizaţie pentru predarea englezei în China şi de la firma de publicitate Foote, Cone & Belding din Chicago. Se pregăti pentru GRE[7] dintr-o cărticică cu teste. Partea de vocabular era uşoară. Pentru matematică trebuia să-şi reamintească algebra de liceu. Problemele de logică însă o descurajau complet. „La balul anual al dansatorilor, un număr de dansatori şi-au executat numerele preferate împreună cu partenerii preferaţi. Alan a dansat tangou, timp în care Becky a privit valsul. James şi Charlotte se potriveau de minune. Foxtrotul lui Keith a fost nemaipomenit, iar Simon s-a întrecut pe sine la rumba. Jessica a dansat cu Alan. Dar Laura n-a dansat cu Simon. Determinaţi cine cu cine a dansat şi ce dans îi place fiecăruia?“ Madeleine nu studiase niciodată în mod special logica. Prin urmare, i se părea nedrept să aibă întrebări de logică. Urmă sugestia cărţii şi făcu diagrame ale problemelor, punîndu-i pe Alan, Becky, James, Charlotte, Keith, Simon, Jessica şi Laura pe ringul de dans de pe ciorna ei şi cuplîndu-i conform instrucţiunilor. Mintea ei însă nu le putea urmări în mod firesc mişcările complexe. Ea voia să ştie de ce James şi Charlotte se potriveau de minune, dacă Jessica şi Alan aveau o relaţie, de ce nu voia Laura să danseze cu Simon şi dacă Becky era deranjată că privea.

Într-o după-amiază Madeleine zări pe avizierul din faţă de la Hillel House un fluturaş ce anunţa o bursă Melvin şi Hetty Greenberg pentru o şcoală de vară la Universitatea Ebraică din Ierusalim şi se înscrise şi acolo. Apelă la cunoştinţele lui Alton din lumea editorială, se îmbrăcă în costum şi se duse la New York pentru un interviu informativ cu un redactor de la editura Simon and Schuster. Redactorul, Terry Wirth, fusese cîndva student la Litere, unul strălucit şi idealist, ca şi Madeleine, dar în după-amiaza aceea Madeleine îl găsi într-un birou minuscul şi plin ochi de manuscrise, care dădea spre canionul sumbru al lui Sixth Avenue – un bărbat de vîrstă mijlocie, tată a doi copii, cu un salariu cu mult sub media foştilor colegi şi o navetă grea, de o oră şi cincisprezece minute, pînă la casa lui cu etaje

separate din Montclair, New Jersey. Despre perspectivele cărţii pe care o scotea luna aceea, memoriile unui fermier nomad, Wirth spuse: „Acum e calmul dinaintea calmului“. Îi puse lui Madeleine în braţe un maldăr din teancul de manuscrise nesolicitate, oferindu-i cincizeci de dolari pe bucata citită şi evaluată.

În loc să citească manuscrisele, Madeleine luă metroul pînă în East Village. Îşi cumpără o pungă de fursecuri cu muguri de pin de la De Robertis, după care intră într-un salon de coafură unde, dintr-un capriciu, se lăsă tunsă de o coafeză lesbiană, cu păr scurt şi o şuviţă lungă în spate.

— Tunde-l scurt pe margini şi mai lung în creştet, zise Madeleine.

— Eşti sigură? întrebă femeia.

— Sînt sigură, răspunse Madeleine.

Ca să arate cît e de hotărîtă, îşi dădu jos ochelarii. Peste trei sferturi de oră şi-i puse înapoi, oripilată şi extaziată de transformare. Capul îi era enorm. Nu-şi dăduse niciodată seama de adevăratele lui dimensiuni. Arăta ca Annie Lennox, sau David Bowie. Ca genul de persoană cu care coafeza ar avea o relaţie.

Stilul Annie Lennox era însă în regulă. Androginia tocmai era la modă. La şcoală freza confirmă intenţiile serioase ale lui Madeleine şi pînă în decembrie, cînd bretonul îi ajunse la o lungime înnebunitoare, cu care nu ştia ce să facă, Madeleine rămase fidelă sacrificiilor pe care şi le impusese. (Singura scăpare fusese seara cu Mitchell din camera ei, dar nu se întîmplase nimic.) Trebuia să-şi scrie lucrarea de diplomă. Trebuia să-şi hotărască viitorul. Ultimul lucru de care avea nevoie era un băiat care s-o distragă de la muncă şi să-i distrugă echilibrul. Apoi însă, în semestrul al doilea, îl cunoscu pe Leonard Bankhead şi toată fermitatea i se duse de rîpă.

Leonard nu se bărbierea cu regularitate. Tutunul pe care-l mesteca avea un miros mentolat, mai curat şi mai plăcut decît se aşteptase Madeleine. Ori de cîte ori ridica privirea şi-l surprindea pe Leonard uitîndu-se fix la ea cu ochii lui de Saint-Bernard (ochi libidinoşi, dar şi ochii unui animal credincios, care te poate dezgropa de sub o avalanşă), Madeleine nu se putea abţine să nu-i întoarcă îndoit privirea.

Într-o seară de la începutul lui martie, cînd se duse la biblioteca Rockefeller ca să-şi ia cărţile rezervate pentru „Semiotică 211“, îl găsi şi pe Leonard acolo. Se sprijinea de ghişeu şi vorbea însufleţit cu tipa de serviciu, care era, din nefericire, o tipă foarte drăguţă şi cu sîni mari, în genul Bettie Page.

— Dar gîndeşte-te, îi spunea Leonard fetei. Încearcă să te pui în locul muştei.
— OK, eu sînt musca, zise fata cu un rîs gutural.
— Pentru ele ne mişcăm cu încetinitorul. Văd cum se apropie pliciul de la un milion de kilometri. Muştele îşi spun în gîndul lor: „Să mă treziţi cînd se apropie pliciul“.
Observînd-o pe Madeleine, fata spuse:
— Numai o clipă.
Madeleine îi întinse buletinul de cerere, iar fata îl luă şi dispăru printre rafturi.
— Ai venit după Balzac? întrebă Leonard.
— Da.
— Ne salvează Balzac.
În mod normal Madeleine ar fi avut multe de spus, multe comentarii de făcut despre Balzac. Dar mintea îi era goală. Nici să zîmbească nu-şi aminti înainte ca Leonard să se uite în altă parte.
Bettie Page se întoarse cu cartea, o împinse spre Madeleine şi se răsuci imediat spre Leonard. Acesta părea altfel decît la cursuri, mai exuberant şi plin de energie. Îşi ridică sprîncenele haios, ca Jack Nicholson, şi zise:
— Teoria mea despre muşte se leagă de teoria mea care explică de ce timpul pare să treacă mai iute pe măsură ce îmbătrîneşti.
— Şi care-i explicaţia? întrebă fata.
— Totul e proporţional, explică Leonard. Cînd ai cinci ani, n-ai în spate decît vreo două mii de zile. Dar cînd ajungi la cincizeci de ani, ai trăit vreo douăzeci de mii de zile. Deci la cinci ani o zi pare mai lungă deoarece reprezintă un procent mai mare din întreg.
— O da, aşa e, îl tachină fata. Evident.
Dar Madeleine înţelesese.
— Se leagă, zise ea. Întotdeauna m-am întrebat de ce e aşa.
— Nu e decît o teorie, spuse Leonard.
Bettie Page îl bătu uşor pe mînă, pentru a-i atrage atenţia.
— Muştele nu sînt întotdeauna chiar atît de rapide, spuse ea. Am prins şi eu muşte cu mîna.
— Mai ales iarna, zise Leonard. Probabil genul ăsta de muscă aş fi eu. O muscă idioată, de iarnă.
Madeleine nu mai avea nici o scuză să zăbovească în sala pentru cărţi rezervate, aşa că îşi puse Balzacul în geantă şi se îndreptă spre ieşire.

Începu să se îmbrace altfel în zilele cînd avea semiotică. Îşi scoase cerceii cu diamante, lăsîndu-şi urechile goale. Stătea în faţa oglinzii, întrebîndu-se dacă ochelarii Annie Hall nu i-ar da cumva o alură New Wave. Hotărî că nu şi îşi puse lentilele de contact. Dezgropă o pereche de ghete *à la* Beatles pe care o găsise de vînzare în subsolul unei biserici din Vinalhaven. Îşi ridică gulerul şi purtă mai mult negru.

În a patra săptămînă Zipperstein le dădu de citit *Rolul cititorului* de Umberto Eco. Pe Madeleine n-o impresionase foarte mult. Din postura de cititor, nu era foarte interesată de cititor. Continua să aibă o slăbiciune pentru entitatea aceea din ce în ce mai eclipsată – scriitorul. Madeleine avea senzaţia că majoritatea semioticienilor fuseseră nişte copii singuratici, agresaţi sau ignoraţi, care îşi direcţionaseră furia latentă asupra literaturii. Voiau să detroneze autorul. Voiau ca acel lucru muncit, transcendent, numit *carte* să fie *text*, ceva neprevăzut, nedefinit şi deschis la sugestii. Voiau ca principalul rol să-l joace cititorii. Pentru că *ei* erau cititori.

În schimb Madeleine n-avea nici o problemă cu ideea de geniu. Se aştepta ca o carte s-o poarte în locuri unde nu putea ajunge singură. Era de părere că efortul depus de un scriitor ca să scrie o carte trebuia să fie mai mare decît cel depus de ea ca s-o citească. Atunci cînd venea vorba de litere şi literatură, Madeleine era adepta unei virtuţi care căzuse în dizgraţie – claritatea. În săptămîna de după Eco au avut de citit fragmente din *Scriitură şi diferenţă* a lui Jacques Derrida. Săptămîna următoare au citit *Despre deconstrucţie* a lui Jonathan Culler şi Madeleine veni la oră pregătită să spună pentru prima dată ceva. Pînă s-o facă însă, Thurston i-o luă înainte.

— Culler a fost pasabil, în cel mai bun caz, spuse Thurston.

— Ce nu ţi-a plăcut la el? îl întrebă profesorul.

Thurston stătea cu un genunchi sprijinit de marginea mesei de seminar. Se împinse şi îşi înălţă scaunul pe picioarele din spate, schimonosindu-se.

— E lecturabilă şi toate alea, zise el. Bine argumentată şi aşa mai departe. Dar întrebarea e dacă poţi folosi un discurs discreditat – cum ar fi, să zicem, raţiunea – pentru a explicita ceva atît de revoluţionar paradigmatic cum e deconstrucţia.

Madeleine se uită de jur împrejurul mesei, căutînd şi alţi ochi care se dădeau peste cap, dar ceilalţi studenţi păreau curioşi să audă ce are de zis Thurston.

— Poţi să detaliezi? întrebă Zipperstein.

— Ei bine, în primul rînd raţiunea e doar un discurs ca oricare altul, nu? A fost impregnat cu valoarea de adevăr absolut numai din cauză că e

discursul privilegiat al Occidentului. Derrida spune că trebuie să foloseşti raţiunea pentru că, mă rog, nu există nimic altceva. Dar, în acelaşi timp, trebuie să fii conştient că, prin însăşi natura sa, limbajul e foarte *ne*raţional. Trebuie să renunţi la raţiune în mod raţional.

Îşi ridică mîneca tricoului şi îşi scărpină umărul osos.

— Culler, pe de altă parte, acţionează în continuare după metoda veche. Mono în loc de stereo. Aşa că din acest punct de vedere cartea a fost, da, oarecum o decepţie.

Urmă o tăcere. Care se adînci.

— Nu ştiu, zise Madeleine, căutînd cu privirea susţinerea lui Leonard. Mi s-o fi părut mie, dar nu credeţi că e o uşurare să mai citim şi o argumentaţie logică? Culler pune tot ceea ce spun Eco şi Derrida într-o formă digerabilă.

Thurston se întoarse încet şi se uită la ea de pe latura cealaltă a mesei de seminar.

— Nu spun că e *prost*, zise el. E bun. Dar opera lui Culler e în altă categorie faţă de a lui Derrida. Orice geniu are nevoie de un exeget. Asta e Culler pentru Derrida.

Madeleine nici nu-l băgă în seamă.

— Am înţeles mai bine ce e deconstrucţia citindu-l pe Culler decît citindu-l pe Derrida.

Thurston se strădui să acorde atenţie deplină punctului ei de vedere.

— Simplificarea e simplă prin natura ei, spuse el.

Ora se termină la scurt timp după aceea, lăsînd-o pe Madeleine spumegînd. Pe cînd ieşea din Sayles Hall, îl văzu pe Leonard pe trepte, cu o cutie de Coca-Cola în mînă. Se duse direct la el şi zise:

— Mulţumesc pentru ajutor.

— Poftim?

— Am crezut că eşti de partea mea. De ce n-ai zis nimic la seminar?

— Legea întîi a termodinamicii, îi răspunse Leonard. Conservarea energiei.

— N-ai fost de acord cu mine?

— Şi da, şi nu, spuse Leonard.

— Nu ţi-a plăcut Culler?

— Culler e bun. Dar Derrida e de categoria grea. Nu poţi să-l dai pur şi simplu la o parte.

Madeleine nu păru convinsă, dar nu pe Derrida era ea furioasă.

— Avînd în vedere cît insistă Thurston pe faptul că *divinizează* limbajul, nu te-ai aştepta să papagalicească atîta jargon. Azi a folosit de trei ori cuvîntul „falus“.

Leonard zîmbi.

— Probabil se gîndeşte că, dacă-l rosteşte, o să-l şi aibă.

— Mă înnebuneşte.

— Vii la o cafea?

— Şi „fascist“. Alt cuvînt preferat. Ştii curăţătoria de pe strada Thayer? Şi pe cei de-acolo i-a făcut fascişti.

— Probabil i-au apretat ţoalele prea tare.

— Da, zise Madeleine.

— Da, ce?

— Tocmai m-ai invitat la o cafea.

— Da? zise Leonard. Da, aşa e. OK. Hai să bem o cafea.

Leonard nu vru să meargă la Blue Room[8], spunînd că nu-i place să fie prin preajma studenţilor. O luară prin Wayland Arch pînă pe strada Hope, înspre Fox Point.

Din cînd în cînd Leonard scuipa în cutia de Coca-Cola.

— Scuză-mi dezgustătorul obicei, spuse el.

Madeleine strîmbă din nas.

— Ai de gînd să faci asta încontinuu?

— Nu, zise Leonard. O arunc. Nici nu ştiu de ce-o fac. Nu-i decît o chestie de care m-am molipsit în faza mea de rodeo.

La primul coş de gunoi aruncă doza şi scuipă porţia de tutun din gură.

După cîteva intersecţii parcelele frumos plantate cu lalele şi narcise din campus fură înlocuite de străzi fără copaci, mărginite de case muncitoreşti zugrăvite în culori vesele. Trecură pe lîngă o brutărie portugheză şi un magazin portughez de peşte care vindea sardine şi calmari. Copiii de aici n-aveau curţi în care să se joace, dar păreau destul de fericiţi cum se plimbau cu bicicletele în sus şi în jos pe trotuarele pustii. În apropierea autostrăzii se găseau cîteva depozite, iar la colţul străzii Wickenden, un mic restaurant de cartier.

Leonard vru să se aşeze la tejghea.

— Trebuie să fiu în apropierea plăcintelor, zise el. Trebuie să văd care-mi vorbeşte.

În timp ce Madeleine îşi trase un scaun lîngă el, Leonard se holbă la vitrina cu deserturi.

— Mai ţii minte cînd se serveau felii de brînză la plăcinta cu mere? întrebă el.

— Vag, spuse Madeleine.

— Nu se mai poartă. Tu şi cu mine sîntem, probabil, singurii din acest local care ne mai amintim de asta.

— Eu de fapt nu-mi amintesc, spuse Madeleine.

— Nu? N-ai mîncat niciodată o felie de *cheddar* de Wisconsin cu plăcintă cu mere? Îmi pare rău să aud una ca asta.

— Poate că or să-ţi pună o felie de brînză pe plăcintă dacă-i rogi.

— N-am zis că-mi *place*. Deplîngeam doar dispariţia obiceiului.

Conversaţia trena. Şi dintr-odată, spre surprinderea ei, Madeleine fu cuprinsă de panică. Simţi tăcerea ca pe o judecată împotriva ei. În acelaşi timp, neliniştea pe care i-o provoca tăcerea făcea să-i fie şi mai greu să vorbească.

Deşi nu era plăcut să fie atît de tulburată, într-un fel era şi plăcut. Trecuse ceva vreme de cînd Madeleine simţise aşa ceva lîngă un tip.

Chelneriţa era la capătul tejghelei şi vorbea cu un alt client.

— De ce ai venit la cursul lui Zipperstein? întrebă Madeleine.

— Curiozitate filosofică, spuse Leonard. La propriu. Pe moment filosofia nu se interesează decît de teoria limbajului. Totul se reduce la lingvistică. Aşa că m-am gîndit să văd şi eu despre ce-i vorba.

— Nu eşti şi la Biologie principal?

— Da, la Biologie sînt de fapt, spuse Leonard. Filosofia e doar o chestie colaterală.

Madeleine îşi dădu seama că nu mai ieşise niciodată cu un student la ştiinţe.

— Vrei să te faci doctor?

— Deocamdată nu vreau decît să-i atrag atenţia chelneriţei.

Leonard îşi flutură braţul de cîteva ori, dar degeaba. Zise brusc:

— E cald aici?

Fără să-i aştepte răspunsul, îşi băgă mîna în buzunarul din spate al blugilor şi scoase o basma albastră, pe care şi-o puse pe cap, legînd-o la spate şi făcînd o serie de ajustări mici şi precise pînă ce se simţi mulţumit. Madeleine privi scena cu un sentiment de uşoară dezamăgire. Basmalele o făceau să se gîndească la *hacky sack*[9], la formaţia The Grateful Dead şi la mugurii de lucernă din salate – toate, lucruri de care s-ar fi lipsit bucuroasă. Cu toate acestea o impresiona cît de mare părea Leonard pe scaunul de

lîngă ea. Mărimea lui, în combinaţie cu blîndeţea – chiar delicateţea – vocii sale, îi dădea lui Madeleine o senzaţie stranie, de basm, ca şi cînd ar fi fost o prinţesă aşezată lîngă un uriaş blajin.

— Însă treaba-i că n-am devenit interesat de filosofie din pricina lingvisticii, spuse Leonard, cu privirea fixată în direcţia chelneriţei. M-au atras adevărurile eterne. Să înveţi cum să mori şi aşa mai departe. Acum e mai degrabă ceva de genul „Ce vrem să spunem cînd spunem că murim?“ şi „Ce vrem să spunem că vrem să spunem cînd spunem că murim?“.

În cele din urmă chelneriţa veni la ei. Madeleine comandă un platou cu brînză dulce şi cafea. Leonard îşi luă plăcintă cu mere şi cafea. După ce chelneriţa plecă, îşi învîrti scaunul spre dreapta, astfel că genunchii li se atinseră în treacăt.

— Ce feminin din partea ta! zise el.

— Poftim?

— Brînză dulce.

— Îmi place brînza dulce.

— Ţii regim? Nu arăţi ca şi cînd ai ţine regim.

— De ce vrei să ştii? întrebă Madeleine.

Pentru prima dată, Leonard păru tulburat. Faţa i se coloră pe sub marginea basmalei, iar el se răsuci în cealaltă parte şi n-o mai privi în ochi.

— Eram şi eu curios, zise el.

În secunda următoare se răsuci iar spre ea şi reluă conversaţia anterioară.

— Umblă vorba că Derrida e mult mai clar în franceză, spuse el. Se zice că în franceză scrisul lui e limpede.

— Atunci poate c-ar trebui să-l citesc în franceză.

— Ştii franceză? întrebă impresionat Leonard.

— Nu grozav. Mă descurc cu Flaubert.

Apoi Madeleine făcu o mare greşeală. Lucrurile mergeau atît de bine şi atmosfera era atît de promiţătoare – pînă şi vremea părea să o ajute, căci după ce terminară de mîncat şi ieşiră din restaurant, vrînd să se întoarcă în campus, o burniţă de martie îi obligă pe amîndoi să se adăpostească sub umbrela lui Madeleine –, încît pe tînără o cuprinse un sentiment asemănător cu cele pe care le avusese cînd era fetiţă şi i se dădea o plăcintă sau o prăjitură, o fericire atît de pătrunsă de conştiinţa propriei efemerităţi, că nu lua decît muşcături minuscule, pentru ca eclerul sau savarina să ţină cît mai mult. Tot aşa, în loc să vadă încotro se îndrepta după-amiaza, Madeleine

hotărî s-o întrerupă, să mai lase ceva şi pe mai tîrziu, aşa că îi spuse lui Leonard că trebuie să se ducă acasă şi să înveţe.

Nu s-au sărutat la despărţire. Nici măcar n-au fost pe-aproape. Cocoşat sub umbrelă, Leonard spuse brusc „Salut“ şi o luă la picior prin ploaie, cu capul plecat. Madeleine se întoarse la Narragansett. Se întinse pe pat şi rămase mult timp nemişcată.

Zilele parcă se tîrîră pînă la următorul seminar de semiotică. Madeleine ajunse devreme şi îşi alese un loc la masă lîngă locul obişnuit al lui Leonard. Dar cînd Leonard apăru, cu o întîrziere de zece minute, se aşeză pe un scaun liber de lîngă profesor. Nu contribui cu nimic la discuţie şi nu-i aruncă nici măcar o privire lui Madeleine. Arăta umflat la faţă şi pe unul din obraji avea un şir de pete. Cînd ora se termină, Leonard ieşi primul pe uşă.

În săptămîna următoare nu veni deloc.

Aşa că Madeleine rămase să se lupte de una singură cu semiotica, cu Zipperstein şi cu discipolii lui.

De-acum ajunseseră cu lecturile la *Despre gramatologie* a lui Derrida. Textul lui Derrida suna cam aşa: „În acest sens, *Aufhebung*-ul altor scrieri, mai ales al scrierii hieroglifice şi al caracteristicii leibniziene, a fost cel criticat anterior prin unul şi acelaşi gest“. În pasajele mai poetice Derrida suna aşa: „În dimensiunea sa non-fonetică, scriitura trădează viaţa însăşi. Ameninţă simultan suflul, spiritul şi istoria ca relaţie a spiritului cu sine însuşi. E sfîrşitul, finitudinea, paralizia lor“.

Cum Derrida pretindea că limbajul, prin însăşi natura lui, submina orice sens pe care ar fi încercat să-l promoveze, Madeleine se întreba cum se aştepta Derrida ca ea să-l priceapă. Poate că de fapt nu se aştepta. De aceea folosea atîta terminologie ezoterică, atîtea propoziţii întortocheate. De aceea spunea ce spunea în propoziţii al căror subiect îţi lua ceva timp să-l identifici. (Chiar putea fi subiect ceva de genul „accesul la pluridimensionalitate şi la o temporalitate deliniarizată“?)

După ce citea teorie semiotică, lectura unui roman i se părea ca şi joggingul cu mîinile goale după ce faci jogging cu greutăţi după tine. După ce scăpa de la „Semiotică 211“, Madeleine fugea la biblioteca Rockefeller, la demisol, unde rafturile emanau un miros puternic de mucegai, şi punea mîna pe ceva – orice, *Casa veseliei* al lui Edith Wharton, *Daniel Deronda* de George Eliot – ca să-şi revină la normalitate. Ce minunat era cînd o propoziţie o urma logic pe cea de dinainte! Cît de splendid de vinovată se simţea cînd savura cu nesimţire firul narativ! Madeleine se simţea în siguranţă lîngă un roman de secol XIX. Cărţile astea aveau oameni în ele.

Ceva urma să li se întîmple acestor oameni într-un loc care semăna cu lumea reală.

În plus, în romanele lui Wharton şi Austen mai erau şi o grămadă de nunţi. Şi tot felul de bărbaţi irezistibil de îngînduraţi.

În joia următoare Madeleine se duse la curs îmbrăcată într-un pulover norvegian, cu un model cu fulgi de nea pe el. Revenise la ochelari. Era a doua săptămînă consecutivă în care Leonard nu apărea. Madeleine îşi făcea griji că abandonase seminarul, dar deja trecuse prea mult din semestru ca să mai poată face asta. Zipperstein întrebă:

— L-a văzut cineva pe domnul Bankhead? E bolnav?

Nu ştia nimeni nimic. Thurston apăru împreună cu o fată pe nume Cassandra Hart, amîndoi fornăind şi palizi ca de la heroină. Cu o cariocă subţire, Thurston scrise pe umărul gol al Cassandrei: „Piele artificială".

Zipperstein era într-o dispoziţie vioaie. Tocmai se întorsese de la o conferinţă din New York şi era îmbrăcat altfel decît de obicei. Ascultîndu-l cum povesteşte despre lucrarea pe care o prezentase la The New School, Madeleine avu un moment brusc de iluminare. Pentru Zipperstein semiotica era forma pe care o luase criza vîrstei de mijloc. Ca semiotician, Zipperstein îşi putea permite să se îmbrace în jachete de piele, să zboare la Vancouver pentru retrospective Douglas Sirk şi să atragă toate zvîrlugile sexy la el la cursuri. În loc să-şi părăsească nevasta, Zipperstein părăsise Catedra de engleză. În loc să-şi cumpere o maşină sport, investise în deconstrucţie.

Acum stătea la masa de seminar şi începu să vorbească:

— Sper c-aţi citit articolul din *Semiotext(e)* pentru azi. Apropo de Lyotard – şi ca omagiu adus lui Gertrude Stein –, daţi-mi voie să sugerez următorul lucru: cînd vine vorba de dorinţă, problema e că nu mai există.

Atît. Acesta a fost stimulul lui Zipperstein. Stătea în faţa lor şi clipea, aşteptînd să răspundă cineva. Părea să aibă toată răbdarea din lume.

Madeleine voise să afle ce este semiotica. Voise să afle de ce se făcea atîta caz de ea. Ei bine, acum avea senzaţia că ştie.

Dar apoi, în a zecea săptămînă şi din motive exclusiv extraşcolare, semiotica începu să se lege.

Era o seară de vineri, în aprilie, abia trecuse de unsprezece, iar Madeleine stătea în pat şi citea. Lectura pentru săptămîna respectivă era *Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit* de Roland Barthes. Pentru o carte care se voia despre iubire, nu arăta deosebit de romantică. Coperta era de un ciocolatiu sumbru, iar titlul era scris cu turcoaz. Nu exista nici o fotografie a

autorului, ci doar o schiţă biografică, ce înşira celelalte lucrări ale lui Barthes.

Madeleine ţinea cartea în poală. Cu mîna dreaptă mînca unt de arahide direct din borcan. Lingura se potrivea perfect pe bolta palatină şi îi permitea untului de arahide să i se topească, cremos, pe limbă.

Deschizînd la introducere, Madeleine începu să citească:

> *Necesitatea acestei cărţi se justifică astfel: discursul îndrăgostit este astăzi de-o singurătate cumplită.*[10]

Afară temperatura, care în martie rămăsese scăzută, sărise de zece grade Celsius. Dezgheţul rezultat era îngrijorător de brusc – jgheaburile şi burlanele curgeau, pe trotuare erau bălţi, străzile erau inundate şi apa curgea încontinuu la vale.

Madeleine avea ferestrele deschise către întunericul lichid. Linse lingura şi citi mai departe:

> *Ceea ce am reuşit să spunem aici despre aşteptare, angoasă, amintire nu este decît un supliment modest oferit cititorului tocmai pentru ca acesta să-l apuce din zbor şi să-l îmbogăţească ori să-l împuţineze şi-apoi să-l dea mai departe: în jurul figurii jucătorii nu fac altceva decît să iscodească; uneori, pentru a găsi o ultimă paranteză, ei sînt în stare să nu mai respecte regulile jocului. (Cartea ar fi, la modul ideal, o cooperativă: „La Cititorii – La Îndrăgostiţii – Reuniţi“.)*[11]

N-a fost vorba doar de simplul fapt că lui Madeleine scriitura i se părea frumoasă. Nici că pătrunsese imediat sensul acestor propoziţii introductive ale lui Barthes. N-a fost doar uşurarea cu care şi-a dat seama că ţinea în sfîrşit în mînă o carte cu ajutorul căreia şi-ar putea scrie lucrarea finală. Ce a făcut-o de fapt pe Madeleine să se ridice în pat a fost ceva mai apropiat de motivul pentru care citea de fapt cărţi şi pentru care le iubea. Rîndurile acelea erau un semn că nu era singură. Erau o expresie a ceea ce trăise în tăcere pînă atunci. În pat, într-o seară de vineri, îmbrăcată în trening, cu părul prins în coadă, cu ochelarii mînjiţi şi mîncînd unt de arahide din borcan, Madeleine era într-o stare de solitudine extremă.

Starea aceasta avea legătură cu Leonard. Cu ceea ce simţea pentru el şi cu faptul că nu se putea confesa nimănui. Cu cît de mult îi plăcea şi cît de puţine ştia despre el. Cu cît de mult îşi dorea să-l vadă şi cît de greu era s-o facă.

Recent, din interiorul solitudinii ei, Madeleine îşi întinsese antenele. Discutase despre seminarul de semiotică cu colegele ei de cameră,

menţionîndu-i pe Thurston, Cassandra şi Leonard. Se dovedi că Abby îl ştia pe Leonard din anul întîi.

— Cum era? întrebă Madeleine.

— Oarecum năvalnic. Foarte deştept, dar năvalnic. Mă suna tot timpul. În fiecare zi.

— Îi plăcea de tine?

— Nu, pur şi simplu voia să vorbească. Mă ţinea la telefon şi cîte-o oră.

— Despre ce vorbeaţi?

— Despre toate cele! Relaţia lui. Relaţia mea. Părinţii lui, părinţii mei. Jimmy Carter şi iepurele ăla de mlaştină care l-a atacat – o poveste care-l obseda. Nu se mai oprea.

— Cu cine era cuplat?

— Cu o tipă pe care-o chema Mindy. Dar apoi s-au despărţit. Atunci *chiar* c-a început să mă sune. Mă suna şi de şase ori pe zi. Vorbea întruna despre cît de bine mirosea Mindy. Avea un miros care, cică, era perfect compatibil cu Leonard din punct de vedere *chimic*. Îşi făcea griji că n-o să mai găsească nici o altă fată care să-i miroasă bine. I-am spus că, probabil, nu-i decît crema hidratantă pe care-o foloseşte. Mi-a zis că nu, e *pielea* ei. *Perfectă chimic.* Ăsta-i stilul.

Se opri şi-i aruncă lui Madeleine o privire iscoditoare.

— De ce întrebi? Îţi place de el?

— Nu-l ştiu decît de la seminar, spuse Madeleine.

— Vrei să-l invit la cină?

— N-am spus asta.

— O să-l invit la cină, zise Abby.

Cina fusese marţi, cu trei zile în urmă. Politicos, Leonard adusese un cadou, un set de prosoape de bucătărie. Se îmbrăcase elegant, cu o cămaşă albă şi o cravată subţire, iar părul lung şi-l prinsese într-o coadă bărbătească, precum un războinic scoţian. Fusese emoţionant de sincer, o salutase pe Abby, îi dăduse cadoul împachetat şi îi mulţumise pentru invitaţie.

Madeleine încercă să nu pară excesiv de interesată. La masă îi dădu atenţie lui Brian Weeger, a cărui gură mirosea a mîncare de cîine. De vreo două ori, cînd se uită înspre Leonard, îl văzu fixînd-o cu privirea şi părînd aproape supărat. Mai tîrziu, cînd Madeleine era în bucătărie şi clătea vase, veni şi Leonard. Madeleine se întoarse şi-l găsi inspectînd o protuberanţă de pe perete.

— Asta trebuie să fie o conductă veche de gaz, spuse el.

Madeleine se uită la umflătură, care fusese zugrăvită de multe ori.

— În clădirile astea vechi s-a folosit gaz pentru iluminat, continuă Leonard. Probabil că era pompat de la subsol. Dacă se stingea la vreun etaj flacăra de control, însemna că exista o scurgere de gaz. Şi pe vremea aceea gazul n-avea miros. N-au început să adauge mercaptan decît mai tîrziu.

— E bine de ştiut, zise Madeleine, întrebîndu-se unde voia să ajungă cu toate astea.

— Apartamentele de genul ăsta trebuie să fi fost nişte butoaie cu pulbere.

Leonard bătu uşor protuberanţa cu unghia, se întoarse şi o privi pe Madeleine grăitor în ochi.

— N-am mai fost la seminar, zise el.

— Da, ştiu.

Capul lui Leonard era cu mult deasupra ei, dar apoi se aplecă cu o mişcare molatică, de erbivor, şi îi spuse:

— Nu m-am simţit prea bine.

— Ai fost bolnav?

— Sînt mult mai bine acum.

Olivia strigă din sufragerie:

— Cine vrea o gură de coniac Delamain? E delicios!

— Eu vreau, zise Brian Weeger. E mortal.

Leonard spuse:

— Prosoapele sînt bune?

— Poftim?

— Prosoapele de bucătărie. Am adus nişte prosoape de bucătărie.

— Ah, da, sînt grozave, răspunse Madeleine. Sînt perfecte. Le vom folosi! Mulţumim.

— Aş fi adus o sticlă de vin sau scotch, dar ăsta-i genul de lucru pe care l-ar face tata.

— Nu vrei să faci nimic din ce-ar face tatăl tău?

Faţa şi vocea lui Leonard rămaseră serioase în timp ce el răspunse:

— Tatăl meu este un depresiv care ia medicamente după capul lui şi le ia cu alcool. Mama mea e cam tot aşa.

— Unde stau?

— Sînt divorţaţi. Mama trăieşte tot în Portland, de unde sînt şi eu. Tata e în Europa. Locuieşte în Anvers. Cel puţin acolo locuia ultima dată cînd am primit veşti de la el.

Într-un fel, dialogul acesta era încurajator. Leonard împărtăşea informaţii de natură personală. Pe de altă parte informaţiile indicau faptul că avea o relaţie dificilă cu părinţii, care aveau la rîndul lor probleme, iar Madeleine îşi impusese să aibă relaţii doar cu tipi care-şi plăceau părinţii.

— Tatăl *tău* cu ce se ocupă? întrebă Leonard.

Luată prin surprindere, Madeleine ezită.

— A lucrat la o universitate, zise ea. Acum e pensionar.

— Ce-a fost? Profesor?

— Rectorul universităţii.

Faţa lui Leonard zvîcni.

— Ah, deci aşa!

— E o universitate mică. În New Jersey. Se cheamă Baxter.

Abby intră să ia nişte pahare. Leonard o ajută să le coboare de pe raftul de sus. După ce fata plecă, Leonard se întoarse iar spre Madeleine şi zise, ca şi cînd l-ar fi durut ceva:

— Weekendul ăsta la Cable Car rulează un Fellini. *Amarcord*.

Madeleine ridică o privire încurajatoare spre el. Existau tot felul de cuvinte demodate, romaneşti, care ar fi putut descrie ceea ce simţea – cum ar fi *fremătînd*. Dar îşi avea regulile ei. Una dintre ele era că tipul trebuia s-o invite pe ea, nu invers.

— Cred că rulează sîmbătă, spuse Leonard.

— Sîmbăta asta?

— Îţi place Fellini?

Răspunsul la această întrebare n-a constituit, după părerea lui Madeleine, o încălcare a regulii.

— Vrei să-ţi spun ceva jenant? zise ea. N-am văzut niciodată un film de Fellini.

— Atunci trebuie să vezi unul, spuse el. O să te sun.

— Bine.

— Am numărul tău? A, da, îl am. Ai acelaşi număr ca şi Abby.

— Vrei să ţi-l scriu? întrebă Madeleine.

— Nu, spuse Leonard. Îl am.

Şi se ridică, precum un brontozaur ce o ia către locul său dintre vîrfurile copacilor.

Tot restul săptămînii Madeleine n-a ieşit seara, ci a aşteptat telefonul lui Leonard. După-amiaza, cînd venea de la ore, le interoga pe colegele de cameră, ca să afle dacă sunase cît fusese ea plecată.

— A sunat ieri un tip, zise Olivia joi. Cînd eram la duş.

— De ce nu mi-ai spus?
— Scuze, am uitat.
— Cine-a fost?
— Nu s-a prezentat.
— Avea vocea lui Leonard?
— Nu mi-am dat seama. Eram udă leoarcă.
— Ce să spun! Mulţumesc că ai preluat un mesaj!
— Scuu-ze! spuse Olivia. Extraordinar. A fost un apel de două secunde. A zis că sună mai tîrziu.

Aşa că acum era vineri seara – vineri seara! – şi Madeleine refuzase să iasă cu Abby şi Olivia, ca să stea şi să aştepte lîngă telefon. Citea *Discursul îndrăgostit* şi se minuna cît de relevant e pentru viaţa ei.

Aşteptarea
attente/*aşteptare*

Un tumult neliniştit provocat de aşteptarea fiinţei iubite, supusă capriciului unor mici întîrzieri (valabil pentru întîlniri, telefoane, scrisori, reîntoarceri).[12]

Aşteptarea este o împietrire ca prin farmec: am primit ordinul de a nu mă mai mişca. Aşteptarea unui telefon se întreţese astfel, la nesfîrşit, cu interdicţii mărunte, aproape imposibil de mărturisit: mă împiedică să ies din încăpere, să merg la baie, ba chiar să şi telefonez (ca să nu fie ocupat, Doamne fereşte!).[13]

Din apartamentul de dedesubt se auzea televizorul. Dormitorul lui Madeleine dădea spre domul Capitoliului Statului, luminat feeric pe fundalul cerului întunecat. Căldura, pe care n-o puteau controla, era pornită, iar caloriferul risipitor şuiera şi bocănea.

Cu cît Madeleine se gîndea mai mult, cu atît mai bine înţelegea că această solitudine extremă nu descria doar ce simţea ea faţă de Leonard. Această solitudine explica felul în care se simţise ori de cîte ori fusese îndrăgostită. Explica de fapt cum era iubirea şi, poate, ce nu era în regulă cu ea.

Sună telefonul.

Madeleine se ridică în pat. Îndoi colţul paginii pe care o citea. Lăsă telefonul să sune cît putu de mult (de trei ori) înainte să răspundă.

— Alo?
— Maddy?

Era Alton, care suna din Prettybrook.

— Ah. Bună, tati.
— Vai, nu mai fi atît de entuziasmată!
— Învăţam.
În stilu-i caracteristic, fără prea multe politeţuri, Alton trecu la subiect:
— Mama ta şi cu mine tocmai făceam planuri pentru absolvire.
Preţ de o clipă Madeleine îşi imagină că Alton voia să spună că discutau despre viitorul ei. Dar apoi îşi dădu seama că era vorba doar de probleme organizatorice.
— E aprilie, spuse ea. Absolvirea e abia în iunie.
— Din experienţa mea cu oraşele universitare, ştiu că la hoteluri se fac rezervări cu luni înainte. Aşa că trebuie să hotărîm ce facem. Uite care sînt opţiunile. Mă asculţi?
— Da, spuse Madeleine şi, în aceeaşi secundă, începu să nu mai fie atentă.
Înfipse lingura înapoi în borcanul cu unt de arahide şi o duse la gură, de data asta doar lingînd-o.
La telefon vocea lui Alton spunea:
— Opţiunea numărul 1: mama ta şi cu mine venim în seara de dinainte, stăm la hotel şi te scoatem la cină în seara absolvirii. Opţiunea numărul 2: venim în dimineaţa ceremoniei, luăm micul dejun cu tine şi plecăm după festivităţi. Ambele variante sînt acceptabile pentru noi. Rămîne la latitudinea ta. Dar dă-mi voie să-ţi explic avantajele şi dezavantajele.
Madeleine era pe punctul de a răspunde, cînd Phyllida începu să vorbească de la un alt telefon.
— Bună, draga mea. Sper că nu te-am trezit.
— N-am trezit-o, lătră Alton. Unsprezece nu e o oră tîrzie cînd eşti la facultate. Mai ales într-o seară de vineri. Apropo, ce faci *acasă* într-o seară de vineri? Ţi-a ieşit vreun coş?
— Bună, mami, spuse Madeleine, ignorîndu-l.
— Maddy, scumpa mea, îţi redecorăm dormitorul şi voiam să te întreb…
— Îmi redecorezi dormitorul?
— Da, trebuie împrospătat puţin. Eu…
— Camera *mea*?
— Da. M-am gîndit la o mochetă verde. Ştii ce spun, un verde *frumos*.
— Nu! ţipă Madeleine.
— Maddy, ţi-am păstrat camera aşa cum a fost timp de patru ani… Zici că-i un altar! Aş vrea s-o pot folosi din cînd în cînd drept cameră de oaspeţi,

fiindcă are baia alături. Tot a ta e cînd vii acasă, nu-ţi face griji. Va fi întotdeauna camera ta.

— Şi tapetul?

— E vechi. Se cojeşte.

— Nu poţi să-mi schimbi tapetul!

— Of, bine. Las tapetul în pace. Dar mocheta…

— Mă scuzaţi, zise Alton pe un ton tranşant. Acest telefon este despre absolvire. Phyl, îmi deturnezi planul. N-aveţi decît să lămuriţi redecorarea altă dată. Maddy, dă-mi voie să-ţi prezint avantajele şi dezavantajele. Cînd vărul tău a absolvit la Williams, am ieşit toţi la cină *după* ceremonie. Şi, dacă mai ţii minte, Doats s-a plîns necontenit că pierde toate chefurile şi a plecat fără să termine de mîncat. Mama ta şi cu mine sîntem dispuşi să petrecem noaptea acolo – două nopţi chiar – dacă te vom vedea. Dar dacă vei fi ocupată, poate că e mai bună ideea cu micul dejun.

— Absolvirea e peste două luni. Nici nu ştiu încă ce va fi.

— Asta i-am spus şi eu, zise Phyllida.

Madeleine îşi dădu seama că ţinea linia ocupată.

— Lasă-mă să mă gîndesc, spuse ea brusc. Nu mai pot vorbi. Am de învăţat.

— Dacă stăm peste noapte, repetă Alton, aş vrea să fac rezervări cît mai repede.

— Sună-mă mai tîrziu. Lasă-mă să mă gîndesc. Sună-mă duminică.

Alton vorbea încă în momentul în care ea închise, aşa că douăzeci de secunde mai tîrziu, cînd telefonul sună din nou, Madeleine ridică receptorul şi zise:

— Tati, încetează. Nu trebuie să hotărîm în seara asta.

Pe linia telefonică se făcu linişte. Apoi o voce de bărbat spuse:

— Nu trebuie să-mi spui „tati“.

— Of, Doamne! Leonard? Scuze! Credeam că e tata. A început deja să se streseze cu planurile pentru absolvire.

— Tocmai m-am stresat şi eu puţin.

— Din ce cauză?

— Din cauză că trebuia să te sun.

Asta era bine. Madeleine îşi trecu un deget peste buza de jos. Zise:

— Te-ai calmat sau vrei să suni mai tîrziu?

— Acum stau liniştit şi confortabil, mulţumesc.

Madeleine aşteptă continuarea, care nu veni.

— Ai vreun motiv pentru care suni? întrebă ea.

— Da. Filmul ăla de Fellini? Speram că, poate, dacă nu eşti prea… ştiu că nu se face să suni aşa tîrziu, dar am fost la laborator.

Leonard chiar părea puţin agitat. Ceea ce *nu* era bine. Lui Madeleine nu-i plăceau tipii agitaţi. Tipii agitaţi erau agitaţi dintr-un motiv anume. Pînă acum Leonard păruse mai degrabă genul chinuit decît agitat. Chinuit era mai bine.

— Nu cred c-a fost o frază completă, spuse ea.

— Ce-am lăsat pe dinafară? întrebă Leonard.

— Ce zici de: „N-ai vrea să vii cu mine?".

— Mi-ar face mare plăcere, spuse Leonard.

Madeleine se încruntă în receptor. Avea senzaţia că Leonard premeditase această conversaţie, ca un jucător de şah care gîndeşte cu opt mişcări în avans. Era pe punctul de a protesta, cînd Leonard zise:

— Scuze. O glumă proastă.

Îşi drese comic glasul.

— Ascultă, vrei să vii cu mine la film?

Nu îi răspunse imediat. Merita o mică pedeapsă. Aşa că-l mai chinui puţin – preţ de vreo trei secunde.

— Cu drag.

Şi iată-l deja – acel cuvînt. Se întrebă dacă Leonard observase. Se întrebă ce însemna faptul că *ea* observase. În fond, era doar un cuvînt oarecare. Un fel de-a spune.

Seara următoare, sîmbătă, vremea nestatornică se răci din nou. Pe drumul spre restaurantul unde stabiliseră să se întîlnească, lui Madeleine i-a fost rece în sacoul maro, de velur. Apoi se îndreptară spre Cable Car şi găsiră o canapea lăsată printre alte sofale şi fotolii desperecheate care mobilau cinematograful de artă.

I-a fost greu să urmărească filmul. Indiciile narative nu erau la fel de clare precum cele hollywoodiene şi filmul avea ceva dintr-un vis: opulent, dar fragmentat. Spectatorii, fiind studenţi, rîdeau cu subînţeles la scenele îndrăzneţe în stil european: cînd femeia cu sîni imenşi îi vîrî un sîn imens în gură tînărului erou sau cînd bătrînul din copac strigă „Vreau o femeie!". Tema lui Fellini părea să fie aceeaşi cu a lui Roland Barthes, iubirea, dar aici totul era italienesc şi carnal, nu franţuzesc şi intelectual. Se întrebă dacă Leonard ştiuse ce subiect avea *Amarcord*. Se întrebă dacă aşa se gîndise el să-i stîrnească pofta. Adevărul era că avea poftă, dar nu datorită filmului. Filmul era frumos de urmărit, dar o deruta şi o făcea să se simtă naivă şi

provincială. Părea, în acelaşi timp, şi excesiv de îngăduitor, şi excesiv de masculin.

La final ieşiră pe South Main. N-aveau nici o destinaţie clară. Madeleine se bucură cînd îşi dădu seama că, deşi era înalt, Leonard nu era prea înalt. Dacă ea purta pantofi cu toc, vîrful capului îi ajungea mai sus de umerii lui, aproape pînă la bărbie.

— Cum ţi s-a părut? întrebă el.

— Ei bine, măcar acum ştiu ce înseamnă fellinian.

În stînga, pe malul celălalt al rîului, se conturau construcţiile din centru, cu turnul clădirii Superman vizibil pe fundalul cerului urban, nefiresc de roz. Pe străzile pustii se vedeau doar cei care ieşiseră de la cinema.

— Ambiţia mea în viaţă este să devin un adjectiv, spuse Leonard. Lumea ar zice chestii de genul: „Cît e de bankheadian!“. Sau: „Puţin prea bankheadian pentru gustul meu“.

— Bankheadian sună bine, spuse Madeleine.

— Mai bine decît bankheadesc.

— Sau bankheadic.

— „Esc“ e un sufix teribil. Există joycean, shakespearean, faulknerian. Dar „esc“? Ce nume important a căpătat un „esc“?

— Dantesc.

— Poesc, spuse Leonard. Pynchonesc! Vezi, Pynchon e deja un adjectiv. Gaddis. Ce-ar fi Gaddis? Gaddisesc? Gaddisic?

— Nu prea poţi face nimic cu Gaddis, spuse Madeleine.

— Mda, acceptă Leonard. Ce ghinion pe capul lui Gaddis. Îţi place?

— Am citit ceva din *Recunoaşteri*, zise Madeleine.

O luară în sus pe strada Planet.

— Bellovian, spuse Leonard. E şi mai drăguţ cînd se schimbă puţin şi ortografia. „Nabokovian“ are deja „v“-ul. La fel şi „cehovian“. Ruşii s-au scos. Tolstoian. Tipul ăsta s-a născut adjectiv.

— Să nu uităm de tolstoianism, preciză Madeleine.

— Doamne! spuse Leonard. Un substantiv! N-am visat niciodată că aş putea fi un substantiv.

— Ce-ar însemna bankheadian?

Leonard se gîndi o clipă.

— Despre sau legat de Leonard Bankhead (american, n. 1959), caracterizat prin introspecţie excesivă sau anxietate. Sumbru, depresiv. Vezi: *caz mintal*.

Madeleine rîdea. Leonard se opri din mers şi o luă de braţ, privind-o serios în ochi.

— Te duc la mine, spuse el.

— Poftim?

— Ştii, toată plimbarea asta… Te-am condus de fapt înspre locul unde stau. Se pare că aşa procedez eu. E ruşinos. Ruşinos. Nu vreau să se întîmple aşa. Nu cu tine. Aşa că te previn.

— Mi-am dat seama că mergem la tine.

— Da?

— Aveam de gînd să te întreb. Cînd ajungeam mai aproape.

— Sîntem deja aproape.

— Nu pot urca.

— *Te rog!*

— Nu. Nu în seara asta.

— *Hannaesc*, spuse Leonard. Încăpăţînată. Cu înclinaţii spre inflexibilitate.

— *Hannarian*, zise Madeleine. Periculoasă. A nu se călca pe coadă.

— Am înţeles mesajul.

Stăteau şi se uitau unul la altul în frigul şi întunericul de pe strada Planet. Leonard îşi scoase mîinile din buzunar ca să-şi aranjeze părul lung după urechi.

— Poate că o să urc totuşi, doar pentru un minut, zise Madeleine.

„Zile speciale“

Fête/*sărbătoare*

Subiectul îndrăgostit trăieşte orice întîlnire cu fiinţa iubită ca pe-o sărbătoare.

1. Sărbătoarea este ceva ce se aşteaptă. Iar ceea ce aştept de la prezenţa promisă este o iminenţă nemaipomenită de plăceri, un festin; exult ca un copil care rîde atunci cînd o vede pe cea a cărei simplă prezenţă anunţă şi semnifică o plenitudine de satisfacţii; voi avea în faţa mea, numai pentru mine, „izvorul binelui“.

Trăiesc zile la fel de fericite ca cele pe care Dumnezeu le meneşte aleşilor săi; şi întîmple-mi-s-ar ce mi s-o-ntîmpla, nu voi putea spune că nu am gustat din bucuriile cele mai adevărate ale vieţii.[14]

Era greu de spus dacă Madeleine se îndrăgostise sau nu de Leonard la prima vedere. Pe atunci nici măcar nu-l cunoştea, deci ceea ce simţise fusese atracţie sexuală şi nu iubire. Chiar şi după ce ieşiseră la cafea, tot nu putea spune altceva decît că-i căzuse cu tronc. Dar din seara cînd s-au întors

acasă la Leonard după *Amarcord* şi au început să-şi facă de cap, cînd Madeleine îşi dădu seama că acum chestiile fizice, în loc s-o indispună, aşa cum i se întîmpla de obicei, în loc să le suporte pur şi simplu sau să le ignore, îşi petrecuse toată noaptea făcîndu-şi griji că *ea* îl indispune pe Leonard, că trupul ei nu era corespunzător sau că îi mirosea gura de la salata Cezar, pe care făcuse greşeala s-o comande la cină, făcîndu-şi griji şi că sugerase să comande Martini, fiindcă Leonard spusese sarcastic „Bineînţeles, Martini. Ne putem preface că sîntem nişte personaje din Salinger", după ce, ca rezultat al acestor griji de tot felul, nu simţi aproape nici un fel de plăcere sexuală, în ciuda partidei absolut respectabile pe care o avuseseră, şi după ce Leonard (ca oricare alt tip) adormise imediat, lăsîndo să stea trează, mîngîindu-l pe cap şi sperînd că nu făcuse o infecţie urinară, Madeleine se întrebă dacă nu cumva faptul că tocmai îşi petrecuse toată noaptea făcîndu-şi griji nu era în realitate un semn clar că se îndrăgostea. Şi, în mod clar, după ce şi-au petrecut următoarele trei zile la Leonard, făcînd dragoste şi mîncînd pizza, după ce se relaxă destul ca să poată avea măcar din cînd în cînd cîte-un orgasm şi, în cele din urmă, să nu se mai streseze atîta din pricina orgasmelor, fiindcă pofta de Leonard era cumva satisfăcută de satisfacţia lui, după ce-şi permise să stea goală pe canapeaua lui greţoasă, să se ducă la baie ştiind că el se uită la fundul ei (imperfect), să cotrobăiască după mîncare prin frigiderul lui dezgustător, să citească jumătatea de pagină genială din eseul la filosofie care ieşea din maşina de scris şi să-l audă cum urinează cu forţă taurină în vasul de toaletă – la sfîrşitul celor trei zile Madeleine ştiu în mod clar că e îndrăgostită.

Dar asta nu însemna că trebuia să o spună cuiva. Şi în nici un caz lui Leonard.

Leonard Bankhead avea o garsonieră la etajul al doilea al unei clădiri studenţeşti, cu chirii ieftine. Coridoarele erau pline de biciclete şi de broşuri cu reclame. Uşile celorlalţi chiriaşi erau decorate cu abţibilduri: o frunză fluorescentă de marijuana, o Blondie serigrafiată. Uşa lui Leonard însă era la fel de goală ca şi apartamentul de dincolo de ea. În mijlocul camerei, pe jos, era o saltea dublă, iar lîngă ea o ladă de lapte din plastic pe care era pusă o veioză. Nu exista nici un birou, nici un raft, nici măcar o masă, doar canapeaua cea greţoasă, în faţa căreia stătea maşina de scris, aşezată pe altă ladă de lapte. Nici pe pereţi nu era nimic, în afară de bucăţi de bandă protectoare şi, într-un colţ, un mic portret în creion al lui Leonard. În desen Leonard era George Washington, cu tricorn pe cap şi adăpostindu-se sub o pătură la Valley Forge. Textul zicea: „Voi plecaţi. Mie-mi place aici".

Lui Madeleine i se păru că scrisul era de femeie.

Într-un colţ rezista eroic un ficus. Leonard îl muta la lumină cînd îşi aducea aminte. Făcîndu-i-se milă de el, Madeleine începu să-l ude pînă ce, într-o zi, îl surprinse pe Leonard uitîndu-se la ea cu ochi îngustaţi bănuitor.

— Ce-i? întrebă ea.

— Nimic.

— Hai, spune-mi. Care-i problema?

— Îmi uzi copacul.

— Pămîntul e uscat.

— Ai grijă de copacul meu.

După aceea Madeleine încetă s-o mai facă.

Exista şi o bucătărie minusculă, în care Leonard îşi făcea şi reîncălzea litrii de cafea pe care-i bea în fiecare zi. O tigaie mare şi unsuroasă stătea pe aragaz. La capitolul gătit însă singurul lucru pe care-l făcea Leonard era să toarne cereale în tigaie. Cu stafide. Stafidele îi satisfăceau nevoia de fructe.

Apartamentul emitea un mesaj. Mesajul era: sînt orfan. Abby şi Olivia o întrebau pe Madeleine ce face cu Leonard, dar nu le putea da nici un răspuns. Nu *făceau* nimic. Ea mergea la el, se întindeau pe saltea, iar Leonard o întreba ce face – şi chiar voia să ştie. Ce făceau? Ea vorbea, el asculta. Apoi el vorbea şi ea asculta. Nu mai cunoştea pe nimeni – şi cu atît mai puţin un bărbat – care să fie atît de receptiv şi să asimileze totul. Bănuia că stilul de psihanalist al lui Leonard era rezultatul unor ani întregi de psihanaliză şi, cu toate că una din regulile ei era să nu se combine niciodată cu tipi care frecventau psihanalişti, Madeleine începea să-şi reconsidere interdicţia. Acasă Madeleine şi sora ei aveau o vorbă pentru conversaţiile serioase, profunde. Spuneau că „au una grea“. Dacă se apropia de ele vreun băiat în timp ce vorbeau, fetele se uitau la el şi îl avertizau: „Avem una grea“. Iar băiatul se retrăgea. Pînă era gata. Pînă trecea greul.

În relaţia cu Leonard era ca şi cînd ar fi avut tot timpul una grea. Cînd era cu el, Leonard îi acorda toată atenţia. Nu se uita fix în ochii ei şi nici n-o sufoca, aşa cum făcuse Billy, dar îi comunica clar că e disponibil. Nu dădea multe sfaturi. Doar asculta şi murmura liniştitor.

Oamenii se îndrăgosteau deseori de psihanaliştii la care mergeau, nu-i aşa? Chestia asta se chema transfer şi trebuia evitată. Dar dacă te culcai deja cu psihanalistul şi canapeaua lui se transformase deja în pat?

În plus, nu erau toate grele – alea grele. Leonard era amuzant. Spunea poveşti hilare cu o voce din cele mai serioase. Capul i se afunda între umeri şi ochii i se umpleau de tristeţe pe măsură ce-şi rostea tărăgănat propoziţiile.

— Ţi-am spus că ştiu să cînt la un instrument? În vara în care au divorţat, părinţii mei m-au trimis la bunici, în Buffalo. Vecinii de alături, familia Bruveris, erau letoni. Amîndoi cîntau la *kokle*. Ştii ce e aia? E un soi de ţiteră, în variantă letonă. În sfîrşit. Eu îi tot ascultam pe domnul şi doamna Bruveris cîntînd la *kokle* în curtea de alături. E un sunet uluitor. Sălbatic şi însufleţit pe de o parte, dar melancolic pe de alta. *Kokle* e maniaco-depresivul din familia instrumentelor cu coarde. În fine, mă plictiseam de moarte. Aveam şaisprezece ani. Un metru optzeci şi trei înălţime. Şaizeci şi două de kilograme. Fumător înrăit de marijuana. Aveam obiceiul să mă droghez în camera mea, suflînd fumul pe geam, după care ieşeam pe terasă şi îi ascultam pe cei doi Bruveris cum cîntă alături. Uneori veneau şi alţii în vizită. Alţii care cîntau la *kokle*. Scoteau scaune pliante în curte, stăteau toţi laolaltă şi cîntau. Era o orchestră în toată regula. O orchestră de *kokle*! Apoi, într-o bună zi, m-au văzut privindu-i peste gard şi m-au invitat la ei. Mi-au dat salată de cartofi şi o îngheţată pe băţ cu aromă de struguri şi eu l-am întrebat pe domnul Bruveris cum se cîntă la *kokle*, iar el a început să-mi dea lecţii. Am început să merg la ei în fiecare zi. Aveau un *kokle* mai vechi pe care mi l-au împrumutat. Exersam cinci-şase ore pe zi. Eram pasionat. Cînd s-a sfîrşit vara şi a trebuit să plec, familia Bruveris mi-a dat cadou instrumentul. L-am luat cu mine pe avion. Am primit un loc separat pentru el, de parcă aş fi fost Rostropovici. Tata se mutase deja. Aşa că eram doar eu, sora mea şi mama. Şi-am exersat în continuare. Am ajuns destul de bun ca să mă alătur unui grup. Cîntam la festivaluri folclorice şi la nunţi ortodoxe. Aveam costume tradiţionale, veste brodate, mîneci bufante, cizme pînă la genunchi. Eu şi adulţii. Majoritatea erau letoni, dar mai erau şi ruşi. Piesa noastră de rezistenţă era *Oci ciornîie*. Ăsta-i singurul lucru care m-a salvat în liceu. *Kokle*.

— Mai cînţi?

— Nici vorbă. Glumeşti? La *kokle*?

Ascultîndu-l pe Leonard, Madeleine se simţea sărăcită de copilăria fericită pe care o avusese. Nu se întrebase niciodată de ce se comporta cum se comporta sau ce efect avuseseră părinţii asupra personalităţii ei. Norocul îi adormise simţul de observaţie. În schimb Leonard observa orice detaliu. De exemplu, petrecuseră un weekend în Cape Cod (în parte ca să viziteze laboratorul de la Pilgrim Lake, unde Leonard încerca să obţină o bursă de cercetare) şi pe drumul de întoarcere Leonard o întrebă:

— Ce faci? Te abţii pur şi simplu?

— Poftim?

— Te abţii. Două zile. Pînă ajungi înapoi acasă.

Cînd pricepu ce vrea să zică, Madeleine spuse:

— Nu pot să cred!

— Nu te-ai căcat niciodată în prezenţa mea.

— În prezenţa ta?

— Cînd sînt prezent. Sau prin preajmă.

— Şi care-i problema?

— Care-i problema? Nu-i nici o problemă. Dacă vorbim despre cum dorm eu la tine şi mă duc la ore a doua zi dimineaţa, iar apoi tu mergi şi te caci. E de înţeles. Dar cînd petrecem două, aproape trei zile împreună, mîncînd de toate, şi tu nu te duci deloc la toaletă în tot timpul ăsta, nu pot decît să conchid că eşti serios constipată din fire.

— Şi ce? E jenant! spuse Madeleine. Eşti mulţumit? Mi se pare jenant.

Leonard se holbă la ea, cu chipul golit de orice expresie, şi zise:

— Pe tine te deranjează cînd eu mă cac?

— Chiar trebuie să vorbim despre asta? E cam greţos.

— Da, chiar cred că trebuie să vorbim despre asta. Pentru că e clar că nu eşti prea relaxată în preajma mea şi eu sînt – sau am crezut că sînt – prietenul tău, ceea ce înseamnă – sau ar trebui să însemne – că sînt persoana cu care eşti cel mai relaxată. Leonard egal relaxare maximă.

Băieţii n-ar trebui să fie vorbăreţi. N-ar trebui să te facă să te deschizi. Dar băiatul ăsta era; băiatul ăsta aşa făcea. Zisese şi că e „prietenul“ ei. De-acum era ceva oficial.

— Am să încerc să fiu mai relaxată, dacă asta te face fericit, spuse Madeleine. Dar în ceea ce priveşte… excreţia… nu-ţi face prea multe speranţe.

— Nu pentru mine zic s-o faci, zise Leonard. Ci pentru domnul Intestin Gros. Pentru domnul Duoden.

Chiar dacă nu funcţiona foarte bine (de exemplu, după conversaţia cu pricina, lui Madeleine i-a fost şi mai greu să facă treaba mare dacă Leonard se afla pe o rază de un kilometru), acest gen de terapie diletantă o afecta profund pe Madeleine. Leonard o examina îndeaproape. Se simţea tratată corect, ca un lucru preţios sau teribil de fascinant. Era fericită cînd se gîndea cît de mult se gîndea el la ea.

Către sfîrşitul lui aprilie Madeleine şi Leonard ajunseseră să-şi petreacă fiecare noapte împreună. În timpul săptămînii, după ce termina de învăţat, Madeleine se îndrepta spre laboratorul de biologie, unde-l găsea pe Leonard studiind lamelele din microscop împreună cu doi doctoranzi chinezi. După

ce-l scotea în cele din urmă din laborator, Madeleine trebuia să-l convingă să doarmă la ea. La început lui Leonard îi plăcuse să stea la Narragansett. Îi plăceau ornamentele de pe tavan şi priveliştea din dormitor. Le fermecă pe Olivia şi Abby făcînd clătite duminică dimineaţa. Dar în scurt timp Leonard începu să se plîngă că *veşnic* stăteau la Madeleine şi că el nu mai ajunge *niciodată* să se trezească în propriul lui pat. Dar dacă stătea la Leonard, Madeleine trebuia să-şi ia cu ea în fiecare seară un rînd de haine curate şi, cum lui nu-i plăcea ca ea să-şi lase haine la el (şi, sincer, nici ei nu-i plăcea, fiindcă orice lăsa acolo căpăta un iz de mucegai), tînăra era nevoită să-şi care hainele murdare după ea la şcoală toată ziua. Prefera să doarmă la ea acasă, unde-şi putea folosi şamponul, balsamul şi buretele de baie proprii şi unde în fiecare miercuri era „zi de cearşafuri curate“. Leonard nu-şi schimba niciodată cearşafurile. Aveau o culoare gri îngrijorătoare. De marginea saltelei se lipiseră smocuri de praf. Într-o dimineaţă, Madeleine văzu oripilată o dîră caligrafică de sînge care se scursese din ea în urmă cu trei săptămîni, o pată pe care-o atacase cu un burete de bucătărie în timp ce Leonard dormea.

— Nu-ţi speli niciodată cearşafurile! se plînse ea.

— Ba le spăl, spuse calm Leonard.

— Cît de des?

— Cînd se murdăresc.

— Sînt veşnic murdare.

— Nu toată lumea îşi permite să-şi ducă rufele la curăţătorie în fiecare săptămînă. Nu toată lumea a crescut cu „zi de cearşafuri curate“.

— Nu trebuie să le duci nicăieri, spuse Madeleine, neimpresionată. Ai maşină de spălat la subsol.

— O folosesc, replică Leonard. Atîta doar că nu în fiecare miercuri. Pentru mine mizeria nu e totuna cu moartea şi descompunerea.

— Aha, aşa cum e pentru mine? Sînt obsedată de moarte pentru că îmi spăl cearşafurile?

— Atitudinea oamenilor faţă de curăţenie e strîns legată de teama lor de moarte.

— Aici nu e vorba de moarte, Leonard. E vorba de firimiturile din pat. E vorba despre faptul că perna ta miroase a sendviş cu lebărvurst.

— Nu-i adevărat.

— Ba da!

— Nu-i adevărat.

— Miroase-o, Leonard!
— E salam. Nu-mi place lebărvurstul.

Într-o anumită măsură, genul acesta de ceartă era amuzant. Dar au venit şi seri în care Madeleine uita să-şi împacheteze un rînd de haine şi Leonard o acuza c-o face intenţionat, ca să-l forţeze să doarmă la ea. Apoi, lucru şi mai neliniştitor, au venit serile în care Leonard spunea că se duce să înveţe acasă şi că or să se vadă a doua zi. Începu să stea treaz noaptea. Unul din profesorii de filosofie îi puse la dispoziţie lui Leonard cabana lui din Berkshires şi Leonard îşi petrecu acolo un weekend ploios, singur, lucrînd la un eseu despre Fichte. Se întoarse cu un manuscris de o sută douăzeci şi trei de pagini şi îmbrăcat într-o vestă de vînătoare de un portocaliu aprins. Vesta aceea deveni haina lui preferată. O purta tot timpul.

Începu să-i termine lui Madeleine propoziţiile. Ca şi cînd mintea ei ar fi fost prea înceată. Ca şi cînd n-ar fi avut răbdare ca ea să-şi adune gîndurile. Glosa pe marginea a ceea ce spunea ea, deschizînd paranteze ciudate şi făcînd jocuri de cuvinte. Ori de cîte ori ea îi sugera să doarmă, el se enerva şi n-o suna zile întregi. Prin urmare, în această perioadă Madeleine a înţeles pe deplin ce însemna faptul că discursul îndrăgostitului era de o solitudine extremă. Solitudinea era extremă pentru că nu era fizică. Era extremă pentru că o simţeai în compania persoanei pe care o iubeai. Era extremă pentru că era în mintea ta, locul cel mai solitar dintre toate.

Cu cît Leonard se distanţa mai mult, cu atît mai agitată devenea Madeleine. Cu cît devenea ea mai disperată, cu atît se distanţa el mai mult. Îşi spuse să fie indiferentă. Se ducea la bibliotecă, să scrie la lucrarea ei de diplomă despre intriga matrimonială, dar atmosfera de fantezie erotică de-acolo – privirile din sala de lectură, rafturile ademenitoare – o făceau să-şi dorească şi mai mult să-l vadă pe Leonard. Aşa că, în ciuda voinţei ei, paşii săi traversau campusul prin întuneric, luînd-o către Departamentul de biologie. Madeleine a nutrit pînă în ultimul moment speranţa dementă că această slăbiciune ar putea fi de fapt o dovadă de tărie. Era o strategie genială tocmai pentru că era lipsită de orice strategie. Nu exista în ea nici urmă de artificiu, numai sinceritate. Văzînd asemenea sinceritate, cum ar fi putut Leonard să nu reacţioneze? Era aproape fericită cînd intra prin spatele mesei de laborator şi îl bătea pe Leonard uşor pe umăr, iar fericirea ei dura pînă ce el se întorcea cu o privire în care nu se citea nici un strop de iubire, ci doar iritare.

Nu ajuta nici faptul că era primăvară. Lumea părea din ce în ce mai dezbrăcată cu fiecare zi care trecea. Magnoliile îmbobocite păreau de-a

dreptul în flăcări. Parfumul lor intra pe fereastră în sala unde se ţinea seminarul de semiotică. Magnoliile nu-l citiseră pe Roland Barthes. Magnoliile nu erau de acord că iubirea era o stare mentală; insistau că iubirea era ceva natural şi peren.

Într-o zi frumoasă şi caldă de mai Madeleine făcu duş, se rase pe picioare cu grijă îndoită şi îşi puse prima rochie de primăvară: o rochiţă cloş scurtă, de culoarea mărului verde, cu guler aplicat. Se încălţă cu o pereche de pantofi Buster Brown albi cu ruginiu şi nu-şi mai puse ciorapi. Picioarele goale, fortificate de o iarnă de jucat *squash*, îi erau albe, dar netede. Îşi lăsă ochelarii pe nas, părul în vînt, şi o porni spre garsoniera lui Leonard de pe strada Planet. Pe drum se opri să cumpere o bucată de brînză, nişte biscuiţi săraţi şi o sticlă de Valpolicella. Cum cobora dealul dinspre Benefit spre South Main, simţi între coapse adierea călduţă a vîntului. Uşa de la intrarea în clădirea lui Leonard era deschisă, proptită cu o cărămidă, aşa că urcă şi îi bătu la uşă. Leonard deschise. Arăta proaspăt trezit din somn.

— Mamă, ce rochie! spuse el.

N-au mai ajuns în parc la picnic. S-au savurat unul pe altul. Cînd Leonard o trase spre saltea, Madeleine lăsă din mînă plasele, sperînd că sticla de vin nu s-a spart. Îşi scoase rochia peste cap. În curînd erau amîndoi goi, simţindu-se de parcă dădeau iama printr-un coş uriaş cu bunătăţi. Madeleine se întinse pe burtă, pe-o parte, pe spate, şi ciuguli toate trataţiile – bomboanele aromate de fructe, copanele cărnoase, precum şi produsele mai rafinate: *biscotti* cu anason, trufele zbîrcite şi linguriţele sărate de pastă de măsline. În viaţa ei nu fusese atît de ocupată. În acelaşi timp, se simţea ciudat de dislocată, ieşită din sinele ei obişnuit, ordonat, şi contopită cu Leonard într-o uriaşă fiinţă protoplasmatică şi extatică. Credea că mai fusese îndrăgostită. *Ştia* că mai făcuse sex. Dar nimic din toate pipăielile acelea adolescentine înfierbîntate, zbenguielile stîngace de pe bancheta din spate, nopţile de vară pline de acţiune şi de înţelesuri, petrecute cu Jim McManus, prietenul ei din liceu, şi nici chiar partidele tandre de sex cu Billy, cînd el insista să se privească în ochi în timpul orgasmului – nimic din toate astea n-o pregătise pentru înfiorarea, pentru plăcerea copleşitoare de acum.

Leonard o sărută între picioare. Cînd nu mai putu suporta, Madeleine îl apucă sălbatic de urechi. Îi trase capul şi îl ţinu nemişcat între mîini, ca să-i arate ce simţea (acum ţipa). Cu o voce răguşită, în care se simţea şi altceva, o senzaţie de pericol, Madeleine îi spuse:

— Te iubesc.

Leonard se holbă la ea. Sprîncenele îi tresăriră. Brusc, se rostogoli de pe saltea. Se ridică şi traversă camera, gol puşcă. Se lăsă pe vine, scotoci la ea în geantă şi scoase *Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit* din buzunarul unde îl ţinea întotdeauna. Răsfoi paginile pînă ajunse la cea pe care o căuta. Apoi se întoarse în pat şi îi întinse cartea.

Te iubesc

Je t'aime/Te iubesc

Citind aceste cuvinte, Madeleine fu cuprinsă de fericire. Îşi ridică, zîmbind, privirea spre Leonard. Acesta îi făcu semn cu degetul să citească mai departe. *„Figura nu face referinţă la declaraţia de dragoste, la mărturisirea acesteia, ci la proferarea repetată a strigătului de iubire.“*[15] Dintr-odată fericirea lui Madeleine se diminuă, subminată de acea senzaţie de pericol. Şi-ar fi dorit să nu fie goală. Îşi coborî umerii, se acoperi cu cearşaful şi citi supusă mai departe.

Odată mărturisit, primul „eu te iubesc“ nu mai înseamnă nimic.[16]

Leonard, care stătea ghemuit, avea un rînjet pe faţă.

În acel moment Madeleine îi azvîrli cartea în cap.

*

Prin bovindoul de la Carr House se vedea traficul de-acum necontenit, prilejuit de absolvire. Vehicule părinteşti spaţioase (Cadillacuri şi Mercedesuri din clasa S, alături de cîte un Chrysler din New York sau un Pontiac din Bonneville) îşi croiau drum dinspre hotelurile din centru către College Hill, pentru ceremonie. La volanul maşinilor erau taţii, serioşi şi hotărîţi, dar conducînd uşor ezitant, din pricina multelor străzi cu sens unic din Providence. Pe scaunul din dreapta stăteau mamele, care doar aici, în maşina familiei, condusă de soţi, erau eliberate de îndatoririle lor casnice şi, ca urmare, erau libere să admire priveliştea frumoasă a orăşelului universitar. În maşini erau familii întregi, în primul rînd fraţi şi surori, dar ici şi colo şi cîte-un bunic cules din Old Saybrook sau Hartford şi adus să-i vadă pe Tim sau Alice sau Prakrti sau Heejin primindu-şi mult muncita diplomă. Mai veneau apoi taxiuri şi limuzine cu şofer, ce scoteau fum albastru, precum şi maşinuţe închiriate, care se strecurau ca nişte scarabei printre benzi, ca şi cînd ar fi încercat să evite să fie strivite. După ce treceau rîul Providence şi începeau să urce pe strada Waterman, unii şoferi claxonau la vederea uriaşei flamuri cu emblema Universităţii Brown de deasupra intrării în biserica First Baptist. Toată lumea sperase că la ceremonia de absolvire va fi vreme bună. Dar, în ceea ce-l privea, Mitchell n-avea nimic

împotriva norilor cenuşii şi a temperaturilor neobişnuit de scăzute. Se bucura că balul din campus fusese contramandat din pricina ploii. Se bucura că soarele nu străluceşte. Boarea de ghinion care adia peste tot se potrivea perfect cu starea lui de spirit.

Nu era prea plăcut să ţi se spună că eşti ticălos. Era şi mai rău să fii făcut ticălos de o fată de care-ţi plăcea în mod deosebit şi extrem de dureros cînd fata se întîmpla să fie persoana cu care, în secret, doreai să te însori.

După ce Madeleine ieşise ca o furtună din cafenea, Mitchell rămase la masă, cuprins de regrete. Se împăcaseră preţ de douăzeci de minute şi acum iar nu-şi mai vorbeau. În seara aceea el avea să plece din Providence, iar peste cîteva luni şi din ţară. Era greu de spus cînd sau dacă avea s-o mai vadă vreodată.

Peste drum clopotele de la First Baptist începură să bată ora nouă. Mitchell trebuia s-o ia din loc. Marşul de absolvire începea în trei sferturi de oră. Roba îi era acasă, unde îl aştepta şi Larry. Însă, în loc să se ridice, Mitchell îşi apropie scaunul de fereastră. Îşi lipi nasul de geam şi aruncă o ultimă privire înspre College Hill în timp ce repeta în gînd următoarele cuvinte:

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.

De două săptămîni Mitchell spunea încontinuu Rugăciunea lui Iisus. N-o făcea numai din cauză că era rugăciunea pe care Franny Glass şi-o repeta în *Franny şi Zooey* (deşi asta era în mod categoric o sugestie serioasă). Mitchell era întru totul de acord cu disperarea religioasă a lui Franny, cu izolarea ei şi cu dispreţul pe care-l avea pentru „doctoranzii asistenţi". Depresia ei, care se întinde pe parcursul întregii cărţi şi în timpul căreia Franny nu se mişcă nici măcar o dată de pe canapea, i se părea nu doar senzaţional de dramatică, dar şi cathartică în felul în care *se zicea* că e Dostoievski, deşi pentru el nu era aşa (Tolstoi era altă poveste). Cu toate acestea, deşi Mitchell trecea printr-o criză asemănătoare, abia atunci cînd dăduse de Rugăciunea lui Iisus (sau a Inimii) într-o carte intitulată *Biserica Ortodoxă*, se hotărîse să încerce. Se dovedi că Rugăciunea lui Iisus aparţinea tradiţiei religioase în care Mitchell fusese botezat în chip obscur cu douăzeci şi doi de ani în urmă. De aceea se simţea îndreptăţit s-o spună. Aşa că tocmai asta începuse să facă ori de cîte ori se plimba prin campus, în timpul întîlnirilor cu quakerii de la Casa de Întîlniri de lîngă şcoala Moses Brown sau în momente ca acesta, cînd pacea interioară pe care se străduia s-o obţină începea să se fragmenteze, să se dezintegreze.

Lui Mitchell îi plăcea ritmul incantatoriu al rugăciunii. Franny susţinea că nici nu trebuia să te gîndeşti la ce spui; pur şi simplu repetai rugăciunea

pînă ce inima ţi-o prelua şi începea s-o spună în locul tău. Era important, pentru că, ori de cîte ori se gîndea la cuvintele din Rugăciunea lui Iisus, Mitchell îşi dădea seama că nu prea îi plac. „Doamne Iisuse Hristoase“ era un început dificil. Suna ca şi cînd ar fi venit din statele din Centura Bibliei[17]. În mod similar, implorarea „milei“ părea umilitoare şi slugarnică. După ce trecea de „Doamne Iisuse Hristoase, ai milă de mine“, Mitchell trebuia să depăşească şi ultimul obstacol, „păcătosul“. Ceea ce era, într-adevăr, foarte greu. Evangheliile, pe care Mitchell nu le lua *ad litteram*, spuneau că trebuie să mori ca să te naşti din nou. Misticii, pe care îi lua cît de *ad litteram* o permitea limbajul lor metaforic, spuneau că sinele trebuie să fie încorporat în divinitate. Lui Mitchell îi plăcea ideea de a fi încorporat în divinitate. Dar era greu să-ţi stîrpeşti sinele cînd îţi plăcea atît de mult de el.

Recită rugăciunea încă vreun minut, pînă ce se simţi puţin mai calm. Apoi se ridică şi ieşi din cafeneaua Carr House. Vizavi, uşile laterale ale bisericii erau de-acum deschise. Organistul se încălzea şi muzica se revărsa pe ferestrele deschise. Mitchell se uită în josul dealului, în direcţia în care dispăruse Madeleine. Nemaivăzînd nici urmă de ea, o porni în jos pe Benefit, către casă.

Relaţia lui Mitchell cu Madeleine Hanna – această relaţie lungă, ambiţioasă, sporadic promiţătoare şi în acelaşi timp frustrantă – începuse la o *toga party*[18] din primele săptămîni ale anului întîi. Era genul de activitate pe care Mitchell o ura instinctiv: o petrecere cu multă bere, bazată pe un film de la Hollywood. O capitulare în faţa modei. Mitchell nu venise la facultate ca să facă pe John Belushi. Nici măcar nu văzuse *Animal House* (era fan Altman). Dar alternativa era să stea de unul singur în cameră, aşa că în cele din urmă, dintr-un spirit de contradicţie care nu mergea pînă la boicotarea petrecerii, se duse în haine obişnuite. De cum a ajuns în sala de recreere de la subsol, şi-a dat seama că făcuse o greşeală. Crezuse că dacă nu se îmbracă în togă, va da impresia că e prea *cool* pentru astfel de activităţi puerile, dar cît a stat într-un colţ şi a sorbit dintr-un pahar de plastic cu bere spumoasă, Mitchell s-a simţit la fel de nelalocul lui ca la toate petrecerile pline de tipi populari.

În acel moment o observă pe Madeleine. Era în mijlocul ringului şi dansa cu un tip pe care Mitchell l-a recunoscut: era unul din şefii de cămin. Spre deosebire de majoritatea fetelor de la chef, care arătau îndesate în

togile lor, Madeleine îşi legase un cordon în jurul taliei, potrivindu-şi veşmîntul pe trup. Părul îi era adunat în vîrful capului, în stil roman, iar spatele îi era ademenitor de dezvelit. Dincolo de faptul că arăta extraordinar de bine, Mitchell observă că era o dansatoare fără talent – ţinea în mînă o bere şi vorbea cu şeful de cămin, nedînd prea mare atenţie ritmului – şi că ieşea mereu pe coridor. Cînd ieşi a treia oară, Mitchell, încurajat de alcool, se duse la ea şi o întrebă repezit:

— Unde te tot duci?

Madeleine nu păru surprinsă. Probabil că era obişnuită să fie abordată de tipi bizari.

— Îţi spun, dar o să zici că-s o ciudată.

— Nu-i adevărat, spuse Mitchell.

— Eu stau în căminul ăsta. M-am gîndit că dacă toată lumea se duce la chef, maşinile de spălat vor fi libere. Aşa că m-am hotărît să-mi spăl între timp şi hainele.

Mitchell bău o gură de spumă, fără să-şi ia ochii de la ea.

— Ai nevoie de ajutor? întrebă el.

— Nu, zise Madeleine. Mă descurc.

Apoi, ca şi cînd s-ar fi gîndit că fusese răutăcioasă, adăugă:

— Poţi să vii să te uiţi, dacă vrei. Spălatul rufelor e o chestie foarte incitantă.

O luă pe coridorul de beton, iar el o porni alături de ea.

— De ce nu te-ai îmbrăcat în togă? întrebă ea.

— Pentru că e o tîmpenie! strigă Mitchell. E o ditamai idioţenia!

N-a fost cea mai deşteaptă mişcare, dar Madeleine nu păru jignită.

— Eu am venit doar pentru că mă plictiseam, spuse ea. Dacă petrecerea n-ar fi fost la mine în cămin, probabil că nu m-aş fi obosit.

În spălătorie Madeleine începu să-şi scoată lenjeria udă dintr-o maşină care funcţiona cu monede. Pentru Mitchell asta era deja destul de excitant. Dar în următoarea secundă se întîmplă ceva de neuitat. Cînd Madeleine îşi întinse braţul şi îl vîrî în maşină, nodul de la umăr i se desfăcu şi cearşaful căzu.

Era uluitor cum o astfel de imagine – nimic deosebit de fapt, doar cîţiva centimetri de epidermă – putea stărui în minte cu o asemenea claritate, deloc diminuată. Scena nu durase mai mult de trei secunde. Mitchell fusese puţin cherchelit. Şi, cu toate acestea, acum, după aproape patru ani, putea revedea acel moment ori de cîte ori voia (şi era surprinzător cît de des o voia), rememorîndu-i toate detaliile senzoriale – huruitul uscătoarelor,

bubuitul muzicii de alături, mirosul de scame al spălătoriei umede din subsol. Ţinea minte exact unde stătuse el şi cum Madeleine se aplecase în faţă, aranjîndu-şi o şuviţă de păr pe după ureche, cînd cearşaful căzuse şi, preţ de cîteva clipe electrizante, sînul ei alb, tăcut, anglican i se dezvălui vederii.

Madeleine se acoperi repede, ridică privirea şi zîmbi, probabil de jenă.

Ulterior, după ce relaţia lor se transformă în legătura aceea intimă şi nesatisfăcătoare, Madeleine respinse tot timpul amintirile lui Mitchell din noaptea aceea. Insistă că nu purtase togă la petrecere şi că, dacă ar fi făcut-o – ceea ce nu însemna că o făcuse –, nu alunecase defel de pe ea. Nici în noaptea aceea şi nici în cele o mie de nopţi trecute de-atunci el nu-i văzuse sînul dezgolit.

Mitchell îi răspundea că îl văzuse atunci, o dată, şi că îi părea foarte rău că momentul nu se mai repetase.

În săptămînile de după petrecerea în togi, Mitchell începu să-şi facă apariţia neanunţat în căminul lui Madeleine. După cursul de latină de după-amiază, o pornea prin aerul răcoros, mirosind a frunze, spre Wayland Quad, unde, cu capul încă vuindu-i în ritmul hexametrului dactilic al lui Vergiliu, urca scările pînă la camera ei de la etajul al treilea. Stătea în uşa lui Madeleine sau, în zilele mai norocoase, la biroul ei, şi se străduia din răsputeri să fie amuzant. Jennifer, colega de cameră a lui Madeleine, îi arunca întotdeauna o privire care-i spunea că ştie exact ce caută el acolo. Din fericire, ea şi Madeleine nu păreau că se înţeleg prea bine, aşa că deseori Jenny îi lăsa singuri. Madeleine părea să se bucure întotdeauna de vizita lui. Începea imediat să-i povestească despre ce citea în acel moment, iar el dădea din cap, ca şi cînd era posibil să asculte atent ce credea ea despre Ezra Pound sau Ford Madox Ford în timp ce era destul de aproape ca să-i miroasă părul proaspăt spălat. Cîteodată Madeleine îi făcea ceai. În loc de infuziile de plante de la Celestial Seasonings, cu citate din Lao Tze pe pachet, Madeleine prefera ceaiul de la Fortnum & Mason, iar felul ei preferat era Earl Grey. Şi nici nu folosea pliculeţe, ci fierbea frunze de ceai, folosind o strecurătoare şi prosoape care să ţină ceainicul cald. Jennifer avea deasupra patului un poster cu staţiunea Vail şi cu un schior îngropat în zăpadă pînă la brîu. Jumătatea de cameră a lui Madeleine era mai rafinată. Ea atîrnase pe perete un set de fotografii înrămate ale lui Man Ray. Cuvertura şi faţa de pernă din caşmir aveau aceeaşi nuanţă de gri-cărbune ca şi puloverele cu anchior pe care le purta. Pe comodă se aflau obiecte femeieşti captivante: un ruj argintiu cu monogramă şi o mapă cu hărţi ale

metrourilor din New York şi Londra. Dar mai erau şi lucruri semi-jenante: o fotografie de familie, cu toată lumea îmbrăcată în culori asortate, un capot Lilly Pulitzer şi un iepuraş de pluş ponosit, pe care îl chema Foo Foo.

Avînd în vedere celelalte calităţi ale lui Madeleine, Mitchell era gata să treacă cu vederea aceste amănunte.

Uneori, cînd trecea pe la ea, alţi băieţi erau deja acolo. Un filfizon cu păr nisipiu, încălţat în pantofi cu aplicaţii din piele perforată şi fără ciorapi, sau un milanez cu nas mare şi pantaloni mulaţi. În astfel de ocazii Jennifer era şi mai puţin primitoare. În ce-o privea pe Madeleine, fie era atît de obişnuită cu atenţia acordată de bărbaţi, încît nici n-o mai observa, fie era atît de inocentă, încît nu înţelegea de ce-ar fi parcat trei tipi în camera ei, precum peţitorii Penelopei. Din cîte îşi dădea Mitchell seama, nu se culca cu ceilalţi indivizi. Asta îi dădea speranţe.

Încetul cu încetul, avansă: după ce stătu la biroul lui Madeleine şi apoi pe pervazul de lîngă pat, ajunse să stea întins pe jos, în faţa patului ei, în timp ce ea se lungea pe pat. Cîteodată gîndul că-i văzuse deja sînul, că ştia exact cum îi arată areola, era suficient ca să-i provoace o erecţie şi atunci trebuia să se întoarcă pe burtă. Cu toate acestea, în puţinele dăţi cînd ieşiseră împreună la ceea ce ar fi putut aduce cu nişte întîlniri – la vreo piesă de teatru pusă în scenă de studenţi sau la o lectură de poezie –, Madeleine avea un soi de încordare în jurul ochilor, ca şi cum ar fi remarcat dezavantajele – sociale şi sentimentale – ale faptului că era văzută împreună cu el. Şi ea era proaspăt venită la universitate şi încă se orienta. Poate că nu voia să-şi limiteze posibilităţile chiar atît de curînd.

Aşa a trecut un an. Un an întreg de excitare, fără nici un fel de satisfacţie. Mitchell încetă să mai treacă pe la Madeleine. Încetul cu încetul, migrară în cercuri diferite. El nu uită de ea, ci mai degrabă hotărî că nu era de el. De cîte ori o întîlnea, era atît de vorbăreaţă şi îi atingea braţul atît de des, încît Mitchell începu să-şi facă din nou iluzii, dar abia în anul al doilea aproape că se întîmplă ceva. În noiembrie, cu cîteva săptămîni înainte de Ziua Recunoştinţei, Mitchell menţionă că plănuia să rămînă în campus în vacanţă în loc să zboare la Detroit, iar Madeleine îl surprinse, invitîndu-l să petreacă acea sărbătoare împreună cu familia ei, în Prettybrook.

Hotărîseră să se întîlnească miercuri la prînz la gară. Cînd ajunse acolo, tîrînd o valiză antebelică, cu iniţialele de un auriu şters ale unei persoane demult răposate, Mitchell o găsi pe Madeleine aşteptîndu-l pe peron, cu ochelari pe nas. Aveau rame mari, din baga, şi îl făcură s-o placă şi mai mult – dacă aşa ceva era posibil. Lentilele acestora erau foarte zgîriate şi braţul

stîng era îndoit. În rest, Madeleine era la fel de aranjată ca întotdeauna, poate chiar mai mult, avînd în vedere că era în drum spre casă şi urma să-şi vadă părinţii.

— N-am ştiut că porţi ochelari, spuse Mitchell.

— Azi-dimineaţă mă dureau ochii de la lentilele de contact.

— Îmi plac.

— Nu-i port tot timpul. Nu stau chiar aşa de rău cu vederea.

Stînd pe peron, Mitchell se întrebă dacă faptul că-şi pusese ochelarii însemna că se simte relaxată în preajma lui sau că nu-i pasă cum arată alături de el. În tren, printre mulţimea de călători în vacanţă, i-a fost imposibil să-şi dea seama. După ce şi-au găsit două locuri alături, Madeleine îşi scoase ochelarii şi îi aşeză în poală. Cînd trenul ieşi din Providence, şi-i puse din nou, ca să admire peisajul, dar apoi îi smulse iar rapid şi îi îndesă în geantă. (De aceea ajunseseră ochelarii în halul în care erau: Madeleine le pierduse de mult timp tocul.)

Călătoria a durat cinci ore. Mitchell nu s-ar fi supărat nici dacă ar fi durat cinci zile. Era fantastic s-o aibă pe Madeleine captivă pe scaunul de alături. Îşi luase cu ea primul volum din romanul *Un dans pe muzica timpului* de Anthony Powell şi, ca urmare a ceea ce părea a fi un obicei vinovat de călătorie, un număr gros din *Vogue.* Mitchell se uită pe geam la depozitele şi atelierele de reparaţii din Cranston, apoi scoase *Veghea lui Finnegan*.

— Doar nu citeşti asta! îl provocă Madeleine.

— Ba da.

— Nu se poate!

— E despre un rîu, zise Mitchell. Din Irlanda.

Trenul înaintă de-a lungul coastei din Rhode Island şi intră în Connecticut. Uneori apărea oceanul sau cîte o mlaştină, iar apoi, la fel de brusc, traversau periferiile urîte ale vreunui orăşel industrial. În New Haven trenul se opri să schimbe locomotiva înainte de a porni mai departe, spre Grand Central. Luară metroul spre Penn Station, după care Madeleine îl conduse către altă linie, ca să ia trenul către New Jersey. Ajunseră în Prettybrook cu puţin înainte de ora opt.

Casa în stil Tudor a familiei Hanna era veche de o sută de ani şi avea în faţă platani şi arbori de *tsuga* uscaţi. Înăuntru totul era de bun-gust şi pe jumătate paradit. Covoarele orientale aveau pete. Linoleumul cărămiziu din bucătărie era vechi de treizeci de ani. Cînd se duse la toaletă, Mitchell văzu că suportul de hîrtie igienică fusese reparat cu scotch. La fel şi tapetul din

hol. Mitchell mai văzuse rafinament ponosit. Dar aici avea în faţă zgîrcenie de protestant alb în cea mai pură formă. Tavanele de ghips erau îngrijorător de lăsate. Alarme rudimentare ieşeau din pereţi. Din pricina instalaţiei electrice învechite, din prize ieşeau scîntei ori de cîte ori scoteai ceva.

Mitchell se pricepea la părinţi. Părinţii erau specialitatea lui. Miercuri seara, la nici o oră de la sosire, se şi impuse în postura de favorit. Ştia versurile melodiilor lui Cole Porter pe care Alton le asculta la combina lui. Îl lăsă pe Alton să citească cu voce tare fragmente din *Despre băutură* de Kingsley Amis şi păru să le găsească la fel de amuzante ca şi Alton. La masă Mitchell discută cu Phyllida despre Sandra Day O'Connor şi cu Alton despre scandalul de corupţie Abscam. Şi, ca să pună capac, după cină avu o prestaţie strălucitoare la Scrabble.

— Habar n-am avut că *groszy* e un cuvînt, spuse foarte impresionată Phyllida.

— E o monedă poloneză. O sută de *groszy* fac un zlot.

— Toţi prieteni tăi de la facultate sînt atît de informaţi, Maddy? întrebă Alton.

Cînd Mitchell se uită înspre ea, Madeleine îi zîmbea. Şi atunci s-a întîmplat. Madeleine era îmbrăcată într-un capot. Avea ochelarii pe nas şi părul răvăşit. Arăta în acelaşi timp casnic şi sexy şi, deşi nu era în nici un caz de nasul lui, era totuşi accesibilă, fiindcă se integrase deja atît de bine în familia ei şi avea să fie un ginere perfect. Din toate aceste motive, Mitchell se gîndi brusc: „O să mă însor cu fata asta!“. Convingerea aceasta trecu prin el ca un impuls electric, ca o predestinare.

— Nu se permit cuvinte străine, spuse Madeleine.

Dimineaţa Zilei Recunoştinţei şi-o petrecu mutînd scaune pentru Phyllida, bînd cocteiluri Bloody Mary şi jucînd biliard cu Alton. Masa de biliard avea buzunare din piele împletită în loc de un sistem de întoarcere a bilei. Pregătindu-se de o lovitură, Alton spuse:

— Acum cîţiva ani am observat că masa asta nu era dreaptă. Omul trimis de firmă mi-a zis că e deformată, probabil de vreun amic de-al copiilor mei, care a stat pe ea. M-a sfătuit să cumpăr un set complet nou. Dar eu am pus o pană de lemn sub unul din picioare şi-am rezolvat problema.

În curînd sosiră şi musafirii. Un văr cu voce blajină pe care-l chema Doats şi care purta pantaloni în carouri, soţia lui, Dinky, o blondă cu şuviţe şi cu dinţii ca dintr-o lucrare tîrzie a lui De Kooning, împreună cu copiii lor şi cu Nap, un setter dolofan.

Madeleine se lăsă în genunchi ca să-l salute pe Nap, îi ciufuli blana şi îl îmbrăţişă.

— Vai, ce s-a-ngrăşat Nap! exclamă ea.

— Ştii de ce cred eu că e aşa? spuse Doats. Fiindcă l-am castrat. Nap e eunuc. Iar eunucii sînt cunoscuţi ca fiind dolofani, nu-i aşa?

Alwyn, sora lui Madeleine, şi soţul ei, Blake Higgins, îşi făcură apariţia pe la unu. Alton prepara cocteilurile în timp ce Mitchell se făcu util pregătind focul.

Masa de Ziua Recunoştinţei se desfăşură într-o învălmăşeală de pahare de vin umplute constant şi toasturi glumeţe. După masă toată lumea se adună în bibliotecă, unde Alton începu să servească porto. Focul era aproape stins, aşa că Mitchell ieşi să mai aducă lemne. Deja nu mai simţea nici o durere. Se uită la cerul înstelat printre ramurile pinilor netezi. Era în plin New Jersey, dar parcă ar fi fost în Pădurea Neagră. Lui Mitchell îi plăcea la nebunie casa. Îi plăcea la nebunie stilul grandios, cherchelit şi rafinat al familiei Hanna. Cînd se întoarse cu lemnele, auzi muzică. Madeleine era la pian, iar Alton cînta cu vocea. Melodia se chema *Til*, o piesă favorită a familiei. Vocea lui Alton era surprinzător de bună: făcuse parte dintr-un grup *a cappella* la Yale. Madeleine era cam lentă la schimbarea armoniilor, lovind clapele prea tare. Ochelarii îi alunecaseră pe nas în timp ce citea notele. Îşi dăduse jos pantofii, ca să apese pedalele cu tălpile goale.

Mitchell rămase tot weekendul. În ultima noapte petrecută în Prettybrook stătea în pat în camera de oaspeţi de la mansardă şi citea, cînd auzi uşa de la hol deschizîndu-se şi nişte picioare urcînd treptele. Madeleine bătu uşor în uşă şi intră.

N-avea pe ea decît un tricou pe care scria Lawrenceville. Coapsele ei, pe care Mitchell le văzu în dreptul capului cînd Madeleine intră, erau puţin mai pline şi mai albe decît s-ar fi aşteptat.

Madeleine se aşeză pe marginea patului.

Cînd îl întrebă ce citeşte, Mitchell trebui să se uite la copertă ca să-şi amintească titlul cărţii. Era minunat şi înspăimîntător de conştient de propria-i goliciune de sub cearşaful subţire. Avu senzaţia că şi Madeleine era conştientă de ea. Se gîndi s-o sărute. Apoi, preţ de o clipă, se gîndi că poate o să-l sărute ea. Iar apoi, pentru că Madeleine n-o făcu, pentru că era musafir şi pentru că părinţii ei dormeau jos, pentru că în acel moment fantastic Mitchell simţi că roata norocului se întorsese şi că avea de-acum tot timpul din lume pentru acest pas – din toate aceste motive, nu făcu

nimic. În cele din urmă Madeleine se ridică, părînd uşor dezamăgită. Coborî scările şi stinse lumina de la capătul lor.

După plecarea ei Mitchell reluă scena în minte, căutînd un alt deznodămînt. Temîndu-se să nu murdărească cearşafurile, se îndreptă spre baie şi se împiedică de o saltea cu arcuri veche, care căzu cu un zdrăngănit. Cînd se făcu din nou linişte, îşi continuă drumul. Îşi improşcă seva în chiuveta minusculă de la mansardă, apoi dădu drumul la apă, ca să curețe şi cea mai mică urmă.

A doua zi, dimineaţă, luară amîndoi trenul spre Providence, urcară împreună College Hill, se îmbrăţişară şi se despărţiră. Peste cîteva zile Mitchell trecu pe la Madeleine. Nu era acasă. Pe avizier era un bilet de la un anume Billy: „Film Tarkovski 7:30 la Sayles. Cine nu vine să-i fie ruşine". Mitchell lăsă un citat nesemnat, un fragment din secţiunea „Gerty MacDowell" din *Ulise*: „Pe urmă se sparse şi lumînarea şi era ca un suspin un O! şi cu toţii strigară O! O! extaziaţi şi din ea se revărsă un şuvoi o ploaie de cosiţe de aur"[19].

Trecu o săptămînă şi nu primi nici o veste de la Madeleine. Cînd sună la telefon, nu răspunse nimeni.

Se duse din nou la cămin. Tot n-o găsi acasă. Pe avizierul ei cineva trasase o săgeată înspre citatul din Joyce şi scrisese „Cine-i perversul?".

Mitchell şterse asta şi scrise: „Maddy, dă-mi un telefon. Mitchell". Apoi şterse din nou şi scrise: „Permite-mi o întrevedere. M".

Întors la el în cameră, Mitchell se studie în oglindă. Se întoarse într-o parte, încercînd să-şi vadă profilul. Se prefăcu că discută cu cineva la o petrecere, ca să vadă cum arată de fapt.

După ce mai trecu o săptămînă şi tot nu primi nici o veste de la Madeleine, Mitchell încetă cu telefoanele şi vizitele. Se concentră cu înverşunare asupra studiilor şi petrecu un număr eroic de ore înfrumuseţîndu-şi eseurile la engleză sau traducînd metaforele elaborate ale lui Vergiliu despre podgorii şi femei. Cînd, în cele din urmă, o întîlni din întîmplare, Madeleine se arătă la fel de prietenoasă ca întotdeauna. Tot restul anului au rămas apropiaţi, au mers la lecturi de poezie sau au luat cina la Ratty – numai ei doi sau împreună cu alţii. Cînd părinţii ei veniră în vizită, Madeleine îl invită pe Mitchell să ia masa cu ei la Bluepoint Grill. Dar în casa din Prettybrook nu s-a mai întors, n-a mai pregătit focul în căminul de-acolo şi nici n-a mai băut gin tonic pe terasa dinspre grădină. Încetul cu încetul, Mitchell a început să-şi creeze propria viaţă socială în

şcoală şi, cu toate că au continuat să rămînă prieteni, Madeleine dispăru în lumea ei. Dar el nu-şi uită niciodată premoniţia. Într-o seară de octombrie din anul următor, la aproape un an de cînd se dusese la Prettybrook împreună cu ea, Mitchell o văzu pe Madeleine traversînd campusul în apusul vineţiu. Era cu un blond cu păr ondulat, pe care-l chema Billy Bainbridge şi pe care Mitchell îl ştia din căminul în care stătuse în anul întîi. Billy se înscrisese la cursuri de Studii Feministe şi se prezenta drept feminist. În acel moment îşi strecurase cu delicateţe mîna în buzunarul din spate al blugilor lui Madeleine. Ea, la rîndul ei, avea mîna vîrîtă în buzunarul din spate al blugilor lui. Înaintau aşa, ţinînd fiecare în căuşul palmei o bucată din celălalt. Pe faţa lui Madeleine se citea o prostie pe care Mitchell n-o mai văzuse niciodată. Era prostia tuturor oamenilor normali. Era prostia celor norocoşi şi frumoşi, a tuturor celor care căpătau tot ce-şi doreau în viaţă şi, în consecinţă, rămîneau mediocri.

*

În Faidros *al lui Platon, discursurile sofistului Lysias şi ale primului Socrate (adică ale aceluia dinaintea palinodiei) se bazează amîndouă pe următorul principiu: că amantul este insuportabil (prin apăsarea pe care-o exercită) pentru iubitul său.*[20]

În săptămînile de după despărţirea de Leonard, Madeleine îşi petrecu majoritatea timpului la Narragansett, zăcînd în pat. Abia se tîrî la cursurile finale. Îşi pierdu pofta de mîncare. Noaptea o mînă invizibilă o trezea la fiecare cîteva ore. Suferinţa ei era una fiziologică, o tulburare a sîngelui. Uneori petrecea cîte-un minut întreg într-o stare de groază nenumită – cu ceasul de pe noptieră ticăind şi lumina albăstrie a lunii învelind fereastra ca un clei –, pînă îşi amintea ce fapt nemilos o provocase.

Aştepta s-o sune Leonard. Şi-l imagina apărînd la uşă şi cerîndu-i să se întoarcă la el. Cum asta nu se întîmplă, o apucă disperarea şi începu să-i telefoneze. Linia era adesea ocupată. Leonard funcţiona fără probleme fără ea. Dădea telefoane – probabil şi altor fete. Uneori Madeleine asculta tonul de ocupat atît de îndelung, încît se trezea încercînd să audă vocea lui Leonard dincolo de el, ca şi cînd acesta s-ar fi aflat pur şi simplu de cealaltă parte a zgomotului. Dacă telefonul suna, gîndul că s-ar putea ca Leonard să răspundă în orice clipă o însufleţea, dar apoi o cuprindea panica şi trîntea receptorul în furcă, închipuindu-şi permanent că i-a auzit vocea spunînd „Alo“ în ultimul moment. Între telefoane stătea întinsă pe-o parte şi se gîndea să sune.

Iubirea o făcuse intolerabilă. O făcuse greoaie. Întinsă pe pat în aşa fel încît pantofii să nu-i atingă cearşafurile (în ciuda suferinţei, Madeleine rămăsese tipicară), trecea în revistă tot ce făcuse ca să-l îndepărteze pe Leonard. Cerşise prea multă atenţie, i se ghemuise în poală ca o fetiţă, voise să fie tot timpul cu el. Pierduse din vedere propriile priorităţi şi devenise o povară.

Un singur lucru rămînea din relaţia ei cu Leonard: cartea pe care i-o azvîrlise în cap. În ziua aceea, înainte de a ieşi în trombă din garsoniera lui – în timp ce el stătea întins pe pat în toată goliciunea lui măreaţă, repetîndu-i calm numele şi sugerîndu-i că exagera –, Madeleine observă cartea zăcînd deschisă pe jos, ca o pasăre care se izbise de un geam. Dacă o ridica, confirma opinia lui Leonard: că avea o obsesie nesănătoasă pentru *Discursul îndrăgostit*, că, în loc să-i spulbere fanteziile despre iubire, cartea nu făcuse decît să i le întărească şi că, drept urmare, era nu numai o sentimentală, ci şi un critic literar de doi bani.

Pe de altă parte era imposibil să lase cartea acolo, pe jos, de unde Leonard ar fi putut ulterior s-o ridice şi să examineze pasajele subliniate de ea şi însemnările de pe margine (inclusiv, la pagina 123, în capitolul intitulat „În calmul iubitor al braţelor tale“, un singur „Leonard!“ exclamator). Aşa că, după ce-şi culese geanta, Madeleine, cu o singură mişcare fluidă, îl apucă şi pe Barthes, neîndrăznind să verifice dacă Leonard observase. Cinci secunde mai tîrziu, trîntea uşa în urma ei.

Se bucura că luase cartea. La cît de posomorîtă era acum, proza elegantă a lui Roland Barthes era singura ei consolare. Despărţirea de Leonard nu diminuase cu nimic relevanţa *Discursului îndrăgostit.* De fapt cartea avea mai multe capitole despre suferinţă decît despre fericire. Unul dintre ele se chema „Melancolie“. Altul „Sinucidere“. Altul „Laudă lacrimilor“. *Subiectul îndrăgostit are o tendinţă pronunţată de a plînge… Cea mai mică emoţie îndrăgostită, fericită ori numai plictisită, îl face pe Werther să izbucnească în lacrimi. De aceea Werther plînge adesea, foarte adesea, şi în hohote. Dar oare în Werther plînge îndrăgostitul sau romanticul?*[21]

Bună întrebare. De cînd se despărţise de Leonard, Madeleine plînsese aproape non-stop. Plîngea în fiecare seară pînă ce adormea. Plîngea dimineaţa, în timp ce se spăla pe dinţi. Încerca din răsputeri să nu plîngă în faţa colegelor de apartament şi în mare parte reuşea.

Discursul îndrăgostit era cel mai bun leac pentru suferinţa provocată de dragoste. Era un manual de reparaţii pentru inimă, ce folosea ca unică

unealtă creierul. Dacă-ţi foloseai capul, dacă deveneai conştient de felul cum era construită cultural iubirea şi începeai să-i vezi simptomele ca fiind exclusiv mentale, dacă acceptai că „a fi îndrăgostit“ nu era decît o idee, atunci te puteai elibera de tirania ei. Madeleine ştia toate astea. Singura problemă era că nu îi ieşea. Putea citi toată ziua felul în care Barthes deconstruia iubirea fără ca dragostea ei pentru Leonard să se diminueze în vreun fel. Se recunoştea pe fiecare pagină. Se identifica cu „eul“ misterios al lui Barthes. Nu voia să se elibereze de emoţiile pe care le simţea, ci să le vadă importanţa confirmată. Avea în mînă o carte adresată îndrăgostiţilor, o carte despre ce însemna să fii îndrăgostit, în care cuvîntul „iubire“ apărea aproape în fiecare propoziţie. Şi, of, ce-o mai iubea!

În lumea de afară semestrul şi, ca urmare, şi studenţia se apropiau rapid de sfîrşit. Colegele ei de apartament, amîndouă studente la Istoria Artei, îşi găsiseră deja slujbe la nivel de începător în New York: Olivia la Sotheby’s şi Abby la o galerie din Soho. Un număr surprinzător de prieteni şi cunoscuţi dădeau interviuri în campus la bănci de investiţii. Alţii primiseră burse sau stipendii sau se mutau la Los Angeles, ca să lucreze în televiziune.

Maximul pe care reuşea să-l facă Madeleine pentru a-şi vedea de propriul viitor era să se forţeze să se ridice din pat o dată pe zi, ca să-şi verifice căsuţa poştală. În aprilie fusese prea ocupată cu învăţatul şi cu amorul ca să observe că data de cincisprezece veni şi trecu fără ca ea să primească vreo scrisoare de la Yale. Iar cînd, în cele din urmă, a observat, era deja prea deprimată din pricina despărţirii de Leonard ca să mai poată suporta încă un refuz. Vreme de două săptămîni Madeleine nici nu s-a dus la poştă. În cele din urmă, cînd se sili să se ducă şi să-şi golească cutia poştală plină ochi, tot n-avea nici o scrisoare de la Yale.

Primise în schimb răspunsuri la celelalte scrisori pe care le trimisese. Organizaţia care se ocupa de predarea englezei în străinătate îi trimise un mesaj entuziast de acceptare („Felicitări, Madeleine!“), împreună cu un formular de înscriere pentru profesori şi numele provinciei chinezeşti unde urma să predea: Shandong. Mai primi şi un pachet cu materiale informative care conţineau tot felul de propoziţii cu caractere îngroşate, ce îi săriră în ochi:

> **Probabil că va dura puţin pînă să vă obişnuiţi cu dotările sanitare (duşuri, toalete etc.), dar la majoritatea profesorilor noştri ajunge să le placă stilul mai „rudimentar“.**

Dieta chinezească e foarte variată, mai ales prin comparaţie cu standardele americane. Nu fiţi surprinşi dacă, după cîteva luni petrecute în satul care vă va găzdui, vă veţi da seama că puteţi să mîncaţi cu plăcere carne de şarpe!

Madeleine nu mai trimise formularul de înscriere.

Peste două zile primi prin poşta universităţii o scrisoare de refuz de la Fundaţia Melvin şi Hetty Greenberg, care o informa că nu îi fusese acordată bursa Greenberg pentru a învăţa ebraica în Ierusalim.

Întoarsă la ea în cameră, trebui să înfrunte grămada de cutii împachetate. Cu o săptămînă înainte de a se certa, Leonard primise un răspuns pozitiv de la laboratorul din Pilgrim Lake. Într-un gest care la vremea aceea păruse semnificativ, sugerase să locuiască amîndoi în apartamentul pe care-l primea gratis împreună cu bursa. Dacă era acceptată la Yale, Madeleine putea veni în weekend; dacă nu, putea să stea la Pilgrim Lake peste iarnă şi să îşi depună din nou dosarul. Madeleine îşi anulă rapid celelalte planuri şi începu să împacheteze cutii cu cărţi şi haine, care urmau să fie trimise la laborator înainte de sosirea lor. Cum Madeleine se îndoia deja de intensitatea sentimentelor pe care le nutrea Leonard, invitaţia de a se muta împreună o făcuse extrem de fericită, iar asta, la rîndul ei, jucase un rol important în declaraţia de iubire de peste cîteva zile. Iar acum, ca o crudă aducere-aminte a acelui dezastru, cutiile stăteau înţepenite în camera ei.

Madeleine smulse etichetele cu adresa şi împinse cutiile într-un colţ.

Reuşi cumva să-şi predea lucrarea de diplomă. Îşi predă şi eseul pentru „Semiotică 211“, dar nu se mai duse să-l ia după perioada de examene, ca să vadă ce notă are şi ce comentarii făcuse Zipperstein.

Veni şi weekendul absolvirii, dar Madeleine se străduia din răsputeri să-l ignore. Abby şi Olivia încercaseră s-o convingă să meargă la balul din campus, dar furtunile care se abătură asupra oraşului, cu rafale care răsturnară mesele şi smulseră şirurile de luminiţe colorate, îi obligară pe organizatori să mute festivităţile în sala de sport, unde nici un cunoscut de-al lor nu se duse. Cum trebuiau să le facă program părinţilor, Abby şi Olivia insistaseră să meargă totuşi sîmbătă după-amiază la picnic cu rectorul Swearer, dar după o jumătate de oră îşi trimiseseră familiile înapoi la hotel. Duminică toate trei fetele săriră peste slujba tradiţională de la biserica First Baptist. La ora nouă seara Madeleine era în camera ei, ghemuită în pat, cu *Discursul îndrăgostit* alături. Nu citea, ci doar ţinea cartea aproape.

Nu era zi de cearşafuri curate. De mult timp nu mai fusese o zi de cearşafuri curate.

La uşa camerei se auzi un ciocănit.

— Imediat.

Vocea lui Madeleine era răguşită de plîns. Avea flegmă în gît.

— Intră, zise ea.

În prag apărură Abby şi Olivia, umăr la umăr, ca o delegaţie.

Abby se repezi şi îi smulse cartea.

— Asta o confiscăm, spuse ea.

— Dă-mi-o înapoi.

— Tu nu citeşti cartea asta, zise Olivia. Te bălăceşti în ea.

— Tocmai am scris o lucrare despre ea. Verificam ceva, atîta tot.

Abby ascunse cartea la spate şi dădu din cap.

— Nu se poate să zaci aşa şi să-ţi plîngi de milă! Weekendul ăsta a fost un dezastru. Dar în seara asta este chef la Lollie şi Pookie şi trebuie să vii şi tu. Hai!

Abby şi Olivia erau convinse că de fapt cea care plîngea era romantica din Madeleine. După părerea lor, se amăgea şi era ridicolă. Şi ea ar fi zis acelaşi lucru dacă vreuna din ele ar fi fost în locul ei şi ar fi tînjit în halul ăsta. O inimă frîntă e ceva caraghios pentru oricine, în afară de cel cu inima frîntă.

— Dă-mi cartea, spuse Madeleine.

— Ţi-o dau dacă vii la chef.

Madeleine înţelegea de ce-i bagatelizau colegele ei sentimentele. Nu fuseseră niciodată îndrăgostite – sau nu cu adevărat. Habar n-aveau prin ce trecea ea.

— Mîine terminăm facultatea! o imploră Olivia. E ultima noastră seară de studenţie. Nu se poate să te închizi în cameră!

Madeleine întoarse capul şi-şi şterse faţa.

— Cît e ceasul? întrebă ea.

— Zece.

— Nici n-am făcut duş.

— Te aşteptăm.

— N-am cu ce să mă îmbrac.

— Poţi să împrumuţi una din rochiile mele, zise Olivia.

Aşteptară, binevoitoare şi, în acelaşi timp, sîcîitoare.

— Dă-mi cartea, zise Madeleine.

— Numai dacă vii.

— Bine, se înduplecă Madeleine. Vin.

Abby îi întinse cu reticenţă volumul.

Madeleine se uită fix la copertă.

— Şi dacă e şi Leonard acolo? întrebă ea.

— Nu va fi, spuse Abby.

— Şi dacă e?

Abby privi în lături şi repetă:

— Crede-mă. Nu va fi.

Lollie şi Pookie Ames locuiau într-o casă dărăpănată de pe Lloyd Avenue. De pe trotuar, de sub ulmii din care picura ploaia, Madeleine şi prietenele ei auziră basul bubuind înăuntru şi glasuri dezlegate de alcool. De cealaltă parte a ferestrelor aburite pîlpîiau lumînări.

Îşi lăsară umbrelele în spatele bicicletelor de pe verandă şi intrară. Înăuntru aerul era cald şi umed, ca într-o pădure tropicală cu miros de bere. Mobila de ocazie fusese împinsă la perete, ca să se facă loc de dans. Jeff Trombley, care făcea pe DJ-ul, folosea o lanternă ca să vadă pick-upul, iar fasciculul de raze lumina un poster cu Sandino de pe peretele din spatele lui.

— Intraţi voi primele şi spuneţi-mi dacă-l vedeţi pe Leonard, spuse Madeleine.

Abby se enervă.

— Ţi-am spus că nu vine.

— Poate totuşi…

— De ce-ar face-o? Nu suportă oamenii. Ascultă, îmi pare rău, dar acum, că v-aţi despărţit, trebuie să ţi-o spun. Leonard nu e tocmai normal. E ciudat.

— Nu-i adevărat, obiectă Madeleine.

— Vrei, te rog, să uiţi de el? Vrei să *încerci* măcar?

Olivia îşi aprinse o ţigară şi zise:

— Doamne, dac-ar fi să-mi fac griji c-o să dau peste foşti prieteni, n-aş mai merge nicăieri!

— Bine, las-o baltă, spuse Madeleine. Hai să intrăm.

— În sfîrşit! răspunse Abby. Să mergem. Hai să ne distrăm în noaptea asta. E ultima.

În ciuda muzicii zgomotoase, nu multă lume dansa. Tony Perotti, într-un tricou cu formaţia Plasmatics, făcea un dans pogo de unul singur în mijlocul ringului. Debbie Boonstock, Carrie Mox şi Stacy Henkel dansau în cerc în jurul lui Marc Wheeland. Wheeland era îmbrăcat într-un tricou alb şi

pantaloni scurţi şi largi. Gambele îi erau uriaşe. La fel şi umerii. În timp ce fetele ţopăiau în faţa lui, Wheeland se uita fix la podea, săltînd de pe un picior pe altul, şi din cînd în cînd – asta fiind partea de dans – îşi ridica puţin braţele musculoase.

— Cît mai rezistă Marc Wheeland pînă-şi dă jos tricoul? întrebă Abby în timp ce o luară pe coridor.

— Vreo două minute, îi răspunse Olivia.

Bucătăria amintea de ceva dintr-un film cu submarine: întunecată, îngustă, cu ţevi întortocheate deasupra capului şi o podea udă. Croindu-şi drum prin mulţime, Madeleine călcă pe dopuri de sticle.

Ajunseră în spaţiul liber din capătul opus al bucătăriei şi îşi dădură seama că acolo nu era nimeni din cauza unei tăviţe cu nisip care mirosea groaznic.

— Ce greţos! spuse Olivia.

— Nu curăţă niciodată chestia aia? întrebă Abby.

Un tip cu şapcă de baseball pe cap se postase posesiv în faţa frigiderului. Cînd Abby îl deschise, le informă:

— Sticlele de Grolsch sînt ale mele.

— Poftim?

— Nu luaţi sticlele de Grolsch. Sînt ale mele.

— Credeam că aicea-i o petrecere, zise Abby.

— Da, este, răspunse tipul. Dar toată lumea aduce bere autohtonă. Eu am adus de import.

Olivia se ridică la întreaga ei înălţime scandinavă şi îi aruncă o privire dispreţuitoare.

— De parcă bere am vrea noi! spuse ea.

Se apleacă să se uite ea însăşi în frigider şi zise cu silă:

— Doamne, n-au *decît* bere!

Îndreptîndu-se din nou, se uită autoritar în jurul încăperii pînă ce-o văzu pe Pookie Ames.

— Pookie! strigă ea, acoperind vacarmul.

Pookie, care în mod normal purta un fular afgan înfăşurat în jurul capului, în seara asta era îmbrăcată într-o rochie de catifea neagră şi avea cercei cu diamante – ţinută în care părea absolut în largul ei.

— Pookie, salvează-ne, spuse Olivia. Nu putem bea bere.

— Iubito, zise Pookie, este şi Veuve Clicquot!

— Unde?

— În frigider.

— Excelent!

Olivia deschise uşa şi găsi sticla.

— Acum putem sărbători.

Madeleine nu prea se îndemna la băutură. Dar situaţia în care se găsea în seara asta impunea nişte leacuri tradiţionale. Luă un pahar de plastic şi o lăsă pe Olivia să i-l umple.

— Să ai poftă la Grolsch, îi spuse Olivia tipului.

Apoi li se adresă lui Madeleine şi Abby:

— Aduc eu sticla.

Şi o luă din loc.

Trecură grijulii încă o dată prin mulţime, cu paharele de şampanie pline.

Ajunse în cameră, Abby propuse un toast:

— Dragelor! Pentru anul grozav petrecut împreună!

Paharele de plastic se îndoiră doar, fără să scoată nici un clinchet.

Madeleine era de-acum destul de sigură că Leonard nu era la chef. Însă gîndul că era altundeva, la un alt chef de absolvire, îi făcu o gaură în piept şi nu ştia dacă prin gaura asta pierdea lichide vitale sau îi erau introduse otrăvuri.

Pe peretele de alături un schelet de Halloween stătea îngenuncheat în faţa unei siluete de carton în mărime naturală reprezentîndu-l pe Ronald Reagan, ca şi cînd s-ar fi pregătit să i-o ia în gură. Lîngă faţa radioasă a preşedintelui cineva mîzgălise: „Uite că s-a sculat!“.

Chiar în acel moment ringul de dans se răsuci caleidoscopic, dezvăluindu-le pe Lollie Ames şi Jenny Crispin, care dansau împreună. Dădeau o reprezentaţie pe cinste: îşi frecau pelvisurile şi se pipăiau, timp în care rîdeau şi împărţeau o ţigară de marijuana.

Alături, Marc Wheeland, de-acum „prea înfierbîntat“ în mod oficial, îşi scoase tricoul şi-l vîrî în buzunarul din spate al pantalonilor. Cu pieptul gol, îşi continuă mişcările de dans, flexîndu-şi muşchii, încordîndu-şi braţele, rotindu-şi bazinul. Fetele ce dansau în jurul lui se apropiară.

De cînd se despărţise de Leonard, pe Madeleine o asaltau, aproape din oră în oră, cele mai copleşitoare imbolduri erotice. Ar fi vrut să facă sex tot timpul. Dar pectoralii lucioşi ai lui Wheeland o lăsau indiferentă. Dorinţele nu-i erau transferabile. Pe ele scria Leonard.

Se străduia din răsputeri să nu pară complet penibilă. Din păcate, măruntaiele începeau s-o trădeze. Ochii i se umpleau de lacrimi. Golul mistuitor din piept se făcu şi mai mare. Urcă rapid scările, găsi baia şi închise uşa în urma ei.

Madeleine plînse cinci minute deasupra chiuvetei, în timp ce jos muzica zguduia pereţii. Prosoapele de baie atîrnate pe uşă nu păreau curate, aşa că îşi şterse ochii cu cocoloaşe de hîrtie igienică.

După ce se opri din plîns, Madeleine se aranjă iar în faţa oglinzii. Pielea îi arăta pătată. Sînii, de care în mod normal era mîndră, se retrăseseră în ei înşişi, parcă deprimaţi. Madeleine era conştientă că această autoevaluare ar putea să nu fie corectă. Un sine vătămat îşi reflectă propria imagine. Numai eventualitatea că nu arăta chiar atît de groaznic pe cît credea o făcu să descuie uşa de la baie şi să iasă.

Într-un dormitor de la capătul coridorului, două fete cu cozi şi coliere de perle stăteau întinse de-a latul patului. Nu-i dădură deloc atenţie lui Madeleine cînd aceasta intră.

— Am crezut că mă urăşti, îi spunea una din fete celeilalte. De cînd cu Bologna, am crezut că mă urăşti.

— N-am spus că nu te urăsc, zise a doua fată.

Pe rafturi se găseau obişnuitul Kafka, obligatoriul Borges şi Musil pentru impresie bună. Lîngă ele făcea cu ochiul un balconaş. Madeleine ieşi.

Ploaia se oprise. Lună nu era, aşa că numai felinarele stradale dădeau o lumină de-un vineţiu bolnăvicios. Un scaun de bucătărie rupt era aşezat în faţa unui coş de gunoi întors cu susul în jos şi folosit pe post de masă. Pe coşul de gunoi se găseau o scrumieră şi un exemplar ud leoarcă din *Bîlciul deşertăciunilor*. De pe un spalier invizibil atîrnau cîrcei încîlciţi de viţă-de-vie.

Madeleine se aplecă peste balustrada şubredă şi privi gazonul de dedesubt.

Probabil că îndrăgostita, nu romantica, era cea care plîngea în ea. Nu simţea nici o dorinţă să sară. Nu era ca Werther. În plus, pînă jos abia dacă erau vreo patru metri şi jumătate.

— Atenţie, se auzi dintr-odată o voce în spatele ei. Nu eşti singură.

Se întoarse. Sprijinit de casă şi pe jumătate ascuns de cîrceii de viţă-de-vie, stătea Thurston Meems.

— Te-am speriat? întrebă el.

Madeleine se gîndi o clipă.

— Nu eşti tocmai înspăimîntător, zise ea.

Thurston primi răspunsul cu bonomie.

— Mai degrabă înspăimîntat, zise el. De fapt mă ascund.

Sprîncenele lui Thurston crescuseră stufoase şi îi încadrau ochii mari. Se lăsase pe călcîiele tenişilor înalţi şi ţinea mîinile în buzunare.

— Aşa faci de obicei? întrebă Madeleine. Vii la chefuri ca să te ascunzi?

— Chefurile îmi accentuează mizantropia, spuse el. Dar *tu* de ce eşti aici, afară?

— Din acelaşi motiv, spuse Madeleine şi, spre surprinderea ei, rîse.

Ca să facă mai mult loc, Thurston mută coşul de gunoi într-o parte. Luă cartea, o apropie de ochi ca să vadă ce e şi o azvîrli violent peste balcon. Cartea căzu cu o bufnitură în iarba umedă.

— Înţeleg că nu-ţi place *Bîlciul deşertăciunilor*, spuse Madeleine.

— „Deşertăciunea deşertăciunilor", zice Ecclesiastul, şi alte prostii din astea, spuse Thurston.

Pe stradă se opri o maşină, care apoi dădu cu spatele. Din ea ieşiră nişte indivizi cu sticle de bere şi se apropiară de casă.

— Mai vin cheflii, spuse Thurston, uitîndu-se în jos, la ei.

Urmă o tăcere. În cele din urmă Madeleine întrebă:

— Pe ce ţi-ai făcut lucrarea de semestru? Pe Derrida?

— *Naturellement*, spuse Thurston. Şi tu?

— Pe Barthes.

— Ce carte?

— *Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit*.

Thurston închise ochii, dînd din cap încîntat.

— E-o carte grozavă.

— Îţi place? întrebă Madeleine.

— Chestia cu cartea aia, spuse Thurston, e că, aparent, e o deconstrucţie a iubirii. Se vrea o examinare clinică a întregului proiect romantic, nu? Dar parcă-i un jurnal.

— Exact despre asta e eseul meu! exclamă Madeleine. Am deconstruit deconstrucţia pe care Barthes o face iubirii.

Thurston dădea în continuare din cap.

— Mi-ar plăcea să-l citesc.

— Serios?

Vocea lui Madeleine se ridicase cu o jumătate de octavă. Şi-o drese uşor, ca s-o coboare la normal.

— Nu ştiu dacă e ceva de capul lui. Dar poate…

— Zipperstein e cam bătut în cap, nu ţi se pare? spuse Thurston.

— Am crezut că-ţi place de el!

— Mie? Nu. Îmi place semiotica, dar…

— Nu zice niciodată nimic!

— Exact! consimţi Thurston. E de nepătruns. Parcă-i Harpo Marx fără claxon.

Pe neaşteptate, Madeleine se trezi că-i place de Thurston. Cînd el o întrebă dacă nu vrea să bea ceva, îi spuse că da. Se întoarseră în bucătărie, care era şi mai zgomotoasă şi mai aglomerată ca înainte. Tipul cu şapca de baseball nu se mişcase din loc.

— Ai de gînd să-ţi păzeşti berea toată noaptea? îl întrebă Madeleine.

— Dacă e nevoie, îi răspunse tipul.

— Să nu-i iei cumva berea, îi spuse Madeleine lui Thurston. E foarte pretenţios cînd vine vorba de bere.

Thurston deschisese deja frigiderul şi căuta înăuntru, iar geaca din piele, de motociclist, îi atîrna descheiată.

— Care-i berea ta? îl întrebă pe tip.

— Sticlele de Grolsch, spuse tipul.

— A, un fan Grolsch, nu? spuse Thurston, mutînd sticlele. Amator de chestii din astea teutonice, de modă veche, cu dop de cauciuc şi capac de porţelan. Te-nţeleg. Mă întreb însă dacă familia Grolsch a avut vreodată intenţia să trimită sticlele astea cu capac de cauciuc peste ocean. Ştii ce zic? Mi s-a întîmplat nu o dată să se împută. N-aş bea-o nici dacă m-ai plăti.

Thurston ridică două cutii de Narragansett.

— Astea n-au avut de mers decît vreo doi kilometri.

— Narragansett are gust de pişat, zise tipul.

— Păi, tu sigur ştii.

După această replică, Thurston o luă pe Madeleine de-acolo. O conduse din bucătărie prin holul de la intrare, făcîndu-i semn să-l urmeze afară. Cînd au ajuns pe verandă, îşi descheie geaca de motociclist şi-i arătă două sticle de Grolsch ascunse acolo.

— Am face bine s-o ştergem, zise el.

Îşi băură berile în timp ce mergeau pe strada Thayer, trecînd pe lîngă baruri pline cu alţi absolvenţi. După ce le-au terminat, s-au dus la barul Grad Center, iar de la Grad Center au luat taxiul pînă în centru, la barul unui moş care-i plăcea lui Thurston. Barul era unul cu tematică din box şi avea pe pereţi fotografii alb-negru cu Marciano şi Cassius Clay, precum şi o pereche de mănuşi Everlast cu autograf într-o cutie prăfuită. Băură o vreme votcă şi sucuri de fructe. Apoi pe Thurston îl apucă nostalgia pentru un cocteil numit Sidecar, pe care-l bea pe vremea cînd mergea la schi cu tatăl lui. O luă pe Madeleine de mînă, o tîrî afară şi traversară piaţa pînă la

hotelul Biltmore. Barmanul de acolo nu ştia cum să facă un Sidecar. Thurston trebui să-i dea indicaţii şi declamă pompos:

— E o băutură de iarnă perfectă. Coniacul îţi încălzeşte măruntaiele şi lămîia te păzeşte de răceli.

— Dar nu e iarnă, spuse Madeleine.

— Hai să ne prefacem că e.

Mai tîrziu o porniră împleticit pe trotuar, braţ la braţ, iar Madeleine simţi cum Thurston virează, clătinîndu-se, în alt bar.

— Se impune o bere de curăţare, spuse el.

Thurston îşi explică apoi teoria – deşi nu era o teorie, ci înţelepciunea experienţei, testată şi confirmată de Thurston şi de colegul lui de cameră din Andover, care, după ingurgitarea unor mari cantităţi de „spirtoase“, în primul rînd bourbon, dar şi scotch, gin, votcă, lichior Southern Comfort şi, practic, orice reuşeau să prindă, orice puteau şterpeli din „pivniţele părinteşti“, vin Blue Nun o vreme, în „Iarna vinurilor dulci“, cînd au avut pe mînă cabana de schi din Stowe a unui prieten, şi Pernod o dată, pentru că auziseră că era singura băutură disponibilă care se apropia de absint, iar ei voiau să fie scriitori, aşa că absintul era absolut obligatoriu… dar devia de la subiect. Se lăsa dus de pasiunea pentru divagaţii. Aşa că Thurston, săltîndu-se pe un scaun înalt de la bar şi făcîndu-i semn barmanului, o lămuri cum de fiecare dată, la fiecare din aceste alcooluri, duritatea inevitabilelor mahmureli ucigătoare de a doua zi era redusă în mod garantat de o bere sau două.

— O bere de curăţare, repetă el. De asta avem nevoie.

A fi cu Thurston era cu totul altceva decît a fi cu Leonard. Cu Thurston era ca şi cînd ar fi fost cu ai ei. Era ca şi cînd ar fi fost cu Alton, cel atît de pedant cînd era vorba de ce bea şi plin de superstiţii legate de consumul de vin după tărie.

Cînd Leonard vorbea despre felul cum beau ai lui, discursul era în exclusivitate despre alcoolism ca boală. Dar Phyllida şi Alton beau mult şi păreau totuşi sănătoşi şi responsabili.

— Bine, consimţi Madeleine. O bere de curăţare.

Şi ce bine-ar fi fost să fie aşa! Convingerea că o bere Budweiser rece – în barul acesta aveau sticle cu gît lung, ştiuse Thurston de ce intră aici! – putea să spele urmările unei nopţi de beţie avea farmecul ei. Avînd în vedere acest farmec, de ce s-ar fi oprit numai la una? La ora aceea tîrzie din noapte, era obligatoriu ca doi tineri să ia fise de la barman şi să studieze selecţiile de la tonomat, cu capetele atingîndu-li-se în timp ce citeau titlurile

cîntecelor. Era ceasul acela etern al nopţii cînd devine absolut necesar să asculţi *Mack the Knife*, *I Heard It Through the Grapevine* şi *Smoke on the Water* şi să dansezi printre mese în barul altfel gol. Poate că o bere de curăţare avea să înece gîndurile despre Leonard şi să-i anestezieze lui Madeleine senzaţiile de abandon şi urîţenie. (Şi giugiulelile lui Thurston nu erau oare şi ele încă o mîngîiere?) Oricum, berea părea să-şi facă efectul. Thurston mai comandă două sticle, le ascunse în buzunarele gecii, iar odată ajunşi afară, le băură în timp ce urcau College Hill către locuinţa lui Thurston. Capacitatea receptivă a lui Madeleine fusese redusă în chip superb doar la lucrurile care n-o puteau răni: tufişurile neîngrijite, trotuarul plutitor, zdrăngănitul lanţurilor de pe geaca lui Thurston.

Intră la el în cameră fără să fi remarcat scările care duceau la ea. Odată ajunsă acolo însă, lui Madeleine i-a fost cît se poate de clar care e protocolul şi a început să se dezbrace. Întinsă pe spate, încercă rîzînd să-şi scoată pantofii cu mîna, azvîrlindu-i în cele din urmă din picioare. În schimb Thurston se dezbrăcă instantaneu pînă la chiloţi. Stătea nemişcat, integrîndu-se perfect în cearşafurile albe, ca un cameleon.

Cînd venea vorba de sărutat, Thurston era un minimalist. Îşi apăsa buzele subţiri de ale lui Madeleine şi, chiar cînd ea dădea să şi le deschidă, el îşi îndepărta gura. Era ca şi cînd şi-ar fi şters buzele de ale ei. Jocul acesta de-a v-aţi ascunselea era puţin iritant. Dar Madeleine nu voia să fie nemulţumită. Nu voia ca lucrurile să meargă prost (voia ca berea de curăţare să cureţe), aşa că nu se mai gîndi la gura lui Thurston şi începu să-l sărute în alte părţi. Pe gîtul lui de Ric Ocasek, pe abdomenul alb, ca de vampir, pe partea din faţă a boxerilor.

În tot acest timp Thurston, care era atît de volubil în clasă, nu scoase nici un sunet.

Lui Madeleine nu i-a fost clar ce caută cînd i-a dat jos chiloţii lui Thurston. Se detaşase de persoana care făcea toate astea. Existau anumite opritoare de uşi cu arcuri care scoteau un zgomot ca o vibraţie cînd li se dădea drumul. Madeleine se simţi obligată să facă tot ce a făcut în continuare. Că era o greşeală – asta i-a fost imediat clar. Era o greşeală care trecea dincolo de moralitate, intrînd direct în biologic. Pur şi simplu gura ei nu era organul pe care natura să-l fi destinat acestei funcţii. Se simţea suprasolicitată oral, ca un pacient ce aştepta să i se întărească mulajul dentar la dentist. În plus, mulajul acesta nu stătea locului. Cine avusese oare ideea asta? Ce geniu îşi imaginase că plăcerea şi sufocarea merg mînă în mînă? Exista un loc mai potrivit unde l-ar fi putut vîrî pe Thurston, dar, influenţată

de tot felul de indicii fizice – mirosul lui, cu care nu era obişnuită, felul în care dădea uşor din picioare, ca o broască –, Madeleine ştia că nu-l va lăsa niciodată să intre în acel loc. Aşa că trebuia să continue ce începuse, coborîndu-şi faţa pe corpul lui Thurston, în timp ce acesta se umfla ca un stent menit să-i lărgească artera jugulară. Limba începu să-i facă mişcări defensive, se transformă într-un scut împotriva unei pătrunderi mai adînci, iar mîna ei deveni o mînă de poliţist de circulaţie care semnaliza „Stop!". Văzu cu coada ochiului că Thurston îşi ridicase capul pe o pernă, ca s-o poată urmări.

Deşi era lîngă Thurston, nu pe el îl voia Madeleine. Ce voia de fapt era să se înjosească singură. Voia să se umilească şi reuşise, deşi motivul nu îi era clar; ştia doar că are legătură cu Leonard şi cu cît de mult suferea ea. Fără să termine ce începuse, Madeleine înălţă capul, se lăsă pe călcîie şi începu să plîngă încet.

Thurston nu protestă. Clipi doar rapid şi rămase nemişcat. În eventualitatea că mai putea scoate ceva din noaptea asta.

A doua zi dimineaţa Madeleine se trezi în patul ei. Întinsă pe burtă şi cu mîinile sub cap, ca victima unei execuţii. Care, în condiţiile actuale, ar fi fost de preferat. Care ar fi fost o mare uşurare.

Grozăvia mahmurelii pe care o avea se potrivea perfect cu grozăvia nopţii precedente. Tumultul emoţional îşi găsise expresia fiziologică: gustul scîrbos şi greu de votcă din gură era însăşi aroma regretului. Greaţa era autoreflexivă, ca şi cînd nu conţinutul stomacului ar fi vrut ea să-l verse, ci propria-i persoană. Singura consolare a lui Madeleine venea din conştiinţa faptului că rămăsese – practic vorbind – intactă. Ar fi fost cu mult mai rău dacă ar fi avut şi amintirea spermei lui Thurston prelingîndu-se, scurgîndu-se din ea.

Gîndul îi fu întrerupt de soneria de la intrare şi de înţelegerea faptului că era ziua ceremoniei de absolvire şi că părinţii ei erau jos.

*

În ierarhia sexuală de la facultate masculii din anul întîi erau pe treapta cea mai de jos. După eşecul cu Madeleine, Mitchell avu parte de un an lung şi frustrant. Îşi petrecu multe nopţi alături de alţi băieţi aflaţi în aceeaşi situaţie, uitîndu-se prin catalogul anului, cunoscut şi sub numele de Pomelnicul Bobocilor, şi alegînd fetele cele mai drăguţe. **Tricia Parkinson din Cleveland, Ohio**, avea o coafură umflată, în stil Farrah Fawcett. Îmbrăcată într-o bluză în carouri, **Jessica Kennison din Old Lyme, Massachusetts,** era prototipul fetei de fermier. **Madeleine Hanna din**

Prettybrook, New Jersey, trimisese o fotografie alb-negru care o arăta cu ochii îngustaţi în bătaia soarelui şi cu vîntul fluturîndu-i părul peste frunte. Era o fotografie degajată, modestă şi naturală, dar nu cea mai reuşită. Majoritatea băieţilor nici n-o băgau în seamă, concentrîndu-se pe frumuseţile mai evidente şi mai bine luminate. Mitchell nu-i corectă. Voia ca Madeleine Hanna să rămînă micul lui secret, aşa că arătă înspre **Sarah Kripke din Tuxedo Park, New York**.

În loc de o poză de-a lui, Mitchell trimisese prin poştă pentru Pomelnic o fotografie decupată dintr-o carte de istorie a Războiului Civil, o fotografie a unui preot luteran supt la faţă, cu o claie de păr cărunt, ochelari minusculi şi o expresie de indignare morală pe faţă. Redactorii o tipăriră cuminţi deasupra numelui **Mitchell Grammaticus, Grosse Pointe, Michigan**. Fotografia bătrînului îl scutise pe Mitchell să trimită una proprie şi să fie astfel inclus în concursul de frumuseţe în care se transforma inevitabil Pomelnicul. Era o modalitate de a-şi suprima sinele trupesc şi de a-l înlocui cu o expresie a spiritului său.

Dacă nutrise cumva speranţa că fetele din an îi vor observa fotografia pontoasă şi vor deveni curioase, Mitchell a fost profund dezamăgit. Nimeni nu-i dădu prea multă atenţie. Băiatul a cărui fotografie stîrnea interesul feminin era **Leonard Bankhead din Portland, Oregon**. Bankhead trimisese o poză ciudată, cu el într-un cîmp înzăpezit, cu o căciulă haios de lungă pe cap. Lui Mitchell nu i se părea că Bankhead ar fi fost deosebit de arătos sau nearătos. Însă pe măsură ce anul trecea, poveştile despre succesele sexuale ale lui Bankhead începură să-şi croiască drum spre zonele de privaţiuni unde trăia Mitchell. John Kass, care fusese la liceu cu colegul de cameră al lui Bankhead, susţinea că Leonard îşi făcuse prietenul să doarmă în altă parte atît de des, încît în cele din urmă acesta ceruse o cameră de o persoană. Într-o seară Mitchell îl zări pe legendarul Bankhead la un chef din West Quad, uitîndu-se fix în ochii unei fete, de parcă ar fi încercat să intre în comunicaţie telepatică. Mitchell nu pricepea cum de fetele nu erau în stare să vadă dincolo de faţada lui Bankhead. După părerea lui, reputaţia de Don Juan a lui Bankhead ar fi trebuit să-i reducă farmecul, dar avea exact efectul opus. Cu cît Bankhead se culca cu mai multe fete, cu atît voiau mai multe să se culce cu el. Ceea ce îl făcu pe Mitchell neplăcut de conştient de cît de puţine ştia despre fete.

Din fericire, pînă la urmă anul întîi se termină. În toamnă, cînd reveni la şcoală, Mitchell găsi o recoltă proaspătă de fete de anul întîi, iar una dintre ele, o roşcată din Oklahoma, deveni prietena lui. Uită de Bankhead. (Cu

excepţia unui curs de religie pe care l-au făcut amîndoi în anul al doilea, abia dacă l-a mai văzut în restul studenţiei.) După ce tipa din Oklahoma s-a despărţit de el, Mitchell a ieşit cu alte fete şi s-a culcat cu altele, lăsînd în urmă zonele de privaţiuni. Apoi, în ultimul an, la două luni după incidentul cu gelul analgezic, auzi că Madeleine are un prieten nou şi că norocosul era Leonard Bankhead. Mitchell rămase amorţit vreo două sau trei zile, acceptînd şi respingînd vestea, pînă ce într-o dimineaţă se trezi incredibil de disperat şi de umilit, ca şi cînd toată valoarea lui (precum şi penisul) îi ajunsese cît un bob de mazăre. Faptul că Bankhead o cucerise pe Madeleine îi dezvălui lui Mitchell adevărul despre el însuşi. N-avea ceea ce trebuia. Nu marcase nici un punct. Era clar unde se clasa: în afara competiţiei.

Acest eşec avu efecte uriaşe. Mitchell se retrase în obscuritate, ca să-şi lingă rănile. Întotdeauna îl interesase chietismul, iar acum, după această nouă înfrîngere, nu mai exista nimic care să-l împiedice să se retragă cu totul în sine însuşi.

La fel ca Madeleine, Mitchell voise la început să facă Engleză. Dar după ce citi *Tipurile experienţei religioase* pentru un curs de psihologie, se răzgîndi. Se aşteptase să fie o lectură clinică şi rece, dar numai asta n-a fost. William James descria „cazuri“ de tot felul, femei şi bărbaţi pe care-i cunoscuse sau cu care corespondase, oameni suferind de melancolie, de boli nervoase, de probleme digestive, oameni care tînjeau să se sinucidă, care auziseră voci şi-şi schimbaseră vieţile peste noapte. Le relata experienţele fără a-i lua deloc în derîdere. De fapt remarcabilă era tocmai inteligenţa oamenilor care împărtăşeau aceste experienţe. Cu sinceritate, aceste glasuri descriau în detaliu cum îşi pierduseră pofta de a trăi, cum se îmbolnăviseră, căzuseră la pat, fuseseră abandonaţi de prieteni şi rude, pînă ce, dintr-odată, le trecuse prin minte un „Gînd Nou“, gîndul la locul pe care îl aveau cu adevărat în univers, moment în care suferinţele lor luaseră sfîrşit. Alături de aceste mărturii, James analiza şi experienţele religioase ale unor femei şi bărbaţi iluştri: Walt Whitman, John Bunyan, Lev Tolstoi, Sfînta Teresa, George Fox, John Wesley, ba chiar şi Kant. Nu exista nici un scop prozelitist evident. Efectul manifest asupra lui Mitchell a fost acela că l-a făcut conştient de rolul central pe care-l juca religia în istoria umanităţii şi, mai mult, de faptul că sentimentul religios nu-şi avea originea în mersul la biserică sau lectura Bibliei, ci în cele mai intime experienţe, fie ele de bucurie imensă ori de suferinţă copleşitoare.

Mitchell revenea mereu la un paragraf despre temperamentul nevrotic, pe care-l subliniase şi care părea să-i descrie propria personalitate, făcîndu-

l, în acelaşi timp, să se împace cu ea:

> *Foarte puţini dintre noi nu sîntem, într-un fel sau altul, infirmi sau chiar bolnavi; şi tocmai infirmităţile noastre ne ajută într-un mod neaşteptat. În cadrul temperamentului de psihopat avem emoţia, care este* sine qua non *pentru percepţia morală; avem intensitatea şi tendinţa de a accentua, care reprezintă esenţa vigorii morale practice; şi avem dragostea de metafizică şi misticism, care duce interesul cuiva dincolo de domeniul lumii sensibile. Ce este atunci mai natural decît faptul că acest temperament ne introduce în regiuni ale adevărului religios, în colţuri ale universului pe care sistemul vostru nervos de tip filistin, oferindu-şi bicepşii spre atingere, umflîndu-şi pieptul şi mulţumind cerului că nu are nici o singură fibră morbidă în constituţia sa, ar fi sigur că-l ascunde pentru totdeauna de posesorii săi satisfăcuţi?*[22]

Primul curs de religie pe care-l făcuse Mitchell (cel în care îl avusese coleg pe Bankhead) fusese un curs general foarte la modă despre religiile orientale. Apoi se înscrise la un seminar despre Islam. De-aici Mitchell trecu la chestii mai tari – un curs de etică *tomistă, un seminar despre pietismul german* – şi apoi, în u*ltimul semestru, făcu un curs intitulat „Religie* şi *alienare în cul*tura secolulu*i XX“. La prim*a întîlnire profesor*ul, un bărbat cu înfăţ*işare severă, pe nume Hermann Richter, îi privi bănuitor pe cei patruzeci şi ceva de studenţi înghesui*ţi în sa*lă. Ridicîndu-şi bărbia, îi preveni pe un ton ferm:

— Acest curs este o investigaţie riguroasă, exhaustivă şi analitică a gîndirii religioase a secolului XX. Aceia dintre voi care-şi imaginează că un pic de alienare n-are cum să strice ar face bine să-şi reevalueze opiniile.

Încruntat, Richter le împărţi programa. Lista de lecturi includea Etica protestantă şi spiritul capitalismului de Max Weber, Auguste Comte şi pozitivismul: texte fundamentale, Curajul de a fi de Tillich, Fiinţă şi timp *a lui Heidegger şi Dra*ma umanismului ateu de Henri de Lubac. De jur împrejurul sălii, studenţilor le căzură feţele. Toţi sperau să li se ceară Străinul, pe care îl studiaseră deja în liceu. La următoarea întîlnire veniră mai puţin de cincisprezece.

Mitchell nu mai avusese pînă atunci un profesor ca Richter. Richter se îmbrăca precum un bancher. Purta costume gri cu dungi, cravate conservatoare, cămăşi cu butoni şi pantofi lustruiţi. Avea calităţile reconfortante ale tatălui lui Mitchell – hărnicia, seriozitatea, masculinitatea –, ducînd în acelaşi timp o viaţă de un rafinament intelectual deloc patern.

În fiecare dimineaţă Richter primea Frankfurter Allgemeine în căsuţa poştală de la catedră. Putea cita în franceză reacţia fraţilor Vérendrye la vederea terenurilor sterpe din Dakota. Părea mai versat şi mai puţin condiţionat ideologic decît majoritatea profesorilor. Avea o voce joasă, ca a lui Kissinger, dar fără accent. Era imposibil să ţi-l imaginezi copil.

Se întîlneau cu Richter de două ori pe săptămînă şi *disecau fără milă motiv*ele pentru care creştinismul sucombase în jurul anului 1848. Faptul că mulţi oameni credeau că e încă viu, că nu fusese suferind deloc, era respins din start. Pe Richter nu-l interesau plăsmuirile. Dacă nu puteai răspunde obiecţiilor lui Schopenhauer, atunci trebuia să te alături pesimismului lui. Dar asta nu era nici pe departe singura opţiune. Richter insista că nihilismul necondiţionat nu e cu nimic mai valabil din punct de vedere intelectual decît cre*dinţa necondiţion*ată. Puteai scruta cadavrul creştinismului, îi puteai apăsa pieptul şi îi puteai face respiraţie gură la gură, ca să vezi dacă-i mai porneşte inima. Nu sînt mort. Doar dorm. Cu spatele drept, neaşezîndu-se niciodată, cu părul cărunt tuns scurt, dar şi cu nişte detalii încurajatoare – un scaiete la butonieră sau un cadou împachetat pentru fiica sa, care-i ieşea din buzunarul paltonului –, Richter le punea studenţilor întrebări şi le asculta răspunsurile ca şi cum minunea s-ar fi putut întîmpla astăzi, aici, în sala 112 din Richardson Hall, ca şi cum Dee Michaels, care juca rolul lui Marilyn Monroe din producţia studenţească Staţia de autobuz, ar fi putut arunca o scară de funie peste prăpastie. Mitchell studie meticulozitatea lui Richter, compasiunea cu care le indica greşelile, entuziasmul neştirbit pe care îl avea în dirijarea procesului de desţelenire a celor vreo douăzeci de minţi adunate în jurul mesei de seminar. Pentru punerea în funcţiune a minţilor acestor copii chiar şi acum, în al doisprezecelea ceas.

Ce credea Richter nu era clar. Apologet creştin nu era. Mitchell îl urmări cu atenţie, căutînd vreun semn de părtinire. Dar nu găsi nici urmă de aşa ceva. Diseca fiecare gînditor cu aceeaşi severitate. Era zgîrcit cu încuviinţările şi generos cu criticile.

La sfîrşitul semestrului au avut un examen sub formă de temă de casă. Richter le dădu o singură foaie de hîrtie cu zece întrebări. Puteai să-ţi consulţi cărţile. N-aveai cum să trişezi. Răspunsurile la astfel de întrebări nu puteau fi găsite nicăieri. Nu le formulase încă nimeni.

Lui Mitchell examenul nu i se păru deloc greu. Munci asiduu, dar fără chin. Stătea la masa ovală din sufragerie, pe care o folosea drept birou, înconjurat de notiţe şi cărţi împrăştiate. Larry, colegul lui de cameră, făcea chec cu banane în bucătărie. Din cînd în cînd Mitchell mai mergea să

mănînce cîte-o bucată. Apoi se întorcea şi continua de unde se întrerupsese. În timp ce scria, avu pentru prima dată senzaţia că nu mai era la şcoală. Nu răspundea la întrebări ca să primească o notă la examen. Încerca să diagnosticheze impasul în care simţea că se află. Iar acest impas nu era doar al lui, ci al tuturor celor pe care-i cunoştea. Era un sentiment ciudat. Scria întruna numele lui Heidegger şi Tillich, dar se gîndea de fapt la el şi la prietenii lui. Toţi cunoscuţii lui erau convinşi că religia e o păcăleală, iar Dumnezeu o ficţiune. Dar pe Mitchell nu-l impresionaseră substitutele pe care le găsiseră prietenii lui pentru religie. Nimeni nu ştia de ce se găseau aici, pe pămînt. Nimeni nu ştia cum să trăiască. Era ca în cîntecul acela al formaţiei Talking Heads. „Şi poate te întrebi: «Cum am ajuns aici?». Şi poate îţi spui: «Asta nu-i frumoasa mea casă». Şi poate îţi spui: «Asta nu-i frumoasa mea nevastă».“ Mitchell îşi direcţiona întruna răspunsurile către relevanţa lor practică. Voia să ştie de ce era aici şi cum să trăiască. Acest examen era modul perfect de a termina facultatea. Mitchell simţea în sfîrşit că educaţia îi deschidea drumul în viaţă.

Uită de examen de îndată ce predă lucrarea. Se apropia ziua absolvirii. Era ocupat să facă planuri de călătorie împreună cu Larry. Îşi cumpărară rucsacuri şi saci de dormit termoizolanţi. Studiară hărţi şi ghiduri pentru călători cu buget redus, schiţînd diferite itinerarii posibile. La o săptămînă după examen, Mitchell intră în oficiul poştal din Faunce House şi găsi în căsuţa lui o scrisoare. Era de la profesorul Richter şi era scrisă pe o hîrtie cu antetul universităţii. Era invitat să vină să vorbească cu Richter în cabinetul acestuia.

Mitchell nu mai fusese niciodată în biroul lui Richter. Înainte să meargă, luă două cafele cu gheaţă de la Blue Room – un gest extravagant, dar afară era cald şi îi plăcea să-l ţină minte profesorii. Se îndreptă prin soarele amiezii spre clădirea de cărămidă roşie, cu cănile înalte cu capac în mînă. Secretara îi spuse unde-l poate găsi pe Richter şi Mitchell o porni pe scări către etajul al doilea.

Toate celelalte birouri erau goale. Budiştii plecaseră în vacanţă. Islamiştii erau în Washington, ca să le explice celor de la Departamentul de Stat „sistemul de referinţă“ al lui Abu Nidal, care tocmai detonase de la distanţă o maşină-capcană la Ambasada Franţei din Beirutul de Vest. Numai uşa de la capătul coridorului era deschisă, iar înăuntru, purtînd cravată în ciuda vremii înăbuşitoare, se găsea Richter.

Cabinetul lui Richter nu era încăperea goală a unui profesor absent, care îşi face apariţia numai la consultaţii. Nu era nici biroul confortabil al unui

şef de catedră, decorat cu litografii şi covoare în stil Shaker. Cabinetul lui Richter era solemn, aproape vienez. Avea în el rafturi cu vitrină pline cu cărţi de teologie îmbrăcate în piele, o lupă cu mîner de fildeş, o călimară de alamă. Biroul era masiv, ca un bastion împotriva impreciziei şi ignoranţei insidioase din lume. Richter, aşezat la el, făcea însemnări cu un stilou.

Mitchell intră şi zise:

— Dac-ar fi să am vreodată un birou, domnule profesor Richter, ar arăta ca acesta.

Richter făcu un lucru uimitor: zîmbi.

— S-ar putea să ai ocazia, spuse el.

— V-am adus o cafea cu gheaţă.

Richter se uită la cadoul primit peste birou, uşor surprins, dar îngăduitor.

— Mulţumesc, zise el.

Deschise un dosar galben şi scoase un mănunchi de hîrtii. Mitchell îşi recunoscu lucrarea de examen. Era plină de comentarii făcute cu un scris elegant.

— Stai jos, zise Richter.

Mitchell se conformă.

— Predau la această universitate de douăzeci şi doi de ani, începu Richter. În tot acest timp numai o dată am mai primit o lucrare de o profunzime a percepţiei şi o subtilitate filosofică asemănătoare cu ale tale.

Făcu o pauză.

— Acel student este acum decanul Institutului Teologic de la Princeton.

Richter se opri, ca şi cînd ar fi aşteptat ca vorbele sale să-şi facă efectul. N-o făcură în mod deosebit. Mitchell se bucura că făcuse o treabă bună. Era obişnuit cu laudele, dar tot se bucura de ele. Mintea lui nu merse mai departe de asta.

— Eşti în ultimul an, corect?

— Mai am o săptămînă şi termin, domnule profesor.

— Te-ai gîndit vreodată serios să urmezi o carieră academică?

— Nu, serios nu m-am gîndit.

— Ce ai de gînd să faci cu viaţa ta? întrebă Richter.

Mitchell zîmbi.

— Se ascunde cumva tata sub birou? spuse el.

Richter se încruntă. Zîmbetul îi dispăru de pe faţă. Îşi împreună mîinile şi schimbă direcţia discuţiei.

— Am dedus din lucrarea ta că te preocupă direct problemele legate de credinţă. Am dreptate?

— Da, cam aşa e, zise Mitchell.

— Numele dumitale de familie e grecesc. Ai fost crescut în confesiunea ortodoxă?

— Am fost botezat. Doar atît.

— Şi acum?

— Acum?

Mitchell ezită o clipă. Era obişnuit să-şi ţină căutările spirituale sub tăcere. Era ciudat să vorbească liber despre ele.

Dar expresia de pe faţa lui Richter nu era una critică. Se aplecase în faţă, cu mîinile împreunate pe birou. Privea într-o parte, oferindu-şi doar urechea. Încurajat astfel, Mitchell se deschise. Îi explică profesorului că venise la facultate fără să ştie mare lucru despre religie şi că începuse să-şi dea seama cît e de ignorant din lecturile de literatură engleză. Lumea fuse*se modelată d*e credinţe despre care el nu ştia nimic.

— Acesta a fost începutul, zise el. Faptul că mi-am dat seama cît sînt de prost.

— Da, da…

Richter încuviinţă. Înclinarea capului sugera că ştia foarte bine ce înseamnă să fii chinuit de gînduri. Capul îi rămase aplecat, ascultînd.

— Nu ştiu… stăteam aşa într-o bună zi, continuă Mitchell, şi mi-am dat brusc seama că aproape toţi scriitorii pe care îi citeam la curs crezuseră în Dumnezeu. Milton, de exemplu. Şi George Herbert.

Îl ştia domnul profesor pe George Herbert? Da, domnul profesor îl ştia.

— Şi Tolstoi. Îmi dau seama că Tolstoi a exagerat p*uţin spre final. Cînd s*-a dezis de An*na Karenina. Dar cî*ţi scriitori se întorc împotriva propriului lor geniu? Poate că fixaţia pentru adevăr a fost cea care l-a făcut pe Tolstoi atît de mare. Faptul că a fost dispus să renunţe la arta sa l-a transformat într-un mare artist.

Dinspre eminenţa cenuşie de deasupra sugativei ce proteja biroul se auziră din nou zgomote aprobatoare. Preţ de o clipă, vremea, lumea de afară încetaseră să mai existe.

— Aşa că vara trecută mi-am făcut o listă de lecturi, spuse Mitchell. Am citit mult Thomas Merton. Merton m-a dus la Sfîntul Ioan al Crucii, iar Sfîntul Ioan al Crucii m-a dus la Meister Eckhart şi la Imitaţiunea lui Hristos. Acum citesc Norul necunoaşterii[23].

Richter aşteptă un moment înainte de a întreba:

— E o căutare exclusiv intelectuală?

— Nu numai, spuse Mitchell.

Şovăi puţin, iar apoi mărturisi:

— Am fost şi la biserică.

— La care?

— La o grămadă, zîmbi Mitchell. De toate felurile. Dar în primul rînd catolice.

— Pot să înţeleg atracţia pe care o exercită catolicismul, spuse Richter. Dar dacă ar fi să mă întorc pe vremea lui Luther şi să iau în considerare excesele de atunci ale bisericii, cred că aş fi de partea schismaticilor.

Mitchell văzu acum pe faţa lui Richter răspunsul la întrebarea pe care şi-o pusese tot semestrul. Şovăi, apoi întrebă:

— Deci credeţi în Dumnezeu, domnule Richter?

Pe un ton ferm, Richter preciză:

— Sînt un credincios creştin.

Mitchell nu ştia exact ce înseamnă asta. Dar înţelegea de ce Richter despica firul în patru. Această categorisire îi lăsa loc de rezerve şi îndoieli, de ajustări istorice şi divergenţe.

— Habar n-am avut, spuse Mitchell. La ore nu mi-am putut da seama dacă credeţi în ceva sau nu.

— Asta e regula jocului.

Au stat aşa de vorbă, sorbindu-şi prieteneşte cafelele cu gheaţă. Apoi Richter îşi prezentă oferta:

— Vreau să ştii că, după părerea mea, ai potenţialul necesar ca să aduci o contribuţie semnificativă în domeniul studiilor teologice creştine contemporane. Dacă te-ar tenta cîtuşi de puţin, m-aş îngriji să primeşti o bursă integrală la Institutul Teologic de la Princeton. Sau, dacă preferi, la Harvard sau Yale. De regulă nu mă implic pînă-ntr-atît pentru studenţi, dar în acest caz mă simt obligat s-o fac.

Mitchell nu se gîndise niciodată la posibilitatea de a-şi continua studiile religioase. Dar îl atrăgea gîndul de a studia teologia – de a studia *orice* – în loc să meargă la o slujbă de opt ore. Aşa că îi spuse lui Richter că se va gîndi serios la propunerea lui. Urma să plece în călătorie. Îşi lua un an liber. Îi promise lui Richter să-i scrie cînd se întoarce şi să-i spună ce hotărîse.

Avînd în vedere toate greutăţile care-l asaltau pe Mitchell – recesiunea, diploma dubioasă pe care urma s-o primească şi felul în care îl respinsese Madeleine azi-dimineaţă –, călătoria era singurul lucru pe care-l mai aştepta

cu nerăbdare. Acum, cînd se îndrepta spre casă, ca să se îmbrace pentru ceremonia de absolvire, Mitchell îşi spuse că nu mai contează ce crede Madeleine despre el. În curînd va pleca.

Apartamentul lui de pe Bowen Street era la numai două străzi distanţă de clădirea mult mai frumoasă în care locuia Madeleine. Mitchell şi Larry ocupau etajul întîi al unei vechi case lambrisate. În cinci minute urca deja scările de la intrare.

Mitchell şi Larry se hotărîseră să meargă în India într-o seară, după ce văzuseră un film de Satyajit Ray. Pe moment nu fuseseră întru totul serioşi. Însă de-atunci încoace, ori de cîte ori îi întreba cineva ce aveau de gînd să facă după absolvire, cei doi răspundeau „Mergem în India!“. În rîndul prietenilor reacţia a fost unanim pozitivă. Nimeni nu le-a putut da vreun motiv ca să nu se ducă în India. Cei mai mulţi spuneau că ar fi vrut să-i însoţească. Prin urmare, fără să-şi fi cumpărat vreun ghid de călătorie sau bilete de avion şi fără să ştie măcar ceva despre India, Mitchell şi Larry începură să fie consideraţi nişte tipi demni de invidiat, curajoşi şi destupaţi la minte. Aşa că în cele din urmă hotărîră că ar face bine să meargă.

Încetul cu încetul, călătoria începu să capete contur. Îi adăugară şi o etapă europeană. În martie Larry, care era student la Teatru, îşi aranjă un post de cercetător asistent pe lîngă profesorul Hughes, ceea ce dădu excursiei o aură profesională şi le închise gura părinţilor. Îşi cumpărară o hartă mare şi galbenă a Indiei şi o atîrnară pe peretele din bucătărie.

Singurul lucru care aproape că le strică planurile a fost „petrecerea“ pe care o dăduseră cu cîteva săptămîni înainte, în timpul perioadei de studiu de dinaintea examenelor. Fusese ideea lui Larry. Însă Mitchell habar n-avusese că petrecerea nu era o petrecere adevărată, ci proiectul final pentru cursul de artă de studio. Reieşi pînă la urmă că Larry „distribuise“ cîţiva invitaţi în nişte „roluri“, dîndu-le indicaţii despre felul cum să se comporte la chef. Majoritatea acestor indicaţii scenice constau în a-i jigni, seduce sau speria pe musafirii care nu ştiau nimic. Ca urmare, în prima oră toată lumea s-a simţit îngrozitor. Veneau prieteni care îţi spuneau că niciodată n-au avut încredere în tine, că întotdeauna ţi-a puţit gura etc. Pe la miezul nopţii vecinii de jos, un cuplu căsătorit, Ted şi Susan (care, îşi dădu Mitchell seama amintindu-şi, fuseseră costumaţi ridicol, în halate de frotir şi papuci pufoşi, iar Susan cu bigudiuri în păr), dădură buzna pe uşă, ameninţînd să cheme poliţia din cauza gălăgiei. Mitchell încercă să-i calmeze. Însă Dave Hayek, care avea un metru nouăzeci şi era implicat în farsă, traversă cu paşi grei bucătăria şi îi ameninţă pe vecini cu bătaia. Drept răspuns, Ted scoase

din buzunarul halatului un pistol (de jucărie) şi ameninţă că-l împuşcă pe Hayek, care se ghemui pe podea, implorînd, în timp ce restul lumii sau înţepenise de frică, sau se repezea pe uşă afară, împroşcînd bere peste tot. În acel moment Larry aprinse luminile, se sui pe un scaun şi-i informă pe toţi că, ha-ha, nu-i nimic adevărat. Ted şi Susan îşi dădură jos halatele, pe sub care aveau haine normale. Ted le arătă tuturor că arma era un pistol cu apă. Lui Mitchell nu-i veni să creadă că Larry nu-i spusese tocmai lui, cealaltă gazdă, despre tema secretă a chefului. Habar n-avusese că de fapt Carlita Jones, o doctorandă de treizeci şi şase de ani, nu făcuse decît să respecte scenariul ceva mai devreme, cînd se încuiase cu Mitchell într-un dormitor şi zisese: „Haide, Mitchell. Hai să ne-o punem. Chiar aici, pe jos". A fost foarte surprins cînd şi-a dat seama că sexul oferit atît de direct (cum era deseori în fanteziile lui) se dovedea a fi în realitate nu numai de nedorit, ci chiar înspăimîntător. Cu toate acestea – şi oricît de furios era pe Larry fiindcă se folosise de petrecere pentru a-şi da examenul (chit că Mitchell ar fi trebuit să miroasă ceva cînd la chef îşi făcuse apariţia chiar profesoara de artă dramatică) – Mitchell ştiu chiar în noaptea aceea, după ce lumea plecase, chiar în timp ce urla la Larry, care vomita peste balustrada balconului, „Aşa! Borăşte-ţi maţele! O meriţi!", că îl va ierta pe colegul lui pentru că le transformase casa şi petrecerea într-o scenă de teatru prost. Larry era prietenul lui cel mai bun şi urmau să plece împreună în India, aşa că Mitchell n-avea de ales.

Acum intră în apartament şi se duse direct la uşa lui Larry, trîntind-o de perete.

Pe o canapea extensibilă, cu faţa pe jumătate ascunsă sub claia *à la* Garfunkel, Larry dormea pe-o parte, iar silueta lui subţire forma un Z. Arăta ca o figură din Pompeii, cineva care se ghemuise într-un colţ în timp ce lava şi cenuşa intrau pe fereastră. Pe peretele de deasupra capului său erau prinse în piuneze două fotografii ale lui Antonin Artaud. În fotografia din stînga Artaud era tînăr şi incredibil de chipeş. În cealaltă, făcută după numai zece ani, dramaturgul arăta ca un maniac scofîlcit. Viteza şi deplinătatea dezintegrării fizice şi psihice a lui Artaud îl atrăgeau pe Larry.

— Scoală-te, zise Mitchell.

Cum Larry nu răspunse, Mitchell apucă un scenariu în ediţie Samuel French de pe jos şi i-l azvîrli în cap.

Larry gemu şi se întoarse pe spate. Pleoapele îi fluturară şi i se deschiseră, dar el nu părea să se grăbească să se trezească.

— Cît e ceasul?

— E tîrziu. Trebuie s-o luăm din loc.

După o clipă cît o veşnicie, Larry se ridică. Era mai degrabă mic de statură, cu trăsături de spiriduş sau de faun, ceea ce, în funcţie de lumină sau de cît chefuise, îl făcea să arate fie cu pomeţi proeminenţi, ca Rudolf Nuriev, fie cu obraji scofîlciţi, ca figura din *Ţipătul* lui Munch. În momentul de faţă era undeva între ele.

— Ai pierdut un chef pe cinste aseară, zise el.

Lui Mitchell nu i se clinti nici un muşchi pe faţă.

— Nu mă mai interesează chefurile.

— Ei, ei, Mitchell, nu exagera! Aşa ai să fii şi în excursie? O pacoste?

— Tocmai m-am întîlnit cu Madeleine, spuse Mitchell pe nerăsuflate. S-a hotărît să-mi vorbească. Dar apoi am zis ceva ce nu i-a convenit, aşa că iar nu mai vorbeşte cu mine.

— Bine lucrat.

— Dar s-a despărţit de Bankhead.

— Da, ştiu, spuse Larry.

În capul lui Mitchell se declanşă o alarmă.

— De unde ştii? întrebă el.

— Fiindcă aseară a plecat de la chef cu Thurston Meems. Era la *agăţat*, Mitchell! Ţi-am spus să vii. Păcat că nu te mai interesează chefurile.

Mitchell se îndreptă de spate, ca să atenueze forţa acestei revelaţii. Larry era, bineînţeles, la curent cu obsesia lui Mitchell pentru Madeleine. Îl ascultase pe Mitchell elogiindu-i calităţile şi apărîndu-i sau contextualizîndu-i trăsăturile mai îndoielnice. Mitchell îi mărturisise lui Larry, aşa cum numai unui prieten adevărat îi mărturiseşti, cît de smintit era cînd venea vorba de Madeleine. Avea însă mîndria lui, aşa că acum nu reacţionă.

— Mişcă-ţi fundul, zise el, ieşind pe hol. N-am chef să întîrzii.

Întors la el în cameră, Mitchell închise uşa şi se aşeză pe scaunul de la birou, cu capul rezemat în piept. Anumite amănunte din dimineaţa aceea, pînă atunci fără noimă, începeau să-şi dezvăluie semnificaţia, ca nişte mesaje scrise pe cer. Părul răvăşit al lui Madeleine. Mahmureala.

Brusc, cu o fermitate sălbatică, se răsuci în scaun şi smulse capacul cutiei de carton care se găsea pe birou. Înăuntru era roba de absolvire. O scoase, se ridică în picioare şi îşi trase materialul lucios, acrilic, peste cap şi umeri. Ciucurele, broşa promoţiei şi toca erau împachetate separat, în folii de plastic. După ce le sfîşie şi pe acestea şi fixă ciucurele în tocă atît de bine, încît o îndoi, Mitchell desfăcu aripioarele tocii şi şi-o puse pe cap.

Îl auzi pe Larry lipăind în bucătărie.

— Mitchell, strigă Larry, să iau nişte iarbă cu noi?

Mitchell nu răspunse şi se duse în faţa oglinzii de pe uşa camerei. Tocile erau medievale. Erau la fel de vechi ca şi *Norul necunoaşterii*. De aceea arătau atît de ridicol. De aceea arăta el atît de ridicol cu ea pe cap.

Îşi aduse aminte de un citat din Meister Eckhart: „Numai mîna care şterge poate scrie adevărul".

Mitchell se întrebă ce trebuia să şteargă: pe sine, trecutul, pe ceilalţi? Era gata să înceapă să şteargă imediat, de îndată ce avea să înţeleagă ce trebuia eliminat.

Cînd intră în bucătărie, Larry făcea cafea, îmbrăcat şi el în robă şi cu tocă. Se uitară unul la altul, uşor amuzaţi.

— Ia neapărat nişte iarbă, spuse Mitchell.

*

Madeleine se întoarse acasă pe un drum ocolit.

Era furioasă pe toţi şi toate: pe mama ei, pentru că o făcuse să-l invite pe Mitchell, pe Leonard, pentru că nu o sunase, pe vreme, pentru că era frig, şi pe facultate, pentru că se termina.

Cu băieţii era imposibil să te împrieteneşti. Toţi băieţii cu care fusese prietenă sfîrşiseră prin a vrea altceva sau voiseră altceva de la bun început şi doar se prefăcuseră că-i sînt prieteni.

Mitchell dorea să se răzbune. Asta era tot. Voia s-o rănească şi-i cunoştea punctele sensibile. Era absurd să-i spună că nu era atras de ea în plan intelectual. Nu se ţinuse după ea toţi anii ăştia? Nu-i spusese că-i „adoră mintea"? Madeleine ştia că nu e la fel de deşteaptă ca Mitchell. Dar Mitchell era la fel de deştept ca Leonard? De asta ce zicea? Asta ar fi trebuit să-i zică lui Mitchell. În loc s-o apuce plînsul şi s-o ia la goană, ar fi trebuit să spună că Leonard era cît se poate de mulţumit de nivelul ei de inteligenţă.

Aura de triumf a acestui gînd păli cînd îşi aduse aminte că ea şi Leonard nu mai erau împreună.

Uitîndu-se la strada Canal prin lacrimile care-i distorsionau vederea – un indicator de stop era refractat într-un unghi cubist –, Madeleine îşi îngădui să nutrească dorinţa interzisă de-a se împăca cu Leonard. I se părea că, dacă ar putea obţine acest singur lucru, toate celelalte probleme ar deveni suportabile.

Ceasul de la Citizens Bank arăta 8:47. Avea o oră ca să se îmbrace şi să urce dealul.

În faţă îi apăru rîul, verde şi nemişcat. Cu cîţiva ani în urmă luase foc. Pompierii s-au străduit săptămîni la rînd să stingă incendiul, dar fără succes. Ceea ce te făcea să te întrebi cum poţi să stingi un rîu în flăcări? Ce puteai face cînd inhibitorul era şi catalizator?

Absolventa de Engleză cu inima frîntă medită la simbolismul situaţiei.

Madeleine se aşeză pe o bancă dintr-un părculeţ pe care nu-l mai observase pînă atunci. În organism i se revărsau opiacee naturale şi în cîteva minute începu să se simtă mai bine. Îşi şterse ochii. De-acum înainte nu mai trebuia să-l vadă niciodată pe Mitchell dacă n-avea chef. Şi nici pe Leonard. Deşi pe moment se simţea agresată, abandonată şi ruşinată de ea însăşi, Madeleine ştia că era încă tînără, că avea toată viaţa înainte – o viaţă în care, dacă persevera, avea şansa să facă lucruri deosebite – şi că perseverenţa însemna şi a trece peste momente ca acesta, cînd ceilalţi oameni te făceau să te simţi minuscul şi antipatic şi-ţi nimiceau încrederea în tine.

Plecă din parc şi o luă la deal pe o străduţă pietruită înapoi spre strada Benefit.

La Narragansett intră în hol şi apoi luă liftul. Se simţea obosită şi deshidratată şi avea în continuare nevoie să facă un duş.

Cînd să bage cheia în uşă, Abby o deschise de dinăuntru. Părul îi era vîrît sub tocă.

— Salut! Am crezut că va trebui să plecăm fără tine.

— Scuze, zise Madeleine, ai mei nu mai termină. Mă puteţi aştepta? O să fiu rapidă.

În camera de zi Olivia îşi vopsea unghiile de la picioare, care îi erau cocoţate pe măsuţa de cafea. Telefonul începu să sune şi Abby se duse să răspundă.

— Pookie zice c-ai plecat cu Thurston Meems, spuse Olivia, întinzînd lacul. Dar i-am spus că aşa ceva e imposibil.

— N-am chef să vorbesc despre asta.

— Foarte bine, zise Olivia. Nici nu mă interesează. Dar Pookie şi cu mine vrem să ştim un lucru.

— Mă duc să fac un duş rapid.

— E pentru tine, spuse Abby, întinzîndu-i telefonul.

Madeleine n-avea chef să discute cu nimeni. Dar era de preferat s-o facă în loc să mai pareze şi alte întrebări.

Luă receptorul şi spuse „Alo“.

— Madeleine?

Era o voce necunoscută, de bărbat.
— Da.
— Sînt Ken. Auerbach.
Cum Madeleine nu zise nimic, vocea adăugă:
— Sînt prieten cu Leonard.
— Ah, spuse Madeleine. Bună.
— Scuze că sun chiar în ziua absolvirii. Dar astăzi plec şi m-am gîndit să-ţi telefonez înainte.
Urmă o pauză în timpul căreia Madeleine încercă să prindă din urmă realitatea momentului, dar înainte s-o facă, Auerbach zise:
— Leonard e în spital.
Abia ce termină de dat vestea, că adăugă:
— Nu-ţi face griji. Nu e rănit. Dar e în spital şi m-am gîndit că ar trebui să ştii şi tu. Dacă n-ai aflat. Poate că ştiai deja.
— Nu, nu ştiam, răspunse Madeleine cu o voce care ei i se păru calmă.
Adăugă pe acelaşi ton:
— Stai numai o secundă.
Cu receptorul apăsat pe piept, luă telefonul, care avea un fir foarte lung, şi îl duse din camera de zi pînă în dormitorul ei, unde abia ajungea. Închise uşa şi ridică receptorul la ureche. Cînd vorbi din nou, se temu să nu i se dezintegreze vocea.
— Ce s-a-ntîmplat? E OK?
— E *bine*, o linişti Auerbach. Fizic e bine. M-am gîndit c-o să te sperii dacă sun, dar… da, nu… nu e rănit sau ceva de genul ăsta.
— Atunci care-i problema?
— Ei bine, la început a fost un pic surescitat. Dar acum e deprimat. Vreau să zic deprimat clinic.
În minutele care urmară, în timp ce norii de ploaie treceau pe deasupra domului Capitoliului, încadrat de fereastra lui Madeleine, Auerbach îi povesti ce se întîmplase.
Totul începuse cu faptul că Leonard nu mai putea să doarmă. Venea la cursuri şi se plîngea de epuizare. Iniţial nu l-a prea băgat nimeni în seamă. Starea de epuizare era, practic, trăsătura definitorie a lui Leonard. Înainte, această epuizare fusese legată de solicitările inerente fiecărei zile: trezirea, îmbrăcatul, mersul la şcoală. Problema nu era că nu dormise; problema era că starea de trezie era prea greu de suportat. Dar actuala epuizare a lui Leonard era una nocturnă. Spunea că se simte prea încordat ca să meargă la culcare, aşa că începu să stea pînă la trei sau patru dimineaţa. Cînd se silea

să stingă luminile şi să se bage în pat, inima îi bătea nebuneşte şi-l treceau sudorile. Încerca să citească, dar gîndurile i se învălmăşeau în minte şi în curînd începea să se învîrtă prin apartament.

După o săptămînă Leonard se duse la cabinetul medical, unde un doctor obişnuit să vadă studenţi stresaţi la sfîrşitul semestrului îi prescrise somnifere şi-i spuse să nu mai bea cafea. Cînd somniferele nu-şi făcură efectul, doctorul îi prescrise un calmant slab, apoi unul mai puternic, dar nici acesta nu-i oferea lui Leonard mai mult de două sau trei ore de somn superficial, fără vise şi neodihnitor pe noapte.

Cam în acea perioadă, zise Auerbach, Leonard încetă să mai ia litiu. Nu era clar dacă o făcuse intenţionat sau pur şi simplu uitase. Dar în curînd începu să sune lumea la telefon. Îi suna pe toţi. Vorbea cincisprezece minute, jumătate de oră, o oră sau chiar două ore. La început a fost amuzant, ca întotdeauna. Lumea se bucura să-l audă. Îşi suna prietenii de două sau trei ori pe zi. Apoi de cinci sau şase ori. Apoi de zece. Apoi de douăsprezece. Suna de la el de-acasă. Suna de la telefoanele publice din campus, ale căror amplasamente le memorase. Leonard ştia un telefon din subsolul laboratorului de fizică şi o cabină telefonică foarte confortabilă în clădirea administraţiei. Ştia de un telefon public stricat de pe strada Thayer, care îţi înapoia fisa. Ştia de telefoanele nepăzite de la Catedra de filosofie. Leonard suna de la toate aceste telefoane ca să le spună interlocutorilor săi cît de epuizat şi insomniac era, cît de insomniac şi epuizat devenise. Aparent, singurul lucru pe care-l mai putea face era să vorbească la telefon. De îndată ce răsărea soarele, Leonard îşi suna prietenii matinali. După ce stătea treaz toată noaptea, suna şi vorbea cu nişte oameni care încă nu aveau chef de conversaţii. După ei urmau alţii, oameni pe care îi ştia bine sau pe care abia îi cunoscuse, studenţi, secretare, dermatologul lui, consilierul studenţilor. Cînd era prea tîrziu ca să mai sune pe cineva de pe Coasta de Est, Leonard îşi lua la răsfoit agenda, căutînd numerele unor prieteni de pe Coasta de Vest. Iar cînd se făcea prea tîrziu ca să telefoneze la Portland sau San Francisco, Leonard se confrunta cu cele trei sau patru ore înspăimîntătoare cînd rămînea acasă singur cu propria lui minte, care se dezintegra.

Asta a fost expresia pe care a folosit-o Auerbach cînd i-a spus lui Madeleine povestea. „O minte care se dezintegra.“ Madeleine asculta, încercînd să potrivească imaginea pe care o schiţa Auerbach peste acel Leonard pe care-l ştia ea, cel a cărui minte numai slabă nu era.

— Cum adică? zise Madeleine. Vrei să spui că Leonard îşi pierde minţile?

— Nu asta vreau să spun, răspunse Auerbach.

— Ce înseamnă că i se dezintegrează mintea?

— Asta mi-a spus el că e senzaţia pe care-o are. Asta simte el, spuse Auerbach.

Pe măsură ce mintea i se destrăma, Leonard încerca s-o controleze vorbind într-un receptor de plastic, interacţionînd cu alţi oameni şi oferindu-le acestora o descriere amănunţită a disperării pe care-o simţea, a simptomelor fizice şi a presupunerilor ipohondre pe care le făcea. Îşi suna prietenii ca să-i întrebe despre aluniţele lor. Au avut vreodată o aluniţă care arăta dubios? Care sîngera sau îşi schimba culoarea? Sau o chestie roşie pe penis? Să fi fost herpes? Cum arăta herpesul? Care era diferenţa dintre o leziune de herpes şi un şancru? Auerbach zise că Leonard întindea coarda camaraderiei masculine, sunîndu-şi prietenii şi întrebîndu-i cum stau cu erecţiile. Li se întîmplase vreodată să nu li se scoale? Dacă da, în ce condiţii? Începu să folosească numele de Gumby pentru propriile erecţii. Acestea erau erecţii care se îndoiau, care erau la fel de maleabile ca şi personajul acela din copilărie. „Uneori am cîte-un Gumby total“, zicea el. Îşi făcea griji că excursia cu bicicleta pe care o făcuse prin Oregon într-o vară îi afectase prostata. Se duse la bibliotecă şi găsi un studiu despre disfuncţiile erectile ale participanţilor la Turul Franţei. Pentru că era genial şi teribil de hilar, îşi depozitase în oameni o rezervă uriaşă de bunăvoinţă, de amintiri minunate cu el, iar acum, odată cu milioanele de telefoane pe care le dădea, această rezervă începu să se consume cu fiecare apel, în timp ce lumea îi răbda văicărelile şi încerca să-l scoată din depresie, şi a durat mult pînă ce rezerva de afecţiune şi admiraţie s-a epuizat.

Stările depresive ale lui Leonard făcuseră întotdeauna parte din farmecul pe care îl exercita. Era o uşurare să-l auzi enumerîndu-şi slăbiciunile şi îndoielile sale faţă de formula americană a succesului. La facultate erau atît de mulţi inşi ce-şi biciuiau propriile ambiţii, posesori de egouri pline de steroizi, inşi inteligenţi, dar necruţători, harnici, dar insensibili, sclipitori, dar anoşti, încît toţi se simţeau obligaţi să fie optimişti, hiperactivi, mereu alerţi, agitaţi şi activi, deşi în sinea lor ştiau cu toţii că nu asta simt. Oamenii se îndoiau de ei înşişi şi se temeau de viitor. Erau intimidaţi şi speriaţi, aşa că o conversaţie cu Leonard, care simţea toate astea înzecit, îi făcea să se simtă mai bine, mai puţin singuri. Convorbirile cu Leonard erau ca psihoterapia la telefon. În plus, situaţia lui

era mai rea decît a tuturor! El era dr. Freud şi dr. Doom, părinte duhovnic şi pocăit umil, psihanalist şi psihanalizat. Nu se prefăcea. Nu era făţarnic. Vorbea sincer şi asculta cu compasiune. În zilele lor bune conversaţiile telefonice cu Leonard erau o formă de artă şi o formă de spovadă.

Cu toate acestea, zise Auerbach, ceva se schimbase în pesimismul lui Leonard din această perioadă. Se adînci şi se purifică. Îşi pierdu veşmintele hilare de dinainte, aerul de număr comic, şi deveni concentrat, ucigător – deveni disperare pură. Leonard fusese întotdeauna „deprimat“, dar, orice va fi avut înainte, nu fusese depresie. *Asta* era depresie. Acest monolog monoton, recitat de un individ nespălat, care zăcea întins pe spate jos, în mijlocul camerei. Această înşiruire uniformă a eşecurilor scurtei sale vieţi, eşecuri care în mintea lui Leonard îl condamnau deja la o viaţă de satisfacţii din ce în ce mai mici. „Unde-i Leonard?“ întreba el întruna la telefon. Unde era individul care putea scrie o lucrare de douăzeci de pagini despre Spinoza cu mîna stîngă, în timp ce cu dreapta juca şah? Unde era Leonard cel savant, furnizor de informaţii obscure despre istoria caracterelor tipografice în Flandra şi Valonia, cel ce susţinea disertaţii despre meritele literare a şaisprezece romancieri ghanezi, kenyeni şi ivorieni publicaţi într-o ediţie de buzunar din anii ’60 denumită *Din Africa*, pe care Leonard o găsise odată la Strand, o cumpărase cu cincizeci de cenţi volumul şi o citise în întregime? „Unde-i Leonard?“ întreba Leonard. Leonard habar n-avea.

Încetul cu încetul, prietenii lui începură să-şi dea seama că pentru Leonard nu conta pe cine sună. Uita cine e la celălalt capăt al firului şi, ori de cîte ori cineva reuşea să închidă, Leonard suna pe altcineva şi continua exact de unde se întrerupsese. Iar oamenii chiar erau *ocupaţi*. Aveau şi altceva de făcut. Aşa că, treptat, prietenii lui Leonard începură să inventeze scuze cînd îi suna. Spuneau că au ore sau trebuiau să se întîlnească cu vreun profesor. Reduseră durata convorbirilor şi, după o vreme, chiar încetară să mai răspundă la telefon. Pînă şi Auerbach o făcuse. Acum se simţea vinovat şi de aceea o sunase pe Madeleine.

— Ştiam cu toţii că Leonard trece printr-o pasă proastă, zise el, dar n-am ştiut că e chiar *atît* de proastă.

Aşa ajunseră la ziua în care telefonul lui Auerbach sună pe la ora cinci după-amiaza. Bănuind că e Leonard, el nu răspunse. Dar telefonul continuă să sune şi să tot sune, iar în cele din urmă Auerbach nu mai suportă şi răspunse.

— Ken? zise Leonard cu o voce tremurătoare. Nu vrea să-mi treaca nota, Ken. N-o să pot absolvi.

— Cine-a zis una ca asta?

— Tocmai m-a sunat profesorul Nalbandian. Zice că nu mai am cînd să recuperez ce-am pierdut. Aşa că nu vrea să-mi treacă nota.

Auerbach n-a fost deloc surprins. Dar vulnerabilitatea din vocea lui Leonard, ţipătul lui de copil rătăcit în pădure, îl făcu pe Auerbach să vrea să spună ceva liniştitor.

— Nu-i neapărat aşa de rău. Măcar nu te pică.

— Nu asta-i ideea, Ken, spuse contrariat Leonard. Ideea-i că Nalbandian e unul din profesorii de la care speram să capăt o recomandare. Am ratat totul, Ken. Nu voi termina la timp, ca toată lumea. Dacă nu termin, or să-mi suspende bursa de la Pilgrim Lake. N-am nici un ban, Ken. Ai mei n-or să mă ajute. Nu ştiu cum o să mă descurc. N-am decît douăzeci şi doi de ani şi mi-am ratat viaţa!

Auerbach încercă să-i vorbească raţional, să-l calmeze, dar, indiferent ce argumente îi oferea, Leonard rămînea fixat pe ideea că situaţia în care se afla era absolut dezastruoasă. Se plîngea întruna că n-are bani, că nu fusese ajutat de părinţi, cum fuseseră majoritatea copiilor de la Brown, că fusese dezavantajat toată viaţa şi că acest fapt contribuise şi el la starea sa emoţională precară. Au întors lucrurile pe toate feţele mai bine de-o oră. Leonard sufla greu în receptor şi vocea îi suna din ce în ce mai disperată, iar Auerbach îşi epuizase argumentele şi începea să ofere soluţii care chiar şi lui i se păreau prosteşti, cum ar fi că Leonard nu trebuia să se mai gîndească atîta la el însuşi, că ar trebui să iasă şi să se uite la magnoliile înflorite din parc – văzuse magnoliile? –, că ar trebui să-şi compare situaţia cu a celor cu adevărat năpăstuiţi, minerii din minele de aur din America de Sud, tetraplegicii sau pacienţii cu scleroză multiplă avansată, şi că viaţa nu era chiar aşa de rea cum o descria Leonard. Şi atunci Leonard a făcut ceva ce nu mai făcuse niciodată. I-a închis telefonul în nas lui Auerbach. În toată perioada sa de manie telefonică, a fost singura dată cînd Leonard a închis primul şi asta l-a speriat pe Auerbach. A sunat din nou, dar nu i-a răspuns nimeni. În cele din urmă, după ce a vorbit cu încă vreo doi inşi care-l ştiau pe Leonard, Auerbach s-a hotărît să se ducă pînă pe strada Planet, unde l-a găsit pe Leonard într-o stare de agitaţie frenetică. După o lungă muncă de convingere, l-a înduplecat să-l lase să-l ducă la cabinetul medical, iar doctorul de acolo l-a internat peste noapte. A doua zi l-au trimis la spitalul Providence, unde era şi acum – la Secţia de psihiatrie, sub tratament.

Dacă ar fi avut mai mult timp, Madeleine ar fi putut separa şi identifica tumultul de sentimente care o năpădeau în acel moment. În prim-plan era o

senzaţie de panică. După ea veneau ruşinea şi furia că ea era ultima care afla. Dar, dincolo de toate, simţea o euforie ciudată, ce începea să clocotească.

— Îl ştiu pe Leonard de cînd a fost diagnosticat prima dată, zise Auerbach. În anul întîi de facultate. E bine dacă-şi ia medicamentele. Întotdeauna a fost bine. Acum are nevoie doar de un pic de sprijin. Practic, de-asta am sunat.

— Mulţumesc, spuse Madeleine. Mă bucur c-ai făcut-o.

— Pînă acum am fost cîţiva care am mers cu rîndul în orele de vizită. Dar toată lumea pleacă azi. Şi… nu ştiu… sînt sigur că s-ar bucura să te vadă.

— A zis el asta?

— N-a *zis-o*. Dar am trecut pe la el aseară şi sînt sigur că s-ar bucura.

Acestea fiind spuse, Auerbach îi dădu adresa spitalului şi numărul de telefon de la cabinetul asistentelor şi îşi luă la revedere.

Madeleine era de-acum profund motivată. Puse ferm receptorul în furcă, ieşi din cameră şi se îndreptă hotărîtă spre camera de zi.

Olivia era încă cu picioarele pe măsuţa de cafea şi aştepta să i se usuce unghiile. Abby îşi turna într-un pahar suc roz de fructe din blender.

— Trădătoarelor! strigă Madeleine.

— Poftim? spuse surprinsă Abby.

— Aţi ştiut! strigă Madeleine. Aţi ştiut de la-nceput că Leonard e în spital. De aia aţi zis că nu va fi la chef.

Abby şi Olivia schimbară o privire. Fiecare o aştepta pe cealaltă să vorbească.

— Aţi ştiut şi nu mi-aţi spus!

— Am făcut-o pentru binele tău, draga mea, spuse plină de solicitudine Abby. N-am vrut să te întristezi şi să-ncepi iar cu obsesiile. Păi, abia dacă te mai duceai la ore. Tocmai încercai să treci peste episodul cu Leonard şi ne-am gîndit…

— Cum ţi-ar plăcea dacă Whitney ar fi în spital şi eu nu ţi-aş spune?

— Asta e altceva, spuse Abby. Tu şi Leonard v-aţi despărţit. Nici măcar nu vă mai vorbeaţi.

— N-are importanţă, răspunse Madeleine.

— Eu şi Whitney sîntem încă împreună.

— Cum aţi putut să nu-mi spuneţi?

— Foarte bine, zise Abby. *Scuze!* Ne pare rău.

— M-aţi minţit.

Olivia dădu din cap, nepărînd dispusă să accepte una ca asta.

— Leonard e nebun, zise ea. Înţelegi? Îmi pare rău, Maddy, dar Leonard… e… nebun! N-a vrut să iasă din casă! Au trebuit să cheme paza şi să-i spargă uşa.

Aceste amănunte erau inedite. Madeleine le înregistră pentru o analiză ulterioară.

— Leonard nu e nebun, spuse ea. E doar deprimat. E o boală.

Habar n-avea dacă era sau nu o boală. Nu ştia nimic despre asta. Dar viteza cu care pescui această certitudine din senin avea avantajul de-a o face să creadă ce spunea.

Abby arăta în continuare înţelegătoare: o privea blajină şi ţinea capul înclinat într-o parte. Avea suc de fructe pe buza de sus.

— Pur şi simplu ne-am făcut griji pentru tine, Mad, spuse ea. Ne-am făcut griji c-ai putea să foloseşti asta ca pretext ca să te-mpaci cu Leonard.

— Aha, deci m-aţi protejat!

— Nu-i nevoie să fii sarcastică, spuse Olivia.

— Nu pot să cred că mi-am irosit ultimul an de facultate sub acelaşi acoperiş cu voi.

— Of, da, şi ce mare plăcere a fost să stăm cu tine! zise Olivia cu o voioşie feroce. Tu şi *Discursul îndrăgostit*. Mai scuteşte-mă! Mai ştii fraza aia pe care-o citezi tot timpul? Despre cum nimeni nu se-ndrăgosteşte pînă ce nu citeşte despre asta? Ei bine, tu nu faci *decît* să citeşti despre asta!

— Cred că vei fi de acord c-a fost foarte drăguţ din partea noastră să te chemăm să stai cu noi, spuse Abby, lingîndu-şi sucul de fructe de pe buze. Adică *noi* am găsit locul ăsta, am plătit avansul şi toate celelalte.

— Ce n-aş da să nu mă fi chemat deloc! spuse Madeleine. Poate c-atunci aş fi stat cu cineva în care puteam să am încredere.

— Hai să plecăm, spuse Abby, întorcîndu-i spatele lui Madeleine cu un aer ce părea să spună că nu mai au ce vorbi. Trebuie să mergem la ceremonie.

— Nu mi s-au uscat unghiile, spuse Olivia.

— Vino. E tîrziu.

Madeleine nu aşteptă să mai audă şi altceva. Se întoarse, se duse în camera ei, închise uşa şi aşteptă ca Abby şi Olivia să plece. Cînd se asigură că nu mai erau acolo, îşi adună echipamentul de absolvire – toca, roba, ciucurele – şi coborî în hol. Era 9:32. Avea douăsprezece minute ca să ajungă în campus.

Drumul cel mai scurt pînă pe deal – şi direcţia în care nu risca să le ajungă din urmă pe colegele ei de apartament – era pe Bowen. Însă nici strada Bowen nu era lipsită de pericole. Acolo locuia Mitchell, iar Madeleine n-avea nici un chef să se întîlnească din nou cu el. Dădu încet colţul şi, cum nu-l văzu, trecu rapid pe lîngă casa lui şi începu să urce panta.

Drumul era alunecos de la ploaie. Pînă a ajuns în vîrf, mocasinii lui Madeleine se umpluseră de noroi. Capul începu să-i bubuie din nou şi, cum se grăbea, de sub gulerul rochiei îi ajunse la nas un damf emanat de propriu-i corp. Se uită pentru prima dată şi la pată. Putea fi orice. Totuşi se opri, îşi trase roba peste cap şi îşi continuă drumul.

Şi-l imagină pe Leonard baricadat în garsonieră, cu agenţii de pază spărgîndu-i uşa, şi o cuprinse o tandreţe înfricoşată.

Totuşi ea era contracarată de senzaţia aceea de euforie, ca un balon ce se ridica în ea în ciuda crizei…

Ajunsă pe strada Congdon, grăbi pasul. După alte cîteva străzi, văzu mulţimile. Poliţia oprise circulaţia şi oameni în pardesie umpleau străzile Prospect şi College în faţa clădirii Facultăţii de Arte şi a bibliotecii. Vîntul se înteţea din nou, iar vîrfurile ulmilor se clătinau în văzduhul întunecat.

Trecînd pe lîngă Carrie Tower, Madeleine auzi o fanfară încălzindu-se. Cei de la studii postuniversitare şi studenţii de la Medicină se aliniau de-a lungul străzii Waterman, iar nişte reprezentanţi ai universităţii în haine de ceremonie verificau formaţia. Madeleine voi să treacă prin Arcada de la Faunce House ca să ajungă pe gazon, dar şirul acela îi bloca drumul. În loc să aştepte, înaintă pe lîngă Faunce House şi coborî treptele de la oficiul poştal, intenţionînd să ajungă pe gazon prin pasajul subteran. Dar cînd traversa acel spaţiu, îi veni o idee. Se uită din nou la ceas. Era 9:41. Mai avea patru minute.

Cutia poştală a lui Madeleine era printre cele din faţă, pe rîndul de jos. Se lăsă într-un genunchi ca să formeze codul, ceea ce o făcu să se simtă în acelaşi timp plină de speranţă şi vulnerabilă. Uşa de alamă se deschise, lăsînd la vedere caseta înnegrită de vreme. Înăuntru nu era decît un singur plic. Cu calm (căci candidaţii care reuşeau nu dădeau dovadă nici de nelinişte, nici de grabă), Madeleine îl scoase.

Era scrisoarea de la Yale, ruptă şi băgată într-un plic de plastic al Serviciilor Poştale Americane, pe care era scris cu majuscule: „Acest articol poştal a fost avariat în tranzitul către destinatar. Ne cerem scuze pentru întîrziere“.

Deschise plasticul sigilat şi scoase cu grijă plicul de hîrtie, încercînd să nu-l rupă şi mai tare. Fusese prins într-o maşină de triere. Ştampila poştei era din 1 aprilie 1982.

Oficiul poştal din Faunce House ştia tot ce era de ştiut despre scrisorile de acceptare. În fiecare an veneau cu duiumul: de la facultăţile de Medicină, de la Drept, de la programele postuniversitare. Studenţii îngenuncheaseră în faţa acestor cutii la fel cum o făcea şi ea acum, ca să scoată scrisori ce-i transformau instantaneu în bursieri Rhodes, asistenţi de senatori, reporteri începători, studenţi la Wharton. Deschizînd plicul, lui Madeleine îi trecu prin cap că era cam uşor.

> Stimată domnişoară Hanna,
>
> Prin prezenta vă informăm că Şcoala Postuniversitară Yale, specializarea Engleză, nu vă poate oferi un loc în anul universitar 1982-1983. În fiecare an primim un număr masiv de dosare ale unor candidaţi valoroşi şi ne pare rău că nu sîntem întotdeauna în măsură să

Nu scoase nici un sunet. Nu lăsă să se vadă nici un semn de dezamăgire. Îşi închise încet cutia poştală, răsucind cadranul cu numere, se ridică în picioare şi traversă cu spatele drept oficiul poştal. Lîngă uşă termină treaba începută de centrul de triere al poştei şi rupse scrisoarea în două, aruncînd bucăţile la coşul de gunoi.

Studenţii A, B, C şi D s-au înscris la Şcoala Postuniversitară Yale. Dacă A este redactorul ziarului Harvard Crimson, B este bursier Rhodes şi a publicat o monografie despre Paradisul pierdut în Milton Quarterly, C e un copil minune de nouăsprezece ani din Anglia, care vorbeşte rusa şi franceza şi e rudă cu prim-minisgtrul Margaret Thatcher, iar D este o studentă la Engleză al cărei dosar a inclus un eseu mediocru despre cuvintele de legătură din Perla lui Steinbeck şi un scor de 520 la secţiunea de logică a GRE-ului, care candidat n-are absolut nici o şansă să fie acceptat?

Fusese respinsă în aprilie, cu două luni în urmă. Soarta îi fusese pecetluită înainte de a se despărţi de Leonard, ceea ce însemna că singurul lucru pe care contase să-i ridice moralul în ultimele trei săptămîni fusese o iluzie. Încă o informaţie crucială care nu-i fusese împărtăşită.

Dinspre gazon se auzeau strigăte. Resemnată, Madeleine îşi puse toca pe cap ca pe o tichie pentru proşti. Ieşi din oficiul poştal şi urcă treptele către gazon.

Afară, pe spaţiul înverzit, rudele aşteptau începerea procesiunii. Trei fetiţe se suiseră în poala de bronz a statuii lui Henry Moore, unde zîmbeau şi se hlizeau, în timp ce tatăl lor îngenunchease în iarbă, ca să facă

fotografii. Grupuri de absolvenţi din generaţiile anterioare se plimbau cu pas legănat încoace şi încolo, bucurîndu-se de revedere, cu pălării de pai pe cap sau cu şepci de baseball Brown decorate cu anul promoţiei din care făceau parte.

În faţă la Sayles Hall lumea începu să ovaţioneze. Madeleine privi cum un absolvent din paleolitic, un locuitor al mlaştinilor înveşmîntat într-un blazer cu dungi, îşi făcu apariţia împins de o suită de nepoţi sau strănepoţi blonzi. Din scaunul cu rotile se înălţă în văzduhul primăverii un mănunchi de baloane cu heliu, fiecare balon roşu avînd inscripţionat pe el cu maroniu „Promoţia 1909“. Bătrînul accepta aplauzele cu mîna ridicată. Rînjea, arătîndu-şi dinţii lungi, lugubri, iar faţa îi radia de satisfacţie sub pălăria rotundă şi înfoiată.

Madeleine îl urmări pe bătrînul fericit trecînd pe dinaintea ei. În acel moment orchestra începu să cînte muzica pentru procesiune şi marşul de absolvire porni. Rectorul universităţii, înveşmîntat într-o robă de catifea cu dungi şi o pălărie florentină, conducea alaiul, cu o lance medievală în mînă. După el veneau plutocraţii din consiliul de administraţie şi membrii roşcaţi şi macrocefalici ai familiei Brown, precum şi tot felul de cancelari şi decani. Absolvenţii începură să curgă doi cîte doi dinspre Wayland Arch, traversînd gazonul. Convoiul o porni pe lîngă University Hall în direcţia porţilor Van Wickel, unde erau înghesuiţi părinţii, inclusiv Alton şi Phyllida.

Madeleine urmărea marşul, aşteptînd o ocazie să i se alăture. Se uita după cineva cunoscut – prietena ei Kelly Traub sau chiar Lollie şi Pookie Ames. În acelaşi timp, teama c-ar putea da din nou peste Mitchell sau peste Olivia şi Abby o făcea să stea deoparte, ascunsă parţial în spatele unui tată pîntecos, ce căra o cameră video.

Nu mai ţinea minte pe ce parte trebuia să-i atîrne ciucurele: pe stînga sau pe dreapta.

Promoţia avea aproape o mie două sute de absolvenţi. Veneau doi cîte doi, zîmbind şi rîzînd, agitînd pumni victorioşi în aer şi bătîndu-şi palmele. Dar toţi cei care treceau îi erau complet necunoscuţi lui Madeleine. După patru ani de facultate, nu ştia pe nimeni.

Nu trecuseră decît vreo sută de absolvenţi, dar Madeleine nu-i mai aşteptă pe ceilalţi. Oricum, faţa pe care voia s-o vadă nu era acolo. Se întoarse şi trecu înapoi prin arcada de la Faunce House, luînd-o apoi pe Waterman în direcţia străzii Thayer. Grăbindu-se, aproape fugind, şi ţinîndu-şi toca cu o mînă, ajunse la colţ, unde se circula mai uşor. După un minut opri un taxi şi îi spuse şoferului s-o ducă la spitalul Providence.

*

Tocmai terminaseră de fumat iarba cînd şirul începu să se mişte.

Mitchell şi Larry stăteau de jumătate de oră în umbra friguroasă din Wriston Quad, în mijlocul unui şir negru de absolvenţi care se întindea de la gazonul principal de-a lungul aleii interminabile ce ducea la arcada acoperită cu iederă din spatele lor, iar de-acolo afară, pe strada Thayer. Trotuarele înguste ordonau rîndul în faţă şi în spate, dar în spaţiul deschis al curţii acesta se umfla, transformîndu-se într-o petrecere în aer liber. Lumea circula şi se învălmăşea.

Mitchell se interpuse în calea vîntului, astfel încît Larry să poată aprinde ţigara. Toată lumea se plîngea de frig şi se mişca încoace şi încolo, ca să se încălzească.

Existau o sumedenie de modalităţi de a sfida festivităţile zilei. Unii îşi puseseră tocile strîmb. Alţii îşi lipiseră pe ele abţibilduri sau le vopsiseră. Fetele optaseră pentru fulare cu pene, ochelari de soare sau cercei reflectorizanţi, ca nişte mini-globuri de discotecă. Înainte de a lua ţigara de marijuana de la Larry şi de a sfida astfel în propriul său mod solemnitatea zilei, Mitchell făcu observaţia că astfel de necuviinţe erau obişnuite la ceremoniile de absolvire şi, ca urmare, la fel de încetăţenite ca şi tradiţiile pe care încercau să le submineze.

— *Gaudeamus igitur*, zice el, trăgînd din ţigară.

Ca un ou înghiţit de un şarpe negru, semnalul de pornire avansă, printr-un peristaltism aproape invizibil, de-a lungul meandrelor formate de cei adunaţi. Dar deocamdată nimeni nu părea să se mişte. Mitchell se tot uita înainte, ca să vadă ce se întîmplă. În cele din urmă semnalul ajunse la cei din faţa lui Larry şi Mitchell şi, dintr-odată, tot şirul se urni.

Îşi treceau ţigara de la unul la altul, de-acum fumînd-o mai repede.

În faţa lor Mark Klemke mişcă din sprîncene şi zise:

— Sînt gol puşcă pe sub roba asta.

Mulţi îşi aduseseră aparatele de fotografiat. În reclame de tot felul li se spusese să imortalizeze acest moment, aşa că o făceau.

Era posibil să te simţi, în acelaşi timp, superior celorlalţi şi exclus.

La grădiniţă te aliniau în ordine alfabetică. În excursiile din clasa a patra îţi luai colegul de mînă şi treceaţi împreună pe lîngă boul moscat sau turbina cu aburi. Şcoala era o continuă aliniere, culminînd cu cea de acum. Mitchell şi Larry ieşiră încet din umbra înfrunzită din Wriston Quad. Pămîntul era încă rece, neatins de lumina soarelui. Nişte glumeţi urcaseră pe statuia lui Marc Aureliu şi puseseră o tocă pe creştetul stoicului. Calul

său avea un „82“ vopsit pe şoldul de oţel. După ce coborîră treptele de-a lungul teatrului Leeds, urcară pe lîngă Sayles Hall şi Richardson pînă pe gazon. Cerul parcă era dintr-un tablou de El Greco. Programul cuiva se rostogoli pe lîngă ei.

Larry îi întinse lui Mitchell mucul ţigării, dar acesta refuză.

— Sînt deja ameţit, zise el.

— Şi eu.

Cu paşi mici, ca nişte puşcăriaşi cu lanţuri la picioare, se apropiară de scena acoperită care fusese ridicată în faţă la University Hall, dinaintea unei mări de scaune pliante albe. La capătul aleii şirul se opri. Simţindu-se cuprins de un val de oboseală, Mitchell îşi aminti de ce nu-i plăcea să se drogheze de dimineaţă. După fluxul iniţial de energie, ziua devenea un bolovan care trebuia împins la deal. Va trebui să înceteze să mai fumeze marijuana în timpul călătoriei. Va trebui să scape de obiceiurile proaste.

Şirul începu să se mişte din nou. Printre ulmi Mitchell zări siluetele clădirilor din centru, iar apoi, chiar în faţă, apărură porţile Van Wickel, prin care se pomeni purtat împreună cu o mie de alţi colegi.

Lumea scotea chiotele de rigoare, aruncîndu-şi tocile în aer. Mulţimea de dincolo de porţi era compactă şi tînjea să-şi vadă odraslele. Din puzderia de feţe părinteşti de vîrstă mijlocie, apărură cu o claritate uimitoare şi cele ale părinţilor lui Mitchell. Deanie, într-un blazer albastru şi un pardesiu London Fog, se lumină la vederea fiului său cel mai mic, uitînd, se pare, că nu fusese de acord ca Mitchell să meargă la facultate pe Coasta de Est şi să fie stricat de liberali. Lillian flutura ambele mîini, aşa cum fac cei mici de statură cînd vor să atragă atenţia. Sub efectul alienant al marijuanei, ca să nu mai vorbim de cei patru ani de facultate, pe Mitchell îl deprimară cozorocul lipsit de gust, din material de blugi, pe care îl purta mama lui şi lipsa generală de rafinament a părinţilor săi. Dar se întîmpla ceva cu el. Porţile acelea îşi făceau deja efectul asupra lui, căci, ridicînd mîna ca să le facă semn alor lui, Mitchell se simţi din nou ca la zece ani: îi dădură lacrimile, sufocat de iubire pentru aceste două fiinţe care, la fel ca nişte figuri mitice, avuseseră pe tot parcursul vieţii lui abilitatea de a se pierde în fundal, de a se transforma în piatră sau lemn, dar de a se reînsufleţi mereu în momente cheie ca acesta, pentru a fi martorii glorioasei sale călătorii. Lillian avea un aparat de fotografiat şi făcea poze. Aşa că Mitchell nu trebuia să-şi mai bată capul cu asta.

Împreună cu Larry, Mitchell se năpusti pe lîngă mulţimea care aclama şi o luă în jos pe strada College. Se uită după familia Hanna, dar nu-i zări.

Nici pe Madeleine n-o văzu.

La poalele pantei alaiul îşi pierdu elanul şi, luînd-o înspre trotuar, cei din promoţia 1982 se transformară în spectatori.

Mitchell îşi dădu jos toca şi îşi şterse fruntea. Nu prea avea chef de sărbătorit. Facultatea fusese uşoară. Ideea că absolvirea era o realizare de vreun fel i se părea rizibilă. Dar de distrat se distrase de minune, iar acum era aproape reverenţios de entuziasmat, aşa că îşi aplaudă colegii, încercînd să participe atît cît putea la atmosfera sărbătorească.

Prin minte nu-i trecea nici un gînd religios şi nici nu recita Rugăciunea lui Iisus cînd îl observă pe profesorul Richter mărşăluind la vale, către el. Acum venea brigada de cadre didactice – profesori şi conferenţiari în robe academice de gală, cu capişoanele doctorale tivite cu catifeaua specifică disciplinei fiecăruia şi căptuşită cu satinul ce simboliza universităţile unde studiaseră *ei*: cărămiziul Harvardului, verdele de la Dartmouth, azuriul de la Tufts.

Mitchell a fost surprins că profesorul Richter lua parte la o asemenea ceremonie prostească. În loc să fie acasă şi să citească din Heidegger, era aici, îşi pierdea vremea mărşăluind pe deal în jos cu ocazia încă unei absolviri, ba chiar, din cîte se părea, profund exaltat.

În acest moment cu adevărat final al carierei sale de student, Mitchell rămase cu această imagine uimitoare: *Herr Doktor* profesor Richter trecînd în pas săltat pe dinaintea lui, cu faţa luminată de o bucure copilărească, pe care n-o afişase niciodată în sala seminarului „Religie şi alienare“. Ca şi cînd Richter ar fi găsit leacul pentru alienare. Ca şi cînd ar fi învins vremurile.

*

— Felicitări! îi zise şoferul de taxi.

Madeleine ridică privirea, nedumerită o clipă, apoi îşi aminti cum era îmbrăcată.

— Mulţumesc, spuse ea.

Cum majoritatea străzilor din jurul campusului erau blocate, şoferul trebui să ocolească, luînd-o în jos pe strada Hope pînă la Wickenden.

— Eşti studentă la Medicină?

— Poftim?

Şoferul îşi ridică mîinile de pe volan.

— Mergem la spital, nu? Deci m-am gîndit că poate ai de gînd să te faci doctor.

— Nu, eu nu, răspunse ea aproape inaudibil, uitîndu-se pe fereastră.

Şoferul pricepu mesajul şi nu mai zise nimic tot restul drumului.

Cînd taxiul trecu podul, Madeleine îşi scoase toca şi roba. Interiorul maşinii mirosea a deodorant auto, o aromă blîndă, de genul vaniliei. Lui Madeleine îi plăcuseră întotdeauna deodorantele. Nu dăduse importanţă acestui fapt pînă ce nu-i spusese Leonard că asta denota o dorinţă din partea ei de a evita realităţile neplăcute.

— Nu poţi să spui că nu mai miroase urît în cameră, îi zisese el. Doar că nu mai simţi tu.

Crezuse că-l prinsese cu o inconsecvenţă logică şi exclamase:

— Cum poate o cameră mirosi urît dacă miroase frumos?

Iar Leonard îi răspunse:

— Ei, încă miroase urît, evident. Tu confunzi proprietăţile cu substanţa.

Acesta era genul de conversaţie pe care-l avea cu Leonard. Era unul din motivele pentru care-i plăcea atît de mult de el. Mergeai undeva, făceai ceva, şi un deodorant dădea naştere unui mini-simpozion.

Acum se întrebă însă dacă nu cumva multitudinea aceasta de gînduri ramificate îl adusese de fapt unde era.

Taxiul se opri în faţa unui spital care semăna cu un motel Holiday Inn ce îmbătrînise urît. Înaltă de şapte etaje şi cu o faţadă de sticlă, clădirea albă părea jegoasă, ca şi cînd ar fi absorbit mizeria de pe străzile alăturate. Urnele de beton care flancau intrarea n-aveau flori, ci doar mucuri de ţigară. O siluetă străvezie, care te făcea să te gîndeşti la boli profesionale şi la ghinionul pe care îl au unii muncitori, se împingea cu un cadru de mers pe uşile automate, care funcţionau perfect.

În holul ca un atrium Madeleine o coti greşit de două ori pînă să găsească recepţia. Recepţionera îi aruncă o singură privire şi o întrebă:

— Ai venit pentru Bankhead?

Madeleine rămase perplexă. Apoi se uită în sala de aşteptare şi văzu că e singura persoană albă de-acolo.

— Da.

— Nu te pot lăsa încă să urci. Deja sînt prea mulţi acolo. Cum coboară careva, îşi dau voie sus.

Asta era încă o surpriză. Colapsul emoţional al lui Leonard şi imaginea aceea de adult nefuncţional pe care o degaja nu se potrivea cu acest surplus de vizitatori. Madeleine era geloasă pe misterioasa lui companie.

Îşi trecu numele în registru şi se aşeză pe un scaun, cu faţa la lifturi. Mocheta avea un model relaxant, cu pătrate albastre, fiecare încadrînd un desen de copil: un curcubeu, un inorog, o familie fericită. Lumea îşi adusese

de mîncare: recipiente de polistiren cu pui condimentat şi costiţă la grătar. Pe scaunul din faţa ei dormea un copilaş.

Madeleine se uită la mochetă, dar fără folos.

După douăzeci de minute interminabile uşile liftului se deschiseră şi din el ieşiră doi tineri albi. Madeleine se linişti văzînd că ambii erau bărbaţi. Unul era înalt, cu o freză înfoiată, în formă de stup, celălalt scund şi îmbrăcat cu un tricou cu faimoasa fotografie a lui Einstein scoţînd limba.

— Mi s-a părut că-i OK, zise primul tip. Mi s-a părut că-i mai bine.

— Asta e mai bine? Doamne, am nevoie de-o ţigară!

Trecură pe lîngă Madeleine fără s-o observe.

De îndată ce dispărură, Madeleine se duse la recepţie.

— Etajul trei, îi spuse femeia, dîndu-i un permis de intrare.

Liftul încăpător, conceput să transporte tărgi şi echipament medical, urcă încet numai cu Madeleine. Trecînd pe lîngă secţiile de Obstetrică şi Reumatologie, pe lîngă Osteologie şi Oncologie, pe lîngă toate bolile care i se puteau întîmpla trupului, dar care nu i se întîmplaseră lui Leonard, o duse la Secţia de psihiatrie, unde ce li se întîmpla oamenilor se întîmpla în cap. Influenţată de filme, se pregătise să dea peste un loc ca o închisoare. Dar în afară de un buton roşu, care deschidea uşile duble din afară (şi care nu avea un corespondent pe *interior*), existau puţine semne de detenţie. Coridorul era vopsit în verde deschis, iar linoleumul curat lună scîrţîia sub picioare. Lîngă perete se găsea un cărucior cu mîncare. Puţinii pacienţi care se vedeau prin saloane – „bolnavi la cap“, nu se putu abţine să-şi zică Madeleine – îşi treceau vremea la fel ca toţi convalescenţii: citind, dormitînd, uitîndu-se pe fereastră.

Întrebă de Leonard Bankhead şi o asistentă o conduse în salonul de zi de la capătul coridorului.

De îndată ce intră, lumina o făcu să tresară. Luminozitatea salonului părea să fie ea însăşi un tratament împotriva depresiei. Erau interzise orice fel de umbre. Madeleine îşi îngustă ochii, uitîndu-se în jur la mesele melaminate, la care pacienţi în halate şi papuci stăteau singuri sau în compania vizitatorilor încălţaţi cu pantofi. Într-un colţ, pe un raft înalt, se găsea un televizor prins în bolţuri, cu sonorul dat tare. De la ferestrele aşezate la intervale regulate se vedeau acoperişurile ascuţite ce coborau către golf.

Leonard stătea pe un scaun, la vreo cinci metri distanţă. Un tip cu ochelari vorbea cu el, aplecat în faţă.

— Deci aşa, Leonard, spunea individul cu ochelari. Ţi-ai elaborat o mică boală la cap ca s-ajungi aici şi să ai parte de ceva tratament. Iar acum, că eşti aici şi ai parte de ceva tratament, îţi dai seama că poate nu stai chiar aşa de rău cum ai crezut.

Leonard părea să asculte cu atenţie ce spunea individul. Nu era îmbrăcat în haine de spital, aşa cum se aşteptase Madeleine, ci în haine obişnuite: cămaşă de lucru, pantaloni cu buzunare, basma albastră pe cap. Nu-i lipseau decît bocancii. În picioare Leonard avea papuci de spital deschişi la vîrf şi şosete. Barba îi era mai lungă ca de obicei.

— Ai avut nişte probleme pe care psihoterapia nu le-a rezolvat, spuse tipul cu ochelari, aşa că te-ai văzut nevoit să le amplifici, ca să le poţi aduce într-o arenă mai mare şi să le rezolvi.

Oricine va fi fost individul, părea extrem de satisfăcut de interpretarea lui. Se lăsă pe spate, privindu-l pe Leonard ca şi cînd ar fi aşteptat aplauze.

Madeleine profită de ocazie ca să înainteze.

Văzînd-o, Leonard se ridică de pe scaun.

— Madeleine. Salut, spuse el încet. Mulţumesc c-ai venit.

Aşa stăteau deci lucrurile: gravitatea situaţiei în care se găsea Leonard conta mai mult decît faptul că se despărţiseră. Anula despărţirea. Ceea ce însemna că-l putea îmbrăţişa dacă avea chef.

N-o făcu însă. Se temea că atingerea fizică ar putea contraveni regulamentului.

— Îl cunoşti pe Henry? spuse Leonard, respectînd formalităţile. Madeleine, ţi-l prezint pe Henry. Henry, ea e Madeleine.

— Bine-ai venit la orele de vizită, zise Henry.

Avea o voce gravă, vocea autorităţii. Era îmbrăcat într-un sacou de madras, un pic strîmt la subsuori, şi o cămaşă albă.

Teribila luminozitate a încăperii avea efectul de a transforma în suprafeţe reflectorizante ferestrele înalte cît peretele, deşi afară era încă ziuă. Madeleine îşi văzu imaginea fantomă uitîndu-se la un Leonard la fel de fantomatic. O tînără care nu avea vizitatori, îmbrăcată într-un halat şi cu părul răvăşit şi nepieptănat, mergea de jur împrejurul camerei, bolborosind ceva pentru sine.

— Drăguţ loc, nu? spuse Leonard.

— Pare OK.

— E spital de stat. Aici vin oamenii dacă n-au bani să se ducă în locuri precum Silverlake.

— Leonard e puţin dezamăgit că nu se află printre depresivii de categorie superioară, explică Henry.

Madeleine nu ştia cine e Henry sau ce făcea el acolo. Veselia lui denota insensibilitate, dacă nu chiar răutate. Dar lui Leonard nu părea să-i pese. Accepta tot ce spunea Henry cu o sete de discipol. Acest lucru şi felul în care îşi sugea din cînd în cînd buza de sus erau singurele indicii că ceva nu era în regulă cu el.

— Cealaltă faţă a urii de sine e grandomania, observă Leonard.

— Exact, spuse Henry. Aşa că, dacă tot ai de gînd să-ţi pierzi minţile, măcar s-o faci ca Robert Lowell.

Nici expresia „să-ţi pierzi minţile" nu i se păru lui Madeleine tocmai ideală. I-o luă în nume de rău lui Henry. În acelaşi timp însă faptul că Henry bagateliza boala lui Leonard sugera că, probabil, nu era chiar atît de gravă.

Poate că abordarea lui Henry era cea corectă. Madeleine era dispusă să accepte orice îndrumări. Dar să glumească nu se credea în stare. Se simţea dureros de stîngace şi legată la limbă.

Madeleine nu fusese niciodată apropiată de cineva diagnosticat cu o boală mintală. Evita instinctiv oamenii dezechilibraţi. Oricît de egoist ar fi părut, asta însemna să fii o Hanna, adică o persoană optimistă, privilegiată, protejată şi exemplară. Dacă exista ceva ce nu o caracteriza pe Madeleine Hanna, acest ceva era dezechilibrul psihic. Cel puţin aşa plănuise. Dar după ce l-a găsit pe Billy Bainbridge în pat cu două femei, Madeleine a descoperit că se poate lăsa pradă unei tristeţi neputincioase nu foarte diferite de depresia clinică, iar în ultimele săptămîni, cît bocise în camera ei din cauza despărţirii de Leonard, se topise pe picioare şi făcuse sex cu Thurston Meems, punîndu-şi ultimele speranţe în admiterea la o şcoala postuniversitară unde nici măcar nu era sigură că vrea să meargă, zdrobită de dragoste, de promiscuitatea fără noimă şi de neîncredere în sine, Madeleine recunoscu faptul că ea şi o persoană bolnavă psihic nu erau neapărat categorii ce se excludeau reciproc.

Îşi aminti un pasaj din Barthes: *Orice îndrăgostit este nebun, se spune. Dar putem noi oare imagina un nebun îndrăgostit?*[24]

— Leonard îşi face griji că-l vor ţine aici la nesfîrşit, dar nu cred că e cazul.

Henry vorbea din nou.

— Eşti bine, Leonard. Spune-i doctorului ce mi-ai spus mie. Te ţin doar sub observaţie.

— Doctorul trebuie să sune în orice clipă, o informă Leonard pe Madeleine.
— Ţi-ai elaborat o mică boală la cap ca s-ajungi aici şi să ai parte de ceva tratament, repetă Henry. Acum te simţi mai bine şi eşti gata să mergi acasă.
Leonard se aplecă în faţă, numai urechi.
— Nu vreau decît să scap de-aici, spuse el. Am rămas cu media neîncheiată la trei materii. Nu vreau decît să mi le închei şi să termin facultatea.
Madeleine nu-l văzuse niciodată pe Leonard atît de docil. Student silitor şi cel mai cuminte pacient.
— Asta-i bine, spuse Henry. E ceva sănătos. Îţi vrei viaţa înapoi.
Leonard îşi mută privirea de la Henry la Madeleine şi repetă automat:
— Îmi vreau viaţa înapoi. Vreau să ies de-aici, să-mi dau examenele şi să termin facultatea.
O asistentă îşi vîrî capul pe uşă:
— Leonard? Te caută doctoriţa Shieu la telefon.
Leonard se ridică, entuziast ca la un interviu pentru o slujbă.
— Acu-i acu', zise el.
— Spune-i doctoriţei ce mi-ai spus şi mie, zise Henry.
După plecarea lui Leonard au rămas amîndoi tăcuţi. În cele din urmă Henry vorbi.
— Bănuiesc că eşti prietena lui Leonard, spuse el.
— În momentul de faţă nu-i foarte clar, răspunse Madeleine.
— E într-o stare de fugă.
Henry îşi roti arătătorul în aer.
— O bandă de magnetofon care se tot învîrte.
— Dar tocmai i-ai spus că e bine.
— Păi, asta are nevoie să audă.
— Dar tu nu eşti doctor, zise ea.
— Nu, răspunse Henry. Dar sînt student la psihologie. Ceea ce înseamnă că am citit o grămadă de Freud.
Faţa i se lăţi într-un rînjet stîngaci, cochet, răutăcios.
— Şi cînd te gîndeşti, răspunse sec Madeleine, că trăim în vremuri post-freudiene.
Henry primi lovitura aproape cu plăcere.
— Dacă *eşti* prietena lui Leonard, zise el, sau dacă te gîndeşti *să devii* prietena lui Leonard – sau te gîndeşti să te împaci cu el –, sfatul meu ar fi să

n-o faci.

— Totuşi cine eşti tu?

— Cineva care ştie din proprie experienţă cît de tentant e să crezi că poţi să-i salvezi pe alţii cu iubirea ta.

— Aş fi jurat că abia ne-am cunoscut, spuse Madeleine. Şi că nu ştii nimic despre mine.

Henry se ridică. Cu un aer uşor jignit, dar cu o neştirbită încredere în sine, îi zise:

— Oamenii nu-i salvează pe alţii. Oamenii se salvează pe ei înşişi.

Plecă şi-o lăsă să mediteze la asta.

Femeia cu părul nepieptănat se uita fix la televizor, legîndu-şi şi dezlegîndu-şi cordonul de la halat. O tînără de culoare, ea însăşi de vîrsta studenţiei, stătea la o masă cu nişte adulţi care păreau părinţii ei. Dădeau impresia că se simt în largul lor acolo.

După cîteva minute Leonard se întoarse. Femeia cu părul nepieptănat strigă:

— Hei, Leonard! Ai văzut cumva dacă ne-aduc prînzul?

— Nu, spuse Leonard. Nu încă.

— Mi-ar prinde bine un prînz.

— Într-o jumătate de oră vine şi prînzul, zise amabil Leonard.

Avea mai degrabă aer de doctor, nu de pacient. Femeia părea să aibă încredere în el. Dădu din cap şi se întoarse.

Leonard se aşeză şi se aplecă în faţă, dînd dintr-un picior.

Madeleine încerca să găsească ceva de spus, dar orice-i trecea prin minte suna ca un atac. *De cînd eşti aici? De ce nu mi-ai spus? E adevărat c-ai fost diagnosticat acum trei ani? De ce nu mi-ai spus că iei medicamente? Colegele mele de cameră ştiau şi eu nu!*

Pînă la urmă nu zise decît:

— Ce-a spus medicul?

— Nu vrea să-mi dea drumul încă, spuse calm Leonard, suportînd vestea cu stoicism. Nu vrea nici măcar să *discute* despre asta.

— Fă cum spune ea. Rămîi aici şi odihneşte-te. Sînt sigură că-ţi poţi termina facultatea de aici.

Leonard se uită într-o parte şi-ntr-alta, apoi vorbi încet, ca să nu-l audă nimeni:

— Mai mult de-atît nu pot să fac. Cum spuneam, e un spital de stat.

— Adică?

— Adică aproape totul se reduce la îndoparea oamenilor cu medicamente.

— Tu iei ceva?

Leonard ezită înainte de a-i răspunde.

— În primul rînd litiu. Pe care-l iau de ceva timp. Acum îmi recalibrează doza.

— Te ajută?

— Are şi efecte secundare, dar da. În esenţă, răspunsul e da.

Era greu de spus dacă aşa stăteau într-adevăr lucrurile sau aşa voia Leonard să stea. Părea că studiază atent faţa lui Madeleine, ca şi cînd aceasta i-ar fi putut furniza nişte informaţii cruciale.

Brusc, se întoarse şi îşi privi chipul reflectat în geam, frecîndu-şi obrajii.

— Nu ne lasă să ne bărbierim decît o dată pe săptămînă, spuse el. Un infirmier trebuie să fie întotdeauna de faţă.

— De ce?

— Din cauza lamelor. De-aia arăt în halul ăsta.

Madeleine se uită în jur, ca să vadă dacă era cineva pe-aproape. Nu era nimeni.

— De ce nu m-ai sunat? întrebă ea.

— Ne-am despărţit.

— Leonard! Dacă aş fi ştiut că eşti deprimat, n-ar mai fi contat.

— Despărţirea e tocmai motivul pentru care am fost deprimat, zise Leonard.

Asta era ceva nou. Era o veste bună: într-un fel nepotrivit, dar incontestabil.

— Te-am sabotat pe tine şi m-am sabotat şi pe mine, spuse Leonard. Acum îmi dau seama de asta. Pot gîndi ceva mai clar. Cînd creşti într-o familie ca a mea, o familie de alcoolici, începi să percepi patologicul şi disfuncţionalitatea ca pe ceva normal. Patologicul şi disfuncţionalitatea sînt pentru mine ceva normal. Ce nu-i normal e să simţi…

Se întrerupse. Înclină capul, ochii lui închişi la culoare fixară linoleumul şi el continuă:

— Mai ştii cînd mi-ai zis că mă iubeşti? Mai ţii minte? Vezi, tu poţi face asta, pentru că eşti o persoană normală, care a crescut într-o familie normală, iubitoare. Îţi poţi asuma un astfel de risc. În familia *mea* însă n-aveam obiceiul să ne spunem că ne iubim. Aveam obiceiul să ţipăm unii la alţii. Deci ce fac eu cînd îmi spui că mă iubeşti? Mă apuc să subminez declaraţia. Mă apuc s-o resping scoţîndu-ţi ochii cu Roland Barthes.

Depresia nu afecta neapărat felul în care arăta cineva. Numai felul în care-şi mişca buzele, sugîndu-le şi muşcîndu-şi-le din cînd în cînd, sugera că Leonard era sub tratament.

— Aşa c-ai plecat, continuă el. M-ai părăsit. Şi bine-ai făcut, Madeleine.

Leonard se uita acum direct la ea, cu chipul plin de tristeţe.

— Sînt marfă stricată, zise el.

— Nu-i adevărat.

— În ziua aia, după ce-ai plecat, m-am culcat şi nu m-am mai ridicat din pat o săptămînă. Am zăcut acolo, gîndindu-mă cum am dat cu piciorul la cea mai mare şansă pe care-am avut-o vreodată de-a fi fericit în viaţă. Cea mai mare şansă pe care-am avut-o de a fi împreună cu o persoană deşteaptă, inteligentă şi normală. Tipul de persoană cu care aş putea forma o echipă.

Se aplecă în faţă şi se uită cu intensitate în ochii lui Madeleine.

— Îmi pare rău, spuse el. Îmi pare rău că sînt genul care e în stare să facă aşa ceva.

— Acum nu-ţi face griji din astea, zise Madeleine. Trebuie să te gîndeşti numai cum să te simţi mai bine.

Leonard clipi de trei ori, în succesiune rapidă.

— Voi rămîne aici cel puţin încă trei săptămîni, zise el. Ratez ceremonia de absolvire.

— Oricum nu te-ai fi dus.

Leonard zîmbi pentru prima dată.

— Probabil că ai dreptate. Cum a fost?

— Nu ştiu, spuse Madeleine. Are loc chiar acum.

— Chiar acum?

Leonard se uită pe geam, ca şi cînd ar fi putut să verifice.

— Şi tu nu eşti acolo?

Madeleine clătină din cap.

— N-am avut chef.

Femeia în halat, care înconjurase încet încăperea, se apropia acum de ei. Leonard îi şopti lui Madeleine:

— Ai grijă cu asta. Se poate repezi la tine într-o secundă.

Femeia îşi tîrî picioarele mai aproape şi se opri. Îndoindu-se din genunchi, o studie pe Madeleine.

— Tu ce eşti? întrebă ea.

— Ce sînt?

— De unde-i neamul tău?

— Din Anglia, zise Madeleine. La origini.

— Semeni cu Candice Bergen.
Se întoarse şi rînji spre Leonard.
— Iar tu eşti agentul 007!
— Sean Connery, spuse Leonard. În persoană.
— Arăţi ca agentul 007 dus dracului! spuse femeia.
În tonul ei era ceva ameninţător. Nevrînd să rişte, Leonard şi Madeleine nu mai ziseră nimic pînă cînd nu plecă de lîngă ei.
Femeia în halat se încadra în peisajul de-aici. Leonard nu, după părerea lui Madeleine. Era aici numai din cauza intensităţii trăirii sale. Dacă ar fi ştiut de la început despre afecţiunea lui maniaco-depresivă, despre familia lui destrămată, despre dependenţa lui de psihanalişti, Madeleine nu şi-ar fi permis niciodată să se implice atît de puternic emoţional. Dar acum, că era implicată emoţional, n-avea ce să regrete. Faptul că simţea ceva atît de puternic era o justificare în sine.
— Cum a rămas cu laboratorul de la Pilgrim Lake? întrebă ea.
— Nu ştiu, clătină din cap Leonard.
— Au aflat?
— Nu cred.
— Oricum, ar trebui să-ncepi abia în septembrie, zise Madeleine. Pînă atunci mai e mult.
Televizorul trăncănea în continuare, suspendat în cîrligele lui. Leonard îşi sugea buza de sus în felul acela nou şi ciudat.
Madeleine îl apucă de mînă.
— Merg cu tine dacă vrei, îi spuse ea.
— Serios?
— Poţi să-ţi dai aici examenele pe care le mai ai. Putem rămîne în Providence peste vară şi apoi ne mutăm acolo în septembrie.
Leonard tăcea, gîndindu-se la ce i se spunea.
Madeleine îl întrebă:
— Crezi c-ai face faţă? Sau e mai bine doar să te odihneşti o vreme?
— Cred că fac faţă, zise Leonard. Vreau să m-apuc iar de lucru.
Tăcură amîndoi şi se priviră.
Leonard se aplecă spre ea.
— „Odată mărturisit“, zise el, citîndu-l pe Barthes din memorie, „primul «Eu te iubesc» nu mai înseamnă nimic“.
Madeleine se încruntă.
— Iar te legi de asta?

— Nu, dar… gîndeşte-te. Asta înseamnă că prima mărturisire *înseamnă* ceva.

Ochii lui Madeleine se luminară.

— Ceea ce înseamnă că eu am terminat, zise ea.

— Eu nu, spuse Leonard, ţinînd-o de mînă. Eu nu.

1. „Suferinţă jalnică“ şi „Clitorisuri“.
2. Perspectivă, Binevoitor, Speranţă, Întîlnire.
3. Cantina Universităţii Brown.
4. Joc de cuvinte bazat pe numele personajului, Brick, care în limba engleză înseamnă „cărămidă“.
5. Una din frăţiile cu cea mai îndelungată tradiţie din Statele Unite. Frăţiile sînt organizaţii studenţeşti numite după literele alfabetului grecesc.
6. Cocteil pe bază de rom, lichior de curaçao şi suc de fructe.
7. Graduate Record Examination – examen standardizat necesar pentru admiterea în învăţămîntul postuniversitar în Statele Unite.
8. Restaurant din campus administrat de universitate.
9. Joc cu o minge din materiale textile sau din piele, umplută cu nisip, biluţe etc.
10. Roland Barthes, *Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit*, trad. din limba franceză de Sorina Dănăilă, Editura Cartier, Chişinău, 2007, p. 7.
11. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 11.
12. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 47.
13. *Idem*, p. 48.
14. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 130.
15. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 160.
16. *Ibidem.*
17. Sintagma „Centura Bibliei“ se referă la statele din sudul S.U.A., în care domină protestantismul evanghelic.
18. *Toga party* e un soi de petrecere tradiţională din campusurile nord-americane, la care invitaţii se costumează în togi. Tradiţia a fost consacrată de filmul *Animal House* din 1978.
19. James Joyce, *Ulise*, traducere şi note de Mircea Ivănescu, Editura Univers, Bucureşti, 1984, vol. 2, p. 29.
20. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 179.
21. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 194.
22 William James, *Tipurile experienţei religioase*, traducere din limba engleză de Mihaela Căbulea, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998, p. 20.
23. *Imitaţiunea lui Hristos* este opera misticului medieval Thomas à Kempis, iar *Norul necunoaşterii* este lucrarea unui mistic anonim din a doua jumătate a secolului IV.
24. Roland Barthes, *op. cit.*, p. 131.

Pelerini

Mitchell şi Larry sosiră la Paris la sfîrşitul lui august, după o vară de plictis şi slujbe penibile.

Ridicîndu-şi rucsacul de pe banda de bagaje de la Orly, Mitchell îşi dădu seama că-l dureau braţele de la vaccinurile primite cu două zile în urmă la New York: împotriva holerei în cel drept şi împotriva tifosului în cel stîng. Pe avion se simţise febril. Locurile lor ieftine erau în ultimul rînd, vizavi de toaletele rău mirositoare. Mitchell aţipise cu intermitenţe în lunga noapte transatlantică pînă ce în cabină se aprinseră luminile şi o stewardesă îi trînti în faţă un croasant pe jumătate îngheţat, pe care-l ciuguli totuşi în timp ce avionul uriaş cobora deasupra capitalei.

Alături de alţi pasageri, în marea lor majoritate francezi, deoarece sezonul turistic se apropia de sfîrşit, se urcară într-un autobuz fără aer condiţionat şi călătoriră lin şi în linişte pe autostrăzile netede pînă în oraş. Se dădură jos lîngă Pont de l'Alma, îşi scoaseră rucsacurile din compartimentul de bagaje şi începură să-şi tîrască picioarele pe bulevardul care se lumina. Larry, care ştia franceză, mergea înainte, căutînd apartamentul lui Claire, în timp ce Mitchell, care nu avea o prietenă în Franţa – şi nici în altă parte – nu depunea nici un efort în încercarea de a ajunge la destinaţie.

Diferenţa de fus orar contribuia şi ea la starea lui uşor halucinantă. Ceasurile arătau că e dimineaţă, dar în organismul său era miezul nopţii. Soarele care se ridica pe cer îl silea să se încrunte. Părea oarecum sever. Şi totuşi la nivelul străzii totul fusese aranjat în aşa fel încît să placă ochiului. Copacii erau înveşmîntaţi în frunzişul des al verii tîrzii. În jurul trunchiurilor aveau nişte zăbrele de fier ca nişte şorţuri. Pe trotuarele late se găseau laolaltă chioşcuri de ziare, oameni ieşiţi la plimbare cu cîinii şi fetiţe şic de zece ani, în drum spre parc. De pe trotuare se ridica un miros

pătrunzător de tutun şi exact aşa îşi imaginase Mitchell că miroase Europa: lumesc, rafinat şi, în acelaşi timp, nesănătos.

Mitchell n-ar fi vrut să-şi înceapă călătoria la Paris. Şi-ar fi dorit să meargă la Londra, unde ar fi putut să viziteze teatrul Globe, să bea bere blondă Bass şi să înţeleagă ce vorbeau oamenii. Dar Larry găsise două bilete foarte ieftine la un zbor charter către Orly şi, cum banii trebuiau să le ajungă pentru următoarele nouă luni, Mitchell nu vedea cum ar fi putut refuza. N-avea nimic împotriva Parisului în sine. Oricînd altcîndva s-ar fi bucurat să aibă ocazia să meargă la Paris. În cazul de faţă problema cu Parisul era că prietena lui Larry îşi petrecea acolo anul de studiu în străinătate şi că aveau să stea în apartamentul ei.

Această variantă era şi ea cea mai ieftină. Ca urmare, inatacabilă.

În timp ce îşi aranja cureaua rucsacului, Mitchell simţi cum îi creşte febra cu încă jumătate de grad.

— Nu ştiu sigur ce fac, holeră sau tifos, îi spuse el lui Larry.

— Probabil ambele.

Dincolo de aspectele romantice, Parisul îl atrăgea pe Larry pentru că era francofil. În timpul liceului muncise o vacanţă de vară la un restaurant din Normandia, unde învăţase să vorbească limba şi să taie legume. La facultate franceza îi adusese o cameră în French House[1]. Piesele pe care le regiza Larry pe scena teatrului studenţesc Production Workshop aparţineau inevitabil unor dramaturgi modernişti francezi. De cînd venise la facultate în Est, Mitchell încerca să-şi scoată Midwestul[2] din sînge. Camera lui Larry, unde stătea uneori la o ceaşcă de expresso nisipos, cum îl făcea acesta, şi îl asculta vorbind despre „teatrul absurdului“, păruse un început bun. În helancă neagră şi espadrile albe, Larry arăta ca şi cînd tocmai s-ar fi întors de la faimosul Studio al Actorilor din New York, nu de la un curs de istorie. Îşi crease deja dependenţe de adult pentru cofeină şi pateul de gîscă. Spre deosebire de părinţii lui Mitchell, ale căror interese artistice se reduceau la Ethel Merman[3] şi Andrew Wyeth[4], părinţii lui Larry, Harvey şi Moira Pleshette, erau adepţi fanatici ai culturii înalte. Moira conducea programul de arte vizuale de la centrul cultural Wave Hill. Harvey era membru în consiliile de administraţie la baletul din New York şi la teatrul coregrafic Harlem. În timpul Războiului Rece, Irina Kolnoskova, a doua balerină a corpului de balet Kirov, a stat ascunsă în casa familiei Pleshette din Riverdale după ce a fugit din Rusia. Larry, care pe vremea aceea n-avea

decît cincisprezece ani, cărase sticluţe de şampanie şi biscuiţi săraţi la patul balerinei, unde Kolnoskova plîngea, se uita la emisiuni de concursuri sau îl convingea să-i maseze picioarele tinere şi spectaculos deformate. Pentru Mitchell poveştile lui Larry despre beţiile de la chefurile ţinute la ei acasă la finalul stagiunilor, despre cum l-a prins pe Leonard Bernstein mozolindu-se cu un balerin pe coridorul de la etaj sau despre cum cîntase Ben Vereen o bucată din musicalul *Pippin* la nunta surorii sale mai mari erau la fel de uluitoare cum ar fi fost pentru alţi băieţi poveştile despre nişte întîlniri cu Joe Montana sau Larry Bird. În frigiderul familiei Pleshette a descoperit Mitchell pentru prima dată „îngheţata gurmanzilor". Încă îşi mai amintea frisonul descoperirii: coborîse într-o dimineaţă în bucătărie, de la a cărei fereastră se vedea maiestuosul Hudson, şi deschisese congelatorul, unde dăduse peste un recipient de îngheţată mic şi rotund, cu un nume exotic. Nu erau cutiile nesăţioase, de cîteva kilograme, de la Mitchell de-acasă, din Michigan, nici îngheţata ieftină de *lapte*, nu era îngheţată de vanilie, ciocolată sau căpşune, ci o aromă pe care nici măcar n-o visase pînă atunci, cu un nume la fel de poetic ca versurile lui Berryman, pe care le citea pentru cursul de poezie americană: stafide în rom. Îngheţată şi băutură în acelaşi timp! Într-o cutie mai mică de jumătate de kilogram. Şase astfel de recipiente stăteau aliniate alături de şase pungi de cafea neagră franţuzească Zabar. Ce era Zabar? Cum ajungeai acolo? Ce era somonul afumat? De ce era portocaliu? Chiar mîncau peşte la micul dejun? Cine era Djaghilev? Ce era o guaşă, un *pentimento*, o *rugelach*? *Vă rog spuneţi-mi!*, implora în tăcere faţa lui Mitchell cînd venea în vizită. Era în New York, cel mai grozav oraş din lume. Voia să înveţe tot, iar Larry era cel care-l putea ajuta.

Moira nu-şi plătea niciodată amenzile de parcare, le înfunda doar în torpedou. Cînd afla, Harvey striga la masa de seară „Asta-i iresponsabilitate fiscală!". Cei din familia Pleshette făceau împreună şedinţe de terapie. Toţi cei şase membri mergeau săptămînal la un psihanalist din Manhattan ca să-şi rezolve conflictele. Ca şi tatăl lui Mitchell, Harvey luptase în al Doilea Război Mondial. Se îmbrăca în costume bej şi papioane, fuma trabucuri dominicane şi era din toate punctele de vedere un membru al acelei generaţii super-încrezătoare şi super-mature care mersese la război. Cu toate acestea, o dată pe săptămînă Harvey se întindea pe jos pe un covoraş din cabinetul psihanalistului şi, fără să comenteze, îşi asculta copiii cum îl fac albie de porci. Covoraşul submina ideea de ierarhie. La orizontală toţi

membrii familiei deveneau egali. Numai psihanalistul trona deasupra lor, într-un fotoliu Eames.

După război Harvey lucrase în administraţia americană din Paris. Îi plăcea să vorbească de vremurile acelea, iar amintirile sale avîntate despre *les femmes parisiennes* o făceau deseori pe Moira să se încrunte.

— Aveam douăzeci şi doi de ani şi eram locotenent în armata americană. Aveam oraşul pe mînă. Eliberasem Parisul şi era al nostru! Aveam propriul meu şofer. O porneam cu maşina pe bulevard şi împărţeam ciorapi şi ciocolată. Nu era nevoie de mai mult.

O dată la patru sau cinci ani plecau cu toţii în Franţa, într-un pelerinaj la locurile prin care trecuse Harvey în timpul războiului. Într-un fel, prin faptul că venea la Paris acum, la aceeaşi vîrstă, Larry reconstituia tinereţea tatălui său de pe vremea cînd americanii controlau oraşul.

Doar că situaţia se schimbase. Nu era nimic american în bulevardul pe care-şi tîrau acum picioarele. În faţa lor un panou publicitar anunţa un film intitulat *Beau-père*, iar afişul înfăţişa o adolescentă goală de la brîu în sus, aşezată în poala tatălui ei. Larry trecu pe lîngă afiş fără să-l observe.

Aveau să treacă ani de zile pînă ce Mitchell va înţelege felul în care era organizat Parisul, ani de zile pînă să poată rosti cuvîntul *arrondissement*, ca să nu mai vorbim de faptul că sectoarele erau aranjate în spirală. Era obişnuit cu oraşe aranjate în unghiuri drepte. Ideea că primul arondisment se putea învecina cu al treisprezecelea fără ca al patrulea sau al cincilea să se interpună i se părea de neconceput.

Claire locuia aproape de Turnul Eiffel, iar ulterior Mitchell avea să realizeze că apartamentul se găsea în arondismentul al şaptelea, foarte în vogă, şi că, probabil, fusese foarte scump.

Cînd reuşiră în cele din urmă să găsească adresa, dădură peste o stradă pietruită, o relicvă a Parisului medieval. Trotuarele erau prea înguste pentru rucsacurile lor, aşa că se văzură nevoiţi să meargă pe stradă, pe lîngă maşinile ca de jucărie.

Numele de pe sonerie era „Thierry“. Larry sună. După o pauză lungă, încuietoarea zbîrnîi. Mitchell, care se sprijinise de uşă, se rostogoli înăuntru în holul de la intrare.

— Ai umblat prea mult? întrebă Larry.

Mitchell se ridică în picioare şi îl lăsă pe Larry să intre, dar apoi îl îmbrînci cu şoldul şi-l scoase înapoi afară, ca să intre el primul.

— Naiba să te ia, Mitchell, spuse Larry pe un ton oarecum afectuos.

Urcară încet treptele, ca nişte melci cu cochiliile în spate. Pe măsură ce urcau, se făcea tot mai întuneric. La etajul al şaselea aşteptară în beznă pînă ce se deschise o uşă din capăt şi Claire Schwartz îşi făcu apariţia în dreptunghiul de lumină.

Avea în mînă o carte, iar pe chip o expresie ce părea mai degrabă a unui cititor de la bibliotecă, întrerupt momentan din lectură, decît a unei fete care-şi aşteaptă cu nerăbdare prietenul de peste ocean. Părul ei lung şi blond îi cădea peste faţă, dar îşi trecu o mînă prin el şi-l dădu pe partea dreaptă, după ureche. Ca urmare, faţa păru să-i fie din nou disponibilă pentru manifestări afective. Zîmbi şi strigă:

— Bună, scumpule!

— Bună, scumpo! răspunse Larry, repezindu-se spre ea.

Claire era cu vreo şapte centimetri mai înaltă decît Larry. Îşi îndoi genunchii în timp ce se îmbrăţişau. Mitchell aşteptă în umbră pînă ce terminară.

În cele din urmă Claire îl observă şi zise:

— A, bună. Intră, te rog.

Claire era cu doi ani mai mică decît ei. Era încă în anul al treilea de facultate. Larry o cunoscuse la un atelier de teatru organizat vara la Colegiul Purchase al Universităţii din New York – el făcea teatru, ea studia franceza. Mitchell n-o mai întîlnise pînă atunci. Era îmbrăcată într-o bluză ţărănească şi blugi, iar în urechi avea cercei lungi, multiformi, care semănau cu nişte clopoţei de vînt în miniatură. Avea şosete în culorile curcubeului, cu degete la fiecare picior. Cartea pe care o ţinea în mînă era *Noi curente în feminismul francez.*

Deşi asista la un curs predat la Sorbona de Luce Irigaray şi intitulat „Relaţia Mamă-Fiică: cel mai întunecat dintre continentele întunecate“, Claire urmase exemplul matern şi pregătise prosoape pentru musafiri. Apartamentul pe care-l subînchiria nu era obişnuita *chambre de bonne*, constînd dintr-o canapea extensibilă şi un WC pe coridor (camera tipică pentru studenţii străini). Era aranjat cu gust, cu tablouri înrămate, o masă de sufragerie şi un chilim. După ce Mitchell şi Larry îşi dădură jos rucsacurile din spate, Claire îi întrebă dacă voiau cafea.

— Aş da orice pentru o cafea, spuse Larry.

— Eu o fac la *pression*, zise Claire.

— Minunat, replică Larry.

De îndată ce Claire puse cartea jos şi se duse în bucătărie, Mitchell îi aruncă o privire lui Larry.

— „Bună, *scumpule*“? şopti el.

Larry îi răspunse cu o privire indiferentă.

Era dureros de clar că, dacă Mitchell n-ar fi fost acolo, Claire n-ar fi făcut cafea. Dacă Larry şi Claire ar fi fost singuri, ar fi tras o partidă de sex în cinstea revederii. În alte condiţii Mitchell s-ar fi făcut nevăzut. Dar nu ştia pe nimeni la Paris şi n-avea unde să meargă.

Voia să deranjeze cît mai puţin, aşa că se întoarse şi se uită pe fereastră.

Pe moment lucrurile se îmbunătăţiră. Geamul dădea spre un peisaj cu acoperişuri şi balcoane gri-porumbel, fiecare cu acelaşi ghiveci crăpat şi aceeaşi pisică adormită. Era ca şi cînd întregul Paris consimţise să adopte un unic stil minimalist. Vecinii făceau tot ce puteau pentru a respecta standardele, ceea ce nu era uşor, deoarece idealul franţuzesc nu era definit la fel de clar ca verdele şi aspectul îngrijit ale gazonului american, reprezentînd mai degrabă o stare de neglijenţă pitorească. Era nevoie de curaj pentru a lăsa lucrurile într-o asemenea paragină încîntătoare.

Întorcîndu-se dinspre fereastră, Mitchell se uită de jur împrejur şi observă ceva îngrijorător: n-avea unde dormi. La venirea nopţii Claire şi Larry se vor sui în singurul pat disponibil, iar Mitchell va trebui să-şi întindă sacul de dormit alături, pe podea. Vor stinge luminile. De îndată ce-l vor crede adormit, vor începe să-şi facă de cap şi, preţ de cel puţin o oră, Mitchell va trebui să asculte cum şi-o punea prietenul lui, la nici doi metri distanţă.

Luă *Noile curente în feminismul francez* de pe masa din apropiere.

Pe coperta sobră era înşirat un regiment de nume. Julia Kristeva. Hélène Cixous. Kate Millett. La facultate Mitchell văzuse multe fete care citeau cartea, dar niciodată un băiat. Nici măcar Larry, care era micuţ şi era sensibil la toate chestiile franţuzeşti, n-o citise.

Brusc, Claire îi strigă entuziasmată:

— Ador cartea asta!

Veni radiind dinspre bucătărie şi i-o luă din mînă.

— Ai citit-o?

— Tocmai mă uitam la ea.

— O citesc pentru cursul pe care-l fac. Tocmai am terminat eseul Juliei Kristeva.

Deschise cartea şi începu să o răsfoiască. Părul îi căzu peste faţă şi tînăra şi-l dădu iritată la o parte.

— Am citit o grămadă de chestii despre trup şi felul cum trupul a fost întotdeauna asociat cu femininul. Aşa că e interesant de observat că în

religia occidentală trupul e întotdeauna perceput ca păcătos. Trebuie să-l mortifici şi să-l transcenzi. Dar Kristeva susţine că trebuie să reconsiderăm trupul, mai ales pe cel matern. Ea e de fapt o lacaniană, dar nu e de acord cu ideea lui Lacan că limbajul şi semnificaţia îşi au originea în teama de castrare. Dacă aşa ar sta lucrurile, am fi cu toţii psihotici.

Ca şi Larry, Claire era blondă cu ochi albaştri şi evreică. Dar dacă Larry avea părinţi laici, care nu mai mergeau la templu nici măcar de marile sărbători şi care, de Seder, în loc de *afikoman* mîncau o prăjitură Twinkie (dintr-o copilărie petrecută cu cîţiva ani în urmă, devenind în chip pervers o tradiţie în sine), părinţii lui Claire erau evrei ortodocşi, care trăiau după litera legii străvechi. Pentru ca să fie totul cuşer, casa lor uriaşă din Scarsdale avea nu două seturi de farfurii, ci două bucătării. Uneori menajera uita să lase luminile aprinse sîmbăta şi atunci familia stătea pe întuneric. Odată fratele mai mic al lui Claire fusese dus de urgenţă la spital într-o ambulanţă (înţelepciunea talmudică spunînd că o urgenţă medicală era exceptată de la interdicţia de a merge cu maşina de sabat). Însă domnul şi doamna Schwartz refuzaseră să-şi însoţească fiul, care se zvîrcolea de durere, şi porniseră spre spital pe jos, înnebuniţi de îngrijorare.

— Chestia cu iudaismul şi creştinismul, spuse Claire, precum şi cu aproape toate religiile monoteiste, este că sînt patriarhale. Bărbaţii au inventat religiile acestea. Aşa că ghici ce-i Dumnezeu? Bărbat.

— Ai grijă, Claire, zise Larry. Mitchell a terminat Teologia.

Claire se strîmbă şi spuse:

— Vai de mine!

— Hai să-ţi spun ce-am învăţat eu la teologie, zise Mitchell, zîmbind uşor. Dacă-i citeşti pe mistici sau orice fel de teologie decentă – fie ea catolică, protestantă sau cabalistică –, toate sînt de acord că Dumnezeu e dincolo de orice concept sau categorie umane. De aceea Moise nu-l poate privi pe Iahve. De aceea în iudaism nu poţi nici măcar să pronunţi numele lui Dumnezeu. Mintea omenească nu poate concepe ce e Dumnezeu. Dumnezeu n-are sex sau altceva de genul ăsta.

— Atunci de ce în Capela Sixtină arată ca un bărbat cu barbă lungă şi albă?

— Pentru că asta le place maselor.

— Maselor?

— Unii oameni au nevoie de o imagine. Orice mare religie trebuie să fie primitoare. Iar ca să fii primitor, trebuie să accepţi diferite grade de rafinament.

— Parcă eşti tata. De cîte ori îi spun cît de sexist e iudaismul, îmi spune că-i o tradiţie. Fiindcă e o tradiţie, înseamnă că-i bună. Trebuie s-o accepţi.

— Nu asta vreau eu să spun. Ce spun eu e că pentru unii oameni tradiţia e bună. Pentru alţii nu-i atît de importantă. Unii cred că Dumnezeu se arată prin istorie, alţii că revelaţia e progresivă, că regulile sau interpretarea s-ar putea schimba în timp.

— Întreaga idee de revelaţie e o tîmpenie şi e teleologică.

Fără îndoială că în camera de zi, din Scarsdale, plină de Chagall, în confruntările cu tatăl ei Claire adoptase aceeaşi postură ca şi acum: picioarele depărtate, mîinile pe şolduri, trunchiul aplecat puţin în faţă. Deşi îl irita, Mitchell era şi impresionat – cum probabil că fusese şi domnul Schwartz în discuţiile lor – de forţa voinţei lui Claire.

Îşi dădu seama că ea aştepta un răspuns, aşa că zise:

— Cum adică tîmpenie?

— Toată ideea asta cu Dumnezeu care se revelează prin istorie e prostească. Evreii construiesc templul. Apoi templul este distrus. Aşa că evreii trebuie să-l construiască din nou ca să apară Mesia? Ideea că Dumnezeu stă şi-aşteaptă să se întîmple varii chestii – ca şi cum, dacă ar exista cu adevărat, lui Dumnezeu i-ar păsa ce fac oamenii – e total antropocentrică şi teribil, teribil de masculină! Înainte de inventarea religiilor patriarhale, oamenii venerau Zeiţa. Au făcut-o babilonienii, au făcut-o şi etruscii. Cultul Zeiţei era organic şi ecologic şi se centra pe ciclul naturii, spre deosebire de iudaism şi creştinism, care nu vor decît să impună legea şi să prade pămîntul.

Mitchell privi spre Larry şi văzu că dădea aprobator din cap. Probabil că şi Mitchell ar fi dat din cap dacă Claire ar fi fost prietena lui, dar Larry părea sincer interesat de Zeiţa babilonienilor.

— Dacă îţi displace ideea unui Dumnezeu masculin, îi zise Mitchell lui Claire, ce rost are să-l înlocuieşti cu unul feminin? De ce să nu scapi de tot conceptul, de genul divinităţii?

— Pentru că ea *are* un gen. Are. Deja. Ştii ce e *mikva*[5]?

Se întoarse spre Larry.

— Ştie ce e *mikva*?

— Ştiu ce e *mikva*, răspunse Mitchell.

— OK, deci mama se duce la *mikva* în fiecare lună după ciclu, da? Ca să se cureţe. Să se cureţe de ce? De capacitatea de a da naştere? De a crea viaţă? Au transformat cea mai mare putere pe care-o are o femeie în ceva ruşinos.

— Sînt de acord cu tine, e absurd.

— Dar nu despre *mikva* e vorba. În forma sa instituţionalizată, întreaga religie occidentală se defineşte prin faptul că le spune femeilor că sînt inferioare, murdare şi subordonate bărbaţilor. Iar dacă tu chiar crezi în chestiile astea, nu ştiu ce să spun.

— Nu eşti la ciclu acum, nu-i aşa? zise Mitchell.

Faţa expresivă a lui Claire îngheţă.

— Nu pot să cred c-ai spus asta, zise ea.

— Glumeam, îi răspunse Mitchell.

Faţa lui Claire luă foc.

— Ceva mai sexist nici nu puteai să spui!

— *Glumeam doar*, repetă Mitchell cu o voce gîtuită.

— Trebuie să te obişnuieşti cu Mitchell, zise Larry. E un gust care se dobîndeşte.

— Sînt de acord cu tine! încercă Mitchell din nou cu Claire, dar cu cît protesta mai mult, cu atît tonul îi suna mai nesincer, aşa că în cele din urmă tăcu.

Ziua avea şi o parte bună: cum pentru Larry şi Mitchell era miezul nopţii, nu exista nici un motiv să nu se apuce imediat de băut. Începutul după-amiezii îi găsi în grădinile Luxembourg, împărţind o sticlă cu vin de masă. Cerul se înnorase şi arunca o lumină cenuşie, tăioasă, asupra florilor şi aleilor cu pietriş gălbui. Nişte bătrîni jucau *pétanque* undeva în apropiere, îndoindu-se de genunchi şi aruncînd bilele argintii din vîrful degetelor. Bilele scoteau un clinchet plăcut cînd se loveau una de alta. Sunetul unei pensii satisfăcătoare, social-democrate.

Claire se schimbase într-o rochie de vară şi o pereche de sandale. Nu se epila pe picioare şi părul de pe ele îi era blond şi fin, rărindu-i-se pe coapse. Părea să-l fi iertat pe Mitchell. El, la rîndul lui, se străduia din răsputeri să se facă plăcut.

Sub influenţa vinului, Mitchell începu să se simtă mai fericit, iar efectul diferenţei de fus orar se atenuă temporar. O porniră pe jos înspre Sena, trecînd pe lîngă Luvru şi grădinile Tuileries. Muncitorii de la salubrizare măturau parcurile şi bordurile, îmbrăcaţi în uniforme incredibil de curate.

Larry zise că vrea să gătească la cină, iar Claire, care nu se mai simţea obligată să mănînce cuşer, îi duse la o piaţă în aer liber de lîngă apartamentul ei. Larry se repezi printre tarabe, sorbind din ochi legumele şi adulmecînd brînzeturile. Cumpără morcovi, fenicul şi cartofi şi conversă cu

ţăranii. Standul cu carne de pasăre îl făcu să se oprească şi să-şi ducă o mînă la piept.

— O, Doamne, *poularde de Bresse*! Asta fac diseară!

Cînd reveniră în apartamentul lui Claire, Larry despachetă puiul cu o fluturare extravagantă din mînă.

— *Poulet bleu*. Vezi? Au picioarele astea albastre. Aşa-ţi dai seama că sînt din Bresse. Făceam din ăştia la rotisor în restaurantul unde-am lucrat. Sînt fantastici.

Se puse pe treabă în bucătăria micuţă, tăind, sărînd şi topind unt, cu trei tigăi pe aragaz în acelaşi timp.

— Mă culc cu Julia Child, spuse Claire.

— Mai degrabă cu *Gurmandul în galop*6, spuse Mitchell.

Claire rîse.

— Scumpule? spuse ea, sărutîndu-l pe Larry pe obraz. Eu mă duc să citesc cît timp tu te stresezi cu puiuţul ăsta.

Claire se instală cu antologia în pat. Mitchell, cuprins de un nou val de oboseală, ar fi vrut tare mult să se poată întinde şi el. Îşi desfăcu rucsacul, scormonind pe sub haine după cărţile pe care le luase cu el. Încerca să călătorească cu cît mai puţin bagaj, aşa că nu-şi luase decît cîte două articole de îmbrăcăminte din fiecare – cămăşi, pantaloni, şosete, chiloţi –, plus un pulover. Dar cînd venise vorba de cărţi, nu mai reuşise să fie chiar atît de strict şi cărase cu el un set ce includea *Imitaţiunea lui Hristos, Confesiunile Sf. Augustin*, *Castelul interior* al Sfintei Tereza, *Noaptea întunecată a sufletului* de Merton, *O mărturisire şi alte scrieri religioase* a lui Tolstoi şi un exemplar voluminos al romanului *V* de Thomas Pynchon, alături de o ediţie cartonată din *Biologia divină – pentru o înţelegere teistă a evoluţiei*. Înainte de a pleca din New York, Mitchell cumpărase de la librăria St. Mark şi *Sărbătoarea continuă*. Plănuia să trimită cărţile acasă pe măsură ce le citea sau să le ofere oricui era interesat de ele.

Îl scoase acum pe Hemingway şi, aşezîndu-se la masă, continuă lectura de unde o lăsase:

> *Povestirea se scria de la sine şi mi-era greu să ţin pasul cu ea. Am mai cerut un rom St. James şi, de fiecare dată cînd îmi ridicam ochii din caiet sau îmi ascuţeam creionul cu ascuţitoarea, lăsînd spirala subţire de rumeguş să cadă în farfurioara pe care era aşezat paharul cu rom, mă uitam la fată.*
>
> *Te-am văzut, frumuseţe, şi de-acum eşti a mea, indiferent pe cine aştepţi şi chiar dacă n-o să te mai văd niciodată, mi-am spus. Eşti a mea*

şi tot Parisul e al meu, iar eu sînt al acestui caiet şi al acestui creion.[7]

Încercă să-şi imagineze ce însemnase să fii Hemingway în Parisul anilor 1920. Să scrii acele propoziţii clare, aparent neînfrumuseţate, dar atît de complexe, care vor schimba pentru totdeauna proza americană. Să faci asta şi apoi să ieşi la cină, unde să ştii cum să comanzi vinul care să meargă perfect cu *huîtres*[8]. Să fii un american la Paris pe vremea cînd încă era OK să fii american.

— Chiar citeşti chestia aia?

Mitchell ridică privirea şi-o văzu pe Claire holbîndu-se la el de pe pat.

— Hemingway? zise ea neîncrezătoare.

— M-am gîndit că se potriveşte cu Parisul.

Claire îşi dădu ochii peste cap şi se întoarse la cartea ei. Mitchell se întoarse şi el la a lui. Sau cel puţin încercă. Doar că acum nu mai reuşea decît să se uite în gol la pagină.

Era perfect conştient de faptul că anumiţi scriitori care fuseseră cîndva canonici (întotdeauna bărbaţi, întotdeauna albi) căzuseră în dizgraţie. Hemingway era misogin, homofob, homosexual reprimat şi ucigaş de animale sălbatice. După părerea lui Mitchell, în cazul lui catranul fusese întins cu o pensulă mult prea groasă. Dar dacă se contrazicea cu Claire, risca să fie catalogat şi el drept misogin. Mai îngrijorător era faptul că Mitchell se simţi nevoit să se întrebe dacă nu cumva felul în care respingea acuzaţia de misoginism nu era la fel de reflex ca şi cel în care o aruncau feministele de prin facultăţi şi dacă această respingere nu însemna că avea şi el undeva, în adîncurile fiinţei sale, înclinaţii misogine. În fond, de ce-şi cumpărase *Sărbătoarea continuă*? De ce, ştiind ce ştia despre Claire, se hotărîse s-o tragă din rucsac chiar în acest moment? Şi de ce oare tocmai folosise cuvîntul „trage“?

Recitind propoziţiile lui Hemingway, Mitchell recunoscu că erau într-adevăr adresate, implicit, unui cititor bărbat.

Îşi încrucişă picioarele în mod repetat, încercînd să se concentreze asupra cărţii. Se simţea jenat că citeşte Hemingway şi furios fiindcă fusese făcut să se simtă jenat. Hemingway nici măcar nu era scriitorul lui preferat! Abia dacă citise ceva din Hemingway!

Din fericire, nu peste mult timp Larry anunţă că a terminat cina.

Claire şi Mitchell se aşezară la masa mică, de burlac parizian, iar Larry îi servi. Tăie puiul, punînd carnea albă, carnea roşie şi copanele pe un platou, apoi scoase cu lingura legumele îmbibate în zeamă.

— Miam, delicios! spuse Claire.

După standardele americane, puiul era cam costeliv şi inferior din punct de vedere decorativ. Unul din picioare părea să aibă acnee.

Mitchell luă o îmbucătură.

— Ei? îl îmboldi Larry. V-am spus sau nu v-am spus?

— Ne-ai spus, zise Mitchell.

Cînd terminară de mîncat, Mitchell insistă să spele el vasele. Le puse grămadă lîngă chiuvetă, iar Larry şi Claire se duseră în pat, luînd cu ei ce mai rămăsese din vin. Claire îşi dădu jos sandalele şi rămase desculţă. Îşi întinse picioarele în braţele lui Larry şi sorbi din pahar.

Mitchell clăti farfuriile la robinet. Detergentul european de vase era probabil unul ecologic sau o marcă locală protejată. Oricare ar fi fost explicaţia, nu făcea destulă spumă. Mitchell curăţă vasele cît putu de bine şi apoi o lăsă baltă. Deja nu mai dormise de treizeci şi trei de ore.

Se întoarse în cameră. Pe pat Larry şi Claire păreau o imagine de Keith Haring: două figuri umane iubitoare care se potriveau perfect. Mitchell se uită la ei preţ de un minut. Apoi, hotărîndu-se brusc, traversă camera şi-şi puse rucsacul în spate.

— Unde se poate găsi un hotel pe-aici prin preajmă? întrebă el.

Urmă o pauză, după care Claire spuse:

— Poţi rămîne aici.

— E-n regulă. Mă duc la hotel.

Îşi închise cureaua de la mijloc.

Claire nu se mai opuse, ci începu să-i dea imediat indicaţii:

— Dacă o iei la dreapta imediat cum ieşi şi apoi faci la stînga pe strada următoare, ajungi pe Avenue Rapp. Acolo sînt o grămadă de hoteluri.

— Mitchell, stai, îl îndemnă Larry. E OK dacă rămîi.

Pe un ton ce spera că nu e iritat, Mitchell spuse:

— O să-mi iau o cameră undeva. Ne vedem mîine.

Nu-şi dădu seama că pe coridor e întuneric decît după ce închise uşa în urma lui. Nu vedea nimic. Era pe punctul de a bate din nou la uşa lui Claire, cînd observă pe perete un buton iluminat. Îl apăsă şi pe scară se aprinseră luminile.

Trecuse de etajul al treilea, cînd luminile se stinseră din nou. De data asta nu mai găsi nici un buton, aşa că trebui să coboare pe pipăite pînă în holul de la intrare.

Ajuns în stradă, Mitchell văzu că începuse să plouă.

Prevăzuse că va apărea un astfel de moment, cînd avea să fie exilat din apartamentul cald şi uscat, pentru a-i permite lui Larry să-i dea jos hainele lui Claire şi să-şi îngroape faţa între picioarele ei de mînză. Că-l prevăzuse fără să-l poată împiedica păru să-i confirme, pe cînd dădea colţul pe Avenue Rapp, prostia lui fundamentală. Era prostia unui om inteligent, dar tot prostie rămînea.

Ploaia se înteţi în timp ce Mitchell cutreiera străzile învecinate. Cartierul, care arătase atît de fermecător de la fereastra lui Claire, părea mai puţin frumos acum, pe stradă, în ploaie. Magazinele aveau obloanele trase şi acoperite de graffiti, iar felinarele stradale cu vapori de sodiu emanau o lumină malefică.

Oare nu tocmai *terminaseră* facultatea? Nu terminaseră cu politica din studenţie? Şi totuşi veniseră să stea la o studentă care îşi alesese ca domeniu feminismul şi care ajunsese la Paris printr-un program de studii în străinătate. Sub pretextul că devenea un critic al patriarhatului, Claire accepta de-a valma toate teoriile la modă peste care dădea. Mitchell se bucura că scăpase din apartamentul ei. Se bucura că e afară, în ploaie! Merita să plătească o cameră de hotel dacă asta însemna că nu trebuia s-o mai asculte pe Claire scuipîndu-şi platitudinile. Cum de o suporta Larry? Cum putea Larry să aibă o astfel de prietenă? Ce problemă avea?

Bineînţeles, era posibil ca o parte din furia pe care Mitchell o simţea faţă de Claire să fi fost greşit direcţionată. Se putea foarte bine ca femeia pe care era cu adevărat furios să fi fost Madeleine. Toată vara – pe care o petrecuse în Detroit – Mitchell trăise cu iluzia că Madeleine era din nou disponibilă. Gîndul că-i dăduse papucii lui Bankhead şi că acesta suferea reuşea întotdeauna să-l binedispună pe Mitchell. Se convinsese chiar că fusese *un lucru bun* faptul că Madeleine se combinase cu Bankhead. Avea nevoie să-şi scoată din cap indivizii de teapa lui. Avea nevoie să se maturizeze – şi Mitchell la fel – înainte de a putea fi împreună.

Apoi însă, cu mai puţin de patruzeci şi opt de ore în urmă, în noaptea de dinaintea plecării sale spre Paris, Mitchell se întîlni din întîmplare cu Madeleine în Lower East Side. El şi Larry veniseră în oraş cu trenul, de la Riverdale. Pe la zece seara, cum stăteau în Downtown Beirut, Madeleine răsări şi ea acolo împreună cu Kelly Traub. La un moment dat Larry regizase un spectacol în care jucase şi Kelly. Începură imediat să discute de-ale lor, lăsîndu-i pe Madeleine şi Mitchell în pace. La început Mitchell se temuse că Madeleine e încă furioasă pe el, dar chiar şi în lumina proastă din barul dărăpănat îşi putu da seama că nu era aşa. Părea sincer bucuroasă să-l

vadă şi, cuprins de exaltare, Mitchell începu să dea pe gît tequila. Acela a fost începutul nopţii. Plecară din Downtown Beirut şi se duseră în altă parte. Mitchell ştia că n-avea nici un rost. Tocmai pleca în Europa. Dar erau în New York, era vară, străzile erau fierbinţi ca în Bangkok, iar Madeleine se rezema de el în taxiul cu care traversau oraşul. Ultimul lucru pe care-l ţinea minte Mitchell era că stătea în faţa altui bar, din Greenwich Village, şi se uita cu privirea împăienjenită cum Madeleine se urcă în alt taxi, singură. Era extrem de fericit. Dar cînd se întoarse în bar şi începu să discute cu Kelly, descoperi că de fapt Madeleine nu era disponibilă. Madeleine şi Bankhead se împăcaseră la scurt timp după absolvire şi tocmai se mutau împreună la Cape Cod.

Singurul lucru care îl înveselise peste vară fusese o iluzie. Dezamăgit, Mitchell încercă să uite de Madeleine şi să se concentreze pe faptul că ultimele trei luni îi aduseseră totuşi nişte bani în buzunar. Se întorsese la Detroit, ca să aibă unde să stea fără chirie. Ai lui s-au bucurat că îl au acasă, iar Mitchell s-a bucurat că-i găteşte şi îi spală mama, în timp ce el citea anunţurile cu slujbe. Nu-şi dăduse niciodată seama cu cît de puţine deprinderi practice ieşise din facultate. N-avea nimeni nevoie de meditatori la teologie. Anunţul care-i atrase atenţia spunea: „Angajăm şoferi, toate schimburile". Mitchell se angajase în aceeaşi seară doar pe baza permisului de conducere. Lucra în schimburi de cîte douăsprezece ore, de la şase seara la şase dimineaţa, în partea de est a Detroitului. La volanul unor taximetre prost întreţinute, pe care trebuia să le închirieze de la compania de taxiuri, Mitchell bătea străzile pustii în căutare de clienţi sau, ca să economisească benzină, parca lîngă rîu şi aştepta comenzi prin radio. Detroit nu era un oraş pentru taxiuri. Traficul pietonal era aproape inexistent. Nimeni nu oprea taxiuri de pe stradă, mai ales la orele trei sau patru dimineaţa. Ceilalţi taximetrişti erau o adunătură mizerabilă. În loc de imigranţii cu tupeu sau localnicii sfătoşi pe care se aşteptase să-i găsească, echipa era formată din rataţi de profesie. Erau nişte indivizi care dăduseră în mod clar chix în toate celelalte slujbe pe care le avuseseră. Dăduseră chix şi la pompele de benzină, şi ca vînzători de popcorn la cinema, şi încercînd să-şi ajute cumnaţii la instalarea de ţevi PVC în complexe de locuinţe ieftine, şi la infracţiunile de duzină, şi la strînsul gunoiului, şi la grădinărit, dăduseră chix la şcoală şi-n căsnicie, iar acum erau aici şi dădeau chix ca şoferi de taxi într-un Detroit disperat. Singurul taximetrist educat, licenţiat în Drept, avea peste şaizeci de ani şi fusese concediat de la firma unde lucrase pe motiv de instabilitate emoţională. Noaptea tîrziu, cînd comenzile prin radio

încetau cu totul, şoferii se adunau într-o parcare de pe marginea rîului, lîngă fosta fabrică de ciment Medusa. Mitchell le asculta conversaţiile fără să spună nimic şi rămînînd distant, ca să nu-şi dea ceilalţi seama ce hram poartă. Încerca să pară încordat, imitîndu-l cît putea de bine pe Travis Bickle, ca să nu se ia nimeni de el. Strategia funcţionă. Ceilalţi îl lăsau în pace. Apoi el pleca, parca prin vreo fundătură şi citea la lanternă *Manuscrisele lui Jeffrey Aspern*.

A dus o mamă cu patru copii de la o dărăpănătură la alta la ora trei noaptea. A transportat un traficant de droguri surprinzător de politicos la un loc de livrare a mărfii. L-a lăsat pe un individ cu păr creţ şi lanţuri de aur, ce părea sosia lui Billy Dee Williams, să se linguşească la o uşă cu zăvor dublu pînă ce femeia dinăuntru, care nu păruse că vrea să-i deschidă, o făcu totuşi.

La întruniri taximetriştii discutau întotdeauna despre acelaşi lucru: cum reuşise să facă bani unul dintre ei – din cei aproximativ treizeci care lucrau în tură. În fiecare noapte cel puţin un şofer scotea două sau trei sute de dolari. Majoritatea nu se apropiau nici pe departe de asemenea sume. După o săptămînă Mitchell îşi adună banii cîştigaţi şi scăzu cît plătise pentru maşină şi benzină. Împărţi suma rezultată la numărul de ore lucrate şi îi ieşi un salariu de minus 0,76 dolari pe oră. Practic, el plătea firma East Side Taxi ca să-i conducă maşinile.

Îşi petrecu restul verii curăţînd mese la un restaurant nou-nouţ, care arăta ca o tavernă, din Greektown. Lui îi plăceau mai degrabă localurile mai vechi de pe strada Monroe, cum erau Grecian Gardens sau Hellas Café, unde părinţii lui îi duseseră pe el şi fraţii lui în copilărie la reuniunile mari de familie, restaurante pline – pe vremea aceea – nu de indivizi din suburbii care veneau în centru să bea vin ieftin şi să comande aperitive în flăcări, ci de imigranţi îmbrăcaţi elegant şi învăluiţi într-un aer de demnitate şi înstrăinare, într-o melancolie perpetuă. Bărbaţii îi dădeau pălăriile unei fete – de obicei fiica patronului –, care le aranja frumos la garderobă. Mitchell şi fraţii săi, purtînd cravate ataşate cu clemă, stăteau cuminţi la masă, aşa cum azi nu mai stau copiii, în timp ce bunicii, stră-mătuşile şi stră-unchii lui Mitchell discutau în greceşte. Ca să treacă timpul mai repede, el le studia lobii imenşi ai urechilor şi nările ca nişte tuneluri. Numai el îi mai putea face pe bătrîni să zîmbească: le era suficient să-l bată uşor pe obraji sau să-şi treacă mîinile prin părul lui ondulat. Plictisit de mesele interminabile, Mitchell avea voie ca, în timp ce adulţii îşi beau cafeaua, să se ducă la vitrină, să ia o bomboană din farfuria de lîngă casa de marcat şi să se holbeze, cu faţa lipită de sticlă, la diferitele tipuri de trabucuri ce se vindeau

acolo. În cafeneaua de peste drum bărbaţii jucau table sau citeau ziare greceşti, exact aşa cum ar fi făcut-o în Atena sau Constantinopol. Acum bunicii săi greci muriseră, Greektown devenea o destinaţie turistică kitsch, iar Mitchell era şi el un individ din suburbii, cu nimic mai grec decît strugurii de plastic care atîrnau de tavan.

Uniforma de picolo consta din pantaloni evazaţi maro, din material sintetic, o cămaşă maro sintetică, cu gulere monstruoase, şi o vestă portocalie sintetică ce se asorta cu tapiţeria separeurilor din restaurant. În fiecare seară vesta şi cămaşa se pătau de grăsime şi mama lui trebuia să le spele peste noapte, ca el să le poată purta a doua zi.

Într-o seară îşi făcu apariţia Coleman Young, primarul, împreună cu un grup de mafioţi. Unul din ei, beat turtă, îşi aţinti privirea aţîţată asupra lui Mitchell.

— Hei, tu, căcatule! Vino-ncoa'.

Mitchell se apropie.

— Umple-mi paharul de apă, căcatule.

Mitchell îi umplu paharul.

Individul îşi scăpă şervetul pe jos.

— Mi-am scăpat şervetul, căcatule. Ridică-l.

Primarul nu părea deloc fericit în compania unei asemenea găşti. Dar mese de genul acesta făceau parte din îndatoririle lui de serviciu.

Acasă Mitchell îşi număra bacşişurile, spunîndu-le părinţilor săi cît de ieftină va fi India.

— Poţi trăi cu cinci dolari pe zi. Poate chiar mai puţin.

— Dar la Europa ce nu-ţi convine? întrebă Dean.

— Mergem în Europa.

— Londra-i un loc drăguţ. Sau Franţa. Aţi putea merge în Franţa.

— *Mergem* în Franţa!

— Nu ştiu ce să zic de India asta, spuse Lillian, dînd din cap. O să iei cine ştie ce boală pe-acolo.

— Sînt sigur că eşti conştient de faptul că India este una din naţiunile aşa-zis „nealiniate“, zise Dean. Ştii ce-nseamnă asta? Înseamnă că nu vor să aleagă între Statele Unite ale Americii şi Rusia. După părerea lor, Rusia şi America sînt sinonime din punct de vedere moral.

— Cum te putem contacta acolo? întrebă Lillian.

— Puteţi trimite scrisori la American Express. Mi le păstrează.

— Anglia e-un loc drăguţ, continuă Dean. Mai ţii minte cînd am mers în Anglia? Cîţi ani aveai?

— Opt, zise Mitchell. Vezi, am fost în Anglia… Larry şi cu mine vrem să mergem altundeva. Într-un loc neoccidental.

— Neoccidental zici? Am o idee. De ce nu te duci în Siberia? De ce nu vizitezi unul din gulagurile alea pe care le au în Imperiul Răului?

— Siberia ar fi de fapt destul de interesantă.

— Ce se-ntîmplă dacă te îmbolnăveşti? zise Lillian.

— N-o să mă-mbolnăvesc.

— De unde ştii că n-o să te îmbolnăveşti?

— Dă-mi voie să te întreb un lucru, zise Dean. Cît crezi că va dura excursia asta? Două-trei luni?

— Mai degrabă opt, răspunse Mitchell. Depinde cît ne ţin banii.

— Şi *apoi* ce-ai de gînd să faci? Cu diploma ta în studii teologice?

— Mă gîndesc să mă înscriu la Institutul Teologic.

— Institutul Teologic?

— Există două variante. Cei care merg acolo se fac fie preoţi, fie teologi. Eu aş alege varianta academică.

— Şi-apoi ce? Devii profesor undeva?

— Poate.

— Cît cîştigă un profesor de teologie?

— Habar n-am.

Dean se întoarse înspre Lillian.

— Îşi închipuie că-i un detaliu nesemnificativ. Salariul. Nesemnificativ.

— Eu cred c-ai fi un profesor foarte bun, spuse Lillian.

— Da? întrebă Dean, rumegînd ideea. Fiul meu, profesor… Bănuiesc c-ai putea să obţii o titularizare.

— Dacă am noroc.

— Titularizarea asta nu-i ceva rău. E neamericană. Dar e bună dac-o poţi căpăta.

— Trebuie să plec, zise Mitchell. Întîrzii la serviciu.

De fapt întîrzia la ora de catehism. Fără să spună cuiva, în mare taină, ca şi cînd ar fi cumpărat droguri sau s-ar fi dus la un salon de masaj, Mitchell mergea să îl întîlnească pe părintele Marucci la St. Mary's, biserica catolică de la capătul străzii Monroe. Cînd Mitchell a sunat prima dată la soneria prezbiteriului şi a spus ce vrea, preotul îndesat s-a uitat neîncrezător la el. Mitchell i-a explicat că se gîndeşte să se convertească la catolicism. I-a vorbit despre interesul lui pentru Merton şi mai ales pentru povestea convertirii lui Merton, *Muntele cu şapte trepte*. I-a spus părintelui Marucci cam ce-i spusese şi profesorului Richter. Dar, fie din cauză că nu-şi dorea

foarte tare să convertească pe cineva, fie din cauză că mai văzuse inşi de genul lui Mitchell, părintele Marucci nu insistase prea mult. Îi dăduse nişte materiale de citit şi-l trimisese să-şi vadă de drum, spunîndu-i să revină dacă vrea să mai discute despre asta.

Părintele Marucci parcă era coborît direct din filmul *Boys Town* şi era la fel de morocănos ca Spencer Tracy. Mitchell stătea în biroul lui, intimidat de crucifixul imens de pe perete şi de pictura cu Inima Sacră a lui Iisus pe vitraliul de deasupra uşii. Caloriferele vechi aveau ornamentaţii în filigran. Mobila era grea şi solidă, iar inelele de la jaluzele arătau ca nişte colaci de salvare miniaturali.

Preotul îl scrută cu ochii lui albaştri şi înguşti.

— Ai citit cărţile pe care ţi le-am dat?

— Le-am citit.

— Întrebări?

— Am mai degrabă o temere decît o întrebare.

— Dă-i drumul.

— Ei bine, mă gîndesc că dacă mă convertesc la catolicism, aş face bine să fiu în stare să respect regulile.

— N-ar fi o idee rea.

— Cu majoritatea n-am nici o problemă. Dar nu sînt însurat. N-am decît douăzeci şi doi de ani. Habar n-am cînd mă voi căsători. S-ar putea să mai treacă o vreme. Aşa că regula care mă îngrijorează în primul rînd e cea a sexului premarital.

— Din păcate, nu poţi să-ţi alegi ce-ţi convine.

— Îmi dau seama de asta.

— Ascultă, o fată nu-i ca un pepene în care faci o gaură, ca să vezi dacă-i dulce.

Lui Mitchell îi plăcu ce auzea. Acesta era genul de sfat spiritual practic de care avea nevoie. În acelaşi timp însă nu vedea cum i-ar putea face celibatul mai uşor.

— Mai gîndeşte-te, zise părintele Marucci.

Pe stradă tocmai se aprindeau firmele luminoase din Greektown. Tot centrul Detroitului era pustiu, cu excepţia acestei străduţe strălucitoare şi, dincolo de Woodward, a meciului în nocturnă care începea la Tiger Stadium. În adierea călduţă a nopţii de vară, Mitchell putea adulmeca rîul. Îndesă catehismul în buzunarul vestei, se duse la restaurant şi se apucă de lucru.

Următoarele opt ore şi le petrecu debarasînd mese. La dispoziţia oamenilor care mîncau. Clienţii lăsau în farfurii bucăţi mestecate de carne şi zgîrciuri. Dacă găsea aparatul dentar al vreunui puşti într-o grămadă de pilaf, îl înapoia într-o cutie pentru resturi de mîncare, ca să nu creeze o situaţie penibilă. După ce curăţa mesele, le aranja din nou. Putea debarasa o masă de patru persoane dintr-odată, cărînd mormanul de farfurii în braţe.

Întrebare: Ce înseamnă termenul „carne“ şi care este importanţa sa?

Răspuns: Termenul „carne“ se referă la slăbiciunea şi la caracterul muritor al fiinţei umane.

Lui Geri, nevasta patronului, îi plăcea să rechiziţioneze un separeu din spate. Era o femeie masivă şi dezordonată, ca un desen de copil, în care culorile depăşesc contururile. Ospătarii o serveau încontinuu cu whisky şi sucuri. Geri îşi începea serile înviorată de băutură, ca şi cînd se aştepta la o petrecere. Mai apoi devenea morocănoasă. Lui Mitchell îi spuse într-o seară:

— N-ar fi trebuit să mă mărit cu un grec. Ştii ce sînt grecii? Îţi spun eu. Sînt nişte negri din deşert. Nu-i nici o diferenţă. Tu eşti grec?

— Pe jumătate, spuse Mitchell.

— Te compătimesc.

Întrebare: În ce formă vor învia morţii?

Răspuns: Morţii vor învia în propriile lor trupuri.

Asta era o veste proastă pentru Geri. La slujbele pe care le avusese pînă atunci Mitchell găsise întotdeauna modalităţi de-a trage chiulul. Dar cînd lucrai într-un restaurant, aşa ceva era imposibil. Singura lui pauză o constituia sfertul de oră cînd îşi înfuleca cina. Mitchell comanda rareori gyros. Carnea nu era de miel, ci un amestec de porc şi vită, ca o uriaşă conservă de patruzeci de kilograme de şuncă. În vitrina de la stradă se învîrteau trei frigărui separate, iar bucătarii le împungeau, le înţepau şi tăiau felii din ele. Nevasta lui Stavros, unul din bucătari, era bolnavă de inimă. Cu doi ani în urmă intrase în comă. În fiecare zi, înainte de a veni la lucru, Stavros se oprea la spital şi stătea lîngă ea. Nu-şi făcea iluzii în privinţa şanselor ei de însănătoşire.

Întrebare: Cine spune că rugăciunea e întotdeauna posibilă, chiar şi atunci cînd gătim?

Răspuns: Sfîntul Ioan Gură de Aur (aprox. 400 d.Hr.) spune că rugăciunea e întotdeauna posibilă, chiar şi cînd gătim.

Şi aşa trecu vara. Mitchell a lucrat şapte zile pe săptămînă, debarasînd mese, golind mîncarea rămasă, oasele şi grăsimea, precum şi şerveţelele folosite pe post de batistă, în sacul de plastic din tomberonul uriaş, adăugînd farfurii unsuroase la grămada care nu se micşora niciodată, îngropîndu-l pe yemenitul care spăla vasele (singurul a cărui slujbă era şi mai proastă decît a lui), pînă ce a făcut destui bani cît să-şi cumpere un bilet de avion pînă la Paris şi să transforme 3280 de dolari în cecuri de călătorie American Express. După o săptămînă pleca, ajungînd mai întîi la New York şi trei zile mai tîrziu la Paris, unde era acum, fără nici un acoperiş deasupra capului şi mergînd prin ploaie pe Avenue Rapp.

Rigolele se revărsau. Ploaia i se scurgea de pe cap pe gît şi în jos, pe sub guler. O echipă de muncitori nocturni aranjau saci de cîrpe pe stradă, ca să dirijeze şuvoiul de apă. Mitchell mai merse trei străzi pînă ce văzu un hotel la colţul de vizavi. Cînd dădu să se adăpostească sub bolta de la intrare, o găsi ocupată de alt ghinionist cu rucsacul în spate, un individ într-o pelerină şi cu un nas lung, de pe care se scurgeau picături de ploaie.

— Toate hotelurile din Paris sînt pline, zise individul. Am fost peste tot.

— Ai sunat aici la uşă?

— De trei ori.

Trebuiră să mai sune de două ori pînă să vină portăreasa. Femeia apăru complet îmbrăcată şi cu părul aranjat. Îi examină cu o privire rece şi spuse ceva în franceză.

— N-are decît o cameră, zise individul. Întreabă dacă vrem s-o împărţim.

— Tu ai fost aici primul, spuse generos Mitchell.

— Iese mai ieftin dacă o împărţim.

Portăreasa îi duse la etajul al treilea. Deschise uşa şi se dădu la o parte, ca să-i lase să inspecteze încăperea.

Acolo nu era decît un pat.

— *C'est bien?* întrebă femeia.

— Vrea să ştie dacă e OK, îi spuse individul lui Mitchell.

— Nu prea avem de ales.

— *C'est bien*, zise individul.

— *Bonne nuit*, spuse portăreasa şi plecă.

Cei doi îşi dădură jos rucsacurile şi le aşezară pe podea, iar în jurul lor se formară mici bălţi de apă.

— Eu sînt Clyde, spuse tipul.

— Mitchell.

În timp ce Clyde se spăla la chiuveta minusculă din cameră, Mitchell luă un prosop şi ieşi pe coridor, ca să meargă la WC. După ce urină, trase de lanţul de la bazin, simţindu-se ca un mecanic de locomotivă. Întors în cameră, se bucură să vadă că acel Clyde era deja în pat, cu faţa la perete. Mitchell se dezbrăcă pînă la chiloţi.

Problema era că nu ştia ce să facă cu banii.

Cum nu voia să poarte borsetă la brîu, ca un turist, dar nici să-şi ţină lucrurile de valoare în rucsac, Mitchell cumpărase un portmoneu de pescar. Era impermeabil şi avea pe el un model cu peşti şi fermoar întărit. Portmoneul avea şi barete elastice, cu care se putea prinde la curea. Dar dacă l-ar fi pus la curea, ar fi fost exact ca o borsetă, aşa că Mitchell îşi legase portmoneul cu o sfoară de o gaică de la curea şi îl fixase la brîu, în interiorul blugilor. Acolo era în siguranţă. Dar acum trebuia să găsească un loc unde să-l pună în noaptea asta, pe care o petrecea într-o cameră împreună cu un străin.

Pe lîngă cecurile de călătorie, borseta conţinea paşaportul lui Mitchell, dovada de vaccinare, cinci sute de franci (echivalentul a şaptezeci de dolari, schimbaţi în ziua precedentă) şi un Mastercard recent activat. Cînd văzuseră că nu-l pot convinge pe Mitchell să renunţe la plecarea în India, Dean şi Lillian insistaseră să-i dea ceva bani, pentru cazuri de urgenţă. Mitchell ştia însă că folosirea cărţii de credit avea să creeze o datorie filială pe termen lung, pe care va trebui s-o plătească prin telefoane lunare sau saptămînale. Mastercardul era ca un dispozitiv de urmărire. După ce se opusese o lună întreagă planului lui Dean, în cele din urmă Mitchell cedă, dar plănuia să nu folosească niciodată cardul.

Întors cu spatele la pat, îşi desfăcu portmoneul de la centură. Se gîndi să-l ascundă sub dulap sau în spatele oglinzii, dar în cele din urmă îl luă în pat şi îl puse sub pernă. Se sui în pat şi stinse lumina.

Clyde rămase întors cu faţa la perete.

Rămaseră mult timp tăcuţi. În cele din urmă Mitchell zise:

— Ai citit *Moby Dick*?

— Acum o sută de ani.

— Ţii minte la început, cînd Ishmael se culcă la pensiune? Aprinde un chibrit şi-l vede pe indianul ăla acoperit cu tatuaje dormind lîngă el.

Clyde nu zise nimic, ci medită la ce zisese Mitchell.

— Care dintre noi e indianul? întrebă el.

— Spune-mi Ishmael, zise Mitchell în întuneric.

Ritmul circadian îl trezi devreme. Soarele nu răsărise încă, dar ploaia se oprise. Mitchell ascultă respiraţia adîncă şi regulată a lui Clyde. Reuşi să adoarmă la loc, iar cînd se trezi din nou, era ziuă şi Clyde se făcuse nevăzut. Se uită sub pernă şi văzu că portmoneul îi dispăruse.

Mitchell sări panicat din pat. În timp ce smulgea păturile şi cearşafurile de pe saltea, îi trecu prin minte un gînd. Cecurile erau menite să-ţi uşureze călătoria. În eventualitatea că le pierdeai sau ţi se furau, te duceai cu seriile la un birou American Express şi ţi le înlocuiau. Asta însemna însă că numărul seriilor era la fel de important ca şi cecurile. Dacă ţi se furau cecurile şi n-aveai seriile lor, dădeai de bucluc. Cînd primeai cecurile, erai avertizat să nu le ţii în bagaj, aşa că se înţelegea că nici numărul seriilor nu trebuia ţinut în bagaj. Dar unde altundeva să le ţii? Lui Mitchell i se păruse că singurul loc sigur era în portofelul de pescar, alături de cecuri. Şi, pînă să-i vină o idee mai bună, Mitchell acolo le vîrîse.

Fusese conştient de acest neajuns fundamental al raţionamentului său, dar pînă în acel moment păruse o soluţie acceptabilă.

Avu o viziune sinistră a umilitoarei sale întoarceri acasă, după o călătorie în jurul lumii ce durase doar două zile. Dar apoi se uită în spatele patului şi văzu portmoneul căzut pe jos.

Tocmai dădea să iasă din hotel, cînd îl abordă portăreasa. Vorbea rapid în franceză, dar Mitchell reuşi să înţeleagă mesajul: Clyde plătise jumătate, iar acum el datora cealaltă jumătate.

Rata de schimb era de şapte franci şi ceva la un dolar. Partea care-i revenea lui Mitchell era de două sute optzeci de franci sau aproximativ patruzeci de dolari. Dacă voia să păstreze camera şi în noaptea următoare, trebuia să plătească optzeci de dolari. Sperase să trăiască în Europa cu zece dolari pe zi, aşa că o sută douăzeci de dolari reprezentau aproape două săptămîni din bugetul lui. Mitchell încercă din răsputeri să reziste tentaţiei de a plăti camera cu Mastercardul. Dar gîndul că părinţii săi vor primi extrasul de cont şi vor vedea că din prima noapte era deja la hotel îi dădu puterea să reziste. Luă două sute optzeci de franci din portofelul-borsetă şi-i întinse portăresei. După ce-i spuse că nu va mai sta o noapte, urcă în cameră, îşi luă rucsacul şi porni în căutarea unui loc mai ieftin.

Pînă la colţul străzii trecu pe lîngă două patiserii. Dulciurile colorate stăteau în vitrină în ambalaje de hîrtie creponată, ca nişte nobili cu gulere înfoiate. Mai avea optzeci de franci, adică în jur de unsprezece dolari, şi era hotărît să nu mai încaseze alt cec pînă a doua zi. Traversă Avenue Rapp şi

intră într-un parc, unde găsi un scaun de metal pe care putea sta la umbră fără să cheltuiască bani.

Vremea se încălzise, iar ploaia lăsase în urmă ceruri albastre. La fel ca în ziua precedentă, Mitchell se minună de frumuseţea din jur, de vegetaţia din parc şi de alei. Faptul că auzea oamenii vorbind într-o limbă străină îi permitea lui Mitchell să-şi imagineze că toată lumea purta conversaţii inteligente – chiar şi femeia cu început de chelie, care semăna cu Mussolini. Se uită la ceas. Era nouă şi jumătate. Cu Larry urma să se întîlnească abia la cinci după-amiază.

Mitchell ceruse (şi la vremea ei mişcarea i se păruse inteligentă) ca fiecare cec de călătorie să fie în valoare de douăzeci de dolari. Sumele mai mici aveau să-l încurajeze să fie mai econom între vizitele făcute la biroul AmEx. Dar o sută şaizeci şi patru de cecuri de douăzeci de dolari formau un teanc destul de gros. Împreună cu paşaportul şi celelalte documente, cecurile umpleau pînă la refuz portmoneul cu fermoar, dînd naştere unei umflături vizibile în pantaloni. Dacă îşi muta portmoneul pe şold, nu mai arăta ca un suspensor, dar aducea destul de mult cu o pungă de colostomie.

Dinspre o brutărie de peste drum venea un miros divin de pîine caldă. Mitchell îşi înălţă nasul şi adulmecă precum un cîine. În ghidul *Hai să mergem: Europa* găsi adresa unui hotel ieftin din Pigalle, lîngă Sacré Coeur. Se afla la oarecare depărtare şi cînd ajunse acolo, era transpirat şi ameţit. Bărbatul de la recepţie, care avea pielea ciupită de vărsat şi purta ochelari fumurii, de aviator, îi spuse lui Mitchell că hotelul era plin, dar îl îndrumă către o pensiune ieftină din apropiere. Acolo camera costa trei sute treizeci de franci pe noapte, adică aproape cincizeci de dolari, dar Mitchell nu ştiu ce altceva putea să facă. După ce mai schimbă nişte bani la bancă, luă o cameră, îşi lăsă bagajul şi ieşi să salveze ce mai putea fi salvat din ziua respectivă.

Pigalle era o zonă sordidă şi, în acelaşi timp, turistică. Două cupluri de americani cu accent sudist stăteau în faţă la Moulin Rouge. Bărbaţii se uitau cu jind la fotografiile dansatoarelor, iar una dintre soţii zise cu tupeu:

— Dacă ne cumpăraţi ceva de la Cartier, poate că vă lăsăm să mergeţi la spectacol.

Dincolo de intrarea de metrou în stil Art Nouveau, o prostituată încerca să-i atragă pe şoferi cu mişcări din şolduri. În orice direcţie ar fi luat-o Mitchell pe străduţele în pantă ale cartierului, Sacré Coeur rămînea întotdeauna vizibilă. În cele din urmă urcă dealul şi intră pe uşile masive ale bisericii. Bolta păru să-l tragă în sus, ca şi cum ar fi fost un lichid într-o

seringă. Imitîndu-i pe cei din jurul lui, Mitchell îşi făcu cruce şi îngenunche înainte de a se aşeza pe o băncuţă, iar aceste gesturi îl făcură să se simtă instantaneu reverenţios. Era uimitor că toate acestea se mai întîmplau încă. Cu ochii închişi, Mitchell recită Rugăciunea lui Iisus preţ de cinci sau şase minute.

La ieşire se opri la magazinul de suveniruri ca să examineze articolele de-acolo: cruci aurii, cruci argintii, scapulare de diferite culori şi forme, o chestie care se chema „Veronica“, alta care se chema „scapularul negru al celor şapte dureri ale Mariei“. Mătănii cu mărgele negre sclipeau în vitrina de sticlă, fiecare dintre ele ca o invitaţie circulară, cu o cruce atîrnînd la capăt.

Lîngă casa de marcat era expusă la vedere o carte mică. Era intitulată *Ceva frumos pentru Dumnezeu* şi avea pe copertă o fotografie a Maicii Tereza cu ochii ridicaţi înspre ceruri. Mitchell luă cartea şi citi prima pagină.

> *Ar trebui să explic de la bun început că Maica Tereza a cerut să nu se scrie despre ea nici o biografie, nici un studiu biografic şi nimic asemănător. „Viaţa lui Hristos“, mi-a scris ea, „n-a fost scrisă în timpul vieţii lui, deşi lucrarea cea mai măreaţă pe pămînt a făcut-o – a răscumpărat lumea şi i-a învăţat pe oameni să-i iubească Tatăl. Lucrarea e Lucrarea lui şi, ca să rămînă astfel, noi nu sîntem decît uneltele lui, care îşi îndeplinesc menirea şi apoi se duc“. În această privinţă, la fel ca în toate celelalte, eu îi îndeplinesc dorinţa. În această carte ne interesează în primul rînd munca pe care o fac ea şi Misionarele Carităţii – ordinul pe care l-a întemeiat – şi viaţa pe care o trăiesc împreună în slujba lui Hristos, în Calcutta şi în alte părţi. Dedicaţia lor specială e pentru cei mai săraci dintre săraci – un cîmp de lucru cu adevărat extins.*

Cu cîţiva ani în urmă Mitchell ar fi pus cartea înapoi, asta dacă n-ar fi ignorat-o pur şi simplu. Dar în noua dispoziţie în care se simţea – amplificată şi de timpul petrecut în catedrală –, răsfoi ilustraţiile, care erau explicate după cum urmează: „Un panou în faţa Căminului pentru Nevoiaşii Muribunzi“, „Un copil firav în braţele Maicii Tereza“, „O femeie bolnavă o îmbrăţişează pe Maica Tereza“, „Unui lepros i se taie unghiile“, „Maica Tereza îl ajută pe un băiat prea slăbit ca să se hrănească singur“.

Depăşindu-şi bugetul pentru a doua oară în dimineaţa aceea, Mitchell cumpără cartea, care îl costă douăzeci şi opt de franci.

Pe o străduţă liniştită de lîngă Rue des Trois-Frères, scoase din borsetă numărul seriilor de pe cecurile AmEx şi le copie la sfîrşitul cărţii *Ceva frumos pentru Dumnezeu*.

De-a lungul zilei senzaţia de foame îi apăru şi dispăru. Spre după-amiază apăru şi nu mai dispăru. Trecînd pe lîngă cafenelele de pe trotuar, Mitchell se uita la mîncarea din farfuriile oamenilor. Pe la două şi jumătate cedă şi bău o cafea cu lapte, stînd la tejghea, ca să economisească doi franci. Restul zilei şi-l petrecu la Muzeul Jean Moulin, pentru că intrarea era gratuită.

În seara aceea, cînd se întoarse la apartamentul lui Claire, cel care i-a deschis uşa a fost Larry. Înăuntru, în loc de o atmosferă languroasă, postcoitală, Mitchell detectă un aer de încordare. Larry deschisese o sticlă de vin, pe care o bea singur. Claire era pe pat şi citea. Îi zîmbi de formă lui Mitchell, dar nu se ridică să-l salute.

— Deci ţi-ai găsit un hotel? întrebă Larry.

— Nu, am dormit pe stradă.

— Nu te cred.

— Toate hotelurile sînt pline. A trebuit să împart camera cu un tip. Am dormit în acelaşi pat.

Larry se amuză vizibil la auzul veştii.

— Îmi pare rău, Mitchell, spuse el.

— Te-ai culcat cu un tip? zise Claire din pat. În prima ta noapte la Paris?

— Parisul vesel, comentă Larry, turnîndu-i lui Mitchell un pahar de vin.

După cîteva minute Claire se duse la baie, ca să se pregătească de cină. De îndată ce închise uşa în urma ei, Mitchell se aplecă înspre Larry.

— OK, am văzut Parisul. Hai să plecăm.

— Ha-ha, Mitchell!

— Ai zis că avem unde să stăm.

— Dar avem unde să stăm!

— *Tu* ai.

Larry coborî vocea.

— N-am s-o mai văd pe Claire şase luni de-acum încolo. Poate chiar mai mult. Ce să fac? Să stau o noapte şi să plec?

— Bună idee.

Larry îşi ridică privirea spre Mitchell.

— Arăţi foarte palid, spuse el.

— Din cauză că n-am mîncat nimic toată ziua. Şi ştii de ce n-am mîncat? Pentru că am cheltuit patruzeci de dolari pe o cameră!

— Mă revanşez eu.

— Nu aşa ne-a fost planul, zise Mitchell.

— Planul a fost să nu ne facem planuri.

— Atîta doar că tu ţi-ai făcut unul. Să ţi-o pui.

— Şi tu n-ai face acelaşi lucru?

— Bineînţeles că da.

— Păi, vezi?

Cei doi prieteni se uitară unul la altul, dar nici unul nu voia să cedeze.

— Trei zile. Dup-aia o ştergem de-aici, zise Mitchell.

Claire ieşi din baie cu o perie de păr în mînă. Se aplecă înainte, astfel că şuviţele lungi îi căzură în faţă, aproape atingînd pămîntul. Timp de treizeci de secunde îşi pieptănă coama de sus în jos, apoi se ridică brusc, aruncîndu-şi pe spate părul neted şi înfoiat.

Îi întrebă unde vor să mănînce.

Larry îşi punea tenişii săi unisex.

— Ce-ar fi să mîncăm cuşcuş? zise el. Mitchell, ai mîncat vreodată cuşcuş?

— Nu.

— Ah, atunci *trebuie* să mănînci cuşcuş!

Claire făcu o mutră ironică.

— Cînd vine cineva la Paris, zise ea, trebuie să se ducă în Cartierul Latin şi să mănînce cuşcuş. Cuşcuşul din Cartierul Latin e o chestie atît de clişeizată!

— Vrei să mergem altundeva? spuse Larry.

— Nu, răspunse Claire. Hai să fim complet neoriginali.

Cînd ajunseră în stradă, Larry o cuprinse cu braţul pe Claire şi-i şopti ceva la ureche. Mitchell îi urma.

Traversară oraşul în zigzag, în lumina măgulitoare a înserării. Parizienii erau frumoşi oricum, dar acum arătau şi mai bine.

Restaurantul la care îi duse Claire, aflat pe una din străduţele înguste ale Cartierului Latin, era mic şi învălmăşit, iar pereţii îi erau acoperiţi cu faianţă marocană. Mitchell se aşeză cu faţa la fereastră şi se uită la oamenii care treceau. La un moment dat chiar prin faţa geamului trecu o fată de vreo douăzeci de ani, cu o tunsoare *à la* Ioana d'Arc. Cînd Mitchell se uită la ea, fata făcu ceva uluitor: îi întoarse privirea. Se uită la el cu un subtext sexual evident. Nu neapărat în sensul că ar fi vrut să se culce cu el. Pur şi simplu

era dispusă să recunoască, în acea seară de vară tîrzie, că el era bărbat şi ea femeie şi că, dacă lui i se părea atrăgătoare, ea n-avea nimic împotrivă. Nici o americancă nu se uitase vreodată la Mitchell în acest fel.

Deanie avea dreptate: Europa era un loc plăcut.

Mitchell o urmări pe femeie cu privirea pînă ce dispăru. Cînd se întoarse la masă, Claire se holba la el şi dădea din cap.

— Girofarule, zise ea.

— Poftim?

— Pe drumul pîn-aici ai întors capul după toate femeile singure pe lîngă care-am trecut.

— Nu-i adevărat.

— Ba da.

— Ţară străină, zise Mitchell, încercînd s-o dea pe glumă. Am o curiozitate antropologică.

— Deci pentru tine femeile sînt un fel de trib care trebuie studiat?

— Ai încurcat-o, Mitchell, zise Larry.

Era clar că n-avea de gînd să-i sară în ajutor.

Claire se uită la Mitchell cu un dispreţ nedisimulat.

— Întotdeauna transformi femeile în obiecte sau doar atunci cînd călătoreşti prin Europa?

— Simplul fapt că te uiţi la o femeie nu înseamnă că o transformi într-un obiect.

— Şi ce faci atunci?

— Le *privesc*.

— Pentru că vrei să te culci cu ele.

Asta era mai mult sau mai puţin adevărat. Dintr-odată, sub privirea critică a lui Claire, Mitchell se ruşină. Îşi dorea ca femeile să-l iubească – toate femeile, începînd cu mama lui şi mergînd mai departe. Ca urmare, ori de cîte ori vreo femeie – *orice* femeie – se supăra pe el, simţea cum i se prăbuşeşte pe umeri dezaprobarea maternă, ca şi cînd ar fi fost un băiat care-a făcut ceva rău.

Ca reacţie la această ruşine, Mitchell făcu încă o chestie de mascul. Tăcu. După ce au comandat şi au fost serviţi, se concentră pe mîncare şi băutură şi vorbi foarte puţin. Claire şi Larry păreau să fi uitat de el. Vorbeau şi rîdeau. Se hrăneau unul pe altul cu furculiţele.

Afară mulţimea se îndesea şi mai tare. Mitchell se străduia să nu se uite pe geam, dar ceva îi atrase atenţia. Era o femeie într-o rochie strîmtă şi cu cizme negre.

— Dumnezeule! ţipă Claire. Iar a făcut-o!

— Mă uit pur şi simplu pe fereastră!

— Doamne, cum ţi se mai învîrte capul!

— Ce vrei să fac? Să mă leg la ochi?

Dar acum Claire era fericită. Era extaziată că obţinuse o victorie asupra lui Mitchell, o victorie evidentă, dată fiind stînjeneala lui. Obrajii i se îmbujoraseră de plăcere.

— Prietenul tău mă urăşte, zise ea, lăsîndu-şi capul pe umărul lui Larry.

Larry ridică ochii spre Mitchell, cu o privire nu neapărat lipsită de compasiune. Îşi puse braţul în jurul lui Claire.

Mitchell nu i-o luă în lume de rău. Şi el ar fi făcut la fel.

Imediat ce terminară de mîncat, Mitchell se scuză, zicînd că are chef de-o plimbare.

— Nu fi supărat pe mine! se rugă Claire. Poţi să te uiţi cît vrei la femei. Promit că n-o să zic nimic.

— E în regulă, spuse Mitchell. Mă întorc la hotel.

— Vino la Claire mîine-dimineaţă, zise Larry, încercînd să liniştească lucrurile. Putem merge la Luvru.

O vreme, paşii i-au fost mînaţi de furie. Claire nu era prima studentă care îl critica pentru comportamentul său sexist. I se întîmpla de ani de zile. Mitchell îşi imaginase întotdeauna că inşii din generaţia tatălui său erau băieţii răi. Băşinoşii ăia care nu spălau niciodată un vas şi nici nu împătureau vreun ciorap – ei erau adevărata ţintă a furiei feministe. Dar acela nu fusese decît primul atac. Acum, în anii 1980, polemicile despre diviziunea echitabilă a muncilor domestice sau sexismul inerent gestului de a deschide uşa pentru „o doamnă“ erau chestii fumate. Mişcarea devenise mai puţin pragmatică şi mai mult teoretică. Oprimarea femeilor de către bărbaţi nu se reducea la anumite fapte, ci la un întreg mod de a vedea şi gîndi. Feministele din mediul academic îşi băteau joc de zgîrie-nori, spunînd că sînt simboluri falice. Acelaşi lucru îl spuneau şi despre rachetele spaţiale, deşi, dacă te gîndeai puţin, era clar că rachetele aveau forma pe care-o aveau nu din cauza falocentrismului, ci din cauza aerodinamicii. Un *Apollo 11* în formă de vagin ar fi ajuns pe Lună? Evoluţia creease penisul. Era o structură eficientă în înfăptuirea anumitor lucruri. Iar dacă funcţiona atît pentru pistilurile florilor, cît şi pentru organele reproducătoare ale speciei Homo sapiens, cine era de vină, dacă nu biologia? Dar nu… Orice lucru mare sau grandios în design, orice roman lung, orice sculptură masivă sau clădire turn deveneau, în opinia „femeilor“ pe care le cunoscuse

Mitchell la facultate, o manifestare a nesiguranţei bărbaţilor legată de mărimea penisurilor pe care le aveau. De asemenea, comentau întruna „tovărăşia bărbătească“. Ori de cîte ori doi sau mai mulţi tipi se distrau împreună, trebuia să se găsească o fată care să pună totul într-un context patologic. De ce erau chiar aşa de grozave prieteniile feminine? Asta ar fi vrut Mitchell să ştie. Poate că nici fetelor nu le-ar strica un pic de *tovărăşie* femeiască.

Dezlănţuindu-se astfel şi bolborosind în barbă, Mitchell se trezi pe malul Senei. Se porni să traverseze unul din poduri, Pont Neuf. Soarele apusese şi pe străzi se aprinseseră felinarele. La jumătatea podului, într-una din zonele semicirculare unde se putea sta, se adunase un grup de adolescenţi. Un tip cu o freză înfoiată, stil Jean-Luc Ponty, zdrăngănea la o chitară, în timp ce prietenii lui ascultau, fumau şi îşi treceau de la unul la altul o sticlă de vin.

Mitchell îi privi cînd trecu pe lîngă ei. În adolescenţă el nu fusese deloc aşa.

Puţin mai încolo, se sprijini de parapet şi se uită în jos, la rîul întunecat. Furia i se potolise, înlocuită de o senzaţie generalizată de nemulţumire faţă de sine însuşi.

Probabil era adevărat că reifica femeile, le vedea ca pe nişte obiecte. Nu se gîndea la ele tot timpul? Şi le privea mult. Iar gînditul şi privitul nu erau legate de sînii, buzele şi picioarele lor? Făpturile feminine erau obiectul celor mai intense şi amănunţite cercetări şi analize din partea lui Mitchell. Şi totuşi un cuvînt ca „reificare“ nu explica felul cum îl făceau să se simtă aceste creaturi atrăgătoare (dar inteligente!). Cînd vedea o fată frumoasă, Mitchell simţea mai degrabă ceva dintr-un mit grecesc. Era ca şi cum frumuseţea l-ar fi transformat într-un copac, înrădăcinat instantaneu şi pentru totdeauna de forţa pură a dorinţei. Nu puteai să simţi pentru nişte obiecte ce simţea Mitchell pentru fete.

Excusez-moi: femei.

Mai exista ceva în favoarea lui Claire. Tot timpul cît ea îl acuzase că reifică femeile, el o reifica de fapt pe ea. Ce fund incredibil avea! Rotund, perfect şi *însufleţit*. De fiecare dată cînd îi privea fundul pe furiş, Mitchell avea senzaţia ciudată că acesta îi întorcea privirea, că fundul lui Claire nu era neapărat de acord cu politica feministă a posesoarei sale, ci îi plăcea să fie admirat – cu alte cuvinte, că fundul lui Claire avea propria sa minte. În plus, Claire era prietena celui mai bun prieten al lui. Era teritoriu interzis. Asta o făcea cu atît mai atrăgătoare.

Pe sub pod trecu un vaporaş cu turişti, complet luminat.

Cu cît se gîndea mai mult la religii – la religiile lumii în general şi la creştinism în particular –, Mitchell îşi dădea tot mai bine seama că misticii spuneau cu toţii acelaşi lucru. Iluminarea venea din potolirea dorinţei. Dorinţa nu aducea satisfacţie, ci doar saţietate temporară, pînă la următoarea ispită. Iar asta numai dacă erai destul de norocos ca să capeţi ce voiai. Dacă nu, îţi iroseai viaţa jinduind fără speranţă.

De cît timp spera el în secret să se însoare cu Madeleine Hanna? Şi cît din această dorinţă avea de-a face cu faptul că o plăcea profund şi autentic, ca om, şi cît cu nevoia de a o poseda şi de a-şi satisface astfel propriul ego?

Poate că nici nu era o idee atît de bună să te însori cu idealul tău. Probabil că, odată ce-ţi atingeai idealul, te plictiseai şi-ţi doreai altceva.

Trubadurul cînta o piesă a lui Neil Young, reproducînd versurile pînă la cea mai mică nazalizare şi tînguire, dar fără să aibă habar ce spune. Pe lîngă el treceau şi persoane mai în vîrstă şi mai bine îmbrăcate, ce se îndreptau spre clădirile luminate de pe cele două maluri. Parisul era un muzeu care se expunea pe sine.

N-ar fi grozav să scapi de toate astea? Să scapi de sex şi de dorinţe? Cum stătea pe pod, noaptea, cu Sena curgînd dedesubt, Mitchell aproape îşi imagina că ar fi în stare s-o facă. Ridică privirea spre toate ferestrele luminate aflate de-a lungul rîului. Se gîndi la toţi oamenii care se culcau, citeau sau ascultau muzică, la toate vieţile dintr-un oraş mare ca acesta, şi, plutind în văzduh cu mintea sa, ridicîndu-se puţin deasupra acoperişurilor, încercă să simtă, să vibreze alături de acele milioane de suflete tremurînde. Se săturase să tînjească, să vrea, să spere, să piardă.

Zeii păstraseră mult timp o legătură strînsă cu oamenii. Apoi au fost dezgustaţi sau dezamăgiţi şi s-au făcut nevăzuţi. Dar poate că se vor întoarce şi se vor apropia de acel suflet rătăcit care încă mai era curios.

Întors la hotel, Mitchell stătu o vreme în hol, sperînd că poate or să mai apară şi alţi călători prietenoşi, vorbitori de engleză. Nu veni nimeni. Urcă în cameră, luă un prosop şi făcu un duş călduţ în baia comună. În ritmul în care îşi cheltuia Mitchell banii, n-aveau cum să-l ţină cît să ajungă în India. De mîine trebuia să înceapă să se chivernisească altfel.

Revenit în cameră, dădu la o parte cuvertura de un gri tern şi se vîrî gol în pat. Veioza de lîngă pat dădea o lumină prea slabă, aşa că îi scoase abajurul.

Face parte din munca surorilor să culeagă muribunzii de pe străzile Calcuttei şi să-i aducă în clădirea oferită Maicii Tereza pentru acest

scop (un fost templu dedicat cultului zeiţei Kali), pentru ca acolo – după cum spune ea – să poată muri avînd dinaintea ochilor un chip iubitor. Unii mor, dar alţii supravieţuiesc şi sînt îngrijiţi. Acest Cămin pentru Nevoiaşii Muribunzi e luminat difuz de nişte ferestruici plasate la mare înălţime, iar Ken a spus pe un ton categoric că acolo filmatul era imposibil. N-aveam cu noi decît o lampă slabă, iar să luminăm locul cum trebuie în timpul pe care-l aveam la dispoziţie ne-ar fi fost imposibil. Am hotărît că totuşi Ken ar putea să încerce, dar, ca să ne asigurăm, am filmat şi într-o curte exterioară, unde nişte pacienţi stăteau la soare. În pelicula procesată porţiunea filmată înăuntru e scăldată într-o lumină blîndă, deosebit de frumoasă, iar filmarea exterioară e ceţoasă şi confuză.

Cum se poate explica una ca asta? Ken a insistat tot timpul că din punct de vedere tehnic aşa ceva e imposibil. Ca să ne-o demonstreze, în următoarea expediţie – în Orientul Mijlociu – a făcut cam acelaşi material într-o lumină la fel de proastă, cu rezultate complet opuse… Căminul pentru Nevoiaşii Muribunzi al Maicii Tereza e scăldat în iubire şi asta se simte imediat ce intri. Această iubire e luminoasă, ca şi aureolele pe care artiştii le-au văzut şi le-au făcut apoi vizibile în jurul capetelor sfinţilor… Eu, personal, sînt convins că acolo Ken a înregistrat primul miracol fotografic autentic.

Mitchell lăsă cartea, stinse lumina şi se întinse în patul plin de noduri. Se gîndi la Claire, la început furios, dar în curînd erotic. Îşi imagină că se duce la ea acasă, o găseşte singură şi nu durează mult pînă ce fata e în genunchi în faţa lui şi i-o ia în gură. Mitchell se simţi vinovat fiindcă avea astfel de fantasme cu prietena celui mai bun prieten al lui, dar nu de-ajuns de vinovat ca să înceteze. Nu-i plăcea ce spunea despre el faptul că ea stătea în genunchi în faţa lui, aşa că îşi imagină în continuare că el îi coboară cu limba între picioare şi îi provoacă un orgasm cum Claire nu mai avusese niciodată. În acest moment termină şi el. Se întoarse pe o parte şi sperma i se scurse pe mocheta hotelului.

Vîrful penisului i se răci aproape imediat, aşa că îl mai scutură o dată şi se culcă înapoi, deprimat.

A doua zi, dimineaţa, Mitchell îşi puse rucsacul în spate şi-l duse jos, în hol, unde plăti camera şi plecă. Micul dejun constase dintr-o cafea şi biscuitul primit la ea. Plănuia să încerce iar la hotelul ieftin sau, dacă era nevoit, să petreacă o noapte la Claire, dormind pe jos. Dar cînd ajunse la ea

pe stradă, îl văzu pe Larry aşezat pe treptele de la intrare. Avea rucsacul lîngă el. Părea să fumeze o ţigară.

— Tu nu fumezi, zise Mitchell, apropiindu-se de el.

— Mă apuc acum.

Larry pufăi experimental din ţigară de cîteva ori.

— De ce-ai rucsacul cu tine?

Larry îl lăsă pe Mitchell să se uite fără oprelişti în ochii lui de un albastru intens. Ţigara fără filtru i se lipise de buza lui plină de jos.

— Claire şi cu mine ne-am despărţit, zise el.

— Ce s-a-ntîmplat?

— Claire crede că s-ar putea să prefere femeile. Nu ştie sigur. Oricum, urma să fim departe unul de altul, aşa că…

— Ţi-a dat papucii?

Larry tresări aproape imperceptibil.

— Zice că nu vrea să fie „exclusivistă“.

Mitchell se uită în altă parte, ca să-l scutească pe Larry de stînjeneală.

— Nu mă mir, zise el. Eşti doar o victimă sacrificială.

— Cum adică?

— Mascul sexist şi alte căcaturi din alea.

— Parcă pe *tine* te credea mascul sexist, Mitchell.

Mitchell ar fi putut obiecta, dar n-o făcu. Nu era nevoie. Îşi recuperase prietenul.

Acum, în sfîrşit, călătoria lor putea începe.

*

În noiembrie 1974, la împlinirea vîrstei de paisprezece ani, Madeleine primise un cadou de la sora ei mai mare, Alwyn, care era deja la facultate. Pachetul sosise prin poştă, împachetat într-o hîrtie cu desene psihedelice şi sigilat cu ceară roşie, cu nişte peceţi cu semiluni şi inorogi. Ceva îi spusese lui Madeleine că nu trebuie să deschidă cutia în faţa părinţilor. După ce-o duse sus, în camera ei, şi se aşeză pe pat, Madeleine despachetă hîrtia şi scoase la vedere o cutie de pantofi, pe capacul căreia scria cu cerneală neagră „Trusa de urgenţă a burlăciţei“. Înăuntru găsi un bilet, cu un text atît de mărunt, de parc-ar fi fost scris cu acul:

> *Draga mea surioară,*
>
> *Acum, că ai paisprezece ani şi-ai început liceul, m-am gîndit să-ţi împărtăşesc cîteva lucruri despre S-E-X, ca nu cumva să dai, cum ar spune Figura Paternă, de „bucluc“. De fapt nu-mi fac deloc griji că ai putea da de bucluc. Vreau doar ca surioara mea să aibă parte şi de-un*

pic de D-I-S-T-R-A-C-Ţ-I-E!!! Aşa că iată noua şi practica „Trusă de urgenţă a burlăciţei“, care conţine tot ce-i trebuie unei femei moderne şi senzuale pentru o satisfacţie deplină. Prietenul nu e inclus.

La mulţi ani!

Cu drag, Ally

Maddy era încă în hainele de şcoală. Ţinu cutia de pantofi într-o mînă şi scoase obiectele din ea cu cealaltă. Primul pacheţel, ambalat în staniol, nu-i spuse nimic nici măcar cînd îl întoarse şi văzu figura cu cască pe partea cealaltă. Pipăi cu degetul şi simţi înăuntru ceva alunecos.

Apoi îi pică fisa.

— Vai de mine! zise ea. Vai de mine! Dumnezeule, nu pot să cred!

Fugi la uşă şi o încuie. Apoi, după ce se gîndi mai bine, o descuie, fugi înapoi la pat, luă cutia şi pacheţelul învelit în staniol şi le duse în baie, unde putea închide uşa fără să creeze suspiciuni. Coborî capacul veceului şi se aşeză.

Pînă atunci Madeleine nu mai văzuse niciodată un prezervativ, darămite să ţină unul în mînă. Îşi trecu degetul mare peste el. Forma care se ghicea înăuntru îi stîrni nişte sentimente pe care nu era în stare să le descrie. Substanţa lunecoasă în care plutea prezervativul era în acelaşi timp dezgustătoare şi fascinantă. Circumferinţa inelului o nedumerea sincer. Nu se gîndise foarte detaliat la mărimea erecţiei masculine. Pînă în acel moment erecţiile băieţilor erau un subiect care le făcea pe ea şi prietenele ei să se hlizească şi nu-l aminteau foarte des. Credea că simţise una la un moment dat, în timpul unui dans lent, într-o tabără de vară, dar nu era sigură: putea foarte bine să fi fost catarama de la cureaua băiatului. După ştiinţa ei, erecţiile erau nişte întîmplări misterioase, care aveau loc în altă parte, ca şi gîtul unei broaşte ce se înfoia într-o mlaştină îndepărtată sau un peşte balon ce se umfla într-un recif de corali. Singura erecţie pe care Madeleine o văzuse cu ochii ei îi aparţinuse lui Wylie, labradorul bunicii ei, şi se ivise roşie din teaca păroasă în timp ce Wylie încerca disperat să se împerecheze cu piciorul ei. Asta era suficient ca să-ţi scoată erecţiile din minte pentru totdeauna. Însă imaginea aceea dezagreabilă nu eclipsă caracterul absolut revelator al prezervativului pe care-l ţinea acum în mînă. Prezervativul era un artefact din lumea adultă. Undeva, dincolo de viaţa ei, dincolo de şcoala ei, în Statele Unite ale Americii, exista un sistem acceptat pe scară largă, despre care nimeni nu vorbea, dar în cadrul căruia companiile farmaceutice produceau cauciucuri pe care bărbaţii le cumpărau şi le rulau pe penisuri în deplină legalitate.

Următoarele două obiecte pe care Madeleine le scoase din cutie făceau parte dintr-un set de genul celor care se găseau de vînzare la tonomatele din toaletele bărbaţilor, de unde probabil le şi luase Alwyn – sau mai degrabă prietenul lui Alwyn – împreună cu prezervativul. Setul includea: un inel de cauciuc roşu în care erau înfipte nişte codiţe ca nişte cili şi care se numea „excitant franţuzesc“, o prostioară albastră din plastic, constînd din două figurine, un bărbat cu o erecţie şi o femeie în patru labe, şi un mîner care, cînd Maddy îl mişca încoace şi încolo, făcea ca scula de-un centimetru să penetreze femeia pe la spate, un tub mic de cremă „Pro-long“, pe care nici nu vru să-l deschidă, şi două bile argintii „Ben Wa“, goale pe dinăuntru, care n-aveau instrucţiuni şi care arătau de fapt ca nişte bile de la *flipper*. Pe fundul cutiei se găsea lucrul cel mai ciudat dintre toate: un soi de grisină subţire, miniaturală, cu puf negru pe ea. Grisina era lipită cu scotch pe o fişă de catalog. Madeleine şi-o apropie de ochi ca să poată citi eticheta scrisă de mînă: „Penis deshidratat. Se adaugă doar apă“. Se uită din nou la mica grisină, apoi la puf, după care scăpă fişa şi strigă:

— Ce greţos!

Trecu o vreme pînă ce ridică iar fişa de jos, apucînd-o de partea cea mai îndepărtată de puf. Ţinînd-o la distanţă, examină încă o dată puful, pentru a se convinge că era într-adevăr păr pubian. Cel mai probabil al lui Alwyn, dar putea fi şi al prietenului ei. Era absolut plauzibil ca Ally să fi împins verosimilitatea pînă-ntr-acolo! Părul era negru şi creţ şi fusese tăiat şi lipit la baza grisinei. Ideea că ar putea fi părul pubian al unui bărbat o revoltă şi, în acelaşi timp, o excită pe Madeleine. Dar cel mai probabil era al lui Ally, ciudata aia! Ce soră haioasă şi nebună avea! Alwyn era absolut bizară şi imprevizibilă, nonconformistă şi vegetariană şi protestase împotriva războiului alături de alţi studenţi. Cum Madeleine îşi dorea să fie şi ea măcar o parte din toate astea, îşi iubea şi admira sora (continuînd însă să creadă că e o ciudată). Puse penisul deshidratat înapoi în cutie şi luă din nou cuplul din plastic. Mişcă mînerul şi se uită cum penisul bărbatului penetrează femeia aplecată.

Madeleine îşi aduse aminte de „Trusa de urgenţă a burlăciţei“ acum, în octombrie, la micul aeroport din Provincetown, unde aştepta ca Phyllida şi Alwyn să sosească de la Boston. În seara precedentă Phyllida sunase pe neaşteptate, anunţînd-o că Alwyn îşi părăsise soţul, pe Blake, şi că ea, Phyllida, zburase la Boston, ca să încerce să aplaneze situaţia. O găsise pe Alwyn cazată la Ritz, abuzînd de cardul comun American Express şi trimiţînd prin curier sticle cu lapte matern la domiciliul din Beverly, unde-l

lăsase pe micuţul Richard, în vîrstă de şase luni, în grija tatălui său. Cum nu reuşi s-o convingă pe Alwyn să se întoarcă acasă, Phyllida se hotărî s-o aducă la Cape Cod, în speranţa că poate-i bagă Madeleine minţile în cap.

— Ally a fost de acord să vină, dar numai peste zi, îi spusese Phyllida. Nu vrea să ne aliem împotriva ei. Sosim dimineaţă şi plecăm după-amiază.

— Şi eu ce să-i spun? întrebase Madeleine.

— Spune-i ce crezi. Pe tine te ascultă.

— De ce nu vorbeşte tata cu ea?

— A făcut-o deja. S-a terminat cu urlete. Sînt la capătul răbdării, Maddy. Nu trebuie să faci nimic. Nu trebuie decît să fii aşa cum eşti de obicei: rezonabilă, cu scaun la cap.

Auzind asta, pe Madeleine o umflă rîsul. Era îndrăgostită nebuneşte de un băiat care fusese spitalizat de două ori pentru tulburări maniaco-depresive. În ultimele patru luni, în loc să se concentreze pe „cariera“ ei, îl îngrijise pe Leonard în convalescenţă, gătindu-i şi spălîndu-i hainele, calmîndu-i spaimele şi încercînd să-l scoată din stările de depresie pe care le avea frecvent. Suportase puternicele efecte secundare provocate de doza nouă de litiu – una mai mare. Fără îndoială că toate astea contribuiseră în mare măsură la faptul că Madeleine se trezise într-o seară de la sfîrşitul lui august că-l sărută pe Mitchell Grammaticus în faţă la Chumley’s, pe strada Bedford, că-l sărută şi că-i place. Apoi fugise înapoi la Providence, la căpătîiul lui Leonard. Rezonabilă şi cu scaun la cap erau ultimele lucruri care ar fi zis că o caracterizează în acel moment. Tocmai începuse o viaţă de adult şi nu se simţise niciodată mai vulnerabilă, mai înspăimîntată sau mai tulburată ca acum.

După ce s-a mutat în iunie din apartamentul ei de pe strada Benefit, Madeleine a stat singură la Leonard pînă ce acesta a ieşit din spital. Era încîntată că-i fuseseră încredinţate lucrurile lui. Îi asculta albumele cu Arvo Pärt, întinsă pe canapea şi cu ochii închişi, exact cum făcea şi Leonard. Îi răsfoia cărţile, citind însemnările de pe margine. În dreptul unor pagini dense din Nietzsche sau Hegel, Leonard desenase feţe zîmbitoare sau încruntate ori pusese pur şi simplu un „!“. Noaptea dormea îmbrăcată într-una din cămăşile lui. În garsonieră totul rămăsese exact ca în ziua cînd Leonard a fost dus la spital. Pe jos zăcea un caiet deschis, în care se pare că Leonard încercase să vadă cît îi vor mai ajunge banii. Vana era plină de ziare. Uneori goliciunea apartamentului o făcea pe Madeleine să vrea să plîngă din pricina a tot ce sugera această goliciune despre singurătatea lui Leonard în lume. Nici urmă de vreo fotografie a părinţilor sau surorii lui.

Apoi, într-o dimineaţă, cînd mută o carte, găsi o poză dedesubt. Era o fotografie de-a ei, pe care Leonard i-o făcuse în prima lor excursie la Cape şi în care stătea întinsă pe un pat de motel, citind şi mîncînd un baton de îngheţată.

După trei zile, cum nu mai putea să suporte mizeria, cedă şi începu să facă curăţenie. Se duse la Star Market şi cumpără un mop, o găleată, o pereche de mănuşi de cauciuc şi tot felul de produse de curăţat. Ştia că dă naştere unui precedent periculos chiar în timp ce-o făcea. Spălă pe jos, golind găleţile de apă neagră în veceu. Consumă cîteva role de prosoape de hîrtie frecînd mizeria de pe podeaua din baie. Aruncă perdeaua de duş mucegăită şi cumpără una nouă, de-un roz ţipător – ca să se răzbune. Aruncă tot din frigider şi spălă rafturile. După ce luă cearşafurile de pe pat, le făcu ghem, intenţionînd iniţial să le ducă la spălătoria de la colţ, dar pînă la urmă le aruncă într-un tomberon din spatele clădirii şi le înlocui cu cearşafurile ei. Puse perdele la geamuri şi cumpără un abajur de hîrtie pentru becul care atîrna din tavan.

Cîteva din frunzele ficusului începeau să se ofilească. Madeleine pipăi pămîntul şi simţi că e uscat. Îi spuse şi lui Leonard într-una din vizite.

— Poţi să-mi uzi planta, zise el.

— Nici vorbă. Ultima dată m-ai muştruluit de nu-i adevărat.

— Îţi dau permisiunea să-mi uzi planta.

— Dar asta nu prea sună a rugăminte.

— Îmi uzi, te rog, ficusul?

Îl udă. După-amiaza, cînd soarele intra pe fereastra din faţă, îl muta la lumină şi îi umezea frunzele.

În fiecare după-amiază se ducea la spital să-l vadă pe Leonard.

Doctoriţa îi corectase medicaţia lui Leonard, scăpîndu-l de ticul facial, ceea ce deja îl făcea să arate mult mai bine. Leonard vorbea de obicei despre toate medicamentele pe care le lua şi despre indicaţiile şi contraindicaţiile lor. Părea că-l calmează să le spună numele, ca şi cînd ar fi rostit o incantaţie: lorazepam, diazepam, clorpromazină, clordiazepoxid, haloperidol. Madeleine nu le putea ţine şirul. Nu ştia sigur dacă le lua Leonard sau ceilalţi bolnavi din secţie. Leonard ajunsese să ştie antecedentele clinice ale majorităţii pacienţilor. Aceştia îl tratau ca pe un stagiar, discutîndu-şi cazurile cu el şi cerîndu-i informaţii despre medicamentele pe care le luau. La spital Leonard se comporta la fel ca la şcoală. Era un izvor de informaţii: omul răspunsurilor. Din cînd în cînd avea cîte o zi proastă. Madeleine intra în camera de zi şi-l găsea morocănos, plin

de disperare că nu terminase şi întrebîndu-se dacă avea să facă faţă îndatoririlor de la Pilgrim Lake. Lista obişnuită de văicăreli. Le repeta la nesfîrşit.

Leonard sperase să stea în spital numai vreo două săptămîni. Dar pînă la urmă l-au ţinut douăzeci şi două de zile. Cînd s-a externat, într-o zi de la sfîrşitul lui iunie, Madeleine s-a dus să-l ia cu maşina ei cea nouă, un Saab decapotabil cu nouăsprezece mii de kilometri la bord. O primise cadou de la părinţii ei cu ocazia absolvirii. „Deşi n-am apucat să te vedem absolvind“, glumea Alton cînd venea vorba de dispariţia ei din ziua aceea. Alton şi Phyllida aşteptaseră în mulţimea de părinţi de la porţile Van Wickle s-o vadă pe Madeleine trecînd, iar cînd n-o văzuseră, şi-au zis că probabil le-a scăpat cumva. O căutară pe strada College şi apoi sunară la ea acasă, dar nu răspunse nimeni. În cele din urmă se duseră la apartament şi îi lăsară un bilet în care scriau că erau îngrijoraţi şi că hotărîseră să nu se întoarcă la Prettybrook, „aşa cum fusese planificat“. Aveau s-o aştepte în holul de la Biltmore, unde Madeleine îi şi găsi în după-amiaza aceea. Le zise că pierduse marşul din cauză că o fată, Kelly Traub, cu care era în rînd, căzuse şi-şi luxase glezna, iar ea trebuise s-o ajute să se ducă la cabinetul medical. Madeleine nu era sigură că părinţii ei o crezuseră, dar ei, bucuroşi că nu păţise nimic, nu insistară. În schimb Alton sunase peste cîteva zile, ca să-i spună lui Madeleine să se ducă să-şi cumpere o maşină.

— La mîna a doua, preciză el. Veche de-un an sau doi. Aşa scapi de-o bună parte din depreciere.

Madeleine făcu ce i se spusese şi găsi decapotabila în anunţurile din *Pro-Jo*. Era albă, cu scaune sport de culoare bej, şi cît aşteptă în faţa spitalului, Madeleine o decopertă, astfel ca Leonard s-o poată vedea cînd avea să ajungă jos, adus de asistentă într-un scaun cu rotile.

— Faină maşina, zise el cînd se urcă.

Se îmbrăţişară îndelung, iar Madeleine se smiorcăi pînă ce Leonard se desprinse din braţele ei.

— Hai să plecăm. M-am săturat de locul ăsta.

Tot restul verii Leonard rămase înduioşător de fragil. Vorbea pe tonul cel mai blînd cu putinţă. Se uita la baseball la televizor, ţinînd-o pe Madeleine de mînă.

— Ştii ce înseamnă cuvîntul *paradis*? întrebă el.

— Nu înseamnă „paradis“?

— Înseamnă „grădină împrejmuită“. Din arabă. Asta e un stadion de baseball. Mai ales Fenway. O grădină împrejmuită. Uită-te cît e de verde! E

atît de liniştitor să stai şi să te uiţi la teren!

— Poate c-ar trebui să te uiţi la golf, spuse Madeleine.

— Şi mai verde.

Din cauza litiului, îi era sete tot timpul şi, din cînd în cînd, i se făcea şi greaţă. Mîna dreaptă îi tremura uşor. În săptămînile petrecute în spital Leonard pusese pe el aproape şapte kilograme şi continuă să se îngraşe în iulie şi august. Faţa şi trupul îi arătau buhăite şi la ceafă avea o halcă de grăsime ca o cocoaşă de bivol. Setea îi era dublată de o nevoie continuă de a urina. Avea dureri de stomac şi suferea de accese de diaree. Partea mai proastă era că litiul îi încetinea mintea. Leonard pretindea că exista un „registru superior" la care nu mai putea ajunge din punct de vedere intelectual. Ca să compenseze, mesteca şi mai mult tutun şi începu să fumeze şi ţigări, precum şi nişte mini-trabucuri aromate, pentru care dezvoltase o slăbiciune în spital. Hainele îi duhneau a fum. Gura îi avea gust de scrumieră, precum şi de altceva, un gust chimic, metalic. Lui Madeleine nu-i plăcea.

În consecinţă, ca un efect secundar al efectelor secundare, lui Leonard îi scăzu libidoul. Făcură dragoste de două sau trei ori, de bucurie că erau din nou împreună, după care o lăsară mai moale, iar în cele din urmă încetară aproape cu totul. Madeleine nu ştia ce să facă. Să acorde problemei lui Leonard mai multă sau mai puţină atenţie? Nu avusese niciodată iniţiativa în pat. Nu fusese necesar. Bărbaţilor nu le păsase sau nu observaseră, fiind ei înşişi plini de iniţiativă. Într-o noapte atacă problema ca pe un *drop shot* pe terenul de tenis: se repezi, păru să ajungă la timp, apoi se aplecă şi, cu încheietura mîinii, trimise returul – care atinse fileul şi căzu înapoi în terenul ei.

După aceea nu mai încercă. Stătu deoparte şi îşi făcu jocul ei obişnuit de pe fundul terenului.

Toate astea ar fi deranjat-o mult mai mult pe Madeleine dacă dependenţa lui Leonard nu i s-ar fi părut atît de atrăgătoare. Era ceva satisfăcător în faptul că marele Saint Bernard era numai al ei. Nu mai voia să se ducă nici măcar la un film. Nu mai era interesat decît de patul lui de cuţu, de farfuria lui de cuţu şi de stăpîna lui. Îşi punea capul în poala ei, vrînd să fie mîngîiat. Dădea din coadă ori de cîte ori îşi făcea ea apariţia. Era întotdeauna atît de *prezent* – miţosul ei drag, căţelandrul ei bălos!

Erau amîndoi şomeri. Zilele lungi de vară treceau încet. Fără studenţi, College Hill era somnolent şi verde. Leonard îşi ţinea medicamentele în trusa de toaletă de sub chiuveta din baie. Întotdeauna închidea uşa cînd le

lua. De două ori pe săptămînă se ducea să-şi vadă psihanalistul, pe Bryce Ellis, şi se întorcea de la aceste şedinţe zdruncinat emoţional şi epuizat. Se trîntea pe saltea o oră sau două, apoi în cele din urmă se ridica şi punea muzică.

— Ştii cîţi ani avea Einstein cînd a emis teoria specială a relativităţii? o întrebă pe Madeleine într-o zi.

— Cîţi?

— Douăzeci şi şase.

— Şi ce-i cu asta?

— Majoritatea oamenilor de ştiinţă dau ce-i mai bun în ei pînă-n douăzeci şi cinci de ani. Eu am douăzeci şi doi… aproape douăzeci şi trei. Sînt în floarea vîrstei intelectuale. Atîta doar că trebuie să iau un medicament în fiecare dimineaţă şi seară, iar asta mă prosteşte.

— Nu te prosteşte, Leonard.

— Ba da.

— Mie nu mi se pare foarte ştiinţific să hotărăşti că nu vei fi niciodată un mare om de ştiinţă doar pentru că n-ai descoperit nimic pînă la douăzeci şi doi de ani, comentă Madeleine.

— Astea sînt faptele, spuse Leonard. Să lăsăm medicamentul la o parte. Chiar dac-aş fi normal, tot nu-s nici pe departe pe drumul către o descoperire ştiinţifică majoră.

— Să presupunem că nu faci o descoperire majoră, spuse Madeleine. De unde ştii că n-o să faci o descoperire mai mică, de care în cele din urmă oamenii vor beneficia? Adică poate că nu te vei prinde că spaţiul e curbat. Dar poate că vei inventa o maşină care să meargă cu apă şi-atunci nu vom mai avea poluare.

— Invenţia motorului cu hidrogen ar constitui o descoperire majoră, spuse sumbru Leonard, aprinzîndu-şi o ţigară.

— OK, dar nu toţi oamenii de ştiinţă sînt tineri. Cum rămîne cu Galileo? El cîţi ani avea? Şi Edison?

— Putem să nu mai vorbim despre asta? zise Leonard. Mă simt din ce în ce mai deprimat.

Asta o reduse pe Madeleine la tăcere.

Leonard trase fumul adînc în piept şi îl expiră cu zgomot.

— Nu deprimat-*deprimat*, zise el după o clipă.

Oricît de devotată era îngrijirii lui Leonard şi oricît de satisfăcător era să-l vadă făcînd progrese, Madeleine simţea din cînd în cînd nevoia să mai iasă din garsoniera aceea înăbuşitoare. Ca să scape de umiditate, se ducea la

bibliotecă, unde era aer condiţionat. Juca tenis cu doi tipi din echipa universităţii. În unele zile, cum nu voia să se întoarcă acasă, Madeleine se plimba prin campusul pustiu, încercînd din răsputeri să se gîndească vreo cîteva minute la ea însăşi. Trecu să-l vadă pe domnul Saunders, dar priveliştea bătrînului profesor în pantaloni scurţi şi sandale o tulbură. Căută prin rafturile de la librăria College Hill, alegînd virtuoasă exemplare folosite din *Micuţa Dorrit* şi *Vicarul din Bullhampton*, pe care intenţiona în mod categoric să le citească. Din cînd în cînd se mai trata cu cîte-o îngheţată, apoi stătea pe treptele de la Hospital Trust şi se uita la alte cupluri tinere, care treceau ţinîndu-se de mînă sau sărutîndu-se. Îşi termina îngheţata şi se îndrepta spre casă, unde o aştepta Leonard.

Starea lui rămase delicată toată luna iulie. În august însă Leonard păru că trecuse hopul. Din cînd în cînd se comporta ca Leonard cel de odinioară. Într-o dimineaţă, cum prăjea pîine, Leonard ridică un pachet de unt Land O'Lakes.

— Am o întrebare, spuse el. Cine-a observat prima dată că genunchii indiencei ăsteia de pe pachetul de unt arată ca nişte ţîţe? Un tip din Terre Haute îşi ia micul dejun, se uită la pachetul de unt şi zice „Fii atent ce genunchi!“. Dar asta-i numai o parte din poveste. După această revelaţie, alt tip a trebuit să se gîndească să taie *altă* pereche de genunchi, de pe dosul pachetului, şi să-i lipească pe cei de-aici în spatele pachetului de unt pe care indianca îl ţine în faţa pieptului, iar apoi să decupeze marginile pachetului, astfel încît să se îndoaie ca şi cum tipa şi-ar dezveli ţîţele. Toate astea s-au întîmplat şi nouă nu ne-a rămas nici un document. Actorii principali s-au pierdut în negura istoriei.

Începură să mai iasă din apartament. Într-o zi s-au dus cu maşina pe Federal Hill, la o pizza. După aceea Leonard insistă să intre într-un magazin de brînzeturi. Înăuntru era întuneric – obloanele erau trase. Mirosul din încăpere era ca o prezenţă de sine stătătoare. În spatele tejghelei un bătrîn cărunt făcea ceva, dar ei nu vedeau ce.

— Afară sînt douăzeci şi şase de grade şi tipul ăsta nu deschide ferestrele, şopti Leonard. Iar asta e din cauză că are aici un amestec perfect de bacterii şi nu vrea să-l piardă. Am citit un studiu al unor chimişti de la Cornell, care au identificat într-o cutie de cheag două sute de feluri diferite de bacterii. E o reacţie aerobă, aşa că tot ce se găseşte în aer influenţează gustul. Italienii ştiu asta instinctiv. Individul ăsta nici măcar nu *ştie* ce ştie.

Leonard se apropie de tejghea.

— Vittorio, ce mai faci?

Bătrînul se întoarse şi-şi îngustă ochii.

— Salut, amice! Unde fost? Nu văzut de mult.

— Nu m-am simţit prea bine, Vittorio.

— Nimic grav, sper. Nu-mi spune! Nu vreau să ştiu. Am problemele mele.

— Ce-mi recomanzi astăzi?

— Cum adică „ce recomand“? Brînză! Ca-ntotdeauna. Cea mai bună. Cine-i prietena ta?

— Ea e Madeleine.

— Place brînza, domnişoară? Poftim, gustă. Ia şi-acasă. Şi scapă de individul ăsta. Nu-i bun de nimic.

Încă o revelaţie despre Leonard: era prieten cu italianul bătrîn de pe Federal Hill, care făcea brînză. Poate că acolo mergea cînd Madeleine îl vedea aşteptînd autobuzul. Să-i facă o vizită prietenului său, Vittorio.

La sfîrşitul lui august îşi împachetară lucrurile, punînd o parte din cutii la păstrare şi înghesuind restul în portbagajul şi pe bancheta din spate a Saabului, şi o porniră spre Cape. Era cald, peste treizeci de grade, şi pînă au ieşit din Rhode Island, au mers cu maşina decapotată. Din cauza vîntului însă, nu prea puteau vorbi sau asculta muzică, aşa că au coborît capota la loc cînd au intrat în Massachusetts. Madeleine avea o casetă cu Pure Prairie League, pe care Leonard o îngădui pînă ce opriră la o benzinărie care avea şi un minimarket, unde cumpără o casetă cu *Led Zeppelin's Greatest Hits* şi o ascultă tot restul drumului, cît traversară Sagamore Bridge şi intrară în peninsulă. Se opriră la un local de pe marginea drumului din Orleans, ca să mănînce sendvişuri cu homar. Leonard părea într-o dispoziţie bună. Dar după ce urcară din nou în maşină şi o porniră pe drumul mărginit pe ambele părţi de pini, începu să-şi fumeze agitat mini-trabucurile şi să se foiască pe scaunul din dreapta. Era o zi de duminică. Majoritatea maşinilor mergeau în direcţia opusă, căci oamenii care ieşiseră în weekend sau care îşi petrecuseră toată vara acolo se întorceau pe continent, cu echipamentul sportiv urcat pe maşini. În Truro din autostrada 6 se desprindea şoseaua 6A, pe care o urmară cu grijă, încetinind cînd în dreapta apăru întinderea albastră a lacului Pilgrim. În apropiere de capătul lacului văzură indicatorul pentru laboratorul Pilgrim Lake şi o luară pe un drum cu pietriş care ducea printre dune în direcţia golfului Cape Cod.

— Cine mi-a luat saliva? zise Leonard pe măsură ce clădirile unde aveau să-şi petreacă următoarele nouă luni apăreau în faţa lor. E cumva la tine? Că pe moment nu mi-o pot găsi.

În timpul vizitei scurte din primăvară Madeleine fusese prea preocupată de noua ei relaţie ca să observe alte amănunte despre laboratorul de la Pilgrim Lake în afară de amplasarea încîntătoare pe malul oceanului. Era incredibil cînd te gîndeai că personalităţi legendare ca Watson şi Crick lucraseră sau locuiseră în fosta colonie de vînători de balene, dar majoritatea numelor actualilor biologi de la Pilgrim Lake – inclusiv cel al directorului laboratorului, David Malkiel – nu-i spuneau nimic. Singurul laborator pe care-l văzuseră în timpul vizitei nu păruse foarte diferit de laboratoarele de chimie de la liceul din Lawrenceville.

Însă odată ce s-au mutat la Pilgrim şi au început să locuiască acolo, Madeleine îşi dădu seama cît de eronate fuseseră primele ei impresii. Nu se aşteptase să găsească şase terenuri de tenis acoperite, o sală de sport dotată cu echipament Nautilus sau o sală de proiecţii, unde la sfîrşitul săptămînii rulau filme în premieră. Nu se aşteptase ca barul să fie deschis non-stop sau să fie plin de savanţi ce îşi aşteptau rezultatele experimentelor la ora trei dimineaţa. Nu se aşteptase la limuzinele care veneau de la aeroportul Logan, pline cu directori de companii farmaceutice şi celebrităţi venite să ia masa cu dr. Malkiel în sufrageria lui personală. Nu se aşteptase la *mîncarea* aceea, la vinurile franţuzeşti scumpe, la pîinile şi uleiurile de măsline selectate de însuşi dr. Malkiel. Malkiel strîngea pentru laborator sume uriaşe, pe care le cheltuia cu generozitate pentru savanţii rezidenţi şi cu care-i ispitea şi pe alţii să vină în vizită. Malkiel fusese cel care cumpărase tabloul de Cy Twombly din sala de mese şi care comandase sculptura de Richard Serra din spate de la Animal House.

Madeleine şi Leonard sosiră la Pilgrim Lake în timpul seminarului de genetică din vară. Leonard trebuia să facă faimosul „curs de drojdii“ predat de Bob Kilimnik, biologul în a cărui echipă fusese repartizat. Pleca în fiecare dimineaţă ca un şcolar înspăimîntat. Se plîngea că nu-i funcţionează creierul şi că ceilalţi doi cercetători din grup, Vikram Jaitly şi Carl Beller, care studiaseră la MIT, erau mai deştepţi decît el. Dar nu era decît un curs de două ore. În restul zilei era liber. Atmosfera din laborator era relaxată. Era plin de studenţi (porecliţi *STeC*-i, de la „studenţi tehnicieni din cercetare“), inclusiv o grămadă de femei apropiate ca vîrstă de Madeleine. Aproape în fiecare seară era cîte un chef la care lumea făcea chestii uşor ciudate, de savant ţicnit: serveau cocteiluri în pahare Erlenmeyer sau capsule de evaporare ori găteau scoicile în autoclavă în loc de baie de aburi. Cu toate acestea, era distractiv.

După Ziua Muncii[9] lucrurile au devenit mai serioase. STeC-ii plecară, ceea ce duse la o scădere dramatică a populaţiei feminine şi puse capăt chefurilor de peste vară şi adierii romantice din aer. La sfîrşitul lunii septembrie ziarul *The Sunday Telegraph* începu să publice cotele de la bursa Ladbrokes pentru premiile Nobel, care urmau să fie anunţate în curînd. Pe măsură ce zilele treceau şi celelalte premii din ştiinţă erau acordate – lui Kenneth Wilson pentru fizică şi lui Aaron Klug pentru chimie –, la masa de seară lumea începu să speculeze despre cine va cîştiga la secţiunea de fiziologie sau medicină. Candidaţii favoriţi erau Rudyard Hill de la Cambridge şi Michael Zolodnek. Zolodnek era cercetător rezident la Pilgrim Lake şi locuia într-una din casele în stil colonial din partea dinspre Truro a proprietăţii. Apoi, în dimineaţa zilei de 8 octombrie, Madeleine şi Leonard au fost treziţi devreme dintr-un somn adînc de un vîjîit puternic. S-au dus la fereastă şi au văzut un elicopter aterizînd pe plaja din faţa clădirii lor. În parcare se găseau maşini de la trei posturi de ştiri prin satelit. Se îmbrăcară în grabă şi fugiră la centrul de conferinţe, unde aflară, spre bucuria lor, că premiul Nobel îi fusese atribuit nu lui Michael Zolodnek, ci lui Diane MacGregor. Locurile din amfiteatru erau deja ocupate de reporteri şi de personalul de la Pilgrim Lake. Din spatele sălii, unde stăteau în picioare, Madeleine şi Leonard îl văzură pe dr. Malkiel însoţind-o pe MacGregor spre un podium împodobit cu un buchet de microfoane. MacGregor era îmbrăcată într-un pardesiu vechi şi cizme de cauciuc, aceeaşi ţinută în care Madeleine o zărise de cîteva ori pe plajă, cînd îşi plimba pudelul negru. Nu făcuse nici un efort să-şi aranjeze părul cărunt pentru conferinţa de presă. Acest amănunt, împreună cu statura ei mică, o făceau să semene cu un copil, în ciuda vîrstei.

Ajunsă pe podium, MacGregor zîmbi, clipi din ochi şi păru brusc hărţuită.

Începură întrebările:

— Dr. MacGregor, unde eraţi cînd aţi primit vestea?

— Dormeam. Ca şi acum.

— Ne-aţi putea explica în ce constă munca dumneavoastră de cercetare?

— Aş putea. Dar atunci aţi adormi *voi*.

— Ce plănuiţi să faceţi cu banii?

— Să-i cheltuiesc.

Răspunsurile ar fi făcut-o pe Madeleine să se îndrăgostească de Diane MacGregor dacă n-ar fi fost îndrăgostită deja. Deşi nu vorbise niciodată cu ea, tot ce aflase despre sihastra de şaptezeci şi trei de ani o transformase pe MacGregor în biologul preferat al lui Madeleine. Spre deosebire de ceilalţi cercetători de la laborator, MacGregor nu-şi angaja asistenţi. Lucra absolut singură, fără echipament sofisticat, şi analiza configuraţiile misterioase de culori din porumbul pe care-l cultiva pe un teren din spatele casei ei. Din conversaţiile cu Leonard şi cu alţii, Madeleine pricepu elementele de bază ale studiului lui MacGregor – se ocupau de modalitatea în care se transmit genele şi modalitatea în care trăsăturile sînt copiate, transpuse sau şterse –, dar ce admira cel mai mult la ea era felul solitar şi hotărît în care MacGregor muncea. (Dacă s-ar fi făcut biolog, Madeleine ar fi vrut să fie ca Diane MacGregor.) Ceilalţi cercetători de la laborator rîdeau de MacGregor pentru că n-avea telefon sau pentru că era cu totul excentrică. Dar dacă MacGregor era chiar atît de pe dinafară, de ce vorbea lumea tot timpul despre ea? Madeleine bănuia că MacGregor îi făcea să nu se simtă în largul lor din pricina purităţii sacrificiului ei şi a simplităţii metodei sale de cercetare. Nu-i doreau succesul, fiindcă asta le-•ar fi invalidat justificările pentru personalul auxiliar şi bugetele umflate pe care le aveau. În plus, MacGregor putea fi încăpăţînată şi tăioasă. În general oamenii nu apreciau astfel de trăsături – şi cu atît mai puţin la o femeie. Iniţial lucrase la catedra de Biologie a Universităţii Florida din Gainesville, unde se irosea, dar predecesorul lui dr. Malkiel, recunoscîndu-i geniul, făcuse rost de bani, o adusese la Pilgrim Lake şi îi dăduse un post pe viaţă. Acesta era celălalt lucru care o uimea pe Madeleine. MacGregor era la Pilgrim Lake din 1947! De treizeci şi cinci de ani îşi cerceta porumbul cu o răbdare mendeliană, fără vreo încurajare sau vreo reacţie, venind la lucru în fiecare zi, adîncită în propriul proces de descoperire, uitată de lume, dar fără să-i pese. Iar acum primise în cele din urmă Nobelul, recunoaşterea acestei munci de-o viaţă, şi cu toate că părea destul de bucuroasă, se vedea că nu premiul îl vînase. Răsplata lui MacGregor fusese cercetarea în sine, caracterul ei zilnic, reuşita determinată de o sumedenie de zile banale.

La o scară mult mai redusă, Madeleine înţelegea cîte trebuia să îndure Diane MacGregor în laboratorul dominat de bărbaţi. La fiecare cină la care ea şi Leonard erau invitaţi, Madeleine ajungea inevitabil să ajute în bucătărie, alături de celelalte neveste şi prietene. Bineînţeles, ar fi putut refuza s-o facă, dar asta ar fi dat impresia că încearcă să demonstreze ceva. În plus, era enervant să stea şi să asculte conversaţiile concurenţiale ale

bărbaţilor. Aşa că spăla vase şi sfîrşi prin a detesta toată treaba asta. Nu prea mai avea multe alte legături sociale – doar cu Greta, tînăra soţie a lui Malkiel, cu care juca tenis şi care o trata pe Madeleine ca pe un partener de antrenament pentru lovituri, şi cu celelalte asistente de pat. Acesta era termenul folosit pentru partenerele asistenţilor cercetători: asistente de pat. Aproape toţi asistenţii cercetători erau bărbaţi. Majoritatea biologilor principali erau şi ei bărbaţi, aşa că, dacă nu punem la socoteală tehnicienii, lui Madeleine nu-i rămînea s-o admire şi s-o imite – în felul ei – decît pe Diane MacGregor.

Avînd în vedere că bursa lui Leonard le acoperea cazarea şi masa, Madeleine putea să-şi petreacă liniştită tot timpul citind, dormind şi mîncînd. Dar n-avea de gînd să facă aşa ceva. În ciuda lipsei de concentrare de peste vară, viitorul ei academic căpătase un imbold. Împreună cu nota maximă la lucrarea de diplomă, Madeleine primise şi un mesaj personal din partea profesorului Saunders, care o încuraja să-şi transforme studiul într-un articol mai scurt, pe care să-l trimită unei anume doamne M. Myerson, la *The Janeite Review*. „Ar putea fi publicabilă!“ scrisese Saunders. În ciuda faptului că M. Myerson era de fapt Mary, soţia profesorului Saunders, ceea ce dădea recomandării o aură de nepotism, un pont rămînea un pont. Cînd Madeleine trecuse pe la el pe la cabinet, Saunders criticase dur faptul că Yale o respinsese, spunînd că, probabil, căzuse victimă modei intelectuale a momentului.

Apoi, într-un weekend de la mijlocul lui septembrie, Madeleine participă la o conferinţă pe tema literaturii victoriene organizată la Boston College, o experienţă ce o orientă pe un nou făgaş. La conferinţa desfăşurată într-un hotel Hyatt cu un hol plin de verdeaţă şi lifturi tubulare de sticlă, Madeleine cunoscu două persoane la fel de înnebunite ca ea după cărţile de secolul XIX. Meg Jones era o jucătoare de softball în mare formă fizică, cu păr scurt, tăiat inegal, şi maxilare puternice. Anne Wong absolvise la Stanford şi avea coadă, un colier cu inimioară Elsa Peretti, un ceas Seiko şi un accent slab, care amintea de Taiwanul de baştină. Anne făcea deocamdată un masterat de creaţie poetică la University of Houston, dar voia să se înscrie la un doctorat în literatură engleză, ca să-şi facă o carieră şi să-şi mulţumească părinţii. Meg era deja doctorandă la Vanderbilt. Cînd vorbea despre Austen, îi spunea „divina Jane“ şi debita tot felul de detalii şi cifre despre ea, de parc-ar fi fost un parior sportiv. Familia Austen avusese opt copii, Jane fiind cea mai mică dintre fete. Suferise de boala Addison, la fel ca John F. Kennedy. Făcuse tifos în 1783. *Raţiune şi simţire* fusese

publicată prima dată cu titlul de *Elinore şi Marianne*. Austen acceptase la un moment dat cererea în căsătorie a unui anume Bigg-Wither, dar, după ce chibzuise o vreme, se răzgîndise. Era înmormîntată în catedrala Winchester.

— Te gîndeşti să te axezi pe studiul lui Austen? o întrebă Anne Wong pe Madeleine.

— Nu ştiu. Am avut un capitol despre ea în lucrarea de diplomă. Dar ştii cine-mi mai place la nebunie? E puţin jenant.

— Cine?

— Elizabeth Gaskell.

— O ador pe Gaskell! strigă Anne Wong.

— Gaskell? zise Meg Jones. Încerc să găsesc ceva de spus.

La conferinţă Madeleine simţi că răsare o nouă generaţie de cadre universitare. Vorbeau despre aceleaşi cărţi pe care ea le iubea dintotdeauna, dar în alte feluri. Printre subiecte se numărau „Femei cu proprietăţi în romanul victorian“, „Scriitoarele victoriene şi chestiunea feminină“, „Masturbarea în literatura victoriană“ şi „Carcera feminităţii“. Madeleine şi Anne Wong asistară la o prelegere ţinută de Terry Castle pe tema „lesbienei invizibile“ din literatura victoriană şi le zăriră de la distanţă pe Sandra Gilbert şi Susan Gubar ieşind de la o prezentare a *Nebunei din pod* care umpluse sala.

Partea interesantă la victorieni, află Madeleine, consta în faptul că nu erau atît de victorieni pe cît se credea. Frances Power Cobbe trăise fără ascunzişuri cu altă femeie şi se referea la ea numind-o „soţia“ ei. În 1868 Cobbe publicase în *Fraser's Magazine* un articol intitulat „Criminali, idioţi, femei şi minori. E corectă clasificarea?“. La începutul perioadei victoriene dreptul femeilor din Anglia de a avea şi moşteni proprietăţi era îngrădit. Nu li se permitea să participe la viaţa politică. Dar tocmai în aceste condiţii, cînd, practic, erau clasificate printre idioţi, îşi scriseseră cărţile autoarele preferate ale lui Madeleine.

Privită din această perspectivă, literatura secolelor XVIII şi XIX, mai ales cea scrisă de femei, era orice, numai o chestie fumată nu. În ciuda adversităţilor, fără ca să le dea cineva dreptul să ia în mînă o pană sau să facă studii înalte, femei precum Anne Finch, Jane Austen, George Eliot, surorile Brontë şi Emily Dickinson nu numai că luaseră pana în mînă şi se alăturaseră marelui proiect literar, ci, mai mult – dacă le credeai pe Gilbert şi Gubar –, creaseră o literatură cu totul nouă, părînd să joace după regulile bărbaţilor, dar în acelaşi timp subminîndu-le. Două fraze din *Nebuna din pod* făcură o impresie deosebită asupra lui Madeleine. „De exemplu, în

ultimii ani, în timp ce scriitorii par să se simtă din ce în ce mai epuizaţi de nevoia de revizionism pe care teoria lui Bloom despre «anxietatea influenţei» o descrie cu precizie, scriitoarele se consideră nişte pioniere într-un proces de creaţie extraordinar de intens, cum omologii lor de sex masculin probabil că n-au mai trăit de pe vremea Renaşterii sau măcar a Romantismului. Fiu al mai multor taţi, scriitorul din ziua de azi se simte descurajant de întîrziat; fiică a prea puţine mame, scriitoarea din ziua de azi simte că îşi aduce contribuţia la crearea unei tradiţii viabile care în sfîrşit îşi face simţită prezenţa.“

Pe parcursul a două zile şi jumătate Madeleine şi noile ei prietene asistaseră la şaisprezece seminarii. Intrară clandestin la cocteilul convenţiei unei societăţi de asigurări şi mîncară pe gratis. Anne îşi tot comanda *Sex on the Beach*[10] la barul hotelului, chicotind de fiecare dată. Spre deosebire de Meg, care se îmbrăca precum un docher, Anne purta rochii înflorate de la Filene’s Basement şi pantofi cu toc. În ultima seară, întoarsă la ea în cameră, Anne îşi puse capul pe umărul lui Madeleine şi-i mărturisi că era încă virgină.

— Nu numai că sînt din Taiwan! strigă ea. Sînt o virgină din Taiwan! Sînt de groază!

Chit că n-avea prea multe în comun cu Meg şi Anne, Madeleine nu-şi amintea să se fi simţit vreodată atît de bine. Tot weekendul fetele n-o întrebară nici măcar o dată dacă avea sau nu prieten. Nu voiau să vorbească decît despre literatură. În ultima dimineaţă a conferinţei schimbară adrese şi numere de telefon şi se îmbrăţişară, promiţîndu-şi să ţină legătura.

— Cine ştie, poate vom sfîrşi la aceeaşi catedră! spuse veselă Anne.

— Mă îndoiesc că ar angaja cineva trei victorianişti, răspunse pragmatică Meg.

Pe drumul de întoarcere spre Cape Cod şi zile întregi după aceea Madeleine se simţi cuprinsă de fericire ori de cîte ori şi-o amintea pe Meg Jones etichetîndu-le drept victorianiste. Dintr-odată, acest termen îi transforma ambiţiile neclare în ceva real. Nu găsise niciodată un cuvînt potrivit pentru ce voia să devină. Cînd opri ca să se odihnească pe traseu, puse patru monede în telefonul public şi-şi sună părinţii la Prettybrook.

— Tati, ştiu ce vreau să fiu.

— Ce?

— Victorianistă! Tocmai vin de la o conferinţă incredibilă.

— Trebuie să te specializezi deja? Nici măcar n-ai început studiile postuniversitare.
— Nu, tati, asta e! Sînt sigură! E un teritoriu atît de vast!
— Intră prima dată undeva, zise Alton rîzînd. Apoi mai vorbim.
Întoarsă la Pilgrim Lake, se puse la biroul ei şi încercă să se apuce de treabă. Îşi adusese cu ea majoritatea cărţilor preferate – dacă nu chiar pe toate. Austen, Eliot, Wharton şi James. Prin Alton, care încă mai avea relaţii la biblioteca Baxter, reuşise să adune un morman uriaş de cărţi de critică victoriană, împrumutate pe termen lung. După ce citi bibliografia necesară şi după ce-şi luă notiţe adiţionale, Madeleine încercă să-şi reducă lucrarea de diplomă la nişte dimensiuni publicabile. Maşina ei de scris Royal era aceeaşi la care îşi scrisese lucrarea de diplomă. Era aceeaşi la care îşi dactilografiase şi Alton eseurile *lui* din facultate. Madeleine adora maşina aceea neagră de oţel, însă clapele ei începeau să se înţepenească. Uneori, cînd bătea mai repede, cîte două sau trei clape se încălecau şi trebuia să le separe cu degetele, descoperind astfel noi înţelesuri ale conceptului de *maşină de scris manuală*. După ce despărţea clapele sau schimba panglica, degetele îi erau pătate de cerneală. Interiorul maşinii era dezgustător: găseai acolo smocuri de praf, resturi de gumă de şters, bucăţi de hîrtie, firimituri de prăjituri şi păr. Madeleine se mira că mai funcţionează. După ce-şi dădu seama cît de murdară era maşina ei de scris, nu se mai putu gîndi decît la asta. Era ca şi cînd ai fi încercat să dormi în iarbă după ce-ţi vorbise cineva despre viermi. Royalul nu era uşor de curăţat. Cîntărea o tonă. Indiferent de cîte ori reuşi s-o tîrască la chiuvetă şi s-o întoarcă cu fundul în jos, din maşină răsăreau în continuare resturi. Întoarsă la birou, Madeleine puse în ea o nouă foaie de hîrtie şi se apucă iar de lucru, dar gîndul sîcîitor că mizeria rămăsese înăuntru, precum şi clapele veşnic încălecate, o făcură să uite ce voise să scrie. Aşa că duse maşina iar la chiuvetă şi curăţă jegul cu o perie de dinţi veche.
Astfel încerca Madeleine să devină victorianistă.
Spera să termine de scris varianta scurtată a eseului pînă în decembrie, ca să-l poată include ca mostră în dosarul de înscriere la şcolile postuniversitare. Dacă *The Janeite Review* i-ar accepta articolul şi l-ar putea trece în CV ca fiind „în curs de publicare“, ar avea un avantaj în plus. Refuzul de la Yale, asemeni unuia venit de la un prieten pe care nici nu era sigură că-l place foarte mult, sporiră în mod previzibil atracţia acelui loc. Însă n-avea de gînd să stea acasă şi să aştepte să sune telefonul. De data asta avea să joace la mai multe capete, aşa că flirtă şi cu Harvardul cel bătrîn şi

bogat, şi cu Columbia cea civilizată, cu Chicago cel cerebral şi cu Michigan cel demn de încredere, ba chiar dădu atenţie pînă şi modestului Baxter. (Dacă Baxter n-o va accepta în programul mediocru pe care-l avea, în ciuda faptului că era fiica unui fost rector, Madeleine avea să ia asta ca pe un semn şi va renunţa cu totul la ideea unei cariere universitare.) Dar nu se gîndea să meargă la Baxter. Se ruga să nu fie nevoită să se ducă la Baxter. De aceea se apucă să înveţe din nou pentru GRE, sperînd să-şi îmbunătăţească punctajul la secţiunile de matematică şi logică. Pentru testul de literatură engleză îşi umplea lacunele citind *Antologia Oxford de poezie engleză*.

Însă nu avansa prea mult cu nimic din toate astea – nici cu scrisul, nici cu cititul – dintr-un motiv foarte simplu şi de netăgăduit: acela că obligaţia faţă de Leonard era pe primul plan. Acum, că erau în Cape Cod, Leonard nu avea în zonă un psihanalist la care să se ducă. Trebuia să se descurce cu şedinţele telefonice pe care le avea o dată pe săptămînă cu Bryce Ellis din Providence. În plus, începuse să meargă şi la un alt psihiatru, dr. Perlmann de la spitalul Mass General, cu care nu reuşea să comunice deloc. Stresat că trebuie să facă faţă şi la laborator, venea în fiecare seară acasă şi începea să-i înşire lui Madeleine toate problemele pe care le avea. O folosea în loc de terapie.

— Astăzi am tremurat ca un dement. Abia dacă mai pot pregăti culturile din cauza tremuratului. Tot timpul scap lucruri pe jos. Azi am scăpat un pahar Erlenmeyer. Agar-agar[11] peste tot. Ştiu exact ce îşi zice Kilimnik. Îşi zice „Ăsta de ce-o fi căpătat bursa?“.

Leonard nu suflase o vorbă la Pilgrim Lake despre diagnosticul lui. Ştia din experienţă că atunci cînd aflau că fusese în spital şi mai ales că lua un medicament de două ori pe zi, ca să-l stabilizeze psihic, oamenii îl tratau diferit. Uneori lumea îl lăsa baltă sau îl evita. Madeleine promisese că nu spune la nimeni, dar în august, cînd fusese la New York, îi mărturisise lui Kelly Traub. O pusese pe Kelly să-i promită că nu mai spune la nimeni, dar, inevitabil, Kelly îi va spune unei persoane pe care o va pune să promită că nu spune la nimeni, iar acea persoană va spune alteia şi tot aşa, pînă ce starea lui Leonard avea să fie cunoscută de toată lumea.

Dar acum Madeleine nu-şi putea permite să-şi facă griji pentru asta. Important era – îşi zicea ea în această zi de octombrie, în timp ce aştepta avionul care le aducea pe Phyllida şi Alwyn de la Boston – ca ele să nu afle. Criza maritală a lui Alwyn ar fi trebuit să abată atenţia de la relaţia ei, dar,

ca să fie sigură, Madeleine plănuia să limiteze cît mai mult timpul pe care familia ei avea să-l petreacă împreună cu Leonard.

Aeroportul minuscul consta dintr-o singură pistă şi un terminal ca un hangar. Afară, sub razele soarelui de toamnă, aştepta un mic grup de oameni ce sporovăiau sau se uitau spre cer, după avion.

Pentru întîlnirea cu mama ei Madeleine se îmbrăcase într-o pereche de pantaloni scurţi şi bej de in, o bluză albă şi un pulover bleumarin cu anchior alb. Unul din avantajele faptului că terminase facultatea – şi că locuia în Cape Cod, nu departe de Hyannisport – era acela că de-acum nimic n-o mai împiedica pe Madeleine să se îmbrace în stilul Kennedy, în care se simţea cel mai comod. Oricum fusese întotdeauna o boemă ratată. În anul al doilea îşi cumpărase o cămaşă de un albastru electric, cu mîneci scurte şi nasturi şi cu numele „Mel“ brodat pe buzunar, pe care începu s-o îmbrace cînd mergea la chefuri în apartamentul lui Mitchell. Probabil că o purtase mult prea des, fiindcă într-o seară Mitchell făcu o mutră şi zise:

— Ce? Asta-i cămaşa ta artistică?

— Cum adică?

— Te îmbraci cu cămaşa aia ori de cîte ori eşti prin preajma mea şi a prietenilor mei.

— Larry are una exact la fel, se apără Madeleine.

— Da, dar a lui e praf. A ta e într-o stare perfectă. Parcă ar fi cămaşa de bowling a lui Ludovic al XIV-lea. Nu „Mel“ ar trebui să scrie pe buzunar. Ar trebui să scrie „Regele Soare“.

Amintindu-şi scena, Madeleine zîmbi. Probabil că Mitchell era acum în Franţa, în Spania sau cine ştie pe unde. Seara aceea în care dăduse peste el în New York începuse cu o reprezentaţie a *Livezii de vişini* într-un teatru mic. Ingeniozitatea spectacolului – între scaune fuseseră îngrămădite coşuri cu flori de vişin, astfel ca spectatorii să poată mirosi mireasma livezii pe care o vinde Ranevskaia împreună cu moşia – şi feţele interesante din mulţime îi atraseră atenţia lui Madeleine că se află într-un oraş mare. După piesă Kelly o dusese pe Madeleine într-un bar unde mergeau frecvent proaspeţii absolvenţi de la Brown. Abia ce intraseră, că dăduseră peste Mitchell şi Larry. Băieţii o porneau a doua zi spre Paris şi erau într-o dispoziţie veselă, de rămas-bun. Madeleine bău două pahare de votcă şi apă minerală, Mitchell bău tequila, iar apoi Kelly vru să meargă la Chumley’s, în Village. S-au înghesuit toţi patru într-un taxi, iar Madeleine a stat la Mitchell în braţe. Era trecut bine de miezul nopţii, geamurile erau deschise înspre străzile tropical de fierbinţi, iar ea nu încercă să diminueze contactul

fizic cu Mitchell, ci se lăsă pe spate, sprijinindu-se de el. Faptul că ignorau componenta sexuală a şezutului în poală îl făcea şi mai excitant. Madeleine se uita pe fereastră, iar Mitchell vorbea cu Larry. Fiecare scuturătură dezvăluia informaţii secrete. Tot timpul cît traversară Manhattanul pe strada East Ninth. Chiar dacă se simţea vinovată, Madeleine aprecie că merita să-şi facă de cap într-o seară după o vară impecabilă. În plus, nimeni nu făcea pe poliţistul. În nici un caz Mitchell, care în timpul drumului cu taxiul devenise neastîmpărat. Îşi vîrî mîna pe sub cămaşa ei şi începu s-o mîngîie pe piele, trecîndu-i un deget de-a lungul coşului pieptului. Nimeni nu văzu ce făcea. Madeleine îl lăsă să continue, timp în care amîndoi se prefăcură că sînt absorbiţi de conversaţia cu Kelly şi, respectiv, Larry. După cîteva străzi mîna lui Mitchell se mută mai sus. Degetul lui încercă să se strecoare pe sub cupa dreaptă a sutienului, moment în care ea strînse braţul şi mîna lui se retrase.

În Chumley's Mitchell îi distră cu relatarea propriei lui experienţe de taximetrist de peste vară. Madeleine vorbi o vreme cu Kelly, dar nu trecu mult pînă sfîrşi în colţ, lîngă Mitchell. În ciuda ameţelii provocate de votcă, era conştientă că evita în mod intenţionat să rostească numele lui Leonard. Mitchell îi arătă urmele de pe braţe, unde fusese vaccinat în după-amiaza aceea. Apoi se duse să mai aducă de băut. Madeleine uitase cît de amuzant era Mitchell. Prin comparaţie cu Leonard, Mitchell era un tovarăş mult mai confortabil. După vreo oră, cînd Madeleine ieşi să oprească un taxi, Mitchell o urmă şi, pînă să-şi dea seama ce se întîmplă, o sărută, iar ea îi răspunse. Nu durase mult, dar mult mai mult decît ar fi trebuit. În cele din urmă Madeleine se desprinse şi strigă:

— Am crezut că vrei să te călugăreşti!

— Trupul e nevolnic, zise Michell, rînjind.

— Du-te! spuse Madeleine, lovindu-l cu pumnul în piept. Du-te în India!

El se uita la ea cu ochii lui mari. Se întinse şi o apucă de mîini.

— Te iubesc! zise el.

Iar Madeleine se surprinsese pe ea însăşi răspunzînd:

— Şi eu te iubesc.

Voia să spună că-l iubeşte, dar nu că-l iubeşte-*iubeşte*. Cel puţin asta era una din interpretările posibile şi, cum era ora trei dimineaţa şi erau pe strada Bedford, Madeleine hotărî să nu analizeze problema mai profund. Îl sărută încă o dată pe Mitchell, rapid şi cuminte, apoi opri un taxi şi dispăru.

Dimineaţa, cînd Kelly o întrebă ce se întîmplase cu Mitchell, Madeleine minţi:

— Nimic.

— Mi se pare drăguţ, zise Kelly. Arată mult mai bine decît ţineam eu minte.

— Crezi?

— E cam genul meu.

Auzind una ca asta, Madeleine mai avu o surpriză: era geloasă. Din cîte se părea, voia să-l păstreze pe Mitchell pentru ea însăşi chiar în timp ce-l respingea. Egoismul ei n-avea limite.

— Probabil că e deja în avion, spuse ea şi închise subiectul.

În trenul ce o ducea înapoi în Rhode Island pe Madeleine o apucară remuşcările. Hotărî că trebuie să-i spună lui Leonard ce s-a întîmplat, dar pînă la sosirea în Providence îşi dăduse seama că asta n-ar face decît să înrăutăţească lucrurile. Leonard şi-ar închipui că o pierde din cauza bolii. S-ar simţi inapt din punct de vedere sexual – şi nici n-ar fi departe de adevăr. Mitchell plecase din ţară şi în curînd Madeleine şi Leonard aveau să se mute la Pilgrim Lake. Gîndindu-se la asta, Madeleine se abţinu de la mărturisire. Îşi reluă cu avînt sarcina de a-l iubi şi îngriji pe Leonard, iar după o vreme începu să aibă senzaţia că sărutul lui Mitchell din noaptea aceea avusese loc într-o altă realitate, una fantomatică şi efemeră.

Acum, pe deasupra golfului, croindu-şi drum printre norişorii pufoşi, avionul mic, de zece locuri, îşi făcu apariţia dinspre Boston pe cerul de peste Cape Cod, coborînd către peninsulă. Alături de ceilalţi care aşteptau, Madeleine văzu avionul aterizînd şi rulînd pe pistă, iar forţa elicelor culcă la pămînt iarba pe ambele părţi.

Personalul de la sol ridică o scară de metal pînă la uşa din faţă a cabinei, care se deschise din interior, şi pasagerii începură să coboare.

Madeleine ştia că mariajul surorii ei scîrţîie. Ştia că azi avea datoria de a fi utilă şi înţelegătoare. Dar cînd Phyllida şi Alwyn se iviră din avion, Madeleine tare ar fi vrut ca fluturarea din mînă să fie de la revedere şi nu de bun venit. Sperase să amîne vizitele parentale pînă ce efectele secundare cu care se confrunta Leonard vor fi dispărut, aşa cum declaraseră cu tărie toţi doctorii că se va întîmpla în curînd. Nu însemna că lui Madeleine îi era ruşine cu Leonard, ci mai degrabă că s-ar fi simţit dezamăgită să îl vadă Phyllida în starea lui actuală. Leonard nu mai era el însuşi. Phyllida avea să-şi facă o impresie greşită. Madeleine voia ca mama ei să-l cunoască pe

adevăratul Leonard, băiatul de care se îndrăgostise şi care urma să se întoarcă dintr-o clipă într-alta.

În plus, reîntîlnirea cu Alwyn avea toate şansele să fie neplăcută. Pe vremea cînd sora ei îi trimisese „Trusa de urgenţă a burlăciţei“, cînd Alwyn era în pas cu anii ’60 şi profita de dreptul pe care i-l dădeau aceştia de a critica tot ce nu-i convenea şi de a-şi face toate capriciile – de exemplu, de a renunţa la facultate după primul an şi de a porni prin ţară pe locul din spate al motocicletei lui Grimm, prietenul ei, de a ţine un şobolan alb şi surprinzător de drăguţ pe care-l chema Hendrix sau de a se angaja ucenic la un fabricant de lumînări care insista să folosească vechile metode celtice –, pe vremea aceea deci Alwyn păruse că o porneşte pe calea unei creativităţi antimaterialiste, cu încărcătură morală. Dar cînd Madeleine ajunse la vîrsta avută de Alwyn pe vremea aceea, îşi dădu seama că iconoclasmul surorii ei şi stilul ei emancipat nu fuseseră decît o modă. Alwyn făcuse ceea ce făcuse şi îşi exprimase opiniile politice pe care le exprimase doar pentru că toţi prietenii ei se comportau şi vorbeau în acelaşi fel. Se spunea că trebuie să-ţi pară rău dacă ai pierdut anii ’60, dar lui Madeleine nu-i părea. Avea senzaţia că fusese scutită de multe prostii, că generaţia ei moştenise multe din aspectele pozitive ale acelei decade, reuşind totodată să păstreze o distanţă sănătoasă, care o scutea de efectele secundare rezultate din faptul că azi erai maoistă şi mîine mamă în Beverly, Massachusetts. Cînd se văzu clar că Alwyn n-avea de gînd să-şi petreacă restul vieţii pe motocicleta lui Grimm, iar Grimm o părăsi într-un camping din Montana fără să-şi ia măcar la revedere, Alwyn sună acasă, o rugă pe Phyllida să-i trimită bani pentru un bilet de avion la Newark şi, după o zi şi jumătate, se mută înapoi în fosta ei cameră din Prettybrook. Îşi petrecu următorii doi ani (în care Madeleine termina liceul) în diverse slujbe şi mergînd la colegiul local, unde studie design grafic. În acea perioadă aura pe care o avusese Alwyn în ochii surorii ei se diminuă considerabil, chiar dacă nu dispăru cu totul. Alwyn se adaptă din nou la mediul înconjurător. Îşi petrecea timpul la barul local, The Apothecary, împreună cu alţi prieteni care nu reuşiseră să scape din Prettybrook şi toţi reveniră la hainele şleampete şi fiţoase pe care le purtaseră în liceu – pantaloni de catifea, bluze cu guler rotund, mocasini L.L. Bean. Într-o seară îl cunoscu la Apothecary pe Blake Higgins, un tip mulţumitor de chipeş şi relativ tîmpit, care absolvise la Babson şi locuia în Boston, iar în curînd Alwyn începu să-i facă vizite acolo, să se îmbrace cum îi plăcea lui Blake sau familiei lui – mai elegant, în ţinute mai scumpe, cu bluze sau rochii de la Gucci sau Oscar de la Renta – şi să se pregătească să

devină nevastă. În această incarnare a ei mai recentă, Alwyn rămase măritată patru ani şi acum se părea că şi această încercare de a-şi construi un sine coerent se destrăma, iar Madeleine, sora mai adunată, era chemată să ajute la salvarea sa.

Le văzu pe mama şi sora ei coborînd scara avionului: Phyllida ţinîndu-se de balustradă, Alwyn cu coama ei de Janis Joplin, singura rămăşiţă din perioada hippie, fîlfîind în vînt. Cînd se apropiară pe asfaltul pistei, Phyllida strigă vesel:

— Sîntem de la Academia Suedeză. Am venit s-o vedem pe Diane MacGregor.

— Nu-i uluitor că a cîştigat? zise Madeleine.

— Sînt sigură c-a fost grozav să fii aici.

Se îmbrăţişară, iar Phyllida adăugă:

— Într-una din serile trecute am luat masa cu familia Snyder. Înainte de pensionare, domnul Snyder a fost profesor de biologie la Baxter şi l-am pus să-mi explice cercetările lui Diane MacGregor. Aşa că sînt la curent! „Saltul genelor." Abia aştept să vorbesc cu Leonard despre asta.

— E cam ocupat astăzi, spuse Madeleine, încercînd să ia un ton relaxat. Abia aseară am aflat că veniţi şi are de lucru.

— Bineînţeles, nu vrem să-i răpim tot timpul. Doar un minut, cît să-l salutăm.

Alwyn căra două genţi mici, cîte una pe fiecare umăr. Se îngrăşase şi părea să aibă mai mulţi pistrui ca niciodată. Se lăsă îmbrăţişată o clipă înainte de a se desprinde.

— Ce ţi-a spus mami? întrebă ea. Ţi-a spus că l-am *părăsit* pe Blake?

— Mi-a spus că aveţi nişte probleme.

— Nu. L-am părăsit. M-am săturat. Căsnicia asta s-a sfîrşit.

— Draga mea, nu dramatiza, spuse Phyllida.

— Nu dramatizez, mami, îi răspunse Alwyn.

Apoi îi aruncă Phyllidei o privire furioasă, dar, probabil temîndu-se s-o înfrunte direct, se întoarse spre Madeleine şi-şi continuă povestea:

— Blake lucrează toată săptămîna. Apoi, în weekenduri, se duce la golf. E ca un tată din anii '50. Rar dacă am avut pe cineva să m-ajute cu copilul. Eu am vrut o bonă permanentă, dar Blake zice că nu vrea să aibă pe cineva în casă tot timpul. Aşa că i-am zis: „Tu nici măcar nu eşti vreodată acasă! Ce-ar fi să ai tu grijă de Richard nonstop? Eu am plecat!".

Alwyn făcu o grimasă.

— Problema e că acum îmi plesnesc ţîţele.

Sub cerul liber, în văzul altor oameni, îşi apucă sînii umflaţi cu ambele mîini.

— Ally, te rog! spuse Phyllida.

— Te rog ce? Nu m-ai lăsat să mă mulg pe avion. Ce vrei?

— Nu poţi să spui c-am avut prea multă intimitate. Iar zborul a fost foarte scurt.

— Mami s-a temut că bărbaţii din rîndul de-alături or să ejaculeze, spuse Alwyn.

— Parcă nu-i suficient că insişti să-l alăptezi pe Richard în public. Acum trebuie să foloseşti şi drăcia aia…

— E o pompă de sîn, mami. Toată lumea are. Tu n-ai avut pentru că generaţia ta a pus toţi copiii la regim de lapte praf.

— Văd că voi două n-aţi păţit nimic.

Cu un an şi ceva în urmă, cînd Alwyn a rămas însărcinată, Phyllida a fost încîntată. S-a dus la Beverly ca să ajute la aranjarea camerei copilului. Ea şi Alwyn au mers împreună să cumpere hăinuţe, iar Phyllida i-a expediat vechiul pătuţ al lui Alwyn şi Maddy din Prettybrook. Solidaritatea mamă-fiică a durat pînă la naştere. Odată cu venirea lui Richard pe lume, Alwyn devenise peste noapte expertă în îngrijirea copiilor şi nu-i convenea nimic din ce făcea mama lor. Cînd Phyllida a venit într-o zi acasă cu o suzetă, Alwyn a reacţionat de parcă i-ar fi sugerat să-i dea copilului să mănînce sticlă pisată. A susţinut că şerveţelele umede pe care le cumpărase Phyllida erau „toxice“. Şi i-a sărit Phyllidei la beregată cînd aceasta i-a zis că alăptatul e un „capriciu“. Era un mister pentru Phyllida de ce Alwyn insista atît de mult să-l alăpteze pe Richard. Cînd devenise ea mamă, singura dintre cunoştinţele ei care insistase să-şi alăpteze copiii fusese Katja Fridliefsdottir, vecina lor din Islanda. După părerea Phyllidei, să ai un copil devenise un proces incredibil de complicat. De ce trebuia Alwyn să citească atîtea cărţi despre copii? De ce avea nevoie de un „antrenor“ de alăptat? Dacă alăptatul era atît de „natural“ cum susţinea Alwyn, de ce îi trebuia un antrenor? Avea Ally nevoie de-un antrenor de respirat sau de dormit?

— Asta trebuie să fie cadoul tău de absolvire, spuse Phyllida cînd ajunseră la maşină.

— Da, aşa e. Îmi place la nebunie. Mulţumesc mult de tot, mami.

Alwyn se sui în spate, cu genţile după ea.

— Eu n-am căpătat o maşină de la tine şi tata, zise ea.

— Tu n-ai absolvit, replică Phyllida. Dar te-am ajutat cu avansul pentru casă.

În timp ce Madeleine pornea motorul, Phyllida continuă:

— Tare-aş vrea să-l pot convinge pe tatăl tău să cumpere o maşină nouă. Tot nenorocitul ăla de Thunderbird îl conduce! Îţi poţi imagina una ca asta? Am citit în ziar despre un artist care a cerut să fie *îngropat* în maşină. Am decupat articolul pentru Alton.

— Probabil că tatei i-a plăcut ideea, zise Madeleine.

— Nu, nu i-a plăcut. A devenit foarte serios cînd vine vorba de moarte. De cînd a împlinit şaizeci de ani. Face tot felul de exerciţii fizice la subsol.

Alwyn deschise fermoarul uneia din genţi şi scoase pompa şi o sticlă goală. Începu să-şi descheie cămaşa.

— Cît facem pînă la tine? o întrebă ea pe Madeleine.

— Vreo cinci minute.

Phyllida se uită în spate, vrînd să vadă ce face Alwyn.

— Madeleine, trage, te rog, capota, spuse ea.

— Mami, nu-ţi face griji, spuse Alwyn. Sîntem în Provincetown. Toţi bărbaţii sînt homosexuali. Nu-i pasă nimănui.

Madeleine îi ascultă cererea şi înălţă capota. Cînd aceasta se opri din mişcare şi se auzi clicul de fixare, ieşi din parcarea aeroportului pe Race Point Road. Şoseaua trecea printre nişte dune protejate cu garduri, care se profilau albe pe fondul albastru al cerului. La următoarea curbă apărură cîteva case moderne, izolate, cu terase şi uşi glisante, după care intrară pe drumurile mărginite de garduri vii din Provincetown.

— Dacă te simţi atît de copleşită, Ally, spuse Phyllida, poate că ar fi un moment bun să-l înţarci pe Richard Inimă de Leu.

— Se zice că un bebeluş are nevoie de şase luni ca să-şi dezvolte complet anticorpii, spuse Alwyn, pompînd în continuare.

— Mă întreb dacă toate astea au vreo bază ştiinţifică.

— Toate studiile spun cel puţin şase luni. Eu voi alăpta un an.

— Ei bine, spuse Phyllida, aruncîndu-i o privire şireată lui Madeleine, atunci ai face bine să te întorci acasă, la copil.

— Nu vreau să mai discut despre asta, spuse Alwyn.

— Bine. Hai să vorbim despre altceva. Madeleine, cum îţi place aici?

— Îmi place la nebunie. Atîta doar că uneori mă simt cam proastă. Toţi cei de-aici au scos opt sute de puncte la partea de matematică din SAT[12]. Dar e frumos şi mîncarea e fantastică.

— Şi Leonard ce zice?

— Îi place, minţi Madeleine.

— Şi tu ai destule de făcut?

— Eu? O grămadă. Îmi rescriu diploma ca s-o trimit la *The Janeite Review*.

— Vei fi publicată? Minunat! Cum mă pot abona?

— Articolul n-a fost încă acceptat, preciză Madeleine, dar redactorul vrea să-l vadă, aşa că am speranţe.

— Dacă vrei o carieră, interveni Alwyn, sfatul meu e să nu te măriţi. Poate-ţi imaginezi că lucrurile s-au schimbat şi că acum există un soi de egalitate între sexe, că bărbaţii sînt altfel, dar dă-mi voie să-ţi spun eu: nu sînt. Sînt la fel de ticăloşi şi de egoişti cum a fost şi tati. Cum este.

— Ally, nu-mi place să te aud vorbind astfel despre tatăl tău.

— *Jawohl*, spuse Alwyn şi tăcu.

Sătucul pitoresc, cu casele sale decolorate, curţile mici, nisipoase, şi tufele bătăioase de trandafiri, se golise întruna de la Ziua Muncii încoace,

iar mulţimile de oameni veniţi în vacanţă de pe Commercial Street se reduseseră, lăsînd aici doar o populaţie de localnici şi vizitatori pe termen lung. Cînd trecură pe lîngă Monumentul Pelerinilor, Madeleine lăsă maşina în ralanti, astfel ca Phyllida şi Alwyn să-l poată vedea. Singurii turişti erau o familie formată din patru membri, care se holbau în sus, la coloana de piatră.

— Nu se poate urca în el? întrebă unul dintre copii.

— E doar de privit, spuse mama.

Madeleine merse mai departe. În curînd ajunseră la celălalt capăt al oraşului.

— Nu locuieşte şi Norman Mailer aici? întrebă Phyllida.

— Are o casă pe malul apei, zise Madeleine.

— Tatăl tău şi cu mine l-am întîlnit o dată. Era *foarte* beat.

Peste alte cîteva minute Madeleine coti pe poarta laboratorului Pilgrim Lake şi merse pe aleea lungă pînă în parcarea de lîngă sala de mese. Madeleine şi Phyllida coborîră, dar Alwyn rămase în maşină cu pompa.

— Lăsaţi-mă să termin ce-am început, zise ea. Celălalt îl fac mai tîrziu.

Aşteptară în soarele strălucitor de toamnă. Era miezul zilei, mijlocul săptămînii. Nu se mai vedea decît o altă persoană, un individ cu şapcă de baseball ce livra o comandă de fructe de mare la bucătărie. Jaguarul de epocă al lui dr. Malkiel era parcat cîteva locuri mai încolo.

Alwyn termină şi puse capacul la sticlă. Laptele ei matern arăta ciudat de verde. Deschise cealaltă geantă, care se dovedi a fi termoizolantă şi în care se găsea un pachet de gheaţă, băgă sticluţa înăuntru şi ieşi din maşină.

Madeleine le făcu un mic tur al împrejurimilor. Le arătă sculptura lui Richard Serra, plaja şi sala de mese, după care o porniră pe aleea podită cu scînduri înspre clădirea ei.

Cînd trecură pe lîngă laboratorul de genetică, Madeleine arătă înspre el.

— Acolo lucrează Leonard.

— Hai să intrăm şi să-l salutăm, sugeră Phyllida.

— Mai întîi trebuie să ajung acasă la Maddy, spuse Alwyn.

— Asta putem face şi după. Dacă tot sîntem aici.

Madeleine se întrebă dacă Phyllida nu încerca de fapt s-o pedepsească pe Alwyn, s-o facă să sufere pentru păcatele ei. Cum nu voia să stea prea mult la laborator, ei îi convenea, aşa că le duse înăuntru. I-a fost destul de greu să găsească drumul. Nu fusese la laborator decît de cîteva ori şi coridoarele arătau toate la fel. În cele din urmă descoperi un semn pe care scria de mînă „Laboratorul Kilimnik".

Laboratorul era un spaţiu puternic luminat, de o dezordine ordonată. Pe rafturi şi prin colţuri erau stivuite cutii de carton. Eprubete şi pahare de laborator umpleau dulapurile şi stăteau aliniate pe mesele laboratorului. Un spray dezinfectant fusese lăsat lîngă o chiuvetă din apropiere, lîngă o cutie de ceva care se chema KimWipes.

Vikram Jaitly, îmbrăcat într-un pulover mare şi viu colorat, stătea la biroul lui. Îşi ridică privirea să vadă dacă intrase Kilimnik, dar, văzînd-o pe Madeleine, se relaxă. Ea îl întrebă unde e Leonard.

— E în camera de treizeci de grade, zise Vikram, arătînd spre cealaltă parte a laboratorului. Intraţi.

Lîngă uşă se găsea un frigider cu lacăt. Madeleine se uită pe fereastră şi-l văzu pe Leonard întors cu spatele spre ea, în faţă unei maşini care vibra. Avea o basma pe cap, pantaloni scurţi şi un tricou – nu tocmai ce şi-ar fi dorit ea. Dar nu mai avea cum să-l schimbe, aşa că deschise uşa şi intrară.

Vikram se gîndea la grade Celsius, nu Fahrenheit. În cameră era cald. Mirosea a brutărie.

— Salut, zise Madeleine. Am venit.

Leonard se întoarse. Nu se bărbierise şi faţa îi era lipsită de expresie. Maşina din spatele lui zdrăngănea.

— Leonard! zise Phyllida. Mă bucur să te cunosc în cele din urmă.

Asta îl scutură pe Leonard din visare.

— Bună, spuse el.

Se apropie şi întinse mîna. Pe moment Phyllida păru surprinsă, dar apoi dădu mîna cu Leonard şi zise:

— Sper că nu te deranjăm.

— Nu, făceam doar nişte chestii de rutină. Îmi cer scuze pentru miros. Unora nu le place.

— Din moment ce e în numele ştiinţei… spuse Phyllida şi o prezentă pe Alwyn.

Dacă a fost cumva surprinsă de înfăţişarea lui Leonard, Phyllida nu se trădă. Începu imediat să vorbească despre dr. MacGregor şi saltul genelor, povestind tot ce aflase din discuţia de la cină. Apoi îl rugă pe Leonard să-i explice ce făcea el.

— Păi, începu Leonard, lucrăm cu drojdie şi aici o cultivăm. Maşinăria asta se cheamă agitator. Punem drojdia în el ca s-o aerăm.

Deschise capacul şi luă un recipient plin cu lichid galben.

— Să vă arăt.

Le duse în încăperea principală şi puse recipientul pe masă.

— Experimentul pe care-l facem e legat de înmulţirea drojdiei.

Phyllida ridică din sprîncene.

— Habar n-am avut că drojdia e atît de interesantă. Să îndrăznesc să cer amănunte?

În timp ce Leonard începu să explice în ce consta cercetarea, Madeleine se relaxă. Acesta era genul de lucru care-i plăcea Phyllidei: să fie informată de experţi în domeniu – în orice domeniu.

Leonard luă un beţişor de sticlă dintr-un sertar şi îl introduse în recipient.

— Acum iau cu pipeta nişte drojdie şi-o s-o pun la microscop, ca să ne putem uita.

— Dumnezeule, *pipetă*! zise Alwyn. N-am mai auzit cuvîntul ăsta din liceu.

— În drojdie se găsesc două tipuri de celule, haploide şi diploide. Haploidele sînt singurele care se împerechează. Există două tipuri de haploide: celule de tip „a“ şi celule de tip „alfa“. În timpul împerecherii celulele „a“ caută celulele „alfa“, iar celulele „alfa“ caută celulele „a“.

Puse lamela la microscop.

— Uitaţi-vă.

Phyllida se apropie şi-şi aplecă faţa peste microscop.

— Nu văd nimic, zise ea.

— Trebuie să-l focalizaţi de-aici.

Cînd îşi ridică mîna ca să-i arate, aceasta îi tremură uşor şi Leonard se prinse de marginea mesei.

— Aha, iată-le! zise Phyllida, reglînd singură microscopul.

— Le vedeţi? Alea sînt celulele de drojdie. Dacă vă uitaţi cu atenţie, veţi vedea că unele sînt mai mari decît celelalte.

— Aşa e!

— Cele mari sînt celulele diploide. Haploidele sînt mai mici. Focalizaţi pe cele mai mici, pe haploide. Unele ar trebui să se alungească. Asta fac înainte de împerechere.

— Văd că una are un soi de… protuberanţă la un capăt.

— Se cheamă *shmoo*. E o haploidă gata să se împerecheze.

— *Shmoo*? se miră Alwyn.

— Personajul din *Micul Abner*, explică Leonard. Banda desenată.

— Cam cîţi ani crezi că am? zise Alwyn.

— Îmi aduc aminte de *Micul Abner*, spuse Phyllida, uitîndu-se în continuare în microscop. Prostănacul de la ţară. *Nu* era foarte amuzant, din

cîte ţin eu minte.

— Povesteşte-le despre feromoni, zise Madeleine.

Leonard încuviinţă.

— Celulele de drojdie emit feromoni, care sînt un soi de parfum chimic. Celulele de tip „a“ emit un feromon „a“, iar celulele „alfa“ emit un feromon „alfa“. Aşa se atrag.

Phyllida se mai uită în microscop preţ de-un minut, fără să spună mare lucru despre ce vedea. În cele din urmă înălţă capul.

— Ei bine, de-acum mă voi uita cu alţi ochi la drojdie. Vrei s-arunci o privire, Ally?

— Nu, mulţumesc. Eu am terminat-o cu împerecheatul, zise acru Alwyn.

Ignorînd-o, Phyllida spuse:

— Leonard, am înţeles ce e cu haploidele şi diploidele. Dar spune-mi ce speraţi să aflaţi despre ele.

— Încercăm să înţelegem de ce rezultatul unei anumite diviziuni celulare poate urma diferite scenarii de dezvoltare.

— Vai de mine! Poate că n-ar fi trebuit să-ntreb.

— Nu-i foarte complicat. Mai ştiţi ce v-am zis despre cele două tipuri de celule haploide, „a“ şi „alfa“?

— Da.

— Ei bine, fiecare tip este, la rîndul lui, de două feluri. Noi le spunem celule mamă şi celule fiică. Celulele mamă pot înmuguri şi pot crea celule noi. Celulele fiică n-o pot face. De asemenea, celulele mamă îşi pot schimba sexul – se pot transforma din „a“ în „alfa“ – ca să se împerecheze. Încercăm să înţelegem de ce celulele mamă pot face asta, dar nu şi copiii lor.

— Ştiu eu de ce, zise Phyllida. Pentru că mama ştie întotdeauna mai bine.

— Există un milion de explicaţii posibile pentru această asimetrie, continuă Leonard. Noi testăm o posibilitate, care e legată de gena HO. E complicat, dar, pe scurt, scoatem gena HO şi o inversăm, astfel încît să poată fi citită de pe celălalt lanţ al ADN-ului, în cealaltă direcţie. Dacă asta afectează abilitatea celulei fiice de a se transforma, atunci înseamnă că HO e gena care controlează asimetria.

— Mi-e teamă că m-ai pierdut.

Era pentru prima dată cînd Madeleine îl auzea pe Leonard vorbind despre munca lui. Pînă atunci nu făcuse decît să se plîngă. Nu-i plăcea de

Bob Kilimnik, care-l trata ca pe un servitor. Spunea că munca în sine era la fel de interesantă ca şi despăducheatul. Dar acum Leonard părea sincer interesat de ce făcea. Faţa i se animă în timp ce vorbea. Bucuria de a-l vedea însufleţindu-se o făcu pe Madeleine să uite că era supraponderal şi că purta o basma pe cap în faţa Phyllidei. O făcu să asculte ce spunea.

— Motivul pentru care cercetăm celulele de drojdie este că, în esenţă, sînt ca şi cele umane, numai că mult mai simple. Haploidele se aseamănă cu gameţii, celulele noastre sexuale. Noi sperăm să putem aplica la celulele umane tot ce descoperim la cele de drojdie. Aşa că dacă aflăm cum şi de ce înmuguresc, am putea descoperi şi cum poate fi oprit acest proces. Există unele dovezi ce arată că înmugurirea drojdiei e comparabilă cu proliferarea celulelor canceroase.

— Deci căutaţi un tratament pentru cancer? spuse entuziasmată Phyllida.

— Nu în acest studiu, îi răspunse Leonard. Vorbeam în general. Aici nu facem decît să testăm o ipoteză. Dacă Bob are dreptate, urmările vor fi majore. Dacă nu, am eliminat o variantă. Şi putem continua de-acolo.

Îşi coborî vocea.

— După părerea mea, ipoteza acestui studiu e cam aiurea. Dar nimeni nu mi-a cerut mie părerea.

— Leonard, cînd ai ştiut că vrei să te faci om de ştiinţă? întrebă Phyllida.

— În liceu. Am avut un profesor de biologie nemaipomenit.

— Te tragi dintr-o familie de oameni de ştiinţă?

— Deloc.

— Cu ce se ocupă părinţii tăi?

— Tata a avut un magazin de antichităţi.

— Serios? Unde?

— În Portland. Oregon.

— Şi părinţii tăi locuiesc acolo?

— Mama. Tata trăieşte acum în Europa. Ai mei sînt divorţaţi.

— A, am înţeles.

În acest moment Madeleine interveni:

— Mami, trebuie să plecăm.

— Poftim?

— Leonard trebuie să se întoarcă la treabă.

— A, bineînţeles! Ei bine, a fost o plăcere să te cunosc. Îmi pare rău că n-avem prea mult timp azi. Am venit aşa, dintr-un capriciu.

— Staţi mai mult data viitoare.

— Mi-ar face mare plăcere. Poate că mă întorc într-o vizită şi cu tatăl lui Madeleine.

— Ar fi grozav. Îmi cer scuze că sînt atît de ocupat azi.

— Nu e nevoie să-ţi ceri scuze. Marşul progresului!

— Mai degrabă tîrîşul… zise Leonard.

De îndată ce ieşiră, Alwyn ceru să fie dusă acasă la Madeleine.

— Altfel o să mă pătez pe pieptii rochiei.

— Se poate întîmpla aşa ceva?

— Da. E ca şi cum ai fi o vacă.

Madeleine rîse. Era atît de uşurată că întrevederea luase sfîrşit, încît aproape că n-o mai deranja să se ocupe de urgenţa de familie. Le duse pe Alwyn şi Phyllida prin parcare pînă la clădirea în care locuia. Alwyn începu să-şi descheie nasturii încă înainte de a ajunge la uşă. Odată intrată, se aruncă pe canapea şi scoase din nou pompa din geantă. Deschise partea din stînga a sutienului de alăptat şi îşi puse conul la sîn.

— Tavanele sînt foarte joase, spuse Phyllida, hotărîtă să se uite în altă parte.

— Aşa e, răspunse Madeleine. Leonard trebuie să stea aplecat.

— Dar priveliştea e minunată.

— Dumnezeule! zise Alwyn, oftînd de plăcere. Ce uşurare! Se zice că unele femei au orgasm cînd alăptează.

— Ador priveliştea cu oceanul.

— Vezi ce-ai pierdut dacă nu ne-ai alăptat, mami?

Phyllida închise ochii şi spuse pe un ton poruncitor:

— Te rog, du-te şi fă asta în altă parte!

— Sîntem în familie, replică Alwyn.

— Eşti în faţa unei ferestre mari cît peretele, spuse Phyllida. Oricine trece poate vedea înăuntru.

— Bine. Doamne! Mă duc în baie. Oricum trebuie să fac pipi.

Se ridică, ţinînd pompa şi sticluţa care se umplea rapid, şi se duse în baie. Închise uşa.

Phyllida îşi întinse fusta de la costum şi se aşeză. Ridică ochii spre Madeleine şi zîmbi răbdătoare.

— Într-o căsnicie nu e niciodată uşor atunci cînd apare un copil. E un eveniment minunat. Dar pune relaţia la încercare. De aceea e atît de important să găseşti persoana potrivită pentru a-ţi întemeia o familie.

Madeleine era hotărîtă să ignore orice subtext. Avea de gînd să rămînă exclusiv în text.

— Blake e grozav, spuse ea.

— E minunat, consimţi Phyllida. Şi Ally e minunată. Şi Richard Inimă de Leu e divin! Dar situaţia de la ei de-acasă e groaznică.

— Despre mine vorbiţi? strigă Alwyn din baie. Încetaţi să mai vorbiţi despre mine!

— Cînd termini acolo, strigă şi Phyllida, aş vrea să avem o discuţie cu toţii.

Alwyn trase apa la veceu. După cîteva secunde ieşi, pompînd în continuare lapte.

— Nu mă interesează ce spui, că eu tot nu mă întorc acasă, zise ea.

— Ally, spuse Phyllida pe tonul cel mai înţelegător cu putinţă, înţeleg că ai probleme în căsnicie. Îmi dau seama foarte bine că Blake, la fel ca toţi ceilalţi membri ai speciei bărbăteşti, are anumite scăpări cînd vine vorba de îngrijirea copiilor. Dar cel care suferă cel mai mult de pe urma plecării tale…

— Anumite scăpări?!

— …este Richard!

— Altfel n-am cum să-l conving pe Blake că vorbesc serios.

— Dar să-ţi laşi copilul…!

— Cu *tatăl* lui. Mi-am lăsat copilul cu tatăl lui.

— Numai că la vîrsta asta are nevoie de mama lui.

— Eşti doar îngrijorată că Blake nu-i în stare să aibă grijă de el. Exact ce încerc să spun şi eu.

— Blake trebuie să meargă la serviciu, spuse Phyllida. Nu poate sta acasă.

— Ei bine, acum va trebui s-o facă.

Exasperată, Phyllida se ridică din nou şi se duse la fereastră.

— Madeleine, zise ea, vorbeşte tu cu sora ta.

Fiind sora mai mică, Madeleine nu mai fusese niciodată în această poziţie. Nu voia s-o umilească pe Alwyn. Dar, pe de altă parte, era o senzaţie îmbătătoare să fie chemată în completul de judecată.

Alwyn îşi luase pompa de la sîn, iar acum îşi ştergea sfîrcul cu nişte hîrtie igienică şi, din pricina capului aplecat, arăta ca şi cum ar fi avut bărbie dublă.

— Spune-mi ce se întîmplă cu voi doi, spuse blînd Madeleine.

Alwyn o fixă cu o privire iritată, dîndu-şi la o parte cu mîna liberă coama leonină de pe faţă.

— Nu mai sînt eu! ţipă ea. Sînt mami! *Blake* îmi spune „mami“! La început o făcea numai dacă-l ţineam pe Richard în braţe, dar acum îmi spune aşa şi cînd sîntem singuri. Ca şi cum, dacă de-acum sînt mamă, îşi imaginează că sînt mama *lui*. E atît de *ciudat*! Înainte de-a ne căsători, ne împărţeam toate treburile gospodăreşti. Dar din minutul în care am avut copilul, Blake a început să se comporte de parcă era cel mai firesc lucru din lume ca eu să spăl rufele şi să fac cumpărături. El e la lucru *tot timpul*! Îşi face veşnic griji din pricina banilor. Nu face nimic în casă. Absolut *nimic*! Nici măcar sex cu mine.

Se uită rapid spre Phyllida.

— Scuze, mami, dar Maddy m-a întrebat cum stau lucrurile.

Se uită iar la Madeleine.

— Aşa stau lucrurile. Nu prea stau.

Madeleine o ascultă pe sora ei cu compasiune. Îşi dădea seama că nemulţumirile lui Alwyn legate de mariajul ei erau nemulţumiri legate de mariaj şi bărbaţi în general. Dar, ca toţi îndrăgostiţii, credea că relaţia ei era diferită de oricare alta, că era imună la problemele specifice. Din acest motiv, principalul efect al cuvintelor lui Alwyn a fost că a făcut-o pe Madeleine să se simtă foarte fericită în sinea ei.

— Cu asta ce-o să faci? întrebă Madeleine, arătînd spre sticluţa cu lapte.

— O iau cu mine la Boston şi i-o trimit lui Blake.

— E-o nebunie, Ally!

— Mulţumesc pentru sprijin.

— Scuză-mă. Adică îmi dau seama că Blake pare să fie un mare ticălos. Dar sînt de acord cu mami. Trebuie să te gîndeşti la Richard.

— De ce ar fi responsabilitatea *mea*?

— Nu-i clar?

— De ce? Pentru că am făcut un copil? Pentru că acum sînt „nevastă“? Tu habar n-ai ce-nseamnă toate astea! Abia ce-ai terminat facultatea.

— Aha, şi asta înseamnă că nu pot să am o părere?

— Înseamnă că trebuie să te maturizezi.

— Cred că tu eşti cea care refuză să se maturizeze, zise Madeleine.

Alwyn îşi îngustă ochii.

— De ce, cînd fac eu ceva, refrenul e întotdeauna „nebuna de Ally“? Nebuna de Ally s-a mutat la hotel. Nebuna de Ally îşi abandonează copiii.

Eu sînt întotdeauna nebuna, iar Maddy e întotdeauna cea raţională. Ce să spun!

— Păi, nu eu sînt aia care-şi trimite laptele matern prin curier.

Alwyn îi aruncă un zîmbet ciudat, feroce.

— Pun pariu că-n viaţa ta nu sînt nici un fel de probleme.

— N-am spus asta.

— În viaţa ta nu există nici o nebunie.

— Dacă o să fac vreodată un copil şi-apoi o să îmi iau tălpăşiţa, îţi dau voie să-mi spui că mă comport nebuneşte.

Alwyn spuse:

— Dar dacă te încurci cu un nebun?

— Ce vrei să spui? întrebă Madeleine.

— Ştii foarte bine ce vreau să spun.

— Ally! spuse Phyllida, întorcîndu-se. Nu-mi place tonul pe care-l adopţi cu sora ta. Nu face decît să-ncerce să te-ajute.

— Poate c-ar trebui s-o întrebi pe Maddy despre cutia cu medicamente din baie.

— Ce cutie?

— Ştii foarte bine despre ce vorbesc.

— Ai cotrobăit în dulăpiorul cu medicamente? întrebă Madeleine, ridicînd vocea.

— Era afară, pe etajeră!

— Ai cotrobăit!

— Încetaţi! interveni Phyllida. Ally, oriunde-ar fi fost, asta nu-i treaba ta. Şi nu vreau să mai aud nimic despre asta.

— Asta da logică! ţipă Alwyn. Vii aici ca să vezi dacă Leonard are stofă de soţ şi cînd dai peste o problemă serioasă – cum ar fi faptul că, poate, ia *litiu* –, nu vrei s-auzi nimic. Pe cînd căsnicia *mea*…

— Nu trebuia să citeşti ce scrie pe cutie.

— *Tu* ai fost cea care m-a trimis la baie!

— Nu ca să-i calci în picioare intimitatea lui Madeleine. Şi-acum *încetaţi*! Amîndouă!

Restul după-amiezii şi-l petrecură în Provincetown. Luară prînzul la un restaurant de lîngă Whaler's Wharf, care avea năvoade atîrnate pe pereţi. Un anunţ din vitrină îi informa pe clienţi că localul urma să se închidă peste o saptămînă. După prînz se plimbară toate trei în tăcere pe Commercial Street, uitîndu-se la clădiri, oprindu-se la magazinele de suveniruri şi papetăriile care erau încă deschise şi ieşind pe debarcader, ca să se uite la

bărcile de pescuit. Se prefăcură că e o vizită normală (deşi Madeleine şi Alwyn abia dacă se uitau una la alta), pentru că erau din clanul Hanna şi clanul Hanna aşa se comporta. Phyllida insistă chiar să mănînce îngheţată cu frişcă, ceea ce nu făcea de obicei. La ora patru se urcară din nou în maşină. În drumul spre aeroport Madeleine apăsă pe acceleraţie de parcă ar fi zdrobit o goangă cu piciorul, iar Phyllida trebui să-i spună să încetinească.

Cînd au ajuns, avionul de Boston era pe pistă, cu elicele deja pornite. Clanuri mai fericite îşi luau la revedere, se îmbrăţişau şi fluturau mîinile. Alwyn se alătură pasagerilor care aşteptau, fără să-şi ia rămas-bun de la Madeleine, şi începu să discute cu un alt călător, ca să arate cît de prietenoasă şi agreabilă le părea celorlalţi oameni.

Phyllida nu zise nimic pînă ce ajunse la poarta de îmbarcare.

— Sper că s-au mai potolit vînturile. Pe drumul încoace au avut cam multe turbulenţe.

— Pare mai calm, spuse Madeleine, uitîndu-se la cer.

— Te rog să-i mulţumeşti încă o dată lui Leonard din partea noastră. A fost foarte drăguţ din partea lui să-şi facă timp pentru noi.

— O să-i transmit.

— La revedere, draga mea, spuse Phyllida, traversînd apoi pista şi urcînd scara avionului.

În timp ce Madeleine se întorcea la Pilgrim Lake, spre vest se adunau nori. Soarele începea deja să coboare, iar unghiul razelor sale colora dunele în caramel. Cape Cod era unul din puţinele locuri de pe Coasta de Est unde puteai privi apusul. Pescăruşii plonjau în apă cu capul înainte, ca şi cînd ar fi încercat să-şi zdrobească creierele minuscule.

Întoarsă acasă, Madeleine zăcu o vreme pe pat, cu ochii aţintiţi în tavan. Se duse în bucătărie ca să fiarbă apă pentru ceai, dar nu-l mai făcu. În schimb mîncă o jumătate de tabletă de ciocolată. În cele din urmă făcu un duş lung. Tocmai terminase, cînd îl auzi pe Leonard intrînd.

Se înfăşură într-un prosop, ieşi să-l întîmpine şi îşi încolăci braţele pe după gîtul lui.

— Mulţumesc, spuse ea.

— Pentru ce?

— Pentru că mi-ai suportat familia. Pentru că ai fost atît de drăguţ.

Nu-şi dădea seama dacă tricoul lui Leonard era umed sau era de la ea. Îşi înălţă chipul, cerşind un sărut. El nu păru interesat, aşa că Madeleine se ridică pe vîrfuri şi începu ea. Simţi gustul uşor metalizat şi trecu dincolo de

el, strecurîndu-şi o mînă pe sub tricoul lui Leonard. Lăsă prosopul să-i cadă la pămînt.

— Foarte bine atunci, spuse Leonard. Asta-i răsplata pentru c-am fost cuminte?

— Asta-i răsplata pentru c-ai fost cuminte, îi răspunse Madeleine.

El o conduse cu spatele, uşor stîngaci, pînă în dormitor, o întinse pe pat şi începu să se dezbrace. Madeleine se lăsă pe spate şi aşteptă în tăcere. Cînd Leonard se sui pe ea, reacţionă, sărutîndu-l şi mîngîindu-l pe spate. Întinse mîna şi-i atinse penisul. Fermitatea erecţiei, după luni de zile în care nu fusese în starea asta, îl făcea să pară de două ori mai mare decît şi-l amintea Madeleine. Nu-şi dăduse seama cît de mult îi lipsise. Leonard se ridică în genunchi, iar ochii lui închişi la culoare sorbiră pînă şi cel mai mic detaliu al trupului ei. Se propti într-un cot, îşi apucă penisul şi începu să-l mişte în cercuri, aproape introducîndu-l, dar nu cu totul. Preţ de o clipă dementă, Madeleine se gîndi să-l lase. Nu voia să strice atmosfera. Voia să rişte, ca să-i arate cît de mult îl iubeşte. Îşi arcui spatele, călăuzindu-l înăuntru. Dar cînd Leonard împinse mai tare, Madeleine se răzgîndi şi zise:

— Stai.

Încercă să se mişte cît mai repede. Îşi aruncă picioarele peste marginea patului, deschise sertarul noptierei şi luă cutia cu diafragma. Scoase discul cu miros de cauciuc. Tubul de spermicid era storcit şi răsucit. De atîta grabă, Madeleine stoarse prea mult gel, care îi picură pe coapsă. Desfăcu genunchii, răsuci dispozitivul într-un opt şi şi-l introduse adînc, pînă ce simţi pocnetul de deschidere. Îşi şterse mîna de cearşaf şi se rostogoli iar spre Leonard.

Cînd acesta începu s-o sărute din nou, Madeleine simţi iar gustul acela acru de metal, mai puternic ca niciodată. Îşi dădu seama, cu o senzaţie de amărăciune, că nu mai era excitată. Dar nu conta. Important era să ducă actul la bun sfîrşit. Cu acest gînd în minte, întinse mîna, ca să ajute puţin, dar Leonard nu mai era în erecţie. Prefăcîndu-se că nu a observat, Madeleine se porni să-l sărute din nou. Începu să se înfrupte disperată din gura acră a lui Leonard, încercînd să pară excitată şi să-l excite şi pe el. Dar după o jumătate de minut Leonard se retrase. Se rostogoli greoi pe o parte, cu spatele la ea, şi nu zise nimic.

Urmă un moment lung şi rece. Madeleine regretă pentru prima dată că-l cunoscuse pe Leonard. El era bolnav, iar ea nu era şi nu putea face nimic ca să repare asta. Simţi cruzimea ascunsă în gîndul ei şi îi savură preţ de încă un minut dulceaţa şi savoarea.

După aceea însă şi gîndul acesta se stinse, iar ei îi păru rău de Leonard şi se simţi vinovată din pricina egoismului ei. Se întinse spre el şi-l mîngîie pe spate. Acum Leonard plîngea şi ea încercă să-l consoleze, zicîndu-i tot ce se cuvenea, sărutîndu-i chipul şi spunîndu-i că-l iubeşte, că totul avea să fie bine, că îl iubeşte teribil de mult.

Se ghemui lîngă el şi rămaseră amîndoi tăcuţi.

Apoi probabil că adormiră, fiindcă atunci cînd Madeleine se trezi din nou, în cameră era întuneric. Se ridică şi se îmbrăcă. Îşi puse pardesiul şi ieşi din clădire, îndreptîndu-se spre plajă.

Era puţin trecut de ora zece. Luminile din sala de mese şi de la bar erau încă aprinse. Chiar în faţa ei, luna în pătrar lumina fîşiile de nori ce se deplasau rapid deasupra golfului întunecat. Vîntul era puternic. O izbea pe Madeleine în faţă, părînd direct interesat de ea. Venise de departe şi traversase tot continentul ca să-i transmită un mesaj.

Se concentră să-şi amintească ce îi spusese doctoriţa de la spitalul din Providence singura dată cînd stătuseră de vorbă. Îi zisese că adesea dura o vreme pînă ce se stabilea doza corectă. La început efectele secundare erau mai serioase. Avînd în vedere faptul că la Leonard cura cu litiu se dovedise eficientă în trecut, nu exista nici un motiv pentru care să nu fie la fel şi pe viitor. Trebuia doar să recalibreze doza. Mulţi pacienţi cu tulburări maniaco-depresive aveau parte de vieţi lungi şi pline de realizări.

Spera că toate acestea erau adevărate. Relaţia ei cu Leonard o făcea pe Madeleine să se simtă excepţională. Era ca şi cînd înainte de a-l fi cunoscut pe el, sîngele îi circulase cenuşiu prin vene, iar acum era tot oxigenat şi roşu.

O împietrea gîndul că ar putea deveni iar persoana doar pe jumătate vie care fusese odinioară.

Cum stătea şi se uita la valurile întunecate, la urechi îi ajunse un zgomot. O serie de bufnituri înfundate ce se apropiau de ea pe nisip. Madeleine se întoarse să vadă ceva negru ţîşnind la nivelul solului. Într-o secundă recunoscu pudelul lui Diane MacGregor, ce trecu în goană pe lîngă ea. Gura cîinelui era deschisă, limba îi atîrna în afară, iar trupul îi era alungit şi ţintit ca o săgeată.

După cîteva clipe apăru şi MacGregor.

— M-a speriat cîinele dumneavoastră, zise Madeleine. Suna de parc-ar fi fost un cal.

— Ştiu exact ce vrei să spui, răspunse MacGregor.

Era îmbrăcată în acelaşi pardesiu ca şi la conferinţa de presă din urmă cu două săptămîni. Părul cărunt îi atîrna moale de ambele părţi ale feţei inteligente şi brăzdate de riduri.

— Încotro a luat-o? întrebă MacGregor.

Madeleine îi arătă:

— Încolo.

MacGregor miji ochii în beznă.

Stăteau împreună pe plajă, fără să simtă nevoia să spună ceva.

În cele din urmă Madeleine rupse tăcerea:

— Cînd plecaţi în Suedia?

— Poftim? A, în decembrie…

MacGregor nu părea deloc entuziasmată.

— Nu înţeleg de ce suedezii insistă să ducă lumea în Suedia în decembrie.

— Vara ar fi mai bine.

— Ziua aproape că n-o să fie deloc lumină! Bănuiesc că de-aia au inventat premiile. Ca să aibă şi suedezii ce să facă iarna.

Dintr-odată cîinele apăru din nou, trecînd în fugă pe lîngă ele şi împroşcînd cu nisip.

— Nu ştiu de ce mă simt atît de fericită cînd îmi văd cîinele alergînd, zise MacGregor. Ca şi cînd o parte din mine ar ajunge să facă autostopul.

Clătină din cap.

— Uite cum am ajuns. Trăiesc prin intermediul pudelului meu.

— Se poate şi mai rău.

După alte cîteva ture pudelul se întoarse şi ţopăi prin faţa stăpînei. Observînd-o pe Madeleine, animalul se duse s-o adulmece şi începu să-şi frece capul de picioarele ei.

— Nu e foarte ataşată de mine, spuse MacGregor, urmărind cu obiectivitate scena. Se duce la oricine. Dacă aş muri, m-ar uita într-o clipă. Nu-i aşa? zise ea, chemînd pudelul şi scărmănîndu-l zdravăn sub bărbie. Da, aşa e. M-ai uita, m-ai uita…

*

După ce plecară de la Paris, mergînd din Franţa în Irlanda, apoi iar înspre sud, trecînd prin Andaluzia şi ajungînd pînă în Maroc, Mitchell începu să se ducă pe furiş la biserică ori de cîte ori i se ivea ocazia. În fond, erau în Europa şi peste tot era plin de biserici, catedrale magnifice, dar şi capele mici şi tăcute, toate funcţionînd încă (deşi de obicei goale), toate gata să primească pelerini rătăcitori, chiar şi pe unul ca Mitchell, care nu era

sigur că întruneşte calităţile necesare. Intra în aceste spaţii întunecate şi superstiţioase ca să se uite la frescele decolorate sau la picturile primitive şi însîngerate reprezentîndu-l pe Hristos. Se uita în relicvariile prăfuite, ce conţineau moaştele vreunui sfînt oarecare. Emoţionat şi solemn, aprindea lumînări, punîndu-şi întotdeauna aceeaşi dorinţă nepotrivită: ca într-o bună zi Madeleine să ajungă cumva să fie a lui. Mitchell nu credea în lumînări. Era împotriva rugăciunilor petiţionare. Dar îi făcea bine să aprindă o lumînare pentru Madeleine şi să se gîndească o clipă la ea în tihna vreunei vechi biserici spaniole, în timp ce afară marea credinţei se retrăgea, ca în poemul lui Matthew Arnold, spre acele „margini vaste şi mohorîte, acele dezolate plaje pietroase ale lumii".

Mitchell era perfect conştient că se comportă bizar. Dar nu conta, pentru că nu era nimeni prin preajmă ca să-l observe. Aşezat în stranele tari, adulmeca ceara lumînărilor, închidea ochii şi stătea nemişcat, deschizîndu-se către tot ce-ar fi putut exista acolo, sus, şi l-ar fi putut vedea. Poate că nu exista nimic. Dar cum să afli dacă nu trimiteai un semnal? Asta făcea Mitchell: trimitea un semnal către sediul central.

În trenurile, autobuzele şi vapoarele ce-i duceau în toate aceste locuri, Mitchell citi una cîte una cărţile din rucsac. Cu mintea lui Thomas à Kempis, autorul *Imitaţiunii lui Hristos*, îi era greu să comunice. *Confesiunile Sfîntului Augustin* aveau părţi revelatoare, mai ales cele referitoare la tinereţea sa păcătoasă şi la soţia lui africană. Însă *Castelul interior* al Sfintei Tereza din Avila se dovedi a fi o lectură captivantă. Mitchell o devoră pe feribotul de noapte cu care traversară de la Le Havre la Rosslare. Plecaseră spre Normandia din gara St. Lazare din Paris, ca să viziteze restaurantul unde lucrase Larry în timpul liceului. După un prînz copios cu familia proprietarilor şi o noapte petrecută la ei acasă, se duseseră la Le Havre, ca să se îmbarce pentru traversare. Marea era agitată. Pasagerii stăteau treji la bar sau încercau să doarmă pe podeaua cabinei comune. Porniţi într-o explorare sub punte, Mitchell şi Larry fuseseră acceptaţi într-un salon al ofiţerilor cu jacuzzi şi paturi şi, în mijlocul acestui lux gratuit, Mitchell citi despre călătoria sufletului către uniunea mistică cu Dumnezeu. *Castelul interior* descria o viziune despre suflet pe care o avusese Sfînta Tereza. „Mi s-a părut că sufletul seamănă cu un castel, că e format dintr-un singur diamant sau dintr-un cristal transparent şi că are multe încăperi, la fel cum în rai sînt multe lăcaşuri." La început sufletul stă în întuneric, în afara zidurilor castelului, hărţuit de şerpii veninoşi şi insectele înţepătoare ale păcatelor sale. Dar, prin puterea graţiei divine, unele suflete ieşeau tîrîndu-

se din acea mlaştină şi băteau la uşa castelului. „Încetul cu încetul, aceste suflete pătrund în primele încăperi din beciul castelului, însoţite de tot felul de şopîrle care le tulbură pacea şi nu le lasă să vadă frumuseţea clădirii. Cu toate acestea, e un mare cîştig că aceste persoane au reuşit măcar să intre.“ Toată noaptea, în timp ce feribotul se hurduca şi se balansa, iar Larry dormea, Mitchell citi cum sufletul înainta prin celelalte şase lăcaşuri, luminîndu-se prin predici, mortificîndu-se prin penitenţă şi posturi, făcînd acte de milostenie, meditînd, rugîndu-se, sihăstrindu-se, renunţînd la vechile metehne şi devenind mai bun, pînă ce se logodea cu Soţul. „Cînd Dumnezeul nostru se îndură şi se milostiveşte de suferinţele îndurate de acest suflet în căutarea Lui, atît cele trecute, cît şi cele prezente… El, înainte de-a înfăptui nunta cerească, aduce sufletul în lăcaşul Lui sau camera prezenţei. Acesta e cel de-al şaptelea Lăcaş, căci aşa cum El are un sălaş în rai, are unul şi în suflet, unde nimeni în afară de El nu poate sălăşlui şi care poate fi numit al doilea rai.“ Mitchell a fost impresionat nu atît de metaforele de acest gen, ce păreau împrumutate din *Cîntarea cîntărilor*, ci de caracterul practic al cărţii. Textul era de fapt un ghid extrem de detaliat al vieţii spirituale. De exemplu, descriind uniunea mistică, Sfînta Tereza scria: „Vă gîndiţi, poate, că o astfel de persoană e în extaz, că mintea-i e prea îmbătată ca să-i mai pese de ceva. Dimpotrivă, o asemenea persoană e mult mai activă decît înainte în ceea ce priveşte slujirea lui Dumnezeu“. Sau, mai încolo: „Această prezenţă nu este întotdeauna atît de deplin realizată, adică atît de clar manifestată, ca prima dată sau ca atunci cînd Dumnezeu îşi reînnoieşte darul. Dacă ar fi aşa, cel care-o primeşte n-ar putea face nimic altceva şi n-ar putea trăi în societate“. Toate astea sunau autentic. Păreau a fi ceva ce Sfînta Tereza, care le scrisese cu cinci sute de ani în urmă, trăise ea însăşi, ceva la fel de real ca grădina din faţa ferestrei ei de la mănăstirea din Avila. Puteai să-ţi dai seama de diferenţa dintre cineva care inventa şi cineva care folosea un limbaj metaforic pentru a descrie o experienţă inefabilă, dar reală. Cînd se iviră zorile, Mitchell urcă pe punte. Era ameţit de nesomn şi fermecat de carte. Uitîndu-se la oceanul cenuşiu şi înspre coasta înceţoşată a Irlandei, se întrebă în ce încăpere se afla oare sufletul lui.

Petrecură două zile în Dublin. Michell îl făcu pe Larry să viziteze altarele lui Joyce, Eccles Street şi turnul Martello[13]. Larry îl duse pe Mitchell să vadă trupa de „teatru sărac“ a lui Jerzy Grotowski. A doua zi o porniră spre vest, făcînd autostopul. Mitchell încerca să observe cu atenţie Irlanda şi mai ales comitatul Cork, de unde se trăgea familia mamei lui. Dar ploua întruna,

cîmpurile erau învăluite în ceaţă şi el se apucase deja de Tolstoi. Există cărţi care trec dincolo de vacarmul vieţii, care te apucă de guler şi-ţi împărtăşesc numai adevăruri depline. *O mărturisire* era o astfel de carte. Tolstoi povesteşte legenda rusească despre omul care, hăituit de un monstru, se aruncă într-o fîntînă. În cădere, însă, omul vede că pe fundul fîntînii îl aşteaptă un balaur ce vrea să-l mănînce. Chiar în acel moment observă o creangă ieşită din zid, o apucă şi rămîne suspendat. Datorită crengii, omul nu cade în gura balaurului şi nu este devorat nici de monstrul de deasupra, dar se dovedeşte că mai există o mică problemă. Doi şoareci, unul negru şi unul alb, aleargă de jur împrejurul crengii, ciugulind-o. E doar o chestiune de timp pînă ce o vor roade cu totul şi omul va cădea. În timp ce-şi analizează inevitabila soartă, omul mai observă ceva: din vîrful crengii de care se ţine se scurg cîteva picături de miere. Omul întinde limba, străduindu-se să le lingă. Aceasta, spune Tolstoi, este durerea noastră omenească: noi sîntem omul agăţat de creangă. Ne aşteaptă moartea. Nu există scăpare. Aşa că, pentru a ne distrage atenţia, lingem picăturile de miere pe care se întîmplă să le avem prin preajmă.

Lecturile lui Mitchell din facultate nu îi transmiseseră Înţelepciune – cu „Î“ mare. Dar această fabulă rusească o făcea. Era adevărată pentru oameni în general şi era adevărată pentru Mitchell în particular. Ce altceva făceau el şi prietenii lui, în afară de faptul că atîrnau de creangă, cu limbile scoase, pentru a linge picăturile de dulceaţă? Se gîndi la toţi cei pe care-i cunoştea, la nemaipomenitele lor trupuri tinere, la casele lor de vară, la hainele lor la modă, la drogurile lor puternice, la liberalismul, orgasmele şi frezele lor. Tot ce făceau era fie plăcut în sine, fie gîndit să aducă plăcere pe parcurs. Chiar şi prietenii săi implicaţi politic, care protestau împotriva războiului din El Salvador, o făceau în primul rînd ca să se scalde într-o atrăgătoare lumină de cruciat. Iar artiştii, pictorii şi scriitorii, erau cei mai răi, pentru că-şi imaginau că trăiesc pentru artă, cînd de fapt nu făceau altceva decît să-şi hrănească narcisismul. Mitchell se mîndrise întotdeauna cu disciplina lui. Studia mai sîrguincios decît toţi cei pe care-i cunoştea. Dar nu era decît propriul lui mod de a-şi încleşta mai tare mîna pe creangă.

Nu era clar ce părere avea Larry despre lecturile lui Mitchell. De cele mai multe ori doar înălţa o sprînceană roşcată de Riverdale. Cum la facultate amîndoi făcuseră parte din mediul artistic, Larry şi Mitchell erau obişnuiţi să vadă oameni ce treceau prin transformări radicale. Moss Runk (o fată) venise la Brown ca membru îmbujorat al echipei de cros. Pînă în

anul al treilea renunţase să mai poarte haine cu specific feminin sau masculin. Se îmbrăca în schimb în veşminte fără nici o formă, pe care şi le croia ea însăşi dintr-un postav cenuşiu şi gros, care părea foarte călduros. Dacă erai Mitchell şi Larry, cînd vedeai o persoană ca Moss Runk, te prefăceai că nu observi nimic. Cînd Moss venea la masa lor din Blue Room, mişcîndu-se ca pe o pernă de aer din pricina tivului lung al veşmîntului, ei se dădeau la o parte, ca să-i facă loc. Dacă întreba cineva ce era ea de fapt, răspundeau:

— Asta-i Moss!

În ciuda hainelor ei ciudate, Moss Runk rămăsese aceeaşi făptură veselă din Idaho, cum fusese dintotdeauna. Unii o credeau ciudată, dar nu Mitchell şi Larry. Oricare va fi fost motivaţia drasticei decizii vestimentare pe care o luase ea, Mitchell şi Larry nu încercaseră să o descopere. Prin tăcerea aceasta se solidarizau cu Moss împotriva tuturor conservatorilor îmbrăcaţi în veste de fîş şi cu adidaşi în picioare, care terminau Ştiinţe Economice sau Ingineria şi îşi petreceau ultima perioadă de libertate din viaţa lor nefăcînd nimic cît de cît neobişnuit. Mitchell şi Larry ştiau că Moss Runk nu-şi va putea îmbrăca ţinutele androgine la nesfîrşit. (Un alt amănunt drăguţ legat de Moss era acela că voia să ajungă directoare de liceu.) Avea să vină o zi în care, ca să capete o slujbă, Moss va trebui să-şi pună în cui postavul cenuşiu şi să se îmbrace cu o fustă sau un costum. Mitchell şi Larry nu voiau să fie de faţă cînd se va întîmpla aşa ceva.

Larry trata interesul lui Mitchell pentru misticismul creştin în acelaşi stil. Era conştient de el. Dădea să se înţeleagă limpede că era conştient de el. Dar nu făcea nici un comentariu, cel puţin pe moment.

În plus, Larry părea să treacă el însuşi printr-o transformare de-a lungul călătoriei. Îşi cumpără o eşarfă mov de mătase. Fumatul, despre care Mitchell crezuse că nu e decît un moft vremelnic, îi deveni un obicei. La început Larry cumpăra ţigări la bucată, lucru care era posibil, dar în curînd trecu la pachete întregi de Gauloises Bleues. Începură să-l tapeze de ţigări tot felul de necunoscuţi, indivizi scheletici, aducînd a ţigani, care-şi puneau braţul pe după umărul lui Larry, în stil european. Mitchell se simţea de parcă era paznicul lui Larry şi abia aştepta să termine odată cu statul la taclale.

Pe deasupra, Larry nu părea să sufere prea mult. În timpul călătoriei cu feribotul spre Rosslare, a existat un moment în care s-a dus sus, pe punte, ca să fumeze o ţigară de necaz. Se subînţelegea că se gîndea la Claire. Dar îşi azvîrli ţigara peste bord, fumul se împrăştie şi asta a fost tot.

Din Irlanda se întoarseră la Paris şi luară un tren de noapte spre Barcelona. Vremea era aproape mîngîietoare. Pe străduţele din La Rambla găseai de vînzare sălbăticiuni din junglă, macaci cu figuri înţelepte şi papagali în culori ţipătoare. Continuîndu-şi drumul spre sud, stătură cîte o noapte în Jerez şi Ronda, apoi se duseră să stea trei zile la Sevilla. După aceea, dîndu-şi seama cît de aproape erau de Africa de Nord, hotărîră să meargă mai departe pînă la Algeciras, de unde să ia feribotul peste strîmtoarea Gibraltar pînă în Tanger. Îşi petrecură primele cinci zile în Maroc fără să reuşească să cumpere haşiş. În ghidul turistic era trecut un bar din Tétouan unde puteai găsi haşiş fără probleme, dar în subsolul paginii era inclus un avertisment care compara închisorile marocane cu puşcăria turcească din *Expresul de la miezul nopţii*. În cele din urmă, în Chaouen, un mic sat de munte, dădură în holul hotelului la care stăteau peste doi danezi cu o bucată de haşiş cît o minge de softball pe masa din faţa lor. Mitchell şi Larry îşi petrecură zilele următoare drogaţi la culme. Cutreierară furnicarul de străzi înguste, ascultînd strigătele emoţionante ale muezinilor şi bînd pahare de ceai de mentă de un verde aprins în piaţa oraşului. Chaouen era zugrăvit în albastru deschis, ca să se confunde cu cerul. Nici măcar muştele nu-l puteau găsi.

În Maroc îşi dădură seama că făcuseră o greşeală cînd îşi luaseră rucsacurile cu ei. Tipii cei mai meseriaşi pe care-i întîlneau nu erau exploratori cu echipamentul de camping în spinare. Tipii cei mai meseriaşi erau călătorii care tocmai se întorseseră de la Ladakh cu o singură geantă. Rucsacurile erau greoaie. Scoteau în evidenţă faptul că erai turist. Chiar dacă nu erai un american obez, cu mers de raţă, te transformai într-unul cu rucsac în spate. Mitchell se înţepenea în uşile compartimentelor de tren şi trebuia să dea disperat din braţe ca să se smulgă de-acolo. Dar le era imposibil să scape de rucsacuri, fiindcă în octombrie, cînd reveniră în Europa, vremea începea deja să se răcească. Lăsînd în urmă căldura din sudul Franţei, se îndreptară spre Lausanne-ul autumnal şi spre Lucerna vîntoasă. Acolo îşi scoaseră puloverele din rucsacuri.

În Elveţia lui Mitchell îi veni ideea să folosească Mastercardul pentru a cumpăra lucruri care aveau să-i alarmeze pe ai lui cînd vor primi extrasul de cont. Pe parcursul a trei săptămîni cheltui după cum urmează: 65 de franci elveţieni (29,57 dolari) pe o pipă tiroleză cu tutun de la Totentanz: Cigarren und Pfeifen, 72 de franci elveţieni (32,75 dolari) pe o masă într-un restaurant din Zürich care se chema Das Bordell, 234 şilingi austrieci (13 dolari) pe o ediţie englezească a memoriilor lui Charles Colson, *Născut din*

nou, şi 62500 de lire (43,54 de dolari) pe un abonament la o revistă comunistă publicată la Bologna, care urma să fie expediată lunar la adresa familiei Grammaticus din Detroit.

Ajunseră la Veneţia într-o după-amiază căptuşită de nori de la sfîrşitul lui octombrie. Cum nu-şi puteau permite să ia o gondolă, îşi petrecură primele ore în oraş traversînd poduri şi trepte care, la fel ca într-un desen de Escher, păreau să ducă toate înapoi în aceeaşi piaţă, cu aceeaşi fîntînă clipocind şi aceeaşi pereche de bătrîni. După ce găsiră o pensiune ieftină, ieşiră să viziteze Piazza San Marco. În semiîntunericul din muzeul de la Palatul Dogilor, Mitchell se trezi holbîndu-se la un obiect misterios dintr-o vitrină. Făcut din verigi de metal foarte corodate, obiectul consta dintr-o centură circulară, de care atîrna în jos o altă centură. Pe eticheta de dedesubt scria *„cintura di castita“*.

— Centura aia de castitate a fost cel mai oribil lucru pe care l-am văzut vreodată, zise Mitchell mai tîrziu, pe cînd luau cina într-un restaurant ieftin.

— De-aia i se spune Întunecatul Ev Mediu, replică Larry.

— Chestia aia e mai ceva decît întunericul.

Se aplecă în faţă şi coborî vocea:

— Avea două găuri. Una în faţă, pentru vagin, şi alta în spate, pentru anus. Cu zimţi de metal. Dacă te căcai cu drăcia aia pe tine, rahatul îţi ieşea ca ornamentul de frişcă de pe tort.

— Mulţumesc pentru imagine, zise Larry.

— Imaginează-ţi cum e să porţi aşa ceva luni la rînd. Ani la rînd! Cum o cureţi?

— Tu ai fi regină, spuse Larry. Ai avea pe cineva care să ţi-o cureţe.

— O doamnă de onoare.

— Iată doar unul dintre avantaje.

Îşi umplură din nou paharele. Larry era binedispus. Viteza cu care trecuse de episodul Claire era uluitoare. Poate că nu-i plăcuse chiar atît de mult de Claire. Poate că o antipatizase la fel de mult ca şi Mitchell. Faptul că Larry se vindecase de Claire în cîteva săptămîni, în timp ce inima lui Mitchell rămînea frîntă din pricina lui Madeleine – chit că nici n-avusese o relaţie cu Madeleine –, nu putea însemna decît două lucruri: fie iubirea lui Mitchell pentru Madeleine era pură, adevărată şi de-o semnificaţie cutremurătoare, fie el era dependent de amărăciune, îi *plăcea* să aibă inima frîntă, iar „sentimentul“ pe care-l avea pentru Madeleine – intensificat oarecum de vinul roşu de Chianti – nu era decît o formă perversă de iubire de sine. Cu alte cuvinte, nu era deloc iubire.

— Nu ţi-e dor de Claire? întrebă Mitchell.
— Ba da.
— Nu prea se vede.
Larry reflectă la asta şi se uită fix în ochii lui Mitchell, fără să spună nimic.
— Cum era la pat?
— Ei, ei, Mitchell! îl certă jucăuş Larry.
— Hai, spune-mi! Cum era?
— Era *sălbatică*, Mitchell! Incredibil de sălbatică.
— Povesteşte-mi.
Larry luă o gură de vin şi medită o vreme.
— Era conştiincioasă. Era tipul de fată care-ţi spune: „OK. Acum stai pe spate".
— Şi-apoi ţi-o suge?
— Ăă… da.
— „Stai pe spate." Ca la doctor.
Larry dădu aprobator din cap.
— Nu sună rău.
— N-a fost cine ştie ce.
Mitchell nu mai putu suporta.
— Ce vrei să spui? strigă el. De ce te plîngi?
— Nu prea m-a interesat.
Mitchell se lăsă pe spate, îndepărtîndu-se de masă, ca şi cînd ar fi vrut să se distanţeze de o asemenea erezie. Îşi goli paharul de vin şi mai comandă unul.
— Asta ne depăşeşte deja bugetul, îi atrase atenţia Larry.
— Nu mă interesează.
Larry mai comandă şi el vin.
Băură pînă ce patronul restaurantului le spuse că închide. Se întoarseră împleticindu-se la hotel şi se prăbuşiră pe patul dublu. La un moment dat Larry se rostogoli în somn peste Mitchell sau Mitchell visă că o face. Avea o erecţie. Îi venea să vomite. În vis cineva i-o sugea sau Larry i-o sugea, iar apoi se trezi şi-l auzi pe Larry zicînd „Pfui, puţi!", fără să-l dea însă la o parte. Apoi lui Mitchell i se rupse din nou filmul, iar a doua zi dimineaţă amîndoi se comportară ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Poate că nici nu se întîmplase.
La sfîrşitul lui noiembrie ajunseră în Grecia. Luară un feribot mirosind a motorină din Brindisi pînă în Pireu şi se cazară la un hotel, nu departe de

piaţa Syntagma. Uitîndu-se de pe balconul hotelului, Mitchell avu o revelaţie. Grecia nu făcea parte din Europa. Grecia era în Orientul Mijlociu. Blocuri cenuşii, cu acoperiş plat, ca şi cel în care se aflau, se întindeau pînă la linia înceţoşată a orizontului. Din acoperişuri şi din pereţii exteriori ieşeau grinzi de oţel, ce confereau clădirilor un aspect ţepos, ca şi cînd s-ar fi zbîrlit împotriva atmosferei acre. Parc-ar fi fost în Beirut. Smogul dens se amesteca în fiecare zi cu gazul lacrimogen, căci pe străzi poliţia se confrunta cu protestatarii. Veşnic aveau loc marşuri de protest – împotriva guvernului, împotriva amestecului CIA, împotriva capitalismului, împotriva forţelor NATO şi pentru restituirea marmurilor luate de lordul Elgin. Grecia, leagănul democraţiei, se dezintegra din pricina dreptului la liberă exprimare. În cafenele toată lumea avea păreri pertinente şi nimeni nu mai apuca să facă nimic.

Nişte văduve bătrîne, înveşmîntate în negru din cap pînă-n picioare, îi amintiră lui Mitchell de bunica lui. Îi erau cunoscute dulciurile şi produsele de patiserie, precum şi sonoritatea limbii. Dar majoritatea oamenilor îi păreau străini. Bărbaţii erau în general cam cu un cap mai scunzi decît el. Mitchell privea pe deasupra lor şi se simţea ca un suedez. Ici şi colo găsea asemănări faciale, dar nimic mai mult. Printre anarhiştii şi poeţii cu dinţi îngălbeniţi din barul de vizavi de hotel, taximetriştii cu gît de gorilă care îl duceau dintr-o parte în alta sau preoţii ortodocşi cu ranguri pe care-i vedea pe străzi şi în capelele pline de fum, Mitchell se simţea mai american ca niciodată.

Oriunde mîncau, mîncarea era călîie. Musacaua şi macaroanele cu carne la cuptor, mielul şi orezul, cartofii prăjiţi, *okra* în sos de roşii – toate erau ţinute pe tăvi în bucătăriile deschise, la o temperatură doar cu cîteva grade peste cea a încăperii. Larry începu să comande peşte la grătar, dar Mitchell, fidel amintirilor sale, continuă să mănînce felurile pe care i le gătise în copilărie bunica sa. Tot mai spera să capete o farfurie de musaca fierbinte, dar după a patra porţie în trei zile, îşi dădu seama că grecilor *le plăcea* mîncarea călduţă. Odată cu această revelaţie, ca şi cînd ignoranţa de dinainte l-ar fi protejat, începură şi primele probleme cu stomacul. Fugi înapoi la hotel şi-şi petrecu următoarele trei ore pe o toaletă ciudat de joasă, holbîndu-se la ediţia din ziua aceea a ziarului *I Kathimerini*. În fotografii apăreau prim-ministrul Papandreou, o revoltă la Universitatea din Atena, poliţia folosind gaz lacrimogen şi o femeie incredibil de ridată, pe care legenda de sub imagine o identifica, în chip neverosimil, ca fiind Melina Mercouri.

Alfabetul grecesc a fost pentru el înfrîngerea finală. La doisprezece ani stătuse la picioarele lui *yia yia* – era copilul ei de aur şi învăţa caracterele greceşti. Dar nu trecuse niciodată de „sigma“, iar acum uitase tot, în afară de A şi Ω.

După trei zile petrecute în Atena, hotărîră să meargă cu autobuzul către Peloponez. Înainte de a pleca, se opriră la biroul American Express, ca să-şi încaseze cecurile de călătorie. Mitchell întrebă la ghişeul de informaţii generale dacă nu primise ceva corespondenţă. Femeia îi întinse două plicuri. Pe primul recunoscu scrisul înflorat al mamei lui. Al doilea plic, însă, i-a făcut inima să tresalte. Pe partea din faţă, numele lui şi „c/o American Express“ fuseseră dactilografiate la o maşină de scris manuală care avea nevoie de o panglică nouă. Literele *a* şi *s* din numele lui de familie erau aproape şterse. Întorcînd plicul pe partea cealaltă, citi adresa expeditorului: M. Hanna, Laboratorul Pilgrim Lake, Starbuck, nr. 12, Provincetown, MA 02657.

În graba mare, ca şi cînd plicul ar fi conţinut înjurături, Mitchell îl înfundă în buzunarul din spate al blugilor. Cît stătu la coadă la casierie, deschise mai întîi scrisoarea de la Lillian.

Dragă Mitchell,

De cînd am cumpărat apartamentul din Vero Beach, tatăl tău şi cu mine am devenit „păsări migratoare“, dar anul acesta chiar că ne putem revendica acest nume. Marţi am zburat cu „Herbie“ tot drumul de la Detroit la Fort Myers. Nu-i rău deloc să zbori cu propriul avion, iar călătoria n-a durat decît şase ore. (Ţin minte cînd ne lua douăzeci şi patru de ore cu maşina!) Mi-a plăcut să mă uit cum trece pămîntul pe sub noi, jos de tot. Nu zbori la fel de sus ca într-un avion adevărat, aşa că poţi vedea bine terenul, toate rîurile ce şerpuiesc încoace şi încolo şi, bineînţeles, pămînturile cultivate, care mi-au adus aminte de una din păturile din petice făcute de bunica ta. Nu pot să spun însă că a fost o călătorie propice pentru conversaţie. Din pricina zgomotului făcut de motor, abia dacă poţi auzi ceva, iar tatăl tău a stat cu căştile pe urechi mai tot timpul, ca să asculte „traficul“, aşa că n-am putut vorbi decît cu Kerbi, care a stat la mine în poală. (Tocmai am observat că „Herbie“ şi „Kerbi“ rimează.)

Tatăl tău mi-a arătat toate priveliştile de pe drum. Am zburat chiar peste Atlanta şi peste nişte mlaştini întinse, care mi-au dat un pic de emoţie. Dacă trebuia să aterizezi acolo, pe o rază de mulţi kilometri de jur împrejur n-aveai decît şerpi şi crocodili.

După cum poţi să-ţi dai seama, mama ta n-a fost tocmai un copilot model. Dean mi-a spus întruna să nu-mi fac griji, că are totul „sub control“. Dar avionul se scutura atît de tare, că îmi era imposibil să citesc. Nu puteam decît să mă uit pe geam, iar după o vreme nici măcar nemaipomenitele State Unite ale Americii nu mai arată chiar atît de interesant. Dar cel puţin am ajuns întregi, iar acum sîntem în Vero, unde e, ca întotdeauna, prea cald. Winston vine de Crăciun de la Miami (zice că are ceva înregistrări în seara de ajun, aşa că nu poate ajunge mai repede). Nick şi Sally, împreună cu micul Nick sosesc mîine-seară cu avionul. Dean şi cu mine o să mergem să-i aşteptăm la aeroportul din Ft. Lauderdale şi după aceea mergem la un restaurant foarte drăguţ pe care l-am găsit în Fort Pierce, pe malul apei, chiar cum ieşi de pe A1A.

Va fi ciudat să nu-l avem pe „copil“ cu noi anul acesta, de Crăciun. Tatăl tău şi cu mine ne bucurăm că tu şi Larry aveţi ocazia să „vedeţi lumea“. După cît ai tras la facultate, o meriţi. Mă gîndesc la tine în fiecare zi şi încerc să-mi imaginez pe unde eşti şi ce faci. În mod normal ştiu unde locuieşti şi unde dormi. Şi cît ai fost la facultate, am ştiut cum îţi arată apartamentul, aşa că nu mi-a fost greu să mi te imaginez. Dar acum habar n-am unde eşti, aşa că sînt recunoscătoare pentru fiecare ilustrată pe care o trimiţi. Am primit-o pe cea de la Veneţia, cu săgeata arătînd spre „hotelul nostru“. N-am prea distins mare lucru din hotel, dar mă bucur c-a fost „ieftin ca braga“, după cum ai spus în mesaj. Veneţia arată fermecător. Pare locul perfect în care un „tînăr cu ambiţii literare“ să-şi găsească inspiraţia.

Kerbi are o pată pe spate, unde i s-a rărit blana aproape de tot. Se linge acolo ceva de groază. Felul în care se face covrig ca să ajungă la mîncărime mă face întotdeauna să rîd. (Mi-ar plăcea să pot face şi eu asta cînd mă mănîncă ***pe mine*** *spatele!) Dacă nu-i trece în cîteva zile, va trebui să-l duc la veterinar.*

Îţi scriu din curtea interioară, de sub umbrelă, fiindcă încerc să mă feresc de soare. Soarele de-aici îmi usucă pielea chiar şi iarna, indiferent cu cîtă cremă mă dau. În acest moment „bătrînul“ e în camera de zi şi se ceartă cu un politician de la televizor (te scutesc de detaliile limbajului, dar esenţa se regăseşte în „Căc…!“). Nu înţeleg cum poate cineva să se uite la atîtea ştiri într-o singură zi. Dean mi-a zis să-ţi spun că, atunci cînd ajungi în Grecia, să le spui neapărat „socialiştilor ălora de-acolo «Mulţumiţi-i lui Dumnezeu pentru Ronald Reagan»“.

Că tot veni vorba de „Dumnezeu“, chiar înainte să plecăm, ai primit la casa de vacanţă din Michigan un pachet de la Părinţii Paulicieni. Ştiu că vrei să te înscrii la Institutul Teologic şi că acesta ar putea fi motivul, dar tot m-a pus puţin pe gînduri. În ultima scrisoare – nu vederea din Veneţia, ci cea pe hîrtie albastră, care se împătureşte în formă de scrisoare (cred că îi zice aerogramă) – parcă nu erai tu. Ce vrei să spui cînd zici că „Împărăţia Cerului“ nu este un loc, ci o stare de spirit, şi cu faptul că tu crezi că i-ai văzut „licărul“? Ştii bine că am încercat ani de zile să găsesc o biserică la care să vă duc şi că n-am reuşit niciodată să cred în ceva, oricît de mult mi-am dorit. Aşa că eu cred că înţeleg interesul pe care-l ai pentru religie. Dar tot „misticismul“ ăsta despre care scrii în scrisori şi „întunecata noapte a sufletului“ sună puţin „aiurea“, cum ar zice fratele tău Winston. Eşti plecat de patru luni, Mitchell. Nu te-am văzut de-atîta timp, aşa că ne e greu să ne imaginăm ce faci. Mă bucur că Larry e cu tine, fiindcă mi-aş face şi mai multe griji dacă ai călători singur. Tatăl tău şi cu mine tot nu sîntem foarte fericiţi că te duci în India, dar de-acum eşti om în toată firea, aşa că poţi să faci ce vrei. ***Dar ne facem mari probleme că nu te putem contacta şi că nici tu nu ne poţi contacta în caz de urgenţă.***

Bine, deocamdată gata cu sfaturile de la mama. Oricît de dor ne e de tine (şi ne va fi şi mai dor de Crăciun), tatăl tău şi cu mine ne bucurăm că ai putut să porneşti în această mare aventură. Din ziua în care te-ai născut, Mitchell, ai fost cel mai preţios dar pe care l-am fi putut primi şi chiar dacă nu sînt sigură că eu cred în Dumnezeu, mulţumesc „cuiva de-acolo de sus“ în fiecare zi pentru că ne-a dat un fiu atît de minunat, de iubitor şi de înzestrat ca tine. De cînd ai fost mic, am ştiut că o să creşti şi-o să te realizezi. Cum îţi spunea întotdeauna buni, „arată-le ce ştii, băiete, arată-le tu ce ştii“.

Am găsit o masă de birou foarte drăguţă la un magazin de antichităţi din Vero şi am să le spun s-o pună în camera de oaspeţi de-aici, aşa că te aşteaptă cînd vii în vizită. Cu toate experienţele de care ai parte în excursia asta, poate că vei vrea să…

Pînă aici ajunsese Mitchell cînd persoana din spatele lui îl bătu uşor pe umăr. Era o femeie mai în vîrstă decît el, trecută de treizeci de ani.

— S-a eliberat un ghişeu, zise ea.

Mitchell îi mulţumi. Puse scrisoarea lui Lillian înapoi în plic şi se duse la fereastra deschisă. În timp ce-şi contrasemna cecurile de călătorie, se eliberă şi ghişeul de alături, iar femeia care fusese în spatele lui se duse la

el. Îi zîmbi lui Mitchell şi Mitchell îi zîmbi şi el. După ce casiera îi numără drahmele, Mitchell se întoarse să-l caute pe Larry.

Cum nu-l văzu, se aşeză pe un scaun din hol şi scoase din nou scrisoarea lui Madeleine. Nu era sigur că voia s-o citească. În ultima săptămînă, după noaptea aceea din Veneţia, cînd se îmbătase atît de tare, Mitchell încerca din răsputeri să-şi recapete echilibrul emoţional. Asta însemna că acum se gîndea la Madeleine de două sau de trei ori pe zi, nu de zece sau de cincisprezece ori. Timpul şi distanţa îşi făceau efectul. Scrisoarea însă ameninţa să destrame totul în cîteva clipe. Într-o lume plină de maşini de scris IBM Selectri şi Olivetti elegante, Madeleine insista să-şi dactilografieze lucrările la o maşină de epocă, astfel că textele ei arătau de la bun început ca nişte piese de arhivă. Faptul că Madeleine era îndrăgostită de lucruri demodate, precum acea maşină de scris, îl făcuse pe Mitchell să spere că s-ar putea îndrăgosti şi de el. Devotamentul lui Madeleine faţă de vechea maşină era dublat de lipsa ei de pricepere pentru tot ce ţinea de mecanică, iar asta explica de ce nu schimbase panglica, lăsînd *a*-ul şi *s*-ul fără cerneală (deoarece clapele acelea erau cele mai solicitate). Era clar că, în ciuda geniului său ştiinţific, Bankhead nu era în stare să-i schimbe lui Madeleine panglica de la maşina de scris. Era clar că Bankhead era prea egoist, prea leneş sau poate chiar *se împotrivea* ideii că ea folosea o maşină de scris manuală. Deşi nici măcar n-o deschisese încă, scrisoarea lui Madeleine arăta clar că Bankhead nu era potrivit pentru ea, în timp ce Mitchell era.

Mitchell ştia ce-ar trebui să facă. Dacă vorbea serios cînd susţinea că vrea să-şi menţină echilibrul, că vrea să se desprindă de cele lumeşti, atunci trebuia să ducă scrisoarea la coşul de gunoi din partea cealaltă a holului şi s-o arunce în el. Asta trebuia să facă.

Dar în loc de asta, puse scrisoarea în rucsac, pe fundul buzunarului interior, unde nu trebuia să se gîndească la ea.

Cînd ridică din nou privirea, o văzu pe femeia de la coadă apropiindu-se. Avea părul lung şi subţire, pomeţi înalţi şi ochi înguşti. Nu era machiată şi era îmbrăcată ciudat. Sub tricoul larg purta o fustă lungă pînă la glezne. În picioare avea tenişi.

— Prima dată în Grecia? întrebă ea, zîmbind excesiv, ca o vînzătoare.

— Da.

— De cînd eşti aici?

— Doar de trei zile.

— Eu de trei luni. Majoritatea oamenilor vin la Acropole. Şi e frumos. Este. Antichităţile sînt ceva extraordinar. Dar pe mine mă impresionează istoria. Nu mă refer la istoria antică. Mă refer la istoria creştină. Aici s-au întîmplat atît de multe! Unde crezi că erau tesalonicenii? Sau corintenii? Apostolul Ioan şi-a scris *Apocalipsa* pe insula Patmos. Şi poţi continua aşa la nesfîrşit. Evanghelia a fost revelată în Ţara Sfîntă, însă misionarismul evanghelic a început în Grecia. Dar *pe tine* ce te-aduce aici?

— Sînt grec, zise Mitchell. Aici mi-e începutul.

Femeia rîse.

— Ţii locul pentru cineva?

— Îl aştept pe prietenul meu, spuse Mitchell.

— Nu m-aşez decît un minut, zise femeia. Cînd vine prietenul tău, plec.

— E în regulă, spuse Mitchell. Plecăm şi noi în cîteva minute.

Se gîndi că asta va fi de ajuns ca să pună capăt discuţiei. Femeia se aşeză şi începu să răscolească prin geanta de pe umăr, căutînd ceva. Mitchell se uită din nou de jur împrejur, încercînd să-l zărească pe Larry.

— Am venit aici să studiez, începu iar femeia. La Institutul Noua Biblie. Învăţ *koiné*. Ştii ce e *koiné*?

— E limba în care-a fost scris Noul Testament. O formă veche de greacă demotică.

— Uau! Majoritatea oamenilor habar n-au. Sînt impresionată.

Se aplecă spre el şi zise încet:

— Eşti creştin?

Mitchell ezită. Partea cea mai proastă cînd venea vorba de religie o constituiau oamenii religioşi.

— Sînt grec ortodox, zise el în cele din urmă.

— Păi, asta înseamnă creştin.

— Patriarhul se va bucura să audă una ca asta.

— Ai un simţ al umorului foarte dezvoltat, nu-i aşa? spuse femeia, renunţînd pentru prima dată să zîmbească. Probabil că te ajută să treci peste multe probleme din viaţa ta.

Provocarea îşi făcu efectul. Mitchell întoarse capul şi o privi direct.

— Biserica ortodoxă e la fel ca biserica catolică, spuse femeia. Sînt creştini, dar nu cred întotdeauna în Biblie. Au un ritual aşa de sofisticat, că uneori nu mai sînt atenţi la mesaj.

Mitchell hotărî că era momentul să acţioneze. Se ridică.

— Mi-a făcut plăcere, spuse el. Baftă cu *koiné*.

— Şi mie mi-a făcut plăcere! zise femeia. Pot să-ţi pun o întrebare înainte de-a pleca?

Mitchell aşteptă. Fixitatea privirii ei era deconcertantă.

— Eşti mîntuit?

„Spune «Da»“, se gîndi Mitchell. „Spune da şi pleacă.“

— E greu de spus, zise el.

Îşi dădu imediat seama de greşeală. Femeia se ridică, iar ochii ei albaştri îi străpunseră pe ai lui.

— Nu, nu e, spuse ea. Nu e greu deloc. Pur şi simplu îl rogi pe Iisus Hristos să-ţi intre în inimă şi El o va face. Eu aşa am făcut. Şi El mi-a schimbat viaţa. N-am fost întotdeauna creştină. Mi-am petrecut cea mai mare parte a vieţii departe de Dumnezeu. Nu L-am cunoscut. Nu mi-a păsat de El. Nu mă drogam sau chestii de-astea. Nu-mi făceam de cap noaptea. Dar aveam un gol în mine. Pentru că trăiam doar pentru mine.

Spre surpriza lui, Mitchell se trezi ascultînd. Nu discursul fundamentalist despre mîntuire sau despre acceptarea Domnului. Ci ce spunea despre viaţa ei.

— E ciudat. Te naşti în America. Creşti şi ce ţi se spune? Ţi se spune că ai dreptul să-ţi cauţi fericirea. Şi, ca să fii fericit, trebuie să acumulezi o grămadă de lucruri frumoase, nu-i aşa? Am făcut toate astea. Am avut o casă, o slujbă, un prieten. Dar fericită n-am fost. N-am fost fericită pentru că tot ce făceam în fiecare zi era să mă gîndesc la mine. Credeam că lumea se învîrte în jurul meu. Dar ştii ceva? Nu-i aşa.

Toate astea păreau destul de raţionale şi de sincere. Mitchell se gîndi că era momentul să-i dea dreptate şi s-o ia din loc.

Dar, înainte s-o poată face, femeia zise:

— Cît ai stat la coadă ai citit o scrisoare. Era de la mama ta.

Mitchell îşi înălţă bărbia.

— De unde ştii?

— Am simţit-o acum.

— Te-ai uitat peste umărul meu.

— Nu-i adevărat! zise ea, plesnindu-l în glumă. Fii serios. Dumnezeu m-a făcut acum să simt că tu citeai o scrisoare de la mama ta. Dar dă-mi voie să-ţi spun ceva. Şi Domnul ţi-a trimis o scrisoare la American Express. Ştii care e scrisoarea? Eu sînt. *Eu sînt* scrisoarea aceea! M-a trimis fără să ştiu, ca să ajung în spatele tău la coadă şi să-ţi spun cum te iubeşte Domnul şi cum a murit El pentru tine.

Chiar atunci apăru şi Larry lîngă lifturi.

— Iată-l pe prietenul meu, zise Mitchell. Mi-a făcut plăcere să stăm de vorbă.

— Şi mie. Şedere plăcută în Grecia şi Doamne-ajută.

Traversase deja holul pe jumătate, cînd femeia îl bătu iar uşor pe umăr.

— Vreau numai să-ţi dau asta.

Avea în mînă un *Nou Testament* de buzunar. Verde ca o frunză.

— Ia-l şi citeşte Evangheliile. Citeşte despre vestea cea bună a lui Iisus. Şi nu uita că nu e complicat. E simplu. Singurul lucru care contează e să-l primeşti pe Iisus Hristos ca Domn şi Mîntuitor al tău şi apoi vei avea parte de viaţa veşnică.

Ca să scape de ea, ca s-o facă să tacă, Mitchell luă cartea şi-şi continuă drumul spre ieşire.

— Unde-ai fost? îl întrebă pe Larry cînd ajunse la el. Te aştept de-o oră.

După douăzeci de minute erau în drum spre Delfi. Autobuzul merse kilometri întregi prin bazinul exagerat de întins al oraşului înainte de a urca înspre o şosea de coastă. Ceilalţi pasageri aveau pachete în poală: bunătăţi din marele oraş. La fiecare cîţiva kilometri cîte un mic altar marca locul unui accident rutier. Şoferul se opri să pună o monedă într-una din cutiile milei. Mai tîrziu opri autobuzul lîngă o cafenea de la marginea drumului şi, fără nici o explicaţie, intră să ia prînzul, în timp ce pasagerii aşteptau răbdători pe scaune. Larry coborî să fumeze şi să bea o cafea. Mitchell scoase scrisoarea lui Madeleine din rucsac, se uită din nou la ea şi o puse înapoi.

Pe la mijlocul după-amiezii ajunseră în Corint. După ce-şi tîrîră picioarele prin templul lui Apollo sub o burniţă uşoară, se adăpostiră de ploaie într-un restaurant, iar Mitchell scoase *Noul Testament*, ca să îşi reamintească tot ce le scrisese Sfîntul Pavel corintenilor în jurul anului 55 după Hristos.

Citi:

> *Căci scris este: Pierde-voi înţelepciunea înţelepţilor şi ştiinţa celor învăţaţi voi nimici-o.*

Şi:

> *Fiindcă sînteţi tot trupeşti.*
>
> *Îndeobşte se aude că la voi e desfrînare…*
>
> *Bine este pentru om să nu se atingă de femeie. Dar din cauza desfrînării, fiecare să-şi aibă femeia sa şi fiecare femeie să-şi aibă bărbatul său… Celor ce sînt necăsătoriţi şi văduvelor le spun: Bine este*

pentru ei să rămînă ca şi mine. Dacă însă nu pot să se înfrîneze, să se căsătorească. Fiindcă mai bine este să se căsătorească decît să ardă.

Femeia care-i dăduse *Noul Testament* de buzunar îşi lăsase înăuntru cartea de vizită, împreună cu un număr de telefon din Atena. O chema Janice P.

Probabil că mi s-a uitat peste umăr, hotărî Mitchell.

Se apropia iarna. Din Corint luară un microbuz spre sud, către peninsula Mani, oprindu-se peste noapte în micul sat de munte Andritsena. Aerul era rece, în aer mirosea a brazi, iar *retsina* locală avea o culoare roz şocantă. Singura cameră disponibilă era deasupra unei taverne. Nu era încălzită. Dinspre nord se apropiau nori de furtună, iar Larry se vîrî într-unul din paturi, plîngîndu-se de frig. Mitchell îşi lăsă puloverul pe el. Cînd se asigură că Larry doarme, scoase scrisoarea de la Madeleine şi începu s-o citească la lumina roşie şi slabă de pe noptieră.

Văzu cu surprindere că scrisoarea în sine nu era dactilografiată, ci scrisă de mînă, cu scrisul mărunt al lui Madeleine. (Arăta obişnuită pe dinafară, dar odată ce-i vedeai scrisul, ştiai că e delicios de complexă pe dinăuntru.)

31 august 1982

Dragă Mitchell,

Îţi scriu din tren, acelaşi tren pe care l-am luat împreună cînd ai venit la Prettybrook de Ziua Recunoştinţei, în anul doi. Era mai frig atunci, copacii erau goi şi eu aveam părul umflat (nu uita că erau încă anii ’70). Dar ţie n-a părut să-ţi pese.

Nu ţi-am mai spus asta, dar tot drumul pînă acasă m-am gîndit întruna cum o să mă culc cu tine. În primul rînd era clar că tu ţi-o doreai foarte mult. Ştiam că te va face fericit şi voiam să te fac fericit. În al doilea rînd eram convinsă că-mi va face bine. Nu mă mai culcasem decît cu un singur băiat. Mi-era teamă că virginitatea era ca şi găurile din urechi. Dacă nu porţi cercei, gaura se poate înfunda. În fine, m-am dus la facultate pregătită să fiu la fel de lipsită de sentimente şi de ticăloasă ca un tip. Şi exact atunci ai apărut tu.

Apoi, bineînţeles, ai fost devastator de fermecător tot weekendul. Părinţii mei s-au îndrăgostit de tine, sora mea a început să flirteze cu tine, iar eu am devenit geloasă. În fond, erai invitatul ***meu****. Aşa că într-o seară m-am dus la mansardă şi m-am aşezat pe patul tău. Iar tu nu ai făcut absolut* ***Nimic****. După vreo jumătate de oră am coborît înapoi. Iniţial m-am simţit jignită. Dar după o vreme m-am înfuriat. Am hotărît că nu eşti destul de bărbat pentru mine etc. Mi-am promis să nu mă culc*

niciodată cu tine, chiar dacă ţi-o doreai. Apoi, a doua zi, am luat trenul înapoi spre Providence şi-am rîs tot drumul. Mi-am dat seama că e mult mai bine aşa. O dată-n viaţă voiam să am şi eu un prieten – nu o prietenă şi nu un iubit. Lăsînd la o parte rateurile noastre recente, asta ai fost pentru mine. Ştiu că nu te-a făcut fericit. Dar pentru mine a fost incredibil şi am fost întotdeauna convinsă că, în adîncurile fiinţei tale, simţeai şi tu asta.

Anul al doilea de facultate a fost demult. Acum sîntem în anii ’80. Copacii de pe malul Hudsonului au un frunziş bogat şi verde, iar eu simt c-am îmbătrînit cu o sută de ani. Mitchell, nu mai eşti băiatul cu care am luat trenul ăla. Nu mai trebuie să-mi pară rău de tine sau să mă culc cu tine din afecţiune sau milă. O să te descurci tu foarte bine. De fapt acum trebuie să mă păzesc de tine. Ai fost cam agresiv aseară. Jane Austen ar spune „inoportun“. Ţi-am spus să nu mă săruţi, dar ai continuat s-o faci. Şi cu toate că, odată ce ai început, nu pot să spun că m-am plîns (eram beată!), m-am trezit azi-dimineaţă la Kelly acasă şi m-am simţit atît de vinovată şi de confuză, încît m-am hotărît că trebuie să-ţi scriu neîntîrziat.

(Se zgîlţîie trenul, sper că poţi citi ce scriu.)

Am un ***iubit****, Mitchell. E o relaţie serioasă. N-am vrut să vorbesc despre el aseară pentru că întotdeauna te enervezi dac-o fac, dar şi pentru că, sinceră să fiu, am venit la New York ca să uit pentru cîteva zile de iubitul meu. În ultimul timp Leonard şi cu mine am avut probleme. Nu pot să-ţi dau detalii. Dar lui i-a fost greu, mi-a fost greu şi mie şi relaţia noastră a avut şi ea de suferit. Oricum, dacă nu mi-aş fi ieşit din minţi, n-aş fi băut atît de mult aseară şi n-aş fi sfîrşit sărutîndu-te. Nu spun că n-aş fi vrut s-o fac. Spun că n-aş fi făcut-o.*

E ciudat însă, fiindcă în acest moment o parte din mine vrea să se dea jos la următoarea staţie şi să se întoarcă la New York, ca să te caute. Dar e prea tîrziu pentru aşa ceva. Probabil că avionul a decolat deja. Eşti în drum spre India.

Ceea ce e bine. ***Pentru că n-a mers!*** *N-ai devenit prietenul care să nu fie nici prietenă, nici iubit. Ai devenit un mascul inoportun ca oricare altul. Aşa că în această scrisoare mă despart preventiv de tine. Relaţia noastră a sfidat întotdeauna categoriile tradiţionale, aşa că pe undeva e firesc ca şi această scrisoare s-o facă.*

Dragă Mitchell,

Nu vreau să mai fiu cu tine (chit că n-am fost).

Vreau să încep relaţii cu alţi oameni (chit că am deja o relaţie).

Am nevoie de timp pentru mine (chit că nu mi-ai ocupat timpul).

Bine? Te-ai prins? Sînt disperată. Iau măsuri disperate.

Mă aştept să fiu devastată fiindcă nu mai eşti în viaţa mea. Dar sînt deja destul de tulburată în legătură cu viaţa mea şi relaţia mea, nu mai e nevoie să mă mai tulburi şi tu. Vreau să mă despart de tine, oricît de greu ar fi – şi oricît de stupid ar suna. Am fost întotdeauna o persoană normală. Acum simt că mă dezintegrez.

Să ai parte de-o călătorie grozavă, minunată, incredibilă. Să vezi toate locurile pe care ai vrut să le vezi şi să treci prin toate experienţele pe care le cauţi. Poate că într-o zi, cînd vom aniversa cincizeci de ani de la terminarea facultăţii, vei vedea o bătrînică ridată apropiindu-se de tine cu un zîmbet şi bătrînica aceea voi fi eu. Poate că îmi vei povesti atunci tot ce-ai văzut în India.

Ai grijă de tine,

Maddy

P.S., 27 septembrie

Car scrisoarea asta după mine de aproape o lună şi mă tot gîndesc dacă s-o trimit sau nu. Şi tot n-o trimit. Acum sînt în Cape Cod, îngropată pînă-n gît în biologi, şi s-ar putea să nu supravieţuiesc.

P.P.S., 6 octombrie

Tocmai am vorbit la telefon cu mama ta. Mi-am dat seama că n-am nici o adresă la care să-ţi trimit scrisoarea. Mama ta mi-a zis că eşti „pe drum“ şi nu poţi fi contactat, dar că la un moment dat îţi vei culege corespondenţa de la biroul AmEx din Atena. Mi-a dat adresa. Apropo, poate c-ar trebui să-i suni pe ai tăi. Mama ta pare îngrijorată.

Gata. O trimit.

M.

Undeva, deasupra acoperişului tavernei, se ciocniră doi nori cumulonimbus, care dezlănţuiră torente de ploaie peste sat şi transformară străzile înclinate în cascade. Peste cinci minute, în timp ce Mitchell citea scrisoarea pentru a doua oară, se opri curentul.

Rămase treaz în întuneric evaluând situaţia. Îşi dădea seama că scrisoarea lui Madeleine era un document devastator. Şi el era devastat în mod corespunzător. Pe de altă parte Madeleine îl respingea deja pe Mitchell de atîta timp, încît refuzurile ei erau ca nişte formulare standard peste care el îşi trecea ochii în grabă, căutînd scăpări sau propoziţii îngropate ce ar fi putut avea vreo semnificaţie reală. În această privinţă, găsi destule cît să fie

satisfăcut. În primul rînd revelaţia îmbucurătoare că Madeleine voise să se culce cu el în vacanţa aceea de demult, de Ziua Recunoştinţei. Epistola emana o senzualitate ce părea neobişnuită pentru Madeleine, dar care promitea să-i dezvăluie o faţă cu totul nouă a ei. Se temea că i s-ar putea înfunda gaura? Scrisese *Madeleine* una ca asta? Auzise el că femeile sînt la fel de spurcate la minte ca şi bărbaţii, dar n-o crezuse niciodată. Însă dacă Madeleine se gîndise la sex în tren, în timp ce răsfoia paginile din *Vogue*, dacă venise la mansardă cu intenţia să şi-o pună cu el, era clar că el nu fusese niciodată în stare să-i ghicească intenţiile. Gîndul acesta îl îmbărbătă o bună bucată de vreme, în timp ce furtuna se învolbura deasupra lui. Dintre toate lucrurile pe care le-ar fi putut face, Madeleine se apucase să-i scrie o scrisoare lui Mitchell. Îi spunea că-i plăcuse să-l sărute şi că-i venise să se dea jos din tren şi să se întoarcă la New York. Dactilografiase numele lui Mitchell, linsese plicul şi trecuse şi propria ei adresă, ca el să-i poată răspunde, ca să ştie unde s-o găsească dacă vrea s-o caute.

Orice scrisoare era o scrisoare de dragoste.

Bineînţeles, după tipicul scrisorilor de dragoste, cea de aici cam lăsa de dorit. De exemplu, ideea că Madeleine pretindea că nu vrea să-l mai vadă în următoarea jumătate de secol nu era foarte încurajatoare. Era dezamăgitor că insistase asupra relaţiei cu „iubitul“ ei, pe care o lua foarte în „serios“ (deşi era îmbucurător că aveau „probleme“). Dincolo de toate, Mitchell rămase din scrisoare cu convingerea dureroasă că-şi irosise şansa. Şansa lui de a fi cu Madeleine se ivise devreme, în anul al doilea, iar el nu reuşise să profite de ea. Asta-l deprima cel mai tare, îi era sortit să rămînă un voyeur pe viaţă, un veşnic candidat, un ratat. Exact aşa cum spusese Madeleine: nu era destul de bărbat pentru ea.

Zilele următoare au fost un zbucium continuu. În Kalamata, un oraş de pe coastă care nu mirosea a măsline, aşa cum se aşteptase Mitchell, ci a benzină, dădu întruna peste sosii. Chelnerul de la restaurant, reparatorul de bărci, fiul patronului de la hotel, casiera de la bancă – toţi arătau ca el. Mitchell semăna chiar şi cu cîteva icoane din biserica locală, ce stătea să se dărîme. În loc să-i dea senzaţia de întoarcere acasă, experienţa îl istovi pe Mitchell, ca şi cînd ar fi fost fotocopiat la nesfîrşit, ca şi cînd n-ar fi fost decît o reproducere tulbure a unui original mai clar şi mai întunecat.

Vremea se răci şi mai mult. Noaptea temperaturile scădeau sub zece grade. Oriunde mergeau, dădeau peste structuri pe jumătate construite ce răsăreau din dealurile stîncoase. Ca să încurajeze construcţia de case noi, parlamentul grecesc dăduse o lege prin care casele neterminate erau scutite

de impozit. Reacţia vicleană a grecilor a fost să lase etajele superioare veşnic neterminate şi să locuiască confortabil la parter. Pentru un dolar de căciulă, Mitchell şi Larry dormiră două nopţi la rînd în satul Itylo, la etajul neterminat al unei case aparţinînd familiei Lamborghos. Fiul cel mare, Iannis, intrase în vorbă cu ei cînd au coborît din autobuz în piaţa centrală. În scurt timp le arăta acoperişul plin de bucăţi de armătură şi BCA, unde puteau dormi sub cerul liber, folosindu-şi pentru prima şi singura dată sacii de dormit şi foliile de izopren.

În ciuda barierei lingvistice, Larry începu să-şi petreacă timpul în compania lui Iannis. În timp ce Mitchell bea cafea la singura cafenea din sat, încă întors pe dos din pricina scrisorii de la Madeleine, Iannis şi Larry mergeau la plimbare pe colinele pline de capre din jur. Iannis arăta ca o vedetă de muzică grecească, cu o coamă de păr negru tăciune şi cămaşa descheiată la piept. Avea dinţii stricaţi şi era cam pisălog, dar altfel părea destul de prietenos dacă aveai chef să fii şi tu prietenos, ceea ce nu era cazul cu Mitchell. Dar cînd Iannis se oferi să-i ducă înapoi la Atena cu maşina, zicînd că are treabă acolo, Mitchell nu văzu cum ar fi putut să refuze, aşa că a doua zi o porniră de dimineaţă în automobilul minuscul, fabricat în Iugoslavia, pe care-l avea Iannis, cu Larry pe scaunul din faţă şi Mitchell pe bancheta pliantă din spate.

Se apropia Crăciunul. Străzile din jurul hotelului, o clădire cenuşie şi banală la care îi dusese Iannis, erau decorate cu beculeţe. Temperatura în sine ar fi fost de-ajuns ca să le aducă aminte că era timpul s-o pornească spre Asia. După ce Iannis plecă să-şi rezolve treaba, Larry şi Mitchell s-au dus la o agenţie de voiaj ca să-şi cumpere biletele de avion. Atena era faimoasă pentru biletele ei ieftine, o faimă pe care şi-o confirmă: pentru mai puţin de cinci sute de dolari, îşi cumpărară fiecare un bilet flexibil pe ruta Atena-Calcutta-Paris cu o cursă a companiei Air India, care pleca a doua zi, spre seară.

În seara aceea Iannis îi duse la un restaurant pescăresc şi la trei baruri diferite înainte de a-i lăsa la hotel. A doua zi dimineaţa Mitchell şi Larry se duseră în Plaka şi-şi cumpărară nişte genţi noi, mai mici. Larry alese o geantă de umăr din cînepă, cu dungi veselе, iar Mitchell o geantă ca o raniţă, de culoare închisă. Întorşi la hotel, îşi transferară lucrurile mai importante în noile bagaje, încercînd să le păstreze cît mai uşoare. Se descotorosiră de pulovere, de pantalonii lungi, de tenişi, de sacii de dormit şi de foliile de izopren, de cărţi, ba chiar şi de şampon. Mitchell renunţă la Sfînta Tereza, la Sfîntul Augustin, la Thomas Merton şi la Pynchon şi păstră

doar *Ceva frumos pentru Dumnezeu*, care era subţire şi uşoară. Au pus tot ce nu le mai trebuia în rucsacuri, pe care le-au dus la poştă şi le-au expediat cu vaporul înapoi în State. Ieşind din nou pe stradă, bătură palma, simţindu-se pentru prima dată ca nişte călători adevăraţi, slobozi şi uşori.

Buna dispoziţie a lui Mitchell nu dură mult. Printre lucrurile pe care le păstrase se găsea şi scrisoarea de la Madeleine, iar cînd s-au întors la hotel, se închise în baie, ca s-o mai citească o dată. De data aceasta însă i se păru mai cumplită şi mai definitivă decît înainte. Ieşi din baie, se întinse pe pat şi închise ochii.

Larry fuma pe balcon.

— N-am fost încă la Acropole, spuse el. Trebuie să o vedem.

— Eu am văzut-o, mormăi Mitchell.

— Nu am urcat-o.

— N-am chef acum.

— Ai venit pînă la Atena şi n-ai de gînd să mergi la Acropole?

— Ne-ntîlnim mai tîrziu.

Aşteptă pînă ce Larry plecă şi apoi îşi permise să plîngă. Aici era vorba de o întreagă combinaţie de lucruri: în primul rînd scrisoarea de la Madeleine, dar şi aspectele personalităţii lui care o făcuseră să creadă că o asemenea scrisoare e necesară – stîngăcia lui, farmecul lui, agresivitatea şi timiditatea lui, toate lucrurile care îl făceau să fie aproape potrivit pentru ea, dar nu tocmai potrivit. Scrisoarea părea un verdict asupra întregii sale vieţi de pînă atunci şi-l condamna să sfîrşească aici, zăcînd în pat de unul singur într-un hotel din Atena şi plîngîndu-şi de milă într-un asemenea hal, că nici nu putea ieşi să urce pe nenorocita aia de Acropole! Ideea că se afla într-un soi de pelerinaj era ridicolă. Totul nu era decît o glumă! Ce bine-ar fi fost să nu mai fie el! Ce bine-ar fi fost să fie altcineva, cineva complet diferit!

Mitchell se ridică şi se şterse la ochi. Cum stătea întins pe-o parte, scoase *Noul Testament* din buzunarul de la spate. Îl deschise şi luă cartea de vizită pe care i-o dăduse femeia. Sus, lîngă steagul grecesc cu crucea aurită, scria „Institutul Biblic Atena". Numărul de telefon era scris dedesubt.

Mitchell îl formă de la telefonul din cameră. Primele două încercări nu reuşiră (greşise prefixul), dar a treia oară telefonul începu să sune. Spre uluirea lui, îi răspunse Janice P., femeia de la coada la AmEx, iar vocea ei sună foarte de aproape.

— Alo?

— Bună. Sînt Mitchell. Ne-am întîlnit deunăzi la American Express.

— Lăudat fie Domnul! zise Janice. M-am rugat pentru tine. Şi uite c-ai sunat. Lăudat fie Domnul!

— Ţi-am găsit cartea de vizită, aşa că…

— Eşti gata să-l primeşti pe Domnul în inima ta?

Era o abordare puţin cam bruscă. Mitchell se uită înspre tavan. Avea o crăpătură pe lungime.

— Da, zise el.

— Lăudat fie Domnul! spuse iar Janice.

Părea sincer fericită, absolut entuziasmată. Începu să vorbească despre Iisus şi Sfîntul Duh, în timp ce Mitchell asculta aşa, de probă. Intrase şi nu intrase în joc. Voia să vadă cum e.

— Ţi-am spus că ne-a fost sortit să ne-ntîlnim! spunea Janice. Dumnezeu m-a îndrumat să-ţi vorbesc şi-acum eşti gata să fii mîntuit! Lăudat fie Iisus!

Continuă să vorbească despre Faptele Apostolilor, despre Cincizecime şi despre Iisus urcînd la cer, însă dîndu-le creştinilor darul Sfîntului Duh, Mîngîietorul, adierea care depăşea orice înţelegere. Îi explică darurile Duhului, vorbitul în limbi, vindecarea bolnavilor. Părea bucuroasă pentru Mitchell, dar, în acelaşi timp, părea că ar fi putut vorbi la fel de bine cu oricine.

— Duhul zboară oriunde doreşte. E la fel de real ca şi vîntul. Vrei să spui o rugăciune acum cu mine, Mitchell? Vrei să te laşi în genunchi şi să-l primeşti pe Iisus ca Domn şi Mîntuitor al tău?

— Nu pot chiar acum

— Unde eşti?

— La hotel. În hol.

— Atunci aşteaptă pînă eşti singur. Du-te într-o cameră unde să fii singur, îngenunchează şi roagă-l pe Domnul să-ţi pătrundă în inimă.

— Tu ai vorbit vreodată în limbi? întrebă Mitchell.

— Da, am căpătat o dată darul vorbitului în limbi.

— Cum se întîmplă?

— L-am cerut. Uneori trebuie să ceri. Într-o zi mă rugam şi am început pur şi simplu să mă rog să primesc limbile. Dintr-odată, încăperea s-a încălzit puternic. Era ca vara în Indiana. *Umed*. Era o prezenţă acolo. Am simţit-o. Apoi am deschis gura şi Dumnezeu mi-a dat darul de-a vorbi în limbi.

— Ce-ai spus?

— Nu ştiu. Dar era un bărbat de faţă, un creştin, şi el a recunoscut limba pe care-o vorbeam. Era aramaica.

— Limba evreilor.

— Aşa mi-a zis.

— Pot să vorbesc şi eu în limbi?

— Poţi să o ceri. Sigur că poţi. Odată ce l-ai primit pe Iisus ca Domn şi Mîntuitor al tău, poţi să-i ceri Tatălui să-ţi dea darul limbilor, în numele lui Iisus.

— Şi-apoi?

— Deschizi gura!

— Şi se întîmplă aşa, pur şi simplu?

— O să mă rog pentru tine. Lăudat fie Domnul!

După ce a închis, Mitchell s-a dus la Acropole. Avea pe el ambele cămăşi care-i rămăseseră, ca să-i ţină de cald. Ajuns în Plaka, trecu pe lîngă tarabele cu suveniruri, unde puteai cumpăra imitaţii de urne greceşti, farfurii, sandale şi mătănii greceşti. Un tricou de pe un umeraş proclama „Sărută-mă Sînt Grec“. Mitchell începu să urce prăfuitele cărări în zigzag, îndreptîndu-se către platoul antic.

Cînd ajunse în vîrf, se întoarse şi privi în jos, spre Atena, o vană uriaşă plină cu clăbuci murdari. Pe cer norii se învolburau spectaculos, străpunşi de raze de soare care cădeau ca nişte reflectoare pe marea îndepărtată. Înălţimea maiestuoasă, mirosul curat de brad şi lumina aurie dădeau atmosferei o senzaţie autentică de limpezime atică. Partenonul era acoperit de schele, la fel ca şi un templu mai mic din apropiere. În afară de ele şi de un post singuratic de pază din capătul celălalt al culmii, nu se mai vedea nici o urmă de oficialitate, aşa că Mitchell se simţi liber să hoinărească unde voia.

Vîntul suflă unde voieşte.[14]

Spre deosebire de toate celelalte obiective turistice faimoase pe care Mitchell le văzuse în viaţa lui, cel de la Acropole era mai impresionant în realitate. Nici o ilustrată sau fotografie nu îl puteau reprezenta fidel. Partenonul era mai mare şi mai frumos, era conceput şi construit mai eroic decît îşi imaginase el.

Nu se vedea nici urmă de Larry. Mitchell urcă peste stînci pînă în spatele micului templu. După ce se asigură că nu-l vede nimeni, se lăsă în genunchi.

Poate că o femeie care bătea cîmpii despre „viaţa dăruită lui Hristos“ reprezenta genul de umilinţă de care Mitchell avea nevoie ca să se

desprindă de fostul său sine arogant. Dar dacă era adevărat că cei blînzi vor moşteni pămîntul? Dar dacă adevărul era simplu, ca să-l poată pricepe oricine, şi nu complicat, ca să ai nevoie de masterate? Oare nu se putea percepe adevărul prin alt organ decît creierul şi nu la asta se referă de fapt credinţa? Mitchell nu ştia răspunsurile la aceste întrebări, dar, cum stătea şi se uita în jos de pe muntele antic, munte sacru pentru Atena, îi trecu prin minte un gînd revoluţionar: că el şi toţi prietenii lui luminaţi nu ştiau nimic despre viaţă şi că, poate, această femeie (nebună?) ştia ceva important.

Mitchell închise ochii, îngenuncheat pe Acropole.

Simţea înăuntrul lui o tristeţe infinită.

Sărută-mă, mor.

Deschise gura. Aşteptă.

Vîntul se înteţi, împrăştiind gunoaie printre stînci. Mitchell simţi pe limbă gust de praf. Dar cam atît.

Nimic. Nici măcar o silabă în aramaică. După încă un minut se ridică şi se scutură.

Coborî de pe Acropole în graba mare, ca şi cînd ar fi fugit de o nenorocire. Se simţea ridicol fiindcă încercase să vorbească în limbi şi, în acelaşi timp, dezamăgit că nu reuşise. Soarele apunea, iar temperatura scădea. În Plaka vînzătorii de suveniruri îşi împachetau tarabele, iar reclamele luminoase clipeau în vitrinele restaurantelor şi ale cafenelelor din vecinătate.

Trecu pe lîngă hotel de trei ori, fără să-l recunoască. Cît fusese plecat, liftul se stricase. Mitchell urcă treptele pînă la etajul al doilea, o porni pe coridorul cenuşiu şi, ajuns la uşă, băgă cheia în broască.

Cum deschise uşa, ceva se deplasă furişat şi rapid în camera întunecată. Mitchell pipăi după întrerupătorul de pe perete şi, cînd îl găsi, îi dezvălui pe Larry şi Iannis în mijlocul camerei. Larry stătea întins pe pat, cu blugii în jurul gleznelor, iar Iannis era îngenuncheat lîngă el. Cu o stăpînire de sine impresionantă, dată fiind situaţia, Larry zise:

— Să vezi şi să nu crezi, Mitchell.

Iannis se ghemui, dispărînd din vedere.

— Salut, spuse Mitchell şi stinse lumina.

Ieşi din cameră şi închise uşa în urma lui.

La un restaurant de peste drum Mitchell comandă o carafă de *retsina*, un platou de brînză feta şi măsline, fără să încerce să rostească măcar cîteva cuvinte în greceşte, ci arătînd doar cu degetul. Totul se lega acum. De ce Larry o uitase atît de repede pe Claire. De ce dispărea atît de frecvent ca să

fumeze ţigări cu europeni scheletici. De ce purta eşarfa aia mov în jurul gîtului. În New York Larry fusese cineva, iar acum era cu totul altcineva. Asta îl făcu pe Mitchell să se simtă foarte apropiat de prietenul lui, deşi bănuia că aici se încheia călătoria lor împreună. Larry n-avea de gînd să-şi ia zborul spre India în seara aceea, împreună cu Mitchell. Larry urma să mai stea o vreme în Atena, cu Iannis.

După o oră Mitchell se întoarse la hotel, unde i se confirmă totul. Larry îi promise că o să-l ajungă din urmă în India în timp util, ca să poată începe lucrul cu profesorul Hughes. Cei doi se îmbrăţişară, iar Mitchell îşi duse raniţa uşoară în hol şi îşi chemă un taxi pentru aeroport.

La ora nouă avea deja centura pusă pe scaunul de la clasa economică a zborului Air India 747 şi părăsea spaţiul aerian creştin cu o viteză de opt sute cincizeci de kilometri la oră. Stewardesele purtau sariuri. La cină mîncă un amestec delicios de feluri vegetariene. Nu se gîndise serios că avea să vorbească în limbi. Şi, chiar dacă ar fi reuşit, habar n-avea cu ce l-ar fi ajutat.

Mai tîrziu, cînd luminile din cabină se stinseră şi ceilalţi pasageri încercară să doarmă, Mitchell îşi aprinse lampa de citit. Începu să recitească *Ceva frumos pentru Dumnezeu*, uitîndu-se cu atenţie la fotografii.

1. Clădire a Universităţii Brown destinată activităţilor francofone. Spaţiul dispune şi de camere de cazare, unde locuiesc studenţii interesaţi de cultura franceză.

2. Regiune tradiţional agrară din centrul Statelor Unite, în care predomină valorile conservatoare.

3. Actriţă de musical.

4. Pictor realist american, foarte popular la mijlocul secolului XX.

5. Baie rituală de purificare pe care o fac evreii ortodocşi în anumite ocazii, cum ar fi înainte de sabat sau – în cazul femeilor – după încheierea ciclului menstrual.

6. Program TV de artă culinară creat de Graham Kerr, foarte popular la începutul anilor 1970.

7. Ernest Hemingway, *Sărbătoarea continuă*, traducere de Ionuţ Chiva, Editura Polirom, 2008, p. 16 (n.r.).

8. Stridii (în fr. în orig.) (n.r.).

9. Labor Day, sărbătoare naţională americană, celebrată în prima zi de luni a lui septembrie.

10. Cocteil pe bază de votcă, lichior şi sucuri de fructe.

11. Substanţă gelatinoasă extrasă din diverse alge marine şi care se foloseşte în medicină, bacteriologie, în industria alimentară etc. (n.r.).

12. Scholastic Aptitude Test, test standardizat pentru admiterea la facultate.

13. Locuri de referinţă din romanul *Ulise* de James Joyce.

14. Citat din „Sfînta Evanghelie după Ioan“, 3:8.

O mişcare genială

La scurt timp după ce află că mama lui Madeleine nu numai că nu-l plăcea, ci chiar încerca din răsputeri să-i despartă, într-o perioadă a anului cînd în Cape Cod zilele tot mai scurte copiau voltajul tot mai scăzut din propriul lui creier, Leonard găsi curajul să-şi ia destinul – sub forma tulburării mintale de care suferea – în propriile mîini.

A fost o mişcare genială. Motivul pentru care Leonard nu se gîndise la ea mai devreme era tot un efect secundar al medicaţiei. Litiul îţi inducea în chip foarte eficient o stare mintală în care tratamentul cu litiu în sine ţi se părea o idee bună. În principiu, te făcea pur şi simplu să zaci. În orice caz, în ultimele şase luni, de cînd ieşise din spital, Leonard nu făcuse mare lucru în afară de faptul că zăcuse. Îşi rugă psihiatrii – atît pe dr. Shieu de la spitalul din Providence, cît şi pe noul lui terapeut, Perlmann, de la Mass General – să-i explice biochimia carbonatului de litiu (Li_2CO_3). Cum făcea şi el parte din „breasla oamenilor de ştiinţă“, aceştia îi făcură pe plac şi-i povestiră despre neurotransmiţători şi receptori, despre scăderea secreţiilor de noradrenalină şi creşterea sintezei de serotonină. Îi înşirară, fără să-i dea prea multe amănunte, posibilele dezavantaje ale tratamentului cu litiu, dar numai ca să aducă în discuţie şi mai multe medicamente, care ar fi putut diminua efectele secundare. Pe ansamblu, erau o grămadă de denumiri farmaceutice şi farmacologice, mult prea multe pentru ca Leonard să le poată asimila, mai ales în starea precară în care se afla în acel moment mintea sa.

Cu patru ani în urmă, adică în semestrul al doilea din anul întîi, cînd fusese diagnosticat oficial cu tulburări maniaco-depresive, lui Leonard nu-i păsase prea mult de efectul pe care îl avea litiul asupra lui. Nu voise decît să se simtă din nou normal. Diagnosticul i se păruse încă un lucru care

amenința să se pună în calea ascensiunii sale – la fel ca lipsa de bani și familia lui destrămată – chiar cînd începuse să creadă că și el avea noroc. Își lua medicamentele de două ori pe zi, ca un student silitor. Începu ședințele de psihoterapie, la început cu un consilier pe probleme mintale de la cabinetul medical din campus, iar apoi cu Bryce Ellis, căruia i se făcu milă de sărăcia studențească a lui Leonard și îi aplică tarife mai reduse. În următorii trei ani Leonard își tratã depresia maniacală ca pe un exercițiu de concentrare asupra unui curs care nu-l interesa foarte mult, făcînd doar efortul minim necesar pentru o notă de trecere.

Leonard crescuse într-o casă Arts & Crafts[1], al cărei proprietar anterior fusese omorît în holul de la intrare. Faima sinistră a imobilului de pe strada Linden, numărul 133, îl ținuse pe piață patru ani, pînă ce tatăl lui Leonard, Frank, îl cumpărase la jumătate din prețul inițial. Frank Bankhead era proprietarul unui magazin de antichități de pe Nob Hill, magazin specializat în litografii englezești. Era o afacere care mergea prost chiar și pe vremea aceea, iar magazinul nu era decît un loc unde Frank se putea duce în timpul zilei ca să-și fumeze pipa și să aștepte ora cocteilului. În copilărie Frank îi băgase în cap lui Leonard ideea că familia Bankhead făcea parte din „vechiul Portland“, adică era una din familiile care veniseră în Oregon pe cînd acesta făcea încă parte din Teritoriul de Nord-Vest. Dovezi nu prea avea – nici o stradă Bankhead în centru, nici vreo placă sau vreo tăbliță veche cu numele lor pe undeva, nici un bust al vreunui Bankhead la Societatea de Studii Istorice Oregon. Existau în schimb costumele cu vestă ale lui Frank și manierele lui demodate. Exista magazinul, plin de lucruri pe care nimeni nu voia să le cumpere, adică litografii, dar nu ale orașului de la începuturile sale sau orice altceva ar fi putut interesa un localnic, ci cu locuri precum Bath, Cornwall sau Glasgow. Erau și scene de vînătoare, scene vesele de prin cîrciumile londoneze, schițe cu hoți de buzunare, două lucrări valoroase ale lui Hogarth, de care Frank nu s-a putut despărți niciodată, și multe prostii fără valoare.

Magazinul abia dacă-și acoperea cheltuielile. Familia trăia din veniturile tot mai reduse aduse de acțiunile pe care Frank le moștenise de la bunicul lui. Din cînd în cînd, la vînzarea vreunei proprietăți, punea mîna pe cîte o litografie valoroasă, pe care o vindea apoi cu profit (uneori mergînd cu avionul la New York pentru asta). Dar pe ansamblu traiectoria afacerii era

una descendentă, contrastînd cu ambiţiile sale sociale, şi acesta era motivul pentru care Frank devenise interesat de casă.

Auzise prima dată de ea de la un client care locuia în cartier. Proprietarul anterior, un holtei pe nume Joseph Wierznicki, fusese înjunghiat chiar la intrare cu o asemenea violenţă, încît poliţia spusese că fusese un omor „din interes personal". N-a fost arestat nimeni. Povestea ajunsese în ziare, împreună cu fotografii ale podelelor şi pereţilor împroşcaţi cu sînge. Iar tărăşenia s-ar fi putut termina aici. După un interval corespunzător, casa a fost scoasă la vînzare. Holul de la intrare a fost curăţat şi renovat. Dar o prevedere legală, care cerea dezvăluirea oricăror informaţii ce ar fi putut influenţa vînzarea, îi obliga pe agenţii imobiliari să menţioneze trecutul sîngeros al casei. Cînd potenţialii cumpărători auzeau de crimă, începeau să caute amănunte (în caz că rămîneau încă interesaţi) şi, de îndată ce vedeau fotografiile, nu mai făceau nici o ofertă.

Mama lui Leonard refuzase să ia măcar în considerare ideea. Nu credea că ar putea suporta stresul unei mutări – mai ales într-o casă bîntuită. Rita îşi petrecea majoritatea zilelor în dormitorul ei, răsfoind reviste sau uitîndu-se la *Mike Douglas Show*, cu paharul de „apă" nelipsit de pe noptieră. Din cînd în cînd se transforma într-o furtună de activitate domestică, decorînd fiecare centimetru din casă de Crăciun sau gătind mese sofisticate, cu cîte şase feluri. De cînd o ţinea minte Leonard, mama sa fie încerca să se ascundă de oameni, fie încerca din răsputeri să-i impresioneze. În afară de Rita, singura persoană la fel de imprevizibilă ca ea, dintre toţi oamenii pe care îi cunoştea Leonard, era Frank.

Se dovedise un joc interesant: să ghicească din care parte a familiei îşi moştenea dezechilibrul mental. Existau atît de multe surse posibile, atît de multe fructe putrede pe arborii genealogici ai clanurilor Bankhead şi Richardson! Ambele ramuri erau înţesate de alcoolici. Sora Ritei, Ruth, dusese o viaţă nesăbuită atît din punct de vedere sexual, cît şi financiar. Fusese arestată de cîteva ori şi încercase să se sinucidă cel puţin o dată (din cîte ştia el). Apoi mai erau şi bunicii lui Leonard, a căror moralitate duhnea a disperare, de parcă ar fi încercat să ţină în frîu un val de impulsuri necontrolate. În ciuda înfăţişării tatălui său, care apărea mereu la patru ace, Leonard ştia că e nu doar depresiv, ci şi mizantrop, iar cînd era beat, avea tendinţa de-a bate cîmpii despre „vulg" şi de a se lăsa pradă unor accese de grandomanie, spunînd că vrea să se mute în Europa şi să trăiască pe picior mare.

Casa corespundea imaginii pe care o avea Frank despre el însuşi. Era mult mai mare şi mai frumoasă decît ce şi-ar fi putut permite el în mod normal, cu lemnărie sculptată în camera de la intrare, un şemineu cu ceramică şi patru dormitoare. Într-o după-amiază se întoarse mai repede de la magazin şi îi duse pe Rita şi pe Leonard să le-o arate. Cînd au ajuns acolo, Rita a refuzat să iasă din maşină, aşa că Frank îl duse înăuntru numai pe Leonard, care pe vremea aceea n-avea decît şapte ani. Făcură turul casei împreună cu agentul imobiliar, iar Frank îi arătă lui Leonard viitoarea lui cameră de la parter şi curtea din spate, unde, dacă voia, putea să-şi construiască o casă în copac.

Apoi îl aduse pe Leonard înapoi la maşină, unde aştepta Rita.

— Leonard vrea să-ţi spună ceva, zise Frank.

— Ce? spuse Leonard.

— Nu face pe deşteptul! Ştii tu foarte bine ce.

— Nu există nici o urmă de sînge, mami, zise Leonard.

— Şi? îl îmboldi Frank.

— Podeaua e nou-nouţă. În faţă. Cu gresie nouă.

Rita rămase ţeapănă pe scaunul din faţă. Purta ochelari de soare, aşa cum făcea întotdeauna cînd ieşea, chiar şi iarna. În cele din urmă luă o înghiţitură lungă din paharul de „apă“ – care o însoţea peste tot, cu cuburile de gheaţă zăngănind – şi coborî din maşină.

— Ţine-mă de mînă, îi spuse ea lui Leonard.

Ei doi, fără Frank, urcară treptele din faţă, traversară veranda şi intrară în casă. Se uitară împreună la toate camerele.

— Ce părere ai? îl întrebă Rita cînd terminară.

— E-o casă drăguţă… cred.

— Nu te-ar deranja să locuieşti aici?

— Nu ştiu.

— Dar sora ta?

— Ea *vrea* să se mute aici! I-a povestit tata cum e. I-a spus că-şi poate alege singură mocheta.

Înainte de a-şi anunţa decizia, Rita îi ceru lui Frank s-o scoată la cină la Bryant's. Leonard voia să meargă acasă şi să joace baseball, dar îl tîrîră după ei. La Bryant's, Frank şi Rita comandară martini – chiar destul de multe. N-a durat prea mult pînă să înceapă să rîdă şi să se sărute, bătîndu-şi joc de Leonard fiindcă nu voia să mănînce stridiile pe care le comandaseră. Rita hotărîse brusc că omorul acela reprezenta o atracţie. Îi conferea casei

„istorie“. În Europa lumea era obişnuită să locuiască în case în care fuseseră ucişi sau otrăviţi alţi oameni.

— Nu înţeleg de ce ţi-e atît de frică să stai acolo, îl mustră ea pe Leonard.

— Nu mi-e frică, răspunse el.

— N-am mai văzut niciodată atîtea nazuri. Nu-i aşa? îl întrebă ea pe Frank.

— Aşa e, niciodată, îi răspunse Frank.

— N-am făcut nazuri, zise Leonard, din ce în ce mai iritat. *Tu* ai făcut! Mă doare-n cot unde locuim.

— Mă rog, dacă te comporţi tot aşa, poate că nici nu te mai luăm cu noi!

Continuară să rîdă şi să bea, în timp ce Leonard fugi de la masă şi rămase înţepenit lîngă tonomat, unde schimbă sistematic piesă după piesă.

După o lună familia s-a mutat pe Linden, la numărul 133, dobîndind astfel, pe lîngă noua casă, încă un motiv de ceartă între Frank şi Rita.

Toate astea, după cum află mai tîrziu Leonard de la psihoterapeuţi, reprezentau de fapt un abuz emoţional. Nu faptul că fusese forţat să locuiască într-o casă în care se comisese o crimă, ci faptul că părinţii îl foloseau ca mijlocitor în problemele lor, că i se cerea veşnic părerea, deşi nu era încă destul de matur ca să şi-o spună, că îl făceau să se simtă cumva responsabil de fericirea şi, mai tîrziu, nefericirea lor. În funcţie de an sau de terapeutul pe care-l consulta, Leonard învăţă de fapt să atribuie toate trăsăturile caracterului său unei reacţii psihologice la certurile părinţilor: lenea lui, ambiţia lui nemăsurată, tendinţa de izolare, tendinţa de a seduce, ipohondria, sentimentul de invulnerabilitate, ura de sine şi narcisismul.

Următorii şapte ani au fost haotici. Acasă se ţineau mereu petreceri. Veşnic apărea în oraş cîte un comerciant de antichităţi din Cincinnati sau Charleston pe care trebuia să-l distreze cineva. Frank prezida aceste întruniri îmbibate de alcool, umplînd paharele, adulţii chefuiau şi ţipau, iar femeile cădeau de pe scaune, cu poalele rochiilor ridicate în cap. Bărbaţi de vîrstă mijlocie nimereau în camera lui Janet. La petrecerile astea Leonard şi Janet trebuiau să servească băuturile sau aperitivele. De multe ori, după plecarea oaspeţilor – sau chiar şi în timp ce erau acolo –, începeau certurile. Frank şi Rita urlau unul la altul. În camerele lor de la etaje diferite, Leonard şi Janet dădeau muzica la maximum, ca să acopere zgomotul. Părinţii lor se certau din cauza banilor, a eşecului lui Frank în afaceri, a felului în care cheltuia Rita banii. Cînd Leonard a împlinit cincisprezece ani, mariajul

părinţilor lui era încheiat. Frank o părăsi pe Rita pentru o belgiancă pe nume Sara Coorevits, o vînzătoare de antichităţi din Bruxelles pe care o cunoscuse la o expoziţie din Manhattan şi cu care a reieşit că avea o relaţie amoroasă de cinci ani de zile. După cîteva luni Frank vîndu magazinul şi se mută în Europa, cum spusese întotdeauna că va face. Rita se retrase în dormitor, lăsîndu-i pe Janet şi pe Leonard să se descurce singuri la liceu. După şase luni, cînd creditorii începură să le dea tîrcoale, Rita se urni eroică şi-şi luă o slujbă la YMCA[2], ajungînd în timp – şi oarecum miraculos – directoare, una adorată de toţi copiii, care-i spuneau „doamna Rita". Lucra deseori pînă tîrziu. Janet şi Leonard îşi făceau singuri de mîncare şi apoi se duceau în camerele lor. S-ar fi zis că lucrul omorît în casa aceea era de fapt familia lor.

Dar acesta era gîndul unei persoane depresive. La vremea aceea, al unei persoane *cu ambiţii* depresive. Asta era ciudat la boala lui Leonard: felul aproape plăcut în care începuse. Mai întîi stările sumbre pe care le avea aduceau mai degrabă a melancolie decît a disperare. Faptul că rătăcea de unul singur prin oraş, năpădit de tristeţe, avea şi ceva agreabil. Exista o senzaţie de superioritate, senzaţia că aveai *dreptate*, în faptul că nu-ţi plăcea ce le plăcea altor copii: fotbalul, majoretele, James Taylor, carnea roşie. Un prieten de-al lui pe nume Godfrey era fan al unor formaţii ca Lucifer's Friend şi Pentagram[3] şi o vreme Leonard petrecu mult timp la Godfrey acasă, ascultînd melodiile lor. Cum părinţii lui Godfrey nu puteau suporta vacarmul infernal, Godfrey şi Leonard trebuiau să asculte muzica la căşti. Godfrey şi le punea primul, cobora acul pe disc şi începea să se contorsioneze în tăcere, iar expresiile sale faciale dezlănţuite sugerau profunzimea desfrîului din care se înfrupta. Apoi venea rîndul lui Leonard. Ascultau melodiile de la coadă la cap, încercînd să audă mesajele satanice ascunse în ele. Studiau versurile cu copii morţi şi putreziciunile din desenele de pe copertele discurilor. Ca să poată asculta muzică în acelaşi timp, Leonard şi Godfrey furau bani de la părinţi şi îşi cumpărau bilete la concertele de la sala Paramount. Cozile acelea la care stătea alături de alte cîteva sute de adolescenţi inadaptaţi, în burniţa continuă din Portland, au fost singurele ocazii în care Leonard aproape că s-a simţit parte din ceva. Ei doi au văzut trupele Nazareth, Black Sabbath, Judas Priest şi Motordeath – ultimii, sincer vorbind, erau jalnici, dar la spectacolele lor vedeai femei

dezbrăcate sacrificînd animale. Puteai fi un fan al întunericului, un cunoscător al disperării.

O vreme Boala – care n-avea încă nume – îi gînguri la ureche. Îi spuse „Vino mai aproape“. Leonard era flatat că simţea *mai mult* decît majoritatea oamenilor; era mai sensibil, mai *profund*. Cînd vedea un film *intens* precum *Crimele din mica Italie*, rămînea paralizat, nu mai putea scoate nici o vorbă, şi trebuia ca trei fete să-l ia în braţe timp de o oră ca să-l aducă înapoi la realitate. Fără să-şi dea seama, începu să profite de pe urma sensibilităţii sale. Era „teribil de deprimat“ în sala de studiu, era „teribil de deprimat“ la un chef, şi nu dura mult pînă ce în jurul lui se strîngea un grup de feţe îngrijorate.

A fost un elev inconstant. Profesorii îl categoriseau drept „deştept, dar nemotivat“. Nu-şi făcea temele, ci prefera să zacă pe canapea şi să se uite la televizor. Se uita la *Tonight Show*, la filmul de noapte, la filmul de noaptea tîrziu. Dimineaţa era terminat. Adormea la şcoală şi îşi revenea după ore, cînd îşi făcea de cap cu prietenii. Apoi mergea acasă, unde stătea iar pînă tîrziu la televizor, iar ciclul se relua mereu.

Dar asta nu însemna *încă* Boala. Faptul că erai deprimat de starea în care se găsea lumea – de poluare, de foametea de pe glob, de invazia Timorului de Est – tot nu însemna Boala. Faptul că mergea în baie şi se holba la faţa lui, studiindu-şi venele lugubre de sub piele, că îşi examina porii de pe nas pînă ce se convingea că e o creatură hidoasă, pe care n-o va iubi în veci nici o fată – nici măcar astea nu însemnau încă Boala. Era un preludiu caracterologic, dar nimic chimic sau somatic. Era anatomia melancoliei, nu anatomia creierului său.

Leonard suferi prima lui criză de depresie autentică în toamna cînd era în clasa a zecea. Într-o seară de joi Godfrey, care tocmai îşi luase permisul de conducere, veni în Honda părinţilor lui şi-l luă pe Leonard. Se plimbară cu maşina, dînd muzica la maximum. Godfrey se îmblînzise. Insista să asculte Steely Dan.

— Ce căcat e ăsta? zise Leonard.

— Nu, omule, dă-le o şansă!

— Hai să ascultăm nişte Sabbath.

— Nu-mi mai plac chestiile alea.

Leonard se uită la prietenul lui.

— Care-i faza? întrebă el, deşi ştia deja răspunsul.

Părinţii lui Godfrey erau religioşi (nu metodişti, ca familia lui Leonard, ci oameni care chiar citeau Biblia). În vară îl trimiseseră pe Godfrey într-o

tabără organizată de biserică şi acolo, printre copaci şi ciocănitori, pastorii îşi făcuseră treaba. Godfrey continua să bea şi să fumeze iarbă, dar renunţase la Judas Priest şi Motordeath. Lui Leonard nu-i păsa chiar atît de mult. El însuşi începea să se sature de chestiile alea. Dar asta nu însemna că avea de gînd să-l lase pe Godfrey să scape aşa de ieftin.

Arătă înspre casetofon.

— Asta-i chestie de poponari.

— Muzicienii de pe albumul ăsta chiar sînt foarte buni, insistă Godfrey. Donald Fagen are pregătire muzicală clasică.

— Să-ţi spun eu ceva, God-frey! Dacă ai de gînd să ne fîţîim cu maşina ascultînd muzica asta de zambiluţe, ce-ar fi să mi-o scoţi din chiloţi şi să mi-o sugi pînă nu mai poţi?

Acestea fiind zise, Leonard răscoli în torpedou după ceva mai interesant şi scoase un album al formaţiei Big Star, care-i plăcea foarte mult.

Puţin înainte de miezul nopţii, Godfrey îl aduse acasă, iar Leonard intră şi se duse direct la culcare. Dimineaţa, cînd se trezi, ceva nu era în regulă cu el. Îl durea tot corpul. Îşi simţea membrele încastrate în ciment. Nu voia să se scoale, dar Rita intră în cameră şi lătră la el că o să întîrzie. Leonard reuşi cumva să se dea jos din pat şi să se îmbrace. Sări peste micul dejun, ieşi din casă, uitîndu-şi rucsacul, şi se duse la şcoală. Se apropia o furtună, iar lumina crepusculară cădea peste faţadele magazinelor sordide şi peste pasajele de pe autostradă. Cît a fost ziua de lungă, în timp ce Leonard îşi tîra trupul de la o oră la alta, în faţa ferestrelor se adunară nori ameninţători, vineţii. Toţi profesorii s-au luat de el fiindcă nu-şi adusese cărţile. A trebuit să împrumute hîrtie şi pixuri de la colegi. S-a închis de două ori în baie, plîngînd fără vreun motiv anume. Godfrey, care băuse la fel de mult ca Leonard, părea să fie în regulă. Se duseră să ia prînzul împreună, dar Leonard n-avea poftă de mîncare.

— Ce-i cu tine, omule? Te-ai drogat?

— Nu. Cred că mă-mbolnăvesc.

La trei şi jumătate, în loc să meargă la antrenamentul de fotbal, Leonard se duse direct acasă. Tot drumul a fost urmărit de o senzaţie de dezastru iminent, de răutate universală. Vedea cu coada ochiului copacii gesticulînd ameninţător. Liniile de telefon atîrnau între stîlpi ca nişte pitoni. Însă cînd se uită în sus, spre cer, văzu cu surprindere că e senin. Nici urmă de furtună. Cer senin, soare strălucitor. Hotărî că ceva nu era în regulă cu ochii lui.

Ajuns la el în cameră, scoase cărţile de medicină şi încercă să descopere ce are. Cumpărase un set întreg de la cineva care-şi vindea catrafusele în

curte – şase manuale uriaşe, cu ilustraţii color şi cu titluri delicios de scabroase: *Atlasul bolilor rinichilor*, *Atlasul bolilor creierului*, *Atlasul bolilor de piele* şi aşa mai departe. Cărţile astea de medicină i-au stîrnit prima dată lui Leonard interesul pentru biologie. Fotografiile suferinzilor anonimi exercitau asupra lui o fascinaţie morbidă. Îi plăcea să-i arate lui Janet poze deosebit de scîrboase, ca s-o facă să ţipe. Pentru asta cel mai potrivit era *Atlasul bolilor de piele*.

Chiar şi cu becurile aprinse în dormitor, Leonard tot nu vedea foarte bine. I se părea că are ceva în spatele ochilor, un obiect ce împiedică pătrunderea luminii. În *Atlasul bolilor sistemului endocrin* găsi ceva ce se chema adenom pituitar. Acesta era o tumoare, de obicei mică, care se forma în glanda pituitară şi adesea apăsa pe nervul optic. Putea duce la orbire şi putea modifica funcţia glandei pituitare. Aceasta, la rîndul ei, ducea la „scăderea tensiunii, oboseală şi incapacitatea de a face faţă situaţiilor dificile sau stresante“. Dacă glanda pituitară era prea activă, deveneai un gigant, iar dacă era prea puţin activă, te prăbuşeai nervos. Oricît de imposibil ar fi sunat, Leonard părea să sufere de ambele stări în acelaşi timp.

Închise cartea şi se prăbuşi pe pat. Se simţea ca şi cînd ar fi fost golit cu violenţă, ca şi cînd un magnet uriaş îi trăgea sîngele şi fluidele în adîncurile pămîntului. Plîngea din nou, fără să se poată opri, iar capul parcă-i era candelabrul din casa bunicilor din Buffalo, cel care era prea sus pentru ei şi care, ori de cîte ori se ducea în vizită, avea cîte un bec mai puţin. Capul lui era un candelabru vechi în care luminile se stingeau.

Seara, cînd Rita se întoarse acasă şi-l găsi în pat, complet îmbrăcat, îi spuse să se pregătească de cină. Cînd el răspunse că nu-i e foame, Rita puse o farfurie mai puţin la masă. În noaptea aceea nu-l mai vizită la el în cameră.

Din camera sa de la parter Leonard le auzea pe mama şi sora lui discutînd despre el în timp ce mîncau. Janet, care de obicei nu era aliata lui, întrebă ce nu era în regulă. Rita spuse:

— Nimic. Atîta doar că-i leneş.

Le auzi spălînd vasele, iar după cină Janet se duse în camera ei şi vorbi la telefon.

În dimineaţa următoare Rita o trimise pe Janet să vadă ce face. Janet intră şi se aşeză pe marginea patului.

— Ce-i cu tine?

Pînă şi această manifestare minimă de compasiune îl făcu pe Leonard să vrea să izbucnească din nou în lacrimi. Trebui să se străduiască din răsputeri să se abţină şi îşi acoperi faţa cu un braţ.

— Te prefaci? şopti Janet.

— Nu, reuşi el să spună.

— La tine-n cameră pute.

— Atunci pleacă, zise el, deşi voia ca ea să rămînă, îşi dorea mai mult ca orice ca sora lui să se strecoare în pat, lîngă el, aşa cum făcea cînd era mică.

Auzi paşii lui Janet traversînd camera şi ajungînd pe hol. O auzi pe fată spunînd:

— Mamă, chiar cred că-i bolnav!

— Probabil că are azi vreo lucrare la care n-a învăţat, spuse Rita, rîzînd fără veselie.

În curînd plecară amîndouă şi în casă se lăsă liniştea.

Leonard zăcea îngropat sub pături. Mirosul urît pe care-l simţise Janet era propriul lui trup, care putrezea. Faţa şi spatele îi erau acoperite de coşuri. Trebuia să se scoale şi să se spele cu pHisoderm, dar nu avea destulă energie.

Într-unul din colţurile camerei se găsea vechiul lui set de hochei de masă, cu echipa Bruins împotriva celor de la Blackhawks. Acum, la doisprezece ani, Leonard ajunsese destul de priceput ca să-şi înfrîngă sora mai mare şi toţi prietenii. Insista să fie întotdeauna echipa Bruins. Inventase nume pentru toţi jucătorii: unul era italian, unul irlandez, unul amerindian şi unul canadian francez. Făcuse statistici cu fiecare jucător într-un caiet special, care avea pe copertă un desen cu o crosă de hochei şi un puc în flăcări. În timp ce juca, mişcînd jucătorii pe gheaţă cu tijele de metal şi lovind butoanele, ca aceştia să tragă, Leonard făcea necontenit pe comentatorul: „DiMaglio ridică pucul de pe gheaţă. I-l pasează lui McCormick. McCormick trimite la Ursul Adormit, care i-l transmite lui Lecour, iar acesta trage ŞI MARCHEAZĂ!“. Şi astfel, cu vocea lui ascuţită, preadolescentină, Leonard îşi nara victoriile inegale, notînd golurile lui Lecour şi pasele de gol date de Ursul Adormit înainte de a le uita. Era obsedat de statistici şi dornic să sporească golaverajul lui Lecour, chiar dacă trebuia să joace cu Janet, care abia dacă ştia cum se mînuiesc comenzile. Doamne, cît ura Janet să joace hochei cu Leonard! Şi cîtă dreptate avusese, îşi dădu el seama acum. Pe Leonard îl interesa doar să cîştige. Victoria îl

făcea să aibă o părere bună – sau ceva mai bună – despre el însuşi. Nu conta dacă adversarul ştia sau nu să joace.

Boala, care în alte privinţe îi distorsiona percepţiile, dezvăluia cu o claritate dureroasă astfel de defecte de personalitate.

Dar propria lui persoană nu era singura ţintă a dispreţului lui Leonard. Îi ura pe sportivii înfumuraţi de la şcoală, ura sticleţii din Portland, cu maşinile lor cu tot, pe vînzătorul de la 7-Eleven, care-i spunea că dacă voia să citească *Rolling Stone*, trebuia s-o cumpere, ura toţi politicienii, oamenii de afaceri, posesorii de arme, fundamentaliştii creştini, hipioţii şi obezii, ura reintroducerea pedepsei cu moartea în Utah odată cu execuţia prin împuşcare a lui Gary Gilmore, ura întreg statul Utah, pe baschetbaliştii de la Philadelphia 76ers, pentru că-i bătuseră pe cei de la Portland Trailblazers, şi cel mai tare o ura pe Anita Bryant.

Lipsi de la şcoală toată săptămîna următoare. Dar la sfîrşitul acelui weekend era din nou pe picioare. Asta se datora în mare parte apariţiei lui Godfrey în faţa geamului lui Leonard vineri după-amiază. În ziua aceea, pe la trei şi jumătate, Janet se întoarse de la şcoală şi îşi azvîrli cărţile pe masa din bucătărie. După cîteva minute Leonard mirosi mini-pizza congelată pe care fata şi-o încălzea în cuptorul electric. În scurt timp începu să vorbească la telefon cu prietenul ei. Leonard tocmai o asculta pe sora lui, gîndindu-se cît de artificial suna ce spune şi că Jimmy, prietenul ei, habar n-avea cum era ea în realitate, cînd cineva bătu în geam. Era Godfrey. Cînd îl văzu, Leonard se gîndi că poate nu era chiar aşa de deprimat cum crezuse. Era bucuros să-şi vadă prietenul. Uită de tot ce ura pe lume, se ridică şi deschise geamul.

— Ai putea să foloseşti uşa din faţă, spuse Leonard.

— Eu nu, zise Godfrey, intrînd pe geam. Sînt un om care acţionează exclusiv pe la spate.

— Ar trebui s-o încerci pe bătrîna de-alături. Te-aşteaptă chiar acum.

— Ce-ai zice de sora ta?

— OK, poţi să pleci.

— Am nişte iarbă.

Îi arătă punguliţa. Leonard îşi vîrî nasul în pungă şi depresia i se mai risipi un pic. Mirosea ca pădurea amazoniană, ca atunci cînd îţi puneai capul între picioarele unei fete băştinaşe care nu auzise în viaţa ei de creştinism. Se duseră în spatele garajului şi o fumară stînd sub streaşina acoperişului, ca să se adăpostească de ploaie. Şi, metaforic vorbind, acolo a şi rămas Leonard tot restul anilor de liceu: fumînd iarbă sub o streaşină, în

ploaie. În Portland ploua tot timpul şi tot timpul se găsea cîte-o streaşină prin apropiere: în spatele şcolii, sub podul Steel din Waterfront Park sau sub crengile picurînde ale vreunui pin alb devastat de vînt din vreo curte. Fără să priceapă cum, lunea următoare Leonard se tîrîse cumva înapoi la şcoală. Plîngea pe ascuns în baie cel puţin de două ori pe zi şi se prefăcea că e în regulă atunci cînd ieşea. Fără să ştie ce face, începu să ia medicamente după capul lui. Se droga aproape în fiecare zi, bea după-amiaza doze mari de bere la el sau la Godfrey acasă, mergea la chefuri în weekend şi acolo se droga iar în ultimul hal. În fiecare după-amiază în casă se dădea petrecere. Băieţii aduceau beri şi iarbă. Voiau să audă mereu povestea cu crima. Leonard o înflorea, zicînd că tot mai găsiseră pete de sînge atunci cînd s-au mutat.

— Mai ştii, poate că se mai văd şi-acuma dacă vă uitaţi cu atenţie.

Janet fugea de petrecerile astea ca dracul de tămîie. Îl tot ameninţa c-o să-l spună, dar n-a făcut-o niciodată. Pe la ora cinci Leonard şi prietenii lui ieşeau pe alei cu skateboardurile şi se izbeau de toate cele, rîzînd isteric de căderile spectaculoase.

Nimic din toate astea nu dovedea sănătate mintală, dar îl ajuta să supravieţuiască. Boala nu era încă bine instalată. Mai putea să se anestezieze în zilele şi săptămînile de depresie.

Iar apoi se întîmplă ceva uluitor. În clasa a unsprezecea Leonard începu să se adune. Au existat două motive pentru asta. Primul era acela că la sfîrşitul lui august Janet plecase la facultate, la Whitman College, în Walla Walla, statul Washington, adică la patru ore şi jumătate cu maşina de Portland. Cu toate că în general se ignoraseră, lui Leonard casa i se păru pustie fără ea. Plecarea lui Janet făcuse viaţa acasă mult mai insuportabilă. Şi îi arătase propria sa portiţă de scăpare.

Era vechea poveste cu oul sau găina. Leonard n-a putut spune niciodată ce a apărut prima dată – dorinţa de a deveni un elev mai bun sau energia şi concentrarea care i-au permis s-o facă. Din luna septembrie a acelui an se cufundă în studiu. Începu să-şi termine lecturile şi să-şi predea eseurile la timp. În clasă era atent atît cît să ia note maxime la testele de matematică. Se descurca bine la chimie, dar prefera biologia, care i se părea mai tangibilă şi, cumva, mai „umană". Cînd notele i s-au îmbunătăţit, Leonard a fost transferat în clasele de avansaţi, care-i plăcură şi mai mult. Era amuzant să fie unul din copiii deştepţi. La engleză studiau partea a doua din *Henric al IV-lea*. Leonard nu putu să nu se identifice în secret cu discursul în care prinţul Henric îşi ia rămas-bun de la viaţa de chefliu de odinioară. Deşi la începutul anului era mult în urmă la matermatică, pînă în primăvară, cînd îşi

dădu examenele SAT, recuperă tot şi obţinu punctaje mari atît la secţiunea de vocabular, cît şi la cea de matematică. Descoperi că e în stare să se concentreze încontinuu şi să înveţe cîte zece ore pe zi, făcînd pauze numai cît să înfulece cîte-un sendviş. Începu să-şi termine lucrările *în avans*. Citi *Ontogenie şi filogenie* şi *De la Darwin încoace* de Stephen Jay Gould doar din curiozitate. Îi trimise lui Gould o scrisoare de fan şi primi o ilustrată de la marele biolog: „Dragă Leonard, îţi mulţumesc pentru scrisoare. Dă-i-nainte. S.J. Gould". Ilustrata avea pe ea un portret al lui Darwin de la National Portrait Gallery. Leonard o atîrnă deasupra biroului.

După doi ani, cînd a putut privi în urmă cu avantajul unui diagnostic medical, Leonard începu să suspecteze că-şi petrecuse ultimii doi ani de liceu într-o stare apropiată de manie. Ori de cîte ori căuta un cuvînt, îl găsea. Ori de cîte ori avea nevoie de o argumentaţie, în minte i se formau paragrafe întregi. Putea pur şi simplu să-şi dea drumul şi să vorbească în clasă, amuzîndu-i în acelaşi timp şi pe ceilalţi. Mai mult, proaspăt dobîndita încredere în sine şi realizările sale recente îi permiteau să fie generos. La şcoală excela fără să facă paradă, iar personajul nesuferit de la masa de hochei dispăru fără urmă. Cum şcoala devenise pentru el extrem de uşoară, Leonard avea timp să-şi ajute prietenii cu temele *lor*, fără să-i facă vreodată să se simtă prost din pricina dificultăţilor pe care le aveau, şi să le explice cu răbdare noţiuni de matematică unor elevi care habar n-aveau de matematică. Se simţea mai bine ca niciodată. Punctajul mediu îi urcă de la 2,9 la 3,7 într-un singur semestru. În clasa a douăsprezecea se înscrise la patru cursuri avansate şi obţinu 5, punctajul maxim, la biologie, engleză şi istorie şi 4 la spaniolă. Era un lucru rău că în sîngele lui exista un antidot la depresia pe care o suferise în primăvară? Dacă da, nu se plîngea nimeni de asta – nici profesorii, nici mama lui şi, în mod cert, nici consilierul pentru studii universitare de la liceul Cleveland. De fapt amintirea acelor ultimi doi ani de liceu, cînd Bolii încă nu-i crescuseră colţii şi era mai degrabă o binecuvîntare decît un blestem, îi sugeră lui Leonard mişcarea genială pe care o făcu.

Leonard trimise dosare de înscriere la trei universităţi, toate de pe Coasta de Est, pentru că estul era departe. Cea care l-a acceptat şi i-a oferit şi cel mai mare ajutor financiar a fost Brown, despre care nu ştia mare lucru, dar care-i fusese recomandată de consilier. După multe tîrguieli în convorbiri telefonice internaţionale cu Frank, care acum se plîngea de impozitele europene şi pretindea că e sărac, Leonard reuşi să-şi convingă

tatăl să acopere costurile de cazare şi masă. În acel moment îşi trimise consimţămîntul la Brown.

De îndată ce-a devenit clar că Leonard va pleca departe de casă, Rita încercă să recupereze timpul pierdut. Îşi luă o săptămînă de concediu, ca să plece într-o excursie cu Leonard. S-au dus la Walla Walla, ca s-o vadă pe Janet, care rămăsese la Whitman peste vară şi lucra la biblioteca universităţii. Rita îl surprinse pe Leonard: lăcrimă la volan şi îi spuse cît de mîndră era de el. De parcă ar fi fost deja om în toată firea, Leonard înţelese brusc dinamica relaţiei dintre el şi Rita. Înţelese că, din instinct, mama lui fusese mai ataşată de Janet, că se simţise vinovată şi îi căutase nod în papură ca să-şi justifice discriminarea. Înţelese şi că, fiind bărbat, îi amintea Ritei de Frank şi, ca urmare, conştient sau inconştient, ea îl ţinea la o oarecare distanţă. Înţelese că, fără să vrea, adoptase atitudinile lui Frank, subapreciind-o pe Rita în mintea lui, la fel cum o făcuse Frank în mod făţiş. Pe scurt, Leonard înţelese că toată relaţia cu mama lui fusese condiţionată de o persoană care nu mai era prin preajmă.

În ziua în care a plecat spre Providence, Rita l-a dus la aeroport. Înainte de zbor au stat în sala de aşteptare. Rita, cu nişte ochelari de soare mari şi rotunzi, după ultima modă, şi cu o eşarfă de şifon legată pe cap, stătea nemişcată ca un sfinx.

— Da' ştiu că-i departe universitatea asta pe care ţi-ai ales-o, spuse ea. Să mă simt jignită?

— E o şcoală bună, zise Leonard.

— Nu e Harvard, replică Rita. Nimeni n-a auzit de ea.

— E una din universităţile de top! protestă Leonard.

— Pe taică-tău îl interesează treburile astea. Pe mine nu.

Leonard voia să se înfurie pe ea. Dar înţelese, cu creierul acela nou de adult, că Rita îi denigra noua şcoală numai pentru că era un lucru pe care şi-l dorea el şi care nu era ea. Pentru o clipă, văzu lucrurile din perspectiva ei. Mai întîi a plecat Frank, apoi Janet, iar acum el. Rita rămînea singură.

Încetă să se mai gîndească la asta, pentru că-l întrista. Se ridică imediat ce putu, îşi îmbrăţişă mama şi o porni spre poarta de îmbarcare.

Leonard n-a vărsat nici o lacrimă pînă în clipa în care s-a aşezat în avion. Apoi s-a întors spre fereastră, ascunzîndu-şi faţa. Decolarea îl entuziasmă – adică forţa în sine. Se uită pe geam la motorul avionului, minunîndu-se de cîtă putere era necesară ca să-l smulgă de pe pămînt cu o asemenea viteză. Se lăsă pe spate, închizînd ochii, şi îndemnă motoarele să-

i dea bătaie, ca şi cum ar fi comis un act de violenţă necesară. Nu se mai uită pe fereastră decît atunci cînd Portlandul dispăruse demult.

Iniţial toţi cei pe care i-a cunoscut la facultate păreau să fie de pe Coasta de Est. Colegul lui de cameră, Luke Miller, era din D.C. Fetele de vizavi, Jennifer Talbot şi Stephanie Friedman, erau din New York, respectiv Philadelphia. Ceilalţi studenţi de pe coridorul lui erau din Teaneck, Stamford, Amherst, Portland (Maine) şi Cold Spring. În a treia săptămînă în campus Leonard o cunoscu pe Lola Lopez, o fată cu chip de Bambi, cu o piele caramel şi o freză afro cuminte, care era din Spanish Harlem. Stătea în curte şi citea Zora Neale Hurston, iar Leonard se prefăcu că nu ştie cum să ajungă la Ratty. O întrebă de unde e şi cum o cheamă, iar cînd ea îi spuse, o întrebă care era diferenţa dintre Spanish Harlem şi Harlemul obişnuit.

— Trebuie să termin cartea asta pentru curs, zise Lola şi reveni la roman.

Singurii care veneau de pe Coasta de Vest erau din California, care era o altă planetă. „Păstraţi California dez-Oregonizată“ se citea pe multe abţibilduri de pe plăcuţele de înmatriculare ale maşinilor din Statul de Aur, îndemn la care vecinii lor răspundeau cu propriul lor motto: „Bine aţi venit în Oregon. Vă dorim o vizită plăcută. Acum plecaţi acasă“. Dar cel puţin californienii ştiau de unde e Leonard. Restul lumii, din Sud, Nord-Est sau Vestul Mijlociu, îl întrebau doar despre ploaie. „Plouă mult acolo?“ „Cică plouă tot timpul.“ „Cum te împaci cu ploaia de-acolo?“

— Nu e chiar aşa de rău ca în Seattle, le spunea Leonard.

Nu-l deranja foarte tare. În august împlini optsprezece ani şi Boala începu să-i toarne otrăvuri în sînge, ca şi cînd l-ar fi aşteptat să ajungă la majorat. Mania determina două lucruri: să stai treaz toată noaptea şi să faci sex non-stop – practic, definiţia vieţii de student. Leonard învăţa în fiecare seară la biblioteca Rockefeller pînă la miezul nopţii, ca un student ce recita rugăciuni la o şcoală talmudică, aplecat peste Tora. Cînd se făcea ora douăsprezece, se întorcea în West Quad, unde veşnic era cîte-un chef – de obicei la el în cameră. Miller, care terminase la Milton şi stătea deja de patru ani departe de casă, aşa că avusese timp să-şi rafineze tehnicile dionisiace, fixase pe tavan două boxe Burmester uriaşe. În colţul de lîngă patul lui ţinea un tub cu gaz ilariant de mărime industrială, ca o torpilă argintie. Orice fată care inhala din furtunul de cauciuc îţi leşina inevitabil în braţe, ca o domniţă la ananghie. Leonard descoperi că n-are nevoie de astfel de stratageme. Fără ca măcar să se străduiască, se transformase în ceea ce îşi doreau fetele. Prin decembrie începu să audă zvonuri despre o listă care

s-ar fi aflat în toaleta fetelor din Airport Lounge, cu cei mai drăguţi tipi din campus, listă pe care se afla şi numele lui. Într-o seară Miller îi dădu un bilet de la o englezoaică hiper-punk pe nume Gwyneth, care avea părul vopsit în roşu şi unghii negre, de vrăjitoare. Pe bilet scria „Îţi vreau trupul".

Îl căpătă. La fel ca toată lumea. O imagine reprezentativă a lui Leonard în anul întîi ar fi aceea a unui tip care înalţă capul în timpul unui cunilingus atîta cît să tragă un fum de canabis şi să dea un răspuns corect la curs. Cînd nu dormeai, ţi-era mai uşor să înşeli pe cineva. Puteai să pleci din patul unei fete la cinci dimineaţa, să traversezi campusul şi să te strecori în pat lîngă altcineva. Totul a mers bine, notele lui Leonard erau bune, el era absorbit intelectual şi erotic – pînă cînd n-a dormit o săptămînă în perioada de dinaintea examenelor. După ultimul examen a tras un chef la el în cameră şi s-a prăbuşit în pat cu o fată pe care n-a mai recunoscut-o dimineaţa, nu pentru că n-o ştia (tipa era de fapt Lola Lopez), ci pentru că depresia care-l cuprinsese îl făcuse orb la orice, în afară de agonia prin care trecea. Ea îi invada fiecare celulă din trup – un concentrat de suferinţă secretat picătură cu picătură în vene, ca un subprodus toxic al precedentelor zile de manie.

De data aceasta era manie în adevăratul sens al cuvîntului, la atîtea magnitudini distanţă de extazurile exaltate de pe vremea liceului, încît aproape că nu exista nici o asemănare. Mania era o stare mentală la fel de periculoasă ca şi depresia. Iniţial însă semăna cu un val de euforie. Erai absolut captivant, absolut fermecător şi toată lumea te iubea. Îţi asumai riscuri fizice ridicole, sărind, de exemplu, de la fereastra unei camere de cămin de la etajul al doilea în nişte nămeţi de zăpadă. Te făcea să-ţi cheltuieşti în cinci zile bursa pe un an. Era ca şi cînd ai fi avut în cap o petrecere frenetică, unde tu erai gazda beată care refuza să lase lumea să plece, care apuca oamenii de guler şi le spunea: „Haideţi! Încă una!". Cînd, inevitabil, acei oameni dispăreau, ieşeai şi găseai alţii, pe oricine şi orice, numai să continue petrecerea. Nu te puteai opri din vorbit. Tot ce spuneai era genial. Aveai cea mai bună idee. Hai să mergem la New York! În seara asta! Hai să ne urcăm pe List College şi să vedem răsăritul! Leonard convingea lumea să facă astfel de lucruri. Îi conducea în expediţii incredibile. Dar la un moment dat lucrurile au început să se schimbe. Mintea îi era gata să explodeze, să răbufnească peste margini. În capul lui cuvintele se transformau în alte cuvinte, ca modelele complexe dintr-un caleidoscop. Făcea întruna jocuri de cuvinte. Nimeni nu pricepea ce voia să spună. Devenise nervos şi irascibil. Acum, cînd se uita la oamenii care cu o oră în urmă rîseseră de glumele lui, îi vedea îngrijoraţi şi preocupaţi de

soarta sa. Aşa că o lua la fugă în noapte – sau zi – sau noapte – şi găsea alţi oameni care să-i ţină companie, pentru ca petrecerea frenetică să poată continua…

Ca unui beţiv după o beţie prelungită, după petrecere aceea lui Leonard i se rupse filmul. Se trezi alături de Lola Lopez, într-o stare de colaps absolut. Lola reuşi însă să-l scoale. Îl duse de braţ la cabinetul medical, spunîndu-i să nu-şi facă griji, să se rezeme de ea, şi totul va fi bine.

A fost deci cu atît mai dureros cînd peste trei zile, cînd era în spital, doctorul intră în salon şi-i spuse lui Leonard că suferea de ceva ce nu va dispărea niciodată, ceva ce nu putea fi decît „controlat“, ca şi cînd, din perspectiva unei persoane de optsprezece ani, controlul putea reprezenta un mod de viaţă.

În septembrie, cînd Madeleine şi Leonard abia ce ajunseseră la Pilgrim Lake, iarba de pe dune era de un verde deschis minunat. Se legăna şi se apleca de parcă peisajul era un paravan japonez pictat. Şiroaie de apă de mare se scurgeau printre mlaştini şi pinii se grupau în pîlcuri discrete. Aici lumea se limita la constituenţii de bază – nisip, mare, cer –, păstrînd la minimum numărul speciilor de copaci şi de flori.

Pe măsură ce vizitatorii estivali au plecat şi vremea s-a răcit, puritatea peisajului s-a intensificat. Dunele căpătară o nuanţă de cenuşiu ce se potrivea cu cerul. Zilele se scurtau vizibil. Era mediul perfect pentru depresie. Era întuneric cînd Leonard se trezea dimineaţa şi tot întuneric cînd se întorcea de la laborator. Gîtul i se îngroşase atît de mult, încît nu-şi mai putea încheia gulerele de la cămăşi. Dovada că litiul îi stabiliza starea psihică era confirmată de fiecare dată cînd Leonard se vedea gol în oglindă şi nu se sinucidea. Voia s-o facă. Se gîndea că are tot dreptul. Dar nu putea mobiliza cantitatea necesară de ură de sine.

Asta ar fi trebuit să-l facă să se simtă bine, dar senzaţia de „bine“ era şi ea inaccesibilă. Ambele stări extreme îi erau aplatizate, lăsîndu-l cu senzaţia că trăia bidimensional. Lua zilnic o doză mărită de litiu, 1800 miligrame, cu complicaţii proporţional de dure. Cînd i se plîngea doctorului Perlmann în timpul şedinţei săptămînale de la Mass General, spital aflat la o oră şi jumătate de mers cu maşina, psihiatrul fercheş, cu chelie lucioasă, îi spunea mereu acelaşi lucru: „Ai răbdare“. Perlmann părea mai interesat de traiul la Pilgrim Lake decît de faptul că semnătura lui Leonard arăta acum ca a unui bătrîn de nouăzeci de ani. Perlmann voia să ştie ce fel de om e dr. Malkiel. Voia să audă bîrfe. Dacă ar fi rămas în Providence, sub supravegherea

doctoriţei Shieu, Leonard ar fi trecut deja la o doză mai mică, dar acum o luase din nou de la zero.

În biblioteca de la Pilgrim Lake Leonard încercă să afle mai multe despre medicamentul pe care îl lua. Citind cu viteza unui elev de clasa a doua şi, efectiv, mişcîndu-şi buzele, Leonard află că sărurile de litiu fuseseră folosite în tratamentul dezechilibrelor emoţionale încă din secolul XIX. Apoi, în principal din cauză că lumea n-a putut patenta tratamentul, ca să facă bani, acesta căzuse în dizgraţie. Litiul fusese folosit şi pentru gută, hipertensiune şi boli de inimă. Pînă în anii 1950 fusese un ingredient de bază pentru 7-Up (numele original al acestuia fiind „suc de lămîie şi lămîie verde cu citrat de litiu“). În momentul de faţă se făceau studii clinice pentru a testa eficacitatea litiului în tratamentul coreei Huntington, sindromului Tourette, migrenelor şi cefaleelor concentrate, sindromului Ménière şi paraliziei periodice hipokalemice. Companiile farmaceutice lucrau pe dos. În loc să pornească de la boală şi să creeze un medicament care s-o trateze, porneau de la medicamente şi încercau să descopere la ce puteau fi ele folosite.

Ceea ce Leonard ştia oricum, fără să fie nevoit să citească ceva, era că litiul îl toropea şi-i înceţoşa creierul. Gura îi era veşnic uscată, indiferent cît lichid bea, şi simţea un gust în gură de parcă ar fi supt tot timpul un şurub de oţel. Mesteca tutun şi pentru că voia să acopere gustul acela metalic. Din cauza tremurului mîinilor, nu şi le mai putea coordona (nu mai putea juca ping-pong şi nici măcar prinde o minge). Şi, cu toate că doctorii insistau că nu litiul e de vină, lui Leonard îi scăzuse mult libidoul. Nu era impotent sau incapabil să întreţină relaţii sexuale; pur şi simplu n-avea chef. Probabil că era ceva legat de faptul că medicamentul îl făcea să se simtă respingător şi îmbătrînit prematur. La farmacia din Provincetown, pe lîngă lamele de ras, Leonard cumpăra şi Mylanta pentru arsurile la stomac şi Preparation H pentru hemoroizi. Ieşea din farmacie cu mîna încleştată pe punga de plastic şi atît de îngrijorat că transparenţa acesteia dezvăluia produsele jenante dinăuntru, încît o pornea prin vîntul din Cape Cod, strîngînd-o tot mai tare la sînii lui mici. Leonard mergea la farmacia din Provincetown ca să evite magazinul de la laborator, unde risca să dea peste vreun cunoscut. Ca s-o oprească pe Madeleine să vină cu el, trebuia să inventeze o scuză, iar cea mai inatacabilă era, bineînţeles, boala sa. N-o invoca direct. Mormăia doar cum că *voia să fie singur*, iar Madeleine îl lăsa în pace.

Ca rezultat al felului defectuos în care funcţiona din punct de vedere fizic şi mental, se confrunta cu încă o problemă: redistribuirea puterii în

relaţia cu Madeleine. La început Madeleine fusese cea slabă. Devenea geloasă cînd Leonard vorbea cu alte fete la chefuri. I se aprindeau toate beculeţele, semnalizîndu-i nesiguranţa. În cele din urmă ea capitulase cu totul şi-i spusese „Te iubesc“. Leonard reacţionase cerebral, cu răceală, gîndindu-se că dacă o ţinea în aşteptare, şi-o va apropia şi mai mult. Dar Madeleine îl surprinse. Se despărţi de el pe loc. După ce ea plecă, Leonard regretă incidentul cu Roland Barthes. Se muştrului zdravăn fiindcă era aşa o scursură. Petrecu mai multe şedinţe cu Bryce, analizîndu-şi motivaţiile. Interpretarea lui Bryce – că Leonard se temea de intimitate, aşa că îşi bătuse joc de declaraţia lui Madeleine ca să se protejeze –, cu toate că era corectă, nu i-o aducea înapoi pe Madeleine. Lui Leonard îi era dor de ea. Se deprimă. Făcu prostia să nu-şi mai ia litiul, în speranţa că se va simţi mai bine. Dar se simţi doar agitat. Agitat şi deprimat. Le tocă urechile tuturor prietenilor, vorbind întruna despre cît îi lipseşte Madeleine, cît de tare o voia înapoi şi cum distrusese cea mai bună relaţie pe care o avusese vreodată. Conştient că prietenii lui se cam săturau să audă acelaşi lucru, Leonard începu să-şi moduleze monologurile, parţial dintr-un instinct al povestitorului care ştie că trebuie să-şi diversifice naraţiunea şi parţial pentru că deja anxietăţile i se înmulţeau. Aşa că le spunea amicilor despre grijile lui financiare şi medicale, pînă cînd în cele din urmă pierdu şirul a ceea ce spunea şi cui spunea. Cam atunci a apărut Ken Auerbach cu doi tipi de la pază şi l-au dus la cabinetul medical. Iar partea cu adevărat dementă a fost că a doua zi, cînd a fost transferat la spital, Leonard era *furios*. Era furios că fusese internat la psihiatrie fără să fi putut beneficia de o izbucnire maniacală completă. Ar fi trebuit să stea treaz trei nopţi la rînd. Ar fi trebuit să fută opt gagici, să tragă cocaină şi să înghită jeleu cu votcă direct de pe abdomenul unei stripteuze pe nume Moonstar. În schimb Leonard nu făcuse altceva decît să zacă în garsonieră, abuzînd de agenda cu adrese, epuizînd rezerva de bunăvoinţă telefonică a prietenilor şi decăzînd tot mai mult, pînă ce a ajuns să fie închis într-o rezervă medicală, alături de alţi nebuni.

Pînă la externare, adică după trei săptămîni, dinamica puterii se inversase cu totul. Acum *el* era cel slab. Era adevărat că o recăpătase pe Madeleine, ceea ce era minunat. Dar fericirea lui Leonard era umbrită de teama constantă că o s-o piardă din nou. Aspectul său inestetic scotea în evidenţă frumuseţea lui Madeleine. Cînd stătea alături de ea în pat, se simţea ca un eunuc durduliu. Fiecare fir de păr de pe coapse îi ieşea dintr-un folicul inflamat. Uneori, cînd Madeleine dormea, Leonard trăgea încet păturile de pe ea ca să-i admire pielea rozalie şi radioasă. Interesant era că,

atunci cînd tu erai cel slab, te simţeai mult mai îndrăgostit. Aproape că merita. Leonard se ferise toată viaţa tocmai de genul ăsta de dependenţă, dar acum n-o mai putea face. Îşi pierduse capacitatea de a fi ticălos. Acum era îndrăgostit lulea, iar senzaţia era fabuloasă şi, în acelaşi timp, înspăimîntătoare.

Cît Leonard era în spital, Madeleine încercase să mai înveselească aspectul garsonierei. Pusese cearşafuri noi pe pat şi atîrnase perdele la ferestre, iar perdeaua de duş o înlocuise cu una roz. Frecase podelele şi toate celelalte suprafeţe. Susţinea că se bucură că stă cu el şi că a scăpat de Olivia şi Abby. Dar pe parcursul verii lungi şi fierbinţi Leonard începu să îşi dea seama de ce Madeleine s-ar putea sătura în cele din urmă să ducă o viaţă de mizerie alături de iubitul ei aproape lefter. Ori de cîte ori din prăjitorul de pîine ieşea cîte un gîndac, Madeleine părea gata să vomite. Purta sandale la duş, ca să se ferească de mucegai. În prima săptămînă de după externare Madeleine stătu cu el în fiecare zi. Dar după aceea începu să se ducă la bibliotecă sau să-l viziteze pe fostul ei profesor. Lui Leonard nu-i plăcea cînd Madeleine pleca de-acasă. Bănuia că motivul pentru care pleca nu era faptul că o adora pe Jane Austen sau pe profesorul Saunders, ci că voia să scape de el. Pe lîngă drumurile la bibliotecă, Madeleine juca tenis de două sau trei ori pe săptămînă. Într-o zi Leonard încercă s-o convingă să nu se ducă, spunîndu-i că e prea cald ca să joace tenis. Îi sugeră să meargă împreună la un film într-o sală de cinema cu aer condiţionat.

— Am nevoie de un pic de mişcare, zise Madeleine.

— Îţi dau eu imediat nişte mişcare, se lăudă el fără rost.

— Nu de mişcare de-aia vorbeam.

— Cum se face că joci întotdeauna cu bărbaţi?

— Pentru că un băiat mă poate bate. Am nevoie de competiţie.

— Dacă eu aş zice una ca asta, m-ai face sexist.

— Ascultă, dacă Chrissie Evert ar locui în Providence, aş juca cu *ea*. Dar tipele pe care le ştiu joacă jalnic.

Leonard ştia cum sunau spusele lui. Exact ca ale tuturor prietenelor pisăloage pe care le avusese el. Ca să nu mai dea o asemenea impresie, se îmbufnă, iar în tăcerea care urmă, Madeleine îşi luă racheta şi mingile şi plecă.

De îndată ce Madeleine ieşi, Leonard sări în picioare şi fugi la fereastră. O urmări cum iese din clădire în echipamentul ei alb de tenis, cu părul legat la spate şi o manşetă pe încheietura mîinii cu care servea.

Era ceva la jocul de tenis – cu ritualurile lui aristocratice, tăcerea afectată pe care o impunea spectatorilor, insistenţa simandicoasă de a spune *„love“* pentru zero şi *„deuce“* pentru egal, caracterul exclusivist al terenului însuşi, pe care numai doi oameni aveau voie să se mişte în voie, rigiditatea de gărzi de palat a arbitrilor de linie şi alergătura umilă a băieţilor de mingi – care îl făcea în mod clar un hobby demn de reproş. Faptul că Leonard nu-i putea spune toate astea lui Madeleine fără s-o înfurie sugera adîncimea prăpastiei sociale dintre ei. Lîngă casa lui din Portland se găsea un teren public de tenis, unul vechi, plin de gropi şi mai tot timpul pe jumătate inundat. El şi Godfrey aveau obiceiul să meargă acolo ca să fumeze iarbă. Mai mult de-atîta Leonard nu se apropiase de jocul de tenis. În schimb Madeleine se scula de dimineaţă două săptămîni la rînd în lunile iunie şi iulie ca să urmărească *Micul dejun la Wimbledon* la Trinitronul portabil pe care-l instalase în garsoniera lui Leonard. Leonard o urmărea de pe saltea cum ciuguleşte chifle în timp ce se uită la meciuri. Acolo era locul lui Madeleine: la Wimbledon, pe terenul central, făcînd o plecăciune în faţa reginei.

Se uita la ea cum se uită la Wimbledon. Era fericit că o vedea acolo. Nu voia ca ea să plece. Dacă Madeleine pleca, ar fi rămas iar singur, aşa cum fusese cît a crescut sub acelaşi acoperiş cu familia lui, aşa cum era în mintea lui şi, deseori, în vise şi aşa cum fusese în rezerva de la psihiatrie.

Abia dacă-şi amintea ceva din primele zile petrecute în spital. Îl puseseră pe Torazin, un antipsihotic care-l doborî. Dormise paisprezece ore. Înainte de a-l interna, asistenta şefă i-a luat toate obiectele ascuţite din geanta cu care venise (aparatul de ras şi unghiera). I-a luat cureaua. L-a întrebat dacă are lucruri de valoare la el, iar Leonard i-a întins portmoneul, în care se găseau şase dolari.

Se trezi într-o cămăruţă, o rezervă fără telefon sau televizor. La început i se păru că arată ca orice salon de spital, dar apoi începu să observe diferenţele. Rama patului şi balamalele tăvii de la pat erau sudate laolaltă, fără şuruburi sau buloane pe care pacientul le-ar fi putut desface şi cu care s-ar fi putut răni. Agăţătoarea de pe uşă nu era fixată, ci ataşată de un cablu elastic care se întindea la greutăţi prea mari, ca să nu se poată spînzura nimeni de ea. Leonard n-avea voie să închidă uşa. Nu existau încuietori la uşă – la nici o uşă, nici măcar la baie. Supravegherea era o trăsătură de bază a secţiei de psihiatrie: tot timpul era conştient că e urmărit. În mod ciudat, asta îl liniştea. Asistentele nu erau surprinse de starea în care se găsea. Nu credeau că e vina lui. Îl tratau pe Leonard ca şi cînd ar fi căzut sau ar fi avut

un accident de maşină. Îngrijirile lor pe jumătate plictisite îl ajutară pe Leonard mai mult decît orice altceva – inclusiv medicamentele – să treacă de primele zile.

Leonard era „internat de bunăvoie“, ceea ce însemna că putea pleca oricînd voia. Semnase însă un formular prin care se angaja să anunţe spitalul cu douăzeci şi patru de ore înainte. Consimţi să primească medicamente, să respecte regulile secţiei, să respecte standardele de curăţenie şi igienă. Semnă tot ce i se puse în faţă. Avea voie să se bărbierească o dată pe săptămînă. Un infirmier îi aducea un aparat de ras de unică folosinţă, stătea lîngă el în timp ce-l folosea, iar apoi îl lua înapoi. Îl puneau să respecte un program strict, trezindu-l la şase dimineaţa pentru micul dejun şi trecîndu-l printr-o serie de activităţi zilnice – terapie, terapie de grup, ora de meşteşuguri, încă o şedinţă de terapie de grup, gimnastică – înainte de orele de vizită de după-amiază. Stingerea era la ora nouă seara.

Dr. Shieu venea în fiecare zi să stea de vorbă cu el. Shieu era o femeie scundă, cu pielea ca hîrtia şi o fire vivace. Părea interesată de un singur lucru: dacă Leonard avea sau nu tendinţe suicidare.

— Bună dimineaţa, Leonard. Cum te mai simţi?

— Epuizat. Deprimat.

— Te simţi suicidar?

— Nu în mod activ.

— E o glumă?

— Nu.

— Ai ceva planuri?

— Poftim?

— Ţi-ai făcut planuri să-ţi faci rău? Visezi la asta? Îţi faci diverse scenarii în minte?

— Nu.

Se părea că la bolnavii maniaco-depresivi riscul de sinucidere era mai mare decît la depresivi. Pentru dr. Shieu prioritatea numărul unu era să-şi ţină pacienţii în viaţă. A doua prioritate era să le amelioreze boala suficient cît să poată pleca pe picioarele lor înainte de a le expira asigurarea, adică în treizeci de zile. Urmărirea acestor obiective (care imita în mod ironic lipsa viziunii de ansamblu specifică stărilor maniacale) ducea la o preferinţă accentuată pentru tratamentul medicamentos. Pe toţi pacienţii schizofrenici îi trecea automat pe Torazin, un medicament comparat adesea cu o „lobotomie chimică“. Restul lumii primea sedative şi stabilizatori pentru tulburările de dispoziţie. Leonard îşi petrecea şedinţele de terapie de

dimineață cu psihiatrul rezident, discutînd despre tot ce lua Leonard. Cum „tolera“ valiumul? Îi dădea greţuri? Constipaţie? Da. Torazinul putea cauza dischinezie tardivă (mişcări repetitive, în principal ale gurii şi buzelor), dar de obicei era ceva temporar. Medicul rezident îi prescrise medicamente suplimentare, care să contracareze efectele secundare pe care le resimţea Leonard, şi, fără să-l întrebe măcar cum se simte, îl trimise în treaba lui.

Psihologul spitalului, Wendy Neuman, era măcar interesată de istoricul afectiv al lui Leonard, dar pe ea n-o vedea decît la terapia de grup. Aşezaţi pe scaune pliante în sala de întîlniri, bolnavii constituiau un grup pestriţ, unde erau incluşi şi dependenţii de droguri – o democraţie a decăderii perfectă. Grupul era format din bărbaţi albi mai în vîrstă, cu tatuaje M.I.A.[4], şi indivizi de culoare care jucau toată ziua şah, o contabilă de vîrstă mijlocie care bea cît o echipă de rugbi englezească şi o tînără scundă, care voia să devină cîntăreaţă şi a cărei boală mentală luase forma dorinţei de a-şi amputa piciorul drept. Pentru a stimula discuţia, îşi treceau de la unul la altul o carte cu coperte tari, ponosită şi cu cotorul despicat. Cartea se chema *Din întuneric, lumină* şi conţinea mărturiile personale ale unor bolnavi ce se vindecaseră sau învăţaseră cum să trăiască cu o boală cronică. Volumul aluneca uşor în religios, deşi susţinea că n-o face. Stăteau în nemiloasa lumină fluorescentă din sala de şedinţe şi fiecare citea cîte un paragraf înainte de a da volumul mai departe. Unii tratau cartea ca pe un obiect misterios. Pronunţau greşit cuvîntul „zeitate“. Nu ştiau ce înseamnă „metis“. Cartea era depăşită rău de tot. Pentru unii autori depresia era „tristeţea“ sau „cîinele negru“. Cînd îi venea rîndul, Leonard îşi citea paragraful într-un ritm şi cu o dicţie care nu lăsau nici o îndoială asupra faptului că venea direct de pe College Hill. În acele prime zile încă mai trăia cu impresia că bolile mentale permiteau ierarhii şi că el reprezenta o formă superioară de maniaco-depresiv. Dacă tratamentul unei tulburări psihice avea două părţi, una constînd în medicaţie şi cealaltă în terapie, şi dacă terapia progresa cu atît mai repede cu cît erai mai deştept, atunci mulţi oameni din grup erau dezavantajaţi. Abia dacă-şi aduceau aminte ce li se întîmplase în viaţă, darămite să mai facă şi legături între evenimente. Un individ avea un tic facial atît de accentuat, încît părea să-i scuture la propriu gîndurile coerente din cap. Avea cîte un spasm şi uita ce voise să spună. Problemele lui erau de natură fiziologică: circuitele de bază din creier îi

funcţionau defectuos. Cînd vorbea, era ca şi cînd ai fi ascultat un aparat de radio fixat între posturi: din cînd în cînd se auzea cîte un crîmpei de frază fără nici o legătură cu nimic. Leonard se concentra, plin de compasiune, în timp ce oamenii vorbeau despre vieţile lor. Încerca să găsească mîngîiere în ce spuneau. Dar principalul gînd care-i trecea prin minte era că ei se aflau într-o situaţie mult mai proastă decît a lui. Această convingere îl făcea să se simtă mai confortabil cu propria persoană, aşa că se agăţa de ea. Dar apoi îi venea şi *lui* rîndul să-şi spună povestea, iar cînd deschidea gura, din ea ieşeau cele mai frumos modulate şi mai bine articulate tîmpenii posibile. Vorbea despre evenimentele imediat premergătoare crizei. Recita fragmente întregi din ediţia a treia a *Manualului de diagnostic şi statistici în bolile mentale*, pe care părea să le fi memorat fără să vrea. Făcea paradă de inteligenţa lui, pentru că asta era obişnuit să facă. Nu se putea abţine.

Acela a fost momentul cînd Leonard a înţeles ceva fundamental despre depresie. Cu cît erai mai deştept, cu atît era *mai rău*. Cu cît îţi era mai ascuţită mintea, cu atît te tăia mai tare. De exemplu, în timp ce vorbea, Leonard o văzu pe Wendy Neuman încrucişîndu-şi braţele pe piept, ca şi cînd ar fi vrut să se apere împotriva nesincerităţii grosolane a spuselor lui. Ca s-o recîştige, Leonard îşi recunoscu lipsa de sinceritate, zicînd:

— Nu, retrag ce-am spus. Mint. Mint întruna. Cu asta mă ocup. E o manifestare a bolii mele.

Se uită la Wendy, ca să vadă dacă îl crede sau dacă îi consideră declaraţia încă o dovadă de prefăcătorie. Cu cît îi monitoriza mai atent reacţiile, cu atît se îndepărta mai mult de adevărul despre el însuşi, pînă ce se pierdea, ruşinat şi roşu la faţă, o întruchipare a negării deloc plăcută vederii.

Acelaşi lucru se întîmpla în timpul şedinţelor cu dr. Shieu, doar că într-o manieră diferită. Aşezat în fotoliul aspru din biroul lui Shieu, Leonard nu-şi mai făcea probleme cu discursul lui de tip educat. Dar mintea sa continua să analizeze fază cu fază competiţia în desfăşurare. Ca să fie externat, Leonard trebuia să arate clar că nu era tipul de sinucigaş. Ştia însă că dr. Shieu pîndea orice încercare de a masca intenţia suicidară (persoanele cu intenţii sinucigaşe erau tacticieni de geniu cînd venea vorba de procurarea unei ocazii de a se sinucide). Aşa că Leonard nu voia să pară *prea* optimist. În acelaşi timp, nu voia să dea impresia că starea nu i se îmbunătăţeşte deloc. În timp ce răspundea la întrebările doctoriţei, avea senzaţia că e interogat pentru o infracţiune. Cînd era posibil, încerca să spună adevărul, dar cînd

adevărul nu-i servea cauza, îl mai înfrumuseţa sau minţea de-a dreptul. Urmărea toate schimbările de pe chipul doctoriţei, interpretîndu-le fie ca favorabile, fie ca nefavorabile, şi îşi modela următorul răspuns în funcţie de asta. Deseori avea impresia că persoana din fotoliul aspru care răspundea la întrebări era o marionetă pe care el o controla, că asta făcuse toată viaţa şi că devenise atît de implicat în mînuirea marionetei, încît el, păpuşarul, încetase să mai aibă o personalitate şi devenise doar un braţ vîrît în spatele marionetei.

Orele de vizită nu-i aduceau nici o alinare. Prietenii care veneau se împărţeau în două categorii. Pe de o parte erau sentimentalii – în general fete –, care îl tratau pe Leonard cu gingăşie, ca şi cînd ar fi putut să se spargă, iar pe de altă parte erau glumeţii – în general băieţi –, care-şi imaginau că îl ajutau dacă rîdeau de vizitele la spital în general. Jerry Heidmann îi aduse o felicitare siropoasă cu urări de însănătoşire grabnică, iar Ron Lutz, un balon de heliu cu o faţă zîmbitoare. Din lucrurile care le ieşeau pe gură prietenilor săi în timpul acestor vizite, Leonard înţelese încetul cu încetul că în mintea lor depresia era acelaşi lucru cu a fi „deprimat“. Îşi imaginau că e ca şi cum ai trece printr-o pasă proastă, doar că un pic mai rău. Ca urmare, încercau să-l facă să-şi revină. Îi aduceau ciocolată. Îl îndemnau să se gîndească la toate lucrurile bune din viaţa lui.

Cum era de aşteptat, nici unul din părinţii lui nu veni să-l vadă. Frank sună o dată, după ce Janet îi dăduse numărul de telefon. În cursul scurtei lor conversaţii (mai aşteptau şi alţi pacienţi să folosească telefonul comun) Frank îi spuse lui Leonard de trei ori „să se ţină tare“. Îl invită pe Leonard să vină la Bruxelles cînd se va simţi mai bine. Frank se gîndea acum să se mute la Anvers şi să locuiască într-o casă plutitoare. „Vino şi-o să facem o mică excursie cu barca pe canale“, zise el înainte de a închide. Rita invocă hernia de disc (era prima dată cînd Leonard auzea de ea) ca scuză că nu putea călători. Vorbi însă cu dr. Shieu şi într-o seară îl sună pe Leonard la unul din telefoanele din cabinetul asistentelor. Era tîrziu, în jur de ora zece, dar asistenta de noapte îl lăsă să vorbească.

— Alo?

— Ce-o să mă fac cu tine, Leonard? Ce? Spune-mi.

— Sînt în spital, mamă. Sînt într-un salon de la psihiatrie.

— Ştiu, Leonard. De-aia sun, pentru numele lui Dumnezeu! Doctoriţa mi-a spus că nu ţi-ai mai luat medicamentele.

Leonard încuviinţă prin tăcere.

— Care-i problema, Leonard? întrebă Rita.

Îl cuprinse furia. Preţ de o clipă se simţi ca pe vremuri.

— Păi, hai să vedem. În primul rînd părinţii mei sînt alcoolici. Unul din ei are, probabil, la rîndul său tulburări maniaco-depresive, doar că nu îi sînt diagnosticate. De la ea moştenesc eu boala. Amîndoi suferim de aceeaşi formă a maladiei. Nu avem cicluri rapide. Nu trecem de la extaz la agonie în cîteva ore. Avem faze maniacale sau depresive lungi. Creierului meu îi lipsesc neurotransmiţătorii de care are nevoie ca să-mi regularizeze stările, dar alteori are prea mulţi. Sînt dat peste cap din punct de vedere biologic din pricina bagajului genetic şi psihologic, din pricina părinţilor mei… Asta-i problema, *mamă*.

— Şi te comporţi în continuare ca un copil mare ori de cîte ori te îmbolnăveşti, spuse Rita. Ţin minte ce tărăboi făceai cînd răceai.

— Asta nu-i o răceală.

— Ştiu că nu e, zise Rita, părînd pentru prima dată ruşinată şi îngrijorată. E ceva serios. Am vorbit cu doctoriţa. Sînt îngrijorată din cauza ta.

— N-aş zice.

— Sînt. Sînt. Dar, Leonard, scumpule, ascultă-mă! Acum eşti bărbat în toată firea. Cînd s-a întîmplat data trecută şi mi-au spus că eşti în spital, m-am repezit să te văd. Nu-i aşa? Dar nu pot să mă reped toată viaţa de fiecare dată cînd tu uiţi să-ţi iei medicamentele. Asta-i tot, în fond. Eşti uituc.

— Eram deja bolnav, spuse Leonard. De aceea am încetat să-mi iau litiul.

— N-are nici o logică. Dacă ţi-ai fi luat medicamentele, nu te-ai fi îmbolnăvit. Şi-acum, Leonard, scumpule, ascultă-mă! Nu mai eşti pe asigurarea mea. Eşti conştient de asta? Te-au scos de pe poliţa mea cînd ai împlinit douăzeci şi unu de ani. Nu-ţi face griji. O să plătesc spitalul. De data asta o s-o fac, deşi nu mă scald în bani. Crezi că taică-tău o s-ajute cu ceva? Nu. O s-o fac eu. Dar cînd ieşi din spital, trebuie să-ţi faci propria asigurare.

Auzind una ca asta, Leonard simţi cum îi creşte nivelul de anxietate. Îşi încleştă mîna pe telefon şi privirea i se întunecă.

— Cum să-mi fac asigurare, mamă?

— Cum adică „cum“? Termini facultatea şi-ţi găseşti de lucru, ca toată lumea.

— Dar nu voi termina! strigă Leonard. Am media neîncheiată la trei materii!

— Atunci încheie-ţi-le. Trebuie să începi să-ţi porţi singur de grijă, Leonard. M-ai auzit? Acum eşti bărbat în toată firea şi eu nu pot s-o mai fac. Ia-ţi medicamentele, ca să nu se mai întîmple una ca asta.

În loc să vină ea însăşi la Providence, o trimise pe sora lui. Janet sosi cu avionul de la San Francisco, unde îşi găsise o slujbă în marketing la Gump's, şi stătu tot weekendul. Trăia cu un tip divorţat şi mai în vîrstă, care avea o casă în Sausalito, şi pomeni de o zi de naştere pe care-o pierdea, precum şi de şeful ei exigent, ca să-i arate lui Leonard ce sacrificiu făcea venind să-l ţină de mînă. Janet părea să creadă sincer că problemele ei erau mai importante decît chestiile cu care se confrunta Leonard.

— Şi eu aş putea fi deprimată dacă mi-aş da voie, zise ea. Dar nu-mi dau voie.

Unii din ceilalţi pacienţi din camera de zi o cam speriară şi se tot uita la ceas. A fost o uşurare cînd în cele din urmă, duminică, plecă.

De-acum începuse sesiunea. Fluxul de vizitatori se reduse la unul sau doi pe zi. Ajunse să trăiască pentru pauzele de fumat. După-amiaza sau seara asistenta-şefă împărţea ţigări şi alte produse pe bază de tutun. Mestecatul de tutun nu era permis, aşa că Leonard luă ce fumau şi alţi doi tipi de vîrsta lui, James şi Maurice, adică nişte trabucuri subţiri şi umede, care se chemau Backwoods şi erau împachetate în staniol. Coborau în grup, însoţiţi de Wendy Neuman sau de un agent de pază, pînă la parterul spitalului. Într-un spaţiu acoperit cu carton gudronat şi înconjurat de un gard înalt, îşi treceau singura brichetă de la unul la altul şi îşi aprindeau ţigările. Trabucurile Backwoods aveau un gust dulceag şi te înviorau plăcut. Leonard pufăia, se plimba încoace şi încolo şi se uita la cer. Se simţea ca Păsărarul din Alcatraz, doar că fără păsări. Pe măsură ce zilele treceau, începu să se simtă din ce în ce mai bine. Dr. Shieu punea îmbunătăţirea stării lui pe seama litiului, care de-acum îşi făcea efectul. Dar Leonard credea că avea de-a face cu buna şi drăguţa de nicotină şi cu faptul că ieşea şi se uita la cîte un nor izolat ce traversa cerul. Uneori auzea maşini claxonînd, copii strigînd sau, o dată, ceva ce sună ca o lovitură zdravănă de bîtă pe un teren de baseball din apropiere, un sunet care-l linişti instantaneu, *poc*-ul înfundat al lemnului lovind pielea netăbăcită. Leonard îşi aminti cum era să joci în Liga de Juniori şi să arunci o minge perfectă. Acesta era începutul însănătoşirii. Faptul că-şi putea aduce aminte că odată, demult, fericirea fusese ceva atît de simplu.

Şi apoi în camera de zi apăru Madeleine, care pierduse astfel ceremonia de absolvire, iar lui Leonard i-a fost de ajuns să se uite la ea ca să ştie că

vrea să trăiască din nou.

Exista doar o singură problemă. Nu voiau să-i dea drumul. Dr. Shieu acţiona cu prudenţă şi amîna ziua externării. Aşa că Leonard continuă să se ducă la şedinţele de terapie în grup, să deseneze în timpul orelor de meşteşuguri şi să joace badminton sau baschet în timpul orelor de gimnastică.

La şedinţele de grup apăruse o pacientă care-l impresionă profund pe Leonard. O chema Darlene Withers. Era o făptură ca un hidrant, care stătea cu picioarele pe scaunul pliant, îmbrăţişîndu-şi genunchii, şi vorbea întotdeauna prima.

— Salut. Pe mine mă cheamă Darlene. Îs dependentă şi alcoolică şi sufăr de depresie. E-a treia oară cînd îs la spital din cauza depresiei. Deja-s aici de trei săptămîni şi, doamnă Neuman, îs gata să plec cînd îmi spuneţi.

Zîmbea larg. Cînd o făcea, buza superioară i se răsucea în sus, împingînd în faţă o fîşie lucioasă din partea rozalie de dedesubt. Familia o poreclise „Buză-triplă“. La şedinţele de grup Leonard îşi petrecea o mare parte din timp aşteptînd s-o vadă pe Darlene zîmbind.

— Pot să-nţeleg povestea asta, fiindcă scriitoarea… ea zice că depresia vine din prea puţin respect de sine, începu Darlene. Şi eu cu asta mă lupt în fiecare zi. Cum ar fi că în ultimul timp m-am simţit prost din cauza relaţiei mele de-acuma. Cînd am venit la spital, aveam o relaţie serioasă. Da’ de cînd îs aici…? Nici o veste de la prietenul meu. N-a venit nici măcar o dată la orele de vizită sau ceva. M-am trezit azi-dimineaţă şi tare mi-era milă de mine. „Eşti prea grasă, Darlene. N-arăţi nicicum. D-aia nu vine.“ Da’ apoi încep să mă gîndesc la el… şi ştiţi ce? Îi pute gura. Zău! Cînd s-apropie omu’ ăla de mine, tre’ să-i miros gura lui împuţită. De ce să-mi pierd vremea cu unu’ ca ăsta, de nu se spală-n veci pe dinţi, cu igienă orală proastă? Şi răspunsul care mi-a venit a fost: Fin’că aşa te vezi tu pe tine, Darlene. Că valorezi aşa puţin, de tre’ să fii cu oricine te ia.

Darlene era sufletul salonului. Deseori stătea într-un colţ al camerei de zi şi cînta.

— De ce cînţi, Buză-triplă?

— Cînt ca să nu m-apuce plînsu’. Nu ţi-ar strica să-ncerci şi tu, în loc să tot stai aşa pleoştit.

— Cine zice că-s pleoştit?

— Pleoştit îi prea frumos pentru tine. Tre’ să-ţi găsească un nou diagnostic. Sindromul prună uscată. Asta ai tu.

Conform poveştilor pe care le spunea la şedinţele de grup, Darlene renunţase la liceu după clasa a zecea. Tatăl ei vitreg o maltratase, aşa că fugise de-acasă cînd avea şaptesprezece ani. Lucrase o scurtă perioadă ca prostituată în East Providence, un subiect despre care vorbi foarte direct la una din şedinţe, dar la care nu mai reveni niciodată. La douăzeci de ani era deja dependentă de heroină şi alcool. Ca să scape de heroină şi alcool, devenise religioasă.

— Mă drogam ca s-adorm durerea, ştii? Băgam atîta-n mine, că nici nu mai ştiam unde îs. În curînd mi-am pierdut slujba, apartamentul… Am pierdut tot. Viaţa mea ajunsese în aşa hal, că n-o mai controlam. În final m-am mutat cu soră-mea. Chestia-i că soră-mea are un cîine de-l cheamă Grover. Grover îi corcitură de pitbull. Cîteodată, noaptea, cînd veneam înapoi acasă la soră-mea, îl mai luam pe Grover la plimbare. Nu conta cît îi de tîrziu. Cînd te plimbi c-un pitbull, nu se ia nimeni de tine. Treci pe stradă şi toţi îs „Uau, la dracu'!“. Io şi Grover aveam un cimitir unde mergeam, fin'că au iarbă acolo. Aşa că-ntr-o noapte eram pe după biserică şi io-s mangă, ca de-obicei, şi mă uit la Grover şi Grover se uită la mine şi zice brusc: „De ce te omori singură, Darlene?“. Jur! Ştiu c-a fost numa-n mintea mea, da' tot îi *adevărat*. Din gura unui cîine! A doua zi m-am dus la doctor şi doctorul m-a trimis la Sunbeam House şi pînă să mă prind, m-or şi internat. Nici nu m-or lăsat să merg acasă înainte. M-or pus direct într-o cameră, să mă curăţ de drog. *Apoi*, cînd m-am curăţat, m-a lovit depresia. De parcă m-aştepta să scap de heroină şi de băutură, ca să mă fută bine. Scuzaţi-mi limbajul, doamna Neuman! Am stat trei luni la Sunbeam House. Asta a fost acu' doi ani. Şi iată-mă iar. Lucrurile n-or mers prea bine-n ultimul timp… probleme financiare, probleme emoţionale. Viaţa mi-e un pic *mai bună*, da' mai uşoară nu-i. Tre' numa' să mă ţin de program cu dependenţele şi să-mi iau medicamentele pentru boală. Vreţi să ştiţi ce-am învăţat despre dependenţă şi depresie? Depresia-i mult mai rea. De depresie nu-i ca şi cum poţi să *te laşi*. Nu te *cureţi* de depresie. Depresia-i ca o vînătaie care nu mai trece. O vînătaie-n *minte*. Tre' numa să fii atent să nu te-atingi unde doare. Da' ea tot acolo rămîne. Asta-i tot. Mulţumesc că m-aţi ascultat. Pace.

Pe Leonard nu-l surprindea că Darlene era religioasă. Oamenii fără speranţă erau deseori aşa. Dar Darlene nu părea slabă, credulă sau proastă. Deşi se referea deseori la „puterea ei superioară“ şi uneori la „puterea mea superioară la care eu vreau să-i spun Dumnezeu“, părea remarcabil de raţională, inteligentă şi neacuzatoare. Cînd vorbea în grup, torcîndu-şi firele

lui lungi şi încîlcite de rahaturi, Leonard ridica deseori privirea şi-o vedea pe Darlene ascultînd încurajatoare, ca şi cînd ce spunea el nu era un rahat sau, chiar dacă era, Darlene înţelegea că trebuia să-l spună, să-l scoată din el, ca să poată descoperi ceva adevărat şi semnificativ despre el însuşi. Majoritatea pacienţilor cu problema abuzului de substanţe nocive adoptau tendinţa religioasă a programelor în doisprezece paşi[5]. Leonard era sigur că Wendy Neuman era o umanistă laică, dar ea nu lăsa să se vadă nimic din convingerile ei, cum, de altfel, era şi corect. Era clar că toată lumea din secţie se afla în pragul prăbuşirii. Nimeni nu voia să spună sau să facă ceva ce-ar fi putut împiedica însănătoşirea altcuiva. În această privinţă secţia se deosebea profund de lumea de afară şi îi era superioară în plan moral.

Dar lui Leonard nu-i stătea în puteri să creadă în Dumnezeu. Caracterul iraţional al credinţei religioase îi fusese clar încă dinainte ca Nietzsche să-i confirme supoziţiile. Singurul curs de religie pe care-l făcuse fusese unul general, la care se înghesuia toată lumea, intitulat *Introducere în religia orientală*. Leonard nu mai ştia de ce se înscrisese. Era semestrul întîi din anul de după primăvara cu diagnosticul şi el încerca s-o ia mai moale. A stat în spatele amfiteatrului plin ochi, a citit cel puţin jumătate din cărţi şi a venit la cursuri, dar nu a zis niciodată nimic. Ce ţinea minte de la cursul ăsta era un tip care apărea în costume largi, luate la mîna a doua, şi pantofi ponosiţi şi care aducea cu un predicator *beat* sau cu un imitator al lui Tom Waits. Avea cu el o servietă neagră, cu margini de metal, genul de servietă în care s-ar fi putut găsi cincizeci de mii de dolari, bani gheaţă, în loc de o ediţie de buzunar a *Upanişadelor*, editate de Mircea Eliade, şi o felie de chec pe jumătate mîncată şi învelită într-un şerveţel de hîrtie. Lui Leonard îi plăcea blîndeţea cu care tipul ăsta corecta opiniile semidocte lansate în jurul mesei de seminar. Clasa era plină de tipi implicaţi în cooperative şi vegetarieni în salopete şi tricouri vopsite de mînă în culori vii. Convingerea acestor copii era că religia occidentală e de vină pentru tot răul din lume – exploatarea pămîntului, abatoarele, experimentele pe animale –, în timp ce religia orientală era ecologică şi pacifistă. Leonard n-avea nici cheful şi nici energia de a contrazice asemenea opinii, dar îi plăcea cînd o făcea tînărul Tom Waits. De exemplu, cînd discutau conceptul de *ahimsa*, tînărul Waits făcu observaţia că Predica de pe Munte spunea, practic, acelaşi lucru. Îl impresionă pe Leonard cînd menţionă că Schopenhauer încercase să stîrnească curiozitatea lumii europene faţă de gîndirea vedică încă din 1814 şi că aceste două culturi comunicau de mult timp. Ideea sa, pe care o repeta

tot timpul, susţinea că adevărul nu era proprietatea unei singure credinţe şi că, dacă priveai lucrurile îndeaproape, îţi dădeai seama că există un teritoriu spre care converg toate.

Altădată deviaseră de la subiect. Cineva îl pomenise pe Gandhi şi felul cum credinţa sa în non-violenţă îl inspirase pe Martin Luther King, ceea ce dusese la Legea Drepturilor Civile. Vorbitorul încerca să spună că un hindus făcuse ca America, o naţiune aşa-zis creştină, să devină un loc mai drept şi mai democratic.

În acel moment tînărul Waits interveni.

— Gandhi a fost influenţat de Tolstoi, zise el.

— Poftim?

— Gandhi a preluat conceptul său de non-violenţă de la Tolstoi. Au corespondat.

— Păi, Tolstoi n-a trăit în secolul al nouăsprezecelea?

— A murit în 1912. Gandhi îi trimitea scrisori admirative. Îi spunea lui Tolstoi „marele profesor“. Aşa că ai dreptate. Martin Luther King a preluat ideea non-violenţei de la Gandhi. Dar Gandhi a luat-o de la Tolstoi, care a luat-o de la creştinism. Aşa că filosofia lui Gandhi nu e deloc diferită de pacifismul creştin.

— Vrei să spui că Gandhi a fost creştin?

— În esenţă, da.

— Ei bine, te înşeli. Misionarii creştini au tot încercat să-l convertească pe Gandhi. Dar n-au reuşit. N-a putut accepta chestii precum Învierea şi Imaculata Concepţiune.

— Asta nu ţine de creştinism.

— Ba da!

— Astea sînt doar nişte mituri care s-au dezvoltat în jurul ideilor fundamentale.

— Dar creştinismul e *plin* de mituri. De aceea e de preferat budismul. Nu te sileşte să crezi în nimic. Nu trebuie nici măcar să crezi într-un dumnezeu.

Tînărul Waits bătu uşor cu degetele în servietă înainte de a răspunde.

— Budiştii tibetani cred că atunci cînd Dalai Lama moare, spiritul său se reincarnează într-un alt copil. Călugării o pornesc prin sate şi cercetează toţi nou-născuţii, ca să vadă care e cel ales. Au la ei obiecte personale ale răsposatului Dalai Lama, pe care le flutură peste capetele copiilor. Apoi, în funcţie de felul cum reacţionează copiii, printr-un proces secret – pe care nu-l pot explica nimănui –, îl aleg pe noul Dalai Lama. Şi nu-i uluitor că

acest copil se naşte întotdeauna în Tibet, unde călugării îl pot găsi, şi nu, să zicem, în San José? Şi că e întotdeauna băiat?

Pe vremea aceea, cum era pasionat de Nietzsche (şi pe jumătate adormit), Leonard nu voise să intre în acea polemică, al cărei adevăr nu era că toate religiile sînt la fel de valabile, ci că toate erau la fel de lipsite de noimă. Cînd semestrul se termină, uită de tînărul Waits. Nu se mai gîndi la el timp de doi ani, după ce începuse să se vadă cu Madeleine, pînă cînd, uitîndu-se printr-un teanc de fotografii pe care Madeleine îl ţinea în birou, dădu peste un număr destul de mare de poze în care apărea tînărul Waits. De fapt un număr îngrijorător.

— Cine e totuşi tipul ăsta? întrebă Leonard.

— E Mitchell, îi răspunse ea.

— Mitchell şi mai cum?

— Grammaticus.

— A, da, Grammaticus. Am fost coleg cu el la un curs de religie.

— Nu mă mir.

— Aţi fost prieteni?

— Nu! respinse ideea Madeleine.

— Păreţi teribil de apropiaţi.

Şi ridică o fotografie în care Grammaticus stătea cu capul lui cîrlionţat în poala ei.

Madeleine luă fotografia, se încruntă şi o puse înapoi în birou. Îi explică lui Leonard că îl ştia pe Grammaticus din anul întîi, dar că se certaseră. Cînd Leonard o întrebă din ce cauză, Madeleine se arătă evazivă şi spuse că era complicat. Cînd Leonard o întrebă ce era complicat, Madeleine recunoscu că ea şi Grammaticus avuseseră dintotdeauna o relaţie platonică – cel puţin platonică din partea ei –, dar că acum cîtăva vreme el „se îndrăgostise oarecum“ de ea şi că se supărase cînd ea nu-i împărtăşise sentimentele.

Pe moment acea informaţie nu-l deranjase pe Leonard. Se măsurase cu Grammaticus pe o scară animalică, corn la corn, şi considerase că ieşea în avantaj. În spital însă, cum avea mult timp la dispoziţie, Leonard începu să se întrebe dacă nu mai era ceva la mijloc. Îşi imagina forma de satir a lui Grammaticus urcîndu-se pe Madeleine pe la spate. Imaginea lui Grammaticus trăgîndu-i-o lui Madeleine – sau a lui Madeleine sugîndu-i-o lui Mitchell – conţinea amestecul perfect de suferinţă şi excitare care să-l smulgă pe Leonard din starea de amorţire sexuală în care se afla. Din motive pe care Leonard nu le putea înţelege – dar care probabil că erau

legate de nevoia lui de a se umili –, ideea că Madeleine îl înşela fără ruşine cu Grammaticus îl excita. Ca să mai scape de plictiseala din spital, se tortura cu această fantezie bolnavă şi se masturba în cabina de la toaletă, în timp ce cu mîna liberă ţinea închisă uşa fără încuietoare.

Chiar şi după împăcarea cu Madeleine, Leonard continuă să se tortureze în felul acesta. În ziua cînd s-a externat, a fost condus pînă jos de o asistentă, după care s-a urcat în maşina nouă a lui Madeleine. Pe scaunul din faţă, cu centura pusă, se simţea ca un nou-născut pe care Madeleine îl ducea acasă pentru prima dată. Oraşul înverzise considerabil cît timp Leonard fusese internat. Arăta frumos şi leneş. Studenţii plecaseră şi College Hill era pustiu şi liniştit. S-au întors la garsoniera lui Leonard. Au început să trăiască împreună. Şi, deoarece nu era de fapt un copil, deoarece era un adult ratat şi bolnav, de fiecare dată cînd Madeleine pleca, îşi petrecea timpul imaginîndu-şi cum i-o sugea partenerului de tenis la vestiar sau cum o lua cineva pe la spate printre rafturile bibliotecii. Într-o zi, la o săptămînă după externare, Madeleine pomeni că se întîlnise accidental cu Grammaticus în dimineaţa ceremoniei de absolvire şi că se împăcaseră. Grammaticus se întorsese acasă, ca să stea cu ai lui, dar Madeleine vorbise mult la telefon cît Leonard fusese în spital. Zisese că va plăti ea convorbirile interurbane, iar acum Leonard se trezi verificînd facturile de la compania telefonică New England Bell, în căutarea unor numere cu prefix de Midwest. Îngrijorător era că în ultimul timp Madeleine începuse să ducă telefonul în baie şi vorbea cu uşa închisă, explicîndu-i după aceea că nu voise să-l deranjeze. (Să-l deranjeze de la ce? De la zăcutul în pat, unde se îngrăşa ca un viţel în staul? De la lectura aceluiaşi paragraf din *Antihristul* pe care-l citise deja de trei ori?)

La sfîrşitul lui august Madeleine se duse acasă, ca să-şi vadă părinţii şi să-şi mai aducă nişte lucruri. La cîteva zile după ce se întoarse, îi spuse în treacăt că-l văzuse pe Grammaticus la New York, înainte ca acesta s-o pornească spre Paris.

— Ai dat pur şi simplu peste el? întrebă Leonard de pe saltea.

— Da, eram cu Kelly. Într-un bar în care m-a dus ea.

— Ţi-ai pus-o cu el?

— Ce-ai spus?!

— Poate că ţi-ai pus-o cu el. Poate vrei un tip care nu înghite cantităţi uriaşe de litiu.

— Of, doamne, Leonard! Doar ţi-am mai spus! Nu-mi pasă de asta. Doctorul zice că nici măcar nu e din cauza litiului, nu?

— Doctorii spun tot felul de chestii.
— Ei bine, fă-mi, te rog, o favoare. Nu-mi mai vorbi în felul ăsta. Nu-mi place. Ne-am înţeles? Sună de-a dreptul groaznic.
— Îmi pare rău.
— Simţi că te deprimi? Pari deprimat.
— Nu sînt. Nu sînt nimic.
Madeleine se întinse pe pat, încolăcindu-se în jurul lui.
— Nu eşti nimic? Nu simţi asta?
Îi puse mîna pe fermoarul pantalonilor.
— Cum e?
— Plăcut.
Pentru scurtă vreme păru să funcţioneze, dar nu dură mult. Dacă în loc să fie îmbrăţişat de Madeleine, şi-ar fi imaginat-o pe Madeleine îmbrăţişîndu-l pe Grammaticus, poate că Leonard ar fi reuşit să ajungă la orgasm. Dar realitatea nu-i mai era de ajuns. Iar asta era o problemă chiar mai mare şi mai profundă decît boala lui, o problemă cu care nici măcar nu îndrăznea să se confrunte. Aşa că închise ochii şi-o îmbrăţişă strîns pe Madeleine.
— Îmi pare rău, zise el din nou. Îmi pare rău, îmi pare rău…
Leonard se simţea mai bine în preajma oamenilor care aveau probleme la fel de mari ca şi el. Peste vară ţinu legătura cu cîţiva dintre pacienţii pe care-i cunoscuse în spital. Darlene se mutase în apartamentul unei prietene din East Providence şi Leonard se duse s-o vadă de vreo două ori. Părea hiperactivă. Nu putea sta locului şi vorbea nonstop, fără noimă. Întreba întruna „Deci, Leonard, eşti bine?“, fără să aştepte vreun răspuns. După cîteva săptămîni, la sfîrşitul lui iulie, sora lui Darlene, Kimberly, îl sună pe Leonard ca să-i spună că Darlene nu răspundea la telefon. Se duseră împreună la apartamentul ei şi-o găsiră în mijlocul unei crize psihotice. Era convinsă că vecinii uneltau s-o dea afară din clădire. O bîrfeau proprietarului. Se temea să iasă din casă chiar şi ca să-şi arunce gunoiul. Apartamentul puţea a mîncare stricată şi Darlene începuse iar să bea. Leonard o sună pe doctoriţa Shieu şi-i explică situaţia, în timp ce Kimberly o convinse pe Darlene să facă un duş şi să se schimbe. Reuşiră cumva s-o ducă pe Darlene, care se holba panicată, pînă la maşină şi apoi la spital, unde dr. Shieu pregătea deja hîrtiile, ca s-o interneze iar. În săptămîna care a urmat Leonard s-a dus s-o vadă zilnic în orele de vizită. Darlene era sedată mai tot timpul, dar lui îi făcea bine s-o viziteze. Cît stătea acolo, uita de el.

Singurul lucru care-l ajută pe Leonard să reziste toată vara a fost gîndul plecării la Pilgrim Lake. La începutul lui august primi un plic de la laborator. Înăuntru, pe hîrtii cu un antet atît de proeminent, încît ieşea practic în relief, se găseau materiale orientative. Printre ele era şi o scrisoare adresată „Dlui Leonard Bankhead, cercetător asistent“ şi semnată chiar de David Malkiel. Pachetul îi calmă lui Leonard temerile că oficialităţile ar fi putut afla despre spitalizare şi i-ar fi retras bursa. Citi lista cu asistenţii şi universităţile de unde veneau şi-şi găsi numele exact acolo unde trebuia. Pe lîngă informaţiile despre cazare şi celelalte dotări, plicul conţinea şi un formular în care Leonard trebuia să-şi enumere „preferinţele pentru cîmpul de cercetare“. Cele patru arii de cercetare de la Pilgrim Lake erau: cancerul, biologia plantelor, biologia cantitativă, genomica şi bioinformatica. Leonard puse „1“ la cancer, „2“ la biologia plantelor, „3“ la biologia cantitativă şi „4“ la genomică şi bioinformatică. Nu era mare lucru, dar completarea formularului şi expedierea lui la laborator au reprezentat primele realizări ale lui Leonard din vara aceea, singura dovadă tangibilă că avea un viitor postuniversitar.

Odată ajunşi la Pilgrim Lake, în ultimul weekend din august, dovezile se multiplicară. Căpătară cheia unui apartament spaţios. Dulapurile din bucătărie erau pline de farfurii nou-nouţe şi de oale şi tigăi aproape noi. Camera de zi avea o canapea, două scaune, o masă şi un birou. Patul era dublu şi toate instalaţiile electrice şi sanitare funcţionau. Viaţa de peste vară din garsoniera nemobilată a lui Leonard fusese mai degrabă un soi de ocupare ilegală a spaţiului decît o convieţuire. Acum însă, cînd trecură pragul noii lor locuinţe de la malul apei, simţiră un entuziasm de tineri căsătoriţi. Leonard încetă imediat să se mai simtă ca un invalid de care Madeleine avea grijă şi începu să redevină el însuşi.

Proaspăt regăsita încredere în sine dură pînă la cina de bun venit de duminică seara. La îndemnurile lui Madeleine, Leonard se îmbrăcase cu sacou şi cravată. Se aştepta să fie prea elegant, dar cînd au ajuns în barul de lîngă sala de mese, aproape toţi bărbaţii erau la costum şi cravată, aşa că Leonard nu putu să nu admire intuiţia lui Madeleine pentru astfel de lucruri. Îşi luară ecusoanele cu numele şi locurile repartizate la masă şi se alăturară simandicoasei recepţii. Abia apucară să socializeze vreo zece minute, cînd ceilalţi doi membri din echipa lui Leonard veniră să se prezinte. Carl Beller şi Vikram Jaitly se cunoşteau deja de la MIT. Deşi nu erau la Pilgrim Lake decît de două zile, la fel ca şi Leonard, dădeau impresia că ştiu totul despre laborator şi felul cum funcţionează.

— Spune-mi, îl întrebă Beller, ce-ai trecut la preferinţe? Prima opţiune.
— Cancer, spuse Leonard.
Beller şi Jaitly părură amuzaţi de răspuns.
— Toată lumea a ales asta, zise Jaitly. Cam nouăzeci la sută.
— Din pricina asta cancerul a fost atît de solicitat, încît au sfîrşit prin a repartiza multă lume la a doua sau a treia preferinţă, explică Beller.
— Noi unde sîntem?
— La genomică şi bioinformatică, îi răspunse Beller.
— La mine asta a fost pe ultimul loc, zise Leonard.
— Serios? spuse Jaitly, părînd surprins. Majoritatea au pus biologia cantitativă pe ultimul loc.
— Ce părere ai despre laboratoarele de drojdii? întrebă Beller.
— Eu, unul, prefer *Drosophila*, zise Leonard.
— Păcat. În următoarele nouă luni drojdia va fi lumea noastră.
— Mă bucur pur şi simplu că sînt aici, spuse Leonard cu o sinceritate autentică.
— Evident, va da bine la CV, zise Jaitly, apucînd un aperitiv de pe o tavă în trecere. Iar confortul şi condiţiile de cazare sînt absolut nemaipomenite. Dar chiar şi într-un loc din acesta poţi să te înţepeneşti într-o fundătură în cercetare.
La fel ca toţi ceilalţi asistenţi cercetători, Leonard sperase să fie repartizat în echipa unui biolog renumit, poate chiar a doctorului Malkiel. Peste cîteva minute însă, cînd apăru şeful echipei, Leonard se uită încruntat la ecuson, fără să-i recunoască numele. Bob Kilimnik era un bărbat de patruzeci şi ceva de ani, cu o voce puternică şi complet dezinteresat de contactul vizual. Sacoul de tweed cu care era îmbrăcat părea prea gros pentru vremea de afară.
— Deci s-a reunit trupa, zise Kilimnik. Bine aţi venit la Pilgrim Lake.
Făcu un gest larg cu mîna, arătînd înspre sala elegantă de mese, ospătarii în jachete albe şi rîndurile de mese decorate cu buchete de flori de cîmp.
— Să nu vă obişnuiţi cu asta. Nu aşa arată cercetarea. De obicei e doar cu pizza şi cafea solubilă.
Organizatorii începură să conducă lumea la mese. După ce se aşezară, un chelner îi informă că li se va servi homar. În afară de Madeleine, la masă mai erau soţia lui Beller, Christine, şi prietena lui Jaitly, Alicia. Leonard a observat cu satisfacţie că Madeleine arată mai bine decît celelalte două. Alicia locuia la New York şi se plîngea că trebuie s-o pornească într-acolo

imediat după cină. Christine vru să ştie dacă toată lumea avea bideu în baie şi care era treaba cu el. Cît se serviră aperitivele şi o sticlă de Pouilly-Fuissé făcu turul mesei, Kilimnik îi întrebă pe Beller şi Jaitly despre diverşi profesori de biologie de la MIT, pe care părea să-i cunoască personal. Cînd veni felul principal, începu să le explice detaliile cercetării sale asupra drojdiilor.

Existau o sumedenie de explicaţii posibile pentru incapacitatea lui Leonard de a urmări majoritatea spuselor lui Kilimnik. În primul rînd Leonard se intimidă puţin de prezenţa doctorului Malkiel, care apăruse în celălalt capăt al încăperii în timp ce Kilimnik vorbea. Elegant, cu părul cărunt pieptănat pe spate şi fruntea înaltă, Malkiel îşi conduse soţia în sala de mese privată, care era deja plină cu cercetătorii principali şi directori din domeniul biomedical. În al doilea rînd atenţia lui Leonard era distrasă şi de aranjamentele minuţioase de la masă şi de dificultatea de a mînca homarul. Cu baveta de plastic legată în jurul gîtului, încercă să desfacă cleştii, dar aceştia îi tot alunecau în farfurie. Se temea să folosească furculiţa mică pentru a scoate coada homarului şi în cele din urmă o rugă pe Madeleine s-o facă, scuzîndu-se că pe Coasta de Vest erau obişnuiţi să mănînce crabi. Totuşi, la început Leonard reuşi să ţină pasul în conversaţie. Avantajele lucrului cu drojdiile erau clare. Drojdiile erau organisme eucariote simple. Aveau o perioadă de reproducere scurtă (între o oră şi jumătate şi două ore). Celulele de drojdie puteau fi modificate uşor, fie prin introducerea de noi gene, fie prin recombinări omoloage. Din punct de vedere genetic, drojdiile erau organisme simple, mai ales prin comparaţie cu plantele sau animalele, şi conţineau relativ puţine secvenţe necodate în genom. Leonard a înţeles toate astea. Dar cînd îşi băgă în gură o bucată de homar (simţind în acelaşi timp că-l apucă greaţa), Kilimnik începu să vorbească despre „asimetria din evoluţia celulelor fiică“. Menţionă tulpinile „homotalice“ şi „heterotalice“ de drojdii şi discută despre două studii aparent bine-cunoscute, primul de „Oshima şi Takano“, iar al doilea de „Hicks şi Herskowitz“, ca şi cînd acele nume ar fi trebuit să însemne ceva pentru Leonard. Beller şi Jaitly dădeau din cap.

— Molecule de ADN rupte şi încorporate în drojdie au ca rezultat recombinări omoloage eficiente la capetele rupte, spuse Kilimnik. Pornind de aici, ar trebui să putem introduce produsele noastre lîngă CDC36 în cromozom.

Leonard se oprise deja din mîncat şi sorbea doar apă. Avea senzaţia că de-acum creierul i se face terci şi începe să i se scurgă afară prin urechi, la

fel ca maţele verzi ale homarului din farfurie. Cînd Kilimnik continuă, spunînd „Pe scurt, vom introduce o genă HO inversată în celulele fiică, ca să vedem dacă asta le afectează abilitatea de a-şi schimba sexul şi de a se împerechea“, singurele cuvinte pe care Leonard le înţelese au fost *sexul* şi *împerechea*. Habar n-avea ce era o genă HO. Îi era greu să-şi amintească diferenţa dintre *Saccharomyces cerevisiae* şi *Schizosaccharomyces pombe*. Din fericire, Kilimnik nu puse nici o întrebare. Le spuse că vor învăţa tot ce nu ştiu deja la cursul de Drojdii, pe care îl va preda chiar el.

După cina aceea, Leonard se strădui din răsputeri să se pună la punct. Citi articolele cu pricina – de Oshima şi Hicks. Materialul nu era dificil sau cel puţin nu în linii generale. Dar Leonard abia dacă putea termina o propoziţie fără ca mintea să-i fugă aiurea. Acelaşi lucru se întîmpla şi la cursul de Drojdii. În ciuda efectelor stimulatoare ale unei prize de tutun între fălci, Leonard îşi simţea creierul înţepenindu-i-se şi cîte zece minute la rînd, în timp ce Kilimnik preda la tablă. Subsuorile îi luau foc de teamă că în orice clipă ar putea fi întrebat ceva şi s-ar putea face de rîs.

Cînd cursul se termină, anxietatea lui Leonard se transformă rapid în plictiseală. Sarcina lui era să pregătească ADN-ul, să-l taie cu enzime de restricţie şi să lege bucăţile. Era un proces care dura mult, dar nu era foarte dificil. Poate că i-ar fi plăcut mai mult ce făcea dacă Kilimnik i-ar fi spus vreun cuvînt de încurajare sau i-ar fi cerut părerea în vreo privinţă. Dar şeful de echipă nu prea dădea pe la laborator. Îşi petrecea aproape toată ziua la birou, analizînd mostrele, şi abia dacă ridica privirea cînd Leonard intra în încăpere. Leonard se simţea ca o secretară care aduce corespondenţa la semnat. Cînd se întîlnea cu Kilimnik în incinta laboratorului sau în sala de mese, deseori acesta nici nu-l observa.

Beller şi Jaitly erau ceva mai bine trataţi – dar nu cu mult. Începură să bombăne că se vor transfera în altă echipă. Colegii de alături lucrau cu musculiţe de oţet modificate genetic, în încercarea de a găsi cauza bolii Lou Gehrig. În ceea ce-l privea, Leonard profita de absenţa lui Kilimnik ca să ia pauze dese, în care ieşea în spatele laboratorului, ca să fumeze în briza răcoroasă a oceanului.

Ţelul său principal la laborator era să-şi ascundă boala. Odată ce ADN-ul era pregătit, Leonard trebuia să-l electroforeze, ceea ce presupunea manipularea tăvilor cu gel. Întotdeauna trebuia să aştepte pînă ce Jaitly şi Beller se întorceau cu spatele înainte să încerce să scoată pieptenii din gelul de aragoză, pentru că nu ştia niciodată, de la o clipă la alta, cît de puternic avea să-i fie tremuratul. După ce reuşea să încarce gelul şi să-l lase o oră şi

ceva la curent, trebuia să coloreze mostrele cu bromură de etidiu şi să vizualizeze ADN-ul sub ultraviolete. Şi cînd era gata, trebuia s-o ia de la capăt cu următoarea mostră.

Partea cea mai dificilă era să păstreze mostrele în ordine. Să pregătească ture consecutive de ADN şi să le clasifice, eticheteze şi depoziteze, în ciuda atenţiei sale inegale şi a scurtcircuitelor din creier.

În fiecare zi număra minutele pînă la plecare. În fiecare seară, cum ajungea acasă, făcea prima dată un duş şi se spăla pe dinţi. După aceea, simţindu-se pe moment curat şi eliberat de gustul rău din gură, risca să se întindă lîngă Madeleine, pe pat sau pe canapea, şi să-şi pună capul lui mare şi ud la ea în poală. Era partea lui preferată din zi. Uneori Madeleine îi citea cu voce tare din romanul pe care-l avea în mînă. Dacă era îmbrăcată în fustă, Leonard îşi punea obrazul direct pe coapsele ei extrem de fine. În fiecare seară, cînd venea ora cinei, Leonard zicea: „Hai să rămînem aici". Dar în fiecare seară Madeleine îl punea să se îmbrace şi mergeau la sala de mese, unde Leonard încerca să nu-şi trădeze greaţa şi să nu răstoarne paharul cu apă.

În a doua jumătate a lui septembrie, cînd Madeleine se duse la conferinţa despre victorianism de la Boston, Leonard aproape că se dezintegră. În cele trei zile, cît ea a fost plecată, îi simţi acut lipsa. Îi telefonă întruna în camera de la Hyatt, dar nu îi răspunse nimeni. Cînd suna ea, de obicei se grăbea să ajungă la cină sau la o prelegere. Cîteodată se auzeau şi alţi oameni în încăpere – oameni fericiţi, oameni funcţionali. Leonard încerca s-o ţină la telefon cît putea de mult şi, de îndată ce ea termina convorbirea, începea să numere orele pînă cînd îi era din nou permis să sune. Cînd venea ora cinei, făcea un duş, îşi punea haine curate şi o pornea pe aleea de scînduri înspre sala de mese, dar perspectiva unei discuţii în contradictoriu cu Beller şi Jaitly pe vreun subiect ştiinţific îl făcea să-şi cumpere în schimb o pizza congelată de la magazinul non-stop din subsolul sălii de mese. O încălzea acasă şi se uita la *Hill Street Blues*. Cum nivelul anxietăţii îi creştea necontenit, duminică îl sună pe dr. Perlmann şi-i relată cum se simte. Perlmann transmise prin telefon o reţetă de Ativan la farmacia din Provincetown şi Leonard împrumută Honda lui Jaitly ca să se ducă s-o ridice, minţind că are nevoie de medicamente antialergice.

Aşa că iată-l, după trei săptămîni şi jumătate de cercetare, luîndu-şi litiul şi Ativanul, întinzîndu-şi cîte un strat de Preparation H între buci în fiecare dimineaţă şi seară, bînd cîte un pahar de Metamucil cu sucul de portocale

de la micul dejun şi înghiţind, cînd era nevoie, şi cîte o pastilă pentru greaţă al cărei nume nici nu-l mai ţinea minte. Singur în apartamentul acela splendid, printre genii şi genii în devenire, la capătul lumii în cădere.

Luni după-amiază Madeleine se întoarse de la conferinţă radiind de entuziasm. Îi povesti despre noile prietene pe care şi le făcuse, Anne şi Meg. Îi spuse că vrea să se specializeze în autori victorieni, chiar dacă Austen făcea de fapt parte din epoca Regenţei şi în mod normal nu se încadra aici. Turui despre întîlnirea cu Terry Castle şi ce geniu era Terry Castle, iar Leonard se simţi uşurat cînd află că Terry Castle era femeie (dar nu chiar atît de uşurat cînd află că-i plăceau femeile). Entuziasmul arătat de Madeleine faţă de viitor părea şi mai intens pe fondul lipsei totale de entuziasm a lui Leonard. Acum era mai mult sau mai puţin normal, mai mult sau mai puţin sănătos, dar nu mai simţea nici urmă din energia şi curiozitatea sa specifice, nici urmă din vitalitatea sa animalică de pe vremuri. La apus ieşiră la plimbare pe plajă. Faptul că era maniaco-depresiv nu-l făcuse pe Leonard mai puţin înalt. Madeleine încă i se mai putea cuibări perfect sub braţ. Dar acum pînă şi natura i se părea dată peste cap.

— Miroase a ceva aici, afară? întrebă el.

— Miroase a ocean.

— Eu nu simt nimic.

Uneori se duceau să ia prînzul sau cina în Provincetown. Leonard încerca să rezolve pas cu pas fiecare lucru, atît cît îi stătea în puteri. Îşi făcea treaba la laborator şi rezista eroic seara. Încerca să-şi menţină nivelul de stres la minimum. Dar la o săptămînă după anunţul că premiul Nobel fusese acordat lui MacGregor, Madeleine îi spuse lui Leonard în timpul plimbării de seară că sora ei, Alwyn, trecea printr-o „criză maritală“ şi că maică-sa o aducea la Cape Cod, ca să discute problema.

Lui Leonard îi fusese întotdeauna groază de întîlnirile cu părinţii prietenelor lui. Dacă existase ceva bun în despărţirea de Madeleine din primăvară şi în depresia care a urmat, a fost faptul că nu trebuise să se întîlnească în ziua absolvirii cu domnul şi doamna Hanna. Peste vară, cum nu avea deloc poftă să fie văzut aşa umflat şi tremurător cum era, Leonard reuşise să amîne întrevederea ascunzîndu-se în Providence. Dar acum n-o mai putea amîna.

Ziua începuse în mod memorabil, chit că puţin cam devreme, cu Jaitly şi Alicia făcînd dragoste în apartamentul de deasupra. Starbuck, clădirea în care locuiau, era un hambar reamenajat, care n-avea nici un fel de izolare fonică. Nu se auzea ca şi cînd Jaitly şi Alicia ar fi fost în aceeaşi cameră cu

ei. Se auzea ca şi cînd ar fi fost în acelaşi pat, punîndu-şi-o chiar între Madeleine şi Leonard şi arătîndu-le cum se face.

Cînd lucrurile se liniştiră, Leonard se ridică şi se duse să facă pipi. Înghiţi trei pastile de litiu la cafeaua de dimineaţă, privind cum lumina zorilor se întinde peste golf. Adevărul era că se simţea destul de bine. Se gîndi că avea să fie una din zilele lui bune. Se îmbrăcă puţin mai elegant ca de obicei, în pantaloni bej şi cu o cămaşă albă, descheiată la guler. Odată ajuns la laborator, puse la casetofon nişte Violent Femmes şi începu să pregătească mostrele. Cînd veni Jaitly, Leonard îi zîmbi întruna.

— Cum ai dormit, Vikram?

— Bine.

— Ceva găuri în saltea aţi reuşit să faceţi?

— Doar n-ai… Ticălosule!

— Nu da vina pe mine. Stăteam şi eu liniştit în pat şi-mi vedeam de treabă.

— Mda, mă rog. Alicia nu vine decît în weekend. Tu o ai pe Madeleine tot timpul.

— Asta aşa e, Vikram. Asta aşa e.

— Chiar ne-aţi auzit?

— Ooo, nu! Doar te tachinez.

— Să nu-i spui nimic Aliciei. Ar fi atît de jenată! Promiţi?

— Nu-ţi face griji, secretul tău dramatic e în siguranţă, spuse Leonard.

Însă pe la ora zece ceaţa începuse deja să coboare asupra minţii lui. Pe Leonard începu să-l doară capul. Gleznele îi erau atît de umflate din cauza retenţiei de apă, încît simţea că tropăie ca Godzilla încoace şi încolo în camera de treizeci de grade. Mai tîrziu, cînd luă un pieptene dintr-una din tăvi, lui Leonard îi tremură mîna, ceea ce creă bule în gel, aşa că trebui să arunce tava şi s-o ia de la capăt.

Avea probleme şi cu burta. Nu fusese o idee bună să ia pastilele cu cafea pe stomacul gol. Nevrînd să împută baia laboratorului, Leonard se întoarse acasă la prînz şi fu uşurat cînd văzu că Madeleine plecase deja să le aştepte pe mama şi sora ei. Se închise în veceu cu *Expoziţia de atrocităţi* a lui J.G. Ballard, sperînd să termine repede, dar şederea a fost atît de explozivă şi el se simţi atît de împuţit, încît se dezbrăcă şi făcu un duş. După aceea, în loc să-şi pună iar hainele cele frumoase, îşi trase pe el nişte pantaloni scurţi şi un tricou şi îşi legă o basma pe cap. Mai avea mult timp de petrecut în camera de treizeci de grade, aşa că voia să se simtă lejer. Îşi vîrî un pachet de tutun într-unul din ciorapi şi se întoarse grăbit la laborator.

Madeleine îşi făcu apariţia după-amiază, împreună cu maică-sa şi soră-sa. Phyllida se dovedi, în egală măsură, mai formală şi mai puţin intimidantă decît şi-o imaginase. Accentul ei de Boston era absolut uluitor: Leonard nu mai auzise aşa ceva decît în programele de ştiri din anii 1930. În primele zece minute, cînd îi făcu turul laboratorului, se gîndi că se preface. Era ca şi cînd ar fi primit vizita Majestăţii Sale. Phyllida era toată o freză şi-o poşetă, plină de întrebări puse pe un ton ascuţit şi dornică să privească la microscop şi să fie informată despre ultimele cercetări ale supusului ei. Leonard se bucură să descopere că Phyllida era deşteaptă, ba chiar avea şi simţul umorului. Adoptă o atitudine de elev silitor, explicîndu-i particularităţile drojdiei, şi, preţ de o clipă, se simţi ca un biolog adevărat.

Partea dificilă a întîlnirii a fost sora lui Madeleine. În ciuda insistenţelor lui Madeleine că familia ei era „normală“ şi „fericită“, senzaţia pe care i-o dădu Alwyn sugera altceva. Ostilitatea pe care o emana era la fel de uşor de remarcat ca şi albastrul de brom-fenol. Faţa ei dolofană avea aceleaşi trăsături ca şi a lui Madeleine, doar că amestecate într-o proporţie greşită. Se vedea clar că suferise toată viaţa fiindcă era sora mai puţin drăguţă. Părea plictisită de tot ce spunea el şi într-o stare de disconfort fizic. Leonard se simţi uşurat cînd Madeleine le luă pe Alwyn şi Phyllida şi plecă.

În mare, se gîndi el, vizita decursese mulţumitor. Nu tremurase prea tare, reuşise să ţină pasul cu partea sa de conversaţie şi o privise pe Phyllida cu un interes politicos. În seara aceea, cînd se întoarse acasă, Madeleine îl întîmpină înfăşurată doar într-un prosop de baie. În curînd dispăru şi acesta. O duse în pat, încercînd să nu gîndească prea mult. Îşi dădu jos pantalonii şi se linişti cînd văzu că are o erecţie absolut corespunzătoare. Încercă să profite de ocazia ivită, dar aspectele practice ale contracepţiei o spulberară la fel de repede cum apăruse. Şi apoi începu să plîngă. Ce jenant! Îşi înfundă faţa în saltea şi plînse. Cine ştie dacă era o emoţie sinceră? Poate că îi făcea ceva medicamentul. Pragmaticul care sălăşluia undeva în adîncurile minţii lui se gîndi că plînsul o va face pe Madeleine să se înmoaie, că o va apropia de el. Şi aşa a şi fost. Îl luă în braţe, îl mîngîie pe spate şi îi şopti că-l iubeşte.

Probabil că atunci a şi adormit. Cînd se trezi, era singur. Faţa de pernă era umedă, ca şi cearşaful de sub el. Ceasul de pe noptieră arăta 10:17. Stătu în întuneric cu inima bătîndu-i de să-i sară din piept, cuprins de teama că Madeleine plecase pentru totdeauna. După o jumătate de oră se ridică din pat şi luă un Ativan. În curînd adormi din nou.

Vinerea următoare, în cabinetul lui Perlmann de la Mass General, Leonard îşi expuse cazul.

— Iau o mie opt sute de miligrame din iunie. Acum sîntem în noiembrie. Au trecut cinci luni.

— Şi se pare că tolerezi destul de bine litiul.

— Bine? Uitaţi-vă la mîna mea.

Leonard întinse mîna. Era încremenită ca o stîncă.

— Aşteptaţi puţin. O să-nceapă să tremure într-o clipă.

— Nivelurile de ser arată bine. Funcţia renală, funcţia tiroidiană – ambele sînt în regulă. Rinichii îţi curăţă chestia asta foarte repede. De aceea ai nevoie de o doză atît de mare: ca să-ţi menţii litiul la nivelul terapeutic optim.

Leonard venise la Boston cu Madeleine, în Saab. În seara anterioară, puţin după ora zece, Kilimnik îl sunase acasă ca să-i spună că avea nevoie de un lot nou de mostre a doua zi dimineaţă şi că Leonard trebuia să le pregătească în noaptea aceea. Leonard se dusese la laborator prin beznă şi prelucrase tăvile cu gel, vizualizase ADN-ul şi lăsase imaginile fragmentelor pe biroul lui Kilimnik. Cînd să plece, observă că Beller sau Jaitly lăsase unul din microscoape în funcţiune. Era pe punctul de a stinge iluminatorul, cînd observă o lamelă pe platformă. Aşa că se aplecă să se uite.

Privitul la microscop încă îi mai provoca lui Leonard aceeaşi uluire ca prima dată cînd o făcuse, pe un model de jucărie la mîna a doua primit de Crăciun, cînd avea zece ani. Îi dădea întotdeauna o senzaţie kinetică, de parcă nu s-ar fi uitat printr-o lentilă de obiectiv, ci ar fi plonjat cu capul înainte în lumea microscopică. Cum era pornit de-atîta timp, ocularul era supărător de fierbinte. Leonard focaliză rapid, apoi fin, şi în cele din urmă le zări: o turmă de celule de drojdie haploide se unduiau ca nişte copii în valurile de la Race Point Beach. Leonard vedea celulele atît de clar, încît se miră că acestea nu reacţionau deloc la prezenţa lui; dar ele rămaseră indiferente, ca întotdeauna, şi înotară mai departe în cercul de lumină. Chiar şi în mediul lipsit de afectivitate al soluţiei de agar-agar, celulele haploide păreau să considere starea de solitudine ca fiind indezirabilă. În pătrimea inferioară din stînga o celulă haploidă se orienta spre haploida de lîngă ea. Era o mişcare frumoasă, ca de dans. Leonard avea chef să urmărească tot spectacolul, dar urma să dureze ore întregi şi el era obosit. După ce stinse iluminatorul, se duse înapoi acasă prin întuneric. Deja trecuse de ora două noaptea.

Dimineaţa Madeleine îl duse cu maşina la Boston. Făcea pe şoferul în fiecare săptămînă, bucuroasă că poate petrece o oră prin librăriile din Harvard Square. În timp ce înaintau pe autostrada 6, pe sub o perdea joasă de nori de un cenuşiu la fel de monoton ca şi cel al caselor împrăştiate prin decor, Leonard o studie pe Madeleine cu coada ochiului. Sub acţiunea nivelatoare a studenţiei, izbutise să ignore diferenţele de educaţie dintre ei. Dar după vizita Phyllidei situaţia se schimbase. Leonard înţelegea acum de unde i se trăgeau lui Madeleine ciudăţeniile: de ce scurta vocalele, de ce-i plăcea sosul Worcestershire, de ce credea că era sănătos să dormi cu ferestrele deschise chiar şi în nopţile friguroase. Familia Bankhead nu era din cele care deschideau ferestrele. Preferau geamurile închise şi jaluzelele lăsate. Madeleine era apărătoarea soarelui şi adversara prafului, era adepta curăţeniei de primăvară, a bătutului covoarelor peste balustrada de la terasă şi a curăţatului pînzelor de păianjen şi murdăriei din casă sau apartament şi le făcea cu acelaşi avînt cu care îţi curăţai mintea de şovăieli şi gînduri întunecate. Felul încrezător în care conducea Madeleine (deseori sublinia că sportivii sînt şoferi mai buni) indica o încredere în sine simplă, care lui Leonard, în ciuda inteligenţei şi originalităţii sale, îi lipsea. La început te combinai cu o fată pur şi simplu pentru că ţi se înmuiau picioarele cînd o vedeai. Te îndrăgosteai şi erai gata să faci orice, numai să nu-ţi scape. Şi totuşi, cu cît te gîndeai mai mult la ea, cu atît o cunoşteai mai puţin. Speranţa lui era că dragostea putea trece peste orice diferenţe. Asta era speranţa. Leonard nu renunţa la ea. Nu încă.

Aplecîndu-se în faţă, deschise torpedoul, căută printre casete şi scoase una cu Joan Armatrading. O puse în casetofon.

— Să nu interpretezi asta ca pe o confirmare din partea mea, zise el.

— Ador caseta asta! zise Madeleine – previzibil şi înduioşător. Dă mai tare!

La Boston îi întîmpinară copacii goliţi de frunze ai toamnei tîrzii. Cei care alergau de-a lungul rîului Charles erau îmbrăcaţi în treninguri cu glugă şi scoteau aburi pe gură.

Leonard ajunse la consultaţie cu trei sferturi de oră mai devreme. În loc să intre în spital, se duse într-un parc din apropiere. Parcul era cam în aceeaşi stare ca şi el. Banca pe care stătea arăta de parcă fusese roasă de castori. La zece metri, din iarbă se înălţa statuia acoperită de graffiti a unui luptător din Revoluţia Americană, din trupele speciale, cei pregătiţi să intre în luptă într-un minut. Cu puştile lor cu cremene, războinicii aceştia luptaseră pentru libertate şi biruiseră. Însă dacă ar fi luat litiu, n-ar mai fi

reacţionat într-un minut. Le-ar fi luat ore întregi – sau zile. Ar fi fost prea lenţi ca să-şi mai încarce puştile şi să ajungă rapid pe cîmpul de bătălie şi, în consecinţă, britanicii ar fi cîştigat.

La ora unsprezece Leonard era în spital, pregătit să-şi susţină cazul în faţa lui Perlmann.

— OK, ai întrerupt intenţionat tratamentul cu litiu. Întrebarea este: de ce-ai făcut asta?

— Pentru că mă săturasem de el. Mă săturasem de felul în care mă făcea să mă simt.

— Şi cum te simţeai?

— Tîmpit. Lent. Doar pe jumătate viu.

— Deprimat?

— Da, acceptă Leonard.

Perlmann tăcu şi zîmbi. Îşi puse mîna pe creştetul capului chel, ca şi cînd ar fi vrut să reţină acolo o idee genială.

— Te-ai simţit groaznic *înainte* de a înceta să mai iei litiu. Şi asta e doza pe care vrei să ţi-o prescriu din nou.

— Doctore, iau doza asta mai mare de cinci luni. Şi efectele secundare au fost mai rele decît tot ce-am simţit vreodată în toată viaţa mea. Vreau să zic că am senzaţia că sînt otrăvit lent.

— Iar eu îţi spun, în calitate de psihiatru, că dacă lucrurile ar sta aşa, am vedea dovada în analizele de sînge. Toate efectele secundare pe care le-ai descris sînt normale. Mi-ar fi plăcut să le văd atenuîndu-se mai serios decît au făcut-o, dar uneori durează mai mult. La înălţimea şi greutatea ta, o mie opt sute de miligrame nu e foarte mult. Evident, sînt dispus să-ţi reduc doza – la un moment dat. Sînt deschis la orice posibilitate. Dar adevărul e că eşti un pacient relativ nou. Trebuie să-ţi evaluez cazul din această perspectivă.

— Deci, venind la dumneavoastră, m-am pus iar în coada rîndului.

— Nu e o metaforă potrivită. Nu e nici un rînd aici.

— Atunci e doar o uşă închisă. E doar Josef K., care încearcă să intre în castel.

— Leonard, eu nu sînt critic literar. Sînt psihiatru. Las comparaţiile în seama ta.

Cînd coborî cu liftul în holul spitalului, Leonard era deja epuizat de atîtea discuţii şi insistenţe. Cu toate că se temea că o să dea peste nişte copii bolnavi, care l-ar fi deprimat şi mai tare, se duse la bufetul spitalului ca să bea o cafea şi să mănînce o plăcintă. Îşi cumpără un ziar şi-l citi de la un capăt la altul, omorînd astfel aproape o oră. La ora cinci, cînd ieşi să se

întîlnească cu Madeleine, felinarele de pe stradă erau deja aprinse, iar lumina zilei mohorîte de noiembrie se stingea încet. În cîteva minute Saabul îşi făcu apariţia din crepuscul, alunecînd lîngă bordură.

— Cum a mers? întrebă Madeleine, aplecîndu-se să-l sărute.

Leonard îşi puse centura, prefăcîndu-se că nu observă.

— Am fost la *terapie*, Madeleine, răspunse el rece. Terapia nu e ceva ce „merge“.

— Doar întrebam şi eu.

— Nu, nu întrebai doar. Vrei un raport pozitiv. „Cum e, Leonard, te faci mai bine? De-acum o să-ncetezi să mai fii un zombi, Leonard?“

Trecu ceva timp pînă ce Madeleine se reculese după reacţia lui.

— Înţeleg de ce îţi vine s-o iei aşa, dar nu asta am vrut să spun. Serios.

— Du-mă odată de-aici, zise Leonard. Urăsc Bostonul. Întotdeauna l-am urît. De cîte ori vin la Boston, mi se întîmplă ceva rău.

O vreme nu mai zise nici unul nimic. După ce plecă de la spital, Madeleine o luă pe Storrow Drive, mergînd de-a lungul rîului Charles. Ocoleau, dar Leonard n-avea chef să-i spună.

— N-ar trebui să mă intereseze cum te simţi? zise ea.

— Te poate interesa cum mă simt, îi răspunse Leonard pe un ton mai calm.

— Deci?

— Deci Perlmann nu vrea să-mi reducă doza. Aşteptăm în continuare să mi se adapteze organismul.

— Ei bine, astăzi am aflat ceva interesant, zise însufleţită Madeleine. Eram într-o librărie şi am găsit într-o revistă un articol despre tulburările maniaco-depresive şi posibilele remedii la care se lucrează.

Se întoarse spre el şi-i zîmbi.

— Aşa că am cumpărat-o. E pe bancheta din spate.

Leonard nu făcu nici o mişcare s-o ia.

— „Remedii“, zise el.

— Noi tratamente şi remedii. N-am citit încă tot articolul.

Leonard îşi lăsă capul pe spate, oftînd.

— Nici măcar *mecanismul* bolii nu este înţeles încă. Se cunoaşte incredibil de puţin despre creier.

— Da, în articol se menţionează şi asta, zise Madeleine. Dar încep să înţeleagă mai multe. Articolul ăsta vorbeşte despre cele mai recente cercetări.

— Tu m-asculţi ce-ţi spun? Dacă nu cunoşti cauzele unei boli, n-ai cum să găseşti un remediu.

Madeleine încerca să traverseze două benzi aglomerate ca să ajungă la ieşirea către autostradă. Îi zise cu o voce încăpăţînat de veselă:

— Îmi pare rău, iubitule, dar cînd eşti maniaco-depresiv, eşti şi puţin… ştii, depresiv. Uneori te-apucă pesimismul înainte de-a şti despre ce-i vorba.

— Pe cînd tu eşti o optimistă care n-a auzit niciodată de un remediu în care să nu creadă.

— Citeşte numai articolul, spuse Madeleine.

După intersecţia cu autostrada 3, se opriră să ia benzină. Bănuind că Madeleine nu mai avea chef de ceartă şi-l va lăsa să fumeze în maşină, Leonard cumpără un pachet de Backwoods. Cînd porniră din nou, îşi aprinse un trabuc, deschizînd puţin geamul. Era singurul lucru bun care i se întîmplase în ziua aceea.

Pînă să ajungă înapoi în Cape, dispoziţia i se mai îmbunătăţi puţin. Vru să fie mai drăguţ, aşa că întinse mîna pe bancheta din spate, luă revista şi o studie în lumina aparatelor de bord. Dar apoi strigă:

— *Scientific American*! Îţi baţi joc de mine?

— Care-i problema?

— Asta nu-i ştiinţă. E jurnalism. Nici măcar nu e evaluată independent!

— Nu-nţeleg ce importanţă are asta.

— Nici n-ai cum. Pentru că nu ştii nimic despre ştiinţă.

— Încercam doar să te ajut.

— Vrei să ştii cum poţi să mă ajuţi? Condu! zise furios Leonard.

Deschise fereastra şi aruncă revista.

— Leonard!

— Condu!

Nu-şi mai vorbiră tot restul drumului pînă la Pilgrim Lake. Cînd se dădură jos din maşină, în faţa clădirii lor, Leonard încercă să o cuprindă cu braţul pe Madeleine, dar ea îl dădu la o parte şi o porni singură spre apartament.

El n-o urmă. După această absenţă, trebuia să se întoarcă la laborator şi era mai bine dacă stăteau separat o vreme.

O luă pe aleea de scînduri care trecea printre dune şi pe lîngă grădina cu sculptura, ducînd la laboratorul de genetică. Era deja întuneric, iar clădirile erau argintate de lumina semilunii. Aerul era uşor rece. Vîntul aducea un miros de cuşcă de şoarece dinspre Animal House, care se găsea în dreapta

lui. Aproape că se bucura că se duce la lucru. Simţea nevoia să-şi ocupe mintea cu lucruri non-emoţionale.

Cînd ajunse, laboratorul era pustiu. Jaitly îi lăsase un bilet cu un mesaj criptic: „Fereşte-te de balaur“. Leonard dădu drumul la casetofon, scoase un Pepsi din frigider, fiindcă îi trebuia cofeină, şi se puse pe treabă.

Lucra deja de vreo oră cînd, spre surprinderea lui, uşa se deschise şi intră Kilimnik. Se repezi ameninţător spre Leonard, cu privirea scăpărîndu-i de furie.

— Ce te-am rugat eu să faci aseară? zise Kilimnik cu o voce tăioasă.

— M-aţi rugat să pregătesc nişte mostre.

— O sarcină destul de simplă, nu?

Leonard ar fi vrut să-i spună că ar fi fost şi mai simplă dacă Kilimnik n-ar fi sunat atît de tîrziu, dar se gîndi că-i mai înţelept să tacă.

— Uită-te la numerele de pe astea, spuse Kilimnik.

Îi întinse smucit imaginile. Leonard le luă supus.

— Sînt aceleaşi numere ca şi în seria pe care mi-ai dat-o *acum două zile*! zise Kilimnik. Ai amestecat mostrele! Ce-i cu tine, ţi-a murit creierul?

— Îmi cer scuze, spuse Leonard. Am venit aseară imediat după ce m-aţi sunat.

— Şi-ai făcut o treabă de doi bani! strigă Kilimnik. Cum să pot conduce un studiu dacă tehnicienii pe care-i am la laborator nu-s în stare să respecte nici cele mai simple protocoale?

Eticheta de „tehnician de laborator“ voia să fie o jignire. Leonard o reţinu.

— Îmi cer scuze, zise el din nou, fără nici un rost.

— Pleacă, spuse Kilimnik şi-l expedie, fluturînd din mînă. Du-te şi fă-ţi somnul de frumuseţe. Nu vreau să mai faci şi alte tîmpenii în seara asta.

Leonard n-avea de ales: trebui să se supună. Însă de îndată ce ieşi din laborator, îl cuprinse o furie atît de puternică, încît aproape că se întoarse să-i spună vreo două lui Kilimnik. Kilimnik se lua de el că încurcase mostrele, dar adevărul era că nu prea conta. Era mai mult decît evident – cel puţin pentru Leonard – că mutarea genei HO în celălalt lanţ ADN n-avea cum să afecteze asimetria dintre celulele mamă şi celulele fiică. Existau o mie de alte cauze posibile ale acestei asimetrii. La finalul experimentului, peste două pînă la şase luni, Kilimnik va putea să demonstreze în mod categoric că poziţia genei HO nu are nici un efect asupra asimetriei celulelor înmugurite de drojdie şi că, în consecinţă, se găseau acum cu un pai mai aproape de acul din carul cu fîn.

Leonard îşi imagină că-i spune toate astea în faţă lui Kilimnik. Dar ştia că n-o va face niciodată. Dacă pierdea bursa, n-avea încotro s-o apuce. Şi dădea rateuri, dădea rateuri la sarcinile cele mai uşoare.

Întors în spatele clădirii lui, fumă restul de trabucuri Backwoods pînă ce pachetul de staniol se goli.

Cînd intră în apartament, Madeleine stătea pe canapea. Ţinea telefonul în poală, dar nu vorbea cu nimeni. Nu se uită la el.

— Salut! zise Leonard.

Voia să-şi ceară scuze, dar asta se dovedi mai greu de făcut decît să se ducă la frigider şi să-şi ia o sticlă de Rolling Rock. Stătu în bucătărie, sorbind din sticla verde de bere.

Madeleine rămase pe canapea.

Leonard sperase că dacă ignoră cearta de mai devreme, poate că va fi ca şi cum nici nu s-ar fi întîmplat. Din nefericire, telefonul din poala lui Madeleine sugera că vorbise cu cineva, probabil cu una din prietenele ei, ca să discute despre comportamentul lui urît. De fapt, după cîteva minute chiar Madeleine rupse tăcerea.

— Putem sta de vorbă?

— Da.

— Trebuie să faci ceva cu furia asta. Azi, în maşină, ţi-ai pierdut complet cumpătul. A fost înspăimîntător.

— Am fost nervos, spuse Leonard.

— Ai fost violent.

— Ei, nu-i cazul să exagerezi.

— Ai fost, insistă Madeleine. M-ai speriat. Am crezut c-o să mă loveşti.

— N-am făcut altceva decît să arunc revista.

— Erai furios la culme.

Madeleine continuă să vorbească. Discursul ei părea repetat sau, dacă nu repetat, atunci plin de expresii care nu-i aparţineau, expresii furnizate de persoana cu care vorbise la telefon. Madeleine vorbea despre „abuz verbal“ şi cum e să fii „ostatic al stărilor unei alte persoane“ şi să ai „autonomie într-o relaţie“.

— Înţeleg că eşti frustrat că doctorul Perlmann te tot duce cu vorba, spuse ea. Dar nu eu sînt de vină pentru asta şi nu poţi să-ţi verşi întruna nervii pe mine. Mama crede că avem stiluri diferite de a ne certa. Într-o relaţie e important ca partenerii să aibă nişte reguli legate de felul în care se ceartă. Ce e acceptabil şi ce nu. Dar cînd îţi pierzi cumpătul în halul ăsta…

— Ai discutat despre asta cu mama ta? întrebă Leonard.

Arătă înspre telefon:
— Despre asta vorbeai mai înainte?
Madeleine ridică telefonul din poală şi-l puse înapoi pe măsuţă.
— Cu mama vorbesc despre o grămadă de lucruri.
— Dar în ultimul timp mai mult despre mine.
— Cîteodată.
— Şi ce spune mama ta?
Madeleine coborî privirea. Ca şi cînd n-ar fi vrut să apuce să se răzgîndească, spuse iute:
— Mama nu te place.
Cuvintele îl izbiră pe Leonard ca o lovitură. Nu era vorba doar de conţinutul afirmaţiei, care era oricum suficient de neplăcut. Problema era decizia lui Madeleine de-a face această afirmaţie. Odată spuse, astfel de vorbe erau greu de luat înapoi. De-acum înainte aveau să fie întotdeauna acolo ori de cîte ori Leonard şi Phyllida se vor afla în aceeaşi încăpere. Sugerau chiar şi posibilitatea că Madeleine nu se aştepta ca în viitor aşa ceva să se mai întîmple vreodată.
— Cum adică nu mă place?
— Aşa, pur şi simplu.
— Ce anume nu-i place la mine?
— Nu vreau să vorbesc despre asta. Nu despre asta discutam.
— Discutăm acum. Mama ta nu mă place? Nu m-a văzut decît o dată.
— Şi n-a mers foarte bine.
— Cînd a fost aici? Ce s-a întîmplat?
— Ei bine, în primul rînd ai dat mîna cu ea.
— Şi ce?
— Mama mea e de modă veche. De obicei nu dă mînă cu bărbaţii. Iar dacă o face, trebuie să iniţieze ea gestul.
— Îmi cer scuze. Am rămas puţin în urmă cu lecturile din Emily Post[6].
— Şi felul în care erai îmbrăcat. Pantalonii scurţi şi basmaua.
— În laborator e cald, protestă Leonard.
— Nu justific ce simte mama mea, spuse Madeleine. Doar îţi explic. N-ai făcut o primă impresie bună. Atîta tot.
Leonard îşi dădea seama că se putea să fie adevărat. În acelaşi timp, nu credea că încălcarea regulilor de etichetă ar fi putut s-o întoarcă pe Phyllida împotriva lui într-o asemenea măsură. Dar mai exista o posibilitate.
— I-ai spus că sînt maniaco-depresiv? întrebă el.
Madeleine coborî privirea în podea.

— Ştie, zise ea.
— I-ai spus!
— Nu, nu eu. Alwyn i-a spus. Ţi-a găsit medicamentele în baie.
— Soră-ta şi-a băgat nasul în lucrurile mele? Şi eu sînt ăla fără maniere?
— Ne-am certat urît de tot din cauza asta, spuse Madeleine.
Leonard se duse la canapea, se aşeză alături de Madeleine şi îi luă mîinile într-ale lui. Dintr-odată, se simţi jenant de dispus să izbucnească în plîns.
— De-asta nu-i place mamei tale de mine? spuse el cu o voce jalnică. Pentru că sînt maniaco-depresiv?
— Nu-i numai asta. Nu crede că ne potrivim.
— Ne potrivim de minune! zise el, încercînd să zîmbească şi căutînd confirmarea în ochii ei.
Dar Madeleine nu i-o oferi. În schimb, privi fix, încruntîndu-se, la mîinile lor strîns împletite.
— Nu mai sînt chiar atît de sigură, zise ea.
Îşi retrase mîinile, ascunzîndu-şi-le sub braţe.
— Atunci care-i problema? spuse Leonard, vrînd cu disperare să afle. E din cauza familiei mele? Din cauză că sînt sărac? Din cauză că am primit ajutor financiar în facultate?
— N-are nimic de-a face cu toate astea.
— Maică-ta se teme că o să le transmit boala copiilor noştri?
— Leonard, încetează!
— De ce să încetez? Vreau să ştiu. Spui că mama ta nu mă place, dar nu vrei să-mi spui de ce.
— Nu te place şi gata.
Madeleine se ridică şi-şi luă haina de pe scaun.
— Eu o să ies puţin, zise ea.
— Acum înţeleg de ce-ai luat revista aia, spuse Leonard, neputînd să nu adopte un ton amar. Speri să găseşti un leac.
— Şi ce-i rău în asta? Ţie nu ţi-ar plăcea să fii mai sănătos?
— Îmi cer scuze că sufăr de o boală mentală, Madeleine. Îmi dau seama că e teribil de vulgar. Dacă ai mei m-ar fi crescut mai bine, poate că n-aş fi aşa.
— Nu-i cinstit! izbucni Madeleine, de-acum furioasă de-a binelea pentru prima dată.
Se întoarse, ca şi cînd i-ar fi fost silă de el, şi ieşi din apartament.

Leonard rămase cu picioarele înfipte în podea. Ochii îi lăcrimau, dar dacă clipea destul de des, nu cădea nici o lacrimă. Oricît de tare ura litiul, în astfel de cazuri îi era prieten. Leonard simţea cum valul uriaş de tristeţe aşteaptă să se repeadă peste el. Dar exista o barieră invizibilă, care nu-l lăsa să se izbească cu toată forţa de Leonard. Era ca şi cînd strîngeai o pungă sigilată, plină cu apă, şi simţeai toate proprietăţile lichidului fără să te uzi. Aşa că măcar pentru asta putea fi recunoscător. Viaţa care era distrusă nu-i aparţinea în totalitate.

Stătea pe canapea. Vedea pe geam oceanul întunecat şi culmile valurilor reflectînd lumina lunii. Apa neagră îi spunea tot felul de lucruri. Îi spunea că se născuse din nimic şi se va întoarce în nimic. Nu era chiar atît de deştept pe cît crezuse. Avea să dea chix la Pilgrim Lake. Chiar dacă reuşea să-şi păstreze bursa pînă în mai, nu-l va mai chema nimeni înapoi. N-avea bani de şcoli postuniversitare şi nici măcar de o chirie. Nu ştia ce altceva să facă cu viaţa lui. Teama cu care crescuse, că nu va avea suficienţi bani, o teamă pe care toate bursele cîştigate nu reuşiseră s-o alunge, reveni cu o forţă de nestăvilit. Acum îşi dădea seama că imunitatea la nevoi a lui Madeleine făcuse întotdeauna parte din farmecul pe care-l exercitase asupra lui. Pînă în acest moment crezuse că nu-i pasă de banii ei, dar acum îşi dădea seama că dacă ea pleacă, şi banii ei pleacă odată cu ea. Leonard nu credea nici o secundă că adversitatea mamei lui Madeleine faţă de el avea de-a face numai cu faptul că era maniaco-depresiv. Boala era doar una din prejudecăţile ei mai acceptabile. În mod cert nu fusese încîntată că, în loc să fie un tip de bani gata, era doar dat gata, nici că arăta ca un ins dintr-o gaşcă de motociclişti sau că mirosea a trabucuri ieftine, de benzinărie.

Nu se duse după Madeleine. Se arătase deja suficient de neajutorat şi de disperat. Venise clipa să arate că are coloană vertebrală şi să se urnească. Partea din urmă o realiză alunecînd încet într-o parte, pînă ce se încolăci în poziţie fetală pe canapea.

Leonard nu se mai gîndi la Madeleine, la Phyllida sau la Kilimnik. Cum sta ghemuit pe canapea, se gîndi la părinţii lui, acele fiinţe de dimensiuni planetare care gravitau în jurul întregii sale existenţe. Apoi se trezi din nou în trecutul ce revenea veşnic. Cînd creşti într-o casă în care nu eşti iubit, nu ştii că se poate şi altfel. Cînd creşti cu părinţi handicapaţi emoţional, nefericiţi în căsnicie şi avînd tendinţa să-şi verse nefericirea asupra copiilor lor, nu-ţi dai seama că asta fac. E pur şi simplu viaţa ta. Dacă ţi se întîmplă să te scapi pe tine la patru ani, cînd se presupune că eşti deja băiat mare, iar mai tîrziu ţi se serveşte la cină o farfurie de excremente – şi ţi se spune să le

mănînci, fiindcă-ţi plac, nu-i aşa, sigur că-ţi plac, altfel nu te-ai scăpa pe tine atît de des –, n-ai de unde să ştii că asta nu se întîmplă şi în celelalte case din cartier. Cînd tatăl tău îşi părăseşte familia şi dispare, fără să se mai întoarcă vreodată, iar mama ta pare să-ţi poarte pică pe măsură ce creşti, pentru că ai acelaşi sex cu tatăl tău, n-ai cui să-i ceri ajutorul. În toate aceste cazuri, răul e făcut înainte să-ţi dai seama că ţi s-a făcut un rău. Partea cea mai proastă era că, odată cu trecerea anilor – judecînd după felul în care le ţineai într-o cutie secretă din capul tău şi le scoteai din cînd în cînd, ca să te uiţi la ele –, aceste amintiri deveneau un soi de avuţii la care ţineai. Ele erau cheia nefericirii tale. Ele erau dovada că viaţa nu e corectă. Cînd nu eşti un copil norocos, nu-ţi dai seama decît mai tîrziu că nu eşti norocos. Iar apoi nu te mai poţi gîndi la nimic altceva.

E greu de spus cît timp a stat Leonard aşa pe canapea. Dar după un lung răstimp, ochii i se luminară şi se ridică brusc. Se părea că totuşi creierul nu-i era complet inutil, fiindcă tocmai îi venise o idee genială. Cum să facă să n-o piardă pe Madeleine, s-o învingă pe Phyllida şi să-l păcălească pe Kilimnik – toate la un loc. Sări de pe canapea. Mergînd spre baie, se simţi deja cu două kilograme mai uşor. Era tîrziu. Trebuia să-şi ia litiul. Deschise cutia şi scoase patru pastile de cîte trei sute de miligrame. Trebuia să ia trei. Dar luă numai două. Luă şase sute de miligrame în loc de obişnuitele nouă sute, apoi puse restul pastilelor înapoi în cutie şi închise capacul…

A durat ceva pînă să observe vreun efect. Medicamentul întîrzia să se facă simţit şi apoi să dispară. În primele zece zile Leonard se simţi la fel de gras, de lent şi de tîmpit ca de obicei. Dar la un moment dat, în a doua săptămînă, începu să aibă perioade de vivacitate mentală şi bună dispoziţie care se asemănau foarte mult cu momentele sale bune de odinioară. Folosindu-se cu înţelepciune de aceste momente, Leonard începu să alerge şi să se ducă la sala de forţă. Slăbi. Cocoaşa de bivol îi dispăru.

Leonard înţelegea de ce făceau psihiatrii ce făceau. Atunci cînd aveau de-a face cu un pacient maniaco-depresiv, obligaţia lor era să anihileze simptomele. Avînd în vedere rata mare de sinucideri a maniaco-depresivilor, aceasta era abordarea prudentă. Leonard era de acord. Avea însă alte păreri despre felul în care trebuia controlată boala. Doctorii recomandau răbdare. Insistau că organismul se va adapta. Şi, într-o oarecare măsură, o şi făcea. Ajungeai să iei medicamente atît de mult timp, că nu mai ştiai cum e să fii normal. La *asta* se reducea adaptarea.

După părerea lui Leonard, ar fi fost mai bine dacă s-ar fi găsit punctul optim din fazele mai calme ale maniei, cînd efectele secundare erau absente

şi energia era la maximum. Voiai să te poţi bucura de avantajele maniei fără să-ţi pierzi minţile. Era ca şi cînd ai fi menţinut un motor la puterea maximă, cu toate pistoanele funcţionînd, cu o combustie perfectă, ce generează o viteză maximă, fără ca el să se supraîncălzească sau să se defecteze.

Ce se-ntîmplase cu „dr. Simte-te Grozav"? Unde dispăruse? Acum rămăsese doar „dr. Simte-te OK". „Dr. Simte-te Aşa şi-Aşa". Doctorii nu voiau să rişte, pentru că era prea periculos şi prea dificil. Era nevoie de cineva destul de îndrăzneţ, exasperat şi inteligent, care să facă experimente cu dozajul, nerespectînd recomandările clinice – cu alte cuvinte, de cineva ca Leonard.

La început luă doar mai puţine pastile. Dar apoi, cînd avu nevoie de concentraţii mai mici de trei sute de miligrame, începu să taie pastilele cu un bisturiu. Metoda funcţiona destul de bine, dar uneori pilulele zburau pe jos, unde nu le mai putea găsi. În cele din urmă, Leonard îşi cumpără un dispozitiv de tăiat pastile de la farmacia din Provincetown. Pastilele dreptunghiulare de litiu de trei sute de miligrame erau uşor de tăiat în două, dar nu şi în patru. Leonard trebuia să aşeze pastila între dinţii spongioşi din interiorul dispozitivului şi să închidă capacul, ca să poată coborî lama. Cînd tăia o pilulă în cinci sau şase, trebuia să aproximeze. O luă încet, reducîndu-şi într-o săptămînă doza zilnică la o mie şase sute şi apoi la o mie patru sute. Din moment ce Perlmann îi promisese că va face asta peste şase luni, Leonard îşi spunea că doar ce grăbeşte puţin lucrurile. Dar după aceea îşi reduse doza la o mie două sute de miligrame. Apoi la o mie. Şi în cele din urmă ajunse la cinci sute.

Într-un carneţel Moleskine, Leonard ţinu o evidenţă precisă a dozelor zilnice, alături de unele comentarii despre starea sa fizică şi mentală din timpul zilei.

30 noiembrie. Dimineaţa: 600 mg. Seara: 600 mg.

Gura uscată. Creier de vată. Tremuratul parcă mai rău. Salivă cu gust metalic puternic.

3 decembrie. Dimineaţa: 400 mg. Seara: 600 mg.

Interval bun de dimineaţă. Ca şi cînd mi s-ar fi deschis o fereastră în Turnul Londrei din cap şi eu m-am putut uita pe geam cîteva minute. Frumos afară. Deşi s-ar putea ca spînzurătoarea să fie în construcţie. Tremurat parcă mai slab.

6 decembrie. Dimineaţa: 300 mg. Seara: 600 mg.

Slăbit două kilograme. Energie mentală bună aproape toată ziua. Tremuratul la fel. Mai puţin însetat.

8 decembrie. Dimineaţa: 300 mg. Seara: 500 mg.

Am dormit toată noaptea fără să mă duc la baie. Vioi toată ziua. Citit 150 de pagini din Ballard fără pauză. A dispărut uscăciunea din gură.

10 decembrie. Dimineaţa: 200 mg. Seara: 300 mg.

Puţin prea exuberant la cină. M. mi-a dat paharul de vin la o parte, crezînd că beau prea mult. Voi spori dozele în următoarele două zile pînă la 300 mg, ca să mă stabilizez.

Ipoteză: Dacă funcţia renală nu e chiar aşa de bună cum zice dr. P? Sau există fluctuaţii? Dacă litiul nu-i eliminat, se poate presupune că excesul de litiu rămîne în organism, făcîndu-şi treburile lui nasoale? Dacă da, asta să fie explicaţia pentru creierul mort, problemele intestinale, toropeală etc.? Atunci doza zilnică ar putea fi de fapt mai mare decît cred doctorii. Temă de gîndire…

14 decembrie. Dimineaţa: 300 mg. Seara: 600 mg.

Înapoi pe pămînt ca dispoziţie. Nici efectele secundare nu au revenit. Rămîi pe doza asta cîteva zile, apoi redu din nou.

Ideea că făcea o muncă ştiinţifică însemnată îi intră lui Leonard în cap atît de tiptil, încît nici nu-şi dădu seama. Dintr-odată era pur şi simplu *acolo*. Călca pe urmele unor savanţi ca J.B.S. Haldane, care s-a închis într-o cameră de decompresie ca să studieze efectele scufundării la mare adîncime (şi şi-a perforat timpanul), sau ca Stubbins Ffirth, care şi-a turnat pe tăieturi vomă de la un pacient cu friguri galbene, pentru a demonstra că boala nu era contagioasă. Eroul lui Leonard din liceu, Stephen Jay Gould, fusese diagnosticat cu mezoteliom peritoneal şi i se mai dăduseră opt luni de viaţă. Se zvonea că Gould îşi inventase un tratament experimental şi că se simţea bine.

Leonard plănuia să-i mărturisească medicului ce făcuse de îndată ce strîngea destule informaţii ca să-şi demonstreze ideea. Între timp se prefăcea că respectă ordinele. Se prefăcea că are efecte secundare care dispăruseră deja. Trebuia, de asemenea, să calculeze cînd i s-ar fi terminat în mod normal medicamentele şi să le comande destul de frecvent, ca să evite suspiciunile. Toate astea erau uşor de făcut acum, că putea gîndi din nou limpede.

Cînd eşti Superman, problema e că restul lumii se mişcă prea încet. Chiar şi într-un loc ca Pilgrim Lake, unde toată lumea avea IQ-uri mari, în

pauzele pe care oamenii le făceau cînd vorbeau, Leonard se putea duce să-şi lase hainele la spălat şi să se întoarcă înainte să-şi termine ei propoziţiile. Aşa că le termina el propoziţiile. Ca să economisească timpul tuturor. Dacă erai atent, era uluitor de uşor să prezici predicatul unei propoziţii pornind de la subiect. Majoritatea oamenilor păreau să folosească un număr limitat de deschideri de conversaţie. Însă nu le plăcea să le fie terminate propoziţiile. Sau le plăcea – la început. La început o luau ca pe-un semn că vă înţelegeţi unul pe altul. Dar dacă o făceai în mod repetat, se enervau. Ceea ce era în regulă, din moment ce însemna că nu mai trebuia să-ţi pierzi timpul vorbind cu ei.

Era mai greu cu persoana cu care trăiai. Madeleine începu să se plîngă de cît de „nerăbdător“ era Leonard. Era adevărat că-i dispăruse tremuratul, dar acum dădea tot timpul din picior. În cele din urmă, în după-amiaza cu pricina, în timp ce o ajuta pe Madeleine să se pregătească pentru testul GRE, Leonard, iritat de cît de încet făcea Madeleine diagrama problemei de logică, îi smulse pixul din mînă.

— Aici nu eşti la ora de desen, spuse el. O să îţi expire timpul dacă te mişti aşa încet. Hai, mai repede.

Desenă diagrama în cinci secunde, după care se relaxă şi îşi încrucişă braţele pe piept, cu un aer satisfăcut.

— Dă-mi pixul, zise Madeleine, smulgîndu-i-l înapoi.

— Ţi-arăt doar cum se face.

— Pleacă, te rog! strigă Madeleine. Eşti atît de enervant!

Aşa că peste cîteva minute Leonard se văzu nevoit să plece de acasă, ca s-o lase pe Madeleine să înveţe. Se hotărî să meargă pe jos pînă în Provincetown, ca să mai slăbească. Deşi era frig, n-avea pe el decît un pulover, mănuşi şi căciula lui nouă de iarnă, o şapcă de blană cu urechi care se legau sub bărbie. Cerul de iarnă era albastru cînd Leonard ieşi din zona laboratorului, pe Shore Road. Lacul Pilgrim, care nu îngheţase încă, era plin de trestii de apă dulce. Prin comparaţie, dunele înconjurătoare păreau înalte şi erau împestriţate cu smocuri de iarbă, mai puţin pe fîşiile de nisip alb de lîngă culme, unde vîntul nu lăsa să crească nimic.

Cînd era singur, volumul de informaţii care-l bombardau creştea. Nu era nimeni prin preajmă ca să-i distragă atenţia. În timp ce înainta cu paşi mari, gîndurile i se îngrămădeau în minte ca şi traficul de deasupra aeroportului Logan, situat la nord-vest. Avea unul sau două avioane imense încărcate cu Idei Mari, o flotă de Boeinguri 707 pline cu încărcături de impresii senzoriale (culoarea cerului, mirosul mării), precum şi avioane particulare,

care duceau impulsuri solitare bogate, ce doreau să călătorească incognito. Toate aceste avioane cereau simultan permisiunea să aterizeze. De la turnul de control din capul lui, Leonard comunica prin radio cu aeronavele, spunîndu-le unora să se mai învîrtă un pic prin aer şi trimiţîndu-le pe altele înspre cu totul alte locuri. Fluxul traficului era nesfîrşit, iar sarcina de a le coordona sosirile se desfăşura constant din clipa în care Leonard deschidea ochii pînă cînd adormea. Dar după două săptămîni la aeroportul internaţional Punctul Optim, era deja profesionist. Urmărind mişcările de pe ecranul radarului, Leonard aducea avioanele la sol conform programului, în timp ce mai schimba cîte-o vorbă de duh cu controlorul din scaunul de alături şi mînca un sendviş, făcînd ca totul să pară foarte uşor. Totul făcea parte din îndatoririle de serviciu.

Cu cît îţi era mai frig, cu atît ardeai mai multe calorii.

Starea sa de spirit exuberantă, bătăile ritmice ale inimii şi căciula mare şi moale de blană îi ţineau suficient de cald lui Leonard în timp ce mergea pe lîngă casele mari de pe malul apei şi pe lîngă căsuţele cu acoperişuri de ţiglă, înghesuite pe străduţele înguste. Dar cînd ajunse în cele din urmă în centrul oraşului, văzu cu surprindere cît era de gol, chiar şi în weekend. După Ziua Muncii magazinele şi restaurantele începuseră să se închidă. Acum, cînd mai erau două săptămîni pînă la Crăciun, nu mai rămăseseră decît cîteva deschise. Restaurantul Lobster Pot se închisese. Napi's era deschis. Front Street era deschis. The Crown & Anchor se închisese.

Ca urmare, se bucură să găsească un grup mic adunat în miezul zilei la Governor Bradford. Suindu-se pe unul din scaunele de la bar, se uită înspre televizor, încercînd să pară o persoană cu un singur gînd în cap, în loc de cincizeci. Cînd barmanul se apropie, Leonard întrebă:

— Tu eşti Governor Bradford?

— Nu-s eu.

— Aş vrea o halbă de Guinness, te rog, zise Leonard, răsucindu-se în scaun ca să se uite la ceilalţi clienţi.

Capul i se încingea, dar nu voia să-şi dea jos căciula.

Trei din cele patru femele de la bar aveau grijă să se aranjeze şi îşi treceau mîinile prin păr, ca să arate că erau gata de copulaţie. Masculii răspunseră coborîndu-şi vocile şi, uneori, pipăind femelele. Dacă făceai abstracţie de unele trăsături umane, cum ar fi vorbitul şi îmbrăcămintea, comportamentele de primate deveneau mai clare.

Cînd îi veni berea, Leonard se răsuci înapoi, ca s-o bea.

— Trebuie să-ţi îmbunătăţeşti tehnica trifoiului, zise el, uitîndu-se în halbă.

— Poftim?

Leonard arătă spre gulerul de spumă.

— Ăsta nu arată ca un trifoi. Arată precum cifra opt.

— Eşti barman?

— Nu.

— Atunci eu zic că nu te priveşte.

Leonard rînji. Zise „Noroc" şi începu să dea pe gît berea neagră şi cremoasă. O parte din el voia să rămînă la bar tot restul după-amiezii. Voia să se uite la fotbal şi să bea bere. Voia să se uite cum se aranjează femelele din specia umană şi să vadă ce alte comportamente de primat mai ies la iveală. Bineînţeles, în contextul de faţă şi el era un primat, un mascul sălbatic. Masculii sălbatici dădeau naştere la tot felul de probleme. Ar fi amuzant să vadă ce putea stîrni. Dar nu-i plăcea senzaţia pe care i-o transmitea barmanul şi voia să se mai plimbe, aşa că, după ce-şi termină halba, scoase din blugi o bancnotă de zece dolari şi o lăsă pe tejghea. Sări de pe scaun fără să mai aştepte restul şi se repezi în frigul pătrunzător de afară.

Cerul începuse să se întunece. Abia trecuse de ora două şi ziua murea deja. Privind în sus, Leonard simţi cum buna dispoziţie îi piere şi ea. Însufleţirea mentală de mai devreme începea să se domolească. Berea Guinness fusese o greşeală. Băgîndu-şi mîinile în buzunarele de la blugi, Leonard se legănă pe călcîie. Şi n-a fost nevoie de mai mult. Ca o nouă confirmare a mişcării sale geniale, abia ce îi scăzu energia, că o şi simţi reînnoită, ca şi cînd nişte valve micuţe din artere pulverizau elixirul vieţii.

Stimulat de reacţiile chimice din creier, se plimbă mai departe pe Commercial Street. În faţa lui un tip în haină şi şapcă de piele cobora treptele către barul Vault. Muzica bubuitoare dinăuntru scăpă în stradă pînă ce uşa se închise în urma individului.

Din punct de vedere darwinian, homosexualitatea era un subiect interesant. O trăsătură care predispunea o populaţie la relaţii sexuale sterile ar fi trebuit să ducă la dispariţia trăsăturii respective. Dar băieţii din Vault dovedeau că lucrurile stăteau altfel. Probabil că era un soi de transmitere printr-un autozom, cu genele asociate parazitînd cromozomii X.

Leonard merse mai departe. Se uită la sculpturile din lemn adus de ape din galeriile de artă închise şi la ilustratele erotice homosexuale din vitrinele papetăriei, încă deschisă. În acel moment observă ceva surprinzător. Un

magazin de caramele părea să fie deschis peste drum. Firma luminoasă din vitrină era aprinsă şi înăuntru se vedea cum umblă cineva. Ceva misterios, dar insistent, ceva ce-i incita propria natură de primat, îl făcu să se apropie. Intră în magazin, declanşînd clopoţelul de la intrare. Obiectul atractiv despre care îi vorbiseră celulele lui se dovedi a fi o adolescentă care lucra la tejghea. Avea păr roşcat, pomeţi înalţi şi un pulover galben, mulat pe corp.

— Pot să te ajut cu ceva?

— Da. Am o întrebare. Mai sîntem în sezonul de urmărit balene?

— Ăăă… nu ştiu.

— Dar aveţi aici bărci din care se pot urmări balenele, nu?

— Cred că asta se întîmplă mai degrabă vara.

— Aha! zise Leonard şi nu ştiu ce să mai spună.

Era foarte conştient de trupul mic şi perfect al fetei. În acelaşi timp, mirosul dulce din magazin îi amintea de magazinul de dulciuri unde avea obiceiul să intre cînd era copil şi n-avea nici un ban să cumpere ceva. Acum se prefăcea că-l interesează caramelele de pe raft. Îşi încrucişă braţele la spate şi trecu în revistă diversele sortimente.

— Îmi place căciula ta, spuse fata.

Leonard se întoarse şi îi zîmbi larg.

— Serios? Mulţumesc. E nouă.

— Dar nu ţi-e frig fără haină?

— Nu aici, înăuntru, cu tine, spuse Leonard.

Senzorii îi înregistrară o creştere a nivelului de neîncredere din partea fetei, aşa că adăugă repede:

— Cum de ţineţi deschis iarna?

Se dovedi o mişcare bună. Îi dădu fetei şansa să-şi dea drumul.

— Din cauză că tata vrea să-mi strice tot weekendul, zise ea.

— Tatăl tău e patronul?

— Da.

— Deci tu eşti, cum ar veni, moştenitoarea caramelelor.

— Cam aşa ceva, zise fata.

— Ştii ce-ar trebui să-i spui tatălui tău? Ar trebui să-i spui că-i decembrie. Nimeni nu vrea caramele de zahăr ars în decembrie.

— Asta-i *exact* ceea ce-i spun. Zice că lumea tot mai vine în vizită în weekend, aşa că trebuie să ţinem deschis.

— Cîţi clienţi ai avut azi?

— Vreo trei. Şi acum pe tine.

— Mă consideri client?

Fata îşi mută greutatea pe un şold, devenind rezervată.
— Păi, eşti aici…
— Sînt aici, categoric, zise Leonard. Cum te cheamă?
Ea ezită.
— Heidi.
— Bună, Heidi.
Poate din cauza îmbujorării ei sau din cauza puloverului mulat – ori fiindcă era pur şi simplu ceva firesc cînd erai Superman şi te aflai în apropierea unei super-fete –, dar, indiferent care ar fi fost motivul, Leonard simţi că i se scoală la cîţiva paşi de ea. Era o informaţie clinică semnificativă. Îşi dorea să fi avut la el carneţelul Moleskine, ca s-o consemneze.
— Heidi, spuse Leonard. Bună, Heidi.
— Salut, spuse ea.
— Haide, Heidi, spuse Leonard. Hi-de-ho! *The Hi De Ho Man*. Ai auzit vreodată de *Hi De Ho Man*, Heidi?
— N… nu.
— Cab Calloway. Interpret faimos de jazz. *The Hi De Ho Man*. Nu ştiu sigur de ce i-au spus aşa. Hi-ho, Silver[7]! *Hawaii Five-O*[8].
Fruntea fetei se încreţi. Leonard văzu c-o pierde, aşa că zise:
— Îmi pare bine de cunoştinţă, Heidi. Spune-mi însă un lucru: caramelele le faceţi chiar aici?
— Vara da. Acum nu.
— Şi daţi foc zahărului chiar aici?
— Poftim?
Leonard se apropie de tejghea suficient de mult cît să-şi poată apăsa erecţia pe sticla din faţă.
— Întotdeauna m-am întrebat de ce-i zice zahăr ars. Adică… doar nu-i daţi foc, nu?
Heidi se retrase un pas de la tejghea.
— Am ceva de lucru în spate, zise ea. Aşa că dacă vrei ceva…
Fără să-şi dea seama de ce, Leonard făcu o plecăciune.
— Du-te, sigur, spuse el. Nu vreau să te reţin de la treburi. Mi-a făcut plăcere să te cunosc, Heidi-Ho. Cîţi ani ai?
— Şaisprezece.
— Ai un prieten?
Fata nu părea dornică să-i spună.
— Da.

— E-un tip norocos. Ar trebui să fie acum aici, să-ţi ţină de urît.
— O s-apară tata în cîteva minute.
— Îmi pare rău că n-o să apuc să-l cunosc, spuse Leonard, împingîndu-se în tejghea. I-aş putea spune să nu-ţi mai strice weekendurile. Dar înainte să plec, cred c-o să cumpăr nişte caramele.
Începu să se uite iar la rafturi. Cînd se aplecă, îi căzu căciula şi o prinse cu mîna. Reflexe perfecte. Ca Fred Astaire. Dacă avea chef, o putea azvîrli în aer, cît să se învîrtă de cîteva ori şi-apoi să-i cadă direct pe cap.
— Caramelele sînt întotdeauna în culori pastelate, comentă el. De ce oare?
De data asta Heidi nu-i mai răspunse deloc.
— Ştii ce cred eu, Heidi? Cred că pastelurile sînt paleta ţărmului oceanului. O să iau din astea verde pastel, fiindcă e culoarea ierbii de pe dune, şi din astea roz, care e culoarea soarelui ce apune pe apă. Şi-o să iau şi din astea albe, care sînt ca spuma mării, şi din astea galbene, care sînt ca soarele pe nisip.
Aduse toate cele patru pungi la tejghea, apoi se hotărî să mai ia cîteva arome. Unt frecat cu zahăr. Ciocolată. Căpşuni. În total şapte pungi.
— Le vrei pe toate? întrebă neîncrezătoare Heidi.
— De ce nu?
— Nu ştiu. E cam mult.
— Îmi place mult mult, spuse Leonard.
Fata făcu totalul la casa de marcat. Leonard vîrî mîna în buzunar şi scoase banii.
— Păstrează restul, zise el. Dar am nevoie de-o sacoşă în care să le pun.
— N-am sacoşe destul de mari pentru toate astea. Doar dacă vrei un sac de gunoi.
— Un sac de gunoi e perfect, spuse el.
Heidi dispăru în spatele magazinului. Ieşi cu un sac de gunoi rezistent, de nouăzeci de litri, de un verde închis, şi începu să pună pungile de caramele în el. Trebuia să se aplece în faţă ca să facă asta.
Leonard se holba la sînii ei mici de sub puloverul mulat. Ştia exact ce avea să facă. Aşteptă pînă ce ea ridică sacul de gunoi peste tejghea. Apoi, cînd i-l luă, zise:
— Ştii ceva? Dacă tot nu-i taică-tău aici…
Şi, apucînd-o de încheieturile mîinilor, se aplecă în faţă şi o sărută. Nu lung. Nu adînc. Doar un sărut scurt pe buze, ce o surprinse complet. Fata făcu ochii mari.

— Crăciun fericit, Heidi! Crăciun fericit! zise el şi se repezi pe uşă afară, în stradă.

Acum rînjea ca un dement. Aruncînd sacul pe umăr, ca un marinar, o porni cu paşi mari pe stradă. Erecţia nu i se potolise. Încerca să-şi aducă aminte ce doză luase de dimineaţă şi se întrebă dacă n-ar avea totuşi nevoie de una un pic mai mare.

Logica mişcării sale geniale se baza pe o premisă: că boala maniaco-depresivă, departe de a fi o problemă, era un avantaj. Era o trăsătură selectată genetic. Dacă n-ar fi fost selectată, atunci „tulburarea“ ar fi dispărut demult, ar fi fost eliminată din genele populaţiei, la fel ca tot ce nu mărea şansele de supravieţuire. Avantajul era evident. Avantajul era dat de energia, creativitatea şi senzaţia de (aproape) geniu pe care o simţea acum Leonard. Cine ştie cîte din marile personalităţi istorice fuseseră maniaco-depresivi, cîte descoperiri ştiinţifice şi creaţii artistice erau rezultatul unor crize maniacale!

Mări viteza, grăbindu-se spre casă. Ieşi din oraş şi trecu din nou pe lîngă lac, pe lîngă dune.

Cînd intră pe uşă, Madeleine era pe canapea, cu chipul ei frumos înfundat în cărticica cu teste GRE.

Leonard aruncă sacul de gunoi pe jos. Fără să scoată o vorbă, o ridică pe Madeleine de pe canapea şi o duse în dormitor, punînd-o pe pat.

Îşi desfăcu cureaua, îşi dădu jos pantalonii şi rămase aşa în faţa ei, rînjind.

Renunţînd la obişnuitele preludii, îi scoase lui Madeleine ciorapii şi chiloţii şi intră în ea cît putu de adînc. Îşi simţea scula uluitor de tare. Îi dădea lui Madeleine ceea ce Phyllida nu i-ar fi putut da niciodată şi îşi exploata astfel avantajul. Simţea cele mai fantastice senzaţii în vîrful pulii. Aproape plîngînd de plăcere, strigă:

— Te iubesc, te iubesc!

Şi chiar credea ce spune.

După aceea se făcură covrig, trăgîndu-şi sufletul.

Fericită, Madeleine zise cu şiretenie:

— Aş zice că *te simţi* mai bine.

La care Leonard se ridică. Mintea nu-i mai era copleşită de gînduri. N-avea decît unul. Rostogolindu-se de pe pat în genunchi, Leonard prinse mîinile lui Madeleine în mîinile lui mult mai mari. Tocmai găsise soluţia la toate problemele sale – erotice, financiare şi strategice. O mişcare genială merita încă una.

— Mărită-te cu mine, zise el.

1. Arts & Crafts („Artizanat şi meşteşuguri“) este un stil arhitectural iniţiat de William Morris în a doua jumătate a secolului XIX, stil caracterizat prin forme simple, revenirea la tradiţia medievală şi romantică, precum şi prin încercarea de a se desprinde de „cultura elitistă“.

2. Young Men's Christian Association – organizaţie mondială ce include mai multe asociaţii, în cadrul cărora se organizează activităţi pentru comunitatea locală. Sînt foarte populare în Statele Unite.

3. „Prietenul lui Lucifer“ şi „Pentagrama“.

4. M.I.A. – Missing in Action (dispărut în misiune).

5. Un set de principii care ghidează procesul de renunţare la o dependenţă şi care implică recunoaşterea neputinţei individuale în faţa dependenţei şi existenţa unei puteri superioare, care susţine individul în această luptă.

6. Scriitoare americană care a publicat, printre altele, o serie de volume de mare succes despre etichetă.

7. Trimitere la *Călăreţul singuratic* şi la calul personajului, Silver.

8. Serial poliţist american din anii 1970.

Adormit întru Domnul

Mitchell nu schimbase în viaţa lui nici măcar un scutec. Nu îngrijise niciodată un bolnav, nu văzuse pe nimeni murind, şi iată-l acum înconjurat de o mulţime de muribunzi. Iar sarcina lui era să-i ajute să moară în pace, ştiindu-se iubiţi.

De trei săptămîni Mitchell lucra ca voluntar la Căminul pentru Nevoiaşii Muribunzi. Mergea acolo cinci zile pe săptămînă, de la nouă dimineaţa pînă după unu, şi făcea tot ce trebuia făcut. Printre altele, le dădea bărbaţilor medicamente, îi hrănea, le masa capul şi stătea pe pat lîngă ei, privindu-i în ochi şi ţinîndu-i de mîini. Nu era ceva ce trebuia învăţat, dar cu toate acestea, în cei douăzeci şi doi de ani petrecuţi pe planetă, Mitchell făcuse doar foarte puţine din lucrurile astea, iar pe unele chiar deloc.

Călătorea de patru luni, vizitase trei continente şi nouă ţări diferite, dar Calcutta i s-a părut primul loc real în care ajunsese. Senzaţia ţinea, în parte, de faptul că era singur. Îi lipsea prezenţa lui Larry. Înainte ca Mitchell să părăsească Atena, cînd îşi făcuseră planuri să se întîlnească din nou în primăvară, discuţia ocolise motivul pentru care Larry rămînea în Grecia. Că Larry se culca acum cu bărbaţi nu era ceva deosebit pentru univers în ansamblul lui. Dar arunca o lumină problematică asupra prieteniei lor – şi mai ales a nopţii de beţie din Veneţia – şi îi făcea pe amîndoi să se simtă puţin stînjeniţi.

Dacă Mitchell ar fi putut răspunde afecţiunii lui Larry, acum viaţa lui ar fi fost complet diferită. Aşa însă totul începea să sune comic şi shakespearean: Larry îl iubea pe Mitchell, care o iubea pe Madeleine, care îl iubea pe Leonard Bankhead. Faptul că era singur în cel mai sărac oraş din lume, unde nu cunoştea pe nimeni, unde nu existau telefoane publice şi poşta era lentă, nu punea capăt acestei farse romantice, ci doar îl trimitea pe Mitchell în culise.

Celălalt motiv pentru care Calcutta părea reală era că Mitchell se găsea aici cu un scop. Pînă acum fusese doar un turist. Cel mai bun lucru pe care l-ar fi putut spune despre etapele precedente ale călătoriei era că reprezentaseră traseul unui pelerinaj care-l adusese în locul unde se afla în prezent.

Îşi petrecuse prima săptămînă în oraş explorîndu-l. Se dusese la slujbă la o biserică anglicană cu o gaură în acoperiş şi o adunare de şase octogenari. Mersese la un teatru comunist şi asistase la o reprezentaţie de trei ore în bengali cu piesa *Mutter Courage*. Se plimbase întruna pe Chowringhee Road, pe lîngă astrologi care citeau în cărţi decolorate de tarot şi frizeri care tundeau stînd pe vine pe trotuar. Un vînzător ambulant îl chemase pe Mitchell să-i examineze marfa: o pereche de ochelari de vedere şi o periuţă de dinţi folosită. O conductă de canal neinstalată, rămasă pe şosea, se dovedi destul de mare pentru a adăposti o familie. La Bank of India, omul de afaceri din faţa lui Mitchell avea un ceas cu baterii solare. Poliţiştii care dirijau traficul erau la fel de expresivi ca Toscanini. Vacile erau scheletice şi cu ochii machiaţi, ca nişte manechine. Tot ce vedea, gusta sau mirosea Mitchell era diferit de ceea ce ştia.

Din momentul în care avionul aterizase pe aeroportul internaţional din Calcutta, la ora două noaptea, lui Mitchell India i se păruse locul perfect pentru a dispărea. Drumul în oraş se desfăşurase într-o beznă aproape completă. Prin luneta cu perdeluţe a taxiului Ambassador, Mitchell desluşi şiruri de eucalipţi ce mărgineau autostrada neluminată. Blocurile, atunci cînd ajunseră la ele, erau mătăhăloase şi întunecate. Singura sursă de lumină erau focurile care ardeau în mijlocul intersecţiilor.

Taxiul îl dusese la pensiunea Armatei Salvării de pe strada Sudder şi tot acolo stătea şi acum. Colegii lui de cameră erau un neamţ de treizeci şi şapte de ani, pe care-l chema Rüdiger, şi un american din Florida pe nume Mike, un fost vînzător de electrocasnice. Ei trei împărţeau o căbănuţă aflată vizavi de aglomerata clădire principală. Cartierul din jurul străzii Sudder reprezenta minimala zonă turistică a oraşului. De partea cealaltă a străzii se înălţa un hotel cu palmieri, în care stăteau foşti funcţionari ai vechii administraţii, majoritatea englezi. La cîteva străzi distanţă, pe Jawaharlal Nehru Road, se găsea hotelul Oberoi Grand, cu portarii săi cu turban. Restaurantul de la colţ, care răspundea nevoilor turiştilor cu rucsacul în spate, servea clătite cu banane şi hamburgeri din carne de bivol de apă. Mike susţinea că doar cu o stradă mai încolo puteai cumpăra *bhang lassi*[1].

Majoritatea celor care veneau în India nu veneau să lucreze ca voluntari la un ordin catolic de călugăriţe. Majoritatea veneau să viziteze *ashram*-uri, să fumeze marijuana şi să trăiască pe mai nimic. Într-o dimineaţă, la micul dejun, Mitchell intră în sala de mese şi-l găsi pe Mike stînd la masă cu un californian de vreo şaizeci de ani, îmbrăcat tot în roşu.

— Stă cineva aici? întrebă Mitchell, arătînd spre un scaun liber.

Californianul, al cărui nume era Herb, ridică privirea spre Mitchell. Herb se considera o persoană spirituală. Felul în care îţi susţinea privirea sugera acest lucru.

— Masa noastră e şi masa ta, spuse el.

Mike mesteca o felie de pîine prăjită. După ce Mitchell se aşeză, înghiţi şi zise către Herb:

— Aşadar, continuă.

Herb sorbi din ceai. Chelea şi avea o barbă căruntă şi lăţoasă. Purta la gît un medalion cu o fotografie a lui Bhagwan Shree Rajneesh.

— Poona are o energie fantastică, zise Herb. O simţi clar cînd eşti acolo.

— Am auzit de energie, replică Mike, făcîndu-i cu ochiul lui Mitchell. Poate că o să mă duc în vizită. Unde anume e Poona?

— La sud-est de Bombay, îi răspunse Herb.

Iniţial *rajneesh*-ii, care îşi spuneau „adepţi“, se îmbrăcau în haine de culoarea şofranului. Dar de curînd, Bhagwan hotărîse că se folosea prea mult şofran în jur. Aşa că emisese ordinul ca discipolii săi să înceapă să poarte roşu.

— Ce faceţi voi acolo? continuă Mike. Am auzit că faceţi orgii.

Herb zîmbi cu îngăduinţă.

— Să încerc să mă exprim pe înţelesul tău, zise el. Nu faptele în sine sînt bune sau rele, ci intenţia ce însoţeşte aceste fapte. Pentru cei mai mulţi oameni e mai bine ca lucrurile să rămînă simple. Sexul e rău. Sexul e ceva interzis. Dar pentru cei care ajung, să spunem, la un grad mai mare de iluminare categoriile de bine şi rău dispar.

— Adică faceţi orgii acolo? insistă Mike.

Herb se uită la Mitchell.

— Amicul nostru are o idee fixă.

— OK, zise Mike. Dar levitaţia? Aud că lumea levitează.

Herb îşi strînse barba căruntă în ambele mîini. În cele din urmă încuviinţă:

— Lumea levitează.

Pe tot parcursul acestei discuţii Mitchell îşi făcuse de lucru întinzînd untul pe pîine şi punîndu-şi cuburi de zahăr nerafinat în ceaşca de ceai. Era important să înfulece cît mai multă pîine prăjită înainte ca ospătarii să înceteze să servească.

— Dacă mă duc la Poona, o să mă lase să intru? întrebă Mike.

— Nu, spuse Herb.

— Dar dac-aş fi îmbrăcat în roşu?

— Ca să stai în *ashram*, trebuie să fii un adept sincer. Bhagwan ar vedea că nu eşti sincer, indiferent cu ce eşti îmbrăcat.

— Dar mă interesează, zise Mike. Glumesc numai pe chestia cu sexul. Filosofia şi toate celelalte sînt interesante.

— Vorbeşti numai căcaturi, Mike, spuse Herb. Şi eu recunosc căcaturile de la o poştă.

— Serios? interveni brusc Mitchell.

Provocarea era clară, dar Herb îşi păstră calmul şi sorbi din ceai. Se uită la crucea lui Mitchell.

— Ce mai face prietena ta, Maica Tereza? întrebă el.

— Face bine.

— Am citit undeva că tocmai a fost în Chile. Se pare că e bună prietenă cu Pinochet.

— Călătoreşte mult ca să strîngă bani, spuse Mitchell.

— Doamne! se lamentă Mike. Începe să-mi fie milă de mine. Tu-l ai pe Bhagwan, Herbie. Mitchell o are pe Maica Tereza. Eu pe cine am? Pe nimeni.

La fel ca şi sala de mese, pîinea prăjită încerca să fie englezească, dar nu reuşea. Feliile aveau forma corectă. *Arătau* a pîine. Dar în loc să fie prăjite într-un prăjitor, fuseseră puse pe un grătar, deasupra unor cărbuni, aşa că aveau gust de cenuşă. Chiar şi feliile nearse aveau un gust ciudat, diferit de cel al pîinii.

Lumea mai venea încă la micul dejun dinspre dormitoarele de la parter. Apăru un grup de neozeelandezi arşi de soare, fiecare avînd în mînă un borcan de *vegemite*[2], urmat de două femei date cu kohol la ochi şi cu inele pe degetele de la picioare.

— Ştiţi de ce-am venit aici? spuse Mike. Am venit pentru că mi-am pierdut slujba. Economia e în budă, aşa că mi-am zis: „La dracu', hai să mă duc în India!" Nu găseşti nicăieri o rată de schimb mai bună.

Începu să înşire o listă lungă cu toate locurile unde stătuse şi toate lucrurile pe care le cumpărase pe mai nimic. Bilete de tren, farfurii de curry

de legume, colibe pe plaja din Goa, masaje în Bangkok.

— Am fost în Chiang Mai cu triburile de pe dealuri… Aţi vizitat triburile de pe dealuri? Sînt sălbatici. Am avut un ghid care ne-a dus în junglă. Stăteam într-o colibă şi unul din indivizii din trib, vraciul sau ce-o fi fost, apare cu nişte opiu. A costat vreo cinci dolari! Pentru o bucată uite-atîta de mare! Mamă, ce ne-am mai drogat!

Se întoarse spre Mitchell:

— Ai încercat vreodată opiu?

— O dată, spuse Mitchell.

Auzind una ca asta, Herb făcu ochii mari.

— Mă surprinde, spuse el. Chiar mă surprinde. Eu credeam că creştinismul dezaprobă astfel de lucruri.

— Depinde de intenţia fumătorului de opiu, spuse Mitchell.

Herb îşi îngustă ochii.

— Cineva e puţin ostil în dimineaţa asta, zise el.

— Nu-i adevărat, răspunse Mitchell.

— Ba da. Aşa e.

Dacă Mitchell voia să devină vreodată un bun creştin, trebuia să înceteze să-i mai displacă atît de mult oamenii. Dar poate că era prea mult să-şi impună să înceapă tocmai cu Herb.

Din fericire, nu după mult timp, Herb se ridică de la masă.

Mike aşteptă pînă ce acesta se îndepărtă suficient. Apoi zise:

— Poona. Sună ca *poontang*[3]. Orgiile fac parte din chestia asta a lor. Bhagwan le impune bărbaţilor să folosească prezervative. Ştii ce-şi spun unul altuia? Îşi spun: Te durex.

— Poate că ar trebui să li te alături, zise Mitchell.

— Te durex, repetă batjocoritor Mike. Doamne! Şi fetele înghit tot rahatul ăsta! Suge-mi pula ca să-ţi regăseşti liniştea interioară. Ce porcărie!

Pufni din nou şi se ridică de la masă.

— Trebuie să mă duc să mă cac, zise el. Vrei să ştii un lucru cu care nu mă pot obişnui aici? Veceurile asiatice. Nişte găuri în podea, toate împroşcate. E greţos.

— Tehnologie diferită, spuse Mitchell.

— E necivilizat, îşi dădu Mike cu părerea şi-i făcu cu mîna în timp ce ieşea din sala de mese.

Rămas singur, Mitchell mai bău nişte ceai şi îşi roti privirea prin încăpere, studiind eleganţa ei veştejită, terasa cu gresie plină de ghivece cu flori, coloanele albe, urîţite de cablurile electrice ale ventilatoarelor cu

palete de răchită din tavan. Doi chelneri indieni în jachete albe şi murdare alergau printre mese, servind călătorii tolăniţi, îmbrăcaţi cu pantaloni cu şiret şi eşarfe de mătase. Tipul cu păr lung şi barbă roşcată de vizavi de Mitchell era îmbrăcat tot în alb, ca John Lennon pe coperta albumului *Abbey Road*.

Mitchell crezuse întotdeauna că se născuse prea tîrziu ca să mai fie hipiot. Dar se înşela. Era anul 1983 şi India era plină de ei. După părerea lui Mitchell, anii şaizeci erau un fenomen anglo-american. Nu părea corect ca europenilor de pe continent, care nu produseseră nici un pic de rock decent propriu, să li se dea voie să se lase influenţaţi de curent, să danseze *frug*, să creeze falanstere, să cînte versurile de la Pink Floyd cu accentele lor urîte. Faptul că suedezii şi nemţii pe care-i întîlnea în India mai purtau încă mărgele la gît şi-acum, în anii optzeci, nu făcea decît să confirme prejudecata lui Mitchell, conform căreia aportul lor la anii şaizeci fusese cel mult imitativ. Le plăceau nudismul, ecologia şi părţile legate de soare şi sănătate. Din punctul de vedere al lui Mitchell, relaţia europenilor cu anii şaizeci, precum şi cu multe alte lucruri mai noi, era în esenţă una de observatori. Se uitau de pe margine şi, după o vreme, încercau să se alăture.

Însă hipioţii nu erau singurii inşi cu păr lung din sala de mese. De pe peretele din spate privea nimeni altul decît Iisus Hristos. Pictura aceea murală, care, din ce ştia Mitchell, putea foarte bine să fi existat în toate sediile Armatei Salvării din lume, îl arăta pe Fiul Omului iluminat de un fascicul paradiziac de lumină, în vreme ce ochii lui albaştri şi pătrunzători priveau direct la cei care mîncau.

Textul însoţitor proclama:

Hristos e Stăpînul acestei case.
Oaspetele nevăzut de la fiecare masă.
Cel care ascultă în tăcere fiecare conversaţie.

La o masă lungă, chiar sub pictură, era adunat un grup mare. Bărbaţii din grup aveau părul tuns scurt. Femeile preferau fustele lungi, bluzele cu guler larg şi sandalele cu şosete. Stăteau cu spatele drept, cu şervetele în poală, şi discutau cu voci joase şi foarte serioase.

Aceştia erau ceilalţi voluntari ai Maicii Tereza.

Cum ar fi să fii credincios, să faci lucruri bune, să mori şi să te duci în rai, iar acolo să dai numai peste oameni care nu-ţi plăceau? Mitchell mai luase micul dejun cu voluntarii. Belgienii, austriecii şi elveţienii îl primiseră cu braţele deschise. Se grăbiseră să-i ofere marmeladă. Îi puseseră întrebări politicoase despre el şi oferiseră politicoşi informaţii despre ei înşişi. Dar nu

spuneau glume şi păreau uşor jenaţi de glumele pe care le făcea el. Mitchell îi văzuse pe aceşti oameni în acţiune la Kalighat. Îi văzuse făcînd lucruri grele şi neplăcute. Îi considera nişte făpturi impresionante, mai ales prin comparaţie cu unul ca Herb. Dar nu credea că se potriveşte în grupul lor.

Asta nu din cauză că n-ar fi încercat. În a treia zi în Calcutta, Mitchell îşi oferise luxul unui bărbierit la frizerie. În localul dărăpănat, bărbierul îi puse lui Mitchell două prosoape fierbinţi pe faţă, îi dădu obrajii cu spumă şi îl bărbieri, terminînd printr-un masaj la umeri şi la gît cu un aparat de masaj cu baterii. În cele din urmă, întoarse scaunul cu tot cu Mitchell, ca să se vadă în oglindă. Mitchell se studie cu atenţie. Îşi văzu faţa palidă, ochii mari, nasul, buzele şi bărbia. Ceva nu era în regulă. Defectul nu era unul fizic, nu era atît un vot al naturii, cît al oamenilor – sau nu atît al oamenilor, cît al fetelor – sau nu atît al fetelor, cît al lui Madeleine Hanna. De ce nu-l plăcea suficient de mult? Mitchell îşi studie imaginea în oglindă, căutînd un indiciu. După cîteva secunde, dînd ascultare unui impuls aproape violent, îi spuse bărbierului că vrea şi un tuns.

Bărbierul ridică foarfecele. Mitchell scutură din cap. Bărbierul ridică aparatul de tuns electric şi Mitchell încuviinţă.

Trebuiră să negocieze lungimea şi, după vreo două încercări, hotărîră să rămînă la o jumătate de centimetru. În cinci minute totul era gata. Lui Mitchell i se tăiară cîrlionţii castanii, care căzură în grămezi pe jos. Un băiat în pantaloni scurţi zdrenţuiţi îi mătură afară, în canal.

După ce plecă de la frizerie, Mitchell se tot uită în vitrinele de pe bulevard, ca să-şi vadă chipul complet nou. Arăta de parcă ar fi fost propria lui fantomă.

Una din vitrinele la care Mitchell se opri ca să se studieze era a unui magazin de bijuterii. Intră şi văzu casetele cu medalioane religioase. Văzu cruci, semiluni islamice, stele ale lui David, simboluri yin şi yang, precum şi alte embleme pe care nu le recunoscu. După ce studie mai multe cruci, de diferite mărimi şi stiluri, Mitchell alese una. Bijutierul cîntări obiectele şi le împachetă meticulos, punîndu-le într-un săculeţ de satin, apoi punînd săculeţul într-o cutie de lemn sculptat şi împachetînd-o şi pe aceasta în hîrtie ornamentată, după care sigilă întreg pachetul cu ceară. De îndată ce ieşi, Mitchell sfîşie rafinatul pacheţel şi scoase crucea. Era de argint, cu o incrustaţie albastră. Nu era mică. La început o purtă pe sub tricou, dar după o săptămînă, cînd devenise deja voluntar în mod oficial, începu s-o poarte peste acesta, ca s-o poată vedea toată lumea, inclusiv cei bolnavi şi muribunzi.

Mitchell se temuse că-şi va lua tălpăşiţa după primele zece minute. Dar lucrurile merseseră mai bine decît se aştepta. În prima zi făcu turul locului, însoţit de un individ prietenos şi lat în umeri, care avea o stupărie în New Mexico.

— O să vezi că pe-aici nu stăm foarte bine cu organizarea, spuse apicultorul, conducîndu-l pe Mitchell de-a lungul intervalului dintre rîndurile de paturi. Lumea vine şi pleacă tot timpul, aşa că trebuie pur şi simplu să sari şi să ajuţi unde poţi.

Aşezămîntul era mult mai mic decît îşi imaginase Mitchell după ce citise *Ceva frumos pentru Dumnezeu*. Salonul bărbaţilor avea mai puţin de o sută de paturi – probabil în jur de şaptezeci şi cinci. Aripa femeilor era şi mai mică. Apicultorul îi arătă lui Mitchell depozitul, unde erau ţinute medicamentele şi pansamentele. Îl conduse prin bucătăria înnegrită de funingine şi prin spălătoria la fel de primitivă. O călugăriţă stătea în faţa unei căldări în care fierbea apă şi împungea rufele cu un băţ lung, în timp ce alta ducea cearşafurile pe acoperiş, la uscat.

— De cînd eşti aici? îl întrebă Mitchell pe apicultor.

— De vreo două săptămîni. Am venit cu toată familia. Asta e vacanţa noastră de Crăciun. Şi de Anul Nou. Soţia şi copiii lucrează într-unul din orfelinate. M-am gîndit că locul ăsta s-ar putea să fie un pic prea dur pentru copii. Dar dacă e vorba să aibă grijă de nişte copilaşi drăgălaşi… da, de ce nu?

Cu tenul lui bronzat şi buclele blonde, apicultorul arăta ca o vedetă de surf sau ca un jucător de fotbal mai vîrstnic. Avea o privire calmă şi senină.

— Două lucruri m-au adus aici, zise el înainte de a-l lăsa pe Mitchell să se descurce singur. Maica Tereza şi Albert Schweitzer. Acum vreo doi ani am trecut printr-o fază Schweitzer. Am citit tot ce-a scris. Pînă să-mi dau bine seama, făceam deja cursuri de pregătire pentru Medicină. La seral. Biologie. Chimie organică. Eram cu douăzeci de ani mai în vîrstă decît toţi ceilalţi din clasă. Dar am continuat. Am terminat cursurile preliminare anul trecut, mi-am trimis dosarul la şaisprezece facultăţi de medicină şi una m-a acceptat. Încep la toamnă.

— Şi cu albinele ce-o să faci?

— Vînd stupăria. Schimb locul, schimb norocul. Încep o viaţă nouă. Alege tu clişeul.

Mitchell o luă mai moale în ziua aceea, încercînd să se acomodeze. Ajută la servitul prînzului, punînd *daal*[4] cu polonicul în castroane. Le duse pacienţilor pahare cu apă. În general bărbaţii erau mai curaţi şi mai sănătoşi

decît se aşteptase. Cam o duzină dintre ei erau în vîrstă, cu feţe scheletice, şi stăteau nemişcaţi în pat, dar erau destui de vîrstă mijlocie, iar cîţiva erau chiar tineri. Era greu de spus de ce suferă. De paturi nu era agăţată nici o fişă. Singurul lucru clar era că bărbaţii aceia n-aveau unde să se ducă.

Sora Louise, călugăriţa ce dirija totul, era un zbir cu ochelari cu rame negre. Stătea toată ziua în faţa căminului şi lătra ordine. Pe voluntari îi trata ca pe-o pacoste. Restul călugăriţelor erau toate blînde şi mărinimoase. Mitchell se întreba cum de aveau putere, aşa micuţe şi fragile cum erau, să urce nevoiaşii de pe străzi în ambulanţa lor veche şi cum cărau cadavrele cînd oamenii mureau.

Ceilalţi voluntari erau o adunătură amestecată. Era acolo un grup de femei irlandeze care credeau în infailibilitatea papei. Era un preot anglican care vorbea despre înviere ca despre „o idee drăguţă". Mai era şi un tip (homosexual) de şaizeci de ani din New Orleans, care, înainte de a veni la Calcutta, făcuse un pelerinaj pe jos în Spania, oprindu-se să alerge cu taurii la Pamplona. Sven şi Ellen, cuplul de luterani din Minnesota, purtau veste safari asortate, cu buzunarele pline de dulciuri, pe care călugăriţele le interziceau să le împartă. Cei doi francezi ursuzi, studenţi la Medicină, ascultau muzică la walkmanul cu căşti în timp ce lucrau şi nu vorbeau cu nimeni. Erau cupluri care veneau să lucreze ca voluntari preţ de o săptămînă şi studenţi care stăteau jumătate de an sau un an. Indiferent cine erau sau de unde veneau, toţi încercau pe cît puteau să respecte principiul călăuzitor.

Ori de cîte ori Mitchell o văzuse pe Maica Tereza la televizor întîlnindu-se cu diverşi preşedinţi, acceptînd premii umanitare şi arătînd de fiecare dată ca o cotoroanţă din poveşti care dă buzna la bal, ori de cîte ori se apropia de un microfon care era, invariabil, prea înalt pentru ea, astfel că trebuia să-şi ridice chipul hieratic ca să ajungă la el – un chip atît de fetiţă, cît şi de bunică, şi la fel de indefinibil ca şi vocea est-europeană, cu accent ciudat, care ieşea din gura aceea fără buze –, ori de cîte ori vorbea, Maica Tereza cita mereu din Matei, 25:40: „Întrucît aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei, prea mici, Mie Mi-aţi făcut". Aceasta era scriptura pe care-şi întemeia lucrarea şi care era, în acelaşi timp, o expresie a credinţei mistice şi un ghid practic pentru munca de caritate. Trupurile bolnave şi frînte de la Căminul pentru Nevoiaşii Muribunzi erau trupurile lui Hristos, divinitatea imanentă din fiecare. Aici trebuia să iei scriptura la propriu. Să crezi în ea suficient de puternic şi de onest încît, printr-o alchimie a sufletului, să se întîmple asta: să te uiţi în ochii unui muribund şi să-l vezi pe Hristos uitîndu-se şi el la tine.

Lui Mitchell nu i se întîmplase. Nici nu se aşteptase, dar la sfîrşitul celei de-a doua săptămîni deveni jenant de conştient de faptul că nu făcea la cămin decît lucrurile cele mai simple şi mai puţin solicitante. De exemplu, nu îmbăiase pe nimeni. Îmbăiatul pacienţilor era principalul ajutor pe care îl ofereau voluntarii străini. În fiecare dimineaţă Sven şi Ellen, care aveau o firmă de peisagistică în Minnesota, luau paturile la rînd şi îi ajutau pe bărbaţi să meargă la baia din partea cealaltă a clădirii. Dacă aceştia erau prea slăbiţi sau prea bolnavi ca să meargă pe propriile picioare, Sven îl chema pe apicultor sau pe preotul anglican să îi ajute cu targa. În timp ce făcea masaje la cap, Mitchell îi urmărea pe aceşti oameni, care nu păreau deloc extraordinari, achitîndu-se de extraordinara sarcină de a-i curăţa şi şterge pe bărbaţii bolnavi şi muribunzi care populau căminul şi aducîndu-i înapoi în pat, cu părul ud şi trupurile lungi şi subţiri înfăşurate în cearşafuri curate. Zi după zi, Mitchell reuşea să nu se ocupe de aşa ceva. Îi era frică de îmbăiatul bărbaţilor. Se temea de felul cum ar putea arăta trupurile lor goale, de bolile sau rănile ascunse sub veşminte, şi se temea de efluviile trupurilor lor, se temea să le atingă urina şi excrementele cu mîna.

Cît despre Maica Tereza, n-o văzuse decît o dată. Nu mai lucra la cămin în mod regulat. Avea aziluri şi orfelinate peste tot în India, precum şi în alte ţări, şi îşi petrecea majoritatea timpului conducînd întreaga organizaţie. Mitchell auzise că, dacă voia s-o vadă pe Maica Tereza, cea mai bună metodă era să meargă la slujbă la Casa Mamă, aşa că într-o dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui, plecă de la Armata Salvării şi se duse pe străzile tăcute şi întunecate pînă la mănăstirea de pe A.J.C. Bose Road. Intrînd în capela luminată de lumînări, Mitchell încercă să nu arate ce emoţionat era. Se simţea ca un fan care primise un permis cu care să intre în culise. Se alătură unui grup de străini care veniseră mai devreme. Pe podeaua din faţa lor călugăriţele se rugau deja, nu doar îngenuncheate, ci chiar prosternate dinaintea altarului.

Un freamăt de capete ce se întorceau dinspre locul unde stăteau voluntarii îi atrase atenţia că Maica Tereza intrase în capelă. Părea incredibil de măruntă, cam cît un copil de doisprezece ani. Înaintînd pînă în mijlocul capelei, îngenunche şi atinse pămîntul cu fruntea. Mitchell nu-i putea vedea decît tălpile goale. Erau galbene şi crăpate – picioare de femeie bătrînă –, dar păreau să fi fost învestite cu o semnificaţie capitală.

Într-o dimineaţă de vineri, în a treia săptămînă petrecută în oraş, Mitchell se ridică din pat, se spălă pe dinţi cu apă tratată cu iod, înghiţi pastila de clorochină (împotriva malariei) şi, după ce-şi stropi faţa şi capul

aproape ras cu apă de la robinet, se duse la micul dejun. Mike i se alătură, dar nu mîncă nimic (îl deranja stomacul). Rüdiger veni la masă cu o carte. Mitchell termină repede, coborî înapoi în curte şi ieşi pe strada Sudder.

Era începutul lui ianuarie şi era mai frig decît crezuse Mitchell că va fi în India. Cînd trecu pe lîngă ricşele din faţa intrării, conducătorii lor îl strigară, dar Mitchell, oripilat la gîndul că ar putea angaja o fiinţă umană pe post de animal de povară, le făcu semn cu mîna că nu e interesat. Ajunse pe Jawaharlal Nehru Road şi îşi croi drum prin trafic. Pînă peste vreo zece minute, cînd apăru autobuzul, înclinîndu-se periculos din pricina pasagerilor atîrnaţi de uşi, soarele de iarnă împrăştiase ceaţa şi afară începu să se încălzească.

Cartierul Kalighat, aflat în partea de sud a oraşului, fusese numit astfel după templul lui Kali, care se găsea chiar în centrul său. Templul nu era cine ştie ce – un soi de sucursală locală, cu sediul central în altă parte –, dar străzile din jur erau haotice şi pitoreşti. Vînzătorii încercau să vîre pe gîtul pelerinilor care roiau la intrarea în templu diverse obiecte de cult: ghirlande de flori, borcănele de unt purificat, afişe ţipătoare cu zeiţa Kali scoţînd limba. Chiar în spatele templului, de fapt lipit de el – din care pricină voluntarii îi spuneau locului „Kalighat" –, se găsea căminul.

Croindu-şi drum prin mulţimea de afară, Mitchell intră pe uşa care trecea uşor neobservată şi coborî treptele în spaţiul semisubteran. Încăperea ca un tunel era slab luminată, singura sursă de lumină fiind ferestrele de sus, de pe pereţi, aflate la nivelul străzii, prin care se vedeau picioarele pietonilor. Mitchell aşteptă ca ochii să i se obişnuiască cu semiîntunericul. Încet, ca şi cînd ar fi fost împinse pe paturi cu rotile dinspre lumea de dincolo, trupurile prăpădite apărură în trei şiruri neclare. După ce vederea îi reveni, Mitchell traversă salonul pînă la depozitul din spate. Acolo o găsi pe doctoriţa irlandeză consultînd o foaie cu notiţe scrise de mînă. Ochelarii îi alunecaseră de pe nas şi fu nevoită să-şi dea capul pe spate ca să vadă cine a intrat.

— Ah, iată-te! spuse ea. Îl termin imediat.

Se referea la căruciorul cu medicamente. Stătea în faţa lui şi punea pastile în spaţiile numerotate din partea de sus a tăvii. În spatele ei cutiile cu provizii medicale se înălţau pînă în tavan. Deşi nu se pricepea la produse farmaceutice, chiar şi Mitchell îşi dădea seama că exista o problemă de redundanţă: unele lucruri (cum ar fi bandajele de tifon şi, în chip ciudat, apa de gură) erau în cantităţi prea mari, iar altele, precum antibioticele cu spectru larg, ca tetraciclina, erau insuficiente. Unele organizaţii trimiteau

medicamente cu cîteva zile înainte ca acestea să expire, cerînd apoi în declaraţiile fiscale să le fie deduse din impozite. Multe medicamente erau pentru boli specifice ţărilor bogate, cum ar fi hipertensiunea şi diabetul, dar nu foloseau la tratarea bolilor frecvente în India, cum ar fi tuberculoza, malaria sau conjunctivita cronică. Nu aveau prea multe calmante – nici urmă de morfină sau derivate din opiu. Doar paracetamol din Germania, aspirină din Olanda şi inhibitori de tuse din Liechtenstein.

— Iată ceva deosebit, zise doctoriţa, uitîndu-se cu ochii îngustaţi la o sticluţă verde. Vitamina E. Bună la piele şi la libido. Exact ce le trebuie acestor domni.

Aruncă sticluţa la gunoi şi arătă înspre cărucior.

— Îţi aparţine, zise ea.

Mitchell scoase căruciorul din depozit şi o porni de-a lungul şirului de paturi. Administrarea medicamentelor era o sarcină care-i plăcea. Era o muncă relativ uşoară, superficială şi, în acelaşi timp, intimă. Habar n-avea la ce foloseau pastilele. Nu trebuia decît să aibă grijă ca ele să ajungă la cine trebuie. Unii bărbaţi erau destul de zdraveni ca să se ridice şi să le ia singuri. Pe alţii trebuia să-i ajute să bea, sprijinindu-le capul. Gurile bărbaţilor care mestecau *paan*[5] erau roşii, ca nişte răni deschise. Deseori cei mai în vîrstă n-aveau dinţi deloc. Unul după altul, bărbaţii deschideau gurile, lăsîndu-l pe Mitchell să le pună pastilele pe limbă.

Pentru bărbatul din patul 24 nu avea nici un medicament. Mitchell îşi dădu seama repede de ce. Un bandaj decolorat îi acoperea jumătate de faţă. Tifonul de bumbac îi intrase adînc în carne, ca şi cînd ar fi fost lipit direct de craniul de dedesubt. Ochii bărbatului erau închişi, dar buzele îi erau deschise într-o grimasă. În timp ce Mitchell contempla priveliştea, din spatele lui se auzi o voce:

— Bine ai venit în India.

Era apicultorul, care aducea nişte pansament curat, leucoplast şi foarfece.

— Infecţie cu stafilococ, zise el, arătînd spre bărbatul bandajat. Probabil că individul s-a tăiat în timp ce se rădea. Ceva cît se poate de banal. Apoi s-a dus să se spele la rîu sau să facă *puja*[6] şi gata, s-a sfîrşit. Bacteriile i-au intrat în rană şi au început să-i mănînce faţa. Abia ce i-am schimbat pansamentul acum trei ore şi deja trebuie să i-l schimb din nou.

Apicultorul era plin de informaţii de genul acesta, datorită interesului lui pentru medicină. Profitînd de lipsa de personal calificat, se purta în salon

aproape ca un medic rezident: primea indicaţii de la medici şi făcea anumite proceduri, cum ar fi să cureţe răni sau să scoată larve cu penseta din ţesuturile necrozate.

Acum îngenunche, strecurîndu-se în spaţiul îngust dintre paturi. Cînd puse încet tifonul şi leucoplastul pe pat, bărbatul deschise ochiul sănătos, părînd speriat.

— E în regulă, amice, zise apicultorul. Sînt prietenul tău. Am venit să te-ajut.

Apicultorul era o persoană profund sinceră şi absolut cumsecade. Dacă, după categoriile lui William James, Mitchell era un suflet bolnav, atunci apicultorul era în mod categoric o minte sănătoasă. („Vreau să spun cei care, atunci cînd li se oferă sau li se propune nefericirea, ei refuză categoric s-o simtă, ca şi cum ar fi ceva rău şi greşit."[7]) Era înălţător să se gîndească la apicultorul care îşi vedea de albinele lui în deşertul înalt, îşi creştea copiii şi era în continuare îndrăgostit pătimaş de soţia lui (vorbea deseori despre asta), producînd miere în toate privinţele. Dar din interiorul acestei vieţi perfecte apăruse nevoia de a se rupe de ea, de a o confrunta cu probleme adevărate, chiar cu greutăţi, pentru a alina suferinţa altora. Mitchell venise la Calcutta tocmai pentru ca să fie alături de oameni precum apicultorul, să-i vadă cum sînt şi să se molipsească de bunătatea lor.

Apicultorul îşi ridică faţa senină către Mitchell.

— Cum te simţi azi? întrebă el.

— Bine. Tocmai împărţeam medicamentele.

— Mă bucur să te văd aici. De cît timp vii deja?

— Asta e a treia săptămînă.

— Bravo! Unii renunţă după primele două zile. Să nu renunţi. Avem mare nevoie de ajutor.

— Aşa am să fac, spuse Mitchell şi împinse căruciorul mai departe.

Termină cu paturile din rîndul întîi şi al doilea şi se întoarse la cele de pe partea cealaltă a intervalului, de lîngă peretele interior. Bărbatul din patul 57 era rezemat într-un cot şi-l privea pe Mitchell cu superioritate. Avea o faţă fină, distinsă, părul tuns scurt şi tenul pămîntiu.

Cînd Mitchell îi întinse pastilele, bărbatul zise:

— Ce rost au medicamentele astea?

Surprins o clipă că i se vorbea în engleză, Mitchell spuse:

— Nu ştiu exact pentru ce sînt. Dar pot s-o întreb pe doctoriţă.

Bărbatul îşi umflă nările.

— În cel mai bun caz, sînt nişte paliative.

Nu făcu nici o mişcare să le ia.

— De unde eşti? îl întrebă pe Mitchell.

— Sînt american.

— Un american n-ar fi lăsat niciodată de izbelişte într-o instituţie ca asta. Nu-i aşa?

— Probabil că nu, recunoscu Mitchell.

— Nici eu n-ar trebui să fiu aici, declară bărbatul. Cu mulţi ani în urmă, înainte să mă îmbolnăvesc, am avut norocul să lucrez la Departamentul pentru Agricultură. Poate mai ţii minte foametea cu care ne-am confruntat în India. George Harrison a dat concertul acela faimos pentru Bangladesh. *Asta* ţine minte lumea. Dar situaţia din India a fost la fel de dezastruoasă. Astăzi, ca urmare a schimbărilor pe care le-am făcut atunci, Maica India îşi hrăneşte din nou copiii. În ultimii cincisprezece ani producţia agricolă pe cap de locuitor a crescut cu cinci la sută. Nu mai importăm grîne. Recoltăm destule ca să hrănim o populaţie de şapte sute de milioane de suflete.

— E bine de ştiut, spuse Mitchell.

Bărbatul continuă ca şi cînd Mitchell nici n-ar fi deschis gura:

— Mi-am pierdut slujba din cauza nepotismului. E mare corupţie în ţara asta. Mare corupţie! Apoi, după cîţiva ani, am contractat o infecţie care-mi distruge funcţia renală. Rinichii nu îmi mai funcţionează decît în proporţie de douăzeci la sută. Chiar în timp ce vorbim, mizeriile mi se adună în sînge. Ajung la nivele intolerabile.

Se uită la Mitchell cu ochi aprigi, injectaţi.

— Boala mea necesită dializă săptămînală. Am încercat să le spun călugăriţelor, dar nu-nţeleg. Ţărănci proaste!

Agronomul mai aruncă priviri furioase încă vreun minut. După care, în mod surprinzător, deschise gura ca un copil. Mitchell îi puse pastilele în gură şi aşteptă să le înghită.

După ce-şi termină sarcina, Mitchell se duse s-o găsească pe doctoriţă, dar aceasta avea treabă în salonul femeilor. Reuşi să discute cu ea abia după ce servi prînzul şi era pe punctul de a pleca.

— Un bărbat de-aici zice că are nevoie de dializă, îi spuse el doctoriţei.

— Sînt sigură că aşa e, zise ea, zîmbind trist, şi, dînd din cap, se îndepărtă.

Veni sfîrşitul de săptămînă, cînd Mitchell era liber să facă orice voia. La micul dejun îl găsi pe Mike aplecat peste masă şi holbîndu-se la o fotografie.

— Ai fost vreodată în Thailanda? întrebă el cînd Mitchell se aşeză.
— Încă nu.
— Locul e uluitor.
Mike îi întinse fotografia lui Mitchell:
— Uită-te la fata asta.
În fotografie se vedea o thailandeză subţirică, nu foarte drăguţă, dar foarte tînără, ce stătea pe prispa unei colibe de bambus.
— O cheamă Meha, zise Mike. A vrut să se mărite cu mine.
Pufni.
— Ştiu, ştiu! E-o animatoare de bar. Dar cînd ne-am cunoscut, nu lucra decît de vreo săptămînă. La început nici n-am făcut nimic. Am stat doar de vorbă. Zicea că vrea să înveţe engleza, ca s-o ajute la slujbă, aşa că am stat împreună la bar şi am învăţat-o cîteva cuvinte. Are vreo *şaptesprezece* ani! Bun, şi după cîteva zile m-am întors la bar şi ea era tot acolo, aşa că am luat-o cu mine la hotel. Iar apoi am mers împreună o săptămînă la Phuket. Era prietena mea. În sfîrşit, ne-ntoarcem la Bangkok şi ea-mi zice că vrea să se mărite cu mine. Îţi vine să crezi una ca asta? A zis că vrea să vină în State cu mine. Să ştii că pe moment chiar m-am gîndit serios. Nu te mint. Crezi c-aş găsi o fată ca asta în State? Care să-mi gătească şi să facă şi curăţenie? Şi care arată trăsnet? Nici vorbă, amice! S-a zis cu vremurile alea. Acum americancele au grijă de ele. Toate s-au transformat de fapt în *bărbaţi*. Aşa că, da, m-am gîndit serios. Dar mă duc să mă piş într-o zi şi simt o usturime în puţă. Am crezut că mi-a dat ceva! Şi-atunci m-am întors la bar şi i-am făcut scandal. Pînă la urmă n-a fost nimic. Numai ceva spermicid sau ceva care mi-a intrat pe canal. M-am dus înapoi să-mi cer scuze, dar Meha n-a vrut să stea de vorbă cu mine. Avea pe altcineva lîngă ea. Un olandez gras.
Mitchell îi înapoie fotografia.
— Ce zici? întrebă Mike. Nu-i drăguţă?
— Probabil că-i mai bine că nu te-ai însurat cu ea.
— Ştiu. Sînt un tîmpit. Dar îţi spun, era atîta de *sexy*… Incredibil. *Iisuse!*
Dădu din cap şi puse fotografia înapoi în portmoneu.
Cum sîmbăta n-avea unde să meargă, Mitchell mai întîrzie la micul dejun încă o jumătate de oră. După ce chelnerii terminară să servească şi-i luară farfuria, se duse în mica bibliotecă de la etajul întîi şi se uită la rafturile cu cărţi religioase şi de meditaţie spirituală. Acolo mai era doar Rüdiger. Stătea pe jos, cu picioarele încrucişate şi desculţ, ca întotdeauna. Avea un cap mare, ochi cenuşii, îndepărtaţi, maxilarul inferior puţin ieşit în

afară, şi era îmbrăcat în haine pe care şi le făcea singur – pantaloni maro strîmţi, pînă la gambe, şi o tunică fără mîneci, de culoarea şofranului proaspăt măcinat. Hainele mulate, împreună cu silueta lui subţire şi picioarele goale, îi dădeau alura unui acrobat de circ. Rüdiger era o prezenţă imprevizibilă. Călătorea încontinuu de şaptesprezece ani, vizitînd, după propriile spuse, toate ţările din lume, cu excepţia Coreei de Nord şi a Yemenului de Sud. Venise la Calcutta *cu bicicleta*, parcurgînd cei două mii de kilometri de la Bombay pe o bicicletă italiană cu zece viteze şi dormind sub cerul liber, pe marginea drumului. De îndată ce a ajuns în oraş, a vîndut bicicleta şi a trăit următoarele trei luni din banii luaţi pe ea.

În acest moment stătea nemişcat şi citea. Nu-şi ridică privirea cînd intră Mitchell.

Mitchell luă de pe raft *Dumnezeu care există* de Francis Schaeffer. Însă înainte să apuce s-o răsfoiască, Rüdiger deschise pe neaşteptate discuţia.

— Şi eu m-am tuns, zise el.

Îşi trecu mîna peste creştetul ţepos.

— Aveam nişte cîrlionţi tare frumoşi. Dar trufia era tare *grea*.

— Nu cred că în cazul meu a fost vorba de trufie, zise Mitchell.

— Atunci ce-a fost?

— Un soi de proces de curăţire.

— Dar e acelaşi lucru! Ştiu eu ce fel de persoană eşti, spuse Rüdiger, examinîndu-l pe Mitchell îndeaproape şi dînd din cap. Crezi că nu eşti trufaş. Poate că nu te interesează atît de mult propriul trup. Dar probabil că eşti mai vanitos în privinţa *inteligenţei* tale. Sau a *bunătăţii* tale. Aşa că e posibil ca în cazul tău tunsul părului să fi făcut trufia şi mai grea!

— E posibil, spuse Mitchell, aşteptînd continuarea.

Dar Rüdiger schimbă rapid subiectul.

— Citesc o carte fantastică, zise el. Am început-o ieri şi îmi spun în fiecare minut: „Uau!“

— Ce?

Rüdiger ridică o carte verde şi ponosită.

— *Răspunsurile lui Iisus pentru Iov*. În Vechiul Testament Iov îi pune întruna întrebări lui Dumnezeu. „De ce mă faci să am parte de astfel de lucruri groaznice? Eu îţi sînt slujitor credincios.“ Tot întreabă şi întreabă. Dar îi răspunde Dumnezeu? Nu. Dumnezeu nu zice nimic. Însă cu *Iisus* e altă poveste. Tipul care a scris cartea asta are o teorie, cum că Noul Testament este un răspuns direct la *Cartea lui Iov*. Face o analiză textuală, rînd cu rînd, şi vreau să-ţi spun că e foarte *meticuloasă*. Vin aici, la

bibliotecă, şi găsesc cartea asta – şi e mirobolantă, cum ziceţi voi, americanii.

— Nu zicem „mirobolant“, spuse Mitchell.

Rüdiger înălţă sceptic din sprîncene.

— Cînd am fost eu în America, lumea zicea întruna „mirobolant“.

— Cînd a fost asta, în 1940?

— În 1973! protestă Rüdiger. În Benton Harbor, Michigan. Am lucrat trei luni pentru un tipograf de artă. Lloyd G. Holloway. Lloyd G. Holloway şi soţia lui, Kitty Holloway. Copii: Buddy, Julie şi Karen Holloway. Aveam ideea asta: să mă fac meşter tipograf. Şi Lloyd G. Holloway, la care eram ucenic, zicea întotdeauna „mirobolant“.

— Bine, consimţi Mitchell. Poate în Benton Harbor. Şi eu sînt din Michigan.

— Te rog! zise dispreţuitor Rüdiger. Hai să nu încercăm să ne cunoaştem prin autobiografie.

Şi, după ce zise asta, se întoarse la cartea lui.

După ce citi zece pagini din *Dumnezeu care există* (Francis Schaeffer avea o fundaţie în Elveţia, unde Mitchell auzise că poţi sta pe gratis), puse cartea înapoi pe raft şi ieşi din bibliotecă. Îşi petrecu restul zilei plimbîndu-se prin oraş. În mod ciudat, în mintea lui Mitchell temerea că nu se ridica la înălţimea aşteptărilor la Kalighat coexista cu o intensificare a trăirilor cu adevărat religioase. În mare parte din timpul petrecut în Calcutta, Mitchell era cuprins de o linişte extatică, asemănătoare cu o febră uşoară. Meditaţia îi era mai profundă. Uneori avea senzaţia că plonjează, ca şi cînd s-ar fi mişcat cu mare viteză. Uita minute întregi cine este. Pe străzi încerca – şi deseori reuşea – să dispară în sine însuşi pentru a deveni, în chip paradoxal, şi mai prezent.

Nu exista nici o modalitate adecvată de a descrie toate astea. Nici măcar Thomas Merton nu reuşise să spună decît că „M-am obişnuit să mă plimb încoace şi încolo pe sub copaci sau de-a lungul zidului cimitirului, în prezenţa lui Dumnezeu“. Mitchell ştia acum ce voise să spună Merton – sau cel puţin aşa credea. În timp ce admira priveliştile minunate, terenurile prăfuite de polo pe iarbă, vacile sfinte cu coarnele lor vopsite, Mitchell se obişnuise să se plimbe prin Calcutta în prezenţa lui Dumnezeu. Mai mult, i se părea că nu trebuia să fie ceva foarte dificil. Era un lucru pe care orice copil ştia cum să-l facă, cum să păstreze o legătură directă şi deplină cu lumea. Era o abilitate pe care o pierdeai cumva cînd creşteai şi trebuia s-o înveţi din nou.

Există oraşe care au căzut în ruină şi există oraşe clădite pe ruine, dar există şi oraşe în care ruinele şi creşterea coexistă. Calcutta era un astfel de oraş. Mitchell se plimba pe Chowringhee Road, se uita la clădiri, repetîndu-şi o expresie pe care o reţinuse de la Gaddis, „acumularea timpului în ziduri“, şi se gîndea cum englezii lăsaseră în urmă o birocraţie pe care indienii nu făcuseră altceva decît s-o dezvolte şi mai mult, încorporînd în structurile financiare şi guvernamentale mulţimea de ierarhii a panteonului hindus şi straturile suprapuse ale sistemului de caste, astfel încît a încasa un cec de călătorie era ca şi cum ai fi trecut prin faţa unui şir de semizei: înainte să-ţi poţi încasa banii de la casierie, o persoană îţi verifica paşaportul, alta îţi ştampila cecul, alta făcea o copie a tranzacţiei, iar a patra îţi scria suma. Totul era autentificat, verificat, înregistrat scrupulos şi apoi dat pentru totdeauna uitării. Calcutta era o cochilie, cochilia imperiului, iar dinăuntrul acestei cochilii se revărsau în afară nouă milioane de indieni. Dedesubtul suprafeţei coloniale a oraşului se găsea India cea adevărată, străvechea ţară a războinicilor *rajput*, a nababilor şi mogulilor, şi această ţară ieşea şi ea de prin alei şi grădini, iar uneori, mai ales seara, cînd vînzătorii de la magazinele de muzică umpleau străzile cu sunetul instrumentelor lor, aveai senzaţia că britanicii nu trecuseră niciodată pe-acolo.

Existau cimitire pline de morţi britanici, păduri de obeliscuri erodate, în care Mitchell abia dacă mai putea descifra cîteva cuvinte. *Lt. James Barton, soţ al... 1857-18-... Rosalind Blake, soţia col. Michael Peters. Adormită întru Domnul, 1887*. Plante agăţătoare tropicale invadaseră cimitirul, iar lîngă mausoleele de familie creşteau palmieri. Bucăţi de coajă de cocos erau aruncate pe pietriş. *Rebecca Winthrop, în vîrstă de opt luni. Mary Holmes. Decedată în travaliu.* Statuile erau victoriene şi extravagante. Mormintele erau vegheate de îngeri cu feţele măcinate de vreme. Temple apolinice cu coloane căzute şi frontoane strîmbe adăposteau rămăşiţele pămînteşti ale funcţionarilor Companiei Indiilor Orientale. *De malarie. De tifos*. Un paznic veni să vadă ce face Mitchell. Nu exista loc în Calcutta în care să fii singur. Pînă şi un cimitir părăsit îşi avea propriul custode. *Adormit întru Domnul. Adormit întru. Adormit*.

Duminică o porni pe străzi şi mai devreme şi rămase în exterior aproape toată ziua, revenind la pensiune la ora ceaiului de după-amiază. Pe terasă, lîngă o plantă în ghiveci, scoase din rucsac o aerogramă albastră nouă şi începu să scrie o scrisoare acasă. Parţial din cauză că folosea aerogramele ca pe nişte extensii ale jurnalului său, scriind astfel mai mult pentru sine

decît pentru familia lui, şi parţial sub influenţa jurnalelor de la mănăstirea Ghetsimani ale lui Merton, scrisorile lui Mitchell din India erau nişte documente de o ciudăţenie profundă. Mitchell scria tot felul de lucruri ca să vadă dacă sînt adevărate. Odată ce le scria, uita de ele. Le ducea la poştă şi le trimitea, fără să se mai gîndească la efectul pe care îl vor avea asupra nedumeriţilor săi părinţi din Detroit. Pe cea de acum o începu cu o descriere amănunţită a bărbatului cu infecţia stafilococică şi a felului cum aceasta îi mînca obrazul. Apoi Mitchell continuă cu o povestioară despre un lepros pe care îl văzuse cerşind pe stradă cu o zi în urmă. De-aici Mitchell se lansă într-o discuţie despre concepţiile pe care le avea lumea despre leproşi, explicînd că boala nu era de fapt chiar „atît de contagioasă“. După aceea scrise grăbit o ilustrată pentru Larry, în Atena, dîndu-şi adresa de la Armata Salvării. Scoase scrisoarea lui Madeleine din rucsac, se gîndi ce să-i răspundă, apoi o puse înapoi.

Chiar cînd termină, Rüdiger apăru şi el pe terasă. Se aşeză şi comandă un ceai.

După ce-i sosi ceainicul, întrebă:

— Spune-mi ceva. De ce ai venit în India?

— Am vrut să merg într-un loc diferit de America, răspunse Mitchell. Şi am vrut să lucrez ca voluntar pentru Maica Tereza.

— Deci ai venit ca să faci fapte bune.

— Cel puţin să încerc.

— E interesantă treaba asta cu faptele bune. Sînt neamţ, aşa că ştiu totul despre Martin Luther. Problema e că, oricît de buni încercăm să fim, nu putem fi suficient de buni. Aşa că Luther zice că trebuie să te justifici prin credinţă. Dar ştii ce: citeşte-l pe Nietzsche dacă vrei să afli mai multe despre asta. După părerea lui Nietzsche, Martin Luther n-a făcut altceva decît să uşureze lucrurile pentru toată lumea. Oameni buni, nu vă îngrijoraţi dacă nu puteţi face lucruri bune. E de-ajuns să credeţi. Aveţi credinţă. Credinţa vă va mîntui! Nu-i aşa? Poate că da, poate că nu. Nietzsche n-a fost împotriva creştinismului, aşa cum crede lumea. Nietzsche a susţinut însă că n-a existat decît un singur creştin şi acela a fost Hristos. După el s-a terminat cu asta.

Se ambalase, ajungînd într-o stare de reverie. Se uita la tavan şi zîmbea, cu faţa luminată.

— Ce bine ar fi să poţi fi un asemenea creştin! Primul creştin. Înainte ca totul să fie kaput.

— Asta-ţi doreşti să fii?

— Eu nu sînt decît un călător. Călătoresc, am tot ce-mi trebuie la mine şi n-am probleme. Nu-mi caut de lucru decît dacă am nevoie. N-am nevastă. N-am copii.

— N-ai pantofi, sublinie Mitchell.

— Am avut pantofi. Dar mi-am dat seama că mi-e mai bine fără. Mă duc peste tot desculţ. Şi la New York.

— Ai mers desculţ la New York?

— E minunat să umbli desculţ în New York! E ca şi cum te-ai plimba pe un mormînt imens.

A doua zi a fost luni. Cum voise să expedieze mai întîi scrisoarea, Mitchell ajunse mai tîrziu la Kalighat. Un voluntar pe care nu-l mai văzuse niciodată scosese deja căruciorul cu medicamente. Doctoriţa irlandeză se întorsese la Dublin şi în locul ei venise un medic nou, care nu vorbea decît italiana.

Rămas fără activitatea lui obişnuită de dimineaţă, Mitchell îşi petrecu următoarea oră umblînd de colo colo prin salon, ca să vadă ce putea face. Într-un pat din rîndul de sus se găsea un băiat de vreo opt sau nouă ani ce ţinea în mîini o jucărie cu un drac în cutie. Mitchell nu mai văzuse pînă atunci copii la Kalighat şi se duse să stea cu el. Băiatul, care era ras în cap şi avea cearcăne negre sub ochi, îi întinse jucăria. Mitchell văzu imediat că e stricată. Capacul nu se închidea, ca să ţină figurina înăuntru. Mitchell îl ţinu apăsat cu un deget şi îi făcu semn băiatului să învîrtă manivela, dînd drumul capacului la momentul potrivit şi lăsînd astfel arcul să împingă figurina afară. Băiatului îi plăcu la nebunie. Îl puse pe Mitchell să repete jocul la nesfîrşit.

Era deja trecut de ora zece. Prea devreme pentru prînz. Prea devreme ca să plece. Majoritatea celorlalţi voluntari îmbăiau pacienţii, strîngeau cearşafurile murdare de pe paturi sau ştergeau muşamalele care protejau saltelele – cu alte cuvinte, făceau treaba murdară, rău mirositoare, pe care ar fi trebuit s-o facă şi Mitchell. Preţ de o clipă se hotărî să înceapă chiar atunci, *chiar în acel moment*. Dar apoi îl văzu pe apicultor venind înspre el cu braţele pline de lenjerie de pat murdară şi, dintr-un reflex involuntar, ieşi prin arcada din spate şi urcă treptele pînă pe acoperiş.

Îşi spuse că nu mergea pe acoperiş decît pentru un minut sau două, ca să scape de mirosul de dezinfectant din salon. Astăzi se întorsese cu un scop anume, care era tocmai acela de a-şi depăşi acea repulsie, dar mai întîi avea nevoie de un pic de aer.

Pe acoperiş două voluntare întindeau rufele ude la uscat. Una dintre ele, care, după cum vorbea, părea să fie americancă, zicea:

— I-am spus Maicii că mă gîndesc să-mi iau o vacanţă. Poate o să mă duc în Thailanda şi-o să zac pe-o plajă o săptămînă sau două. Sînt aici de aproape şase luni.

— Şi ce ţi-a zis?

— A zis că singurul lucru important în viaţă e munca de caritate.

— De-aia e o sfîntă, spuse cealaltă femeie.

— Nu pot să devin sfîntă şi să mă duc şi la plajă? replică americanca şi izbucniră amîndouă în rîs.

În timp ce ele vorbeau, Mitchell se duse la celălalt capăt al acoperişului. Uitîndu-se peste balustradă, îşi dădu seama cu uimire că privea în curtea interioară a templului lui Kali de alături. Pe un altar de piatră erau aliniate frumos şase capete de capră tăiate de curînd, cu gîturile miţoase încă strălucind roşiatic de la sîngele proaspăt. Mitchell încerca din răsputeri să fie ecumenic, dar ecumenismul îi dispărea cînd venea vorba de animale sacrificate. Se mai holbă puţin la capetele caprelor şi apoi, hotărîndu-se brusc, coborî iar scările şi-l găsi pe apicultor.

— M-am întors, zise el.

— Excelent, îi spuse apicultorul. Taman la ţanc. Am nevoie de-o mînă de ajutor.

Îl duse pe Mitchell la un pat din mijlocul încăperii. Acolo se găsea un bărbat care arăta extrem de emaciat chiar şi printre ceilalţi bătrîni de la Kalighat. Era înfăşurat în cearşaf şi părea la fel de antic şi de cafeniu ca o mumie egipteană – asemănare pe care obrajii scofîlciţi şi nasul coroiat şi îngust o scoteau şi mai mult în evidenţă. Însă spre deosebire de o mumie, bărbatul avea ochii larg deschişi. Erau albaştri şi îngroziţi şi păreau să fixeze ceva ce numai el vedea. Tremurul neîncetat al mădularelor accentua expresia de teroare extremă de pe chipul bătrînului.

— Acest domn are nevoie de-o baie, zise apicultorul cu vocea lui adîncă. Targa a luat-o altcineva, aşa că va trebui să-l cărăm pe braţe.

Nu era foarte clar cum vor reuşi s-o facă. Mitchell se duse la piciorul patului şi aşteptă, în timp ce apicultorul dădu la o parte cearşaful bătrînului. Astfel dezvelit, bărbatul părea şi mai scheletic. Apicultorul îl apucă de subsuori, Mitchell de glezne şi în acest mod nu tocmai delicat îl duseră de la saltea pînă pe intervalul dintre paturi.

Şi-au dat seama repede că ar fi trebuit să aştepte targa. Bătrînul era mai greu decît îşi imaginaseră şi era şi înţepenit. Atîrna între ei ca un cadavru de

animal. Încercară să fie cît se poate de atenţi, dar odată ce o porniră pe interval, nu mai aveau cum să-l pună jos. Soluţia cea mai bună părea să fie să-l ducă la baie cît se putea de repede şi, din pricina grabei, începură să-l manevreze pe bătrîn mai degrabă ca pe un obiect decît ca pe o fiinţă umană. Faptul că nu părea conştient de ce i se întîmplă nu făcea decît să încurajeze această atitudine. Îl loviră de două ori de paturi – şi chiar destul de tare. Mitchell schimbă mîinile, încercînd să-i apuce altfel gleznele, şi aproape că-l scăpă, iar apoi trecură împleticindu-se prin salonul femeilor pînă la baia din spate.

Baia, o încăpere de piatră galbenă, avînd la un capăt o lespede pe care îl aşezară pe bătrîn, era străbătută de o lumină ceţoasă, ce se strecura printr-o singură fereastră cu zăbrele de piatră, decupată în zid. Din pereţi ieşeau robinete de alamă, iar în mijlocul podelei era plasată o gaură de scurgere mare, ca de abator.

Nici Mitchell şi nici apicultorul nu pomeniră nimic despre felul îngrozitor în care îl transportaseră pe bătrîn. Acesta era acum întins pe spate, mădularele îi tremurau încă violent şi ochii îi erau larg deschişi, ca şi cînd ar fi urmărit o oroare fără sfîrşit. Îi scoaseră încet peste cap cămaşa de spital. Dedesubt, vintrele bătrînului erau învelite într-un bandaj plin de puroi.

Lui Mitchell nu-i mai era teamă. Era gata să facă orice era necesar. Asta era. Pentru asta venise.

Apicultorul tăie leucoplastul cu nişte foarfece cu vîrfuri rotunjite. Cîrpa pătată de puroi se desfăcu în două, dezvăluind motivul durerilor bărbatului.

O tumoare de mărimea unui grepfrut îi invadase scrotul. Din cauza mărimii excrescenţei, iniţial era greu să-ţi dai seama că e o tumoare. Arăta mai degrabă ca un balon roz. Era atît de mare, încît pielea scrotului, în mod normal zbîrcită, se întinsese la maximum, ca pielea pe o tobă. În vîrful umflăturii, aducînd cu gîtul legat al unui balon, atîrna într-o parte penisul stafidit al bărbatului.

Cînd bandajul căzu, bătrînul încercă să se acopere cu mîini tremurătoare. A fost primul semn că ştia că sînt şi ei acolo.

Apicultorul dădu drumul la robinet şi verifică temperatura apei. Umplu o găleată. Ridicînd-o, începu să toarne apa încet, solemn, peste bătrîn.

— Acesta e trupul lui Hristos, spuse apicultorul.

Umplu încă o găleată şi repetă procesul, intonînd:

— Acesta e trupul lui Hristos… Acesta e trupul lui Hristos… Acesta e trupul lui Hristos…

Mitchell umplu şi el o găleată şi începu s-o toarne peste bătrîn. Se întrebă dacă apa în cădere nu agrava durerea bărbatului. N-avea cum să-şi dea seama.

Îl săpuniră cu mîinile goale pe bătrîn cu săpun antiseptic. Îi spălară tălpile, picioarele, spatele, pieptul, braţele şi gîtul. Mitchell nu crezu nici o secundă că trupul canceros de pe lespede era trupul lui Hristos. Îl îmbăie pe bărbat cît putu de blînd, frecîndu-l în jurul părţii de jos a tumorii, care era de un roşu veninos şi sîngera. Se străduia să-l facă pe bătrîn să se simtă mai puţin jenat, să-l convingă în aceste ultime zile pe care le mai avea de trăit că nu era singur – sau nu în totalitate – şi că aceste două figuri ciudate care-l îmbăiau, chiar dacă stîngaci şi fără prea mare pricepere, încercau totuşi să facă tot ce le stătea în putinţă.

După ce l-au clătit şi l-au şters, apicultorul i-a pus un pansament nou. L-au îmbrăcat în haine de pat curate şi l-au dus înapoi în salonul bărbaţilor. Cînd l-au pus iar în pat, bătrînul privea în continuare fix, cutremurîndu-se de durere, ca şi cînd ei nici n-ar fi fost acolo.

— OK, mulţumesc mult, zise apicultorul. Auzi, duci, te rog, prosoapele astea la spălătorie?

Mitchell luă prosoapele, doar vag îngrijorat de ce o fi fost pe ele. În ansamblu, se simţea mîndru de ceea ce tocmai făcuse. Cînd se aplecă peste coşul de rufe murdare, crucea de la gît i se bălăngăni, suspendată în aer, aruncînd o umbră pe perete.

Tocmai se întorcea să vadă ce mai face băiatul, cînd îl zări pe agronom. Bărbatul mărunţel şi tensionat stătea pe jumătate ridicat în pat, iar pielea îi părea şi mai gălbejită decît în vinerea dinainte, căci galbenul se strecurase chiar şi în albul ochilor, care acum erau de un portocaliu deranjant.

— Bună, zise Mitchell.

Agronomul se uită sever la el, dar nu zise nimic.

Cum nu avea nici un fel de veşti bune legate de perspectiva dializei, Mitchell se aşeză pe pat şi, fără să i-o ceară cineva, începu să maseze spinarea agronomului. Îi frecă umerii, gîtul şi capul. După cincisprezece minute, cînd termină, Mitchell întrebă:

— Pot să te mai ajut cu ceva?

Agronomul păru că se gîndeşte.

— Vreau să mă cac, zise el.

Mitchell rămase surprins. Dar pînă să apuce să facă sau să spună ceva, în faţa lor apăru un tînăr indian zîmbitor. Era bărbierul. Le arătă cana de bărbierit, pămătuful şi un brici drept.

— Vremea să radem! anunţă el pe un ton vesel.

Şi, fără alte preparative, începu să întindă spuma pe obrajii agronomului.

Acesta n-avea putere să i se opună.

— Trebuie să mă cac, spuse el din nou, pe un ton ceva mai apăsat.

— Radem, radem, repetă bărbierul, folosind singurul cuvînt englezesc pe care-l cunoştea.

Mitchell nu ştia unde sînt ploştile. Îi era teamă de ce se va întîmpla dacă nu găseşte una repede şi îi era teamă şi de ce se va întîmpla dacă o găseşte. Se întoarse, uitîndu-se după cineva care să-l ajute.

Ceilalţi voluntari erau ocupaţi. Nu se vedea nici o călugăriţă prin apropiere.

Pînă se întoarse din nou, agronomul îl uitase cu totul. Ambii obraji îi erau acum acoperiţi cu spumă. Închise ochii şi făcu o grimasă în timp ce zise disperat, furios şi uşurat:

— Mă cac!

Bărbierul, neînţelegînd nimic, începu să-l bărbierească.

Şi Mitchell începu atunci să se mişte. Ştiind deja că avea să regrete acest moment mult timp de-atunci înainte, poate chiar pentru tot restul vieţii, dar cu toate acestea incapabil să se opună impulsului care îi străbătea toţi nervii, se îndreptă spre ieşirea căminului, trecu pe lîngă Matei 25.40 şi urcă treptele spre lumea luminoasă şi păcătoasă de deasupra.

Strada era înţesată de pelerini. Din interiorul templului, acolo unde se sacrificau în continuare capre, auzi cum se izbesc talgere. Zăngănitul urcă în crescendo, apoi se stinse. Mitchell se îndreptă spre staţia de autobuz, mergînd în sensul opus fluxului de pietoni. Se uită în spate, să vadă dacă nu e urmărit, dacă nu venea cumva apicultorul după el, ca să-l ducă înapoi. Dar nu-l văzuse nimeni plecînd.

Autobuzul jegos care sosi era şi mai aglomerat ca de obicei. Mitchell se văzu nevoit să se cocoaţe pe bara de protecţie din spate, împreună cu un grup de tineri, unde stătu agăţat ca de-un fir de aţă. Peste cîteva minute, cînd autobuzul se opri în trafic, urcă pe suportul de bagaje. Pasagerii de-acolo, tineri şi ei, îi zîmbiră, amuzaţi să vadă un străin călătorind pe acoperiş. În timp ce autobuzul se deplasa huruind spre cartierul central, Mitchell se uita la oraşul care trecea pe lîngă ei. La colţurile străzilor cerşeau grupuri de ştrengari. Cîini vagabonzi cu boturi urîte scormoneau prin gunoi sau dormeau pe-o parte în soarele amiezii. În cartierele mărginaşe, vitrinele magazinelor şi locuinţele erau modeste, dar pe măsură

ce se apropiară de centrul oraşului, blocurile deveniră mai somptuoase. Tencuiala de pe faţade se cojea, iar grilajele de fier de la balcoane erau rupte sau lipseau cu totul. Mitchell era destul de sus ca să vadă în camerele de zi. Cîteva aveau draperii de catifea şi mobilă de lemn bogat sculptat. Dar majoritatea erau goale, neavînd decît un preş pe jos, pe care stătea toată familia şi lua prînzul.

Coborî lîngă biroul Căilor Ferate Indiene. În interiorul prost luminat, dominat de un portret în alb-negru al lui Gandhi, Mitchell se puse la coadă, ca să-şi cumpere bilet. Coada se mişca încet, dîndu-i suficient timp să se uite la panoul cu plecări şi să se hotărască încotro s-o ia. În sud, spre Madras? În sus, către dealurile din Darjeeling? De ce n-ar merge atunci pînă la capăt, pînă în Nepal?

Bărbatul din spatele lui îi spunea soţiei sale:

— După cum ţi-am explicat deja, dacă luăm autobuzul, trebuie să facem trei ocoluri. E mult mai bine cu trenul.

Exista un tren care pleca spre Benares în seara aceea, la 8.24, din gara Howrah. Ajungea în oraşul sfînt de pe Gange a doua zi la prînz. Un bilet la o cuşetă de clasa a doua avea să-l coste pe Mitchell în jur de opt dolari.

După viteza cu care ieşi din agenţia căilor ferate şi îşi cumpără provizii pentru călătorie, ai fi zis că era un fugar care încearcă să scape. Cumpără apă îmbuteliată, mandarine, o tabletă de ciocolată, un pachet de biscuiţi şi o bucată de brînză ciudat de sfărîmicioasă. Încă nu mîncase de prînz, aşa că se opri la un restaurant şi luă o farfurie de curry de legume cu *paratha*[8]. După aceea reuşi să găsească un număr din *Herald Tribune* şi intră să-l citească într-o cafenea. Cum avea încă destul timp, făcu o plimbare de adio prin cartier, aşezîndu-se lîngă o grădină de un verde deschis, al cărei iaz reflecta norii ce-i treceau pe deasupra capului. Era trecut de ora patru cînd se întoarse în cele din urmă la pensiune.

Împachetatul dură un minut şi jumătate. Îşi aruncă în raniţă tricoul şi pantalonii scurţi de rezervă, împreună cu trusa de toaletă, Noul Testament de buzunar şi jurnalul. În timp ce făcea toate astea, în căbănuţă intră Rüdiger cu un sul sub braţ.

— Astăzi am găsit ghetoul pielarilor, anunţă el satisfăcut. În oraşul ăsta există cîte un ghetou pentru *toate*. Mă plimbam aşa şi am găsit ghetoul şi atunci mi-a venit ideea să-mi fac o borsetă de piele super, în care să-mi ţin paşaportul.

— O borsetă pentru paşaport, zise Mitchell.

— Da, ai nevoie de paşaport ca să-i dovedeşti lumii că exişti. Poliţaii de la graniţă nu sînt în stare să se uite pur şi simplu la tine şi să *vadă* că eşti o persoană. Nu! Trebuie să se uite la o fotografie mică de-a ta. Abia *după* aceea cred că exişti.

Îi arătă lui Mitchell sulul de piele tăbăcită.

— Poate-ţi fac şi ţie una.

— Prea tîrziu. Plec, spuse Mitchell.

— Aşa deci, ai chef de joacă? Unde te duci?

— La Benares.

— Să stai la Cabana Yoghinilor de-acolo. E cel mai bun loc.

— Bine, aşa am să fac.

Rüdiger îi întinse mîna într-un mod oarecum formal.

— Cînd te-am văzut prima dată, spuse el, mi-am zis: „Nu ştiu ce-i cu ăsta. Dar e deschis".

Se uită în ochii lui Mitchell ca şi cînd l-ar fi validat şi i-ar fi dorit numai bine. Mitchell se întoarse şi plecă.

Tocmai traversa curtea, cînd dădu peste Mike.

— Pleci? întrebă Mike, observîndu-i raniţa.

— M-am hotărît să mai călătoresc un pic, spuse Mitchell. Dar, uite, înainte să plec, mai ştii localul ăla de care mi-ai spus? Unde au *bhang lassi*? Poţi să-mi arăţi unde e?

Mike se conformă bucuros. Ieşiră pe poarta din faţă şi traversară strada Sudder pe lîngă taraba de vizavi, unde se vindea ceai, intrînd în labirintul de străduţe de dincolo de ea. Cum mergeau aşa, apăru un cerşetor care întinse mîna şi strigă:

— *Baksheesh! Baksheesh!*

Mike merse mai departe, dar Mitchell se opri. Scotocindu-se în buzunar, scoase o monedă de douăzeci de *paisa* şi o puse în mîna murdară a cerşetorului.

Mike zise:

— La început şi eu aveam obiceiul să dau bani cerşetorilor. Dar apoi mi-am dat seama că n-are rost. Chestia asta nu se termină niciodată.

— Iisus spune să dai oricui îţi cere, zise Mitchell.

— Mda, mă rog, comentă Mike. E clar că Iisus n-a fost niciodată la Calcutta.

Localul cu *lassi* se dovedi a fi doar o căruţă trasă lîngă un zid cu găuri. În vîrful lui stăteau trei urcioare cu prosoape la gură, ca să le apere de muşte.

Vînzătorul le explică ce era în fiecare, arătînd cu degetul:
— *Lassi* sărat. *Lassi* dulce. *Bhang lassi*.
— Noi am venit pentru *bhang lassi*, spuse Mike.
Asta îi amuză pe cei doi bărbaţi care pierdeau vremea lîngă zid – probabil prietenii vînzătorului.
— *Bhang lassi!* strigară ei. *Bhang!*
Vînzătorul umplu două pahare înalte. *Bhang lassi* avea o culoare verde-maronie. Avea nişte bucăţi întregi în el.
— Chestia asta o să te înnebunească de cap, zise Mike, ridicînd paharul la gură.
Mitchell sorbi o gură. Avea gust de mătasea-broaştei.
— Că tot veni vorba de înnebunit de cap, începu el, pot să văd poza aia cu tipa pe care-ai cunoscut-o în Thailanda?
Mike rînji libidinos şi o scoase din portmoneu. I-o întinse lui Mitchell. Fără să se uite la ea, Mitchell o rupse imediat în două şi o aruncă pe jos.
— Hei!
— Gata, spuse Mitchell.
— Mi-ai rupt fotografia! De ce-ai făcut una ca asta?
— Vreau să te ajut. E penibil.
— Dracu' să te ia! zise Mike, dezvelindu-şi dinţii ca un şobolan. Ţicnit obsedat de Iisus ce eşti!
— Hai să vedem, ce-i mai rău? Să fii obsedat de Iisus sau să plăteşti curve minore?
— Oooo, uite-un cerşetor! zise batjocoritor Mike. Cred c-o să-i dau nişte bani. Vai, ce sfînt sînt! Am să salvez lumea!
— Oooo, uite-o thailandeză la bar! Cred că mă place! O să mă-nsor cu ea! O s-o iau acasă, ca să-mi gătească şi să-mi facă curat. Nu-mi pot găsi nici o femeie la mine-n ţară, fiindcă sînt un cretin obez şi şomer. Aşa c-o să-mi iau o thailandeză.
— Ştii ceva? Să vă fut, pe tine *şi* pe Maica Tereza! Adio, scîrnăvie ce eşti! Să te distrezi cu călugăriţele alea ale tale! Sper să-ţi facă laba, fiindcă ai nevoie.
Acest mic schimb de idei cu Mike îl binedispuse teribil pe Mitchell. După ce termină *lassi*-ul, se întoarse din nou la Armata Salvării. Terasa era închisă, dar biblioteca era încă deschisă. Se duse în colţul din spate, se aşeză pe podea şi, folosind cartea lui Francis Schaeffer pe post de măsuţă, începu să scrie o nouă aerogramă.
Dragă Madeleine,

Ca să-l citez pe Dustin Hoffman, dă-mi voie s-o spun tare şi răspicat:

Nu te mărita cu individul ăla!!! Nu-i de tine.

Îţi mulţumesc pentru scrisoarea lungă şi drăguţă pe care mi-ai trimis-o. Am primit-o în Atena acum vreo lună. Îmi cer scuze că nu ţi-am răspuns mai repede. Am încercat din răsputeri să nu mă gîndesc la tine.

Tocmai am băut un bhang lassi. *În caz că n-ai băut niciodată aşa ceva, un* lassi *e o băutură indiană rece şi răcoritoare făcută din iaurt.* Bhang *înseamnă canabis. Am comandat-o acum cinci minute de la un vînzător ambulant, ceea ce e doar una din multele minuni ale subcontinentului.*

Uite o chestie. Cînd mai vorbeam noi despre căsătorie (la modul abstract), tu aveai o teorie cum că lumea se căsătoreşte într-unul din trei stadii posibile. Stadiul întîi e reprezentat de persoanele mai tradiţionaliste, care se căsătoresc cu iubiţii din facultate, de obicei în vara de după absolvire. Cei din stadiul al doilea se căsătoresc în jurul vîrstei de 28 de ani. Şi mai sînt persoanele din stadiul al treilea, care se căsătoresc într-un ultim val, cu o anumită disperare, pe la 36, 37 sau chiar 39 de ani.

Tu ziceai că nu te vei mărita niciodată imediat după facultate. Îţi planificai să aştepţi pînă îţi conturai o „carieră" şi să te măriţi după treizeci de ani. În sinea mea, eu am crezut întotdeauna că aparţii stadiului al doilea, dar cînd te-am văzut în ziua ceremoniei de absolvire, mi-am dat seama că aparţii în mod categoric şi incorigibil stadiului întîi. Apoi a venit scrisoarea ta. Cu cît am citit-o mai des, cu atît mai conştient am devenit de ceea ce nu spuneai. Dedesubtul scrisului tău mărunt se găseşte o dorinţă reprimată. Poate că asta a făcut întotdeauna scrisul tău mărunt: a încercat să nu-ţi lase dorinţele demente să-ţi arunce în aer viaţa.

Cum de ştiu toate astea? Să spunem doar că, în timpul călătoriei mele, am ajuns să trăiesc stări interioare care anihilează distanţa dintre oameni. Uneori, în ciuda distanţei fizice enorme dintre noi, m-am apropiat mult de tine, am ajuns pînă în încăperea ta cea mai intimă. Pot să simt ce simţi tu. De ***aici****.*

Trebuie să mă grăbesc. Trebuie să prind un tren de noapte şi tocmai am observat că vederea începe să-mi scînteieze pe la coada ochilor.

N-ar fi corect din partea mea să-ţi spun toate astea fără să-ţi dau şi altceva ca temă de gîndire. I-am putea spune o ofertă. Această ofertă însă nu e de genul celor pe care un tînăr domn (chiar şi unul ca mine, care a renunţat să mai poarte chiloţi) le poate încredinţa unei scrisori. E ceva ce va trebui să-ţi spun personal.

Cînd se va întîmpla asta, nu ştiu. Sînt în India de trei săptămîni şi n-am văzut decît Calcutta. Vreau să văd Gangele şi într-acolo mă îndrept acum. Vreau să vizitez New Delhi şi Goa (unde cadavrul inalterabil al sfîntului Francisc Xavier e expus într-o catedrală). Aş vrea să ajung în Rajasthan şi Caşmir. Cu Larry urmează să mă întîlnesc în martie (stai să vezi cînd o să-ţi povestesc despre Larry!), ca să ne facem practica cu profesorul Hughes. Pe scurt, îţi scriu această scrisoare pentru că, dacă eşti într-adevăr de stadiul întîi, s-ar putea să nu mai am suficient timp să întrerup personal procesul. Sînt prea departe ca să mă pot repezi peste Bay Bridge în maşina mea sport şi să dau buzna la ceremonie (iar eu n-aş bloca niciodată uşa cu un crucifix).

Nu ştiu dacă scrisoarea asta va ajunge la tine. Cu alte cuvinte, va trebui să am credinţă – încă un lucru pe care l-am tot încercat în ultimul timp, cu succes limitat.

Acest bhang lassi *e de fapt destul de puternic. Am tot căutat realitatea ultimă, dar pe moment m-aş mulţumi cu cîteva realităţi lumeşti. Nu vreau să sugerez nimic, dar la Princeton există o şcoală postuniversitară de literatură engleză, iar Yale şi Harvard au institute teologice. În New Jersey şi New Haven există apartamente de doi bani, unde doi oameni studioşi ar putea învăţa împreună.*

Dar să nu vorbesc despre aşa ceva. Nu încă. Nu acum. Te rog să pui toate obrăzniciile pe care le-am scris aici pe seama tăriei piureului bengalez. De fapt, nu voiam să-ţi scriu decît un mesaj scurt. Putea fi şi o ilustrată. N-am decît un singur lucru de spus.

Nu te mărita cu individul ăla.

N-o face, Mad. N-o face.

Pînă cînd ieşi iar, se lăsase seara. Mulţimi de oameni mergeau pe mijlocul străzii, iar deasupra capetelor le atîrnau becuri galbene ca nişte lumini de carnaval. Vînzătorii de instrumente muzicale suflau în flautele de lemn şi tromboanele de plastic, încercînd să atragă clienţi, iar restaurantele erau deschise.

Mitchell mergea pe sub copacii uriaşi, iar mintea îi zumzăia. Simţea aerul catifelat pe faţă. Într-un fel, *bangh*-ul era inutil. Multitudinea de

senzaţii care-l bombardară cînd ajunse la colţ – claxonatul continuu al taxiurilor, pufăitul motoarelor de camion, strigătele oamenilor ca nişte furnici, care împingeau căruţe stivuite cu napi sau fier vechi – l-ar fi ameţit oricum pe Mitchell şi dacă ar fi fost complet limpede la cap şi în mijlocul zilei. Acum era ca şi cînd ar fi inhalat pasiv de la alţii, pe lîngă ce consumase el. Mitchell era atît de prins, încît uită unde mergea. Ar fi putut sta la colţul străzii toată noaptea, privind cum traficul mai avansează un metru. Dar dintr-odată, plonjînd dinspre cîmpul lui vizual periferic, alături de el se opri o ricşă. Şoferul, un brunet sfrijit cu un prosop verde înfăşurat în jurul capului, îi făcu semn, arătînd înspre scaunul gol. Mitchell se uită în urmă, la zidul impenetrabil din trafic. Se uită la scaun. Şi, pînă să-şi dea seama ce face, se urcă în el.

Şoferul se aplecă şi apucă mînerele lungi de lemn ale ricşei. Se repezi în trafic la fel de rapid ca un alergător la auzul pistolului de start.

Mult timp se deplasară lateral prin ambuteiaj. Şoferul se strecura printre vehicule. De cîte ori găsea cîte un culoar pe lîngă un autobuz sau un camion, se repezea înainte pînă ce era nevoit s-o taie din nou în sensul opus direcţiei de circulaţie. Ricşa se oprea şi pornea, vira, accelera şi se oprea iar brusc, ca o maşinuţă din parcul de distracţii.

Scaunul din ricşă era ca un tron tapiţat cu vinilin roşu şi decorat cu o imagine a zeului elefant Ganesh. Umbrarul era lăsat, aşa că Mitchell putea vedea roţile mari de lemn de pe ambele părţi. Din cînd în cînd ajungeau din urmă o altă ricşă şi Mitchell se uita la ceilalţi exploatatori. O brahmină, al cărei sari îi dezvăluia stratul de grăsime de pe burtă. Trei şcolăriţe ce-şi făceau temele.

Claxonatul şi strigătele păreau că se petrec în mintea lui Mitchell. Îşi încleştă mîna pe raniţă şi se bază pe şoferul ricşei să-l ducă unde trebuie. Spinarea întunecată a bărbatului lucea de transpiraţie, iar muşchii şi tendoanele i se mişcau pe sub piele, întinse ca nişte coarde de pian. După cincisprezece minute de zigzaguri, ieşiră de pe artera principală şi accelerară, trecînd printr-un cartier în mare parte întunecat.

Scaunul de vinilin roşu scîrţîia ca un separeu la restaurant. Ganesh cel cu cap de elefant avea genele negre ca o vedetă de la Bollywood. Dintr-odată cerul se lumină şi, cînd ridică privirea, Mitchell văzu pilonii de oţel ai unui pod. Se înălţa în văzduh ca o roată Ferris, decorat cu becuri colorate. Dedesubt rîul Hooghly, negru ca smoala, reflecta firma luminoasă şi roşie a gării de pe malul celălalt. Mitchell se aplecă în afară, ca să se uite la apă.

Dacă ar cădea acum din ricşă, s-ar prăbuşi cîteva sute de metri. N-ar afla nimeni niciodată.

Dar nu căzu. Rămase drept în ricşă, transportat ca un *sahib*. Se gîndi să-i lase conductorului un bacşiş enorm cînd ajungeau la gară. Cel puţin salariul pe o săptămînă. Între timp se bucura de călătorie. Era în extaz. Era purtat pe drum, ca un vas într-un vas. Înţelegea acum Rugăciunea lui Iisus. Înţelegea *mila*. Înţelegea în mod cert *păcătosul*. Cînd trecură peste pod, buzele lui Mitchell nu se mişcară. Nu se gîndea la nimic. A fost ca şi cînd, aşa cum promisese Franny, rugăciunea preluase controlul şi se spunea singură în inima lui.

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.
Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine, păcătosul.

1. Băutură de iaurt ce conţine un derivat lichid al canabisului.

2. Specialitate australiană constînd dintr-o pastă din extract de drojdie de bere şi condimente.
3. Termen vulgar din engleză pentru vagin sau pentru o partidă de sex.
4. *Cajanus cajan*, numită şi mazăre de Angola, o legumă comestibilă din Asia.
5. Frunze de betel.
6. Ritual hindus în care se oferă ofrande divinităţii.
7. William James, *op. cit.*, p. 59.
8. Lipie indiană.

Iar uneori se întristau

La mijlocul anilor şaizeci, cînd Alton Hanna devenise rector la Baxter College, lăsînd în urmă funcţia de decan la Connecticut College ca să se mute în New Jersey, fiicele sale nu îl urmaseră de bunăvoie. În prima lor călătorie către Statul Grădină, fetele începuseră să se ţină de nas şi să ţipe de îndată ce văzură pancarta cu „Bine aţi venit în New Jersey!“, cu mult înainte ca maşina să treacă pe lîngă vreo rafinărie de petrol. Odată instalate în Prettybrook, dorul de casă le crescu şi mai tare. Alwyn se plîngea că-i lipsesc foştii colegi de şcoală. Lui Madeleine casa i se părea înfricoşătoare şi friguroasă. Îi era teamă să doarmă în camera ei spaţioasă. Alton îşi mutase fetele la Prettybrook gîndindu-se că se vor bucura de casa mare şi de curtea înverzită din spatele ei. Vestea că preferau casa înghesuită din New London, o locuinţă care se reducea practic la scări, nu fusese exact ceea ce voia el s-audă.

Dar prea puţine fuseseră veştile bune în deceniul acela agitat. Alton venise la Baxter într-o perioadă în care resursele financiare ale şcolii erau în scădere, iar studenţii în plină revoltă. În primul său an de slujbă studenţii ocupaseră clădirea administraţiei. Înarmaţi cu o listă detaliată de revendicări – eliminarea cerinţelor academice, formarea unui departament de studii afro-americane, interzicerea accesului în campus a agenţilor de recrutare pentru armată şi reducerea fondurilor primite de la corporaţiile cu interese în industria petrolului sau cea militară –, ei se instalară pe preşurile orientale din faţa anticamerei lui Alton. Cînd Alton se întîlni cu liderul lor, Ira Carmichael, un student în mod clar sclipitor, îmbrăcat într-o salopetă de armată şi cu fermoarul lăsat ostentativ deschis, cincizeci de studenţi lăţoşi scandară lozinci în faţa uşii. Parţial din cauză că voia să demonstreze că sub conducerea lui astfel de manifestări nu vor fi tolerate şi parţial din cauză că era republican şi susţinea războiul din Vietnam, Alton aduse în cele din urmă poliţia locală, ca să-i alunge pe studenţi cu forţa din clădire. Gestul

avu previzibilul efect de a încinge şi mai mult spiritele. În curînd, pe gazonul universităţii ardea o efigie a lui „Hanna Hiroshima“, cu capul chel amplificat hidos într-o ciupercă atomică. În fiecare zi sub geamul biroului lui Alton se aduna un grup de protestatari, care îi cereau capul. La ora şase, cînd studenţii se împrăştiau (nu erau chiar într-atît de dedicaţi cauzei încît să sară peste cină), Alton îşi făcea evadarea de fiecare seară. Traversa gazonul, unde rămăşiţele carbonizate ale efigiei încă atîrnau de creanga unui ulm, se grăbea spre maşina din parcarea administraţiei şi se întorcea la Prettybrook, unde îl aşteptau fetele, care protestau în continuare cu tărie împotriva mutării în New Jersey.

Cu Alwyn şi Madeleine Alton era dispus să negocieze. Pe Alwyn o mitui cu lecţii de călărie la Clubul Prettybrook. În scurt timp fata se îmbrăcă în pantaloni şi vestă de călărie, se ataşă aproape erotic de o iapă maronie pe nume Riviera Red şi nu mai pomeni niciodată de New London. Madeleine a fost cucerită printr-un aranjament interior. Într-un weekend Phyllida o duse pe Madeleine la New York. Duminică seara, cînd se întoarseră acasă, îi spuse lui Madeleine că o aşteaptă o surpriză în cameră. Madeleine fugi sus pe scări şi-şi găsi pereţii camerei acoperiţi cu reproduceri din cartea ei preferată de la vremea aceea, *Madeline* de Ludwig Bemelmans. Cît fusese în Manhattan, un specialist în tapete dăduse jos modelul vechi şi-l înlocuise cu tapetul cel nou, pe care Phyllida îl comandase special la un producător din Trenton. Cînd pătrunse în cameră, se simţi ca şi cînd ar fi intrat chiar în paginile cărţii. Pe unul din pereţi se vedea sala de mese austeră de la mănăstirea unde mergea Madeline la şcoală, iar pe altul, dormitorul cu ecou al fetelor. De jur împrejurul camerei, numeroase Madeline făceau lucruri curajoase: una se strîmba („şi leului de la Zoo Madeleine îi spuse doar «Pfu-pfu»“), alta făcea o cutezătoare echilibristică într-un picior pe unul din podurile de peste Sena, alta îşi ridicase cămaşa de noapte, ca să-şi arate cicatricea de la operaţia de apendicită. Verdele crud şi unduitor al parcurilor pariziene, motivul repetat cu domnişoara Clavel „ce se grăbea din ce în ce mai tare“ şi îşi ţinea boneta cu mîna, ca să nu i-o ia vîntul, în timp ce umbra i se lungea, odată cu presimţirea că „aici ceva nu-i în regulă“, soldatul şchiop, în cîrje, de lîngă priza lămpii, sub textul care spunea „Iar uneori se întristau“, felul în care ilustraţiile redau Parisul, un oraş la fel de ordonat ca şi cele „două rînduri drepte“ ale fetiţelor, colorat precum paleta pastelată a lui Bemelmans, o lume cu instituţii civice, statui de eroi militari şi cunoştinţe cosmopolite, cum era fiul ambasadorului Spaniei (o figură cuceritoare pentru Maddy cea de şase ani), Parisul de carte de poveşti, din

care nu lipseau aluziile la greşelile sau nenorocirile adulţilor, care nu îndulcea realitatea, ci se confrunta cu ea în chip nobil, izbînda deosebită reprezentată pentru umanitate de un oraş mare, care, deşi imens, nu o speria pe Madeleine cea atît de mică – toate acestea Madeleine le înţelesese cumva de cînd era copilă. Şi mai era şi numele ei, atît de asemănător cu al eroinei, şi semnele clare de distincţie socială, precum şi sentimentul – perceput şi atunci, ca şi acum – că, dacă ar fi într-un grup de fete, despre ea un autor ar putea scrie o carte într-o zi.

Nimeni n-avea un tapet ca al ei. Din acest motiv, cît a crescut pe Wilson Lane, Madeleine nu-l dăduse niciodată jos.

De-acum era decolorat de la soare şi se cojea pe la margini. O fîşie cu un cîine ciobănesc de Flandra în grădinile Luxembourg avea pete galbene, de la o ploaie care se scursese printr-o crăpătură din acoperiş. Dacă faptul că se mutase înapoi acasă nu era suficient de regresiv, atunci trezirea în camera ei, înconjurată de tapetul din poveste, completa procesul. Ca urmare, pe moment Madeleine făcu cel mai matur lucru cu putinţă, avînd în vedere circumstanţele: îşi întinse mîna stîngă – cea pe care avea verigheta de aur – şi pipăi în pat, ca să vadă dacă soţul ei era lîngă ea.

În ultimul timp Leonard se culcase mereu pe la unu sau două noaptea. Însă îi era greu să adoarmă în patul dublu – trecea iar printr-o perioadă de insomnie – şi se muta deseori într-una din camerele de oaspeţi, unde probabil că era şi acum. Locul de lîngă ea era gol.

Madeleine şi Leonard stăteau cu părinţii lui Madeleine fiindcă nu aveau unde să se ducă. Bursa lui Leonard la Pilgrim Lake se terminase în aprilie, cu o săptămînă înainte de nuntă. Aranjaseră să subînchirieze peste vară un apartament în Provincetown, dar după spitalizarea lui Leonard în Monte Carlo, la începutul lunii mai, fuseseră nevoiţi să renunţe la el. La întoarcerea în America, două săptămîni mai tîrziu, Madeleine şi Leonard se mutaseră la Prettybrook, care, pe lîngă faptul că era un loc liniştit, unde Leonard se putea recupera, mai avea şi avantajul că se afla relativ aproape de unităţi psihiatrice de vîrf din Philadelphia şi New York. Era, de asemenea, un loc potrivit ca să înceapă să vîneze un apartament în Manhattan. La mijlocul lui aprilie, în timp ce Madeleine era în Europa, în luna de miere, la adresa de pe Wilson Lane ajunseră, prin grija oficiului poştal de la Pilgrim Lake, scrisorile de la şcolile postuniversitare la care îşi trimisese dosarul Madeleine. Harvard şi Chicago o respinseseră, dar Columbia şi Yale îi trimiseseră scrisori de acceptare. Cum Yale o respinsese cu un an în urmă, pe Madeleine o satisfăcu faptul că putea să le răspundă cu

aceeaşi monedă. Nu voia să trăiască în New Haven; voia să trăiască în New York. Cu cît Leonard şi Madeleine îşi găseau mai repede un apartament acolo, cu atît mai curînd puteau începe să-şi pună viaţa – şi căsnicia de opt săptămîni – în ordine.

Avînd acest scop în minte, Madeleine se ridică din pat ca s-o sune pe Kelly Traub. Folosi telefonul din biroul de la etaj al lui Alton, o încăpere mică şi bej, care era în acelaşi timp înghesuită şi extrem de ordonată şi care dădea spre grădina din spate. Camera avea mirosul tatălui ei, miros accentuat de umiditatea de iunie, şi lui Madeleine nu-i plăcea să stea prea mult acolo. Era aproape ca şi cînd şi-ar fi înfundat nasul în capoatele vechi ale lui Alton. În timp ce forma numărul lui Kelly de la birou, se uită jos, la grădinarul care stropea un tufiş cu o sticlă în care se găsea un lichid de culoarea ceaiului cu gheaţă.

Secretara de la biroul lui Kelly îi spuse că „domnişoara Traub“ era pe cealaltă linie şi o întrebă dacă voia să rămînă pe fir. Madeleine spuse că va aştepta.

În anul care trecuse de la absolvire, în timp ce Madeleine fusese în Cape Cod, Kelly încercase – fără prea mult succes – să-şi clădească o carieră de actriţă. Avusese un rolişor într-o piesă originală într-un act, care se jucase un singur weekend la subsolul unei biserici din Hell’s Kitchen, şi apăruse într-o reprezentaţie în aer liber a unui artist norvegian, care implicase seminuditate şi pentru care nu primise nici un ban. Ca să se întreţină, Kelly începuse să lucreze la firma de imobiliare a tatălui ei din Upper West Side. Era un serviciu flexibil, care-i aducea un venit decent şi-i lăsa suficient timp ca să meargă la selecţii de actori. De asemenea, ea era şi persoana perfectă de contact dacă aveai nevoie de un apartament lîngă Columbia.

După un minut pe fir se auzi vocea lui Kelly.

— Eu sînt, zise Madeleine.

— Maddy, salut! Ce mă bucur c-ai sunat!

— Sun în fiecare zi.

— Da, dar azi am un apartament perfect pentru tine. Mă asculţi? „Riverside Drive. Apartament cu două camere, clădire antebelică. Vedere la Hudson. Biroul poate fi transformat în dormitor. Disponibil de la 1 august.“ Trebuie să vii să-l vezi azi sau va dispărea.

— Azi? zise nesigură Madeleine.

— Nu e anunţul meu. L-am rugat pe agentul care-l are să-mi promită că nu-l arată nimănui pînă mîine.

Madeleine nu era sigură că putea merge azi. În ultima săptămînă fusese deja de trei ori în oraş, la vînătoare de apartamente. Cum nu era o idee bună să-l lase pe Leonard singur, o rugase de fiecare dată pe Phyllida să stea cu el. Phyllida susţinea că n-o deranjează, dar Madeleine ştia că lucrul ăsta o cam speria.

Pe de altă parte, apartamentul părea ideal.

— Cu ce stradă se intersectează? întrebă ea.

— Cu Seventy-second, spuse Kelly. Eşti la cinci străzi de Central Park. Cinci staţii pînă la Columbia. Şi ajungi uşor la gara Penn, aşa cum ai zis că vrei.

— E perfect.

— În plus, dacă vii azi, te duc la un chef.

— Un chef? zise Madeleine. Parcă mai ţin minte ce-i aia.

— E la Dan Schneider. Chiar lîngă biroul meu. Vor fi o grămadă de oameni de la Brown, aşa că vei putea să iei din nou legătura cu ei.

— Mai întîi stai să vedem dacă pot veni.

Potenţialul obstacol nu era un mister pentru nici una din ele. După o clipă Kelly întrebă mai încet:

— Cum se mai simte Leonard?

Era o întrebare la care era foarte greu să răspunzi. Madeleine stătea pe scaunul de la biroul lui Alton şi se uita la pinii albi de la celălalt capăt al grădinii. Conform celui mai recent medic al lui Leonard – nu psihiatrul francez, dr. Lamartine, care avusese grijă de el în Monaco, ci noul specialist de la Penn, dr. Wilkins –, Leonard nu prezenta un „risc pronunţat de sinucidere". Ceea ce nu însemna că nu era suicidal, ci doar că riscul era relativ redus. Suficient de redus ca să nu fie nevoie să fie ţinut în spital (deşi asta se putea schimba). Săptămîna trecută, într-o după-amiază ploioasă de miercuri, Alton şi Madeleine se duseseră cu maşina la Philadelphia ca să se întîlnească separat cu Wilkins în cabinetul acestuia de la Centrul Medical Penn. Madeleine plecase de acolo cu senzaţia că Wilkins era la fel ca orice alt specialist avizat şi bine intenţionat – de exemplu, ca un economist –, care făcea previziuni pornind de la datele disponibile, dar ale cărui concluzii nu erau în nici un caz definitive. Pusese toate întrebările care-i trecuseră prin minte legate de posibile semnale de alarmă şi măsuri preventive. Ascultase răspunsurile chibzuite, dar nesatisfăcătoare, ale lui Wilkins. Apoi se întoarse la Prettybrook, ca să trăiască şi să se culce în continuare cu noul ei soţ, întrebîndu-se de fiecare dată cînd ieşea din cameră dacă avea să-şi facă rău singur în vreun fel.

— Leonard e tot aşa, zise ea în cele din urmă.

— Ei bine, ar trebui să vii să vezi apartamentul, spuse Kelly. Vino la şase şi putem merge dup-aia şi la chef. Vino măcar pentru o oră. O să-ţi facă bine.

— Să văd. Te sun eu mai tîrziu.

În baie un miros de iarbă proaspăt cosită intră prin sitele de la geam în timp ce ea se spăla pe dinţi. Se cercetă în oglindă. Pielea îi era uscată şi puţin vineţie sub ochi. Nu văzu nici o degradare fizică semnificativă – în fond, n-avea decît douăzeci şi trei de ani –, dar era totuşi schimbată chiar şi comparativ cu un an în urmă. Pe chip i se vedeau umbre din care Madeleine putea ghici cum va arăta la bătrîneţe.

La parter o găsi pe Phyllida aranjînd flori la chiuveta din spălătorie. Uşile glisante dinspre terasa din spate erau deschise, iar deasupra tufişurilor fîlfîia un fluture galben.

— Bună dimineaţa, zise Phyllida. Cum ai dormit?

— Prost.

— Ai chifle lîngă prăjitorul de pîine.

Madeleine lipăi adormită prin bucătărie. Luă o chiflă din pungă şi încercă s-o rupă cu mîna.

— Ia o furculiţă, draga mea, spuse Phyllida.

Dar era prea tîrziu: partea de sus se rupse neuniform. Madeleine puse jumătăţile inegale în prăjitorul de pîine şi apăsă butonul.

În timp ce chiflele se prăjeau, îşi turnă o ceaşcă de cafea şi se aşeză la masa din bucătărie. De-acum dezmeticită binişor, spuse:

— Mami, în seara asta trebuie să mă duc în oraş ca să văd un apartament.

— În seara asta?

Madeleine dădu din cap.

— Tata şi cu mine mergem în seara asta la un cocteil.

Phyllida voia să spună că nu va putea sta cu Leonard.

Chifla sări din prăjitor.

— Dar, mami, insistă Madeleine, apartamentul ăsta pare perfect! E pe Riverside Drive. Cu vedere spre rîu.

— Îmi pare rău, draga mea, dar am planificat petrecerea asta de trei luni.

— Kelly zice că nu va fi disponibil mult timp. Trebuie să mă duc azi.

Se simţea prost că insistă. Phyllida şi Alton fuseseră foarte înţelegători în toate privinţele şi îl ajutaseră pe Leonard teribil de mult în perioada

dificilă prin care trecea, iar Madeleine nu voia să-i împovăreze şi mai mult. Pe de altă parte, dacă nu găsea un apartament, ea şi Leonard nu se puteau muta.

— Poate că Leonard o să meargă cu tine, sugeră Phyllida.

Madeleine scoase jumătatea mai mare a chiflei din prăjitor fără să zică nimic. Îl dusese pe Leonard cu ea în oraş chiar săptămîna trecută şi nu mersese foarte bine. În mulţimea de la gara Penn începuse să aibă un atac de panică şi se văzuseră nevoiţi să ia imediat trenul înapoi, spre Prettybrook.

— Poate că nu mă duc nici eu, zise ea în cele din urmă.

— Poţi măcar să-l întrebi pe Leonard dacă nu vrea să meargă, insistă Phyllida.

— Îl întreb cînd se trezeşte.

— Dar s-a trezit. E treaz de ceva vreme. E pe terasă.

Pe Madeleine o surprinse să audă una ca asta. Leonard dormea dimineaţa pînă tîrziu. Se ridică, îşi luă cafeaua şi chifla şi ieşi pe terasa însorită.

Leonard era pe treapta de jos, la umbră, şi stătea pe scaunul de grădină Adirondack, unde-şi făcea mai nou veacul. Arăta mare şi păros, ca una din creaturile lui Sendak[1]. Era îmbrăcat într-un tricou negru şi pantaloni scurţi negri şi largi. Îşi sprijinise picioarele încălţate în bascheţi de balustrada terasei. Din dreptul feţei i se înălţau nori de fum.

— Salut, zise Madeleine, venind lîngă scaun.

Leonard croncăni un salut şi continuă să fumeze.

— Cum te simţi? întrebă ea.

— Sînt epuizat. N-am putut dormi, aşa că pe la două am luat un somnifer. Apoi m-am trezit pe la cinci şi-am ieşit aici.

— Ai mîncat ceva?

Leonard ridică pachetul de ţigări.

Într-o grădină alăturată se porni o maşină de tuns iarba. Madeleine se aşeză pe braţul lat al scaunului.

— M-a sunat Kelly, spuse ea. Ce-ai zice să vii cu mine în oraş în seara asta? Pe la patru jumate?

— Nu-i o idee bună, răspunse iar Leonard cu vocea aceea croncănitoare.

— Este un apartament cu două camere pe Riverside Drive.

— Du-te tu.

— Vreau să vii cu mine.

— Nu-i o idee bună, repetă el.

Zgomotul maşinii de tuns iarba se apropia. Ajunse chiar pînă lîngă gard, după care se îndepărtă din nou.

— Mami se duce la un cocteil, spuse Madeleine.

— Poţi să mă laşi şi singur, Madeleine.

— Ştiu.

— Dacă aş vrea să mă omor, aş putea s-o fac noaptea, cînd dormi. M-aş putea îneca în piscină. Aş fi putut s-o fac azi-dimineaţă.

— Asta nu mă încurajează să mă duc în oraş, zise Madeleine.

— Uite ce-i, Mad. Nu mă simt prea bine. Sînt epuizat şi cu nervii la pămînt. Nu cred că pot face faţă încă unui drum la New York. Dar mă simt OK aici, pe terasă. Poţi să mă laşi liniştită.

Madeleine închise ochii, strîngînd nervos pleoapele.

— Cum o să locuim noi în New York dacă tu nici măcar nu vrei să te duci să vezi un apartament?

— E un paradox, spuse Leonard.

Îşi stinse ţigara, azvîrli mucul în tufişuri şi-şi aprinse alta.

— Mă ţin sub observaţie, Madeleine. Mai mult de-atît nu pot face. În ultimul timp am făcut progrese la capitolul ăsta. Şi nu sînt pregătit să mă înghesui într-un metrou, cu o grămadă de newyorkezi înfierbîntaţi şi transpiraţi…

— Putem lua un taxi.

— …sau să mă plimb într-un taxi înăbuşitor pe zăpuşeală. Ce *pot* face însă este să-mi port perfect de grijă aici. N-am nevoie de dădacă. Îţi tot repet asta. Doctorul îţi tot repetă asta.

Ea îl aşteptă să termine înainte de a aduce iar conversaţia la subiectul principal.

— Chestia-i că dacă-i un loc bun, va trebui să ne hotărîm imediat. Te-aş putea suna de la un telefon public după ce-l văd.

— Poţi hotărî şi fără mine. E apartamentul *tău*.

— E al nostru, al amîndurora.

— Tu eşti cea care plăteşte chiria, zise Leonard. Tu eşti cea care are nevoie de-o locuinţă în New York.

— Şi tu vrei o locuinţă în New York.

— Nu mai vreau.

— Dar *ai zis* că vrei.

Leonard se întoarse şi se uită pentru prima dată la ea. Oricît de ciudat ar fi părut, de momentele astea îi era groază lui Madeleine: cînd Leonard se

uita la ea. Ochii lui erau goi. Era ca şi cînd te-ai fi uitat într-o fîntînă adîncă şi secată.

— De ce nu divorţezi pur şi simplu de mine?

— Încetează!

— Nu ţi-aş lua-o în nume de rău. Aş înţelege perfect.

Expresia de pe chip i se îmblînzi şi căzu pe gînduri.

— Ştii ce fac musulmanii cînd vor să divorţeze? Soţul repetă de trei ori „Divorţez de tine, divorţez de tine, divorţez de tine". Şi asta-i tot. Bărbaţii se însoară cu curve şi divorţează imediat de ele. Ca să nu comită adulter.

— Vrei să mă amărăşti? spuse Madeleine.

— Îmi pare rău, răspunse Leonard.

Se întinse şi-i prinse mîna.

— Îmi pare rău, îmi pare rău…

Era aproape unsprezece cînd Madeleine intră înapoi în casă. Îi spuse Phyllidei că se hotărîse să nu meargă în oraş. O sună pe Kelly din biroul lui Alton, gîndindu-se că ar putea să vadă ea apartamentul şi să i-l descrie la telefon, urmînd ca Madeleine să ia o hotărîre bazîndu-se pe asta. Kelly ieşise însă cu un alt client, aşa că Madeleine lăsă un mesaj. În timp ce aştepta telefonul lui Kelly, Leonard urcă pe scările din spate şi o strigă. Ea ieşi şi-l găsi în hol, ţinîndu-se de balustradă cu ambele mîini.

— M-am răzgîndit, zise el. Vin cu tine.

Madeleine se măritase cu Leonard cuprinsă de o frenezie nu foarte diferită de manie. Din ziua în care Leonard a început să facă experimente cu dozele de litiu, pînă în momentul din decembrie în care a intrat valvîrtej în casă cu cererea aceea extravagantă în căsătorie, Madeleine a fost purtată de un val de emoţii asemănător. Şi ea fusese incredibil de fericită. Şi ea fusese hiperactivă sexual. Se simţise măreaţă, invincibilă şi gata să rişte. Din pricina muzicii frumoase pe care o auzea în minte, nu ascultase nimic din ce-i spunea restul lumii.

De fapt, comparaţia mergea şi mai departe, căci, înainte de faza maniacală, Madeleine fusese aproape la fel de deprimată ca şi Leonard. Lucrurile care-i plăcuseră la Pilgrim Lake cînd se mutaseră acolo – peisajul, atmosfera exclusivistă – nu compensau faptul că mediul social nu era deloc plăcut. Nu reuşi să-şi facă prieteni odată cu trecerea lunilor. Puţinele cercetătoare care lucrau la laborator fie erau mult mai în vîrstă decît Madeleine, fie o tratau cu aceeaşi condescendenţă ca şi bărbaţii. Singura asistentă de pat cu care se înţelegea era Alicia, prietena lui Vikram Jaitly, dar ea nu venea decît o dată sau de două ori pe lună, în weekenduri. Şi,

oricum, obsesia lui Leonard că trebuia să-şi ascundă boala nu încuraja o viaţă socială foarte dinamică. Nu-i plăcea să stea printre oameni. Îşi termina cina cît putea de repede şi nu voia niciodată să mai stea la bar după aceea. Uneori insista să mănînce macaroane acasă, deşi laboratorul avea un bucătar profesionist. Ori de cîte ori se ducea la bar fără Leonard sau juca tenis cu Greta Malkiel, Madeleine nu se putea relaxa. Dădea în paranoie cînd cineva întreba de Leonard, mai ales dacă întreba „cum se mai simte". Nu putea fi ea însăşi şi pleca întotdeauna repede. Se întorcea acasă, încuia uşa şi trăgea jaluzelele. Se dovedi că şi Madeleine avea o nebună în pod: era prietenul ei înalt de un metru nouăzeci.

Iar apoi, în octombrie, Alwyn găsise litiul lui Leonard şi lucrurile se complicaseră şi mai mult. După ce Phyllida zbură înapoi la Boston, iar de la Boston înapoi în New Jersey, Madeleine aşteptă inevitabilul telefon. Acesta veni după încă o săptămînă, la începutul lui noiembrie.

— Mă bucur atît de mult că am avut ocazia să vizitez faimosul laborator de la Pilgrim Lake! A fost foarte impresionant.

Veselia excesivă din vocea Phyllidei era de fapt elementul îngrijorător. Madeleine se pregăti pentru tot ce era mai rău.

— Şi a fost foarte drăguţ din partea lui Leonard să-şi facă timp să ne arate laboratorul. Le-am ţinut tuturor prietenilor mei de-aici o mică prelegere. Am intitulat-o: „Tot ce-aţi vrut întotdeauna să aflaţi despre drojdie, dar n-aţi avut curajul să întrebaţi".

Phyllida chicoti încîntată. Apoi, dregîndu-şi glasul, schimbă subiectul:

— M-am gîndit că poate vrei să fii ţinută la curent cu ce se mai întîmplă *chez* Higgins.

— Nu vreau.

— Mă bucur să-ţi spun că lucrurile stau mult mai bine. Ally s-a mutat *de la* Ritz înapoi acasă, cu Blake. Datorită noii bone – pe care o plătim tatăl tău şi cu mine –, s-a ajuns la o încetare a ostilităţilor.

— Ţi-am spus că nu mă interesează, zise Madeleine.

— Of, Maddy! o certă blînd Phyllida.

— Păi, chiar nu-mi pasă. Din partea mea, Ally n-are decît să divorţeze.

— Ştiu că eşti furioasă pe sora ta. Şi ai tot dreptul să fii.

— Ally şi Blake nici măcar nu se plac.

— Nu cred că-i adevărat, spuse Phyllida. Îşi au diferenţele lor, ca orice cuplu căsătorit. Dar, în esenţă, vin din acelaşi mediu şi se înţeleg. Ally are noroc cu Blake. E o persoană cu un caracter foarte stabil.

— Ce vrei să spui?

— Atît şi nimic mai mult.
— Foarte interesant mod de a-ţi alege cuvintele!
Phyllida oftă la telefon.
— Trebuie să avem şi această discuţie, dar nu ştiu dacă e momentul potrivit.
— De ce nu?
— Păi, e o discuţie serioasă.
— Toate astea se întîmplă numai din cauză că Ally îşi bagă nasul peste tot. Altfel n-ai şti nimic.
— E adevărat. Dar acum *ştiu*.
— Nu ţi-a plăcut Leonard? N-a fost drăguţ?
— A fost foarte drăguţ.
— Ţi s-a părut c-ar fi ceva în neregulă cu el?
— Nu, nu neapărat. Dar în ultima săptămînă am aflat multe despre tulburările maniaco-depresive. O ştii pe Lily, fata familiei Turner?
— Lily Turner e-o drogată.
— Păi, da, e clar că acum se droghează cu medicamente. Şi o va face toată viaţa.
— Adică?
— Adică tulburarea maniaco-depresivă e o boală *cronică*. Oamenii suferă de ea *toată viaţa*. Nu există leac. Bolnavii ajung frecvent la spital, au căderi psihice, nu pot să-şi păstreze o slujbă stabilă. Iar familiile lor sînt şi ele afectate. Draga mea…? Madeleine? Mai eşti la telefon?
— Da, spuse Madeleine.
— Ştiu că ştii toate astea. Dar vreau să te gîndeşti ce-ar însemna să te măriţi cu o persoană cu o… boală mentală. Ca să nu mai vorbim de crescutul copiilor.
— Cine zice c-o să mă mărit cu Leonard?
— Păi, nu ştiu. Dar zic şi eu, în caz că te gîndeşti s-o faci.
— Să presupunem că Leonard ar avea altă boală, mami. Să presupunem că ar avea diabet sau ceva de genul ăsta. Tot aşa ai reacţiona?
— Diabetul e o boală groaznică! exclamă Phyllida.
— Dar nu ţi-ar *păsa* dacă prietenul meu ar avea nevoie de insulină ca să fie sănătos. Aşa ceva ar fi acceptabil, nu? N-ar da impresia de *defect moral*.
— N-am zis nimic despre moralitate.
— Nici nu-i nevoie s-o faci!
— Ştiu că te gîndeşti că sînt nedreaptă. Dar nu încerc decît să te protejez. E foarte dificil să-ţi petreci viaţa cu cineva atît de instabil. Am citit

un articol scris de soţia unui maniaco-depresiv şi, efectiv, mi s-a făcut părul măciucă. Am să ţi-l trimit.

— Nu-i nevoie!

— Am să ţi-l trimit oricum!

— O să-l arunc la gunoi!

— Ceea ce, practic, echivalează cu băgatul capului în nisip.

— De-asta m-ai sunat? zise Madeleine. Ca să-mi ţii lecţii?

— Nu, spuse Phyllida. De fapt te-am sunat în legătură cu Ziua Recunoştinţei. Voiam să ştiu dacă ai vreun plan.

— Nu ştiu, spuse Madeleine, mută de furie.

— Ally şi Blake vin în vizită cu Richard Inimă de Leu. Ne-am bucura tare mult dacă aţi veni şi tu cu Leonard. Anul ăsta nu va fi mare lucru. Alice are weekendul liber, iar eu nu reuşesc să stăpînesc cuptorul la fel de bine ca ea. E deja cam prea vechi. Dar, bineînţeles, tatăl tău e convins că funcţionează perfect. El, care nici măcar o omletă nu face.

— Nici tu nu te omori cu gătitul.

— Măcar încerc. Sau o făceam, cînd eram mai tînără.

— N-ai gătit niciodată, zise Madeleine, încercînd să fie rea.

Phyllida ignoră provocarea.

— Cu un curcan cred că mă descurc eu, zise ea. Aşa că dacă tu şi Leonard vreţi să veniţi, ne-am bucura tare mult.

— Nu ştiu, spuse Madeleine.

— Nu fi supărată pe mine, Maddy!

— Nu sînt. Acum trebuie să-nchid. La revedere.

Nu-i telefonă mamei ei o săptămînă întreagă. Cînd suna telefonul la ore de-ale Phyllidei, nu răspundea. Lunea următoare însă găsi în cutia poştală un plic de la Phyllida. Înăuntru era un articol intitulat „Măritată cu un maniaco-depresiv“:

> *Pe soţul meu, Bill, l-am cunoscut la trei ani după ce am terminat facultatea în Ohio. Prima impresie pe care mi-a făcut-o a fost a unui bărbat înalt, chipeş şi puţin timid.*
>
> *Bill şi cu mine am împlinit douăzeci de ani de căsnicie. În acest timp Bill a fost internat la psihiatrie de trei ori. Nu pun la socoteală ocaziile mult mai numeroase cînd s-a internat din proprie iniţiativă.*
>
> *Cînd boala e sub control, Bill e acelaşi bărbat sigur pe sine şi afectuos de care m-am îndrăgostit şi cu care m-am măritat. E un dentist minunat, foarte iubit şi respectat de pacienţi. Evident, i-a fost greu să-şi menţină propriul cabinet şi chiar şi mai greu să se alăture unui cabinet*

împreună cu alţi colegi. Din acest motiv am fost nevoiţi să ne mutăm adesea în alte locuri, unde Bill simţea că există cerere de servicii stomatologice. Copiii noştri au mers la cinci şcoli diferite şi le-a fost greu.

Băieţilor noştri, Terry şi Mike, nu le-a fost uşor să crească cu un tată care într-o zi îi încurajează de pe margine la meciul de baseball, iar a doua zi vorbeşte prostii non-stop şi se comportă necuviincios faţă de străini sau se închide în dormitor şi refuză să iasă cu zilele.

Ştiu că rata divorţurilor la cei căsătoriţi cu maniaco-depresivi este foarte mare. De multe ori m-am gîndit că şi eu voi deveni un număr în plus în acele statistici. Dar familia şi credinţa în Dumnezeu mi-au dat putere să mai rezist o zi, iar apoi încă una. Trebuie să ţin minte tot timpul că Bill e bolnav şi că persoana care face aceste lucruri demente nu e el, ci boala care devine mai puternică decît el.

Bill nu mi-a spus despre boală înainte de-a ne căsători. Mai avusese relaţii care se destrămaseră cînd prietenele lui (şi, într-unul din cazuri, chiar logodnica) au aflat de ce suferă. Bill spune că n-a vrut să mă piardă în acelaşi fel. Nici din familia lui nu mi-a spus nimeni nimic, deşi m-am apropiat destul de mult de sora lui Bill. Dar toate astea se întîmplau în 1959, cînd subiectul bolilor mentale era practic tabu.

Sinceră să fiu, trebuie să spun că nu ştiu dacă ar fi contat. Cînd ne-am cunoscut, eram atît de tineri şi atît de îndrăgostiţi, încît cred că aş fi trecut cu vederea chiar dacă Bill mi-ar fi spus că e maniaco-depresiv la prima întîlnire (cînd ne-am dus la Tîrgul Statului Ohio, dacă chiar vreţi să ştiţi). Bineînţeles, atunci nu ştiam ce ştiu acum despre această boală groaznică sau despre efectul pe care-l are ea asupra copiilor şi familiilor. Dar şi dacă aş fi ştiut toate astea, tot cred că m-aş fi măritat cu Bill – pentru că el a fost „sortitul“ meu.

Dar, cum am glumit cu Bill la nuntă, „De-acum înainte ai face bine să nu mai ai secrete faţă de mine!“

Articolul continua, dar Madeleine nu citi mai departe. De fapt îl făcu ghemotoc şi, ca să se asigure că nu-l va găsi Leonard, vîrî paginile mototolite într-o cutie goală de lapte şi o îngropă la fundul recipientului de gunoi.

O parte din furia ei era îndreptată împotriva îngustimii de minte a Phyllidei. O altă parte ţinea de teama că, poate, Phyllida avea dreptate. O vară lungă şi fierbinte alături de Leonard în garsoniera lui fără aer condiţionat, urmată de două luni în apartamentul din Pilgrim Lake, îi

permiseră lui Madeleine să-şi facă o idee despre ce înseamnă să fii „măritată cu un maniaco-depresiv“. Iniţial drama reconcilierii pusese în umbră toate dificultăţile. Era mare lucru să aibă cineva nevoie de tine aşa cum avea Leonard nevoie de ea. Dar, pe măsură ce vara trecea şi starea lui Leonard nu se îmbunătăţea vizibil, ba chiar părea să se înrăutăţească, mai ales după mutarea la Cape Cod, Madeleine începu să se simtă sufocată. Era ca şi cînd Leonard şi-ar fi adus cu el garsoniera încinsă şi sufocantă, ca şi cînd acolo locuia el din punct de vedere afectiv, şi oricine voia să fie cu el trebuia să se înghesuie în acel spaţiu psihic înăbuşitor. Era ca şi cînd, ca să-l poată iubi pe deplin pe Leonard, Madeleine trebuia să-l urmeze în aceeaşi pădure întunecată pe unde rătăcea el.

Cînd te pierzi în pădure, vine un moment în care începi să te simţi în ea ca acasă. Cu cît Leonard se izola mai mult de ceilalţi, cu atît mai mult depindea de Madeleine, şi cu cît depindea mai mult de ea, cu atît mai dornică era ea să-l urmeze. Încetă să mai joace tenis cu Greta Malkiel. Nici măcar nu se mai prefăcea că iese la un pahar cu celelalte asistente de pat. Ca s-o pedepsească pe Phyllida, refuză invitaţia la Ziua Recunoştinţei. Ea şi Leonard sărbătoriră la Pilgrim Lake, mîncînd în sala de mese alături de puţinii oameni care nu plecaseră nicăieri. În restul mini-vacanţei Leonard refuză să iasă din casă. Madeleine sugeră să meargă la Boston, dar el nici nu se clinti.

Lunile lungi de iarnă se înălţau înaintea lui Madeleine ca dunele îngheţate de deasupra lacului. Zi după zi stătea pe scaunul de la birou, încercînd să lucreze. Mînca fursecuri sau chipsuri de porumb, sperînd că asta îi va da energie să scrie, dar mîncarea nesănătoasă o făcea letargică şi sfîrşea prin a moţăi. Apoi veniră zile în care simţea că nu mai suportă, cînd stătea în pat şi îşi zicea că nu e o persoană chiar atît de bună, că era prea egoistă ca să-şi dedice viaţa îngrijirii altcuiva. Îşi imagina cum se desparte de Leonard, se mută la New York şi-şi găseşte un prieten sportiv care e banal şi fericit.

În cele din urmă, cînd lucrurile se înrăutăţiră, Madeleine clacă şi îi povesti mamei sale despre problemele pe care le avea. Phyllida ascultă fără prea multe comentarii. Ştia că telefonul lui Madeleine indica o schimbare semnificativă de tactică, aşa că se mulţumi să mormăie la celălalt capăt al firului, bucuroasă de terenul cîştigat. Cînd Madeleine îi vorbea despre planurile ei de viitor, despre şcolile postuniversitare la care trimisese cereri, Phyllida discuta diversele ei opţiuni făcînd abstracţie de Leonard. Nu întreba ce-o să facă Leonard sau dacă i-ar plăcea să se mute la Chicago sau

New York. Pur şi simplu nu-l menţiona. Iar Madeleine începu să-l pomenească şi ea din ce în ce mai rar, încercînd să vadă cum ar fi dacă el n-ar mai exista în viaţa ei. Uneori i se părea o trădare, dar pînă în acel moment nu făcea altceva decît să vorbească.

Şi apoi, la începutul lui decembrie, cu un farmec care amintea de primele zile pe care le petrecuseră împreună, lucrurile începură să se schimbe. Primul semn că efectele secundare se diminuau a fost că lui Leonard nu-i mai tremurau mîinile. În timpul zilei nu mai fugea la baie din zece în zece minute şi nici nu mai bea întruna apă. Gleznele îi păreau mai puţin umflate şi respiraţia îi mirosea mai plăcut.

Următorul pas a fost acela că Leonard a început să facă sport. Se ducea la sală, ridica greutăţi şi mergea pe bicicleta medicinală. Dispoziţia i se lumină puţin. Începu să zîmbească şi să facă glume. Se mişca mai repede, ca şi cînd mădularele nu i-ar mai fi fost atît de îngreunate.

Experienţa urmării felului în care se îmbunătăţea starea lui Leonard era ca lectura unor cărţi dificile. Era ca atunci cînd avansai greoi prin textele mai tîrzii ale lui James sau prin paginile despre reforma agrară din *Anna Karenina*, pînă ce dădeai iar brusc de o parte bună, care devenea din ce în ce mai bună, şi te trezeai atît de captivat, încît aproape că erai *recunoscător* pentru partea plictisitoare de dinainte, fiindcă îţi mărise plăcerea de acum. Dintr-odată, Leonard redeveni cel dinainte: extrovertit, plin de energie, fermecător şi spontan. Într-o seară de vineri îi spuse lui Madeleine să se îmbrace în hainele cele mai ponosite pe care le are şi să-şi ia cizme de cauciuc. O duse pe plajă, luînd cu el o găleată şi două lopăţele de grădină. Marea era în reflux, iar fundul ei dezvelit lucea în bătaia lunii.

— Unde mă duci? întrebă ea.

— E ceva ca povestea lui Moise, spuse Leonard. Ca faza aia cu Marea Roşie.

Înaintară mult prin noroi, cu cizmele afundîndu-li-se adînc. Se simţea un miros puternic de peşte, lipicios şi pe jumătate putred: mirosul scursurii primordiale. Se aplecau, apropiindu-şi feţele de fundul mării, săpau şi alunecau. Cînd se uită în spate, înspre plajă, Madeleine se sperie să vadă cît de departe erau. În mai puţin de jumătate de oră îşi umpluseră găleata.

— De cînd te pricepi la culesul de stridii? întrebă Madeleine.

— Făceam asta în Oregon, spuse Leonard. E o zonă excelentă pentru stridii.

— Şi eu, care credeam că n-ai făcut altceva cît ai fost mic decît să stai în camera ta şi să fumezi iarbă.

— Am mai ieşit şi în natură o dată sau de două ori.

După ce tîrîră găleata, de-acum grea, înapoi pe ţărm, Leonard îşi declară intenţia de a da o petrecere cu stridii. Bătu la uşile oamenilor, îi invită şi în scurt timp se instală la chiuvetă, curăţînd şi deschizînd stridii, în timp ce apartamentul se umplea. Nu conta că făcea mizerie. Podelele rustice ale hambarului înduraseră şi chestii mai rele. Toată seara dinspre bucătărie ieşi un flux continuu de farfurii cu stridii. Lumea sorbea masa amorfă, tremurătoare şi opalescentă direct din cochilii şi bea bere. Pe la miezul nopţii, cînd petrecerea începu să se stingă, Leonard începu să vorbească despre cazinoul indian de la Sagamore Beach. N-avea nimeni chef de nişte jocuri de noroc? De un *blackjack*? Nu era încă aşa de tîrziu. Era vineri seara! Un grup se îngrămădi în Saabul lui Madeleine, cu fetele aşezate în poala bărbaţilor. În timp ce Madeleine ieşi pe autostrada 6, Leonard rulă o ţigară cu iarbă pe uşa de la torpedou şi le explică secretele complexe ale număratului cărţilor.

— Într-un loc din ăsta crupierii probabil că folosesc numai un pachet. E uşor.

Ceilalţi doi bărbaţi, savanţi obsedaţi, se lăsară prinşi de detaliile matematice. Cînd au ajuns la cazinou, erau nerăbdători să-şi încerce norocul şi se îndreptară spre diferite mese.

Madeleine nu mai fusese niciodată la un cazinou. Era uşor oripilată de clientela înţepenită în faţa jocurilor electronice: bărbaţi albi cu pete pe piele şi şepci de baseball pe cap şi femei masive în treninguri. Nu se vedea nici picior de amerindian. Madeleine le urmă pe celelalte două asistente de pat la bar, unde măcar băutura era ieftină. Pe la ora trei cei doi tipi se întoarseră, amîndoi cu aceeaşi poveste. Avuseseră un cîştig de cîteva sute de dolari, dar apoi crupierul schimbase pachetele, dîndu-le numărătoarea peste cap, aşa că pierduseră tot. Leonard apăru la scurt timp după aceea, iniţial părînd la fel de amărît, dar apoi zîmbi şi scoase din buzunar o mie cinci sute de dolari.

Pretindea că ar fi putut cîştiga şi mai mult dacă n-ar fi devenit bănuitor crupierul. Îl chemase pe şef, care îl urmări pe Leonard cîştigînd de cîteva ori înainte de a-i sugera că n-ar strica să renunţe cît are încă profit. Leonard pricepu aluzia, dar nu terminase cu distracţia pe seara respectivă. În parcare avu altă idee:

— E prea tîrziu să ne întoarcem acum la Pilgrim Lake. Sîntem varză. Haideţi, avem tot weekendul în faţă!

Pînă să se dezmeticească Madeleine, se cazau deja la un hotel din Boston. Leonard îi închirie fiecărei perechi cîte o cameră cu banii cîştigaţi

la cazinou. A doua zi după-amiază se adunară în hotelul barului şi continuară cheful. Se duseră la cină în Back Bay şi apoi luară barurile la rînd. Leonard tot scotea bancnote din teancul din ce în ce mai mic, dînd bacşişuri şi plătind mîncarea şi băutura.

Cînd Madeleine îl întrebă dacă ştie ce face, Leonard spuse:

— Sînt bani cîştigaţi la cărţi. De cîte ori în viaţă crezi c-o să putem face aşa ceva? Aşa că eu zic să-i facem praf.

Weekendul devenea deja legendar. Băieţii scandau întruna „Leonard! Leonard!“ şi se plesneau peste mîini. Camerele de hotel aveau jacuzzi, minibar, *room service* non-stop şi paturi mari de tot. Duminică dimineaţa fetele se plîngeau deja – în glumă – că abia mai puteau umbla.

Madeleine nu mai mergea nici ea prea bine. În prima noapte la hotel Leonard ieşise din baie gol puşcă şi rînjind.

— Uită-te la chestia asta, zise el, holbîndu-se în jos. Ai putea să-ţi agăţi haina de ea.

Aşa era. Dacă mai aveau nevoie de vreo confirmare că Leonard se simţea mai bine, asta era cea mai clară cu putinţă. Leonard revenise în acţiune.

— Recuperez timpul pierdut, zise el după a treia repriză de sex.

Oricît de plăcut era şi oricît de minunat se simţea că era servită cum se cuvine după luni întregi de pauză, Madeleine observă ceasul, care arăta ora 10:08 dimineaţa. Afară era lumină. Îl sărută pe Leonard şi îl imploră s-o lase să doarmă.

O lăsă, dar de îndată ce se trezi, o voi din nou. Îi spunea întruna ce corp frumos are. Nu se mai sătura de ea – nici în weekendul acela, nici în săptămînile care urmară. Madeleine fusese întotdeauna de părere că ea şi Leonard făceau sex grozav de bine, dar, spre uimirea ei, el era din ce în ce mai bun, mai profund, devenea mai rafinat şi fizic, şi emoţional. Şi mai gălăgios. Îşi spuneau acum tot felul de lucruri. Ţineau ochii deschişi şi lăsau luminile aprinse. Leonard o întreba pe Madeleine ce voia să-i facă şi, pentru prima dată în viaţa ei, nu se simţi prea inhibată ca să răspundă.

Într-o noapte, în apartamentul lor, Leonard o întrebă:

— Care-i fantezia ta sexuală cea mai tainică?

— Habar n-am.

— Hai, spune-mi!

— N-am aşa ceva.

— Vrei s-o ştii pe-a mea?

— Nu.

— Atunci spune-mi-o tu pe-a ta.

Ca să-l potolească, Madeleine se gîndi o clipă.

— O să-ţi sune ciudat, dar cred că mi-ar plăcea să fiu răsfăţată.

— Răsfăţată?

— Da, adică răsfăţată rău de tot: coafor, spălat, tratament facial, pedichiură, masaj şi-apoi, ştii, puţin cîte puţin…

— Nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap că asta ar fi o fantezie sexuală.

— Ţi-am spus că-i o prostie.

— Hei, e fantezia ta! Aici nu se aplică termenul de prostie.

Şi în următoarea oră Leonard se apucă s-o pună în practică. În timp ce Madeleine protesta, mută unul din scaunele din camera de zi în dormitor. Dădu drumul la apă în cadă. Găsi două lumînări de rezervă sub chiuveta din bucătărie, le aduse în baie şi le aprinse. Legîndu-şi părul la spate şi suflecîndu-şi mînecile, se apropie de ea ca şi cînd ar fi servit-o. Pe o voce pe care probabil şi-o imagina de coafeză – o coafeză heterosexuală –, zise:

— Domnişoară, baia e gata.

Lui Madeleine îi venea să rîdă. Dar Leonard rămase serios. O conduse în baia cu lumînări. Îi întoarse spatele cu discreţie profesională pînă ce Madeleine se dezbrăcă şi intră în apa caldă şi parfumată. Leonard îngenunche lîngă cadă şi, folosindu-se de o cană, începu să-i ude părul. Madeleine intrase deja în joc. Îşi imagină că mîinile lui Leonard aparţineau unui necunoscut chipeş. Mîinile acelea se aventurară pînă în apropierea sînilor exact de două ori, ca şi cînd i-ar fi testat limitele. Madeleine se gîndi că Leonard ar putea merge mai departe. Se gîndi că va ajunge şi el în baie, dar Leonard dispăru şi apoi reveni cu capotul ei de frotir. O înveli în el, o duse la scaun şi îi ridică picioarele, îi puse un prosop cald pe faţă şi îi făcu un masaj care parcă dură o oră (dar care probabil că nu durase mai mult de douăzeci de minute). Începu cu umerii, se mută la picioare şi gambe, urcă pe coapse, se opri puţin la ştim noi ce şi urcă la braţe. În cele din urmă îi desfăcu halatul şi, apăsînd acum mai tare, ca şi cînd ar fi preluat controlul, o masă cu cremă hidratantă pe abdomen şi pe piept.

Prosopul îi era încă pe ochi cînd Leonard o ridică de pe scaun şi o duse pe pat. Madeleine se simţea acum extrem de curată şi extrem de atrăgătoare. Crema hidratantă mirosea a caise. Cînd Leonard, acum gol şi el, îi descheie cordonul de la capot, îl desfăcu şi apoi intră încet în ea, era şi nu era el însuşi. Era în acelaşi timp un străin care o poseda şi prietenul ei, o figură familiară şi de încredere.

Îi era teamă să-l întrebe pe Leonard care era fantezia lui tainică. Dar, din spirit de reciprocitate, îl întrebă totuşi peste o zi sau două. Fantezia lui Leonard era chiar opusă fanteziei ei. El voia o fată adormită, o frumoasă adormită. Voia ca ea să se prefacă adormită cînd el se furişa în cameră şi se urca în pat. Voia să fie moale şi caldă în timp ce îi dădea jos pijamaua şi să nu se trezească pe deplin pînă ce nu o penetra deja, moment în care el era deja atît de excitat, încît nu-i mai păsa ce face ea.

— Ei bine, a fost destul de uşor, zise ea după aceea.

— Ai scăpat ieftin. Ar fi putut fi o chestie de genul stăpîn-sclavă.

— Mda.

— Ar fi putut include clisme.

— Ajunge!

Spiritul de aventură care domina acum la ei în dormitor avu un efect puternic asupra lui Madeleine. Nu peste mult timp, într-o seară cînd Leonard vru să repete scenariul de la coafor, o făcu să-i dezvăluie că răsfăţul nu era de fapt fantezia ei tainică. Fantezia ei cu adevărat *tainică* era una pe care n-o spusese niciodată nimănui şi abia dacă putea să şi-o spună sieşi. De cîte ori se masturba (şi chiar şi asta era, în sine, dificil de mărturisit), îşi imagina că e o fetiţă care primeşte bătaie la fund. Nu ştia de ce făcea asta. Nu-şi amintea să fi fost bătută la fund cînd fusese mică. Părinţii ei nu fuseseră adepţii bătăii. Şi nu era de fapt o fantezie – adică nu voia ca Leonard s-o plesnească. Dar, dintr-un motiv oarecare, imaginea ei ca fetiţă bătută la fund o ajutase întotdeauna să aibă orgasm cînd se masturba.

Poftim: cel mai jenant lucru pe care l-ar fi putut spune cuiva. O ciudăţenie care o deranja dacă se gîndea prea mult la ea şi de aceea nici nu se prea gîndea. N-o putea controla, dar tot se simţea vinovată.

Leonard nu vedea lucrurile în acelaşi fel. Ştiu cum să folosească informaţia. Mai întîi se duse în bucătărie şi îi turnă lui Madeleine un pahar mare de vin. O sili să-l bea. Apoi îi dădu jos hainele, o întoarse pe burtă şi începu să facă sex cu ea. În timp ce-o făcea, o plesni şi ei îi displăcu profund. Îi spuse întruna să se oprească. Îi spuse că nu-i place. Era doar ceva la care se *gîndea* din cînd în cînd. Nu voia să se întîmple. Încetează! Acum! Dar Leonard n-o ascultă. Continuă. O ţintui pe Madeleine pe pat şi o plesni din nou. Îşi vîrî degetele în ea şi o plesni iar. De-acum ea era furioasă pe el. Se zbătea să se ridice. Şi atunci se întîmplă. Ceva se rupse în interiorul ei. Madeleine uită cine este, ceea ce era plăcut. Începu să geamă cu faţa îngropată în pernă, iar cînd ajunse în cele din urmă la orgasm, o făcu

mai intens ca niciodată şi ţipă, scuturată de convulsii, minute întregi după aceea.

Nu-l mai lăsă s-o facă şi a doua oară. Nu deveni un obicei. De cîte ori se gîndea la cele întîmplate, se înfierbînta toată de ruşine. Dar de-acum eventualitatea unei repetări era tot timpul acolo. Posibilitatea ca Leonard să se impună din nou astfel, să n-o asculte şi să facă tot ce voia, forţînd-o să recunoască ce voia şi ea cu adevărat – toate astea erau acum între ei.

După asta începură să facă din nou sex normal, care se dovedi şi mai plăcut după pauza pe care o luaseră. O făceau de cîteva ori pe zi, în fiecare cameră din apartament (dormitor, camera de zi, bucătărie). O făcură în Saab, cu motorul pornit. Sex obişnuit, fără pretenţii, aşa cum îl lăsase Creatorul. Kilogramele zburau de pe Leonard, făcîndu-l din nou suplu. Avea atîta energie, încît stătea şi cîte două ore la sala de forţă. Lui Madeleine îi plăcea proaspăta lui musculatură. Şi asta nu era tot. Într-o noapte îşi lipi buzele de urechea lui Leonard şi îi şopti, ca şi cînd i-ar fi spus ceva nou: „Ce mare e!“ Şi era adevărat. Domnul Gumby plecase de mult. Grosimea lui Leonard o umplea pe Madeleine într-un fel nu doar satisfăcător, ci de-a dreptul uluitor. Simţea prin teaca ei interioară fiecare milimetru de mişcare, înăuntru sau afară. Îl dorea tot timpul. Nu se gîndise niciodată foarte mult la penisurile altor băieţi şi, sincer vorbind, nici nu observase mare lucru la ele. Dar al lui Leonard era cu totul deosebit pentru ea, era aproape ca o a treia prezenţă în pat. Se trezea uneori cîntărindu-l cu atenţie în mînă. Oare totul se reducea pînă la urmă la partea fizică? Asta era iubirea? Viaţa era foarte nedreaptă. Lui Madeleine îi părea rău de toţi bărbaţii care nu erau Leonard.

Pe ansamblu, îmbunătăţirea rapidă a relaţiei lui Madeleine, la toate nivelele, ar fi fost suficientă ca să explice de ce acceptase cererea neaşteptată a lui Leonard din decembrie. Dar impulsul final l-a constituit o convergenţă de factori. Primul a fost ajutorul masiv oferit de Leonard la dosarele expediate la şcolile postuniversitare. Cum se hotărîse să încerce din nou, Madeleine avea şi posibilitatea de a da încă o dată testul GRE. Leonard o încurajă s-o facă, ajutînd-o la matematică şi logică. Îi citi lucrarea scrisă pe care voia s-o expedieze ca mostră (noul eseu trimis de ea la *The Janeite Review*), semnalîndu-i secţiunile în care argumentaţia nu era foarte solidă. În noaptea de dinaintea termenului de trimitere a dosarelor, Leonard îi dactilografie datele personale şi adresele de pe plicuri. Iar a doua zi, după ce expediară scrisorile de la poşta din Provincetown, Leonard o aruncă pe Madeleine pe pat, îi dădu jos pantalonii şi începu s-o lingă între picioare, în ciuda protestelor ei că trebuia să facă un duş. Madeleine se tot

zbătea, dînd să se elibereze, dar el o ţinea strîns, spunîndu-i ce gust minunat are, pînă ce în cele din urmă îl crezu. Se relaxă într-un mod profund – nu neapărat sexual, cît existenţial. Aşa că pînă la urmă se adeveri: Leonard însemna relaxare maximă.

Peste cîteva zile Leonard o ceru de nevastă şi Madeleine acceptă.

Tot aşteptă să i se pară o idee proastă. O lună n-au zis nimănui nimic. De Crăciun, Madeleine îl duse pe Leonard acasă, la Prettybrook, vrînd parcă să vadă dacă părinţii ei vor îndrăzni să nu-l placă. În casa familiei Hanna, de Crăciun, se făcea întotdeauna mare tam-tam. Aveau nu mai puţin de trei brazi, împodobiţi în stiluri diferite, şi dădeau o petrecere anuală pentru o sută cincizeci de invitaţi. Leonard făcu faţă cu aplomb festivităţilor: stătu la poveşti cu prietenii lui Alton şi ai Phyllidei, cîntă colinde alături de ei şi făcu o impresie generală bună. În zilele următoare se dovedi capabil să se uite cu Alton la meciuri de fotbal din liga studenţească şi, ca fiu de comerciant de antichităţi, să spună lucruri inteligente despre litografiile de Thomas Fairland din bibliotecă. A doua zi de Crăciun a nins şi Leonard a ieşit devreme, cu căciula lui uşor absurdă pe cap, ca să cureţe trotuarul şi aleile din faţă. Madeleine avea emoţii ori de cîte ori Phyllida îl lua pe Leonard la o parte, dar nu se întîmplă nimic. Phyllida observase în mod cert că Leonard era cu zece kilograme mai slab ca în octombrie şi ireproşabil de chipeş. Madeleine nu lungi totuşi prea mult vizita, nevrînd să rişte nimic, aşa că plecară după trei zile şi petrecură Anul Nou la New York înainte de a se întoarce la Pilgrim Lake.

Peste două săptămîni Madeleine le telefonă ca să-i anunţe că se logodise.

Luaţi în mod clar pe nepregătite, Alton şi Phyllida n-au ştiut cum să reacţioneze. Au părut profund surprinşi şi au pus capăt repede convorbirii. După cîteva zile începu campania epistolară. Madeleine primi mesaje separate, scrise de mînă, de la Alton şi Phyllida, care puneau la îndoială înţelepciunea unei decizii de „a se lega“ atît de devreme. Madeleine răspunse misivelor, ceea ce dădu naştere altor reacţii. În cea de-a doua scrisoare Phyllida deveni mai precisă, repetîndu-şi avertismentele referitoare la căsătoria cu un maniaco-depresiv. Alton repetă ce spusese şi în prima scrisoare, insistînd şi pe ideea unui contract prenupţial, care să-i protejeze interesele lui Madeleine în viitor. Madeleine nu răspunse şi, după alte cîteva zile, sosi o a treia scrisoare de la Alton, în care îşi reitera poziţia într-un limbaj mai puţin specializat. Singurul lucru pe care reuşiră să-l dezvăluie scrisorile lor a fost cît de neputincioşi erau părinţii ei, ca o

dictatură izolată care-şi zdrăngănea săbiile, dar nu-şi putea duce ameninţările la îndeplinire.

Ultima lor strategie a fost să recurgă la un intermediar. O sună Alwyn din Beverly.

— Aud că te-ai logodit, spuse ea.

— Mă suni ca să mă feliciţi?

— Felicitări. Mami e *atît* de furioasă!

— Datorită ţie, spuse Madeleine.

— Mai devreme sau mai tîrziu tot trebuia să afle.

— Nu-i adevărat.

— Mă rog, acum ştie.

Pe fundalul acustic Madeleine îl auzea în receptor pe Richard plîngînd.

— Mă sună întruna, ca să-mi spună să vorbesc cu tine şi să-ţi bag minţile-n cap.

— De-aia m-ai sunat?

— Nu, spuse Alwyn. Dacă vrei să te măriţi cu el, e treaba ta.

— Mulţumesc.

— Mai eşti furioasă pe mine din cauza pastilelor? întrebă Alwyn.

— Da, spuse Madeleine. Dar o să-mi treacă.

— Eşti sigură că vrei să te măriţi cu el?

— Tot da.

— Foarte bine atunci. E înmormîntarea ta.

— Hei, eşti răutăcioasă!

— *Glumesc!*

Capitularea oficială a părinţilor ei, petrecută în februarie, nu făcu decît să dea naştere altor conflicte. Odată ce Alton şi Madeleine au încetat să se mai certe din cauza acordului prenupţial şi să dezbată dacă un astfel de document, prin natura sa, nu invalida încrederea de care are nevoie orice căsnicie ca să supravieţuiască, odată ce documentul a fost redactat de Roger Pyle, avocatul lui Alton, şi semnat de ambele părţi, Phyllida şi Madeleine au început să se certe din pricina ceremoniei în sine. Madeleine voia ceva restrîns şi intim. Phyllida, preocupată de aparenţe, voia o nuntă la fel de grandioasă ca şi cea pe care ar fi făcut-o dacă Madeleine s-ar fi măritat cu cineva mai potrivit. Sugeră o ceremonie tradiţională la biserica locală, Trinity Episcopal, urmată de o recepţie acasă. Madeleine refuză. Alton veni apoi cu ideea unei ceremonii informale la Century Club din New York. Madeleine se arătă momentan de acord. Dar cu o săptămînă înainte de trimiterea invitaţiilor, Madeleine şi Leonard dădură din întîmplare peste o

veche biserică marinărească de la marginea Provincetownului. Aşa că acolo se căsătoriră, în spaţiul acela gol şi singuratic de la capătul unei peninsule părăsite, într-un peisaj ca dintr-un film de Bergman. Prietenii cei mai fideli ai părinţilor ei au făcut călătoria de la Prettybrook la Cape Cod. Unchii, mătuşile şi verii lui Madeleine au fost prezenţi, laolaltă cu Alwyn, Blake şi Richard. A venit şi familia lui Leonard, tatăl, mama şi sora lui, şi toţi părură mult mai drăguţi decît în descrierile lui Leonard. Majoritatea celor patruzeci şi şase de invitaţi erau prieteni din studenţie ai mirelui şi miresei, pentru care ceremonia era mai puţin un ritual religios şi mai mult o ocazie de a aplauda şi chiui.

La cina din seara de dinaintea evenimentului, Leonard interpretă la *kokle* un cîntec de dragoste leton, iar Kelly Traub, ai cărei bunici erau din Riga, cîntă alături de el. La petrecerea de nuntă, Leonard rosti un toast simplu, făcînd o aluzie atît de voalată la căderea sa psihică, încît numai cei care erau la curent o înţeleseră, şi mulţumindu-i lui Madeleine pentru că fusese „îngerul lui păzitor victorian". La miezul nopţii, după ce se schimbară în hainele de călătorie, luară o limuzină pînă la hotelul Four Seasons din Boston, unde adormiră imediat. A doua zi după-amiază o porniră spre Europa.

Privind în urmă, Madeleine era convinsă că ar fi detectat semnalele de alarmă mai devreme dacă n-ar fi fost în luna de miere. Era atît de fericită că era la Paris în toiul primăverii, încît în prima săptămînă totul i se păru perfect. Au stat la acelaşi hotel unde îşi petrecuseră luna de miere Alton şi Phyllida, un local de trei stele a cărui glorie apusese demult şi unde lucrau chelneri cărunţi, ce duceau tăvile înclinate în unghiuri precare. Hotelul era însă profund franţuzesc. (Leonard spunea că a văzut un şoarece cu beretă pe cap.) Dădea înspre Jardin des Plantes, iar ei erau singurii americani care stăteau acolo. Leonard nu mai fusese niciodată în Europa. Madeleine era foarte fericită să-i arate locurile, să se dovedească mai competentă decît el într-un domeniu.

Pe Leonard restaurantele îl stresau.

— Sînt patru chelneri care servesc la masa noastră, zise el în a treia noapte petrecută în oraş, cînd cinară la un restaurant de pe malul Senei. Patru. I-am numărat. Unul nu face decît să măture firimiturile.

Madeleine comandă pentru amîndoi într-o franceză pasabilă de Lawrenceville. La felul întîi luară supă *vichyssoise*[2].

După ce o gustă, Leonard zise:

— Bănuiesc că trebuie să fie rece.

— Aşa e.

Leonard dădu din cap.

— Supă rece. Un concept nou.

Cina era exact ce-şi dorise Madeleine în luna de miere. Leonard arăta extrem de chipeş în costumul de la nuntă. Madeleine se simţea ea însăşi frumoasă cu braţele şi umerii goi şi cu părul des mîngîindu-i ceafa. Erau amîndoi în culmea desăvîrşirii fizice. Aveau toată viaţa înainte; li se întindea pînă în depărtare, ca luminile de-a lungul rîului. Madeleine îşi imagina deja cum le va spune copiilor povestea asta, povestea despre „prima dată cînd tata a mîncat supă rece“. Vinul i se urcase la cap. Aproape că-şi rosti gîndul cu voce tare. Nu era pregătită să aibă copii! Şi totuşi iat-o gîndindu-se deja la ei.

Următoarele zile şi le petrecură vizitînd oraşul. Spre surprinderea lui Madeleine, Leonard se arătă mai puţin interesat de muzee şi biserici decît de marfa din vitrinele magazinelor. Se tot oprea pe Champs-Élysées ca să admire lucruri care nu-l interesaseră pînă atunci: costume, cămăşi, butoni, cravate Hermès. Cînd cutreierau străzile înguste din Marais, se opri în faţa unei croitorii. În vitrina uşor prăfuită se găsea un manechin fără cap, iar pe manechin, o mantie neagră de operă. Leonard intră să se uite la ea.

— E foarte frumoasă, zise el, studiind căptuşeala de satin.

— E o *mantie*, replică Madeleine.

— În State n-ai găsi niciodată aşa ceva, zise Leonard.

Şi o cumpără, cheltuind prea mult (după părerea ei) din ultima bursă lunară de la Pilgrim Lake. Croitorul împachetă veşmîntul şi-l puse într-o cutie, cu care Leonard ieşea în curînd pe uşă. Fără îndoială că era ciudat să vrei o mantie, dar nu era nici primul, nici ultimul suvenir bizar pe care-l cumpăra cineva la Paris. Madeleine nu-şi bătu prea mult capul.

În seara aceea asupra oraşului se abătu o furtună. Pe la ora două noaptea au fost treziţi de apa care picura din tavan deasupra patului. Telefonară la recepţie şi îşi făcu apariţia un valet cu o găleată, care nu-şi ceru nici un fel de scuze şi nu oferi decît o promisiune vagă legată de un *„ingénieur“* care urma să vină de dimineaţă. Punînd găleata într-un anumit loc şi stînd cu capul la picioare, Madeleine şi Leonard izbutiră să găsească o poziţie în care să nu fie udaţi, deşi picuratul neîntrerupt îi ţinu treji.

— Acesta este primul nostru incident marital, spuse încet Leonard în întuneric. Nu ne-am pierdut cumpătul. Ne descurcăm bine.

Abia după ce au plecat de la Paris, ceva păru să fie în neregulă. De la Gare de Lyon luară un tren de noapte spre Marsilia, ocupînd o cuşetă

romantică, în care însă orice act romantic era imposibil. Cu atmosfera sa haotică, senzaţia de pericol pe care ţi-o dădea şi populaţia sa mixtă, Marsilia arăta mai degrabă a oraş american sau, oricum, mai puţin franţuzesc. Predomina o ambianţă arabo-mediteraneeană. Văzduhul mirosea a peşte, ulei de motor şi verbină. Femei cu capetele învelite în baticuri strigau după cîrduri de copii cu pielea ciocolatie. În prima noapte, în jur de ora două, Leonard se împrieteni instantaneu cu un grup de marocani în tricouri de fotbal şi blugi de talcioc dintr-un bar local cu tejghea zincată. Madeleine era epuizată. Voia să se întoarcă la hotel, dar Leonard insistă că trebuie să meargă la un *café cognac*. Prinsese cîteva cuvinte pe traseu şi le folosea din cînd în cînd, ca şi cum asta ar fi însemnat că vorbeşte franceza. De cîte ori învăţa cîte un cuvînt argotic (de exemplu *branché*, care atunci cînd se referea la persoane, însemna „a fi la curent“), Leonard i-l spunea lui Madeleine, de parcă *el* era vorbitorul fluent. Îi corecta pronunţia. Iniţial Madeleine crezu că glumeşte, dar nu părea să fie aşa.

De la Marsilia o porniră de-a lungul coastei, spre est. Cînd un chelner de la vagonul restaurant veni să le ia comanda, Leonard insistă să vorbească în franceză. Reuşi să rostească cuvintele, dar cu o pronunţie atroce. Madeleine îi repetă ospătarului ce voia Leonard. Cînd termină, acesta se uită furios la ea.

— Ce-i? întrebă ea.

— De ce a trebuit să comanzi în locul meu?

— Pentru că ospătarul nu te-a înţeles.

— M-a înţeles foarte bine, se încăpăţînă Leonard.

Cînd au ajuns la Nisa, se făcuse deja seară. După ce s-au cazat la hotel, s-au dus la un mic restaurant din apropiere. Pe tot parcursul cinei Leonard rămase conştiincios de distant. Bău mult din vinul casei. Ochii îi sclipeau ori de cîte ori tînăra chelneriţă se apropia de masa lor. Madeleine şi Leonard aproape că nu-şi vorbiră toată seara, ca un cuplu căsătorit de douăzeci de ani. Cînd s-au întors la hotel, Madeleine se duse la veceul comun şi duhnitor. În timp ce urina, citi anunţul în franceză care atenţiona să nu se arunce nici un fel de hîrtie în veceu. Întorcînd capul, descoperi sursa duhorii: coşul era plin ochi cu hîrtii murdare.

I se făcu greaţă şi fugi înapoi în cameră.

— Doamne Dumnezeule! zise ea. Baia aceea e absolut scîrboasă!

— Ce mai prinţesă eşti!

— Du-te şi tu! O să vezi.

Leonard îşi luă calm periuţa de dinţi, se duse la baie şi se întoarse netulburat.

— Trebuie să ne găsim alt hotel, spuse Madeleine.

Leonard rînji batjocoritor. Cu ochii sticloşi, zise pe o voce afectată:

— Prinţesa din Prettybrook e şocată!

De îndată ce se culcară, Leonard o apucă de şolduri şi o întoarse pe burtă. Ştia că n-ar fi trebuit să-l lase să facă sex cu ea după felul în care o tratase toată seara. În acelaşi timp, se simţea atît de tristă şi de nedorită, încît atingerea lui veni ca o uşurare. Făcea un pact groaznic, unul care putea avea consecinţe pentru tot restul căsniciei. Dar nu putu spune nu. Îl lăsă pe Leonard s-o întoarcă şi s-o posede, deloc afectuos, pe la spate. Nu era pregătită şi la început o duru. Leonard nu-i dădu nici o atenţie, ci împinse doar orbeşte. Ca şi cum ar fi putut fi orice altă femeie. După aceea Madeleine începu să plîngă, la început în tăcere, apoi mai tare. Voia ca Leonard s-o audă. Dar Leonard adormise sau se prefăcea că doarme.

A doua zi dimineaţă, cînd se trezi, Leonard nu era în cameră. Madeleine ar fi vrut s-o sune pe mama ei, dar pe Coasta de Est era miezul nopţii. Şi era periculos să vorbească despre purtarea lui Leonard. Odată spuse, vorbele nu mai puteau fi luate înapoi. În schimb, se ridică şi-i căută cutiile de medicamente în trusa de toaletă. Una era pe jumătate goală. Leonard o umpluse pe cealaltă înainte de nuntă, ca să nu rămînă fără pastile în Europa.

De-acum asigurată că el îşi lua medicamentele, Madeleine se aşeză pe marginea patului, încercînd să-şi dea seama cum să abordeze situaţia.

Uşa se deschise şi Leonard se năpusti înăuntru. Radia şi se comporta ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Am găsit alt hotel, spuse el. Mult mai drăguţ. O să-ţi placă.

Tentaţia de a ignora noaptea precedentă era mare. Dar Madeleine nu voia să creeze un precedent prost. Era prima dată cînd se simţea copleşită de povara căsniciei. Nu putea să-i azvîrle pur şi simplu o carte în cap lui Leonard, aşa cum mai făcuse, şi să plece.

— Trebuie să stăm de vorbă, spuse ea.

— Bine, zise Leonard. Ce-ai zice s-o facem la micul dejun?

— Nu. Acum.

— Bine, spuse el din nou, ceva mai blajin.

Se uită de jur împrejur după un loc unde să se aşeze, dar cum nu găsi nici unul, rămase în picioare.

— Ieri te-ai purtat execrabil cu mine, spuse Madeleine. Mai întîi te-ai înfuriat că ţi-am repetat comanda. Apoi te-ai comportat ca şi cum nici n-aş

fi fost acolo, la cină. Ai flirtat întruna cu chelneriţa…

— N-am flirtat cu chelneriţa!

— Ba da! Ai flirtat încontinuu. Şi apoi, după ce ne-am întors aici, m-ai… m-ai… m-ai folosit pur şi simplu, ca şi cînd aş fi fost o halcă de carne!

Cuvintele o făcură să izbucnească din nou în plîns. Vocea îi devenise subţire, ca de fetiţă, ceea ce-i displăcea profund, dar n-avea ce face.

— Te-ai comportat de parcă ai fi fost… cu chelneriţa aia!

— Nu vreau să fiu cu chelneriţa, Madeleine. Vreau să fiu cu tine. Te iubesc. Te iubesc aşa de mult!

Astea erau exact cuvintele pe care voia să le audă Madeleine. Inteligenţa îi spunea să n-aibă încredere în ele, dar o altă parte din ea, una mai slabă, se simţi fericită.

— Să nu mă mai tratezi niciodată aşa, zise ea printre sughiţuri de plîns.

— Nu mai fac. Nu mai fac aşa ceva niciodată.

— Dacă se mai repetă, gata, s-a sfîrşit.

El o luă în braţe, îngropîndu-şi faţa în părul ei.

— Nu se va mai întîmpla niciodată, şopti el. Te iubesc. Îmi pare rău.

Se duseră să ia micul dejun la o cafenea. Leonard se comportă impecabil: îi ţinu scaunul, îi cumpără un *Paris Match* de la chioşcul de ziare, îi oferi o brioşă din coş.

Următoarele două zile trecură fără probleme. Vremea era noroasă, iar plajele pline de pietricele. Sperînd să profite de cura de dinainte de nuntă, Madeleine îşi adusese un costum de baie din două bucăţi, decent pentru standardele de pe Côte d’Azur, dar îndrăzneţ pentru ea. Era însă puţin cam prea rece ca să înoate. Nu-şi folosiră şezlongurile rezervate de hotel decît o dată, vreo două ore, înainte ca norii de ploaie să-i alunge din nou înăuntru.

Leonard rămase în continuare atent şi drăgăstos, iar Madeleine spera că se terminase cu certurile.

Aveau în plan să-şi petreacă ultimele două zile la Monaco înainte de a lua trenul înapoi la Paris, pentru zborul de întoarcere. Într-o după-amiază tîrzie şi fără nori, prima zi cu adevărat caldă şi senină de cînd veniseră, se urcară în tren pentru o călătorie de douăzeci de minute. Acum treceau pe lîngă chiparoşi şi golfuleţe sclipind în lumina soarelui, iar în secunda următoare erau deja în cartierele excesiv de aglomerate şi excesiv de scumpe din Monte Carlo.

Un taxi Mercedes îi duse pe o cornişă pînă la hotelul aşezat la înălţime, deasupra oraşului şi a portului.

Funcţionarul de la recepţie, cu cravată Ascot la gît, le spuse că avuseseră noroc că sosiseră atunci. Săptămîna viitoare începea Marele Premiu de Formula 1 şi hotelul era rezervat în totalitate. Acum însă era destul de linişte, adică perfect pentru un cuplu în luna de miere.

— E şi Grace Kelly prin preajmă? întrebă din senin Leonard.

Madeleine se întoarse şi se uită la el. Leonard avea un zîmbet larg pe chip, iar ochii îi sticleau din nou.

— Prinţesa a murit anul trecut, *monsieur*, răspunse recepţionerul.

— Uitasem, zise Leonard. Sincere condoleanţe dumneavoastră şi concetăţenilor dumneavoastră.

— Mulţumesc, *monsieur*.

— Dar asta nu-i o ţară adevărată, nu-i aşa?

— N-am înţeles, *monsieur*.

— Nu e un regat. E doar un principat.

— Sîntem o naţiune independentă, *monsieur*, spuse ţeapăn recepţionerul.

— Fiindcă mă întreb cît de multe ştia Grace Kelly despre Monaco în momentul în care s-a măritat cu prinţul Rainier. Adică probabil că ea a crezut că e conducătorul unei ţări adevărate.

Expresia de pe faţa funcţionarului era acum impasibilă. Le întinse cheia de la cameră.

— *Madame*, *monsieur*, vă doresc o şedere plăcută.

De îndată ce intrară în lift, Madeleine zise:

— Ce-i cu tine?

— Adică?

— Ai fost teribil de nepoliticos!

— M-am jucat puţin cu el, spuse Leonard cu zîmbetul lui ştrengăresc. Ai văzut vreodată filmele de la nunta lui Grace Kelly? Prinţul Rainier e în uniformă militară, ca şi cînd ar avea vreun tărîm întins de apărat. Apoi ajungi aici şi-ţi dai seama că toată ţara ar încăpea în Superdome[3]. E ca un decor de teatru. Nu mă mir că s-a însurat cu o actriţă.

— A fost atît de jenant!

— Ştii ce mai e amuzant? continuă Leonard, ca şi cînd n-ar fi auzit-o. Felul în care îşi spun: monegaşti. Au trebuit să inventeze un nume special, ceva mai lung, pentru că ţara în sine e atît de pipernicită.

Leonard se repezi în cameră, azvîrlindu-şi valiza pe pat. Ieşi pe balcon, dar se întoarse după cîteva secunde.

— Vrei nişte şampanie? întrebă el.

— Nu, răspunse Madeleine.

Leonard se duse la telefon şi formă numărul de la *room service*. De funcţionat funcţiona bine. Trăsăturile pe care le afişa – expansivitate, vitalitate, îndrăzneală – erau tocmai calităţile care o atrăseseră pe Madeleine de la bun început. Doar că acum erau amplificate, ca un casetofon cu volumul dat atît de tare, încît distorsiona sunetul.

Cînd sosi şampania, Leonard îi spuse chelnerului s-o ducă pe balcon.

Madeleine ieşi să discute cu el.

— De cînd îţi place şampania? întrebă ea.

— De cînd am ajuns la Monte Carlo.

Leonard ridică mîna şi arătă cu degetul:

— Vezi clădirea aceea? Cred că acolo e cazinoul. Apare în nu mai ştiu care film cu James Bond. Poate că ar trebui să mergem să-l vedem după cină.

— Leonard? spuse Madeleine cu o voce blîndă. Iubitul meu? Promiţi că nu te superi dacă te întreb ceva?

— Ce? zise el, deja iritat.

— Te simţi bine?

— Splendid.

— Îţi iei medicamentele?

— Da, îmi iau medicamentele. De fapt – intră în cameră să-şi ia litiul din valiză, apoi se întoarse – trebuie să-mi iau pastila chiar acum.

Îşi aruncă o pastilă în gură şi-o dădu pe gît cu şampanie.

— Vezi? Mă simt absolut splendid.

— În mod normal nici măcar n-ai spune aşa ceva. „Splendid."

— Uite, se pare că totuşi o fac, rîse Leonard.

— Poate că n-ar strica să-ţi suni doctorul. Doar preventiv.

— Pe cine? Pe Perlmann? pufni batjocoritor Leonard. El ar trebui să mă sune *pe mine*. I-aş putea da nişte lecţii.

— Ce tot spui acolo?

— Nimic, zise Leonard, privind în depărtare, spre portul plin de iahturi. Doar că fac nişte descoperiri pe care unul de teapa lui Perlmann nici măcar nu şi-ar *imagina* să le facă.

Din acel moment lucrurile se înrăutăţiră tot mai mult. După ce termină sticla de şampanie aproape de unul singur, Leonard insistă să mai comande una. Cînd Madeleine refuză să-l lase, se enervă şi coborî la bar. Începu să le facă cinste celorlalţi clienţi, un grup de bancheri elveţieni cu prietenele lor.

După o oră, cînd Madeleine se duse să-l caute, Leonard se prefăcu extrem de bucuros s-o vadă. O îmbrăţişă şi o sărută cu gesturi exagerate.

— Iat-o pe frumoasa mea mireasă, zise el.

Îi prezentă pe bancheri:

— Ei sînt Till şi Heinrich. Iar numele fetelor nu le mai reţin, dar feţele lor frumoase sigur nu le voi uita niciodată. Till şi Heinrich ştiu un restaurant grozav la care ne vor duce. E cel mai bun din oraş, nu-i aşa, Till?

— E foarte bun, spuse elveţianul. Un secret local.

— Minunat. N-aş vrea să merg într-un loc plin de turişti americani, înţelegi ce vreau să spun? Sau poate c-ar trebui să mergem direct la cazinou? Se poate mînca la cazinou?

Era greu de spus dacă europenii îşi dădeau seama că se comportă ciudat sau luau această familiaritate excesivă drept o trăsătură americană. Păreau amuzaţi de Leonard.

În acel moment Madeleine făcu un lucru pe care mai tîrziu îl regretă. În loc să-l tîrască pe Leonard la doctor (deşi nu ştia precis cum ar fi putut face una ca asta), se întoarse în cameră. Luînd pastilele lui Leonard de unde le lăsase, o rugă pe centralista hotelului să sune la numărul doctorului Perlmann, care era scris pe eticheta de pe cutie. Perlmann nu era la cabinet, dar Madeleine insistă că era o urgenţă, aşa că secretara îşi notă numărul de la hotel şi îi promise lui Madeleine că doctorul o va suna mai tîrziu.

După cincisprezece minute în care nu se întîmplă nimic, Madeleine coborî din nou la bar, dar Leonard şi bancherii elveţieni nu mai erau acolo. Se uită în restaurantul hotelului şi pe terasă, dar nu văzu nici urmă de ei. Din ce în ce mai alarmată, se întoarse în cameră şi văzu că Leonard trecuse pe acolo în lipsa ei. Valiza îi era deschisă şi pe jos erau aruncate haine. În acel moment sună telefonul. Era Perlmann.

Madeleine îi povesti tot ce se întîmplase cu un potop de cuvinte.

— Bine, bine… Te rog să te calmezi, zise Perlmann. Poţi să faci asta pentru mine? Vocea ta trădează o mare anxietate. Te pot ajuta, dar trebuie să te calmezi, bine?

Madeleine se adună.

— Bine, spuse ea.

— Ai cumva idee unde s-ar putea duce Leonard?

Madeleine se gîndi o clipă.

— La cazinou. A zis că vrea să meargă să joace.

— Ascultă-mă, spuse Perlmann cu o voce fermă. Trebuie să-l duci pe Leonard la cel mai apropiat spital. Trebuie să fie consultat de un psihiatru.

Imediat. Acesta e primul pas. La spital vor şti ce să-i facă. După ce l-ai dus acolo, dă-le numărul meu.

— Dar dacă nu vrea să meargă la spital?

— Trebuie să-l duci, spuse Perlmann.

Taxiul coborî cornişa în viteză, cu faza lungă aprinsă. Şoseaua şerpuia dintr-o parte în alta. Uneori aveau în faţă marea întunecată şi goală şi parcă erau pe punctul de a plonja de pe coastă, dar apoi maşina lua curba şi în faţă le apăreau luminile oraşului, din ce în ce mai aproape. Madeleine se întreba dacă să se ducă la poliţie. Încercă să-şi dea seama cum se spune „maniaco-depresiv“ în franceză. Singurul cuvînt care-i veni în minte, *maniaque*, părea prea dur.

Taxiul intră în zona dens populată din jurul portului. Traficul se aglomeră cînd se apropiară de cazinou. Înconjurat de grădini ornamentale şi fîntîni arteziene luminate, cazinoul din Monte Carlo era o clădire în stil Beaux Arts, cu turnuri bogat ornamentate şi un acoperiş boltit din cupru. În faţă, pe şase rînduri, erau parcate maşini Lamborghini şi Ferrari, iar luminile de pe faţadă se reflectau în capote. Madeleine trebui să-şi arate paşaportul la intrare, deoarece cetăţenilor din Monaco le era interzis prin lege să frecventeze cazinoul. Cumpără un bilet pentru sala principală şi pătrunse înăuntru.

De îndată ce intră, îşi dădu seama cît de greu îi va fi să-l găsească pe Leonard. N-o fi început încă Marele Premiu, dar cazinoul era plin de turişti. Aceştia erau adunaţi în mănunchiuri în jurul meselor de joc şi erau mai bine îmbrăcaţi decît jucătorii pe care-i văzuse la cazinoul indian, dar aveau aceeaşi hămeseală de cîine pe faţă. Trei saudiţi cu ochelari de soare stăteau în jurul unei mese de bacara. Un bărbat înalt, cu cravată de cowboy, juca zaruri. Un grup de nemţi, cu bărbaţii îmbrăcaţi în sacouri bavareze cu revere de piele întoarsă, admirau frescele de pe tavane şi vitraliile, conversînd pe tonuri triluite. În orice alt moment lui Madeleine toate astea i s-ar fi părut interesante. Dar acum fiecare aristocrat sau jucător nu era decît încă o persoană care-i stătea în drum. Îi venea să-i îmbrîncească, să-i dea la o parte. Îi venea să-i lovească şi să-i rănească.

Îşi croi drum încet pînă în mijlocul încăperii, atentă la mesele la care se jucau cărţi. Deja îi părea mai puţin probabil ca Leonard să fie acolo. Poate că se dusese la cină cu bancherii elveţieni. Poate că ideea cea mai bună era să se întoarcă la hotel şi să aştepte. Înaintă mai mult. Şi acolo, pe un scaun de catifea maro de la masa de *blackjack*, îl văzu pe Leonard.

Îşi făcuse ceva cu părul – îl udase sau îl dăduse cu gel –, astfel că îi stătea lipit de cap. Şi era îmbrăcat în mantia neagră.

Grămada sa de jetoane era mai mică decît cea a celorlalţi jucători. Stătea aplecat în faţă, concentrat, cu privirea fixată pe dealer. Madeleine se gîndi că nu era cel mai bun moment să-l întrerupă.

Văzîndu-l aşa, cu privirea sălbatică, îmbrăcat anacronic şi cu părul întins şi lucios ca al unui vampir, Madeleine îşi dădu seama că nu acceptase niciodată – nu cîntărise niciodată pe deplin – realitatea bolii lui Leonard. Cît stătuse în spital, revenindu-şi după criza din vara precedentă, comportamentul lui Leonard fusese ciudat, dar de înţeles. Fusese ca un om năuc după un accident de maşină. Ce vedea acum – această manie – era cu totul altceva. Leonard chiar arăta ca un nebun şi Madeleine simţea că-şi pierde minţile de frică.

Maniaque nu era un cuvînt chiar atît de greşit. La ce se referea în fond „maniac“ dacă nu la manie?

Toată viaţa evitase oamenii dezechilibraţi. Se ţinuse departe de copiii ciudaţi din şcoala primară. Evitase fetele deprimate şi suicidare din liceu, care vomitau pastile. Oare de ce te făceau nebunii să vrei să-i eviţi? Desigur, fiindcă n-avea nici un rost să discuţi raţional cu ei, dar mai era ceva, un soi de teamă să nu te molipseşti. Cazinoul, cu atmosfera sa plină de fum şi zumzete, părea o proiecţie a maniei lui Leonard, o zonă plină de urlete şi de bogătaşi de coşmar, care deschideau gura ca să mizeze şi să strige după alcool. Madeleine simţi impulsul de a se întoarce şi-a o lua la goană. Încă un pas înainte şi se condamna să facă o viaţă întreagă acelaşi lucru: să se frămînte pentru Leonard, să-l supravegheze, să se întrebe ce i se putuse întîmpla dacă întîrzia acasă jumătate de oră. Nu trebuia decît să se întoarcă şi să fugă. N-ar fi condamnat-o nimeni.

Dar apoi, bineînţeles, făcu pasul. Se apropie şi stătu tăcută în spatele scaunului lui Leonard.

În jurul mesei mai erau vreo şase jucători, toţi bărbaţi.

Madeleine îi intră în cîmpul vizual şi zise:

— Iubitule?

Leonard întoarse privirea înspre ea. Nu păru surprins s-o vadă.

— Salut, zise el, îndreptîndu-şi iar atenţia spre cărţi. Îmi pare rău c-am dispărut aşa. Dar mi-era teamă că n-o să mă laşi să joc. Eşti supărată pe mine?

— Nu, spuse Madeleine cu un glas liniştitor. Nu sînt supărată.

— Bine. Fiindcă simt că în seara asta am noroc.

Leonard îi făcu cu ochiul.
— Iubitule, am nevoie să vii cu mine.
Leonard îşi plasă miza. Se aplecă din nou în faţă, concentrîndu-se pe dealer. În acelaşi timp zise:
— Mi-am adus aminte în ce film cu Bond apare cazinoul ăsta. *Niciodată să nu spui niciodată*.
Dealerul împărţi primele două cărţi.
— Mai dă-mi, zise Leonard.
Dealerul îi mai dădu o carte.
— Încă una.
Următoarea carte îl scoase din joc. Dealerul îi luă cărţile şi crupierul îi luă jetoanele.
— Hai să mergem, zise Madeleine.
Leonard se aplecă înspre ea conspirativ:
— Foloseşte două pachete. Îşi imaginează că nu mă descurc cu două, dar se înşală.
Mai plasă o miză şi ciclul se repetă. Dealerul avea şaptesprezece şi Leonard crezu că-l poate bate. Ajuns la treisprezece, mai ceru o carte şi căpătă un valet.
Crupierul culese ultimele jetoane ale lui Leonard.
— Am ieşit din joc, zise el.
— Hai să mergem, iubitule.
Leonard îşi întoarse privirea sticloasă spre ea:
— Nu-i aşa că poţi să-mi împrumuţi nişte bani?
— Nu de data asta.
— În sărăcie şi în belşug, recită Leonard.
Dar se ridică de pe scaun.
Madeleine traversă cazinoul, ducîndu-l pe Leonard de braţ. Acesta mergea de bunăvoie. Dar chiar cînd s-au apropiat de capul scărilor, Leonard se opri. Îşi înălţă bărbia şi făcu o mutră ciudată. Zise cu un accent englezesc:
— Mă numesc Bond. James Bond.
Ridicînd brusc braţele, se înfăşură în mantie ca Dracula. Înainte ca Madeleine să poată reacţiona, ţîşni de lîngă ea, fîlfîind din mantie ca din nişte aripi şi avînd pe chip o expresie de încîntare dementă, jucăuşă şi plină de încredere.
Madeleine încercă să se ţină după el, dar o încetineau tocurile. În cele din urmă îşi dădu jos pantofii şi goni desculţă afară din cazinou. Numai că

Leonard dispăruse.

Nu se întoarse toată noaptea.

Nu se întoarse nici a doua zi.

Pînă a doua zi Madeleine luase deja legătura cu Mark Walker de la Consulatul American din Marsilia. Prin intermediul unor foşti absolvenţi de la Baxter, Alton reuşise să vorbească direct cu ambasadorul american la Paris. Ambasadorul Galbraith îşi notase datele lui Madeleine şi i le trimisese lui Walker, care o sună pe Madeleine ca să-i spună că autorităţile din Monaco, Franţa şi Italia fuseseră informate despre situaţie şi că o va contacta de îndată ce va avea mai multe veşti. Între timp Phyllida se dusese direct la aeroportul Newark şi se suise într-un avion de noapte ce ducea la Paris. În dimineaţa următoare zbură la Monaco şi ajunse la hotelul lui Madeleine puţin după ora prînzului. În timpul celor optsprezece ore dintre telefonul dat şi momentul în care Phyllida intră în camera ei, Madeleine trecu printr-o varietate de stări. Avea perioade în care era furioasă pe Leonard că fugise şi altele în care se învinuia pe ea fiindcă nu-şi dăduse seama mai repede că nu era totul în regulă. Era furioasă pe bancherii elveţieni şi, în mod ciudat, pe prietenele lor, pentru că-l ademeniseră pe Leonard să plece de la hotel. Era înnebunită de teama că Leonard şi-ar putea face rău sau ar putea fi arestat. Uneori se lăsa cuprinsă de autocompătimire, ştiind că în viaţă n-aveai parte decît de o singură lună de miere autentică şi că de a ei se alesese praful. Se gîndi s-o sune pe mama lui Leonard sau pe sora lui, dar nu le ştia numerele şi, oricum, n-ar fi vrut să vorbească cu ele, pentru că le învinuia oarecum pentru cele întîmplate.

Şi apoi apăru Phyllida, cu hainele îngrijite, cu părul aranjat şi urmată de un valet. Ceea ce Madeleine ura la mama sa – rectitudinea imperturbabilă, lipsa unor emoţii vizibile – era exact ce îi trebuia în acel moment. Se prăbuşi hohotind în poala mamei sale. Reacţia Phyllidei a fost să comande prînzul în cameră. Aşteptă pînă ce Madeleine mîncă o masă completă înainte de a pune prima întrebare despre cele întîmplate. În scurt timp sună Mark Walker, cu vestea că o persoană care corespundea descrierii lui Leonard fusese internată în dimineaţa aceea la spitalul Prinţesa Grace, suferind de psihoză şi răni uşoare, provocate de o cădere. Bărbatul, care avea accent american, fusese găsit pe plajă desculţ, fără cămaşă şi fără nici un act de identitate. Walker se oferi să vină de la Marsilia ca să le însoţească pe Madeleine şi Phyllida la spital, unde ele urmau să vadă dacă persoana în cauză era într-adevăr Leonard.

În timp ce-l aşteptau pe Walker, Phyllida îi spuse lui Madeleine să se spele şi să se facă prezentabilă, insistînd că asta o va face să se simtă mai stăpînă pe sine – lucru ce s-a dovedit a fi adevărat. Walker, eficient şi plin de tact, le luă într-o maşină cu şofer a consulatului. Madeleine îi era recunoscătoare pentru ajutor şi se străduia din răsputeri să dea impresia că nu se prăbuşeşte.

Spitalul Prinţesa Grace, redenumit astfel în amintirea fostei actriţe americance, era locul unde vedeta murise anul trecut, în urma unui accident de maşină. În spital se mai vedeau încă semne de doliu: o ghirlandă neagră aşezată peste un portret în ulei al prinţesei din holul principal, aviziere pline cu scrisori de condoleanţe de peste tot din lume. Walker le făcu cunoştinţă cu dr. Lamartine, un psihiatru zvelt, cu faţă osoasă, care le spuse că pe moment Leonard era foarte sedat. Îi administrau un antipsihotic fabricat de Rhône-Poulenc, care nu era disponibil în Statele Unite. Obţinuse în trecut rezultate excelente cu acest medicament şi nu vedea de ce acest caz ar fi diferit. Rezultatele testelor clinice ale medicamentului erau de fapt atît de impresionante, încît refuzul Administraţiei Farmaceutice şi Alimentare americane de a-l aproba rămînea un mister – sau poate nu chiar un mister, adăugă el pe un ton de insatisfacţie profesională, avînd în vedere faptul că medicamentul nu era fabricat în America. În acest moment păru să-şi aducă aminte de Leonard. Leziunile fizice erau: dinţi rupţi, vînătăi pe faţă, o coastă ruptă şi alte răni minore.

— Acum doarme, spuse el. Puteţi intra să-l vedeţi, dar vă rog să nu-l treziţi.

Madeleine intră singură. Înainte de a da la o parte perdeaua din jurul patului, simţi mirosul de tutun emanat prin pielea lui Leonard. Aproape că se aştepta să-l vadă stînd în pat şi fumînd, dar persoana pe care o găsi nu era nici Leonard cel imprevizibil şi sălbatic, nici Leonard cel retras şi tulburat, nici maniacul şi nici depresivul, ci doar victima inertă a unui accident. Într-unul din braţe avea introdusă o perfuzie. Jumătatea dreaptă a feţei îi era umflată. Buza superioară, sfîşiată, îi fusese cusută, iar pe ţesuturile vineţii din jur începuse să se formeze o crustă. Doctorul îi spusese să nu-l trezească, dar Madeleine se aplecă deasupra lui şi îi ridică grijulie buza de sus. Ce văzu îi tăie respiraţia: amîndoi dinţii din faţă ai lui Leonard se rupseseră de la rădăcină. Prin gaura rezultată i se vedea limba roz, lucioasă.

Nu era în întregime clar ce se întîmplase. Leonard era prea ameţit ca să-şi aducă aminte ultimele treizeci şi şase de ore. De la Casino de Monte Carlo se dusese la restaurantul unde cinau bancherii elveţieni. N-avea bani,

dar îi convinse că avea o metodă infailibilă de a număra cărţile. După ce terminară de mîncat, îl duseră la cazinoul Loews, un local american, şi îi dăduseră bani ca să înceapă. Înţelegerea era să împartă cîştigurile pe din două. De data aceasta, fie din pur noroc, fie din ştiinţă, la început lui Leonard i-a mers bine. A avut o serie cîştigătoare. În curînd adunase o mie de dolari. În acel moment noaptea deveni şi mai nebunească. Plecară de la cazinou şi luară nişte baruri la rînd. Prietenele bancherilor erau încă acolo – sau poate că plecaseră. Sau poate că el era deja cu un alt grup de bancheri. La un moment dat se întorsese la Loews. Dealerul de acolo nu folosea decît un singur pachet de cărţi. În ciuda maniei (sau, poate, datorită ei), Leonard reuşi să numere cărţile şi să nu le încurce în cap. Dar probabil că n-a fost foarte discret în legătură cu intenţiile sale. După o oră apăru şeful de sală şi-l aruncă pe Leonard afară din cazinou, avertizîndu-l să nu se mai întoarcă. Leonard ajunsese de-acum la un cîştig de aproape două mii de dolari. Iar aici amintirile i se înceţoşau. Restul îl însăilă Madeleine din informaţiile primite de la poliţie. După ce fusese dat afară ultima dată din Loews, Leonard fusese văzut la un „stabiliment“ din acelaşi cartier. A doua zi, într-un moment oarecare, sfîrşi la Hôtel de Paris, cu un grup de persoane care se poate să fi fost bancherii elveţieni, dar nu se ştia sigur. Apoi, în timp ce beau toţi în camerele lor adiacente, Leonard puse pariu că putea sări de la un balcon la cel de alături. Din fericire, era doar etajul întîi. Îşi dădu jos pantofii, dar, din păcate, nu reuşi. Alunecă, se lovi cu obrazul şi gura de balustrada balconului şi căzu. Sîngerînd şi pe jumătate scos din minţi, se îndepărtă şi rătăci pe plajă. Într-un anumit punct îşi dădu jos cămaşa şi intră să înoate în mare. Poliţia îl culese după ce, odată ieşit din apă, încerca să intre din nou în hotel.

Antipsihoticul franţuzesc era într-adevăr un medicament minune. În două zile Leonard era iarăşi lucid. Era atît de plin de căinţă şi atît de îngrozit de ce făcuse şi de încercarea sa de a-şi modifica tratamentul, că îşi petrecea tot timpul vizitelor lui Madeleine fie cerîndu-şi iertare, fie amuţit de regrete. Ea îi spuse să nu-şi facă griji. Îi spuse că nu era vina lui.

Pe toată durata şederii în Monaco, din momentul în care sosi pînă în clipa plecării, adică după o săptămînă, Phyllida nu zisese nici măcar o dată „Ţi-am spus eu!“ Madeleine o iubi pentru asta. Se miră să vadă cît de rezonabilă era Phyllida şi cît de senină rămase după ce deveni clar ce fel de „stabiliment“ vizitase Leonard. Cînd află, Madeleine izbucni din nou în plîns. Dar Phyllida îi spuse cu umor negru:

— Dacă ăsta-i singurul lucru de care va trebui să-ţi faci griji în căsnicie, eşti norocoasă.

Mai adăugă, plină de înţelegere:

— Nu era în toate minţile, Maddy. Nu te mai gîndi la asta. Uită şi mergi mai departe.

Lui Madeleine îi trecu prin minte că Phyllida vorbea din proprie experienţă, că mariajul părinţilor ei era mai complicat decît îşi imaginase ea vreodată.

Vizitele Phyllidei la spital erau însă stîngace. Ce-i drept, Phyllida şi Leonard abia dacă se cunoşteau. De îndată ce „trecu pericolul“, Phyllida se întoarse în New Jersey, ca să pună casa la punct pentru întoarcerea lui Madeleine şi a lui Leonard.

Madeleine stătu în continuare la hotel. Cum n-avea altceva de făcut decît să se uite la televizor, la cele două canale franţuzeşti pe care le avea aparatul din camera ei, şi era hotărîtă să nu mai calce niciodată pe la cazinou, Madeleine petrecea ore întregi la Musée Océanographique. O liniştea să stea în lumina aceea subacvatică, privind creaturile marine ce pluteau în acvariile lor. La început mîncă singură în restaurantul hotelului, dar prezenţa ei atrăgea prea mult atenţia masculilor. Aşa că rămînea în cameră, comanda de acolo şi bea mai mult vin ca de obicei.

Se simţea ca şi cînd ar fi îmbătrînit douăzeci de ani în două săptămîni. Nu mai era mireasă şi nici măcar femeie tînără.

Leonard a fost externat într-o zi senină de mai. La fel ca în anul precedent, Madeleine aştepta din nou în faţa unui spital, în timp ce o asistentă îl aducea jos pe Leonard într-un scaun cu rotile. Luară trenul înapoi la Paris şi se cazară la un hotel modest de pe Malul Stîng.

Cu o zi înainte de a lua avionul înapoi, în State, Madeleine îl lăsă pe Leonard la hotel şi se duse să-i cumpere ţigări. Vremea de vară era superbă, iar culorile florilor din parc atît de vii, că o dureau ochii. Văzu în faţa ei o imagine uluitoare: un grup de şcolăriţe conduse de o călugăriţă. Treceau strada, îndreptîndu-se spre curtea şcolii. Madeleine le urmări mergînd şi zîmbi pentru prima dată în ultimele săptămîni. Ludwig Bemelmans scrisese continuări la *Madeline*. Într-una din ele Madeline se alătura unui circ de ţigani. În alta era salvată de la înec de un cîine. Dar, în ciuda tuturor aventurilor, Madeline nu mai crescuse: rămăsese tot de opt ani. Ceea ce era păcat. Lui Madeleine nu i-ar fi stricat nişte exemple utile din alte episoade, mai mature. Madeline dîndu-şi bacalaureatul. Madeline studentă la Sorbonne („Şi unuia ca Albert Camus, Madeline îi spuse doar pfu-pfu“).

Madeline practicînd amorul liber, alăturîndu-se unui falanster sau călătorind în Afganistan. Madeline participînd la protestele din '68, aruncînd cu pietre în poliţişti sau strigînd „Sub trotuar, plaja!“

S-a măritat Madeline cu Pepito, fiul ambasadorului Spaniei? Părul îi era tot roşcat? Era tot cea mai mică şi cea mai curajoasă?

Nu chiar în două rînduri drepte, dar destul de ordonat, fetiţele dispărură prin uşile şcolii de la mănăstire. Madeleine se întoarse la hotel, unde o aştepta Leonard, încă bandajat, victimă a unui alt fel de război.

La bine zîmbeau
şi la rău se-ncruntau,
iar uneori se întristau.

Trenul companiei Northeast Corridor apăru pe linie într-un nor de funingine şi aburi. Madeleine stătea pe peron, în spatele liniei galbene, încruntîndu-se prin ochelarii strîmbi. După două săptămîni în care-i dăduse pierduţi, ochelarii se iviseră ieri de pe fundul coşului cu rufe murdare. Erau deja prea slabi, iar lentilele le erau la fel de zgîriate şi ramele la fel de demodate ca în urmă cu trei ani. Va trebui să cedeze şi să-şi cumpere o pereche nouă înainte de a începe şcoala.

De îndată ce i se confirmă că trenul se apropie, îşi scoase ochelarii şi-i vîrî în poşetă. Se întoarse să-l caute pe Leonard, care, plîngîndu-se deja de umiditate, intrase în sala de aşteptare, unde funcţiona un aparat de aer condiţionat ineficient.

Mai era puţin pînă la ora cinci. Vreo douăzeci de oameni aşteptau trenul.

Madeleine îşi vîrî capul pe uşa sălii de aşteptare. Leonard stătea pe o bancă şi se uita fix la podea, cu privirea goală. Era îmbrăcat tot în tricoul şi pantalonii negri de azi-dimineaţă, dar îşi prinsese părul într-o coadă. Madeleine îl strigă.

Leonard se uită la ea şi se ridică încet în picioare. Îi trebuise o veşnicie să iasă din casă şi să urce în maşină, iar Madeleine se temuse că vor pierde trenul.

Uşile trenului erau deja deschise cînd Leonard ieşi din sala de aşteptare şi o urmă pe Madeleine în vagonul cel mai apropiat. Găsiră o banchetă cu două locuri, astfel că nu trebuiau să mai stea cu nimeni. Madeleine scoase din geantă un exemplar ferfeniţit din *Daniel Deronda* şi se relaxă.

— Ţi-ai adus ceva de citit? întrebă ea.

Leonard clătină din cap.

— Mă voi uita la priveliştile încîntătoare din New Jersey.

— New Jersey chiar are şi părţi frumoase, spuse Madeleine.

— Aşa se zvoneşte, comentă Leonard, privind în continuare fix.

Călătoria de cincizeci şi nouă de minute nu oferi prea multe dovezi în această privinţă. Cînd nu treceau pe lîngă grădinile caselor din suburbii, intrau în oraşe pe moarte ca Elizabeth sau Newark. Curtea unei închisori de minimă siguranţă se întindea pînă lîngă şine şi puteai vedea prizonierii în uniforme albe, ca o convenţie a brutarilor. Lîngă Secaucus începeau mlaştinile de un verde deschis, care erau surprinzător de frumoase dacă nu-ţi ridicai ochii spre furnalele şi docurile de încărcare din preajmă.

Ajunseră în gara Penn la o oră de vîrf. Madeleine evită scările rulante ticsite şi îl conduse pe Leonard spre o scară mai puţin circulată, pe care urcară pînă în hol. După cîteva minute ieşeau în lumina şi căldura de pe Eighth Avenue. Era puţin trecut de ora şase.

Cînd se aşezară la coada pentru taxiuri, Leonard se uită la clădirile din apropiere ca şi cînd s-ar fi temut că se vor prăbuşi peste el.

— „New York“, zise el. „Exact cum l-am văzut în mintea mea.“[4]

A fost ultima lui glumă. După ce au urcat în taxi şi-au pornit-o prin oraş, Leonard îl rugă pe şofer să pornească aerul condiţionat. Şoferul spuse că e defect. Leonard coborî geamul şi scoase capul afară, ca un cîine. Preţ de o clipă Madeleine regretă că-l luase cu ea.

Premoniţia pe care o avusese la Casino de Monte Carlo fusese mai precisă decît îşi putuse imagina chiar ea la vremea respectivă. Devenise deja soţia agitată, paznicul veşnic în alertă. Era „măritată cu un maniaco-depresiv“. Nu era ceva nou pentru Madeleine că Leonard se putea sinucide în timp ce ea dormea. Îi trecuse deja prin minte că piscina putea ademeni la pieire. Din cele douăzeci şi unu de semnale de alarmă de pe lista pe care i-o dăduse Wilkins, Madeleine bifase zece: modificarea programului de somn, lipsa dorinţei de comunicare, dezinteres pentru muncă, dezinteres pentru aspectul fizic, izolare de oameni/activităţi, perfecţionism, nelinişte, plictiseală extremă, depresie şi modificare a personalităţii. Printre semnalele pe care Leonard nu le avea era faptul că nu mai încercase să se sinucidă (deşi se gîndise la asta), nu se droga (deocamdată), nu era predispus la accidente, nu vorbea despre dorinţa de a muri şi nu-şi înstrăinase bunurile. Pe de altă parte azi-dimineaţă, cînd Leonard zisese că nu mai voia să se mute la New York şi se referise la apartament ca „al ei“, se asemănase foarte mult cu cineva care-şi înstrăina bunurile. Lui Leonard nu părea să-i mai pese de viitor. Nu ştia ce va face. Nu voia o muncă de birou. Era în pantalonii ăia scurţi negri de două săptămîni.

Zece semnale din douăzeci şi unu. Deloc liniştitor. Dar cînd îi atrăsese atenţia asupra acestui lucru, dr. Wilkins spusese:

— Dacă Leonard n-ar avea nici unul dintre ele, n-aţi fi aici. Datoria noastră e să le reducem încet-încet pînă la trei sau patru. Poate chiar unu sau două. În timp, sînt sigur că putem face asta.

— Şi pînă atunci? întrebă Madeleine.

— Pînă atunci trebuie să acţionăm cu mare atenţie.

Încerca să acţioneze cu mare atenţie, dar nu era uşor. Madeleine îl luase pe Leonard la New York ca să evite pericolul de a-l lăsa acasă nesupravegheat. Dar acum, că era în oraş, exista pericolul ca el să facă un atac de panică. Avusese de ales între a-l lăsa în Prettybrook şi a-şi face griji sau a-l aduce cu ea la New York şi a-şi face griji. În principiu, era mai puţin îngrijorată dacă îl putea ţine sub observaţie.

Ea era cea care stătea între Leonard şi moarte. Asta era senzaţia pe care o avea. Acum, că ştia semnalele de alarmă, era tot timpul pe fază, gata să le observe. Mai rău, era pe fază la orice schimbare din dispoziţia lui Leonard care ar fi putut *precede* unul din semnalele de alarmă. Era pe fază la *alarmele* semnalelor de alarmă. Şi totul devenea foarte încurcat. De exemplu, nu ştia dacă faptul că Leonard se trezise devreme reprezenta o nouă modificare în programul lui de somn, dacă făcea parte din modificarea precedentă sau indica o evoluţie pozitivă. Nu ştia dacă perfecţionismul anula faptul că-şi pierduse ambiţia sau erau două feţe ale aceleiaşi monede. Cînd stăteai între persoana iubită şi moarte, îţi era greu şi să fii trează, şi să dormi. Cînd Leonard stătea pînă tîrziu şi se uita la televizor, Madeleine îi ţinea socoteala din pat. Nu reuşea niciodată să adoarmă pînă ce el nu venea la etaj şi se punea în pat, lîngă ea. Asculta zgomotele pe care le făcea la parter. Era ca şi cînd propria-i inimă îi fusese îndepărtată chirurgical din corp şi era ţinută într-un loc îndepărtat, conectată încă şi pompîndu-i sînge prin vene, dar expusă la pericole pe care nu le vedea: inima ei undeva, afară, într-o cutie, neprotejată.

Urcară pe Eighth Avenue şi o cotiră pe Broadway la Columbus Circle. Leonard îşi trase capul înapoi în maşină ca şi cînd ar fi vrut să testeze din nou temperatura, apoi îl scoase iar pe fereastră.

Şoferul o luă la stînga pe Seventy-second Street. Peste cîteva minute ajungeau pe Riverside Drive. Kelly aştepta pe trotuar, în faţa clădirii.

— Scuze! zise Madeleine, ieşind din maşină. Trenul a avut întîrziere.

— Aşa spui întotdeauna, spuse Kelly.

— Şi e întotdeauna adevărat.

Se îmbrăţişară şi Kelly întrebă:

— Deci vii la chef?

— Mai vedem.

— Trebuie să vii! Nu pot să mă duc singură.

În tot acest timp taxiul stătea lîngă bordură, cu motorul mergînd. În cele din urmă Leonard ieşi. Se mută cu paşi greoi din bătaia soarelui pînă la umbra tendei.

Kelly, care era o actriţă destul de bună, îi zîmbi lui Leonard de parcă habar n-ar fi avut despre boala lui, de parcă ar fi arătat perfect.

— Salut, Leonard. Ce mai faci?

Ca de obicei, Leonard o luă ca pe o întrebare autentică. Oftă şi zise:

— Sînt epuizat.

— *Tu* eşti epuizat? întrebă Kelly. Gîndeşte-te la mine! I-am arătat deja lui Maddy vreo cincisprezece apartamente. Dar pîn-aici! Dacă nici pe ăsta nu-l luaţi, vă concediez.

— Nu ne poţi concedia, zise Madeleine. Noi sîntem clienţii tăi.

— Atunci îmi dau demisia.

Îi conduse în holul răcoros şi lambrisat.

— Serios, Maddy. Mai am unul ceva mai aproape de Columbia, dacă vrei să-l vezi. Dar mă îndoiesc că e la fel de frumos ca ăsta.

După ce se înregistrară la portar, luară liftul pînă la etajul al unsprezecelea. În faţa apartamentului Kelly scotoci o vreme după cheile potrivite, ceea ce durǎ un pic, dar în cele din urmă descuie şi îi pofti înăuntru.

Pînă acum Kelly îi arătase lui Madeleine apartamente care dădeau înspre coloane de aerisire, garsoniere unite, minuscule şi infestate de gîndaci sau mirosind a urină de pisică. Chiar dacă n-ar fi vrut cu disperare să se mute de la ai ei, apartamentul în care intră acum tot ar fi uluit-o pe Madeleine. Era ceva clasic, cu pereţi albi, proaspăt zugrăviţi, cu capiteluri şi parchet pe jos. Dormitorul era destul de mare pentru un pat dublu, bucătăria îngustă fusese modernizată, biroul era utilizabil, iar camera de zi era cam mică, dar o înfrumuseţa un şemineu nefuncţional. Avea chiar şi o sufragerie. Atracţia principală o constituiau însă priveliştile. Extaziată, Madeleine deschise fereastra de la camera de zi şi se aplecă în afară. Soarele, care mai avea vreo două ore pînă să apună, arunca paiete pe valurile rîului şi colora stîncile drepte de dincolo de rîu, de obicei cenuşii, într-un roz deschis. Spre nord se vedeau vîrfurile transparente ale podului George Washington. Se

auzea traficul dinspre West Side Highway. Madeleine se uită în jos, la trotuarul din faţa clădirii. Distanţa era foarte mare. Brusc, i se făcu teamă.

Îşi trase capul înapoi şi-l strigă pe Leonard. Cum el nu-i răspunse, strigă din nou, pornind deja pe coridor.

Leonard era în dormitor, cu Kelly. Fereastra era închisă.

Îşi mască uşurarea uitîndu-se la debaraua din cameră.

— Asta-i a mea, zise ea. Am mai multe haine ca tine. Dar tu poţi să iei biroul.

Leonard nu zise nimic.

— Ai văzut biroul?

— L-am văzut, spuse el.

— Şi?

— E-n regulă.

— Nu că vreau să vă grăbesc, spuse Kelly, dar trebuie să vă hotărîţi în… să zicem jumătate de oră. Celălalt agent vrea să înceapă să arate apartamentul în seara asta.

— În seara asta? spuse Madeleine, nepregătită pentru aşa ceva. Parcă ai spus că avem timp pînă mîine!

— Aşa mi-a zis el iniţial. Dar acum s-a răzgîndit. Lumea e disperată să pună mîna pe spaţiul ăsta.

Madeleine se uită la Leonard, încercînd să-i citească gîndurile. Apoi îşi încrucişă hotărîtă braţele. Cum n-avea de gînd să se mute cu el într-un stat de cîmpie, va trebui să accepte riscurile inerente unei vieţi în Manhattan.

— OK, îl vreau, spuse ea. E perfect. Leonard, îl vrem, nu-i aşa?

Leonard se întoarse spre Kelly.

— Putem discuta un minut singuri? întrebă el.

— Desigur! Nici o problemă. Mă duc în camera de zi.

După ce Kelly plecă, Leonard se duse la fereastră.

— Cît e chiria? întrebă el.

— Nu-ţi face griji din cauza asta.

— Nu mi-aş putea permite niciodată un apartament ca ăsta. Mi-e teamă că nu ştiu cum mă va face să mă simt.

Era o conversaţie rezonabilă dacă o purtai o dată sau de două ori. Dar o avuseseră de vreo sută de ori. Avuseseră o versiune a ei chiar azi-dimineaţă. Tristul adevăr era că orice locuinţă pe care Leonard şi-ar fi permis-o era genul de locuinţă în care Madeleine ar fi refuzat să locuiască.

— Iubitule, spuse ea, nu-ţi face griji pentru chirie. Plăteşti cît poţi. Nu vreau decît să fim fericiţi.

— Iar eu îţi spun că nu cred c-aş putea fi fericit aici.

— Dacă aş fi bărbat, nici măcar n-am avea această conversaţie. Ar fi normal ca soţul să plătească o parte mai mare din chirie.

— Faptul că aici mă simt eu nevasta constituie o problemă.

— Atunci de ce-ai mai venit să-l vezi? zise frustrată Madeleine. Ce ţi-ai imaginat că vom face? Nu putem sta la nesfîrşit cu ai mei. *Asta* cum te face să te simţi? Faptul că stăm cu ai mei?

Leonard se gîrbovi brusc.

— Aşa e, spuse el cu o voce cu adevărat tristă. Ai dreptate. Îmi pare rău. Atîta doar că mi-e greu. Înţelegi de ce mi-e greu?

Părea mai înţelept să dea din cap că da.

Leonard se uită pe fereastră jumătate de minut – sau cel puţin asta păru că face. În cele din urmă trase aer în piept şi zise:

— OK, hai să-l luăm.

Madeleine nu mai pierdu vremea. Îi spuse lui Kelly că voiau apartamentul şi se oferi să-i scrie un cec pentru garanţie. Kelly însă avu o idee şi mai bună. Le sugeră să semneze contractul de închiriere chiar azi, ceea ce i-ar scuti de încă un drum în oraş.

— Puteţi merge la o cafea în timp ce eu fac contractul. O să-mi ia vreo cincisprezece minute.

Era un plan logic, aşa că luară liftul pînă în hol şi apoi ieşiră din nou pe străzile înăbuşitoare.

Pe drum spre Broadway, Kelly le arătă serviciile pe care le puteau găsi în apropiere: spălătoria, lăcătuşul şi bufetul din colţ, care avea aer condiţionat.

— Aşteptaţi-mă acolo, zise ea, arătînd înspre bufet. Mă întorc în cincisprezece minute. Maximum jumătate de oră.

Madeleine şi Leonard se aşezară într-un separeu de lîngă fereastra din faţă. Bufetul avea picturi murale cu motive elene şi un meniu de douăsprezece pagini.

— Ăsta va fi locul nostru, zise Madeleine, uitîndu-se aprobator în jur. Putem veni aici în fiecare dimineaţă.

Chelnerul se apropie să le ia comanda.

— V-aţi hotărît ce vreţi, dragilor?

— Două cafele, te rog, spuse Madeleine zîmbind. Şi soţul meu vrea o plăcintă cu mere cu o felie de brînză *cheddar* în vîrf.

— Ce vreţi, aia primiţi, spuse chelnerul, îndepărtîndu-se.

Madeleine se aştepta ca Leonard să se amuze. Spre surprinderea ei însă, ochii lui se umplură de lacrimi.

— Ce s-a întîmplat?

Leonard dădu din cap, uitîndu-se în altă parte.

— Uitasem de asta, zise el cu o voce răguşită. E o veşnicie de-atunci.

Afară umbrele se lungeau pe trotuar. Madeleine se uita la traficul de pe Broadway, încercînd să-şi alunge un sentiment din ce în ce mai pronunţat de deznădejde. Nu mai ştia cum să-l înveselească pe Leonard. Orice încerca, avea acelaşi rezultat. Îşi făcea griji că Leonard nu va mai fi fericit niciodată, că îşi pierduse această capacitate. Acum, cînd ar fi trebuit să se bucure de noul apartament sau să exploreze noul lor cartier, stăteau într-un separeu de vinilin, evitînd să se privească în ochi şi nespunînd nimic. Mai rău, Madeleine ştia că Leonard înţelegea toate astea. Suferinţa îi era înteţită de faptul că ştia că i-o provoacă şi ei. Dar nu se putea controla. Între timp, pe partea cealaltă a ferestrei, seara de vară se instala pe bulevard. Bărbaţii se întorceau de la serviciu cu cravatele desfăcute şi cu sacourile în mîini. Madeleine pierduse şirul zilelor, dar după expresiile relaxate de pe feţele oamenilor şi mulţimea înveselită de ora de băuturi ieftine care se revărsa din barul de vizavi, îşi dădu seama că e vineri. Soarele va mai sta pe cer cîteva ore bune, dar noaptea – şi weekendul – începuseră în mod oficial.

Chelnerul aduse plăcinta cu mere şi două furculiţe. Dar nici unul din ei n-o gustă.

După douăzeci de minute Kelly se întoarse cu actele. Făcuse două schimbări la contractul standard, una stipulînd posibilitatea subînchirierii, iar cealaltă interzicînd animalele de companie. În partea de sus dactilografiase numele lui Madeleine şi al lui Leonard şi trecuse sumele pentru chirie şi garanţie. Aşezîndu-se în separeu şi muşcînd din plăcintă, o sfătui pe Madeleine să scrie cecuri pentru garanţie şi pentru chiria pe prima lună. Apoi îi puse pe amîndoi să semneze.

— Felicitări! De-acum sînteţi oficial newyorkezi. Trebuie să sărbătorim.

Madeleine aproape că uitase.

— Leonard, zise ea, îl ştii pe Dan Schneider? Este un chef la el în seara asta.

— E la vreo trei străzi de-aici, spuse Kelly.

Leonard se uita fix în ceaşca de cafea. Madeleine nu-şi dădu seama dacă îşi cerceta sentimentele (aşa se ţinea el sub observaţie) sau dacă i se blocase mintea.

— Nu prea am chef de petreceri, zise el.

Nu asta voia s-audă Madeleine. Ea voia să sărbătorească. Tocmai semnase contractul de închiriere a unui apartament în Manhattan şi nu-i venea să urce în tren şi să se întoarcă în New Jersey. Se uită la ceas.

— Hai, te rog! Nu e decît şapte şi un sfert. Hai, că nu stăm mult!

Leonard nu zise da, dar nici nu. Madeleine se duse să achite nota. Cît a stat la casă, el ieşi să-şi aprindă o ţigară. Fuma din ce în ce mai lacom. Sugea din filtru de parcă era înfundat şi necesita eforturi suplimentare. Cînd Madeleine ieşi împreună cu Kelly, nicotina părea să-l fi îmbunat suficient ca să le însoţească pe Broadway fără să comenteze.

Tăcea cînd au ajuns la clădirea lui Schneider, chiar în faţa staţiei de metrou de la Seventy-ninth Street, şi rămase tăcut şi în timp ce urcară cu liftul la etajul al şaselea. Dar cînd intrară în apartament, se opri brusc şi o apucă pe Madeleine de braţ.

— Ce-i? zise Madeleine.

Leonard se uita înspre hol şi camera de zi, care era plină de lume ce vorbea tare, ca să acopere muzica.

— Nu pot face asta, zise el.

Kelly, adulmecînd posibile neplăceri, o porni înainte. Madeleine o urmări cum se alătură mănunchiului de trupuri îmbrăcate lejer.

— Cum adică nu poţi face asta?

— E prea cald aici. Prea multă lume.

— Vrei să plecăm? întrebă ea, nereuşind să-şi ascundă exasperarea.

— Nu, spuse Leonard. Dacă tot am venit…

Ea îl luă de mînă şi-l conduse spre centrul petrecerii, iar o vreme totul decurse rezonabil de bine. Lumea venea să-i salute şi să-i felicite cu ocazia căsătoriei. Leonard se arătă capabil să participe la conversaţie.

Dan Schneider, un bărbos bine făcut, dar cu un şorţ pe el, se apropie de Madeleine cu un pahar în mînă.

— Hei, am auzit că vom fi vecini! zise el.

Era încă devreme, dar lui i se împleticea deja limba în gură. Începu să-i povestească despre cartier, unde să meargă la cumpărături şi unde să mănînce. În timp ce Dan îşi descria restaurantul chinezesc preferat, Leonard se îndepărtă, dispărînd în ceea ce părea a fi un dormitor.

Era ceva erotic în atmosfera apartamentului încins. Toată lumea începuse să transpire vizibil. Cîteva dintre fete purtau maiouri mulate, fără sutien, iar Adam Vogel, aşezat pe canapea, îşi freca un cub de gheaţă pe gît. Dan îi spuse lui Madeleine să-şi ia ceva de băut şi se îndepărtă cu un pas legănat.

Madeleine nu-l urmă pe Leonard în dormitor. Simţea nevoia să nu-şi facă griji pentru el cîteva minute. Aşa că i se alătură lui Kelly la masa cu băuturi, care era plină cu sticle de Jim Beam, biscuiţi cu cremă, pahare şi gheaţă. La casetofon se auzea *Purple Rain*.

— Nu este decît burbon, spuse Kelly.

— Mă mulţumesc cu orice, zise Madeleine şi întinse un pahar.

Apoi luă un biscuit şi începu să ronţăie din el.

Înainte să apuce să se întoarcă, Pookie Ames se repezi la ea dinspre bucătărie:

— Maddy! Te-ai întors! Cum a fost la Cape Cod?

— A fost grozav, minţi ea.

— N-a fost mohorît şi deprimant iarna?

Pookie vru să-i vadă inelul, dar cînd Madeleine i-l arătă, abia dacă se uită la el.

— Nu pot să cred că te-ai măritat, spuse ea. E atît de retrograd!

— Mie-mi spui? răspunse Madeleine.

— Unde ţi-e prietenul? Adică soţul?

Era imposibil de ghicit de pe faţa lui Pookie cît de multe ştia.

— E pe-aici pe undeva, spuse Madeleine.

Alţi prieteni îşi făcură loc cu coatele, vrînd s-o vadă. Îmbrăţişa întruna oameni şi le spunea că se mută în oraş.

Pookie începu să spună o poveste:

— Deci fac eu pe chelneriţa la Dojo's şi aseară un client mă cheamă şi zice: „Cred că am un şobolan în cîrnat". Mă uit – şi văd o coadă ieşind la un capăt. Adică tot şobolanul era înăuntru, gătit.

— Vai, nu!

— Şi unul din avantajele slujbei e că primeşti mîncare pe gratis, aşa că…

— Ce greţos!

— Dar stai să vezi. După aceea îi duc cîrnatul cu şobolan şefului. Nu ştiam ce altceva să fac. Şi el zice: „Spune-i clientului că pe ăsta nu trebuie să-l plătească".

Madeleine începu să se simtă bine. Burbonul era aşa de dulce, de parcă ar fi fost o formă alcoolică de Coca-Cola. Era plăcut să fie printre oameni pe care-i ştia. Îi dădea senzaţia că decizia de a se muta la New York fusese una corectă. Poate că izolarea de la Pilgrim Lake fusese una din probleme. Îşi termină paharul şi îşi mai turnă unul.

Cînd se întoarse de la bar, observă un tip care arăta decent şi care o măsura din ochi din cealaltă parte a camerei. Se simţise atît de multă vreme ca o infirmieră şi atît de desexualizată, încît i se păru o surpriză plăcută. Îi răspunse la privire o clipă, apoi se uită în altă parte.

Kelly se apropie şi îi şopti:

— Totul e în regulă?

— Leonard e în dormitor.

— Măcar a venit.

— Mă înnebuneşte.

Se simţi imediat vinovată că spusese asta, aşa că îşi îmblînzi tonul:

— E foarte obosit. A fost drăguţ din partea lui că a venit.

Kelly se aplecă din nou spre ea:

— Dan Schneider mă asaltează cu alcool.

— Şi?

— Sînt asaltabilă.

În următoarea jumătate de oră Madeleine circulă prin mulţime, aflînd ce mai făcuse lumea în ultimul timp. Tot aştepta să apară iar Leonard. Cînd, după încă cincisprezece minute, el tot nu se ivi, se duse să vadă ce face.

Dormitorul era plin de mobilă în stil Mission şi gravuri cu teme shakespeariene. Leonard stătea lîngă fereastră şi vorbea cu un tip întors cu spatele la uşă. Abia după ce intră, Madeleine îşi dădu seama că era Mitchell.

Poate că existau oameni cu care ar fi fost şi mai penibil să se întîlnească împreună cu Leonard, dar pe moment Madeleine nu se putu gîndi la nimeni altcineva. Mitchell îşi tunsese părul şi slăbise şi mai tare. Îi venea greu să decidă ce era mai şocant: apariţia lui bruscă, felul bizar în care arăta sau faptul că stătea de vorbă cu Leonard.

— Mitchell! zise ea, încercînd să nu pară prea uluită. Ce ţi-ai făcut la păr?

— M-am tuns puţin, răspunse el.

— Aproape că nu te-am recunoscut. Cînd te-ai întors?

— Acum trei zile.

— Din India?

Dar în acest moment interveni Leonard.

— Sîntem în mijlocul unei conversaţii, spuse el iritat.

Madeleine se mişcă brusc, ca şi cum ar fi fost prinsă pe picior greşit de un serviciu la tenis.

— Voiam doar să văd dacă eşti gata de plecare, spuse ea încet.

— *Vreau* să plec. Dar mai întîi vreau să-mi termin conversaţia.

Madeleine se uită la Mitchell, aşteptîndu-se să obiecteze. Dar şi el părea nerăbdător s-o vadă plecată. Aşa că le făcu uşor cu mîna, încercînd să pară stăpînă pe situaţie, şi ieşi din încăpere.

Întoarsă în mijlocul petrecerii, încercă să se distreze în continuare. Dar era prea preocupată. Se întreba despre ce vorbeau Leonard şi Mitchell. Se temea că vorbeau despre ea. Întîlnirea cu Mitchell îi stîrnise o emoţie pe care Madeleine nu o putea descrie foarte bine. De parcă ar fi fost bucuroasă şi, în acelaşi timp, plină de regrete.

După cincisprezece minute Leonard ieşi în cele din urmă din dormitor, spunînd că vrea să plece. Nu o privi în ochi. Cînd ea îi zise că vrea să-şi ia la revedere de la Kelly, Leonard răspunse că o va aştepta afară.

Madeleine o găsi pe Kelly şi-i mulţumi încă o dată că o ajutase să-şi găsească o locuinţă, dar în tot acest răstimp a fost foarte conştientă de faptul că Mitchell era încă acolo, undeva. Nu voia să stea de vorbă singură cu el, fiindcă viaţa ei era deja destul de complicată. Nu voia să-i explice situaţia în care se găsea, să se confrunte cu acuzaţiile lui sau să simtă indiferent ce-ar fi putut să simtă într-o conversaţie cu el. Dar chiar cînd dădea să plece, îl zări şi se opri, iar el se apropie de ea.

— Cred că ar trebui să te felicit, zise el.

— Mulţumesc.

— A fost cam pe neaşteptate. Nunta ta.

— A fost.

— Bănuiesc că asta te face de stadiul întîi.

— Cam aşa ceva.

Mitchell avea şlapi în picioare şi era îmbrăcat într-o pereche de blugi cu manşetele răsucite. Picioarele îi erau foarte albe.

— Ai primit scrisoarea mea? întrebă el.

— Ce scrisoare?

— Ţi-am trimis o scrisoare. Din India. Sau cel puţin aşa cred. În momentul respectiv eram puţin drogat. Chiar n-ai primit-o?

— Nu. Ce scria în ea?

Mitchell se uita la ea ca şi cînd n-ar fi crezut-o. O făcea să se simtă neplăcut.

— Acum nu cred că mai contează, spuse el.

Madeleine se uită spre uşa de la intrare.

— Trebuie să plec, zise ea. Unde stai?

— Pe canapeaua lui Schneider.

Stătură şi îşi zîmbiră preţ de-o clipă lungă, iar apoi Madeleine ridică dintr-odată mîna şi-l mîngîie pe Mitchell pe cap.

— Ce-ai făcut cu buclele alea! gemu ea.

Mitchell îşi ţinu capul aplecat în timp ce ea îşi trecea mîna peste ţepii de pe creştetul lui. Cînd încetă, el îşi ridică faţa. Fără păr, ochii lui mari arătau şi mai imploratori.

— Mai vii în oraş? întrebă el.

— Nu ştiu. S-ar putea.

Se uită din nou spre uşă.

— Dacă vin, te sun. Poate luăm un prînz împreună sau ceva.

N-avu încotro şi-l îmbrăţişă. Cînd o făcu, pe Madeleine o surprinse mirosul pătrunzător al lui Mitchell. Părea aproape prea intim pentru a fi inhalat.

Cînd ieşi din apartament, îl găsi pe Leonard fumînd pe coridor. El se uită după un loc unde să-şi arunce ţigara, dar cum nu zări nici unul, o luă cu el în lift. În timp ce liftul cobora, Madeleine se sprijini de umărul lui. Se simţea uşor cherchelită.

— Mi-a plăcut, zise ea. Te-ai simţit bine?

Leonard aruncă mucul pe jos şi îl strivi cu pantoful.

— Asta înseamnă nu?

Uşa se deschise şi Leonard traversă holul fără să scoată o vorbă. Madeleine îl urmă, ieşind şi ea pe trotuar, unde zise în cele din urmă:

— Ce-i cu tine?

Leonard se uită la ea.

— Ce-i cu mine? Tu ce crezi? Sînt *deprimat*, Madeleine. Sufăr de *depresie*!

— Ştiu asta.

— Chiar ştii? Nu mai sînt aşa de sigur. Dacă ai şti, poate n-ai mai spune tîmpenii de genul ăsta.

— N-am făcut decît să te întreb dacă te-ai simţit bine! Dumnezeule!

— Dă-mi voie să-ţi spun ce se întîmplă cînd cineva e clinic deprimat, începu Leonard în stilul său enervant, de doctor. Atunci creierul trimite un semnal că moare. Creierul deprimat trimite acest semnal şi trupul îl primeşte, iar după o vreme şi trupul îşi imaginează că moare. Şi-atunci începe să se stingă. De aceea *doare* depresia, Madeleine. De aceea e dureroasă *fizic*! Creierul crede că moare, aşa că şi trupul crede că moare, apoi creierul înregistrează asta şi tot aşa, la nesfîrşit, într-un cerc vicios de reacţii.

Leonard se aplecă înspre ea:

— Asta se întîmplă chiar acum în interiorul meu. Asta se întîmplă cu mine în fiecare minut din fiecare zi. Şi de aceea nu-ţi răspund cînd mă întrebi dacă m-am simţit bine la chef.

Era hiper-coerent, dar îi murea creierul. Madeleine încercă să asimileze spusele lui Leonard. Se simţea încălzită de la burbon şi înfierbîntată de la oraş. Acum, că ieşiseră şi erau iar pe Broadway, era puţin dezamăgită că se întorceau acasă. Avea grijă de Leonard de un an de zile, sperînd că se va face mai bine, iar acum el era mai rău ca înainte. Cum tocmai plecase de la un chef unde toată lumea părea să fie fericită şi sănătoasă, lui Madeleine situaţia i se păru extrem de nedreaptă.

— Chiar nu poţi să te duci o oră la un chef fără să te comporţi de parcă te-ar tortura cineva?

— Nu, chiar nu pot, Madeleine. Asta-i problema.

Un şuvoi de oameni urca treptele staţiei de metrou. Madeleine şi Leonard trebuiră să se dea la o parte, ca să-i lase să treacă.

— Înţeleg că eşti deprimat, Leonard. Dar pentru asta iei medicamente. Alţii iau medicamente şi se simt bine.

— Adică îmi spui că sînt anormal şi ca maniaco-depresiv.

— Îţi spun că uneori aproape că dai senzaţia că *îţi place* să fii deprimat. Ca şi cînd dacă n-ai fi deprimat, nu ţi s-ar acorda toată atenţia. Îţi mai spun şi că faptul că eşti deprimat nu înseamnă că poţi să ţipi la mine pentru că te-am întrebat dacă te-ai simţit bine!

Brusc, pe faţa lui Leonard apăru o expresie ciudată, ca şi cînd l-ar fi amuzat ceva sinistru.

— Dacă noi doi am fi celule de drojdie, ştii ce-am face?

— Nu vreau să mai aud de drojdii! spuse Madeleine. M-am săturat de drojdie.

— Dacă are de ales, starea ideală a unei celule de drojdie e să fie diploidă. Dar ştii ce se întîmplă cînd se găseşte într-un mediu fără substanţe nutritive?

— Nu mă interesează!

— Diploidele se rup din nou în haploide. Mici haploide singuratice. Pentru că într-o situaţie de criză e mai uşor să supravieţuieşti ca o singură celulă.

Madeleine simţi că ochii i se umplu de lacrimi. Căldura stîrnită de burbon se transformase într-o flacără în piept. Încercă să-şi înfrîneze lacrimile clipind des, dar una tot îi căzu pe obraz. O şterse iute cu degetul.

— De ce faci asta? strigă ea. Vrei să ne desparţi? Asta vrei?

— Nu vreau să-ţi distrug viaţa, zise Leonard pe un ton mai blînd.

— Nu mi-o distrugi.

— Medicamentele nu fac altceva decît să încetinească procesul. Dar sfîrşitul e inevitabil. Întrebarea e: cum poate fi oprită chestia asta?

Îşi împunse capul cu degetul arătător.

— Mă sfîşie şi n-o pot opri. Madeleine, ascultă-mă. *Ascultă*. N-o să mă fac mai bine.

În mod ciudat, părea satisfăcut de ce spunea, ca şi cînd s-ar fi bucurat să clarifice situaţia.

Dar Madeleine insistă:

— Ba da! Crezi asta pentru că acum *eşti* deprimat. Dar doctorul nu asta zice.

Se întinse şi-şi puse mîinile în jurul gîtului său. Doar cu puţin timp în urmă fusese fericită şi simţise că în cele din urmă viaţa li se schimba. Dar acum totul părea o glumă sadică: apartamentul, Columbia, totul. Stăteau la intrarea de la metrou, ca unul din cuplurile acelea îmbrăţişate ce plîng, tipice pentru New York, ignoraţi de toţi cei care treceau şi într-o absolută intimitate chiar în mijlocul unui oraş ticsit, într-o noapte fierbinte de vară. Madeleine nu zise nimic, pentru că nu ştia ce să zică. Pînă şi „Te iubesc“ părea nepotrivit. I-o spusese atît de des lui Leonard în astfel de situaţii, încît îi era teamă că vorbele îşi pierdeau puterea.

Dar ar fi trebuit s-o zică oricum. Ar fi trebuit să-şi ţină braţele în jurul gîtului lui Leonard şi să refuze să-i dea drumul, fiindcă, de îndată ce se desprinse din îmbrăţişare, Leonard, hotărît şi iute, se întoarse şi se repezi în jos pe treptele staţiei de metrou. Iniţial Madeleine a fost prea surprinsă ca să reacţioneze. Dar apoi o luă la goană după el. Cînd ajunse jos, nu-l văzu. Fugi pe lîngă ghişeul cu jetoane către cealaltă ieşire. Crezu că Leonard ieşise înapoi pe stradă, dar apoi îl zări de partea cealaltă a barierei, îndreptîndu-se către şine. În timp ce se scotocea în poşetă după mărunţiş pentru jetoane, simţi bubuitul unui tren care se apropia. Prin tunelul de metrou trecea vîntul, ridicînd gunoaiele în aer. Dîndu-şi seama că Leonard sărise, probabil, peste barieră, Madeleine se hotărî să facă acelaşi lucru. Fugi şi sări peste bară. Doi adolescenţi din apropiere izbucniră în rîs văzînd că o femeie din Upper East Side – căci aşa arăta –, îmbrăcată în rochie, făcea una ca asta. Luminile trenului apărură în tunel. Leonard ajunse la marginea peronului. Trenul se repezea cu un vuiet în staţie şi Madeleine, încă alergînd, îşi dădu seama că era prea tîrziu.

Şi apoi trenul încetini şi se opri. Leonard era încă acolo, aşteptîndu-l.

Madeleine ajunse la el. Îl strigă pe nume.

Leonard se întoarse şi o privi cu ochi goi. Se întinse şi îşi aşeză uşor mîinile pe umerii ei. Apoi, cu o voce blajină, tivită cu milă şi tristeţe, Leonard spuse:

— Divorţez de tine, divorţez de tine, divorţez de tine.

Şi apoi o împinse, deloc blînd, şi sări în vagon înainte să se închidă uşile. Nu se întoarse să se uite la ea pe geam. Trenul începu să se mişte, la început de-ajuns de încet ca să-i dea senzaţia lui Madeleine că l-ar fi putut opri cu mîna, că ar fi putut opri totul – şi ce tocmai spusese Leonard, şi faptul c-o îmbrîncise, şi lipsa ei de opoziţie, colaborarea ei –, dar în curînd accelerînd prea tare ca ea să-l mai poată opri sau să se mai poată minţi. Iar acum tot gunoiul de pe peron se învolbura, roţile garniturii de tren scîrţîiau şi luminile din vagon clipeau, aprinzîndu-se şi stingîndu-se, ca becurile unui candelabru stricat sau celulele unui creier pe moarte, în timp ce metroul dispăru în întuneric.

1. Maurice Sendak (n. 1928), scriitor şi desenator de cărţi pentru copii, ale cărui personaje au deseori înfăţişări groteşti.

2. Supă cremă de cartofi şi praz.

3. Arenă sportivă uriaşă din New Orleans.

4. Vers din melodia lui Stevie Wonder, *Living for the City*.

Trusa de urgenţă a burlăciţei

Erau multe de admirat la quakeri. Nu aveau nici o ierarhie clericală. Nu psalmodiau nici un crez, nu acceptau nici un fel de predici. Instauraseră egalitatea dintre sexe la întîlnirile lor încă din anii 1600. Aproape toate mişcările sociale americane fuseseră susţinute şi adesea iniţiate de quakeri, de la aboliţionism şi drepturile femeilor pînă la abstinenţă (OK, aia a fost o greşeală), la drepturile civile şi ecologism. Societatea Prietenilor se întîlnea în spaţii simple. Stăteau în tăcere şi aşteptau Lumina. Erau în America, dar nu erau de-ai Americii. Refuzau să lupte în războaiele Americii. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, cînd guvernul Statelor Unite trimisese în lagăre japonezii americani, quakerii se împotriviseră din toate puterile şi veniseră să salute familiile japoneze suite în trenuri. Quakerii aveau o vorbă: „Adevăr din orice sursă“. Erau ecumenici, nu-i judecau pe alţii şi le permiteau agnosticilor, ba chiar şi ateilor, să participe la întîlnirile lor anuale. Fără îndoială că acest spirit de incluziune îndemnase micul grup de credincioşi de la Casa de Întîlniri a Prietenilor din Prettybrook să-l accepte pe Mitchell cînd acesta începu să apară acolo în dimineţile fierbinţi de iulie.

Casa de Întîlniri se găsea la capătul unui drum cu prundiş, chiar dincolo de cîmpul de bătălie din Prettybrook. Clădirea avea o structură simplă, din pietre aşezate cu mîna, o prispă albă de lemn şi un singur horn şi nu suferise modificări de cînd fusese ridicată – adică din 1753, conform plăcuţei de pe ea –, în afară de introducerea curentului electric şi a încălzirii. Pe avizierul de afară se găseau un mic afiş ce anunţa un marş antinuclear, un îndemn la semnarea unei petiţii către guvern în numele lui Mumia Abu-Jamal, care fusese condamnat pentru crimă anul trecut, şi tot felul de broşuri despre quakerism. Interiorul cu lambriuri de stejar era plin de bănci de lemn aşezate faţă în faţă, astfel încît credincioşii să se poată privi unii pe alţii. Spaţiul era luminat de nişte lucarne mascate într-un tavan boltit, făcut din stinghii cenuşii de lemn frumos lucrat.

Lui Mitchell îi plăcea să stea pe una din băncile din spate, după un stîlp. Acolo se simţea mai puţin vizibil. În funcţie de întîlnire (existau două întîlniri de Prima Zi, una la şapte dimineaţa, cealaltă la unsprezece), numărul Prietenilor care apăreau în încăperea confortabilă, semănînd cu o cabană, varia de la doar cîţiva pînă la trei duzini. În majoritatea timpului singurul zgomot care se auzea era zumzetul îndepărtat al maşinilor pe autostrada 1. Uneori trecea şi cîte o oră întreagă fără să se rostească vreo vorbă. Alteori, răspunzînd unor impulsuri interioare, oamenii vorbeau. Într-o dimineaţă Clyde Pettengill, care umbla în baston, se ridică şi deplînse recentul accident de la centrala nucleară de la Embalse, din Argentina, unde se înregistrase o *pierdere totală a lichidului de răcire*. Soţia sa, Mildred, se simţi obligată să vorbească după el. Nu se ridică în picioare, ca soţul ei, ci rămase aşezată şi începu să vorbească, cu ochii închişi şi un glas limpede, iar chipul ei frumos şi bătrîn se înălţă şi zîmbi în timp ce ea îşi aducea aminte.

— Nu ştiu de ce – poate fiindcă e vară –, dar azi mi-am amintit cum mergeam la întîlniri cînd eram fetiţă. Vara era întotdeauna cel mai greu să stai liniştit şi să nu spui nimic. Aşa că bunica a inventat o strategie. Înainte să înceapă întîlnirea, scotea din poşetă o caramelă. Făcea în aşa fel încît s-o văd şi eu. Dar nu mi-o dădea. O ţinea în mînă. Şi dacă eram cuminte şi mă comportam ca o domnişoară bine-crescută, după vreo trei sferturi de oră îmi dădea caramela. Acum am optzeci şi doi de ani, aproape optzeci şi trei, şi ştiţi ceva? Mă simt exact ca pe vremea aceea. Încă aştept să-mi pună cineva în mînă caramela aceea. Nu caramela o vreau acum. Ci o zi de vară senină ca aceasta, în care soarele e ca o caramelă imensă pe cer. Dar văd că am alunecat deja în poezie. Asta înseamnă că aş face mai bine să mă opresc.

În ce-l privea pe Mitchell, el nu spunea nimic la întîlniri. Spiritul nu îl îndemna să vorbească. Stătea pe băncuţă, bucurîndu-se de liniştea dimineţii şi de mirosul de vechi din Casa de Întîlniri. Dar nu se simţea vrednic de o iluminare.

Ruşinea pe care o simţea pentru felul în care fugise din Kalighat nu-l părăsise nici acum, după şase luni. După ce a părăsit Calcutta, Mitchell a călătorit prin India fără nici un plan clar, ca un fugar. În Benares s-a cazat la Cabana Yoghinilor şi a coborît în fiecare dimineaţă treptele cu ruguri funerare, ca să vadă cum sînt incineraţi morţii. A angajat un vîslaş să-l scoată în larg pe Gange. După cinci zile a luat trenul înapoi spre Calcutta şi a pornit-o spre sud. A vizitat Madras, fosta aşezare franceză din Pondicherry (unde locuise Sri Aurobindo), şi Madurai. A stat doar o noapte în

Trivandrum, la capătul de sud al coastei Malabar, apoi a pornit-o în sus pe ţărmul de vest. În Kerala ritmul alfabetizării crescuse vertiginos şi Mitchell a mîncat direct de pe frunze în loc de farfurii. Păstrase legătura cu Larry şi îi scria la biroul AmEx din Atena, iar la mijlocul lui februarie s-au întîlnit în Goa.

În loc să meargă la Calcutta, cum scria iniţial pe biletul de avion, Larry şi-a schimbat destinaţia cu Bombay, iar de acolo a luat autobuzul spre Goa. Stabiliseră să se întîlnească în autogară, la prînz, dar autobuzul lui Larry a întîrziat. Mitchell plecă şi se întoarse de trei ori, uitîndu-se cu atenţie la pasagerii care coborau din diferite autobuze multicolore, pînă ce în cele din urmă, pe la patru după-amiază, Larry coborî şi el dintr-unul. Mitchell se bucura atît de tare că-l vede, încît zîmbea întruna şi-l bătea pe spate.

— Bătrîne! zise el. Ai ajuns!

— Ce s-a-ntîmplat, Mitchell? întrebă Larry. Ţi-ai prins capul într-o maşină de tuns iarba?

Au închiriat o colibă pe plajă pentru o săptămînă. Coliba avea un acoperiş de paie ce părea tropical şi o podea de beton dezagreabil de utilitară. Celelalte colibe erau ocupate de europeni şi majoritatea umblau încoace şi încolo goi puşcă. Pe dealurile terasate din jur localnicii se adunau printre palmieri ca să se uite la neruşinatele femei occidentale din vale. Mitchell se simţea prea lucitor de alb ca să se expună la soare, aşa că stătea la umbră, dar Larry înfruntă riscul de a se prăji şi petrecu o bună parte din zi pe plajă, cu o eşarfă de mătase înfăşurată în jurul capului.

În zilele senine, cu adieri de zefir, şi în nopţile răcoroase îşi povestiră aventurile din timpul petrecut separat. Larry a fost impresionat de experienţa lui Mitchell de la Kalighat. Nu părea să creadă că trei săptămîni de voluntariat erau chiar lipsite de importanţă.

— După părerea mea, e grozav c-ai făcut-o, spuse el. Ai lucrat pentru Maica Tereza! Nu că eu aş vrea să fac aşa ceva. Dar în cazul tău, Mitchell, e exact ce ţi se potriveşte.

Cu Iannis pînă la urmă lucrurile n-au mers chiar aşa de bine. Aproape imediat începuse să-l întrebe pe Larry cîţi bani are familia lui. Aflînd că tatăl lui Larry e avocat, îl întrebă dacă îl putea ajuta să obţină cartea verde, dreptul de rezidenţă în State. În funcţie de circumstanţe, era cînd posesiv, cînd distant. Dacă mergeau la un bar de homosexuali, Iannis devenea imediat gelos chiar cînd Larry doar se uita la altcineva. În restul timpului nu-l lăsa să-l atingă, ca nu cumva să le afle lumea secretul. Începuse să-i spună lui Larry „poponar“, ca şi cînd el, Iannis, era heterosexual şi nu făcea

altceva decît să experimenteze. Asta deveni plictisitor, ca şi zilele nesfîrşite petrecute de unul singur în Atena cînd Iannis mergea acasă, în Peloponez. Aşa că în cele din urmă Larry se dusese la agenţia de voiaj şi îşi schimbase biletul.

Era liniştitor să afli că relaţiile homosexuale erau la fel de defectuoase ca şi cele normale, dar Mitchell nu comentă nimic. Pe parcursul următoarelor trei luni în care străbătură subcontinentul, Iannis n-a mai fost menţionat niciodată. Au vizitat Mysore, Cochin, Mahabalipuram, fără să stea mai mult de o noapte sau două într-un loc, au mers spre nord, ajungînd în martie la Agra, s-au dus la Varanasi (acum foloseau uneori numele hinduse[1]) şi apoi s-au întors la Calcutta, ca să se întîlnească cu profesorul Hughes şi să-şi înceapă lucrul ca asistenţi cercetători. Alături de Hughes, au sfîrşit prin a ajunge în nişte sate îndepărtate, fără instalaţii sanitare. Şi-au făcut nevoile unul lîngă altul, stînd pe vine în cîmp deschis. Au avut parte de tot felul de aventuri, au văzut bărbaţi sfinţi călcînd pe cărbuni încinşi, au filmat interviuri cu mari coregrafi de dansuri indiene cu măşti şi au cunoscut chiar şi un maharajah care avea un palat, dar nu mai avea bani, şi folosea o umbrelă jerpelită pe post de parasol. În aprilie vremea a început să se încălzească zdravăn. Sezonul musonilor începea abia peste cîteva luni, dar Mitchell simţea deja cum climatul devine neospitalier. Pe la sfîrşitul lui mai, chinuit de temperaturile tot mai mari şi simţindu-se fără rost, a hotărît că era timpul să se întoarcă acasă. Larry voia să vadă Nepalul, aşa că el a mai rămas cîteva săptămîni.

De la Calcutta Mitchell merse cu avionul înapoi la Paris, unde petrecu cîteva zile într-un hotel decent, folosindu-se de cardul de credit pentru ultima dată. (Odată întors în State, n-avea cum să îl mai folosească.) Chiar cînd începea să se obişnuiască cu fusul orar european, luă un zbor charter pînă la JFK[2]. Aşa că atunci cînd a aflat că Madeleine Hanna se măritase cu Leonard Bankhead, era în New York şi era singur.

Strategia lui Mitchell de a aştepta sfîrşitul recesiunii nu funcţionase. În luna cînd s-a întors, rata şomajului era de 10,1%. Pe drumul de la aeroport spre Manhattan, Mitchell văzu pe fereastra autobuzului magazine închise, cu ferestrele date cu vopsea. Erau şi mai mulţi oameni care trăiau pe străzi şi apăruse un nou termen pentru ei: „cei fără adăpost“. Propriul lui portmoneu nu mai conţinea decît două sute şaptezeci de dolari în cecuri de călătorie şi o bancnotă de douăzeci de rupii pe care o păstrase ca amintire.

Nevrînd să plătească pentru un hotel în New York, îl sunase pe Dan Schneider de la gara Grand Central, îl întrebase dacă putea sta la el cîteva zile şi Schneider fusese de acord.

Mitchell luă autobuzul pînă în Times Square, apoi metroul pînă pe Seventy-ninth Street. Sună la interfon, iar Schneider îi deschise şi-l aşteptă în pragul uşii cînd ajunse la etajul lui. Se îmbrăţişară scurt şi Schneider zise:

— Pfui, Grammaticus! Eşti puţin cam fiert.

Mitchell mărturisi că în India încetase să mai folosească deodorant.

— Păi, vezi că aici e America, zise Schneider. Şi e *vară*! Ia-ţi nişte Old Spice, omule!

Schneider se îmbrăca în negru, ca să se asorteze cu barba şi cizmele de cowboy. Apartamentul era drăguţ şi bibilit, cu rafturi încastrate în perete şi multe piese de ceramică smălţuită ale unui artist pe care Schneider „îl colecţiona“. Schneider avea o slujbă decentă – scria proiecte de finanţare la Manhattan Theatre Club – şi îi făcu bucuros cinste lui Mitchell la Dublin House, barul din apropiere. Băură cîteva halbe de Guiness, iar Schneider îl puse pe Mitchell la curent cu toate bîrfele legate de Brown College pe care le pierduse cît fusese în India. Lollie Ames se mutase la Roma şi se combinase cu un bărbat de patruzeci de ani. Tony Perotti, anarhistul de serviciu, se înmuiase şi se dusese la Drept. Thurston Meems făcuse o casetă cu propria lui muzică *faux-naïf*, acompaniindu-se la un Casio. Totul a fost relativ amuzant pînă ce Schneider a spus brusc:

— Of, drace! Am uitat! Tipa ta, Madeleine, s-a măritat! Îmi pare rău, amice.

Mitchell n-avu nici o reacţie. Era o veste atît de devastatoare, încît singura modalitate de a-i supravieţui era să pretindă că nu e şocat.

— Ştiam eu că aşa va fi, zise el.

— Mda, mă rog. Bankhead e norocos. Tipa-i sexy. Dar habar n-am ce vede ea la el. Parcă-i Lurch[3].

Schneider continuă să se plîngă de Bankhead şi de tipii ca Bankhead, înalţi şi păroşi, în timp ce Mitchell sorbea spuma amară din partea de sus a halbei de bere.

Această amorţeală simulată îl ajută să reziste în primele minute. Şi, cum strategia funcţiona atît de bine, Mitchell o ţinu tot aşa şi a doua zi, pînă ce răsplata tuturor acestor emoţii neasimilate a fost că l-au trezit noaptea, pe la patru, izbindu-l ca un pumnal în piept. Stătea cu ochii deschişi pe canapeaua studiat de ponosită a lui Schneider. Afară se declanşară trei alarme auto diferite şi fiecare părea să pornească din pieptul lui.

Următoarele zile au fost printre cele mai dureroase din viaţa lui Mitchell. Rătăcea pe străzile înfierbîntate, asuda şi încerca să-şi înfrîngă o nevoie copilărească de a plînge în hohote. Avea senzaţia că din cer coborîse o cizmă imensă şi îl strivise cu călcîiul, la fel ca pe mucurile de ţigară de pe trotuar. Se gîndea întruna: „Sînt pierdut. Sînt mort. M-a ucis“. Era aproape plăcut să se denigreze în halul ăsta, deci continuă: „Nu sînt decît un căcat. N-am avut niciodată vreo şansă la ea. E hilar. Uită-te la mine! Numai uită-te la mine! CĂCAT urît chel tembel credincios cretin!“

Se dispreţuia. Hotărî că acea convingere că Madeleine se va mărita cu el provenea din aceeaşi naivitate care-l făcuse să creadă că va putea duce o viaţă de sfînt, avînd grijă de bolnavii şi muribunzii din Calcutta. Era aceeaşi naivitate care îl făcuse să recite Rugăciunea lui Iisus, să poarte o cruce la gît şi să-şi închipuie că, trimiţînd o scrisoare, o va împiedica pe Madeleine să se mărite cu Bankhead. Stilul său visător, leşinat, şi prostia lui inteligentă erau responsabile pentru toată tîmpenia din el, pentru fantezia căsătoriei cu Madeleine şi pentru sacrificiile cu care voia să se pună la adăpost în caz că fantezia nu i se va împlini.

Peste două seri Schneider organiză un chef şi totul se schimbă. Mitchell, care nu era într-o dispoziţie foarte festivă, plecase la începutul petrecerii. După ce se plimbă o vreme prin cartier, se întoarse în apartamentul lui Schneider, pe care-l găsi şi mai aglomerat. Ascunzîndu-se în dormitor cu intenţia de a-şi plînge de milă, dădu nas în nas cu rivalul lui, Bankhead, care stătea pe pat şi fuma. Şi mai surprinzător a fost faptul că el şi Bankhead începură o discuţie serioasă. Mitchell era, bineînţeles, conştient de faptul că prezenţa lui Bankhead însemna că şi Madeleine se afla acolo. Unul din motivele pentru care continuase să discute cu Bankhead era că se temea să iasă din dormitor, ca nu cumva să dea peste ea. Dar apoi Madeleine îşi făcu singură apariţia. Iniţial Mitchell se prefăcu că nu o observă, dar în cele din urmă se întoarse şi totul deveni la fel ca întotdeauna. Simpla prezenţă fizică a lui Madeleine îl izbi pe Mitchell cu o forţă zdrobitoare. Se simţea ca tipul din reclama la casetele Maxell, cu părul fluturîndu-i pe spate – atîta doar că el nu mai avea păr. După aceea lucrurile se precipitară. Bankhead o alungă pe Madeleine, deşi Mitchell n-a înţeles clar de ce. În scurt timp plecă de la chef. Mitchell reuşi să discute cu Madeleine înainte să plece şi ea. Dar după douăzeci şi cinci de minute ea se întoarse, vizibil supărată, şi o căută pe Kelly. Văzîndu-l pe Mitchell, veni direct la el, îşi înfundă faţa în pieptul lui şi începu să tremure.

El şi Kelly o duseră pe Madeleine în dormitor şi închiseră uşa. În timp ce afară cheful continua, Madeleine le povesti ce se întîmplase. După ce se mai calmă un pic, îşi sună părinţii. Hotărîră împreună că pe moment lucrul cel mai înţelept era ca Madeleine să se întoarcă la Prettybrook cu un taxi. Cum nu voia să fie singură, Mitchell se oferi s-o însoţească.

De atunci trecuse aproape o lună şi el era tot la familia Hanna. Îl cazaseră în dormitorul de la mansardă, unde stătuse şi în vacanţa de Ziua Recunoştinţei din anul al doilea. Camera avea aer condiţionat, dar Mitchell adoptase stilul lumii a treia şi prefera să lase geamurile deschise noaptea. Îi plăcea mirosul pinilor de afară şi să fie trezit de păsări dimineaţa. Se scula devreme, înaintea tuturor celorlalţi din casă, şi deseori făcea plimbări lungi pînă să se întoarcă să ia micul dejun împreună cu Madeleine, în jur de ora nouă.

Într-una din aceste plimbări Mitchell descoperi Casa de Întîlniri a Prietenilor. Se oprise la fostul cîmp de bătălie, ca să citească placa de lîngă singurul copac rămas. Ajuns la jumătatea textului, Mitchell îşi dădu seama că „Stejarul Libertăţii“ pe care-l comemora placa fusese răpus de mană cu ani în urmă şi că arborele care creştea acum acolo era doar un înlocuitor, un soi mai rezistent la atacurile insectelor, dar mai urîţel şi mai scund – ceea ce, în sine, constituia o lecţie de istorie. Era valabilă pentru atîtea alte lucruri americane. O porni din nou, urmînd într-un final drumul de prundiş care ducea la parcarea împădurită a complexului quakerilor.

Tot felul de maşini cu consum mic – două Honda Civic, două Volkswagen Golf şi un Ford Fiesta – erau parcate cu faţa spre zidul cimitirului. Pe lîngă impecabila Casă de Întîlniri, care era chiar lîngă pădure, complexul mai includea un loc de joacă uşor neglijat şi o clădire lungă cu multe corpuri, cu pereţi laterali de aluminiu şi acoperiş de bitum, unde se găseau creşa, birourile şi sălile de recepţie. Pe maşini se vedeau abţibilduri cu Planeta Pămînt şi sloganul „SALVEAZĂ-ŢI MAMA“ sau pur şi simplu „PACE“. Quakerii din Prettybrook îşi aveau şi ei grupul lor de ecologişti încălţaţi în sandale, dar pe măsură ce ajunse să-i cunoască mai bine peste vară, Mitchell văzu că stereotipul nu era întru totul valabil. Existau şi quakeri mai în vîrstă, precum cei doi Pettengill, care se comportau mai convenţional şi se îmbrăcau simplu. Mai era un bărbat cu barbă căruntă şi bretele, care semăna cu Burl Ives. Joe Yamamoto, un profesor de inginerie chimică de la Rutgers, şi soţia sa, June, veneau cu regularitate la întîlnirea de la ora unsprezece. Claire Ruth, directoarea unei bănci din oraş, învăţase la şcolile quakerilor, iar fiica sa, Nell, lucra cu copii

cu handicap în Philadelphia. Bob şi Eustacia Tavern erau pensionari: Bob era astronom amator, Eustacia fusese învăţătoare, iar acum trimitea epistole înfocate despre scurgerile de pesticide în reţeaua regională de apă Delaware la ziarele *Prettybrook* şi *The Trentonian*. De obicei aveau şi vizitatori: budişti americani veniţi la conferinţe în oraş sau cîte un student de la Institutul Teologic.

Pînă şi Voltaire îi acceptase pe quakeri. Goethe s-a considerat un admirator al lor. Emerson a zis: „Sînt mai degrabă quaker decît orice altceva. Cred în vocea tăcută şi discretă“. Pe banca aceea din spate Mitchell încerca să facă acelaşi lucru. Dar nu-i era uşor. Mintea îi era plină de reverii. Motivul pentru care nu plecase încă din Prettybrook era că Madeleine nu voia să-l lase. Îi spunea că se simte mai bine cu el prin preajmă. Îşi ridica privirea spre el, înălţa adorabil din sprîncene şi spunea:

— Nu pleca. Trebuie să mă salvezi de părinţii mei.

Petreceau împreună aproape fiecare minut al zilei. Stăteau pe terasă şi citeau sau se duceau în oraş, la cafea sau îngheţată. Avînd în vedere faptul că Bankhead dispăruse şi Mitchell îi luase locul, cel puţin fizic, credulitatea sa cronică începu să se inflameze din nou. În liniştea de la întîlnirile quakerilor Mitchell se întreba, de exemplu, dacă nu cumva faptul că Madeleine se măritase cu Bankhead făcea parte din plan, un plan mult mai complex decît anticipase el iniţial. Poate că sosise la New York tocmai la ţanc.

În fiecare săptămînă, cînd vîrstnicii grupului dădeau mîna, indicînd astfel că întîlnirea se terminase, Mitchell deschidea ochii şi îşi dădea seama că nu-şi liniştise mintea şi nici nu se simţise inspirat să vorbească. Se ducea afară, la mesele de picnic, unde Claire Ruth aranja sucul şi fructele, şi, după ce stătea puţin la taclale, se întorcea la drama în desfăşurare de la reşedinţa familiei Hanna.

În primele zile de după dispariţia lui Leonard se concentraseră pe încercarea de a-l găsi. Alton contactase poliţia orăşenească şi pe cea a statului New York, dar în ambele cazuri i se spusese că un soţ care-şi părăseşte soţia e o problemă personală şi nu îndeplineşte cerinţele unui caz de dispariţie. Apoi Alton îl sunase pe dr. Wilkins la Penn. Cînd îl întrebă pe psihiatru dacă îl văzuse pe Leonard, acesta apelă la clauza confidenţialităţii şi refuză să răspundă. Asta îl înfurie pe Alton, care nu numai că îl dusese pe Leonard la Wilkins, dar şi plătise pentru tratament. Totuşi tăcerea lui Wilkins sugera că Leonard îl contactase şi că, probabil, era încă în zonă. Sugera, de asemenea, că Leonard îşi lua medicamentele.

Mitchell le telefonă tuturor cunoscuţilor din New York şi îi întrebă dacă-l văzuseră pe Bankhead sau dacă vorbiseră cu el. În două zile găsi trei persoane diferite – Jesse Kornblum, Mary Stiles şi Beth Tolliver – care susţineau că da. Mary Stiles spuse că Bankhead stătea în DUMBO, în mansarda unei persoane nespecificate. Bankhead îi telefonase atît de des lui Jesse Kornblum la serviciu, încît în cele din urmă acesta încetase să-i mai preia apelurile. Beth Tolliver se întîlnise cu Bankhead la un restaurant din Brooklyn Heights şi zicea că părea trist că i se destrămase căsnicia.

— Am rămas cu senzaţia că Maddy i-a dat *lui* papucii, spuse ea.

Aşa au stat lucrurile mai bine de-o săptămînă, pînă ce Phyllidei îi veni ideea să o sune pe mama lui Bankhead în Portland şi află de la Rita că Leonard era de două zile în Oregon.

Phyllida descrise convorbirea ca fiind una din cele mai ciudate din viaţa ei. Rita se comportase ca şi cînd ar fi fost vorba de o problemă minoră, de o despărţire de liceeni. După părerea ei, Leonard şi Madeleine făcuseră o greşeală prostească, iar Rita şi Phyllida, fiind mame, ar fi trebuit să ştie că aşa se va întîmpla. Phyllida ar fi contrazis-o dacă n-ar fi fost atît de clar că Rita băuse. Mai stătu la telefon numai cît să afle că, după ce petrecuse două zile cu mama sa, Leonard se dusese la o cabană din pădure cu un vechi prieten din liceu, Godfrey, şi că acolo plănuiau cei doi să-şi petreacă vara.

În acest moment Phyllida îşi pierdu cumpătul.

— Doamnă Bankhead, zise ea, sînt… ei bine, sînt… chiar nu ştiu ce să mai zic! Madeleine şi Leonard încă sînt căsătoriţi. Leonard este soţul fiicei mele, ginerele *meu*, iar acum dumneavoastră îmi spuneţi că s-a dus să trăiască în pădure!

— M-aţi întrebat unde este. V-am spus.

— V-aţi gîndit că, poate, Madeleine ar vrea să cunoască şi ea aceste informaţii? V-aţi gîndit că, poate, ne facem griji din pricina lui Leonard?

— Abia ieri a plecat.

— Şi cînd aveaţi de gînd să ne spuneţi şi nouă?

— Nu cred că-mi place tonul pe care-l aveţi.

— Tonul meu nu are absolut nici o importanţă. Important e că, după două luni de căsnicie, Leonard i-a spus lui Madeleine că vrea să divorţeze. Tatăl lui Madeleine şi cu mine încercăm să stabilim dacă Leonard vorbeşte serios şi e în toate minţile sau dacă totul nu e decît o altă formă de manifestare a bolii.

— Ce boală?

— Psihoza maniaco-depresivă de care suferă!

Rita rîse încet, cu un gîlgîit abundent din gît.

— Leonard a fost întotdeauna teatral. Ar fi trebuit să se facă actor.

— Aveţi un număr de telefon unde poate fi contactat?

— Nu cred că au telefon la cabană. E destul de rustică.

— Credeţi că veţi primi veşti de la el în curînd?

— Cu el nu se ştie niciodată. N-am ştiut nimic de Leonard de la nuntă şi pînă ce, brusc, m-am trezit cu el la uşă.

— Ei bine, dacă totuşi vă contactează, îl puteţi ruga s-o sune pe Madeleine, care este încă soţia lui legală? Situaţia trebuie clarificată într-un fel sau altul.

— Aici sînt de acord cu dumneavoastră, spuse Rita.

Odată ce stabiliră că Bankhead nu era în vreun pericol iminent şi mai ales că pusese un continent între el şi soţia şi socrii lui, Alton şi Phyllida schimbară tactica. Mitchell îi văzu discutînd împreună la ceainărie, de parcă nu voiau să-i audă Madeleine. O dată, cînd se întorcea dintr-una din plimbările lui de dimineaţă, îi surprinse stînd în maşină, în garaj. Nu-i auzi ce-şi spuneau, dar avea o bănuială. Apoi, într-o seară, cînd ieşiră cu toţii pe terasă ca să bea un pahar după cină, Alton deschise subiectul care îi preocupa.

Era puţin trecut de ora nouă, iar crepusculul se transforma în întuneric. Pompa piscinei trudea după îngrăditura ei, adăugînd un vîjîit la zumzetul omniprezent al greierilor. Alton deschisese o sticlă de Eiswein. De îndată ce umplu toate paharele, se aşeză alături de Phyllida, pe fotoliul din nuiele, de două persoane, şi zise:

— Vreau să convoc o şedinţă a consiliului de familie.

Bătrînul dog german al vecinilor, auzind mişcare, lătră conştiincios de trei ori, apoi începu să amuşine iarba de-a lungul gardului. Aerul era încărcat de mirosul florilor şi al plantelor aromate din grădină.

— Subiectul pe care aş vrea să-l aduc în faţa consiliului este problema cu Leonard. În lumina conversaţiei pe care Phyl a avut-o cu doamna Bankhead…

— Ţicnita aia!

— …cred că trebuie să reevaluăm ce avem de gînd să facem de-acum înainte.

— Ce fac eu, cum ar veni, zise Madeleine.

La capătul curţii piscina sughiţa. O pasăre ţîşni de pe o creangă, doar o idee mai întunecată decît cerul.

— Mama ta şi cu mine am vrea să ştim ce-ai de gînd.

Madeleine luă o înghiţitură de vin.
— Habar n-am, zise ea.
— Bine. În regulă. Tocmai de aceea am convocat această şedinţă. În primul rînd propun să definim alternativele. În al doilea rînd propun să încercăm să stabilim posibilele consecinţe ale acestor alternative. După aceea putem să comparăm rezultatele şi să hotărîm care ar fi cel mai potrivit plan de acţiune. De acord?
Cum Madeleine nu răspunse, Phyllida zise:
— De acord.
— Din cîte-mi dau eu seama, Maddy, există două alternative, spuse Alton. Unu: tu şi Leonard vă împăcaţi. Doi: n-o faceţi.
— N-am chef să discut despre asta acum, spuse Madeleine.
— Maddy, te rog, ai răbdare! Hai să judecăm varianta împăcării. Crezi că e o posibilitate?
— Probabil, spuse Madeleine.
— Practic, cum ar fi posibil aşa ceva?
— Nu ştiu. Orice e posibil.
— Crezi că Leonard se va întoarce de bunăvoie?
— Am zis că *nu ştiu*!
— Eşti dispusă să te duci în Portland şi să-l cauţi? Pentru că, în caz că habar n-ai dacă Leonard se va întoarce sau nu, iar tu nu eşti dispusă să te duci să-l cauţi, eu aş zice că şansele unei împăcări sînt destul de mici.
— Poate că o să mă duc! zise Madeleine, ridicînd vocea.
— OK. În regulă, replică Alton. Să presupunem că o faci. Te trimitem la Portland mîine-dimineaţă. Ce se întîmplă după aceea? Cum te gîndeşti să-l găseşti pe Leonard? Nici măcar nu ştim unde e. Dar să presupunem că îl găseşti. Ce te faci dacă nu vrea să se întoarcă?
— Nu Maddy trebuie să fie cea care face ceva, spuse Phyllida, cu o expresie îndîrjită pe chip. Leonard ar trebui să vină aici şi s-o roage în genunchi să se întoarcă la el.
— N-am chef să discut despre asta acum, repetă Madeleine.
— Draga mea, trebuie, spuse Phyllida.
— Nu, nu trebuie.
— Îmi pare rău, dar trebuie! insistă Phyllida.
În tot acest timp Mitchell stătuse tăcut în scaunul Adirondack şi îşi băuse vinul. Cei trei Hanna păreau să fi uitat de el sau, dacă nu, îl considerau deja ca făcînd parte din familie şi nu le păsa dacă-i vedea atît de puşi pe harţă.

Dar Alton încercă să risipească tensiunea.

— Pe moment hai să lăsăm împăcarea deoparte, zise el pe un ton mai împăciuitor. Hai să fim de acord că în această privinţă nu sîntem de acord. Există şi o altă opţiune, care e puţin mai clară. Să presupunem că Leonard şi cu tine nu vă împăcaţi. Să presupunem doar. Mi-am permis să vorbesc cu Roger Pyle…

— I-ai spus şi *lui*? ţipă Madeleine.

— Confidenţial, zise Alton. Şi părerea de specialist a lui Roger e că în astfel de situaţii, cînd una din părţi refuză contactul, cea mai bună opţiune e să obţinem o anulare.

Făcu o pauză. Se lăsă pe spate. Cuvîntul fusese rostit. Acesta părea să fi fost obiectivul principal al lui Alton, iar acum, că îl enunţase, parcă nu ştia ce să mai zică. Madeleine stătea încruntată.

— O anulare e mult mai simplă decît un divorţ, continuă Alton. Din mai multe motive. Declară căsătoria nulă. E ca şi cum n-ar fi avut loc niciodată. O anulare nu înseamnă că eşti divorţat. E ca şi cum n-ai fi fost căsătorit niciodată. Iar partea cea mai bună e că n-ai nevoie de acordul ambelor părţi. Roger a studiat legile din Massachusetts şi a descoperit că anulările sînt acordate pentru următoarele motive.

Le numără pe degete:

— Unu: bigamie. Doi: impotenţă din partea bărbatului. Trei: boală mentală.

Aici se opri. Greierii păreau din ce în ce mai gălăgioşi şi, în întunericul grădinii, ca şi cînd ar fi fost o seară minunată de vară, licuricii începură să zboare ca într-un basm.

Tăcerea a fost întreruptă de zgomotul făcut de paharul lui Madeleine, care se sfărîmă de podeaua terasei. Tînăra sări în picioare.

— Mă duc înăuntru!

— Maddy, trebuie să discutăm.

— Nu ştii decît să vorbeşti cu avocatul ori de cîte ori apare vreo problemă!

— Ei bine, mă bucur că l-am sunat pe Roger pentru înţelegerea aceea prenupţială pe care n-ai vrut s-o semnezi, spuse neinspirat Alton.

— Exact! spuse Madeleine. Noroc că n-am pierdut nici un ban! Viaţa mea e distrusă, dar cel puţin nu mi-am pierdut nimic din capital! Asta nu-i o întîlnire a consiliului de administraţie, tată. Asta e viaţa mea!

Şi, după ce spuse asta, fugi la ea în cameră.

În următoarele trei zile Madeleine refuză să ia masa cu părinţii ei. Rareori cobora la parter. Asta îl punea pe Mitchell într-o situaţie jenantă. Fiind singura persoană imparţială din casă, de el depindea menţinerea comunicării dintre părţi. Se simţea ca Philip Habib, trimisul special în Orientul Mijlociu, pe care îl vedea în fiecare seară la ştiri. Cît îi ţinea companie lui Alton la cocteil, Mitchell îl vedea pe Habib întîlnindu-se ba cu Yasser Arafat, ba cu Hafez al-Assad, ba cu Ariel Sharon, mergînd de la unul la altul, ducînd mesaje, ademenind, îmboldind, ameninţînd, flatînd şi încercînd să prevină izbucnirea unui război de amploare. După al doilea gin tonic, Mitchell se simţea stimulat să facă tot felul de comparaţii. Baricadată în camera ei, Madeleine era ca o facţiune a Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei, ce se ascundea în Beirut şi ieşea din cînd în cînd ca să mai arunce cîte o bombă la parter. Alton şi Phyllida, care ocupau restul casei, erau ca israelienii, neînduplecaţi şi mai bine înarmaţi, şi încercau să-şi extindă protectoratul în Liban şi să ia hotărîri în locul lui Madeleine. Cînd era trimis în misiune în bîrlogul lui Madeleine, Mitchell îi asculta plîngerile. Ea spunea că Alton şi Phyllida nu-l plăcuseră niciodată pe Leonard. Nu voiseră ca ea să se mărite cu el. E adevărat, îl trataseră bine după criză şi nu menţionaseră niciodată cuvîntul „divorţ“ înainte de-a o face el. Dar acum Madeleine avea senzaţia că părinţii ei se bucurau în taină că Leonard plecase şi voia să-i pedepsească pentru asta. După ce aduna cît mai multe informaţii despre sentimentele lui Madeleine, Mitchell se întorcea la parter ca să se sfătuiască cu Alton şi Phyllida. Lui i se păreau mult mai înţelegători faţă de situaţia dificilă a lui Madeleine decît era ea dispusă să recunoască. Phyllida o admira pentru că îi era loială lui Leonard, dar i se părea o poziţie perdantă.

— Madeleine crede că-l poate salva pe Leonard, zise ea. Dar adevărul e că el ori nu poate, ori nu vrea să fie salvat.

Alton adopta o figură dură şi spunea că Madeleine trebuia „să reducă pierderile“, dar din tăcerile lui frecvente, precum şi din băuturile tari pe care le sorbea în timp ce la televizor Habib, în pantaloni în carouri, traversa şchiopătînd altă pistă din deşert, era clar cît de mult suferea pentru Madeleine.

Urmînd exemplul diplomaţilor, Mitchell aşteptă răbdător, lăsîndu-i pe toţi să-şi verse năduful, pînă ce, în cele din urmă, îi cerură sfatul.

— Ce crezi c-ar trebui să fac? îl întrebă Madeleine la trei zile după răbufnirea cu Alton.

Înainte de cheful lui Schneider răspunsul lui Mitchell ar fi fost simplu. I-ar fi spus: „Divorţează de Bankhead şi mărită-te cu mine“. Avînd în vedere faptul că Bankhead nu părea că ar vrea să rămînă însurat şi dispăruse în pădurile din Oregon, nici acum nu se întrezăreau multe speranţe de împăcare. Cum puteai continua să fii măritată cu cineva care nu mai voia să fie însurat cu tine? Dar sentimentele lui Mitchell faţă de Bankhead se schimbaseră semnificativ de cînd vorbise cu el, iar acum, în mod tulburător, se simţea cuprins de ceva ce aducea a empatie şi chiar afecţiune faţă de fostul său rival.

Deşi pare surprinzător, subiectul lungii lor discuţii din dormitorul lui Schneider fusese religia. Şi mai surprinzător era faptul că Bankhead fusese cel care o iniţiase. Începuse prin a pomeni cursul de religie pe care-l făcuseră împreună. Îi spuse că fusese impresionat de multe din lucrurile pe care Mitchell le spusese în clasă. Apoi Bankhead începu să-l întrebe pe Mitchell despre propriile sale convingeri religioase. Părea agitat şi, în acelaşi timp, apatic. Interogatoriul emana un aer de disperare la fel de puternic şi de neplăcut ca şi tutunul din ţigările pe care Leonard şi le tot rula în timp ce vorbeau. Mitchell i-a spus tot ce-a putut. I-a povestit despre propriile tipuri de experienţă religioasă. Bankhead asculta atent şi receptiv. Părea dornic să accepte orice fel de ajutor i-ar fi putut da Mitchell. Îl întrebă dacă meditează. Îl întrebă dacă merge la biserică. După ce îi spuse tot ce putea, Mitchell îl întrebă pe Bankhead de ce îl interesa asta. Aici Bankhead îl surprinse din nou. Îi zise:

— Poţi să ţii un secret?

Deşi nu se cunoşteau şi, în unele privinţe, Mitchell era ultima persoană căreia Bankhead să vrea să i se confeseze, îi povesti lui Mitchell o experienţă pe care o avusese de curînd în timpul unei călătorii în Europa şi care îi schimbase atitudinea faţă de aceste lucruri. Leonard îi spuse că era pe o plajă, în toiul nopţii. Tocmai se uita la cerul înstelat, cînd avu dintr-odată senzaţia că, dacă vrea, se poate ridica în spaţiu. Nu îi povestise nimănui această experienţă, pentru că în momentul respectiv nu era în toate minţile, iar asta avea să-i discrediteze trăirea. Cu toate acestea, de îndată ce gîndul îi trecu prin cap, se şi întîmplă: se trezi brusc în spaţiu, plutind dincolo de planeta Saturn.

— N-a fost deloc ca o halucinaţie, zise Bankhead. Trebuie să subliniez asta. Mi s-a părut cel mai lucid moment din viaţa mea.

Preţ de un minut – sau zece minute, sau o oră (Leonard nu ştia) – plutise pe lîngă Saturn, examinîndu-i inelele şi simţind pe faţă radiaţia caldă a

planetei, iar apoi revenise pe Pămînt, pe plajă şi într-un tăvălug de necazuri. Bankhead zise că viziunea aceea – sau ce-o fi fost – era cel mai copleşitor moment spiritual din viaţa lui. Zise că i se păruse „religios“. Voia să ştie ce credea Mitchell despre cele întîmplate. Putea să o considere o experienţă religioasă, de vreme ce el aşa o simţise, sau ea era invalidată de faptul că în acel moment el era, practic, nebun? Şi dacă nu era validă, de ce îl fascina şi acum?

Mitchell îi răspunse că, din cîte înţelegea el experienţele mistice, acestea erau semnificative numai în măsura în care schimbau concepţia despre realitate a persoanei respective şi dacă această concepţie modificată ducea la o schimbare a comportamentului şi a acţiunilor, la o anihilare a ego-ului.

În acel moment Bankhead îşi aprinse încă o ţigară.

— Asta-i treaba cu mine, spuse el cu o voce joasă şi caldă. Sînt pregătit să fac saltul kierkegaardian. Inima mi-e pregătită. Creierul mi-e pregătit. Dar picioarele refuză să mi se urnească. Pot spune „Sari!“ toată ziua. Nu se întîmplă nimic.

După aceea Bankhead păru trist şi deveni brusc distant. Îşi luă la revedere şi ieşi din cameră.

Conversaţia aceea schimbase atitudinea lui Mitchell faţă de Bankhead. Nu mai era în stare să-l urască. Partea din Mitchell care s-ar fi bucurat de prăbuşirea lui Bankhead nu mai funcţiona. Pe tot parcursul conversaţiei Mitchell simţise ceea ce atîţia alţii simţiseră înaintea lui: învăluirea extrem de satisfăcătoare a atenţiei inteligente şi complete a lui Bankhead. Avusese senzaţia că în alte circumstanţe el şi Leonard Bankhead ar fi putut fi cei mai buni prieteni. Înţelegea de ce se îndrăgostise Madeleine de el şi de ce se măritase cu el.

În plus, Mitchell nu putea să nu-l respecte pe Bankhead pentru ce făcuse. Era posibil să-şi revină din depresie – de fapt, cu răbdare, era mai mult decît probabil. Bankhead era un tip deştept. Putea să se adune. Dar nici o realizare n-avea să-i fie uşoară în viaţă. Urma să fie umbrită întotdeauna de boală. Bankhead voise s-o scutească pe Madeleine de toate astea. Era departe de a-şi rezolva problemele şi voia s-o facă de unul singur, cu un minimum de victime colaterale.

Aşa că vara se scurse mai departe. Mitchell continuă să stea cu familia Hanna şi să facă plimbări lungi pînă la Casa de Întîlniri a Prietenilor. De cîte ori sugera că era vremea să plece, Madeleine îl ruga să mai stea puţin, iar el o asculta. Dean şi Lillian nu puteau înţelege de ce nu venise acasă

imediat, dar uşurarea că nu mai era în India le dădu răbdarea necesară ca să mai aştepte puţin pînă să-l vadă.

Iulie se făcu august şi Bankhead tot nu sună. Într-un weekend Kelly veni în vizită la Prettybrook, aducînd cheile de la noul apartament al lui Madeleine. Încet-încet, făcînd cîte ceva în fiecare zi, Madeleine începu să împacheteze lucrurile pe care voia să le ia cu ea în Manhattan. În zăpuşeala din spaţiul de depozitare din pod, îmbrăcată într-o fustă de tenis şi cu un sutien, cu spatele şi umerii lucindu-i, îşi alese mobila pe care s-o trimită acolo şi scotoci prin dulapuri după pahare şi alte mărunţişuri. Însă nu mînca mai nimic. Avea accese de plîns. Voia să rememoreze la nesfîrşit şirul evenimentelor, începînd cu luna de miere şi sfîrşind cu petrecerea de la Schneider, ca şi cum ar fi vrut să găsească momentul în care, dacă ar fi acţionat altfel, nimic din toate astea nu s-ar fi întîmplat. Singurele ocazii în care Madeleine se înveselea erau cînd venea în vizită cîte o fostă prietenă. Alături de prietenele ei – cu cît mai vechi şi mai prostuţe, cu atît mai bine: era extrem de ataşată de anumite fete de la liceul Lawrenceville cu nume precum Weezie – Madeleine părea capabilă să retrăiască într-un fel adolescenţa. Se ducea la cumpărături în oraş cu respectivele prietene. Petreceau ore întregi probînd lucruri. Acasă stăteau la piscină, bronzîndu-se şi citind reviste, în timp ce Mitchell se retrăgea la umbra terasei şi le privea de la distanţă, cu dorinţă şi repulsie, exact cum făcuse şi în liceu. Uneori, cînd se plictiseau, Madeleine şi prietenele ei încercau să-l convingă să intre în apă, iar el îl punea deoparte pe Merton şi stătea lîngă bazin, încercînd să nu se holbeze la trupul aproape gol al lui Madeleine înotînd prin apă.

— Hai, intră, Mitchell! îl ruga ea.

— N-am costum de baie.

— Pune-ţi nişte pantaloni scurţi.

— Sînt împotriva pantalonilor scurţi la baie.

Apoi fetele de la Lawrenceville plecau şi Madeleine devenea din nou inteligentă şi la fel de singuratică, nefericită şi introvertită ca o guvernantă. I se alătura lui Mitchell pe terasă, unde o aşteptau cărţile încălzite de soare şi cafeaua cu gheaţă.

Din cînd în cînd în decursul acelor zile Alton sau Phyllida mai făceau cîte o încercare s-o convingă pe Madeleine să decidă ce voia să facă. Dar ea îi tot amîna.

Mai era puţin pînă în septembrie. Madeleine îşi alese seminariile din primul semestru: unul pe romanul secolului al optsprezecelea (*Pamela*, *Clarissa*, *Tristram Shandy*) şi altul pe romanele în trei volume, abordate

dintr-o perspectivă poststructuralistă de Jerome Shilts. Se dovedi că sosirea lui Madeleine la Columbia avea să coincidă cu prima serie de femei acceptate în anul întîi, ceea ce ei i se păru un semn bun.

Oricît şi-l dorea pe Mitchell prin preajmă şi oricît de apropiaţi deveniseră în vara aceea, Madeleine nu arăta nicidecum că sentimentele ei faţă de el s-ar fi schimbat în mod semnificativ. Deveni mai degajată în acţiuni. Se schimba în faţa lui, spunîndu-i doar „Nu te uita“. Şi el n-o făcea. Îşi întorcea privirea şi o *asculta* cum se dezbracă. I se părea nedrept să se dea în vreun fel la ea. Ar fi însemnat să profite de tristeţea ei. Ultimul lucru de care Madeleine avea nevoie acum era să fie pipăită de un mascul.

Într-o sîmbătă, noaptea tîrziu, pe cînd citea în pat, Mitchell auzi uşa de la mansardă deschizîndu-se. Madeleine venise la el în cameră. Însă, în loc să i se aşeze pe pat, îşi vîrî înăuntru doar capul şi zise:

— Vreau să-ţi arăt ceva.

Apoi dispăru. Mitchell aşteptă, în timp ce ea umbla prin pod, mutînd cutii. După cîteva minute se întoarse, ţinînd în mînă o cutie de pantofi. În cealaltă mînă avea o revistă academică.

— Poftim! zise Madeleine, întinzîndu-i revista. A venit azi prin poştă.

Era un exemplar din *The Janeite Review*, revistă al cărei redactor era M. Myerson şi care includea un articol de o anume Madeleine Hanna, intitulat „Am crezut că nu mă mai ceri. Cîteva reflecţii asupra intrigii matrimoniale“. Era un lucru minunat, chiar dacă o eroare de tipar inversase două pagini ale eseului. Madeleine nu mai arătase atît de fericită de luni de zile. Mitchell o felicită, după care ea îi arătă cutia de pantofi. Era acoperită cu praf. Madeleine o dezgropase dintr-un dulap în timp ce împacheta. Cutia stătuse acolo aproape zece ani. Pe capac scria cu cerneală neagră „Trusa de urgenţă a burlăciţei“. O primise cadou de la Alwyn cînd împlinise paisprezece ani, îi explică Madeleine. Apoi îi arătă lui Mitchell toate obiectele dinăuntru: bilele Ben Wa, „excitantul franţuzesc“, cuplul din plastic ce făcea sex şi, bineînţeles, puţa deshidratată, care devenise aproape irecognoscibilă. Şoarecii ciuguliseră grisina. La un moment dat, în timp ce se întîmplau toate astea, Mitchell se mobiliză să facă ce nu reuşise, de spaimă, la nouăsprezece ani. Zise:

— Ar trebui să iei chestia aia cu tine la New York. E exact ce-ţi trebuie.

Iar cînd Madeleine ridică privirea, se întinse şi o trase pe pat.

Iureşul de detalii care urmă depăşi abilitatea lui Mitchell de a se bucura de ele. În timp ce o dezbrăcă pe Madeleine strat cu strat, se văzu confruntat cu realitatea fizică a ceea ce-şi imagina de atîta timp. Între cele două exista

o tensiune neplăcută, rezultatul fiind că nici una nu părea în întregime reală. Oare chiar sînul lui Madeleine îl lua acum în gură sau era ceva ce visase sau visa acum? De ce, dacă era în cele din urmă acolo, în faţa lui, în carne şi oase, părea atît de inodoră şi parcă străină? Mitchell făcu tot ce-i stătea în puteri şi stărui. Îşi coborî capul între picioarele ei şi deschise gura, ca şi cînd ar fi cîntat, dar spaţiul se dovedi oarecum neprimitor, iar chemările ei de răspuns păreau îndepărtate. Se simţea foarte singur. Pe Mitchell asta nu-l dezamăgi atît de mult cît îl ului. La un moment dat, în timp ce Madeleine îi dezmierda sfîrcul cu nasul, fata gemu şi zise:

— Mitchell, trebuie să începi să foloseşti deodorant.

Puţin după aceea adormi.

Păsările îl treziră devreme şi-şi dădu seama că e Prima Zi. Se îmbrăcă repede şi, sărutînd-o pe Madeleine pe obraz, o porni spre Casa de Întîlniri a Prietenilor. Drumul ducea prin cartierul de case mari şi vechi în care locuia familia Hanna, prin orăşelul incorigibil de desuet care era Prettybrook, cu piaţa centrală şi statuia lui Washington trecînd rîul Delaware (care se găsea la vreo douăzeci şi cinci de kilometri), apoi printr-o serie de străzi înverzite şi pe la marginea unui teren de golf, pînă unde oraşul se sfîrşea şi începea cîmpul de bătălie. Decorul din jur trecea pe lîngă Mitchell ca şi cînd tînărul l-ar fi urmărit pe un ecran. Era prea fericit ca să mai fie părtaş la el şi, cu toate că mergea, se simţea de parcă ar fi stat pe loc. Îşi tot ducea mîinile la nas, ca să inhaleze mirosul lui Madeleine. Şi el era mai vag decît şi-ar fi dorit. Mitchell ştia că partida de sex din noaptea trecută nu fusese perfectă şi nici măcar decentă, dar aveau tot timpul din lume să se perfecţioneze.

Prin urmare, ca un prim gest de fidelitate, Mitchell se opri la farmacia din oraş şi îşi cumpără un Mennen Speed Stick. Duse punga de hîrtie cu deodorantul pînă la Casa de Întîlniri şi o ţinu în poală după ce se aşeză.

Avea să fie o zi caniculară. Prin urmare, la întîlnirea de la ora şapte veniseră mai mulţi oameni ca de obicei, ca să profite de temperaturile mai răcoroase. Majoritatea Prietenilor se retrăseseră deja în ei înşişi, dar Joe şi June Yamamoto, care stăteau cu ochii deschişi, îl salutară înclinînd capul.

Mitchell se aşeză, închise ochii şi încercă să-şi golească mintea. Dar aşa ceva era imposibil. În primele cincisprezece minute nu se putu gîndi decît la Madeleine. Îşi aminti ce senzaţie trăise cînd o ţinuse în braţe şi sunetele pe care le scosese ea. Se întrebă dacă Madeleine avea să-l invite să se mute cu ea pe Riverside Drive. Sau poate că ar fi mai bine să-şi caute un apartament propriu, undeva în apropiere, şi s-o ia încet? Oricum, mai întîi trebuia să se

ducă la Detroit ca să-şi vadă părinţii. Dar nu era nevoie să stea mult. Putea să se întoarcă la New York, să-şi găsească de lucru şi să vadă ce se întîmplă.

De cîte ori se surprindea gîndindu-se la aceste lucruri, îşi îndepărta atenţia de la ele.

O vreme se scufundă. Inspiră, expiră şi ascultă printre celelalte trupuri ce ascultau. Dar astăzi ceva era diferit. Cu cît Mitchell pătrundea mai adînc în sine, cu atît era mai tulburat. În loc de fericirea anterioară, se simţi cuprins de anxietate, ca şi cînd podeaua era pe punctul de a ceda sub el. Nu putea spune dacă ce a simţit în continuare a fost o dezvăluire a Luminii ce Sălăşluieşte. Deşi quakerii credeau că Hristos se revela tuturor, fără intermediari, şi că orice om putea fi părtaş la o revelaţie continuă, lucrurile pe care le văzu Mitchell nu erau revelaţii cu semnificaţie universală. Îi vorbea o voce liniştită şi discretă, dar ea îi spunea lucruri pe care nu voia să le audă. Brusc, ca şi cînd ar fi intrat cu adevărat în legătură cu Sinele său Profund şi şi-ar fi putut privi obiectiv situaţia, Mitchell înţelese de ce avusese acea stranie senzaţie de goliciune cînd făcuse dragoste cu Madeleine. Era din cauză că Madeleine nu venise spre el; ea nu făcuse altceva decît să-l părăsească pe Bankhead. După ce se opusese toată vara părinţilor ei, Madeleine începea să accepte ideea că era nevoie de o anulare. Pentru a alunga orice urmă de îndoială, urcase în camera lui Mitchell de la mansardă.

El era trusa ei de urgenţă.

Adevărul se revărsă în el ca o lumină, iar dacă vreunul din Prietenii din apropiere îl văzu pe Mitchell ştergîndu-se la ochi, nici unul nu lăsă să se vadă.

De zece minute plîngea cît de tăcut putea. La un moment dat vocea îi mai spuse lui Mitchell că, pe lîngă faptul că nu va trăi niciodată împreună cu Madeleine, nu se va duce nici la Institutul Teologic. Nu era clar ce avea să facă cu viaţa lui, dar nu va fi nici călugăr, nici preot şi nici măcar cercetător. Vocea îl îndemna să-i scrie profesorului Richter şi să-i comunice acest lucru.

Dar asta a fost toată înţelegerea pe care i-o aduse Lumina, fiindcă peste un minut Clyde Pettengill dădu mîna cu soţia sa, Mildred, şi apoi toată lumea din Casa de Întîlniri începu să dea mîna.

Afară, Claire Ruth aşezase brioşe şi cafea pe masa de picnic, dar Mitchell nu rămase la discuţii. O porni pe alee pe lîngă cimitirul quakerilor, unde lespezile n-aveau nume.

Peste o jumătate de oră intră pe uşa casei de pe Wilson Lane. O auzi pe Madeleine umblînd la ea în dormitor şi urcă scările.

Cînd intră în cameră, Madeleine se uită în altă parte suficient de mult timp ca să-i confirme intuiţia lui Mitchell.

El nu aşteptă ca situaţia să devină şi mai stînjenitoare decît era şi vorbi imediat:

— Mai ţii minte scrisoarea aceea pe care ţi-am trimis-o? Din India?

— Cea pe care n-am primit-o?

— Exact. Amintirea mi-e un pic vagă, din motivele pe care ţi le-am spus. Dar la sfîrşit era o parte în care îţi spuneam că îţi voi spune ceva, te voi întreba ceva, dar trebuie s-o fac în persoană.

Madeleine aşteptă.

— E o întrebare literară.

— Ascult.

— Printre cărţile pe care le-ai citit pentru lucrarea de diplomă şi pentru articol – Austen, James şi toate celelalte – există vreun roman în care eroina se mărită cu persoana greşită şi îşi dă seama de asta, iar apoi apare celălalt pretendent, un tip îndrăgostit dintotdeauna de ea, după care ei doi sînt împreună, dar în cele din urmă al doilea pretendent îşi dă seama că ultimul lucru de care are nevoie femeia e să se mărite din nou şi că are lucruri mai importante de făcut cu viaţa ei? Şi-atunci în final tipul nu o cere în căsătorie, deşi încă o mai iubeşte? Ştii vreo carte care se termină aşa?

— Nu, spuse Madeleine. Nu cred să fie vreuna.

— Dar crezi c-ar fi bun? Un asemenea final?

Se uită la Madeleine. Poate că nici nu era chiar atît de specială. Era idealul lui, dar într-o formă precoce, şi după un timp o va uita. Mitchell îi zîmbi uşor prosteşte. Se simţea mult mai bine cu sine însuşi, ca şi cum putea fi şi el cumva de folos pe lume.

Madeleine se aşeză pe o cutie de împachetat. Faţa îi era mai trasă şi mai îmbătrînită ca de obicei. Îşi îngustă privirea, ca şi cînd ar fi vrut să şi-o focalizeze.

Pe stradă trecu camionul unei firme de mutări, ce zgudui casa, iar dogul german artritic de alături hăuli răguşit în urma lui.

Iar Madeleine miji în continuare ochii, de parcă Mitchell era deja departe, pînă ce, într-un final, zîmbindu-i recunoscătoare, îi răspunse:

— Da.

1. Benares şi Varanasi sînt nume ale aceluiaşi oraş.

2. Aeroportul J.F. Kennedy din New York.

3. Personaj din comedia neagră *Familia Addams*.

Mulţumiri

Autorul ţine să le mulţumească tuturor celor de mai jos pentru ajutorul oferit în obţinerea şi verificarea informaţiilor concrete utilizate în *Intriga matrimonială*: dr. Richard A. Friedman, director al secţiei de psihofarmacologie la clinica psihiatrică Payne Whitney Manhattan şi profesor de psihiatrie clinică la Weill Cornell Medical College, profesorul David Botstein, director al Institutului Lewis-Sigler de Genomică Integrativă de la Princeton University, şi Georgia Eugenides, expert local în *Madeline*. Nu în ultimul rînd, autorul ţine să menţioneze şi următorul articol, din care a extras informaţiile referitoare la genetica celulelor de drojdie: „The Mother-Daughter Mating Type Switching Asymmetry of Budding Yeast Is Not Conferred by the Segregation of Parental HO Gene DNA Strands“ de Amar J.S. Klar.